אור
הפרשה

חומש

בראשית

באור בדרך סוד ורמז על התורה

אור הפרשה

והוא באור פרשיות התורה לאור הקבלה

ולאור גדולי מאורי הקבלה ומהם

- ספר ה**זוהר הקדוש** ומפרשיו בעיקר הרב משה זכותא זללה״ה
- ביאור **הרמב״ן** על התורה.
- ביאור **הרקאנטי** על התורה לרבי מנחם מרקאנטי
- **צרור המור** לרבי אברהם סבע זללה״ה.
- כתבי **האר״י הקדוש** – כגון : שער הפסוקים, ליקוטי תורה ועוד.
- **תורה אור** למוהר״ר מאיר פאפירש זללה״ה.
- **מגיד מישרים** לרבי יוסף קארו זללה״ה.
- ספר **ציוני** עה״ת לרב ציוני מנחם בן מאיר זללה״ה.
- **שפתי כהן** לרבי מרדכי הכהן מגורי האר״י הקדוש.
- ספר **שעת רצון** לרבי שלמה בן יהודה הכהן זללה״ה
- **אור החיים** לרבי חיים בן עטר הקדוש
- **עמק המלך** לרבי נפתלי הרץ בכרך זללה״ה.
- ספרים נוספים מתורתם של אדמו״רי החסידות.

אשר לקטתי, שזרתי רקחתי והגיתי בחמלת ד׳ עלי אליהו בן א״א חיים כלפון.

©
כל הזכויות שמורות
למו״ל חלפון אליהו בן חיים
מותר להעתיק שלא לצרכים מסחריים
לרכישת עותק מודפס 0525446529
או esh24101955@gmail.com
יצא לאור
נוף אילון תשע״ה

בס״ד

הקדמה

במה אקדם ד׳? ברצוני להודות לבורא עולם, רוקע הארץ וצאצאיה, נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה שזיכני ללמוד תורתו תורת אמת וחיי עולם נטע בי זו תורת משה וזיכני להיות שתול על פלגי מים ולראות ברכה בעמלי עמל התורה.

מודה אני ל**אדמו״ר רבי אברהם שמחה אשלג שליט״א** שפתח לפני את שערי הסוד ובסבלנות ומסירות רבה הצליח להאיר עיני ולעורר אותי על הלימודים החשובים של תורת הסוד המועילים לאדם בזה ובבא.

מודה אני לאשתי נ״ב תמ״א **יהודית טל שחר** מב״ת שנטלה על עצמה את עול ניהול הבית ונתנה לי אפשרות להתעמק וללון באהלה של תורה.

אני שולח ברכה לכל המתנדבים בעם שלקחו על עצמם חלק מההוצאה הכספית של הוצאת הספר, ישלם ד׳ פעלם ותהי משכורתם שלימה מאת ד׳.

ברגעים בו נחתם הספר עלתה לגנזי מרום נשמתו הטהורה של אחי היקר איש החסד **רפאל** בן פנינה ביום ששי י״א סיון תשע״ה יהי הלימוד בספרים אלו לעילוי נשמתו ולנשמת אשתו **גילת** פריידא חוה בת רבקה ז״ל.

עוד ברצוני לבקש שהלימוד בספרים יהיה לעילוי נשמות הורי **חיים ופנינה** כלפון ודודי היקר **יוסף** תמם בן כיריא שנפטר ביום כ״ג שבט תשע״א.

מבוא

ערכה של מילה

אין לך מילה שאין מאחריה רבבות עולמות ואין סוף רעיונות. כל התורה שמותיו של הקב״ה וזו מטרת כתיבת הספר להראות כיצד כל מילה בתורה נחרזת ונקשרת ונארגת על השם המיוחד הוי״ה ב״ה. לספר זה קדם המילון העברי הקבלי הקושר כל מילה לספירה. כעת עלה כל המידע לאתר ״**ויקיקבלה**״ שהוא מילון המכיל כ 6,100 ערכים. בחומש בראשית הדגמתי את כחו של המילון במילה ״ארץ״ אם הייתי מביא סימוכין לכל מילה ומילה היה החיבור על התורה משתרע על פני 12 כרכים או יותר ועלות ההדפסה הייתה מעל כוחי. לא סימנתי בספר מילים להן יש ערך באתר כי רבות הן ואיני חפץ להטריח את הקורא המתחיל בסבך העיונים הקשים של הקבלה מחד ועל המעיינים אני סומך שהם יחפשו במילון חיפוש מחיפוש. בספר זה נחרזו המילים למשפטים ולרעיונות המבוססים על תורת הסוד. לא אסתיר שהמידע על כל מילה כבר דנו בו גדולי עולם מימות הרשב״י ואילך. בספר **שערי אורה** שנכתב על ידי הרב יוסף ג׳יקטיליא זללה״ה נעשה נסיון ראשון לכנס את המידע בנושא זה. אחריו בא הרמ״ק בספר **פרדס רימונים** בשער כ״ג ואחריו תלמידי האר״י הקדוש כמו רבי משה זכותא זללה״ה בספרו **ערכי הכינוים** רבי מאיר פאפירש זללה״ה בספרו **מאורי אור** ספר שהרב הבן איש חי זללה״ה הרבה להשתמש. כמו כן הרב יעקב צבי יולס זללה״ה בעל מחבר ספר ״מלא הרועים״ על הש״ס כתב את ספר **קהלת יעקב** ובו ליקט ורקח את רוב המידע עד דורו. הרב יחיאל מינכן הלפרין זללה״ה בעל ״סדר הדורות״ חיבר גם הוא את **ערכי**

הכינויים וכן האדמו״ר הרה״ג האלקי אליעזר צבי ספרין מקאמרנה זצוק״ל חיבר **אור עינים** ב׳ ספרים בנושא זה ניתן לראותם באתר היברובוקס.

אופן כתיבת הביאור

לאחר לימוד מאמרי הזוהר וספרים שצוינו לעיל נגשתי לביאור פסוקי התורה באופן שיתאימו לערכי הקבלה מחד ולכללי הקבלה מאידך והם ייצרו מארג רציף קבלי שמובן למי שטעם מעט מחכמת הקבלה. כתיבה כזו ניתן למצוא בסידור ״תפילה למשה״ של הרמ״ק שמשם רכשתי את הכלים לכתיבת באור ספר תהלים. בשונה מספר תהלים ושיר השירים בחיבור זה הובאו בעיקר המסקנות ללא הדיון הארוך והמייגע שאותו ניתן למצוא באתר **ויקיקבלה. www.vikikabballa.wiki.co.il**

אני מחלה פני א-ל שיזכני שספרי זה יעלה על שלחן מלכים, מאן מלכי רבנן, ונזכה שעל ידי עיסוק בתורת הרשב״י נזכה לביאת משיח צדקנו בבאכי״ר.

בראשית

פרק א

בְּאמצעות **רֵאשִׁית** שזו ספירת החכמה והיא נקראת ראשית על שם הפסוק (תהלים קיא, י) "ראשית חכמה יראת ד'" ועוד שהיא ב' בספירות, לפי שקדמה אליה ספירת הכתר. ומקרא מלא הוא (משלי ג, יט) "ד' בחכמה יסד ארץ". וכך תירגם כאן הירושלמי בראשית בחוכמא. עוד למדנו (תיקוני זוהר דף סא ע"ב) ש"אבא יסד ברתא" דהיינו ברתא זו הבת והיא השכינה והיא השוכנת בעולם התחתון שלנו, שורשה הוא באבא דהיינו בספירת החכמה והוא מ"ש הר"ש אלקבץ זללה"ה בשיר לכה דודי "סוף מעשה במחשבה תחילה" דהיינו סוף מעשה זו עולם העשיה שורשו נעוץ במחשבה דהיינו בספירת החכמה שזו בחינת עולם האצילות. בגשמיות אנו אומרים שלכל יצירה צריך לקדום שלב התכנוני כגון: תכנון מכונית או דירה וכו'. **בָּרָא** דהיינו שהחכמה הוציאה והאצילה מעצמה את **אֱלֹהִים** ספירת הבינה וזו האצילה **אֵת הַשָּׁמַיִם** התפארת הנקראת שמים ואלו האצילו **וְאֵת הָאָרֶץ** זו המלכות הנקראת ארץ. **וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ** הארץ שהיא המלכות היתה תהו דבר המתהה את הבריות שלא ניתן להבין אל נכון מה הדבר ואחר כך **וָבֹהוּ** כלומר ניתן לזהות משהו ולהצביע ולומר "בו הוא". פירוש נוסף, והארץ אלו בינה

וו״ק היתה תוהה ובוהה על מצב ריחוקה מהמאציל. לדעת האר״י הקדוש (ליקוטי תורה בראשית) ״תהו ובהו״ זה מיתת המלכים, נלמד על כך בהרחבה בס״ד בסוף פרשת וישלח. ואומר **וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם** חשך זה דבר לא נתפס והכוונה לאויר קדמון שלרוב דקותו ואפיסת הרעיון בו נקרא חשך, ותהום זו המלכות **וְרוּחַ אֱלֹהִים** היינו הבינה **מְרַחֶפֶת** אותיות מת רפ״ח רמז לרפ״ח ניצוצין שטרם התבררו (עמק המלך שער ה׳ פרק נ״ב) ואומר שהבינה הינה **עַל פְּנֵי הַמָּיִם** על החסד הנמשל למים. **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים** זו הבינה שעלתה לחכמה ומשם בא המאמר **יְהִי אוֹר** ומיד **וַיְהִי אוֹר** וזו ספירת החסד, ולא כתוב ״ויהי כן״ ככל מעשי הבריאה, אלא ויהי אור, מכאן מסיק רבי יהודה ואומר (זוהר בראשית מה ע״ב) אור שכבר היה. וכך כתוב בפרקי דרבי אליעזר ובראשית ספר עץ חיים שלפני בריאת העולם הייתה כל המציאות מלאה מאור אין סוף בלבד. **וַיַּרְא אֱלֹהִים** אלו חו״ב כי הראיה זו החכמה ואלקים זו הבינה **אֶת הָאוֹר** הנברא **כִּי טוֹב** והוא האור הנמשך עד היסוד והמלכות, מילת כי תרמוז לכ׳נסת י׳שראל ומילת טוב ליסוד של עולם האצילות ואור זה הנמשך אינו האור הראשון הנזכר לעיל כי אור הראשון הוא האור הגנוז לצדיקים לעתיד לבא ואור השני הוא האור הגנוז בתורה **וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ** כי האור והחושך הפכיים זה לזה, האור הוא חסדים והוא בימין והחשך גבורות והוא בשמאל ועל זה נאמר (סוטה מ״ז ע״א וסנהדרין קז

ע״ב) ״לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרב וכן (תנחומא פט״ו פ׳ בשלח) ״כי ימינך פשוטה לקבל שבים״ וכו׳. עד כאן היו האור והחשך בערבוביא וכעת באה ההבדלה **וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם** הזמין הבורא את האור לשמש ביום וזו ספירת התפארת ואור החמה **וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה** ואת החושך לשמש בלילה וזו ספירת המלכות ואור הלבנה **וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד** אחד היינו ייחוד זו״ן. לא כתוב יום ראשון אלא התחיל באחד בסיים בששי לרמוז על הו״ק ויום שבת הוא מלכות.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים חו״ב יצרו **יְהִי רָקִיעַ** רקיע זו ספירת התפארת והיא מסך והיא הנקראת באדרא רבא (דף קכח ע״א) ״פרסא״ **בְּתוֹךְ הַמָּיִם** באמצע בין הבינה והמלכות **וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם** עליונים שזו הבינה **לָמָיִם** תחתונים שזו המלכות. על המים העליונים שבבינה נאמר שלעתיד לבא הקב״ה בורא לצדיקים כנפיים והם שטים על פני המים. הערה: כאשר זה קורה בעולם האצילות מיד מכח התכללות העולמות זה בזה נוצר מסך בכל העולמות ובעולם אד״ק נקרא מסך זה פרסא ובגוף הגשמי זו הסרעפת. נזכרו כאן ה״פ רקיע כנגד ספירות תנהי״ם וה״פ מים כנגד ה׳ אצבעות שביד. **וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים** היינו בינה האצילה **אֶת הָרָקִיעַ** זו התפארת ומילת ״את״ באה לרבות את היסוד (על פי ספר הפליאה) **וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ** זו המלכות **וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ** אלו בינה חכמה וכתר **וַיְהִי כֵן, וַיִּקְרָא אֱלֹהִים** זו הבינה

לָרָקִיעַ לתפארת **שָׁמָיִם** וכך נקראת התפארת בספר הזוהר "שמים" **וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי** נשלמה מלאכה יום שני זו בחינת הגבורה והמחלוקת ולכן לא נאמר ביום זה כי טוב. לשון הבדלה מוצאים במעשה יום שני, בהבדלת שבט הלוי, ובמעשה יום ראשון ולכולם מכנה משותף שמבדילים את הגבורה (עץ חיים שער ל"ט).

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שזו הבינה **יִקָּווּ הַמַּיִם** העליונים, ולשון יקוו לשון בנין כמו (מלכים ב כא, יג) ונטיתי על ירושלים את קו שומרון **מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם** מתחת התפארת **אֶל מָקוֹם אֶחָד** זה היסוד והמלכות שנאמר (קהלת א, ז) "כל הנחלים הולכים אל הים", **וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה** זו המלכות הנקראת אדמה וכשהיא ללא שפע עליון נקראת יבשה **וַיְהִי כֵן** ואמר **וַיִּקְרָא אֱלֹהִים** הבינה הזמינה והכינה את **לַיַּבָּשָׁה** המלכות להיות **אֶרֶץ** בעשותה פרי נקראת ארץ כדמיון אשה רצויה ומפויסת. והרב החסיד רבי עזריאל ז"ל פירש כאן שעניין הקריאה ליבשה ארץ זה המשכת שפע ט' ספירות למלכות, **וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם** זה מכריע ראשון שהוא התפארת שהזמין לו שפע חו"ג **קָרָא יַמִּים** וי"א ש**מִקְוֵה הַמַּיִם** הוא היסוד והוא מקבל כל השפע העליון, **וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב**. **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ** אחר שנהפכה היבשה לארץ וקבלה שפע עליון בדרך נסתרת קבלה כח לתת שפעה לארץ הגשמית **דֶּשֶׁא עֵשֶׂב** לתת לכל סוג של עשב ודשא את חילו ומזונו. עוד פירוש (ספר הפליאה), דשא ועשב אלו סוגי

מלאכים (הם חיות הקדש, אופנים וכרובים) המשפיעים מזון לעולם ולכן נאמר (תהלים קד) "ועשב לעבודת האדם" כלומר המלאכים הנקראים עשב מקבלים שפע התפילות של האדם, **מַזְרִיעַ זֶרַע** ומורידים לו שפע כפי כוונתו **עֵץ פְּרִי** זו המלכות (ובתיקונים סוף תיקון מ"ג) אמר ש**עץ פרי** זו התפארת, עושה פרי זה היסוד, אשר זרעו בו על הארץ זו המלכות). **עֹשֶׂה פְּרִי** זה היסוד שהוא פרי של המלכות **לְמִינוֹ אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ** היינו הזרע של הו' שהוא התפארת נתון במלכות (ולא במקום אחר מכאן רמז לאיסור הוצאת זק"ל) **עַל הָאָרֶץ** המלכות וַיְהִי כֵן, **וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ** מלכות **דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֹשֶׂה פְּרִי** בציווי נאמר "עץ פרי" ובביצוע עץ עשה פרי. מוסבר בספר הפליאה שהכוונה על ספירת התפארת הנקראת "עץ" שהיא מאצילה את היסוד הנקרא "פרי" וזה הפירוש **אֲשֶׁר זַרְעוֹ** אשר זרע אות ו' **בוֹ לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי**.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים בינה **יְהִי מְאֹרֹת** חסר ו' כי הם מאירים מכח אור שמעליהם **בִּרְקִיעַ** ביסוד שהוא כללות **הַשָּׁמַיִם** התפארת **לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם** תפארת **וּבֵין הַלָּיְלָה** מלכות שיש בה גבורות. כל ענין הבדלה קשור לגבורות וכן (דברים י, ח) "בעת ההיא הבדיל ד' את שבט הלוי" והלווים הם בחינת הגבורה **וְהָיוּ לְאֹתֹת** כאן כתוב לאתת כתיב חסר לרמוז על הלבנה שרק בה עושים את חשבון המולדות ועיבוד השנה (הרשב"י בזוהר בראשית דף מו ע"ב)

וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן. וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים בתחילת אצילותם היו שווים ויונקים בשווה מהבינה לאחר מכן אמרה הלבנה ״אפשר לשני מלכים וכו׳ ואז הקב״ה מיעט את הלבנה **אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלָּיְלָה** וכעת המלכות מקבלת שפעה דרך התפארת וזה טוב לה כי כעת האורות מתוקנים מה שלא לה קודם לכן **וְאֵת הַכּוֹכָבִים, וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם** תפארת **לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ** מלכות, **וְלִמְשֹׁל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי.**

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם כלומר ספירת החסד תשפיע דרך היסוד למלכות ומשם מעולם לעולם עד העשיה **שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה** וכן **וְעוֹף** אלו המלאכים ויי״א שהמלאכים נבראו ביום השני והדעה הממצעת היא שיש מלאכי אש (מצד הגבורות והדין) והדעת נוטה שנבראו ביום השני ומלאכי מים (מצד החסדים) והם נבראו ביום החמישי **יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ** על מלכות דאצילות **עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם** באור נוסף, שחו״ג ישפיעו לתפארת וליסוד ומשם למלכות. **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים** זה לויתן (תפארת) ובת זוגו (מלכות) (זוהר בראשית לד ע״ב) שהם פרצופי זו״ן ואלו ארבע מחנות שכינה הנקראים ארגמ״ן א׳וריאל, ר׳פאל, ג׳בריאל, מ׳יכאל ונ׳וריאל. אם תשאל הרי חמשה

כתוב כאן? אלא אוריא׳ל ונוריא׳ל מלאך אחד הוא ומשמש בשני מצבים. הסביר מהר״ם פאפירש זללה״ה בספרו ״מסילות החכמה״ שמלאך זה הוא בחינת התפארת ויש בתפארת מיצוע בין חסד וגבורה לכן מצד החסד נקרא אוריא׳ל ומצד הגבורה נקרא נוריא׳ל. **וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת** זו נקבת הס״מ לילי׳ **אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵהֶם** וכן **וְאֵת כָּל עוֹף** מלאכים **כָּנָף** שרפים ואופנים **לְמִינֵהוּ** אלו האישים **וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב** והנה אומר כאן **וַיְבָרֶךְ אֹתָם** מלשון הברכה והמשכה מעולם עליון לתחתון **אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הַמַּיִם בַּיַּמִּים וְהָעוֹף יֵרֶב בָּאָרֶץ** לשיטה האומרת שעוף זו ספירת היסוד ברור מדוע הוא מתרבה בארץ שהרי זו ספירת המלכות והיא לו בית קיבול. לשיטה שעוף אלו המלאכים מסביר בספר הפליאה שהם מתברכים מהשפע המגיע להם מהשכינה ולכן הם נראים (במדבר כב, כג) ״וחרבו שלופה בידו״ כי החרב מהמלכות **וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם חֲמִישִׁי**.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים בינה **תּוֹצֵא הָאָרֶץ** העליונה היינו ספירת המלכות **נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ** זו נפש של אדם קדמון, פירוש נוסף (רבי אלעזר בזוהר בראשית מז ע״א) אלו נשמות עם ישראל **בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ לְמִינָהּ** אלו נשמות שאר בני העולם (שם) **וַיְהִי כֵן וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת חַיַּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְאֶת הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֵת כָּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים** בינה **נַעֲשֶׂה אָדָם** בלשון רבים והכוונה שהבינה נמלכה עם שאר הספירות.

י״א שנמלכה עם החכמה, וי״א עם המלכות **בְּצַלְמֵנוּ** צלם זה התוכן **כִּדְמוּתֵנוּ** דמות זו הצורה והכוונה לאורות וכלים והכוונה שבאדם התחתון יש רמזים לכלל העולמות הרוחניים וכיון שבאדם יש שילוב של רוח וחומר שאלו שמים וארץ לכן יש לו כח **וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם** דג זה יסוד והוא גדל בים שזו המלכות **וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם** עוף גימ׳ יוסף והוא היסוד ושמים זו ספירת התפארת. פירוש נוסף, עוף אלו המלאכים והם כפופים לצדיקי הדור. נזכרו כאן ים ושמים שאלו זו״ן וזו הנהגת העולם (הגר״א בביאורו לספרא דצניעותא פ״ד) **וּבַבְּהֵמָה** בהמה גימ׳ ב״ן וזו המלכות **וּבְכָל הָאָרֶץ** זה הגוף (זוהר ח״ג דף לג ע״ב). רמז יש כאן לצדיק הנקרא כל שהוא שליט על הארץ שזו השכינה (זוהר השמטות דף רנ״ז ע״ב) מכח זה דהיינו מסיוע השכינה האדם הגשמי שולט על היצורים הגשמיים (שם) וזה הוא **וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ**. והנה כתוב **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם** הנה אדם דבריאה. תואר אדם הינו על האורות שבו שהם **בְּצַלְמוֹ** בצלם ו׳ דהיינו ז״א וכאן זכה האדם לזיהרא עילאה וכן **בְּצֶלֶם אֱלֹהִים** מלכות (זוהר ח״ג דף קיז ע״א) **בָּרָא אֹתוֹ** צלמו הולך על **זָכָר** וצלם אלקים הולך על **וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם, וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל הָאָרֶץ**. הנה ברכה זו היא לפני חטא אדה״ר וכיצד מתברך בפריה ורביה? כך שואל הזוהר במאמר הינוקא (ח״ג דף קפט ע״א) ועונה שאכן כן אילו לא

חטא האדם היה מוליד ילדים נקיים מיצר הרע **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים** בינה **הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֶרַע אֲשֶׁר עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וְאֶת כָּל הָעֵץ אֲשֶׁר בּוֹ פְרִי עֵץ זֹרֵעַ זָרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה, וּלְכָל חַיַּת הָאָרֶץ וּלְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל רוֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה אֶת כָּל יֶרֶק עֵשֶׂב לְאָכְלָה** אלו **וַיְהִי כֵן**. הנה דברי קדשו של הגר״א בפירושו לספרא דצניעותא פרק ה׳ המסכם את תהליך בריאת העולם:

פירש פסוק של בראשית כסדר ש**יום ראשון** ע״ק ואו״א (כאן נחתך עוד תיבה אחת) ודעת הן ג׳. **יום שני** קרומא דע״ק בין ע״ק לז״א שיתגלה זו״נ ששם יתגלה שמו כי בלתי זה היו נכללין בע״ק כמו או״א כנ״ל שלכן או״א במזלא אתכלילן ואינן נחשבין לפרצוף אחר הואיל והן למעלה מקרומא רק שירותא הוא מאבא כי ע״ק אין בו שירותא. והטעם כי רדל״א הוא נעלם מאד כידוע וע״ק נכלל בו כי בע״ק אין נגלה כי אם ראשו כמש״ל וראשו מלביש את רדל״א חג״ת שבו עד הקרום כידוע ולכן נכלל ברדל״א ואין בו שירותא אבל או״א מתחילין מחג״ת דע״ק ששם נה״י דרדל״א לבר מגופא לכן אינן נכללין בו ומהן שירותא ולכן הוא הקרום ג״כ דע״ק בשביל שיתגלה ז״א גילוי גמור שזה עיקר הכוונה גילוי שמו. וזה היה ביום שני. **וביום השלישי** נקוו המים אל היסוד דע״ק שתתגלה ג״כ נוקבא ותראה היבשה כמש״ל. ואח״כ תדשא הארץ תיקוני ז״א דגלגלתא שלו ודיקנא: **וביום ד׳** נתינת המוחין ברישא דז״א חו״ג שני המאורות: **וביום ה׳**

התפשטות גופא דז״א וכל תיקוני גופא ותיקוני נוקבא רישא וגופא. וב**יום ו׳** תוצא הארץ כו׳ עולם הבריאה. ואח״כ שנשלם הכסא נעשה האדם תיקוני נוקבא ונסירתה: ואח״כ זו״נ דבריאה וזיווג זו״נ כמש״ל: ואח״כ **הנה נתתי לכם את כל עשב** כו׳ הוא אופנים וחיות וכרובים שהן מאכל אדם דלעילא **ואת כל העץ אשר בו פרי עץ** כו׳ הן כרובים ותמורות שהן ג״כ למאכל אדם. **ולכל חית** כו׳ **את כל ירק עשב לאכלה** כו׳ הן מלאכין שמתחדשין בכל יום שנבראו ביום שני שהן מאכל בהמה דרביעא על אלף טורין כורסיא כנ״ל וכמ״ש (תהלים ק״ד) מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם כו׳.

ואומר **וַיַּ֤רְא אֱלֹהִים** בינה, דא אלקים חיים (זוהר שמות דף סח ע״ב) **אֵ֥ת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂ֖ה** והכוונה כאן לעולמות הרוחניים שקדמו לעולם הגשמי (זוהר בראשית דף מז ע״א). כותב הגר״א (שם) שביום זה נשלמו כל ד׳ עולמות אבי״ע. אמרו ז״ל בספר הזוהר (שמות קסג ע״א) **וְהִנֵּה טוֹב** זה מלאך חיים **מְאֹד** זה מלאך המות. נשאלת השאלה, מה כל כך טוב במלאך המות? עונה הזוהר שם בזכותו יורשים הצדיקים את העולם הבא עם כל הנאותיו בזכות שלא נמשכו אחריו בהיותם בעוה״ז **וַיְהִי֙ עֶ֣רֶב וַיְהִי֙ בֹּ֔קֶר יוֹם֙ הַשִּׁשִּׁ֔י**. ששי לא נאמר אלא הששי מדוע? עונה הזוהר (השמטות ח״א דף רנ״ז ע״א) אות ה׳ רומזת לאות ה׳ אחרונה שבשם הוי״ה ב״ה שהיא השכינה. יום השבת זו ספירת המלכות וכל ששת ימי הבריאה אלו חגתנה״י שעליהם נאמר ״כי ששת

ימים״ אומר הזוהר (שמות דף פ״ט ע״ב) ששת ימים ודאי. אם כן אנו בנקודת החיבור בין השש לשבע והשכינה מתחברת עם בעלה. לפי זה פירוש המילה **הַשִּׁשִּׁי** היינו ה ששי מלכות המתחברת עם הו״ק.

פרק ב

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם זו התפארת שיש בה את הו״ק שהם: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, ויסוד **וְהָאָרֶץ** זו המלכות. הכתוב אומר **וַיְכֻלּוּ** דהיינו שהם התכללו זה בזה וכפי שתרגם אונקלוס ״ואשתכללו״. התכללות פירושה שבכל ספירה יש נציגות לכל ספירה נדגים: בספירת הכתר יש את כל עשר הספירות רק שהן הפעם פרטיות של הכתר. פרט זה חשוב מאד ליציבות העולמות. גם בגשמיות כן הוא. הנה באברי האדם יש קישור לכל האיברים. כגון: במקצוע האירידיולוגיה לומדים לקרוא את כל אברי האדם מתוך גלגל העין. וכן באוזן וכן כף היד וכן כף הרגל וכו׳. פירוש נוסף למילת **וַיְכֻלּוּ**, הכלים של הספירות נגמרו כמו שרואים תינוק שמתחיל להשתמש באיבריו. באור נוסף: **וַיְכֻלּוּ** היינו הכלה שהיא המלכות נשלמה. והרמב״ן כתב כאן בארוכה שהעולם נברא לששת אלפים שנה ושורשם בששת ימי הבריאה. והם דברי רב קטינא בגמרא ראש השנה דף לא ע״א וסנהדרין דף צז ע״א. בעלי הרמז מצאו שבפסוק הראשון בתורה יש שש פעמים אות א׳ רמז לשש אלף שנים של העולם.

וְכָל צְבָאָם חילותיהם **וַיְכַל אֱלֹהִים** בינה **בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי** מלכות **מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים** בינה **אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי** מלכות **וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת**. נאמרו כאן ג״פ אלקים כנגד בינה, גבורה ומלכות שכל ספירה מהם נקראת אלקים. בינה נקראת אלקים כי היא שורש הדין. גבורה היא עצם הדין ומלכות זו ההוצאה לפועל של הדין. וזו כוונה שיש לכוון בקידוש ליל שבת קודש והאומרה בשמחה מכפרים לו על כל חטאיו (זוהר שמות דף רז ע״ב). עוד, יש כאן י׳חוד ב׳רכה ק׳דושה רמז לשם יב״ק.

הפסוק אומר (ישעיה מ, כו) ״שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה״ דהיינו שאותיות מי האצילו את אותיות אלה (ראה הקסה״ז דף א ע״ב) וזה כתוב כאן: אֵלֶּה דהיינו אותיות אלה הן תּוֹלְדוֹת של אותיות מי. ואותיות אלה הם הַשָּׁמַיִם התפארת וְהָאָרֶץ והמלכות שאלו זו״ן. בְּהִבָּרְאָם באות ה׳ בראם, והכוונה לאות ה׳ הראשונה, בינה, שהוציאה את אותיות וה שהם בחינת שמים וארץ והם הנהגת העולם ברחמים ודין וזה הוא בְּיוֹם **יום** זו הנהגת **הרחמים** עֲשׂוֹת יְדֹוָד אֱלֹהִים שם מלא והוא זו״ן (שערי אורה פרק ה) אֶרֶץ וְשָׁמַיִם ב׳ הנהגות ארץ דין ושמים רחמים. פירוש נוסף: אות ה׳ של בהבראם היא זעירא ומורה על המלכות וזו מלכות דאצילות ממנה השתלשלו עולמות בי״ע ולבושיהם עד העולם הגשמי שיש בו שמים וארץ.

פרשני הפשט התקשו בביאור הפסוקים מדוע התורה חוזרת על סיפור הבריאה. לפי תורת הסוד אין קושיה כלל. בפרק א׳ נזכר רק שם אלקים וזו הנהגת הדין והיא עולם העיגולים, עולם הטבע שהוא גימ׳ אלקים. כאן נזכר לראשונה שם יְדוָ"ד אֱלֹהִים וזו הנהגת עולם היושר הנהגת הרחמים ולכן נזכר כאן ד׳ אלקים. המעיינים יוכלו להרחיב ידיעתם בנושא זה בספר עץ חיים שער י׳ וספר פתחי שערים נתיב עיגולים ויושר. וזה הוא מדרש רבותינו (פסיקתא רבתי פרשה מ) ״בתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין וכו׳ עמד ושיתף עימה מידת הרחמים וכו׳. והמקובלים האריכו מאד לבאר את המדרש והגדיל הרב המקובל האלקי בעל מחבר באור הסולם על הזוהר בבאוריו. עוד, נחלקו בית שמאי ובית הלל מה נברא תחילה וכו׳. ונראה ששמאי רומז לשמים ולדידם שמים נבראו תחילה והלל גימ׳ אדנ״י בחינת הארץ והיא נבראה תחילה.

העולם נברא ברגע אחד יש מאין. מה הוא החומר הראשוני ממנו נברא העולם? פרשני הפשט קוראים לו חומר היולי. הרב בעל הסולם קורה לו ״הרצון לקבל״. לאחר מכן הכל נברא יש מיש. ברם כדי להוציא לפועל את היש מן היש, יש להעלות מ״ן וכעת אין מי שיעלה מ״ן וזה הוא וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר יְדוָ"ד אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה לא היה אדם שיתפלל ויעלה מ״ן במעשיו הטובים וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ הנה בכל אופן עולה

אד מן הארץ והרי לא קדמה לכך עליית מ״ן? וכאן הרמז לעליית מ״ן מיניה וביה במאציל ב״ה וזה מאמר (זוהר בראשית דף טו ע״א) בקע ולא בקע וזה הוא מ״ש ״כד סליק ברעותיה״ דהיינו הורדת מ״ד ללא שתקדם לה עליית מ״ן וכאן יורד מ״ד וזה הוא וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה. אדם בראייה הקבלית אינו אדם גשמי אלא כוונתם למכונה משוכללת, כמו שאדם גשמי הוא מכונה משוכללת שיש בו עיניים וכו׳. והנה יש חמש עולמות שהם: אדם קדמון, אצילות, בריאה, יצירה ועשיה ובכל אחד מהם יש אדם. הנה כאן נזכר אדם שבעולם היצירה (ספר הליקוטים פ׳ בראשית) וזה הוא וַיִּיצֶר יְדוָד אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם הנה אדם דיצירה עָפָר מִן הָאֲדָמָה הנה אדם דעשיה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים אדם דבריאה וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה אדם דאצילות. והיכן אדם דאדם קדמון? הוא נרמז במילת ״אלה״ של אלה השמים והארץ לעיל. וכיצד? אלה גימ׳ לו עם אותיות והמילוי והכולל יהיה גימ׳ אדם. נסביר: מילת אלה מלאה נכתבת כך: אלף למד הא הרי חי׳ אותיות. הכולל דהיינו מילת אלה עצמה הרי עוד אחד סה״כ ט׳. לו׳ ועוד ט׳ גימ מ״ה כמנין אד׳ם. (לפי ספר הליקוטים שם). וַיִּטַּע יְדוָד אֱלֹהִים זו״ן גַּן זו ספירת המלכות הנקראת גן וכאן היא הייתה דבוקה בְּעֵדֶן בחכמה מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר זה אדם דיצירה וַיַּצְמַח יְדוָד אֱלֹהִים זו״ן מִן הָאֲדָמָה מהמלכות כָּל עֵץ זו התפארת הנקראת עץ והיא עולה מן היסוד הנקרא כָּל ונקרא נֶחְמָד כמ״ש

בזוהר (בראשית כו ע״א) עץ נחמד דא צדיק, והוא נחמד למלכות הנקראת לְמַרְאֶה היינו אספקלריא ואמר שהיסוד וְטוֹב הנקרא טוב הוא טוב לְמַאֲכָל היינו ייחוד זו״ן הנקרא אכילה וזה הוא מאכל גימ׳ הוי״ה אדנות וְעֵץ הַחַיִּים זו התפארת בהיותה יונקת מהבינה היא נטועה בְּתוֹךְ הַגָּן במלכות וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע זו המלכות. כאמור, הגן היה בעדן כלומר המלכות הייתה בחכמה וכעת אומר לנו שהיא התפשטה ממנה והפכה לפרצוף נפרד כמו בת שהייתה למודה להיות בחיק אבא בהיותה קטנה ואחר כך הייתה נערה ובוגרת ואשה וזה הוא: וְנָהָר זו הבינה יֹצֵא מֵעֵדֶן זו החכמה לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן זו מלכות דאצילות והיא הנקראת וּמִשָּׁם שם יִפָּרֵד אלו עולמות בי״ע עלמא דפרודא וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים.

פירוש נוסף: וְנָהָר אלו או״א יֹצֵא מֵעֵדֶן א״א לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן זו״ן. וּמִשָּׁם מאימא יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים אלו חו״ג תו״מ: שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן חסד הוּא הַסּוֹבֵב אֵת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב. וּזֲהַב הָאָרֶץ הַהִוא טוֹב שָׁם הַבְּדֹלַח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם. וְשֵׁם הַנָּהָר הַשֵּׁנִי גִּיחוֹן גבורה הוּא הַסּוֹבֵב אֵת כָּל אֶרֶץ כּוּשׁ וְשֵׁם הַנָּהָר הַשְּׁלִישִׁי חִדֶּקֶל תפארת הוּא הַהֹלֵךְ קִדְמַת אַשּׁוּר וְהַנָּהָר הָרְבִיעִי הוּא פְּרָת מלכות.

פירוש נוסף מרב ייבא סבא מובא בספר הזוהר (ח״ג דף רצ ע״ב) לקמן ששם מייחס הרב את מילת גן למלכות דא״ק והנה לשונו: בְּאַגַּדְתָּא דְּבֵי רַב יֵיבָא סָבָא תָּנֵינָן, אֲמַאי ו״ד כְּלִילָן בְּיוֹ״ד. אֶלָּא נְטִיעָה דְּגִנְתָּא (ס״א ודאי) דָּא, אִקְרֵי ו׳. אִית גִּנְתָּא אַחֲרָא, דְּאִיהִי ד׳. וּמַהַאי ו׳, אִשְׁתַּקְיָא ד׳. (דאיהי ארבעה ראשים) וְהַיְינוּ רָזָא דִּכְתִיב, וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן וְגוֹ׳. מַאי עֵדֶן. דָּא חָכְמָה עִלָּאָה, וְדָא י׳. לְהַשְׁקוֹת. אֶת הַגָּן, דָּא הוּא ו׳. וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, דָּא הוּא ד׳, וְכֻלָּא כָּלִיל בְּיוֹ״ד.

ולפי״ז נבוא אל הבאור: הנה הנהרות הם חגת״ם, אבי״ע, או״א וזו״ן. שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוא בחינת החסד והוא עולם האצילות ובחינת פרצוף אבא הוּא הַסּוֹבֵב דהיינו החסד מסבב ומוליד ומהווה אֵת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה זו הגבורה (ספר הפליאה והרקאנטי) ודורש חוילה מלשון חוי לה וחויא זה

הנחש המסמל את הגבורה אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב זה עולם הבריאה בחינת פרצוף אימא שהיא ספירת הבינה הנקראת אשר וְזָהַב הָאָרֶץ הַהִוא טוֹב כאמור באיוב (פרק לז, כב) "מצפון זהב יאתה" שָׁם הַבְּדֹלַח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם. וְשֵׁם הַנָּהָר הַשֵּׁנִי גִּיחוֹן בחינת גבורה ועולם הבריאה הוּא הַסּוֹבֵב אֵת כָּל אֶרֶץ כּוּשׁ. וְשֵׁם הַנָּהָר הַשְּׁלִישִׁי חִדֶּקֶל הוּא הַהֹלֵךְ קִדְמַת אַשּׁוּר ת"ת ז"א ויצירה וְהַנָּהָר הָרְבִיעִי הוּא פְּרָת מלכות נוקבא ועשיה.

וַיִּקַּח יְדוָֹד אֱלֹהִים נזכר כאן שם ד׳ אלקים שזו ההנהגה עם האדם הנהגת עולמות היושר בעוד שבהנהגת הטבע עולם העיגולים נזכר רק שם אלקים וגם ידוע ששם אלקים גימ׳ הטבע אֶת הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ בְגַן עֵדֶן ראינו לעיל שהנהר יוצא מעדן והוא משקה את הגן, נהר לחוד, עדן לחוד וגן לחד והנה כאן נזכר גַּן עֵדֶן הכיצד? ונראה שביטוי גַּן עֵדֶן בא לתאר מצב בו הגן מאיר מהעדן כלומר מלכות עם אור החיה לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ כאן שורש מ״ע ול״ת (מפי הרב שבתאי סבתו שליט״א) שהם חסדים וגבורות שהם בניין המלכות. הנה לנו שכוונת המאציל הייתה שהאדם יתהלך בעולם גשמי ויקיים מצוות ברמה שכלית גבוהה ובזה יזכה לגן עדן עליון (תניא פרק לט) וַיְצַו יְדוָֹד אֱלֹהִים עַל הָאָדָם לֵאמֹר כל לאמר זה לאמר לאחרים ומי היה בעולם מלבד האדם? (הנה הגר״א כתב באדרת אליהו תירץ לאמר לאשתו) אלא לֵאמֹר היינו שאם תקיים את הציווי תזכה להאמיר כלומר תזכה להיות המעולה בבריאה ולא הרי יתוש קדמך. מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל למה כפל הלשון? ותירץ ה״כתב סופר״ שרצה הקב״ה שהאדם יתאווה למאכל וימנע את עצמו מן האסור לו ויקבל על זה שכר והיינו אָכֹל כדי שתתאוה וּתֹאכֵל מן המותר לך.

בזוהר (בראשית דף לה ע״ב) וכן בספר הפליאה בארו את הפסוק על שבע מצוות בני נח וכ״כ רבנו

בחיי כאן: "ויצו יהו"ה אלהי"ם, הא תנינן לית צו אלא ע"ז, יהו"ה זו ברכת השם, אלהי"ם אלו הדיינין, על האדם זו שפיכת דמים, לאמר זו גלוי עריות, מכל עץ הגן ולא גזל, אכל תאכל ולא אבר מן החי ושפיר. מכל עץ הגן אכל תאכל, דשריא ליה כלא דליכלינהו ביחודא דהא חזינן אברהם אכל יצחק ויעקב וכל נביאים אכלו וחיו, אבל אילנא דא אילנא דמותא איהו, (כמה דכתיב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו), מאן דנטיל ליה בלחודוי מיית, דהא סמא דמותא נטיל, (בגין דאיהו מפריש ליה מן חיין), ועל דא כי ביום אכלך ממנו מות תמות, בגין דקא פריש נטיעין.

וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת עץ הדעת זו המלכות עליה נאמר (משלי ה, ה) "ורגליה יורדות מות" ולכן הנמשך אחרי עץ הדעת מושך את המוות ר"ל. ובספר הזוהר אמרו שמי שמפריד אותה (את המלכות) מן הבנין (ט"ר) ממשיך עליו את המוות. ברקאנטי ריש פ' נח על הפסוק "ונעשה לנו שם" מסביר שרצו להפריד אותה מן הבניין, כלומר נעשה את השכינה הנקראת שם לנו כלומר שתעשה חפצינו. תלמיד האר"י הקדוש הרב אברהם מימון כתב בשיר "אל מסתתר בשפריר חביון" בסוף השיר "מפריד אלוף לא יראה מאורות" כלומר מי שסבור שהשכינה הקדושה אינה חלק מן השם יתברך לא ראוי לראות מאורות.

שאלה: מדוע האדם לא מת באותו יום שאכל מעץ הדעת? תשובה: מרגע שאכל נגזרה עליו המיתה. תשובה נוספת: "יום" האמור כאן זה יומו של הקב"ה שהוא (תהלים צ, ד) "אלף שנים" ואכן חי אלף שנים חסר שבעים שנתנם לדהע"ה.

וַיֹּאמֶר יְדֹוָד אֱלֹהִים או"א **לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ** לבדו אותיות לבוד כלומר מצב בו האשה דבוקה בו והכוונה למילוי שם מ"ה. נסביר, שם מ"ה נראה כך: יוד הא ואו הא והוא גימ' אדם. אותיות המילוי הם: וד א או א שהם גימ' חוה וכעת רוצה המאציל **אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ** כלומר שהנוקבא תגדל לפרצוף עצמי והאריך בזה האר"י הקדוש בספר עץ חיים בדרושי הנוקבא. בפירוש נפש יהודה על ספר מנורת המאור הוסבר עזר גימ' 277 כנגדו גימ' 83 בסך כל 360 שהם ימי השנה. מן התורה אשה אסורה לבעלה שבעה ימים מתוך שלושים ימי החודש. נמצא עז"ר ימים היא איתו וכנגד"ו ימים אסורה לו. **וַיִּצֶר** היינו יצירת יש מיש ברם בראיה יותר עמוקה הרי שמדובר כאן על עולם היצירה שהוא עולם המלאכים **יְדֹוָד אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה** מן המלכות **כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה** אלו המלאכים שנדמו לחיות כמ"ש (יחזקאל פרק א) ופני אריה אל הימין **וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם** אלו השרפים **וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם** היינו פרצוף אדם שבמרכבה שזו המלכות המקבלת את הכל והיא הנקראת שם ובה אור הנפש **לִרְאוֹת מַה יִּקְרָא לוֹ וְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ**

הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ. וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמָה וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל חַיַּת הַשָּׂדֶה כמ״ש בספר תיקוני זהר (דף פה ע״ב) ״דקרא שמהן לכל חיות הקדש ולכל שרפים ואופנים וצבא דלעילא״ ועוד (שם בדף צא ע״ב) כתוב שידע שמות כל המלאכים. **וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ** קשה לדעת, בדרך הסוד, לאיזה אדם רומזת כאן התורה. סתם אדם הוא ספירת התפארת דאצילות, אולם מילת אדם תכלול גם עולם אדם קדמון וכן כל דבר שלם יקרא אדם, אשר על כן ניקח לנו נתיב אחד ולפיו נבאר את הפסוקים. כאמור, סתם אדם זו ספירת תפארת דאצילות הנקראת אדם בגלל שיש בה את שם הוי״ה ב״ה וכשהוא כתוב כך: יוד הא ואו הא הוא גימ׳ מ״ה כמנין אדם. והנה למדונו חכמים שחוה נבראה מן הצלע של האדם ואם נביט במילוי של שם זה נקבל את האותיות הבאות: וד א וא א שהם גימ׳ י״ט כמנין חוה. רעיון זה מצאתי בספר ״עץ חיים״ שער לח פרק ב. (אני רוצה לספר לקוראים שכאשר קראתי את החידוש הזה רקדתי באמע החדר מרוב התפעלות) אומר לנו הרב יוסף ג׳יקטליא בספר גינת אגוז שכל בחינת מילוי היא דין כי מילוי גימ׳ אלקים כלומר חוה היא דין ואחוריים כשהיא בבחינת הצלע של האדם. כדי להביא את חוה למצב של פנים הרי שהיה צורך בתהליך המתואר בתורה: **וַיַּפֵּל יְדוָד אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה** בלשון חכמי הקבלה התהליך נקרא: דורמיטא – דורמיטא זו מילה בשפה הארמית שפירושה תרדמה או שינה או סילוק המוחין. זו מילה בינלאומית כי נמצא אותה באנגלית dream ודורמיר בצרפתית וכו׳. **עַל**

הָאָדָם וַיִּישָׁן זה סילוק המוחין שלו **וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו** זו הנסירה. אמר "אחת" לרמוז שהייתה מאוחה איתו כמ"ש (שיה"ש ו, ט) "אחת היא יונתי". הנה דברי הארי הקדוש בספר שער הכוונות דרושי ראש השנה דרוש א' בקצרה על מהות הנסירה: "הנה אחר שנברא אדם הראשון והתפלל ועשה מצות (העלה מ"ן) והיה כורת הקלי' ולא היה יכולת להם להתאחז באותם האחוריים אז בא ענין הנסירה. וענינה הוא כי כל אותם האחוריים והדינים שהיו בזכר כולם ננסרו ונתפרדו מן הזכר וניתנו כולם באחוריים שלה ועי"כ נתפרדה ונתרחקה ממנו ואז הז"א נשאר כולו בבחי' חסד והיא בבחי' דינין וגבורות שלה ושלו". כלומר הנסירה בעצם הפרידה את החסדים לזכר ואת הגבורות לנקבה וכך נוצר בידול בין הזכר והנקבה. **וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר** זו בחינת החסדים **תַּחְתֶּנָּה** במקום הגבורות. **וַיִּבֶן יְדֹוָד אֱלֹהִים** או"א **אֶת הַצֵּלָע** המלכות עברה בנייה ממצב צלע **אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה** למצב אשה עם מוחין מאו"א **וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם. וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹּאת.** כאן נזכרה לראשונה מילת זאת ולמדנו שהיא כינוי למלכות. ואולי רמז יש כאן למצב רוחני בו המלכות הנקראת את אחוזה בתפארת בז' ספירות תחתונות שבו ולכן נקראת ז' את. כתב מהר"ם פאפירש זללה"ה בספרו "תורה אור" בפרשת בראשית הטעם שספירת המלכות לא נאצלה כשאר הספירות אלא יצאה דבוקה בתפארת ואחר ננסרה

הוא שבכך לא תסור ההשגחה ממנה ובכך העולם יהיה מושגח תדיר ונרמז בדברי חכמים (מנחות צג ע"ב) אשתו כגופו. **עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ** ז"א **אֶת אָבִיו** אבא והוא פרצוף חכמה **וְאֶת אִמּוֹ** אמא, בינה **וְדָבַק** גימ' יב"ק כמו הוי"ה אלקים שאלו זו"ן **בְּאִשְׁתּוֹ** מלכות **וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד.** כתב בספר "מערכת האלוקות" פרק שמיני הטעם לבריאת האישה כצלע מן האיש הוא שבכך הם שונים מבעלי חיים שלאחר שמזדווגים כל אחד פונה לדרכו משא"כ בבני האדם הם חיים יחדיו כי היו מדובקים קודם לכן. **וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים** קודם החטא **הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבּשָׁשׁוּ.** כתב בספר "חתם סופר" [תקצ"א] ויהיו שניהם ערומים וגו'. ולא יתבששו, ואחר כך התבוששו ואירא כי ערום אנוכי ואחבא. והעניין כי בעלי חיים כולם יש להם זכרות ונקבות ופרים ורבים, ואין זה בושת, ומלאכי השרת אין בהם איברים אלו ולא נקבה ולא שום ענין זיווג, אמנם גבוה מעל גבוה ית"ש שייך יחוד קב"ה ושכינתי' עם כ"י ואין להאריך, - והאדם נברא בצלם אלקים עליון ואין לו בושת באברים הללו כי הוא חשוב בזה יותר ממלאכי השרת ולא יתבוששו, אך כשנפל ממדריגתו ונדחה מכלפי מעלה הרי הוא הולך בקומה זקופה כמלאך ואיברי משגל כבהמה (עי' חגיגה ט"ז.) וזה לו לבושה.

פרק ג

וְהַנָּחָשׁ הוא הס״מ הוא מלאך המות הוא השטן והוא היצר הרע (זוהר בראשית דף לה ע״ב). אות ו׳ של והנחש תרמוז לנוק׳ דיליה שהיא לילי׳ חייבתא ונרמז בפרקי דרבי אליעזר פרק יג שהס״מ רכב על הנחש היינו סוס ורוכבו **הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה** אלו המלאכים כדלעיל **אֲשֶׁר עָשָׂה יְדֹוָד אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן.** כתב רבנו בחיי – אף כי אמר אלהים. תחילת דיבורו של נחש היה אף. ודרשו חז״ל (בראשית רבה יט, ב) ארבעה פתחו באף ואבדו מן העולם, ואלו הם נחש, שר האופים, עדת קרח, והמן. נחש, אף כי אמר אלהים. שר האופים, אף אני בחלומי (בראשית מ, טז). עדת קרח, אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש (במדבר טז, יד). המן, אף לא הביאה אסתר (אסתר ה, יב). ע״כ. הוסיף עליהם בספר ״כסא רחמים״ להרה״ג רבי רחמים מלמד הכהן זי״ע זללה״ה שכולם היו מחמת קנאה וסימנם קנאה: ק׳ורח נ׳חש א׳ופים ה׳מן. כתב על זה בספר מגלה עמוקות (אופן קלז) על אלו הארבעה ״ורזא עילאה הוא על סוד ד׳ עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה״. **וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל הַנָּחָשׁ מִפְּרִי עֵץ הַגָּן נֹאכֵל.** לפי הפשט, האשה מתקנת את דברי הנחש. ברם לפי הראיה הקבלית האשה זו ספירת המלכות, הרב משה זכותא זללה״ה מבאר כך: העץ זו ספירת התפארת. ספירת המלכות אומרת שהיא מקבלת שפע

מלכויות של כחבחו״ג אבל **וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן** שזו התפארת שהיא בתוך המלכות עדיין לא נתקנו תפארת ומלכות להיות פנים בפנים **אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ** כי אינו מתוקן **וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ פֶּן תְּמֻתוּן. וַיֹּאמֶר הַנָּחָשׁ אֶל הָאִשָּׁה לֹא מוֹת תְּמֻתוּן. כִּי יֹדֵעַ אֱלֹהִים כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב וָרָע. וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ** היה עץ הדר דהיינו אתרג (תורה אור פ׳ אמור) **לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם וְנֶחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל. וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת.** מסביר השל״ה הקדוש (תולדות אדם - בית דוד (טז) - ופירוש מה שאמר עלה מות בחלונינו, כי סופי תיבות ותק ח מפרי ו ותאכ ל ותת ן הוא חלון. וענין החלון שיבא לו אורה אינה עתה אלא מצד המות, וזהו עלה מות בחלונינו, כי לא יכול אדם עתה לזכות באור, אם לא בהתפשטות כתנות עור ובשר שהם מטפה סרוחה מצד זוהמת הנחש ולובש מחלצות בגדי כבוד הנעשים מתורה וממצות, אשר נבאר עניינם לקמן בעזר השם יתברך. ונתהפך הפסוק והנה טוב מאוד לענין מה שאמרו במדרש (ב״ר ט), והנה טוב מאוד זה המות, וביש מקומות זה היצר הרע, והכל ענין אחד, והוא ענין נפלא כאשר אבארהו. ע״כ. ראה, ות׳קח ות׳אכל ות׳תן ות׳פקחנה מתחילים באותיות ות ואות מ׳פריו יותרת את המילה מות מארבעה כיוונים וזה הוא עלה מות בחלונינו. (בן איש חי בספר תהלים שלו).

וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יְדוָֹד אֱלֹהִים זו השכינה מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יְדוָֹד אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן וכי אפשר להתחבא מפני ד׳? כך שואל בספר תיקוני זהר (דף צד ע״א) ״ וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יְדוָֹד אֱלֹהִים, הַהוּא קָלָא הֲוָה בְּגִנְּתָא דְאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דְתַמָּן עֵץ הַחַיִּים נָטוּעַ, חַוָּה גָּרְמַת דְּאִתְעַקַּר אִילָנָא מִגִּנְתָא, וְאָדָם גָּרִים בְּמַחֲשַׁבְתָּא דִילֵיהּ דְּאִסְתַּלִּיק נְבִיעוּ דְאִילָנָא, דַּהֲוָה נָחִית לְגִנְּתָא, וְאִשְׁתְּאָרַת יַבָּשָׁה, יהו״ה דָּא אִילָנָא, ה״ה עַנְפּוֹי וְשָׁרְשׁוֹי, ו׳ גּוּפָא דְאִילָנָא, י׳ אִיבָּא דִילֵיהּ, נְבִיעוּ דִילֵיהּ, נְקוּדָה דִילֵיהּ כְּגַוְונָא דָּא יהו״ה, דְּאִיהוּ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וּמְנָלָן דְּאִתְקְרֵי נְבִיעוּ אֶחָד, כְּמָה דְּאִתְּמַר (בראשית א ט) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד, וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה אדנ״י. נסביר: פשט הזוהר הוא שחוה הפרידה בין המלכות לתפארת במעשה ואדה״ר עשה כן במחשבה והפריד את השפע הבא אל התפארת ונשארה המלכות יבשה ללא שפע.

וּבְגִין דָּא וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יהו״ה אלהי״ם (שם ג ח), וְכִי יָכִיל בַּר נַשׁ לְאִתְכַּסְיָא מִנֵּיהּ, וְהָא כְּתִיב (ירמיה כג כד) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יהו״ה? אֶלָּא כָּסוּ פָּנָיו חֲרֵלִים (משלי כד לא), אִתְכַּסְיָאוּ אַנְפּוֹי מִבִּשְׁתָּא, דְּאִתְפַּקְחוּ עֵינַיְיהוּ וְחָזוּ מַה דְּעָבְדוּ לְעִילָּא, דְּגָרִימוּ לְאַעְקָרָא אִילָנָא מֵאַתְרֵיהּ, וּנְבִיעוּ לְסַלְקָא מִתַּמָּן, וְדָא אִיהוּ **וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם** וְגוֹמֵר, תַּמָּן אִתְכַּסְיָאוּ אַנְפּוֹהִי, מִן

בֹּשֶׁת, דְּתַמָּן חָאבוּ, בַּמֶּה דַהֲוָה **בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן**, תַּמָּן אִתְכַּסִּיאוּ אַנְפּוֹהִי. אִית מָאן דְּאָמַר **בְּתוֹךְ עֵץ** דָּא צַדִּיק (יסוד), וּבַאֲתַר דָּא וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו (שמות ג ו), דְּאִדְכַּר מַה דְּאִירַע לֵיהּ בְּקַדְמֵיתָא, אַדְכִּיר חוֹבֵיהּ וְאִתְכַּסֵּי מִבֹּשֶׁת, וּבְגִין דָּא זָכָה וּתְמוּנַת יהו״ה יַבִּיט (במדבר יב ה), וְדָא י׳ דְּאִיהוּ חָכְמָה תַּתָּאָה, וְאִיהוּ אִיבָּא דְּאִילָנָא, דַּהֲוָה בְּרֵישׁ צַדִּיק, ו׳ גּוּפָא דִּבְרִית, ה״ה דָּא אֲתַר דְּעָרְלָה וּפְרִיעָה, אַרְבַּע אַתְוָון הֲווֹ עַל צַדִּיק דְּאִיהוּ עֵץ פְּרִי, אִיהוּ גְּרִים דְּאִסְתַּלְקוּ מִנֵּיהּ, וְאִתְעַקַּר אִיהוּ מִגִּנְתָּא, הָכִי אַעְקַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם מִגּוּפֵיהּ, וְתָרִיךְ לֵיהּ מִגִּנְתֵּיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ג כד) וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם. ע״כ. פירוש: כשראו אדם וחוה את תוצאת חטאם שנפרדה התפארת מן המלכות התביישו על מה שגרמו וזה הוא ״בתוך עץ הגן״ דהיינו בסיבת העץ שהיה בתוך הגן וכעת אינו מחובר לגן. ויש שאמרו על שהפרידו את היסוד מן המלכות ופירוש זה קרוב לפירוש הראשון. **וַיִּקְרָא יְדֹוָד אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה** כאן שורש מגילת איכה. מספרים על רבם של כל בני הגולה מרן הבן איש חי כשהיה ילד קטן בגיל ארבע, שאלו אביו וכי הקב״ה לא יודע היכן האדם ששואל אותו **אַיֶּכָּה**? ענה הבן מיניה וביה, אבא איכה אלו ר״ת א׳ני י׳ודע כ׳ל ה׳נסתרות. כמו כן מסופר על הצאר הרשע ניקולאי שהתחפש ובא לפני רבי שניאור זלמן מלאדי בעל התניא ושאלו על הפסוק הזה. ענה לו הרב ״זו שאלה ששואל הקב״ה לכל אדם בכל זמן״ הנה אתה הצאר גיל כו״כ וכאן נקב הרב את גילו המדויק של הצאר איכה? איה

אתה בעולמי? דברים אלו הביאו לסיום המעצר ביום י״ט כסליו. כותב הרמ״ע מפאנו זללה״ה (מאמר תיקוני התשובה פט״ו) שפירוש מילת ״איכה״ היא אי כה, כלומר היכן השכינה הנקראת ״כה״ הפרדתם אותה מן התפארת. **וַיֹּאמֶר אֶת קֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן** מסביר בספר תיקו״ז תיקון ס״ב למה הסתתר אדה״ר? ואומר כאשר יש רשות למחבל להזיק אינו מבחין בין צדיק לרשע ולכן הסתתר. היכן מומלץ להסתתר? עונה על הזוהר יש להסתתר בסתר עליון כלומר לעשות תשובה והיא המסתור הטוב ביותר. **וָאִירָא כִּי עֵירֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא** היראה באה לאדם מן החטא. לפני החטא היה לו לאדם זיהרא עילאה וכעת משכא דחויא בתחילה ״כתנות אור״ ולבסוף ״כתנות עור״. כותב הרב בספר הליקוטים - פרשת בראשית - פרק ג ״ועתה תראה, כמה מעלתו של אדה״ר קודם החטא היתה, וכמה ירד אחר החטא. כי תחילה היה גופו מיצירה, ונפשו מבריאה כנז״ל, ואחרי חטאו נעשה גופו מזה העולם, ונפשו מעשיה, ורוחו מיצירה. כי מה שהיה מתחילה גוף, עתה נעשה רוח של אדה״ר. ובהיות שגופו לא היה מעשיה, לכן צוהו שלא יאכל מעץ הדעת, כי הוא מעולם העשיה, כי שם מעורבים הקליפות. ובהיות שמטטרו״ן היה בסוד אדה״ר כנודע, לכן נטל גדולת אדה״ר, וגופו נהפך ללפידי אש בעולם היצירה, כנז׳ בס׳ פרקי היכלות. ע״כ. כתב בספר ״הגלות לאור הקבלה״ מהרב נחמני זללה״ה שלפני החטא היו באדם כל אורות נרנח״י ולאחר החטא נותר עם אורות נ״ר. כאמור, נותר

אדה״ר ללא נח״י ולפי זה יובן **וַיֹּאמֶר מִי** היינו הבינה הנקראת ״מי״ היא **הִגִּיד לְךָ כִּי עֵירֹם אָתָּה** כך מוסבר ב״ספר הפליאה״: מה היה לבושו של אדם קודם שחטא עור של ציפורן פנימי לבן, וכשחטא הופשט ובא במקומו עור ובשר זהו שאמר לו הקב״ה ״מי הגיד לך כי עירום אתה״ כלומר אני משכתי עליך עור ובשר מצד שאתה ערום ממצוותי. ע״כ. **הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבִלְתִּי אֲכָל מִמֶּנּוּ אָכָלְתָּ** האדם לפי פשט הדברים כופר בטובה ואומר **וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא נָתְנָה לִי מִן הָעֵץ וָאֹכֵל** בספר ״צרור המור״ כתוב כאן שאדה״ר חטא בכפליים, ראשית כיצד שמע לאשתו ועבר על מצוות קונו? דבר המלך ודבר העבד, דבר מי שומעין? ועוד שאמר ״ואוכל״ מסביר הרב שאדה״ר התכוין לומר ״ואמשיך לאכול״ **וַיֹּאמֶר יְדֹוָד אֱלֹהִים לָאִשָּׁה מַה זֹּאת עָשִׂית וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי וָאֹכֵל** מה זאת עשית דהיינו בחטא שלך נפרדה הזאת מן המה כלומר יש פירוד בין תפארת ומלכות. הנחש השיאני בשין ימנית ובספר הפליאה דורש אותה בשין שמאלית כי הנחש בא על חוה לשם נישואין. יש לשים לב שאת הנחש לא שואל הקב״ה ומיד מקללו **וַיֹּאמֶר יְדֹוָד אֱלֹהִים אֶל הַנָּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹּאת אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃(טו) וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זַרְעֲךָ וּבֵין זַרְעָהּ הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב׃(טז) אֶל הָאִשָּׁה אָמַר הַרְבָּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרֹנֵךְ בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים וְאֶל אִישֵׁךְ תְּשׁוּקָתֵךְ וְהוּא**

יִמְשָׁל בָּךְ׃(יז) וּלְאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ וַתֹּאכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃(יח) וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה׃(יט) בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוּבְךָ אֶל הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לֻקָּחְתָּ כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב. לפי הפשט ומדרשי חז״ל יש כאן ל״ט קללות וכאן שורש ל״ט מלקויות ול״ט אבות מלאכה והשורש הפנימי יותר הם ל״ט אותיות שיש בשמות: ע״ב, ס״ג, מ״ה וב״ן. **וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הִוא הָיְתָה אֵם כָּל חָי** אם כך צריך לקרוא לה חיה מה פירוש ״חוה״? עונה בספר הזוהר (שמות קל״ז ע״א) שבעצם חיה וחוה היינו הך וההבדל הוא בהתפשטות של האות. אות י׳ מורה על התפשטות מועטת ואות ו׳ על התפשטות רבה יותר. פירוש נוסף הובא בספר זוהר חדש במדרש הנעלם (דף יט ע״א) שהיא נקראה חוה על שם שעתיד הנחש הנקרא בארמית חויא לבא עליה. בשער הפסוקים הובאה דיעה שאדם וחוה הם בעצם זו״ן באדם יש י״ס ובחוה ט׳ ספירות סה״כ י״ט כמניין חוה. ועוד הסברים עי״ש. **וַיַּעַשׂ יְדֹוָד אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם** מה שהיה כתנות אור של צפורן בהיר נעשו כתנות עור של בשר ועצמות גשמיים.

כתב בספר בן איש חי - הלכות שנה ראשונה - פרשת בראשית ״ **וַיַּעַשׂ יְדֹוָד אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם**, הנה ידוע מה שכתב רבינו

האר״י ז״ל בענין הלבושים דאדם הראשון קודם החטא היו כתנות אור מן החשמ״ל, וכשחטא הפסיד אותם הלבושים דחשמ״ל, שהם שע״ח נהורין כמנין חשמ״ל, ועשה לו מלבוש אחר מקליפת נגה והם **כָּתְנוֹת עוֹר**, וכנזכר בעץ חיים שער ק״ן (קליפת נוגה והוא שער מ״ט) עמוד ד, יעוין שם, גם כתב האר״י ז״ל בשער הכוונות בכוונת מלביש ערומים, דמלבוש האדם הוא מן הקדושה, ועל ידי עבירות שעושה גורם שיתאחזו הקליפות במלבושיו, והנה המלבושים יש בהם אור המקיף מחוץ להם כנודע, כי יש אור פנימי בפנים ונכלל בתוך הגוף, והמלבוש סובב את הגוף, ועל המלבוש הם האורות המקיפים, ועומדים מחוץ המלבושים, ולכל לבוש ולבוש יש בחינת אור מקיף כפי ערכו, ואין לך דבר שדוחה את הקליפות כמו אור מקיף, לפי שאין יכולת בקליפות לינק ולהתאחז באור המקיף, ולכן הוא עומד בחוץ ואין לו פחד מהקליפות וכו׳ יעוין שם:

ולזה בזה מובן קנאת הנחש שנתקנא באדם הראשון קודם החטא, ונתגרה בו להחטיאו, כי נתקנא מכתונת אור שלו, שראה שיש עליו אור מקיף גדול כפי ערך הכתונת אור, והוא אין לו אחיזה באור מקיף בסוד והנחש היה ערום כנודע, ולכן נתגרה בו והחטיאו, וגרם להעביר מעליו כתונת אור, והיה עור במקום אור, כמו שכתוב ויעש ה׳ אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם, ואמרו בזוהר הקדוש שדבק בו משכא דחוויא,

ובזה פרשתי רמז הכתוב בתיבת וילבשם קרי ביה וי לבשם, הוא משכא דחוויא וי היה שדבק בם, שכל זה היה מחמת החטא, ונראה לי בסייעתא דשמיא, ההפרש בין אור לעור הוא מספר ס״ט, כמנין יגון, וידוע כי יגון הוא מצד סטרא אחרא כידוע בכונת והסר ממנו יגון ואנחה, שהוא יגון פלוני אנחה פלונית, כנזכר בסידור רבינו הרש״ש ז״ל, ולכן תמצא כי אביון ויגון מספר אחד, כי הנעשה אביון מן המצות דבק בו יגון, דשתי אותיות א״ב יהיו ג׳ ואז אותיות אביון נעשו אותיות יגון, אבל לעתיד בשלימות התיקון יוסר היגון לגמרי, ואז יחסר מספר יגון מן אות ע׳ דעור וישאר אות א׳, ואז יהיה צירוף אור שתחזור עטרה ליושנה.

וַיֹּאמֶר יְדֹוָד אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ מסביר הרשב״י (תיקו״ז דף צו ע״ב) **כְּאַחַד מִמֶּנּוּ** דהיינו כאחד ממלאכי השרת. מיד שאל אותו אליהו הנביא, כאחד מהם היה לו לומר ועוד מה פירוש האדם? אדם היה צריך לומר? ועוד, היה? יהיה צריך לומר ! ומתרץ : (לפי פירוש הגר״א שם) בתחילה, לפני החטא היתה באדם הויה שלימה וכעת לאחר שחטא נותרה בו רק הא׳ אחרונה. ופירוש הפסוק כך : הן האדם זכה לאות הא ראשונה שהיא הנשמה והיא הבינה והיא למדה אותו **לָדַעַת טוֹב וָרָע** אולם האדם לא שעה לקול נשמתו טעה וחטא ונותר כעת עם אות הא אחרונה ואינו כדאי לקבל את אותיות יה״ו משם הויה ב״ה

וזה הוא **וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ** דהיינו אות יוד שהיא החכמה **וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים** שזו הבינה **וְאָכַל וָחַי** חי זו ספירת התפארת (כי בעמוד השדרה יש ח״י חוליות או שנאמר שחי זה היסוד הנקרא חי והוא כללות התפארת) ואת ספירת המלכות הנקראת **לְעֹלָם** עולם לא הפסיד הרי שיחזיר לעצמו קומה שלימה מחדש. כתב בספר שערי אורה (שער החמישי) לאחר שחטא אדה״ר בעץ הדעת טו״ר שהוא בחינת המלכות אין לו דרך לעלות לעץ החיים שזו הבינה וכדי שלא יקלקל **וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְדוָד אֱלֹהִים מִגַּן עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַּח מִשָּׁם. וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם** כאדם המגרש את אשתו (זוהר בראשית רלז ע״א) **וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן אֶת הַכְּרֻבִים** הם נצח והוד **וְאֵת לַהַט** זה כח הדין היוצא **מֵהַחֶרֶב** מלכות והיא **הַמִּתְהַפֶּכֶת** פעמים דין ופעמים רחמים כמו תורה זכה סם חיים וההפך. ומאחר ויש בה כח הדין **לִשְׁמֹר** הוא מרחיק את הבאים לעלות לבינה **אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים.**

פרק ד

וְהָאָדָם אות ו׳ באה לרבות את חו״ב שנתנו מוחין לז״א ביחד עם **יָדַע** דעת והם התייחדו עם המלכות הנקראת **אֶת** והיא **חַוָּה אִשְׁתּוֹ** אשת ו׳ כלומר אשת התפארת **וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יְדֹוָד** קין מלשון קנין. ברם, חכמי הקבלה אומרים שקין הוא מצד הגבורות, (גבורות דב״ן עיין ע״ח ש׳ כ) עוד בספר עץ חיים שכ״ג פרק ה׳ מהדורא קמא נאמר ״וז״ס שורש קין והבל קין נגד ל״ב אלקים (נ״א ה״פ ל״ב) אשר בכ״א מהם ה׳ אותיות הרי ק״ס כמנין קין וכן הבל ה׳ ל״ב הנ״ל ג״כ אלא שהבל בכללות וקין בפרט. **וַתֹּסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל וַיְהִי הֶבֶל רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה** מפשט הכתוב נראה שקין והבל לא היו תאומים אלא נולדו בב׳ פעמים שהרי נאמר ״ותוסף״. והם הם דברי התוס׳ סנהדרין לח ע״ב ד״ה ״וירדו ארבעה״. גם אמרו (בבראשית רבה) שלקין נולדה תאומה ולהבל ב׳ תאומות והיכן זה רמוז בתורה? במילת את שהרי את זו הנקבה והמלכות. אם נתבונן נראה שבקין נאמר ״את קין״ ובהבל נאמר ״את אחיו את הבל״ ב׳ פעמים את הרי שלהבל היו ב׳ תאומות ולכן התקנא קין בהבל והרגו. אמרנו לעיל שקין הוא בחינת הדין והגבורות ולכן נמשך לעבודת האדמה כי האדמה כשמה אדומה וצבע אדום מורה על הדינים. **וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַידֹוָד** בספר הזוהר מדייקים ממילת יָמִים ולא ימין כי

ימים מצד הס״א וימין מצד הקדושה. הרשב״י מסביר בספר הזוהר (בראשית דף נד ע״א) רבי שמעון אמר, וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, מאי מקץ ימים? דא הוא קץ כל בשר, ומאן איהו? דא מלאך המות, וקין מההוא קץ ימים אייתי קרבנא, דייקא דקאמר מִקֵּץ יָמִים, ולא אמר מקץ ימין ובגין כך כתיב בדניאל, (דניאל יב יג) ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך, א״ל לקץ הימים או לקץ הימין, א״ל לקץ הימין, וקין מקץ הימים אייתי. כאן שורש הקרבנות. עיין רקאנטי לקמן. **וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵהֶן וַיִּשַׁע יְדֹוָד אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ** מפשט הכתוב נראה לכאורה שהבל טפל לקין כי הוא נגרר אחרי קין והביא גַּם הוּא. אלא שהזוהר (שמות דף קפא ע״ב) כותב ״ויהי מקץ ימים, ולא מקץ ימין, ובגיני כך לא אתקבל קרבניה, דהא מסטרא אחרא הוה כלא. תא חזי מה כתיב . **וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא**, מאי גם הוא? לאסגאה כלא דא בדא, קרבנא כלא ועקרא דיליה הוה לקודשא בריך הוא, ויהיב חולקיה לסטרא אחרא, כמה דאת אמר **וּמֵחֶלְבֵהֶן**, וקין עקרא עבד מקץ ימים, ויהב חולקא לקודשא בריך הוא, ועל דא אתדחא איהו וקרבניה. עכ״ל.

והנה באור הרמ״ז: דהא מסטרא וכו׳, שהרי כל כוונתו היתה לחזק כח הס״א בעקרו כח הקדושה, וידוע מספר הגלגולים (הקדמה לה) שקין והבל היה להם נפש דאצילות שהורישם אביהם, ולכן היה כח בקין לפגום הפגם הגדול, דהיינו שחשב להעלות

ההוא רוחא שהוא שם של ב״ן אל מקורו הוא זעיר ולהחליש כח המלכות, ולכן העלה פשתן (מדרש תנחומא סי׳ ט) הנקרא פרי האדמה, הוא ס״ת קרב״ן (הרא״ם וכלי יקר) קו״ף ר״ש בי״ת נו״ן, שכל עיקרו היה על המדרגות התחתונות. והנה שם ב״ן מתרבה בעצמו י׳ פעמים ו״ד הפ״ה ופ״ו הפ״ה עולה קפ״ו, תסיר ממנו כוללות ההוי״ה שהוא כ״ו ישאר קי״ן. וחוה היתה רוצה לקרבו לקדושה ואמרה (ד, א) קניתי איש את ה׳, שרצתה להחביר אליו את ה׳, אבל הוא נפרד מן הקדושה וכיון להמשיך כח לנוק׳ הטמאה חוה ראשונה וי׳ פעמים חו״ה הוא ק״ץ, ולפי שכולה גבורות קשות כנודע (עץ חיים שער לח פרק ב) לכן היא קץ הימים ועיקרה לילות כשמה, ונמצא שהעלה הב״ן לז״א. וז״ש אחר כך ויהב חולקא לקב״ה, אבל כל כוונתו על הס״א. אבל הב״ל ג׳ וי״ו ה״י כולו ימין, שחיבר זו״ן יחדיו במה שחזר והמשיך כח לדעת זעיר כדי שיחזור ליתן הרוחא בנוק׳ כמ״ש בליקוטי תורה פרשת קדושים. ואמר גם הוא, שכיון שראה שנתעורר כח הס״א במנחת קין התחזק לתקנו, אבל הוצרך לתת לס״א חלקו הם החלבים שיש בהם צד איסור ונמשכים מסיטרא דילהון כנזכר במרכבת יחקזאל (בא״י דפ״ק מ, ג. בקהילת יעקב עמ׳ פד. בע״ח שמ״ט פ״ה), ולכן היו נשרפים בקדושה להכניעו, ואז זכה להמשיך ש״ע נהורין י׳ פעמים הב״ל, מא״א בתיקון הדעת (אדרא זוטא רצא, א) דאסהיד באנפין, אבל בקין כתיב ויפלו פניו. וזה הוא **וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיִּחַר**

לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו הנה בפירוש הרקאנאטי על התורה הביא את מדרש פרקי רבי אליעזר הגדול ז״ל רבי צדוק אומר נכנסה שנאה גדולה בלבו של קין על שנתרצית מנחת הבל ולא עוד אלא שהייתה תאומתו יפה שבנשים אמר אהרוג את הבל אחי ואקח את תאומתו שנאמר ויהי בהיותם בשדה אין שדה זו אלא אשה שנמשלה לשדה שנאמר כי האדם עץ השדה. ודע כוונת קין היתה להשחית הבניין של מעלה כי בראותו שלא נתקבל קרבנו חשב למדוד מדה כנגד מדה. אמר הנה אדם וחוה ואני והבל והתאומות שבעה וחשב כי בהסתר בנין של מטה יהיה נסתר בנין של מעלה. אף כי לפי הפשט יש לומר כי נתכוון שיהיה העולם נבנה ממנו כי חשב שלא היה לאביו זרע אחר עוד ויבנה העולם ממנו. ודע כי יש לתמוה על מיתת הבל כי לא מצינו לו עוון שייענש עליו מיתה כזו. והתשובה היא כי בהקרבת קרבנו הציץ להסתכל יותר מן הראוי ונרמזה תשובה זו בפסוק ויסתר משה פניו כי ירא וגומר והמבין יבין.

וכך כתב האר״י הקדוש (שער הפסוקים שמות סימן ג) וכן הציוני פרשת שמות ״ומשה היה רועה״ וגו׳. בכאן נרמז סוד הגלגול כפי מאמר הזוהר ויתר המקובלים והסוד בענין הבל. ויהי הבל רועה צאן. וזהו ויסתר משה פניו כי ירא מהביט כי היה נזכר מה שאירע לו בהבטתו אשר בו נענש להרג בעבורה כי כאשר שעה השי״ת אל מנחתו ותצא אש מלפני

ה' ותאכל את מנחתו הציץ באש ונפגע. ע"כ ראשית נבואתו בלה'ב והמבין יבין.

כתוב בשער הגלגולים - הקדמה יד "וכמו שהודענוך כי נקרא אלישע, להורות כי בקין כתיב **וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה** מפני חטאו, ובאלישע שנתקן חטאו של קין, נקרא אלישע, כי הקב"ה שעה לו, וקבלו. ואותיות לא שעה, נהפכו ונעשו אל"י שע"ה. ובעבור כי היה לו אותו הנצוץ מן שרש קין בתחלה, לכן רצה שגם אלו הנצוצות של נדב ואביהוא, שיתחברו עמו, כמש"ה (מל"ב ב, ט) "ויהי נא פי שנים ברוחך אלי", וזכה להם, מחמת אותו נצוץ של קין שהיה בו מתחלה כנזכר. ומזה תקיש ותבין לכל הגלגולים שבעולם, כי אין הראשונים ממש אותם המתגלגלים, אלא הם בחי' נצוצות שלהם שלא נתקנו בתחלה:

וַיֹּאמֶר יְדוָֹד אֶל קָיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ הֲלוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ. מובא בתיקוני זהר (דף קיד ע"ב) "ויאמר ה' לקין למה חרה לך ולמה נפלו פניך הלא אם תטיב שאת, אמר ליה אם אנת תטיב עובדך שְׂאֵת יסתלק קרבנך (ירצה קרבנך) וְאִם לֹא תֵיטִיב עובדך לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ דיתפרע מינך. אתמר הכא רֹבֵץ ובאתר אחרא כתיב (שמות כ"ג, ה) כי תראה חמור שנאך רובץ תחת משאו כו' (דברים כ"ב, ד) "לא תראה את חמור אחיך" דא קין דאיהו רביץ מכובד עונוי ואי

לא בעי לאהדרא בתיובתא ״וחדלת מעזוב לו״ דלא עביד עובדוי דאחוך ואי הדר בתיובתא ״עזוב תעזוב עמו״.

כתב הרב מנחם רקאנאטי זללה״ה הלא אם תטיב שאת ואם לא תטיב לפתח חטאת רובץ ואליך תשוקתו ואתה תמשול בו. פירוש הפסוק כתרגומו ואמר לפתח חטאת רובץ רמז לשערי צדק (דהיינו ספירת המלכות) כי משם הדין בא לעולם לעוברי עבירה כי משם כחו של מלאך המות. עיי״ש.

וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה נכנסו לשיחה על עסקי השדה דהיינו התאומה היתרה שנולדה עם הבל. ברם בתרגום יונתן וכן הוא בירושלמי מוסבר שסיבת הריב הייתה בגלל שקרבן הבל נענה ושל קין לא וכך תירגם יונתן ״ואמר קין לות הבל אחוהי איתא ונפוק תרוינן לברא והוה כד נפקו תרויהון לברא עני קין ואמר להבל מסתכל אנא דברחמין אתברי עלמא אבל לא בפירי עובדין טבין הוא מדבר ומתוב אפין אית בדינא מן בגלל מה אתקבל קרבנך וקרבני מני לא אתקבל ברעוא? עני הבל ואמר לקין ברחמין איתברי עלמא ובפירי עובדין טבין הוא מדבר ומיסב אפין לית בדינא ועל דהוו פיריה עובדיי טבין מדידך וקדמין לדידך אתקבל ברעוא קרבני. עני קין ואמר להבל לית דין ולית דיין ולית עלם אחרן ולית למיתן אגר טב לצדיקיא ולית למפרעא מן רשיעיא. עני הבל ואמר לקין אית דין ואית דיין ואית עלם אחרן ואית

למתן אגר טב לצדיקיא ואית למתפרע מן רשיעיא ועל עיסק פתגמיא האלין הוו מתנציין על אנפי ברא וקם קין על הבל אחוהי וטבע אבנא במצחיה וקטליה. ע״כ. וזה הוא **וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ.** מהיכן בא הרוע הזה לקין? מוסבר בספר הזוהר (שמות דף רלא ע״א) ״ולבתר דחב אדם ואתתא, ואתא נחש על חוה, ואטיל בה זוהמא, אולידת חוה לקין, והוה דיוקניה דיוקנא דלעילא ותתא, מרזא דזוהמא דסטרא אחרא, ומסטרא דלתתא, ועל דא איהו הוה קדמאה דעבד מותא בעלמא, בגין דסטרא דיליה גרים, חויא ארחיה הוא למהוי כמין לקטולא, ההוא דאתי מניה ארחיה נקיט ואזיל, ועל דא כתיב (בראשית ד ח) ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו. אשכחנא בספרין קדמאין, דכד קטיל ליה קין להבל, הוה נשך ליה נשיכין כחויא, עד דאפיק נשמתיה וקטל ליה, וכל מלין אהדרו ליסודא קדמאה, ואי לאו דהוה קין מההוא סטרא, לא אשתכח הכי לגבי אחוה. ועל דא כיון דחזא אדם דאתקטיל הבל ואתתריך קין, אמר מה אנא אוליד מכאן ולהלאה, אתפרש מאתתיה מאה ותלתין שנין, ורוחין נוקבי מסאבי הוו אתיין ומתחממן מניה, והוה אוליד רוחין ושדין, ואקרון נגעי בני אדם ואוקימנא. לבתר קני, ואתלבש בקנאה, ואתחבר באתתיה, ואוליד לשת, דכתיב (בראשית ה ג) ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת. דא איהו בדמותו כצלמו, מה דלא הוה הכי בקדמיתא, באינון בנין קדמאי דהוו מקדמת דנא, בגין דהא

בקדמיתא אתחברותא אחרא הות לגביה, ואוקמוה, עד דאתת חוה, ואתקין לה קודשא בריך הוא לגביה דאדם, ואתחברו אנפין באנפין, ועל דא כתיב (שם ב כג) לזאת יקרא אשה, דא איהי אתתא, אבל אחרא לא אקרי הכי, והא אוקמוה, ובגין (כך) דאדם וחוה כחדא אתבריאו, כתיב (שם ה ב) זכר ונקבה בראם ויברך אותם, תרווייהו כחדא הוו, ועל דא כתיב אחור וקדם צרתני. **וַיֹּאמֶר יְדוָֹד אֶל קַיִן אֵי הֶבֶל אָחִיךָ וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי.** כתוב בספר תיקוני זהר (תיקון ס״ט, דף קיד ע״ב) אמר רבי שמעון וכי לא הוה ידע קודשא בריך הוא אי הבל דהוה שאיל **אֵי הֶבֶל אָחִיךָ** וכי איהו לא הוה ידע דקודשא בריך הוא לית מלה דיתכסי מניה אפילו מחשבה דלבא כל שכן מלה דעלמא דאמר **לֹא יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי** אלא ווי לון לטפשין אטימין דלבא ועיינין לון ולא מסתכלין אלא בתבן למיכל מניה כבעירן דחכימין דידעין בחטה דאורייתא דאיהי שנים ועשרים אתוון כחושבן חט״ה אלין זרקין תבנא מדאורייתא ואכלין חטה דאורייתא מלגו (יש כאן תוכחה גלויה מהרשב״י שאין להסתפק בפשטי התורה אלא לחשוף את סודותיה ללא הרף כי בכל עומק יש עומק נוסף) תא חזי אילן בעירן חשבין דשאיל ליה קודשא בריך הוא ״אי הבל אחיך״ כמאן דלא ידע אן הוא. אלא, א״י איהו דאסתלק מן אדנ״י, דאיהו א׳ אהי״ה אימא עלאה אנכי, י׳ יהו״ה דסליק עמיה למידן לקין, בגין דא כד אסתלק א״י מן אדני אשתאר ד״ן, ובגין דא ״א״י

הבל אחיך״. ויאמר לא ידעתי השומר אחי אנכי, לא ידענא דשכינתא דאיהי אנכי, עמיה תמן, א״י דאסתלק אימא וברא לגבי חכמה למיטל נוקמא מיניה, ואמאי לגבי חכמה, בגין דאיהו אדם עלאה דאתברי אדם תתאה בדיוקניה. ויאמר קול דמי אחיך צועקים אלי, דם אחיך מבעי ליה מאי דמי? אלא דא דם י׳ ועוד דמי איהו ד״ן כחושבן דאשתאר מן אדנ״י וכלא קשוט דתלת שמהן כלילן בההוא שמא אבא ואימא וברתא דאינון יקו״ק אקי״ק אדנ״י בגין דהבל הוה דיוקנא דאדם דלעילא דאיהו עמודא דאמצעיתא ואיהו קול דאתמר ביה קול דמי אחיך. וזה הוא **וַיֹּאמֶר מָה עָשִׂיתָ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה** כתוב בתיקוני זהר (דף קיח ע״ב) ״ויאמר קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה, אנת הוא בריה דחויא דגרם מיתה לאדם, דאתמר ביה (אתה הוא בן הנחש שגרם מיתה לאדם שנאמר בו) **ארור אתה מכל הבהמה**, כך אית לך לירתא מניה, דעובדא דיליה בידך, בגין דא (כך יש לך לירש ממנו את הקללה שהרי מעשיך כמעשיו ולכן) **ארור אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה**, דא הוה ארעא דלייט לה קודשא בריך הוא תשע לווטין, לייט לקין חד לאשלמא לעשרה, ובגין דא אמר **ארור אתה מן האדמה** וכו׳, **כי תעבוד את האדמה** וכו׳ דתהא תשש חילהא לגבך, ולא יפקון מינך מלכין ושליטין. ע״כ. קין נטל עמו את כל זוהמת הנחש ומכאן הרוע שבו והתקלל באותה קללה של הנחש וזה הוא **וְעַתָּה אָרוּר אָתָּה מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ**

לָקַחַת אֶת דְּמֵי אָחִיךָ מִיָּדֶךָ. כִּי תַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה לֹא תֹסֵף תֵּת כֹּחָהּ לָךְ והיא תצמיח לך קוץ ודרדר (זוהר בראשית דף צז ע״ב) **נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ** מוסבר בתיקו״ז (דף קיח ע״ב) מה הוא נע ונד? אלו אותיות עון דן. נזכור את דרשת הרשב״י לעיל ״אי הבל אחיך״ אותיות דן משם אדנות פרחו ונותרו ״אי״ וזה הוא עון דן וזה מה שאמר לו ״דמי אחיך״ דמי גימ׳ דן. עוד, נע בעולם הזה ונד בעולם הבא. עוד, נע ונד אותיות עון נד״ה שאתה בן נדה שהרי שאבת את זוהמת הנחש. לבסוף עשה קין תשובה באומרו **וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל יְדוָד גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא** בשאלה? ועל זה נמחל לו חצי העונש ונאמר ״וישב בארץ נד״ אולם על נע לא נענש. (זוהר בראשית נד ע״ב) כשנודע הדבר לאדה״ר שכה גדול כח התשובה פתח גם הוא ואמר ״מזמור שיר ליום השבת״. **הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה** נגזר עליו לחיות בארץ תחתונה הנקראת ארקא (זוהר בראשית דף נד ע״ב) שהרי שבע ארצות הן. והנה שמן ממטה למעלה (זוהר בראשית לט ע״ב) ארץ, אדמה, גיא, נשיה, ציה, ארקא, תבל. תבל עליונה ביותר ונקראת כך מפני שהיא מתובלת בכל (אבות דרבי נתן פרק ל״ז).או מפני שהיא מתובלת מכל הארצות שתחתיה (ילקו״ש משלי פרק ח רמז תתקמ״ג). רשב״י בספרי (פרשה א׳ פרשת עקב) אומר שזו ארץ ישראל שאינה חסרה דבר. מסביר הרמ״ז בדרך סוד את דברי הרשב״י ואומר שתבל זו רחל שאינה חסרה דבר כי יש לה חסדים וגבורה מה שאין ללאה. הרמ״ק בספר הגירושין סעיף כז אומר

שתבל זו המלכות. בזוהר (בראשית דף ט ע״ב) מסופר על בני קין שהן בעלי שני ראשין. רבי חייא (זוהר בראשית דף לז ע״א) אומר שהם בני האלהים הנזכרים בסוף פרשת בראשית. במדרש (מתוך זכרון ולא מצאתיו לעת עתה) מסופר על בן קין שבא לפני שלמה המלך לבקש ירושה כפולה כי יש לו שני ראשין. שפך שלמה המלך מים רותחין על ראש אחד החל השני מצעק אמר לו שלמה המלך אתה אדם אחד. **וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר** אמר קין הנה אתה מסלק את השגחתך ממני (זוהר בראשית דף לו ע״ב) **וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ וְהָיָה כָּל מֹצְאִי יַהַרְגֵנִי׃(טו) וַיֹּאמֶר לוֹ יְדֹוָד לָכֵן כָּל הֹרֵג קַיִן שִׁבְעָתַיִם יֻקָּם** כתב בספר עמק המלך (שער ה פל״ב) כאן נרמז תיקון קין שאלו ר״ת י׳תרו ק׳ורח מ׳צרי. כידוע מרע״ה הוא גלגול הבל ומשה הרג את האיש המצרי ובו היתה נפש קין, קורח ערער על משה ונבלע ובו היתה רוח קין. יתרו לקח את נשמת קין עשה תשובה ונתקן ונתן צפורה ביתו למשה. **וַיָּשֶׂם יְדֹוָד לְקַיִן אוֹת** (זוהר בראשית דף לו ע״ב) אחת מאותיות א-בב ובתיקו״ז (דף קיח ע״ב) נאמר שזו אות ו׳. לכן הומתק דינו ובמקום עונש נד ישב בארץ נוד. רחב בקשה (יהושע ב, יב) ״אות אמת״ וזו אות ו׳ (הגר״א פ״ד בספד״צ) **לְבִלְתִּי הַכּוֹת אֹתוֹ כָּל מֹצְאוֹ׃(טז) וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי יְדֹוָד** כשראה שאם יקבל עליו את העונש יצאו מבני בניו דיינים בלשכת הגזית מיד **וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד** כדי לרצות עונשו אולם מקום זה היה **קִדְמַת** גן **עֵדֶן** מקום שמור ממזיקים **וַיֵּדַע קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת**

חֲנוֹךְ חנוך בן קין כלו יצר הרע וחנוך בן אנוש כלו יצר טוב (תיקו״ז תיקון ע׳ דף קיט ע״ב) **וַיְהִי בֹּנֶה עִיר וַיִּקְרָא שֵׁם הָעִיר כְּשֵׁם בְּנוֹ חֲנוֹךְ** והיא ידועה יותר בשם דנהבה ונקראת כאן חנוך על שם בנו והם אותו מספר קטן כ״א (ספר הליקוטים פרק ג) **וַיִּוָּלֶד לַחֲנוֹךְ אֶת עִירָד** בתיקונים (תיקון סט דף קיט ע״א) דורש את שמות בני לקין לגנאי. חנוך דהיינו חנוך לנער על פי דרכו. יש חינוך לטוב וזה חנוך בן שת שנעשה מלאך מטט׳ ויש חנוך בן קין שהוא יצר רע טהור והוא ילד את עירד שזו רעדה הבאה באברי האדם מחמת העוונות **וְעִירָד יָלַד אֶת מְחוּיָאֵל** כך דרכו של היצר הרע, לאחר שהכשיל את האדם בעבירה עולה ומקטרג ומצביע לפני הא-ל כך וכך עשה פלוני וזה הוא מחוי אל, מחוי בארמית מצביע. מיד נגזר על האדם עונש וזה הוא **וּמְחִיָיאֵל** דהיינו מכה אותו הא-ל, כי מחי בארמית מכה כגון (שבת לג ע״ב) כל היכא דהווה מחי רבי אלעזר. המכות מביאות מות וזה הוא **יָלַד אֶת מְתוּשָׁאֵל** אותיות מות שאול. ואין מות אלא עניות. **וּמְתוּשָׁאֵל** לאחר שהאדם הורגל בעבודת היצר וכו׳ והגיע לעניות נעשה בן בית של היצר הרע וכעת הוא ממליך עליו את היצר הרע וזה הוא **יָלַד אֶת לָמֶךְ** כעת היצר הרע מולך עליו. **וַיִּקַּח לוֹ לֶמֶךְ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם הָאַחַת עָדָה** תפקידה להעיד על עבירות האדם **וְשֵׁם הַשֵּׁנִית צִלָּה** תפקיד האחרת להיות מתלווה לאדם כצל ולמשוך ליבו לעבירות. כעת האדם בשליטה מוחלטת של היצר הרע. הוא כל הזמן בחובות. ליבו שטוף בהרהורי עבירה. וכעת **וַתֵּלֶד**

עָדָה אֶת יָבָל מלשון (שמות יח, יח) נבול תבול גם אתה״ כי כל מה שנבנה מס״א אין לו קיום שנאמר (ישעיהו נא, ו) ״כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה״ שמים וארץ כאן אלו ס״מ ולילי׳. **הוּא הָיָה אֲבִי יֹשֵׁב אֹהֶל וּמִקְנֶה** כך דרכו של היצר הרע אומר לאדם בנה לך עוד היכלות ופלטרין, הוסף לך עוד מקנה וקניינים שלא ביושר **וְשֵׁם אָחִיו יוּבָל** מלשון הובלה כי הוא יובל לדין ולמה? **הוּא הָיָה אֲבִי כָּל תֹּפֵשׂ כִּנּוֹר וְעוּגָב** כי הוא נמשך אחרי הנאות עולם הזה. כך אמרו על כנען הוא ר״ת כ׳נור נ׳עים ע׳ם נ׳בל. על זה אמר רבי יוחנן (סוטה מח ע״א) כל השותה בארבעה מיני זמר מביא חמש פורעניות לעולם עיי״ש. ובכן, מפטם היצר לב האדם ואומר לו שמח בחור בילדוך וכו׳ ולבסוף הוא בא למשפט על זה **וְצִלָּה** גימ׳ סמא-ל **גַּם הִוא יָלְדָה אֶת תּוּבַל קַיִן** ראינו שמות: יבל,יובל וכעת תובל. יש כאן הדרגה. הראשון שם העצם, השני עתיד והשלישי ציווי. דהיינו שהיצר כופה את האדם לחטוא וזה הוא **לֹטֵשׁ כָּל חֹרֵשׁ נְחשֶׁת וּבַרְזֶל** כי היצר הרע נמשל לברזל (סוכה נב ע״ב) אם ברזל מתפוצץ **וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָה** היא מעוררת את בני האדם לדברים נעימים של אכילה ושתיה ובלילה באים לידי מקרה לילה ומזה היא בוראת שדים ושדות. כתב בספר הפליאה כי שומרון היה בעלה ובנם הוא אשמדאי מלך השדים **וַיֹּאמֶר לֶמֶךְ** הוא המלך הוא היצר הרע אומר הוא **לְנָשָׁיו** דהיינו עושי דברו ושלוחיו בעולם הזה הן **עָדָה וְצִלָּה שְׁמַעַן קוֹלִי נְשֵׁי לֶמֶךְ הַאֲזֵנָּה אִמְרָתִי** לבי אומר לי שעדה וצילה הן

רחל ולאה דס״א ולא מצאתי חבר **כִּי אִישׁ הָרַגְתִּי לְפִצְעִי וְיֶלֶד לְחַבֻּרָתִי** הזכיר כאן איש וילד שהן ב׳ דרגות של פגיעה. היצר הרע נדמה לאבן וברזל וכאן פצע נעשה ממכת ברזל וחבורה ממכת אבן. לעתיד לבוא ישחוט הקב״ה את היצר הרע כדרשת רבי יהודה (סוכה נב ע״א) ״לעתיד לבא מביאו הקדוש ברוך הוא ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים״ וזה הוא **כִּי שִׁבְעָתַיִם יֻקַּם קָיִן וְלֶמֶךְ שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה** שהרי קין ולמך הן אבי אבות היצר הרע. אומר הגר״א (פרק ה׳ לספד״צ) ראה שכל ענייני היצר הרע הם על מספר שבע: דרש רבי עוירא (מסכת סוכה נב ע״א) שבעה שמות יש לו ליצר הרע, שבעה מדורים יש לגיהנם שבעה מדורי מסאבותא. בספר ״מגלה עמוקות פ׳ נשא כתב שקין התגלגל שבעה פעמים. כתב הארי הקדוש (שער הפסוקים בראשית) שקין התגלגל בג׳ אנשים נפשו התגלגלה באיש מצרי שהרגו משה בשם מפורש של מ״ב אותיות, רוחו בקורח ונשמתו ביתרו וסימן ״יקם קין״ יתרו ק׳ורח מ׳צרי. והנה ליתרו היו שבעה שמות. כתב בספר הפליאה, בראות אדם את בני קין את יצרם ורשעתם החליט להקים זרע טוב בעולם וזו התעוררות ממטה למעלה וזה הוא קירוב העולמות **וַיֵּדַע** דעת **אָדָם** תפארת **עוֹד** גימ׳ יסוד **אֶת** מלכות וכעת המלכות נקראת **אִשְׁתּוֹ** דהיינו אשת ו׳ וזה ייחוד זו״ן. מתי זה קרה? הנה לקמן (ה, ג) כתוב ויחי אדם שלשים ומאת שנה ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת. **וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת** מסביר בספר

הפליאה את שם "שת" שאות ת' זו המלכות שהיא אחרונה באותיות והמלכות אחרונה בספירות ואות ש' זו התפארת שיש בה את החג"ת והוא נקרא כך כי קדם ללידתו ייחוד זו"ן. עוד כתב שם שהעולם היום הם בני שת. פירוש נוסף ממנו השתת העולם (באר מים חיים ועוד) **כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל** והוא גלגול הבל (שער הגלגולים הקדמה לו) **כִּי הָרָגוֹ קָיִן׃(כו) וּלְשֵׁת גַּם הוּא יֻלַּד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אֱנוֹשׁ אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יְדֹוָד׃**

פרק ה

הנה בפרק זה בא לתאר את סדר הדורות. כתב בספר "צרור המור" לפי שעד עתה עסקנו בקין וצאצאיו שאין בהם ממש בא הכתוב ומייחס את הדורות שיש בהם ממש ואמר **זֶה סֵפֶר** שואל הרשב"י (זוהר בראשית דף צ ע"ב וכן דף רכז ע"ב) וכי איזה ספר היה לו לאדה"ר? אלא שהראה לו הקב"ה את כל הדורות העתידין לצאת ממנו כפי שהם הצורתם הרוחנית ועל זה נאמר (תהלים קלט, טז) "ועל ספרך כלם יכתבו", הראה לו הקב"ה דור דור רבניו ופרנסיו והם **תּוֹלְדֹת אָדָם** תולדות אדם הראשון. עוד, מתוך שרטוטי הגוף ניכר האדם וזו תורת פרצוף האדם כביכול ספר האדם רשום בגופו. כאשר האדם פושט ידיו לפניו ומקרבן זו לזו נראים ידיו כצורת ספר ובאצבעותיו רמוזות כל אותיות א-ב (ליקוטי הש"ס סדר אלפא ביתא שבאצבעות). בדרך סוד, תולדות אד"ם דהיינו תולדות ספירת התפארת הנקראת אדם, דרך ספירת היסוד הנקרא "זה" נולדו נשמות בני האדם. התפארת נקראת "עץ החיים" וממנה נשמות בני אדם. **בְּיוֹם בְּרֹא אֱלֹהִים אָדָם** זה אדם דבריאה **בִּדְמוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ** ולעיל אמר בצלם אלקים הכיצד? אלא, לפני שחטא היה בצלם אלקים ולאחר שחטא בדמות אלקים. ידוע שצלם ודמות מתייחסים כעין זכר ונקבה **זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם** אומר הרשב"י (זוהר בראשית דף נה ע"ב)

שבריאת האדם מקפלת בתוכה את סוד בריאת העולם. ביום הראשון נבראו שמים וארץ והאדם נברא זכר ונקבה. כתוב "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" וכאן "בראם". אין לך דבר בבריאה שאינו כלול מזכר ונקבה ואפילו ענני גשם יש בהם זכר ויש בהם נקבה כידוע. **וַיְבָרֶךְ אֹתָם** מכאן, היכן שיש זכר ונקבה יש ברכה **וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם בְּיוֹם הִבָּרְאָם** הנה הוכחה שתואר אדם הוא על זכר ונקבה יחדיו וכך אמר רבי אלעזר (יבמות סג ע"א) שכל אדם שאין לו אשה אינו אדם **וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ** מכאן שקין והבל אינם בדמותו כצלמו (רבי יהודה בזוהר שם). מה בין דמות לצלם? דמות זה דיוקן הגוף וצלם על הנשמה. **וַיִּקְרָא** מדייק הזוהר (שמות קסח ע"א) שלא כתוב ותקרא, על שהייתה חוה בהסכמה עם אדם **אֶת שְׁמוֹ שֵׁת** מה פירוש "שת"? מסביר בתיקונים (דף קלח ע"ב) ש אלו החג"ת ות' זו המלכות וזה הוא צלמו=ש דמותו=ת. **וַיִּהְיוּ יְמֵי אָדָם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת שֵׁת שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי אָדָם אֲשֶׁר חַי** רק באדה"ר ובאברהם אע"ה נאמר הביטוי "אשר חי" כי אברהם אע"ה תיקון אדה"ר. כתב בספר "קול מבשר פ' חיי שרה שהפירוש הוא שכל מה שעשו בחייהם עשו בכל חיותם. נראה לי להוסיף נופך, אשר חי גימ' ע"ה עשרים פעם שם הוי"ה ב"ה ואלו עשרים דורות מאדה"ר עד אאע"ה והכוונה שהם המשיכו חיות באותם כ' דורות. **תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה** כתב בספר "עשרה מאמרות"

שאדה״ר קיבל על עצמו תענית לאחר שחטא ונטרד ואלו ימיו תתק״ל כמנין ״תענית״ **וַיָּמֹת׃(ו) וַיְחִי שֵׁת חָמֵשׁ שָׁנִים וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת אֱנוֹשׁ** מסביר בספר הזוהר (שמות קסח ע״א) שאנוש זה כינוי לאדם אלא שהוא חלש מאדם. עוד מוסבר שם שם אנוש. א׳ זו אות ראשונה של א׳דם, נ׳ זו האות הבאה אחרי ם של אדם, ו׳ זו האות אחרי ה׳ של הבל, ש׳ זו האות הראשונה של ש׳ת **וַיְחִי שֵׁת אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת אֱנוֹשׁ שֶׁבַע שָׁנִים וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃(ח) וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי שֵׁת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃(ט) וַיְחִי אֱנוֹשׁ תִּשְׁעִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת קֵינָן** שם קינן מוסבר בזוהר (שם) שהוא תיקון לשם קין **וַיְחִי אֱנוֹשׁ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת קֵינָן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃(יא) וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי אֱנוֹשׁ חָמֵשׁ שָׁנִים וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃(יב) וַיְחִי קֵינָן שִׁבְעִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת מַהֲלַלְאֵל** שם מהללאל הוא תיקון להבל. אות מ׳ זו האות המסיימת שם אד׳ם, אותיות הל הם משם הבל ואות א׳ זו התחלפה באות ב׳ של הבל. כאן למעשה נתקנו קין והבל אבל אדם הראשון נתקן רק כאשר עמדו ישראל בסיני וקבלו את התורה שאז חזרו להיות כאדם הראשון קודם החטא כמ״ש (שמות לב, טז) חרות על הלחת **וַיְחִי קֵינָן אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת מַהֲלַלְאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃(יד) וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי קֵינָן עֶשֶׂר שָׁנִים וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃(טו) וַיְחִי מַהֲלַלְאֵל חָמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת יָרֶד׃(טז) וַיְחִי מַהֲלַלְאֵל אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת יֶרֶד**

שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃(יז) וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי מַהֲלַלְאֵל חָמֵשׁ וְתִשְׁעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃(יח) וַיְחִי יֶרֶד שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת חֲנוֹךְ׃(יט) וַיְחִי יֶרֶד אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת חֲנוֹךְ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃(כ) וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי יֶרֶד שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃(כא) וַיְחִי חֲנוֹךְ חָמֵשׁ וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת מְתוּשָׁלַח׃(כב) וַיִּתְהַלֶּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת מְתוּשֶׁלַח שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃(כג) וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי חֲנוֹךְ חָמֵשׁ וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה׃(כד) וַיִּתְהַלֶּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים כתוב בספר תיקוני זוהר (דף קיט ע״ב) נהפך בשרו ללפיד אש. ובספר זוהר חדש רות נכתב שהוא נהפך למלאך מטט׳ והוא שרו של עולם. ביתר הרחבה איתא בספר היכלות: אמר רבי ישמעאל אמר לי מטטרו״ן שר הפנים כשבקש הקב״ה להעלות אותי למרום בתחלה שגר לי ענפיא״ל השר ונטלני מביניהם לעיניהם והרכיבני על כרוב גדול וברכב אש ובסוסי אש ומשרתי כבוד והעלני עם השכינה בשמי מרום כיון שהגעתי שמה היו חיות הקודש ושרפים וכרובים וגלגלי המרכבה ומשרתי אש אכלה הריחו ריחי ה׳ אלפים וש״ס רבבות פרסאות ואמרו מה ריח ילוד אשה פה ומה טעם טיפת לבן שיעלה בשמי מרום השיב הקב״ה ואמר משרתי צבאי כרובי ואופני אל ירע לבבכם בדבר הזה שכל בני כפרו בי ובמלכותי הגדולה ועבדו ע׳ז וסלקתי שכינה מביניהם. וזה שנטלתי שכרי מכל עמלי

תחת כל השמים. עוד כתוב בספר רזיאל המלאך שספר זה דהיינו רזיאל המלאך התגלה לחנוך בן ירד ולמד בו והחזיק בשם טהור ונבדל מבני האדם עד שלקח אותו אלקים **וַיְחִי מְתוּשֶׁלַח שֶׁבַע וּשְׁמֹנִים שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת לָמֶךְ׃(כו) וַיְחִי מְתוּשֶׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת לֶמֶךְ שְׁתַּיִם וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃(כז) וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי מְתוּשֶׁלַח תֵּשַׁע וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃(כח) וַיְחִי לֶמֶךְ שְׁתַּיִם וּשְׁמֹנִים שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בֵּן׃(כט) וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לֵאמֹר זֶה** הצדיק **יְנַחֲמֵנוּ** הוא הנקרא מנחם **מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ מִן הָאֲדָמָה** זו המלכות שהתמלאה דין אחרי חטא אדה״ר **אֲשֶׁר אֵרְרָהּ יְדוָד׃(ל) וַיְחִי לֶמֶךְ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת נֹחַ חָמֵשׁ וְתִשְׁעִים שָׁנָה וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃(לא) וַיְהִי כָּל יְמֵי לֶמֶךְ שֶׁבַע וְשִׁבְעִים שָׁנָה וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃(לב) וַיְהִי נֹחַ בֶּן חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד נֹחַ אֶת שֵׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת.** מדוע נזכר יפת הגדול לבסוף? משום ששם היה חשוב ונולד מהול לכן הקדימו הכתוב (ילקוט הראובני).

פרק ו

וַיְהִי כִּי הֵחֵל הָאָדָם לָרֹב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנוֹת יֻלְּדוּ לָהֶם. וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אלו עזא ועזא-ל שקטרגו על האדם והם הנפילים לקמן או שאלו בני קין. ויש שאמרו אלו שמחזאי ועזא-ל והם המוכרים לנו בשם עוג וסיחון הם מן הנפילים **אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת** טובות לא נאמר אלא טבת דהיינו שהיו מיפות עצמן **הֵנָּה וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכֹּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ:(ג) וַיֹּאמֶר יְדוָד לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעֹלָם בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה** עד כאן חיים מאריך אנפין ומכאן ואילך מז״א **הַנְּפִלִים הָיוּ בָאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵם** הנפלים כתיב על שנפלו מהרקיע והפילו את העולם **וְגַם אַחֲרֵי כֵן אֲשֶׁר יָבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶל בְּנוֹת הָאָדָם וְיָלְדוּ לָהֶם הֵמָּה הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם אַנְשֵׁי הַשֵּׁם** מה פירוש עולם אנשי השם? מסביר בספר זוהר חדש רות שהיו יודעים שמות קדושים בכל דבר ודבר ועושים בהם כשפיהם **וַיַּרְא יְדוָד כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ** מסביר בספר ״חסד לאברהם״ (מעין ב נהר נ״ו) שרעת האדם היינו הוצאת זק״ל **וְכָל יֵצֶר מַחְשְׁבֹת לִבּוֹ רַק רַע כָּל הַיּוֹם** כי המוציא זק״ל נקרא רע **וַיִּנָּחֶם יְדוָד** ז״א **כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ** מסביר הזוהר (בראשית נז ע״ב) אל לבו של האדם שהוא רק חושב מחשבות רוע **וַיֹּאמֶר יְדוָד אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה** מדייק הזוהר (ח״ג דף קמ״ד ע״א) אדם שעל פני האדמה ולא אדם העליון **מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ**

וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי נִחַמְתִּי כִּי עֲשִׂיתִם. וְנֹחַ נח לעילא נח לתתא שמו של הצדיק מורה על מנוחה ונחת ולכן **מָצָא חֵן** אלו אותיות נח (זוהר בראשית דף נח ע״ב) **בְּעֵינֵי יְדֽוָד׃**

נח

אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ איזו ספירה נח מייצג? הרי אברהם אבינו ע״ה מייצג את ספירת החסד, יצחק אע״ה לגבורה וכו׳? מסביר הכתוב **נֹחַ אִישׁ צַדִּיק** כלומר נח מייצג את ספירת היסוד וגם הכתוב מכנה אותו (לקמן ט, כ) ״אִישׁ הָאֲדָמָה״ אדמה זו מלכות ואישה היסוד וכך הדעה הרווחת בספר הזוהר בפרשת נח. אלא שישנן דיעות נוספות, האר״י הקדוש כותב שנח הוא יסוד אבא. והנה לשונו בספר הליקוטים בפרשתנו ״ודע, כי נח הוא יסוד המקבל כולם, והוא יסוד אבא, היורד עד יסוד ז״א, ומשקה לבינה הוא הגן העליון, ולמלכות שהוא הגן תחתון, ולזה נקרא ״מעיין גנים״. ונח הוא בחינה זאת של יסוד אבא הנכנס בתוך ז״א, ולזה נקרא נח, מלשון מנוחה. ודע, כי מרע״ה הוא בחינת יסוד אבא, מראשו ועד סופו. ונח נתעלה ביסוד זה בבחינתו למטה, ולזה נכנסו שניהם בתיבה. עי״ש. הרב הצדיק והמקובל המלוב״ן סידנא רבי יעקב אביחצירא זצוק״ל זלה״ה בספרו מחשוף הלבן אומר שנח מייצג את כללות עסמ״ב כזו: יוד הי ואו הה והיא גימ׳ נח ויש בה אות יוד משם ע״ב ואות הי משם ס״ג ואות ואו משם מה ואות הה משם בן הרי שיש כאן נציגות מד׳ שמות

עסמ״ב בסדר מדויק. דברי הרב עולים בקנה אחד עם דעת האר״י הקדוש כי עסמ״ב אלו חבת״מ. ובכן, לפי דרכו של הרב האר״י הקדוש זללה״ה והזוהר נבאר את הפרשה. אֵלֶּה אותיות לאה שהיא בבינה היא תּוֹלְדֹת נֹחַ היינו יסוד אבא שהוא החכמה, ואמר נֹחַ אִישׁ צַדִּיק כלומר התפשטות אבא עד היסוד **תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו** דור היינו לאה או רחל בדרתיו היינו שיסוד אמא היה תמים כלומר משלים בין לאה ובין רחל ומחבר ביניהן שהרי נקודת החיבור בין רחל ולאה אלו עקבי לאה ועד שם התפשטות יסוד אמא, **אֶת הָאֱלֹהִים** המלכות הנקראת את ונקראת אלקים **הִתְהַלֶּךְ נֹחַ** היינו שנח הגשמי זכה לנבואה ורוח הקדש. הרי שהתבארו לנו כאן ג׳ יסודות בפסוק.

היסוד נקרא חי כי הוא מקבל ו״ק דקו ימין, שמאל ואמצע ג׳ פעמים ו׳ הרי חי ולכן אמר **וַיִּוֹלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים** מכח ג׳ ו״ק שקיבל ולפי זה שלשה בנים היינו ג״פ ב״ן כלומר קנ״ו וזה הו״ק שיש בו ו׳ הוי״ה גימ׳ קנ״ו ולכן היסוד נקרא יוסף גימ׳ קנ״ו, מכח ג׳ ו״קים ילד והוציא **אֶת שֵׁם** זו המלכות הנקראת שם והיא באה מכח קו ימין ותראו שהרי אם נחבר שם שדי עם שם הוי״ה נקבל שם (מהרב יוסף ג״יקטליא בספרו גינת אגוז) **אֶת חָם** זה מה שקיבל היסוד מצד שמאל כי משם החם חמימות היצר וההשחתה, שורש החמימות באמא שיש בה שם אהי״ה וע״ה כ״ב ועם הוי״ה הרי חם **וְאֶת יָפֶת** וממה שקיבל היסוד מקו אמצעי מלאה שהם ג׳

שמות אהי״ה שהם קמ״ג קנ״א וקס״א ועם לאה הרי גימ׳ יפת ע״ה.

וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ זו המלכות שהיא עומדת **לִפְנֵי הָאֱלֹהִים** הגבורה **וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ חָמָס** במקום שפע היסוד מג׳ קוין כנ״ל יש בה שפע ג׳ נחשי צפע והם גילוי עריות שפיכות דמים ועבודה זרה והם ג׳ קוין דאל אחר **וירא אלהים** חו״ב **את הארץ** מלכות **והנה נשחתה** כנ״ל וכאן התבארה הסיבה **כי השחית כל בשר** גשמי **את דרכו על הארץ** הגשמית ומזה יש קלקול בארץ העליונה. ומה היא השחתה? זה עוון גילוי עריות והוצאת זק״ל.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים זו המלכות היינו השכינה לנח הגשמי: **קֵץ כָּל בָּשָׂר** זה הס״מ **בָּא** ומקטרג **לפני** ואומר **כִּי** זו כ׳נסת י׳שראל **מָלְאָה הָאָרֶץ** העליונה היינו המלכות **חָמָס** זה עוון גזל **מִפְּנֵיהֶם** הקלי׳ מתחזקת **וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם אֶת הָאָרֶץ** אין אפשרות לתקן את הקלקול והקלי׳ גברה ולכן יש להשחית את הארץ הגשמית. **עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת** מה זו התיבה בראיה הקבלית? בספר הזוהר הקדוש בסוף פרשת נח מוסבר שבימים כתיקונם האדם יושב בבית ואילו בימי דין מתהפכים האותיות של ״הבית״ והופכים ל״תיבה״ ולכן תיבה ובית אלו ספירת המלכות. ואמר שהתיבה תהיה עשויה מ**עֲצֵי גֹפֶר** הנה בספר ״אור החיים״ על התורה כתב שגפר נוטריקון גורם פ״ר היינו אנשים שאין להם יראה תתאה ויש לעוררם בתשובה. ויש להוסיף לזה נופך

שהם דומים לעץ יבש ועיבוד העץ לתיבה היינו עיצוב אישיותם והפיכתם לטובים יותר ורמז לכך בהפרש בין כפר לגפר שהוא טוב. התיבה היא בחינת מלכות ותרמוז על הבינה ולכן אמר **קנים** כל קן הוא גימ' ע"ה שם קנ"א שהוא בבינה **תעשה את התבה וְכָפַרְתָּ אֹתָהּ מִבַּיִת וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר.** לפי הרבה מאמרי זוהר היה על נח לבקש על דורו אולם טעה ולא עמד בתפלה על דורו. כאמור הקלי' התרבו והקלקול גבר ורוצה כבר להתאחז בבינה ולכן דוחים את הקלי' ע"י ספירות תו"מ ולכן אמר **וזה** אות ו' תפארת וזה יסוד והתפארת מקבל כחו מהבינה הנקראת **אשר** ומכח בינה ותפארת **תעשה אתה** תעשה את המלכות הנקראת את והיא אות ה' בתראה.

מידות התיבה ירמזו על שילוב הוי"ה אדנות בצורה הבאה: **שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה אֹרֶךְ הַתֵּבָה** זו הכפלה של אות שלישית של שם הוי"ה שזו אות ו' עם אות שלישית משם אדנות שזו אות נ **חֲמִשִּׁים אַמָּה רָחְבָּהּ** זו הכפלה של אות אחרונה משם הוי"ה שזו אות ה' עם אות אחרונה של שם אדנות שזו אות י' **וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתָהּ** זו הכפלה של האות הראשונה משם הוי"ה שזו אות י' עם אות ראשונה של שם אדנות שזו אות א' + אותיות שניות כנ"ל הרי מידות התיבה הם שילוב הוי"ה אדנות ועם שפע הבינה יש כח להלחם בקלי' הגוברת. פירוש נוסף מצאתי בספרים: י' פעמים ה' הרי רוחב התיבה, ה' פעמים ו' הרי גובהה, י' כפול ה' כפול ו'

הרי אורכה. לפי ביאור זה שם הוי״ה בלבד רמוז בתיבה ואם נדייק שם יהו׳ בלבד העולה גימ׳ אהי״ה שהוא בבינה. הרי לנו שהבינה פועלת להביא את העולם לתיקונו. וזה המשך הפסוק צֹהַר מילת צֹהַר מראה על הבינה הנקראת אלקים חיים. תיבת ״**צֹהַר**״ גימ׳ אלקים במילוי ההין כזה: אלף למד הה יוד מם גימ׳ צהר והיא מאירה ובונה את התיבה וזה הוא **תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה** דהיינו הבינה מתקנת את המלכות מהלך דומה מצאנו במגלת רות שנעמי (בינה) מדריכה את רות (מלכות). צריך לדעת שהבינה מקבלת כחה מהחכמה, אחוריים של החכמה בונים את הפנים של הבינה ועניין זה נרמז כאן: **וְאֶל** גימ׳ לאה ע״ה שזו הבינה **אַמָּה** מילוי שם ע״ב העולה מ״ו שהוא בחכמה ורק המילוי ניתן לבינה. ואמר **תְּכַלֶּנָּה** אותיות כל תנ״ה וזה רומז ליסוד אבא המאיר באמא שיש בה שמות קמ״ג קנ״א קס״א גימ׳ תנ״ה ואומר **מִלְמַעְלָה** כי אורות או״א הם מעל זו״ן **וּפֶתַח הַתֵּבָה** שזו בחינת מלכות דמלכות **בְּצִדָּהּ תָּשִׂים** להורות על מידת הדין שהיא בצד וטפלה ולא העיקר. עוד, בצדה גימ׳ מיכאל הממתק דיני המלכות. **תַּחְתִּיִּם שְׁנִיִּם וּשְׁלִשִׁים תַּעֲשֶׂהָ** כנגד ג׳ כלים פנימי, תיכון וחיצוני שיש במלכות. גובה כל מדור י׳ אמות כנגד י׳ ספירות.

וַאֲנִי הוא ובית דינו היינו יש כאן הנהגת זו״ן הנהגת המשפט אמנם בפרשה נזכר רק שם אלקים המורה על דיני המלכות והבינה אולם יש גם (בראשית ז, טז) ״וַיִּסְגֹּר ד׳ בַּעֲדוֹ״ שם הוי״ה ב״ה מידת הרחמים **הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל** מבול אלו דיני לאה כי מבול גימ׳ מ״ב לאה וידוע ששם מ״ב הוא גבורות וזו הורדת **מַיִם עַל הָאָרֶץ** כלומר הדין מלאה עובר דרך החסד ומשם אל המלכות הנקראת ארץ וזה גורם **לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר אֲשֶׁר בּוֹ רוּחַ חַיִּים מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יִגְוָע** זו השחתה גשמית **וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי** זו מידת היסוד השומרת בהשגחה פרטית על נח והיא תהיה **אִתָּךְ** עם נח **וּבָאתָ אֶל הַתֵּבָה** כל ביאת נח לתיבה זה חיבור יסוד ומלכות וחיבור זה מקיים את העולם **אַתָּה וּבָנֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּנְשֵׁי בָנֶיךָ אִתָּךְ** נח יסוד ואשתו נעמה מלכות, בני נח חלקי המלכות ונשותיהם מלכות דמלכות. בני האדם כאמור בראשית הפרשה הם מייצגים עולמות רוחניים. הדומם מייצג את עולם העשיה, הצומח מייצג את עולם היצירה החי מייצג את עולם הבריאה. ולכן אמר **וּמִכָּל הָחַי** זה עולם הבריאה וגם בו יש עשר ספירות **מִכָּל בָּשָׂר שְׁנַיִם מִכֹּל תָּבִיא אֶל הַתֵּבָה לְהַחֲיֹת אִתָּךְ זָכָר וּנְקֵבָה יִהְיוּ. מֵהָעוֹף לְמִינֵהוּ וּמִן הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ מִכֹּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ שְׁנַיִם מִכֹּל יָבֹאוּ אֵלֶיךָ לְהַחֲיוֹת** בהמה זו מלכות דבריאה, עוף יסוד דבריאה.

וְאַתָּה קַח לְךָ מִכָּל מַאֲכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל הצומח ירמוז אל עולם היצירה, כי דצח״ם מקביל לאבי״ע, ואמרו במדרש רבה שהכניס איתו ענפי אילנות ואספת אליך לנטיעות. כאמור נח והתיבה הם יסוד ומלכות והיסוד הוא מאסף כל ט׳ ספירות ומשפיעם למלכות ורמז יש כאן במילים ״ואספת אליך״ גימ׳ כ׳ל מלכות ע״ה. **וְהָיָה לְךָ** לך היינו לנח הוא היסוד הנקרא כל והוא מתייחד עם התפארת שיש בה שם הוי״ה וזה הוא והיה לך, הוי״ה כל **וְלָהֶם** בעלי החיים כלפי נח נחשבים מלכות כמ״ש ״אד׳ם ובהמ׳ה תושיע״ ולכן אמר **לְאָכְלָה** גימ׳ אלקים זו המלכות. צריך לדעת שההנהגה בתיבה היתה נסית ומעט מאכל הזין עם רב. מבחינה רוחנית העולם חזר לעיבור במעי הבינה ואכן התיבה נראית כעובר בבטן האם.

וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים כֵּן עָשָׂה דהיינו שבנה תיבה והכניס אליה את כל בעלי החיים כנדרש ממנו. והביאור הרוחני **ויעש** זה עולם העשיה ובחינת המלכות, **נח** יסוד הנקרא כל וזה הוא **ככל אשר** זו הבינה הנקראת אלקים. **צוה** היינו ייחוד וקישור בצותא של הספירות וזה הוא **אתו** היינו המלכות הנקראת את מתייחדת עם ו׳ וזה הוא כן זו המלכות הנקרא כנה היא נבנית מחדש על ידי בניית התיבה כמ״ש בזוהר ובפרד״ס נח והתיבה למטה היו דוגמא ליסוד והמלכות למעלה.

פרק ז

וַיֹּאמֶר עניינו העלאה והאמרה שמעלה **יְדֹוָד** ז״א את **לְנֹחַ** היסוד **בֹּא אַתָּה** היסוד **וְכָל בֵּיתְךָ** עטרת היסוד **אֶל הַתֵּבָה** מלכות, היינו אתה היסוד תתחבר אל המלכות הנקראת **כִּי** כ׳נסת י׳שראל ותהיה מכתיר את המלכות וזה הוא **אֹתְךָ** את ך=כתר, **רָאִיתִי** היינו כל זה נעשה רק כאשר יש המשכת החכמה הנקראת ראיה מן החכמה לבינה ואל התפארת ומשם אל **צַדִּיק** היסוד הנקרא צדיק שזו הספירה ניצבת לפני **לְפָנַי** התפארת **בַּדּוֹר** ב דור דור היינו לאה או רחל וכאן ב דור היינו שהיסוד הכלול עם התפארת מבריח מן הקצה לאה אל הקצה רחל וזה הפירוש **הזה** ה עליונה וה תחתונה וביניהם ז׳ ספירות חגתנה״י ועטרת היסוד וזה הוא **הַזֶּה**.

אחר בניין ותיקון המלכות יש צורך לתקן גם את קלי׳ נוגה ויש בה חלק פנימי וחיצון ולכל אחד מהם חלק טוב ורע באופן שהחלק הטוב שבפנימיות של קלי׳ נוגה זו הנפש הבהמית של האדם ונפש הבהמה הטהורה הוא מהחלק הטוב שבחיצוניות של קלי׳ נוגה והיא מלבישה על החלק הטוב של הפנימיות של קלי׳ נוגה ולכן מביאים קרבן (לפי הרמ״ז פ׳ ויקרא) ולזה אמר **מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה תִּקַּח לְךָ שִׁבְעָה שִׁבְעָה** כנגד זו״ן **אִישׁ** כנגד בחינת א׳ור י׳שׁ׳ר שהוא חסדים **וְאִשְׁתּוֹ** כנגד בחינת אור חוזר שהוא גבורות **וּמִן הַבְּהֵמָה**

אֲשֶׁר לֹא טְהֹרָה שהם בחינת החלק הרע שבחיצוניות קלי׳ נוגה הוא שנים **אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ** לא לקרבן אלא לקיום העולם. **גם מעוף** בחינת יסוד הנקרא עוף **השמים** שהוא בתפארת הנקראת שמים וכדכתיב (משלי ל, יט) ״דֶּרֶךְ הַנָּשֶׁר בַּשָּׁמָיִם״ **שִׁבְעָה שִׁבְעָה** כנגד זו״ן דיסוד קלי׳ נוגה **זָכָר וּנְקֵבָה** כדלעיל **לְחַיּוֹת זֶרַע עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ** קאי על בהמה ועוף שהם זו״ן כי בהמה מלכות ועוף יסוד וזה כ׳ל הארי׳ **כִּי לְיָמִים עוֹד שִׁבְעָה אָנֹכִי מַמְטִיר עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה וּמָחִיתִי אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה** כתוב בזוהר (בראשית דף סא ע״ב) כִּי לְיָמִים עוֹד שִׁבְעָה אָנֹכִי מַמְטִיר עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה וגו׳, רבי יהודה אמר הני ארבעים יום וארבעים לילה מאי עבידתייהו? אלא ארבעים יום לאלקאה חייבי עלמא, וכתיב (דברים כה ג) אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יֹסִיף, לקבל ארבע סטרי עלמא, לכל חד עשרה, בגין דבר נש מארבע סטרי עלמא אתברי (אש רוח מים עפר שהם צפון מזרח דרום מערב) ועל דא ומחיתי את כל היקום, ואצטריך ארבעים לאלקאה ולאתמחי עלמא. **וַיַּעַשׂ נֹחַ** היסוד **כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְדֻוָד** ז״א מארי דביתא.

ביאור נוסף והוא לפי שיטת האר״י הקדוש כדלעיל הוא יסוד אבא כלומר ספירת היסוד של החכמה ועל הנחה זו בניתי את המאמר הבא: **ויאמר ידוד** פרצוף אבא עולה לאריך וממצב זה בא השפע **לנח** ליסוד אבא **בא אתה** יסוד אבא **וכל ביתך** פרצוף

ישראל סבא **אל התבה** בינה **כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה** נח הגשמי היה בחינת יסוד אבא של הדור ההוא. כאמור קלקול דור המבול פגם בארץ העליונה היא המלכות וכעת מתחיל התיקון **כי** זו כ׳נסת י׳שראל המקבלת ה״ג מהת״ת וכ״א מהם זו הויה הרי ה׳ הויות גימ׳ קל כמנין **לימים** וה״ג נמשכות אליה מן היסוד גימ׳ **עוד** וביחד היא והתפארת זו קומה של **שבעה** שבעה ספירות ואז מקבלת שפע ג״ר ונקראת **אנכי** אנכי זו המלכות הנקראת אנ׳י יחד עם הארת הכתר נקראת אנכי. מהארת הכתר מתחיל התיקון ואמר **ממטיר** המטר הוא יסוד ז״א שיש בו רמח אברים גימ׳ ע״ה מטר וממנו נמשך השפע **על הארץ** המלכות. ידוע שהמלכות מלבישה את התפארת מספירות נהי״ם ולמטה וכל אחד מהם יש בו י״ס הרי מ׳ וזה הוא **ארבעים יום** נהי״ם דת״ת המשפיעות ל**וארבעים לילה** כחב״ד דנוק׳ **ומחיתי את כל היקום** היקום גימ׳ קס״א זו בינה הנקראת **אשר** וממנה תוצאות למלכות **עשיתי** דעשיה **מעל פני האדמה** ותיקון העולם הגשמי. **וַיַּעַשׂ** בנה תיקן ושכלל **נֹחַ** יסוד אבא את התיבה שזו הבינה הנקראת סכך גימ׳ **כְּכֹל** והיא הנקראת **אֲשֶׁר** והיא **צִוָּהוּ** מייחדת את זו״ן **יְדִוָד**. **ונח** יסוד אבא הוא **בֶּן** בונה את **שֵׁש** זה יסוד אמא בה סוד **מֵאוֹת** כי היחידות במלכות, העשרות בתפארת והמאות בבינה **שָׁנָה** גימ׳ ספירה, כל פרט ביסוד אבא בונה ומתקן את הספירה המקבילה לו ביסוד אמא **וְהַמַּבּוּל** וגבורות אמא, כי מבול אלו מ״ב דלאה כי אותיות ״ול״ דמבול גימ׳ לאה נמשכו

הָיָה מַיִם אל החסד ומשם **עַל הָאָרֶץ** המלכות. כאמור בזמן שהיה מבול מלכות עלתה למעי בינה מצב עיבור הנקרא גם תלת כלילן בתלת וכנגדם בעולם הגשמי **וַיָּבֹא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי בָנָיו אִתּוֹ אֶל הַתֵּבָה** זו הבינה מפני מי המבול גבורות אמא. **מִן הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵינֶנָּה טְהֹרָה וּמִן הָעוֹף וְכֹל אֲשֶׁר רֹמֵשׂ עַל הָאֲדָמָה, שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ אֶל נֹחַ אֶל הַתֵּבָה זָכָר וּנְקֵבָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אֶת נֹחַ.** ואמר **וַיְהִי** גימ׳ אל שנהפכה לדין שהרי זה לשון צער והצער הוא **לְשִׁבְעַת הַיָּמִים** זו״ן שהתקלקלו ונשחתו מפני קלקול התחתונים עד שהיה צורך **וּמֵי הַמַּבּוּל הָיוּ עַל הָאָרֶץ** שתבוא אמא ותקנח צואת בנה, וזה הוא ומֵי ע״ה גימ׳ ״בנה״ לומר שהמבול שאלו גבורות אמא, כי מבול הם מ״ב לאה, תקנו את המלכות בסוד אמא אוזיפת מנאה לברתא **בִּשְׁנַת שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי נֹחַ** הוא יסוד אבא וחיי נח זה יסוד אריך **בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי** בחינת גבורות אריך הנמשכות למלכות דאריך הדבוקה בו והיא נקראת **בְּשִׁבְעָה עָשָׂר** כי יש בה בחינת שביעית לבנים ועשירים לקומת אריך יום ז״א דאריך תיקן את לחדש נוק׳ דאריך **בַּיּוֹם הַזֶּה** על ידי יסוד אריך הנקרא זה והוא כללות התפארת הנקראת יום **נִבְקְעוּ כָּל** יסוד אריך שהוא בחינת **מַעְיְנוֹת תְּהוֹם רַבָּה** מעין **וַאֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם** ז״א דאריך **נִפְתָּחוּ. וַיְהִי הַגֶּשֶׁם** גשם גימ׳ שביל וזו הארת יסוד אבא על הארץ ליסוד אמא מנה״י דאריך שזה **אַרְבָּעִים יוֹם** לכחב״ד דילה וזה הוא **וְאַרְבָּעִים לָיְלָה.** הארת אריך לאו״א החלה בתיקון העולמות

הרוחניים ומשם נמשך לעולם הגשמי וזה הוא **בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה בָּא נֹחַ וְשֵׁם וְחָם וָיֶפֶת בְּנֵי נֹחַ וְאֵשֶׁת נֹחַ וּשְׁלֹשֶׁת נְשֵׁי בָנָיו אִתָּם אֶל הַתֵּבָה** מקביל לעליית מלכות לבינה ותיקונה על ידי אריך. **הֵמָּה וְכָל הַחַיָּה לְמִינָהּ וְכָל הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ לְמִינֵהוּ וְכָל הָעוֹף לְמִינֵהוּ כֹּל צִפּוֹר כָּל כָּנָף, וַיָּבֹאוּ אֶל נֹחַ אֶל הַתֵּבָה שְׁנַיִם שְׁנַיִם מִכָּל הַבָּשָׂר אֲשֶׁר בּוֹ רוּחַ חַיִּים, וְהַבָּאִים זָכָר וּנְקֵבָה מִכָּל בָּשָׂר בָּאוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים** ומסיים **וַיִּסְגֹּר יְדֹוָד בַּעֲדוֹ** מידת הרחמים סוככת על נח בעוד מידת הדין שולטת. **וַיְהִי הַמַּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם עַל הָאָרֶץ וַיִּרְבּוּ הַמַּיִם** המים אלו גבורות אמא יש בהם בטמירו את גבורות אבא ואריך **וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה** מלכות **וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ** עלתה לת״ת, **וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם וַיִּרְבּוּ מְאֹד עַל הָאָרֶץ וַתֵּלֶךְ הַתֵּבָה עַל פְּנֵי הַמָּיִם** עלתה לבינה כי מים זו ספירת החסד, **וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ וַיְכֻסּוּ כָּל הֶהָרִים הַגְּבֹהִים** חג״ת דמלכות המלבישים על נה״י דז״א שעד שם התפשטות אמא הנקראת אשר ונה״י דמלכות והם **תַּחַת כָּל הַשָּׁמָיִם** יסוד ז״א, כל הוא היסוד ושמים תפארת, **חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה מִלְמַעְלָה** רמז לשם י״ה שאלו או״א **גָּבְרוּ הַמַּיִם וַיְכֻסּוּ הֶהָרִים** וזה תיקון לנה״י דמלכות **וַיִּגְוַע כָּל בָּשָׂר הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ בָּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבַחַיָּה וּבְכָל הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ וְכֹל הָאָדָם, כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ, וַיִּמַח אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ וַיִּשָּׁאֶר אַךְ**

נֹחַ וַאֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה. ואמא ממשיכה לתקן וזה הוא **וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם עַל הָאָרֶץ חֲמִשִּׁים וּמְאַת יוֹם** כנגד שם קנ״א.

פרק ח

הקדמה: יש מאמרי זוהר שפירשו שהתיבה זו הבינה ויש מאמרים שפירשו שזו המלכות. השיטה במאמר זה היא מעין מיצוע דהיינו שהתיבה זו המלכות ובעת המבול המלכות עלתה לבינה. התיבה שהנה תמצית החיים על האדמה מכונסת בתיבה והיא נדה על פני המים. חכמי הקבלה קוראים למצב זה מצב עיבור או תלת כלילן בתלת ובעצם זה כמו עובר המונח במי השפיר של האם כך מלכות עלתה לבינה לעיבור של י״ב חודש. כעת מגיע העולם למצב חדש של יניקה שזה כולל ירידת המים והלידה.

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים זה יסוד אימא, כי הזכירה ביסוד ושם אלקים בינה ומיסוד אימא יש המשכה למלכות הנקראת **אֶת** וליסוד ז״א הנמצא בה והוא **נֹחַ** וכן אֶת את חלקי המלכות ואלו **וְאֵת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה** וההמשכה היא של חסדים וגבורות דאימא הרמוזות במילת **וַיַּעֲבֵר** אותיות עב ריו שהם גימ׳ חסד גבורה **אֱלֹהִים** זו הבינה יש ממנה המשכה של אורות **הרוּחַ** והם נמשכים לז״א שהוא **עַל הָאָרֶץ** מעל המלכות הנקראת ארץ ואז **וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם** התבטלו הדינים. אי נמי, **וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים** בינה **אֶת נֹחַ** הגשמי **וְאֵת כָּל**

הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה ואז **וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ עַל הָאָרֶץ** הארת הרוח זו הארת ז״א זו הארת החסדים **וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם** התמתקו הדינים, ישכו אותיות יש כו היינו מידת הרחמים. ולכן **וַיִּסָּכְרוּ מַעְיְנֹת תְּהוֹם** רש״י מפנה אותנו לכך שכשנבקעו נאמר ״כָּל מַעְיְנוֹת״ וכשנסכרו נאמר ״מַעְיְנוֹת״ בלבד ללא כל כי נותרו חמי טבריא וכו׳. אבל יש הפרש נוסף, כשנבקעו נכתב מעינות בכתיב מלא וכשנסכרו נכתב בכתיב חסר ויתכן שבא לרמוז על כך שלא כל המעינות נסכרו. ידועים דברי בעל צרור המור על (במדבר ח, ג) אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה, של מעלה. העלה נרותיה, של מטה. שם כתוב פעמיים מנורה ופעמיים מנרה והמדקדים בעלי הסוד אמרו שמנרה זו הגשמית ומנורה זו הרוחנית ועל ידי כך הפסוקים מתבארים כמן חומר. ואולי יתכן ליישב בכך את ההבדל בין מעינות ומעינת דהיינו שכשנבקעו המעינות נבקעו למעלה בתהום רבה וכשנסכרו למטה בתהום ולכן לא כתוב תהום רבה אלא תהום.

נמשיך, **וַיִּסָּכְרוּ מַעְיְנֹת תְּהוֹם וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמָיִם** וכן **וַיִּכָּלֵא** אותיות כו א-לי שאלו שמות רחמים וחסד הממתקות את הדינים ולכן **וַיִּכָּלֵא הַגֶּשֶׁם מִן הַשָּׁמָיִם**, וכן **וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ הָלוֹךְ וָשׁוֹב וַיַּחְסְרוּ הַמַּיִם מִקְצֵה חֲמִשִּׁים וּמְאַת יוֹם** שוב מספר קנ״א הרומז לבינה שהיא שורש הדין אך כולה רחמים רבים. אמרו ״אין הדין נמתק אלא בשרשו״ כלומר אין דיני המלכות נמתקים אלא בבינה. כשיש דין בעולם עלינו לעשות תשובה וזו מניעה

ומעוררת את הבינה שממתקת את מידת הדין וכאן אמר **וַתָּנַח** תנח אלו אורות הבינה קמ״ג קנ״א וקס״א העולים גימ׳ תנ״ה ויחד עם ג׳ השמות הרי תנח. **הַתֵּבָה** זו הבינה הנקראת בית לחכמה ולכן התבה גימ׳ בי״ת **בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי** הבינה שביעית לספירות ממטה למעלה **בְּשִׁבְעָה עָשָׂר** יש בבינה בחינת השבע ובחינת העשר בהיותה מחברת בין ג״ר לז״ת ומשלמת לעשר ספירות וכן יש בה עשר ספירות פרטיות והיא משפעת ל**יום** תפארת ולחדש למלכות שבסופה יש את הקלי׳ והיא **עַל הָרֵי אֲרָרָט** מעליהם. **וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בָּעֲשִׂירִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רָאשֵׁי הֶהָרִים.** ההרים גימ׳ י״פ שם הוי״ה דהיינו התגברה מידת החסד מאד ואכן בספר הפרדס בשער כ״ג פרק כ׳ ערך ראש אומר שראשי ההרים אלו החג״ת שהם ראשים לנה״י ו״ראש ההרים״ זה החסד שהוא ראשון לו״ק. עם כל זאת העולם עדיין בדין ולכן נראו ג״פ פ״ו מידת הגבורה.

כעין דברים אלו כתב בספר בית עולמים (דף קל ע״ב) ״בעת המבול נאמר ויעבר אלהים רוח על הארץ וישכו המים שתחלה היה הסתלקות רוחא עילאה דחוטמא דע״ק כמ״ש לא ידון רוחי כו׳ ואח״כ היה עת רצון מסטרא דיסוד מ״ה החדש והוא מ״ש ויזכור אלהים את נח כו׳ מסטרא דיסוד שבחוטם דע״ק ויסוד נק׳ זכרון סט׳ דדכורא כידוע וכן הזכרון תלוי בריחא דחוטמא כמ״ש ריח ניחוח אזכרתה לה׳ וז״ס הקרבת הקרבנות של נח אחר

שיצא מן התיבה כמ״ש וירא ה׳ את ריח הניחוח והוא נחת רוחא דחוטמא כמו שית׳ וכל סוד הקרבנות הם בירורי מלכין קדמאין דסלקין לחוטמא דע״ק לריח ניחוח להי׳ וז״ס סילוק הצדיקים דארח בתפוחין כמ״ש בזוהר שמסתלקים כולם לתיקון העולם וז״ס ריח הבגדים של הצדיקים לבושין של הנשמות רוח חיים דחוטמא.

עוד, וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ הָלוֹךְ וָשׁוֹב וַיַּחְסְרוּ הַמַּיִם מִקְצֵה חֲמִשִּׁים וּמְאַת יוֹם כאן נרמזו שבעים פרים שהם המים הזידונים והם בנסיגה הלוך וחסור. וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל הָרֵי אֲרָרָט ידועה דרשתו הנוקבת של רבי אלעזר בנו של הרשב״י שאין בתורה סיפורים והם אינם חלום הצריך פתרון. לפי דרכנו נסביר שהמלכות נחה על הרי אררט כלומר נמצאת מעל הקלי׳ שהרי מילת אררט נדרשת מלשון ארירה. בעת המבול הקלי׳ כיסו אותה וכעת בגלל הזכירה היא עולה מעליהם. וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בָּעֲשִׂירִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רָאשֵׁי הֶהָרִים כתוב בספר הזוהר (חלק ג דף רנט ע״א) ״כדין נראו ראשי ההרים, אלין אינון הרי חשוכא, טורין דלווטין אתחזון ואתתקפו, ועבדין בישין בעלמא. והסביר את הזוהר הזה הרמ״ז ״אבל כשחטאו אז נתעוררו ימי ר״ע, ובעוה״ר יש להם שליטה ונראו ראשי ההרים, כי נסתלקה אי׳ קדישא מחג״ת הקדושה וחוזר זעיר לקטנותו,

ולעומת כן נגלו ו״ק דקלי׳, כי ראשי ההרים הם חג״ת שלה. הרי חשוכא, כי חש״ך הוא ח׳מור ש׳ור כ׳לב״. ע״כ.

ברם, יש דיעה נוספת והיא בתיקוני זהר חדש - תקונא קדמאה – ״בְּהַהוּא זִמְנָא **וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר**, דְּאִנּוּן עֵרֶב רַב **עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי. בָּעֲשִׂירִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רָאשֵׁי הֶהָרִים**, דְּאִנּוּן אֲבָהָן וְאִתְעַר זְכוּתָא דְּיִלְהוֹן עַל יִשְׂרָאֵל. דְּעַד הַהוּא זִמְנָא תָּמָה זְכוּת אֲבָהָן. מִתַּמָּן וְאֵילָךְ חָלָה זְכוּת אֲבָהָן בְּהַהוּא זִמְנָא וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וְגוֹ׳ וְהָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ בָּעָשָׁן תִּכְלֶה וְגוֹ׳. בְּכֵן וַדַּאי דְּאִיהוּ חֶסֶד דְּרוֹעָא יְמִינָא כֵּרֶסֵא. בְּגִין דְּכוּרְסְיָא בִּימִינָא אִתְתְּקָנַת. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְהוּכַן בְּחֶסֶד כִּסֵּא. ע״כ. דברי התיקונים מתאימים לדברנו שהמלכות נתקנת שבתחילה היא שלטה על הקלי׳ וכאן נמשך לה שפע מ״ראשי ההרים״ שהם האבות דהיינו החג״ת של ז״א.

וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת חַלּוֹן הַתֵּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה נח שהוא יסוד אבא פותח את ספירת התפארת שהיא חלו׳ן הבינה והיא הנקראת אש׳ר וַיְשַׁלַּח אֶת הָעֹרֵב וַיֵּצֵא יָצוֹא וָשׁוֹב עַד יְבֹשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ כאן נטהרת המלכות מהזוהמא שקלטה בעת המבול וזה הוא וַיְשַׁלַּח אֶת הָעֹרֵב אותיות רע בה ואלו סיגי הקלי׳. מובא בספר זהר חדש - פרשת נח ״רַבִּי אַיְבוּ אָמַר, נֹחַ חָכָם הָיָה, וְהָיָה מֵבִין לְחִישַׁת וְצִפְצוּף כָּל הַנִּבְרָאִים וּרְמִיזָתָם, וּכְשֶׁהָיָה

בַּתֵּיבָה, אָמַר יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵין פִּקֵּחַ בָּעוֹפוֹת כְּמוֹ הָעוֹרֵב, לְמֵידַע מִנַּיִּהּ סִימָנָא בְּעָלְמָא, מִיָּד וַיְשַׁלַּח אֶת הָעוֹרֵב. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וְהָאֵיךְ עָבִיד הָכִי, וְהָאָמַר רַבִּי בּוֹ, אָסוּר לְאִסְתַּכָּלָא בְּאִלֵּין מְנַחֲשֵׁי בְּעוֹפֵי דִּשְׁמַיָּא, וַהֲרֵי הוּא בִּכְלַל לֹא תְנַחֲשׁוּ וְלֹא תְעוֹנֵנוּ, אֲפִילּוּ כָּל נִיחוּשׁ בְּעָלְמָא. אֶלָּא אָמַר רִבִּי חִיָּיא, לָמָּה שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב. דְּאָמַר רִבִּי חִיָּיא, מִצְטַעֵר הֲוָה נֹחַ טְפֵי עַל אוֹבָדָא דְעָלְמָא. אָמַר רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה רַחוּם, וְאַתָּה לֹא רִחַמְתָּ עַל עוֹלָמְךָ, וְנֶהְפַּךְ רַחֲמָנוּתְךָ לְאַכְזָרוּת, אַתָּה לֹא רִחַמְתָּ עַל בָּנֶיךָ, יֵצֵא זֶה שֶׁאֵינוֹ מְרַחֵם עַל בָּנָיו, וְנֶהְפַּךְ לָהֶם לְאַכְזָרִי, וּלְפִיכָךְ שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב, רֶמֶז הוּא דְּקָא רָמַז׃ אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וְכִי לֹא כְתִיב בֵּיהּ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה, וְהָאֵיךְ הִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, מֵרוֹב צַעֲרוֹ הוּא דְאָמַר, דְּהָא תְּנַן, מִנַּיִן שֶׁאֵין דָּנִין אֶת הָאָדָם לְפִי צַעֲרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לד) אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר וּדְבָרָיו לֹא בְהַשְׂכֵּל. אַף עַל פִּי שֶׁהִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה, אֵין דִּינוֹ כְּמֵזִיד, אֶלָּא כְּאָדָם בְּלֹא דַעַת, לְפִי צַעֲרוֹ. וְלֹא רָצָה הָעוֹרֵב לַהֲלוֹךְ בְּשְׁלִיחוּתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁמְּתוּקָּן הוּא לִשְׁלִיחוּת אַחֶרֶת, לְפַרְנֵס אֵלִיָּהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים א יז) וְהָעוֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם וּבָשָׂר, וְלֹא רָצָה לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתוֹ, עַד יִבְשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ, שֶׁהָיָה עַל יְדֵי שְׁבוּעַת אֵלִיָּהוּ. כֵּיוָן שֶׁרָאָה נֹחַ שֶׁלֹּא עָשָׂה כְּהוֹגֶן, שָׁלַח אֶת הַיּוֹנָה. וְאָמַר רַבִּי בּוֹן, תְּרֵי עִנְיָינֵי רָמַז בָּהּ, חָדָא, דִּכְתִיב (הושע ז) כְּיוֹנָה פּוֹתָה אֵין לֵב, כְּלוֹמַר מֵרֹב צַעֲרִי, אֵין לִבִּי עִמִּי וְנִפְתֶּה. אַחֲרִינָא, אָמַר נֹחַ, אֵין בְּכָל הָעוֹפוֹת דְּיִסְבּוֹל מִיתָתָה בְּלֹא סַרְבָּנוּת, כַּיּוֹנָה.

וּלְפִיכָךְ נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל כְּיוֹנָה. אָמַר נֹחַ, כָּךְ יָאוֹת לָנָא לְמִסְבַּל כְּלָא, בְּלָא סַרְבָנוּתָא, וּלְפִיכָךְ וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה:

ובכן, כעת יש עליה נוספת למלכות **וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ לִרְאוֹת הֲקַלּוּ הַמַּיִם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה** ידוע שכנסת ישראל נמשלה ליונה וכאן היונה עפה על המים. מי המבול אלו המים הזידונים הקלי' וכו' והיונה כאמור זו כנ"י. **וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ וַתָּשָׁב אֵלָיו אֶל הַתֵּבָה כִּי מַיִם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקָּחֶהָ וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו אֶל הַתֵּבָה** עדיין אין התיקון שלם, אין לשכינה מנוח ועדיין היא בעולמות בי"ע. אין לאשה מנוחה אלא בבית בעלה והכוונה שאין לשכינה שהיא מלכות דאצילות מנוחה אלא במקומה הקבוע בעולם האצילות. וכאן מצב העולמות עדיין רחוק מלהיות מושלם אבל המלכות נטהרת ועולה בהדרגה למקומה הראוי. היכן הגיעה המלכות למקומה הראוי? זה רק לאחר שקבלו ישראל תורה, באו לארץ ישראל ונבנה המקדש וזה היה בימי שלמה שאז הייתה לבנה במילואה וגם למצב עליון זה יש מצב עליון יותר שיהיה לעתיד לבא כמ"ש בספר עץ חיים שער ט"ל. כאן העולם חרב, עדיין העולם נמצא באלפיים שנות תוהו שהרי התאריך הינו אתרנ"ו לבריאת העולם, אין ישראל ואין תורה. רמז אמרו בזוהר "וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ" זו השכינה לא מצאה צדיק שתנוח עליו כמו שנאמר שאברהם (בראשית יז, כב) "וַיְכַל לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם" אשרי ילוד אשה שזכה בחייו

להיות משכן לשכינה. אם כן המלכות במצב של עליה אבל יש מים על פני כל הארץ וזה מצב של תגבורת הדינים. אם נדמה את מצב העולם לחי האדם הרי העולם דומה לאישה מעוברת שחשה צירי לידה. חגיגות הקמת בית המקדש על ידי המלך כ 1270 שנים לאחר מכן דומים להכנסה לחופה את התינוק שנולד עתה. **וַיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים וַיֹּסֶף שַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מִן הַתֵּבָה** מקודם נח שלח את היונה מאתו היינו מאת ו' מן התפארת וכעת "מִן הַתֵּבָה" מהמלכות ממידתה ולקמן בשילוח השלישי "וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה" סתם ואז נתקנה. נאמר כאן "אחרים" ובזה מצאו רמז לשבעת מלכי אדום **וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ וַיֵּדַע נֹחַ כִּי קַלּוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ** מהיכן הביאה את עלה הזית? י"א מגן עדן וי"א מהר המוריה וי"א מארץ ישראל וכל המקומות הללו הם ספירת המלכות רק שנחלקו בקומת האור שיש למלכות, הנה כאן נמשכה הארה מועטת לשכינה ממקומה האמיתי.

וַיִּיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד היונה זו כנסת ישראל הרמוזה בתיבה כעת מסתיימים ימי העיבור. יש עיבור לשבעה חודשים, תשעה וי"ב חודש כנזכר בגמ' על רבה תוספאה. כאן היה עיבור של י"ב חודש. גם שמעתי שאומרים כי ג' חודשים ראשונים התינוק מחובק עם אימו כאילו היה בעיבור.

וַיְהִי בְּאַחַת וְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה בָּרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ חָרְבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ וַיָּסַר נֹחַ אֶת מִכְסֵה הַתֵּבָה וַיַּרְא וְהִנֵּה חָרְבוּ פְּנֵי הָאֲדָמָה חרבו גימ׳ גבורה חרבו המים, חרבן בא למים הזדונים המסמלים את תגבורת הקלי׳ וכעת בא שלב של המשכת החסדים **וּבַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּשִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם לַחֹדֶשׁ יָבְשָׁה הָאָרֶץ**. כתב רש״י כאן (פסוק יד) ״וירידתן בחדש השני בי״ז אלו י״א ימים שהחמה יתירה על הלבנה שמשפט דור המבול שנה תמימה היה״ הבה נראה את הסוד המוצפן בדברי קדשו של רש״י. וירידתן ע״ה גימ׳ ג״פ ״יא גבורה״ וזה הוא בחודש השני כי יום השני בבריאה הוא גבורה. כל סיבת המבול אלו חטאי בני האדם שהגבירו מידת הדין בספירת המלכות וזה הרמז במילים ״שנה תמימה״ שנה גימ׳ ספירת תמימה ע״ה גימ׳ מלכות. המבול הביא לתיקון העולם ושינוי מהלך ההסטוריה וטמון בו ברכה לכן המילה ״וירידתן״ ע״ה גימ׳ ג״פ ברכה.

והנה כאן ראשית לידת ז״א שזה נח כי גוף ובריתחשבינן חד. ראשית יש צירי לחץ ואלו חסדים וגבורות דאבא הנמשכים לאימא וזה הוא **וַיְדַבֵּר** דיבר גימ׳ גבורה אות ו׳ אלו ה״ח וכללותם והם נמשכים ל **אֱלֹהִים** בינה שממשיכה את ה״ח ואת ה״ג **אֶל נֹחַ** יסוד דז״א והוא לֵאמֹר עולה ממקומו הקבוע. **צֵא מִן הַתֵּבָה** התיבה היתה בחינת מלכות דעיבור במיעי הבינה וכעת יש לעבור למצב של יניקה ולכן צא מן התיבה **אַתָּה** היסוד **וְאִשְׁתְּךָ**

ובחינת מלכות דיסוד הנקרא בפי חכמי הקבלה עטרת היסוד זו בחינת האתרוג בד׳ המינים **וּבְנֶיךָ** יסוד דמלכות **וּנְשֵׁי בָנֶיךָ** המלכות הפרטית שלהם **אִתָּךְ**.

רש״י, רד״ק רבינו בחיי ועוד אמרו צֵא מִן הַתֵּבָה וכו׳ מכאן שהותר להם תשמיש. ואמינא מילתא בהא בדרך הסוד, ידוע שייחוד זכר ונקבה למעלה הוא ייחוד הוי״ה אדנות והם גימ׳ צא ובזה נרמז להם שהותרו בייחוד. **כָּל הַחַיָּה אֲשֶׁר אִתְּךָ מִכָּל בָּשָׂר בָּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ** אלו בחינות מלכות דבי״ע גם אותם הוצא ממלכות דעיבור אל מלכות דיניקה המתאימה להם ואלו מלכויות דבי״ע עַל הָאָרֶץ הוצא **הַיְצֵא אִתָּךְ וְשָׁרְצוּ בָאָרֶץ וּפָרוּ וְרָבוּ עַל הָאָרֶץ** כי בתיבה לא פרו ורבו. כי התיבה רמז לבינה שהיא עולם הבא ואין בו פריה ורביה. **וַיֵּצֵא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי בָנָיו אִתּוֹ. כָּל הַחַיָּה כָּל הָרֶמֶשׂ וְכָל הָעוֹף כֹּל רוֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ לְמִשְׁפְּחֹתֵיהֶם יָצְאוּ מִן הַתֵּבָה.** הנה כאן יש תיקון להשחתה שקדמה למבול והיא במילה ״לְמִשְׁפְּחֹתֵיהֶם״ דהיינו כל מין דבק במינו. העלאת מ״ן: **וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַידוָד וַיִּקַּח מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכֹּל הָעוֹף הַטָּהֹר וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ** עליית מ״ן ממשיכה מ״ד **וַיָּרַח יְדוָד אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר יְדוָד אֶל לִבּוֹ לֹא אֹסִף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו וְלֹא אֹסִף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת כָּל חַי כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי** והעולם מתברך. **עֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ** הארץ זו מלכות וימי הארץ אלו הו״ק שלה הנחלקים לימין ושמאל **זֶרַע וְקָצִיר וְקֹר וָחֹם וְקַיִץ**

וָחֹרֶף קור מצד שמאל וחום מצד ימין וכן **וְיוֹם** ת״ת **וָלַיְלָה** נוק׳ **לֹא יִשְׁבֹּתוּ.** כתב הגר״א בפירושו על ספר יצירה - פרק ג משנה ה ״שלש אמות אמ״ש בשנה חום קור ורויה וכו׳. שהחדשים מתחילין מניסן וכן המזלות לקמן. רויה הוא בין ימות החמה לימות הגשמים לא קור ולא חום. וגם כאן כל אחד כלול מג׳ שבקור וחום ששה זמנים כמ״ש זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ורויה מכריע שכולל משניהם. חום נברא מאש. משמש שהוא האש כמ״ש ולהט אותם היום הבא וכו׳ האי שמשא סומקא היא. קור נברא ממים. ימות הגשמים, וכל אחד הולך לשרשו זה חם ויבש וזה קר ולח. והן ג׳ אמ״ש הקדומים כי חום משמים וקור מארץ וכן הגשם מן הארץ ואד יעלה כו׳ שלכן אומרים מוריד הטל בימות החמה כי טל מן השמים כמ״ש ממגד שמים מטל ובימות הגשמים מוריד הגשם שהוא מארץ מתהום רובצת תחת. ורויה מרוח מכריע בינתים. וכולל שניהם כידוע לכן אומרים משיב הרוח בימות החמה ובימות הגשמים׃

פרק ט

אחרי המשכת הגבורות שהביאו את לידת ז״א הנה המשכת החסדים **וַיְבָרֶךְ** בצורת ברכה של **אֱלֹהִים** הבינה ל**אֶת נֹחַ** מילת את רומזת לאשת נח כי את זו המלכות כידוע **וְאֶת בָּנָיו** בני נח ונשותיהם **וַיֹּאמֶר לָהֶם** והברכה מביאה להם עליה (הרמוזה במילת ויאמר) רוחנית וגשמית ובאה הברכה **פְּרוּ וּרְבוּ**

וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ הברכה נמשכת להם מספירת הבינה בה יש שם אהי"ה וידוע שאהי"ה פעמים אהי"ה גימ' אמת וזה רמוז במילים ומלאו את הארץ שאם ניקח את מילוי מילת "הארץ" הא אלף ריש צדי נקבל: א לף יש די עם הכולל נקבל גימ' אמת. האדם רומז לאצילות, חיה בריאה, עוף יצירה, בהמה עשיה ודגים הם בים בחינת מלכות ועולם העשיה ולכן אמר **וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם בְּכֹל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה וּבְכָל דְּגֵי הַיָּם בְּיֶדְכֶם נִתָּנוּ.** כאן הותר לבני האדם לראשונה לאכול יצורים חיים **כָּל רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא חַי לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה כְּיֶרֶק עֵשֶׂב נָתַתִּי לָכֶם אֶת כֹּל** אבל נאסר להם אבר מן החי **אַךְ בָּשָׂר בְּנַפְשׁוֹ דָמוֹ לֹא תֹאכֵלוּ** כי הדם הוא הנפש ואמרנו שנפש בעלי החיים היכל היא לנפש הבהמית של האדם (הרמ"ז) ולכן נאסר להם לפגוע בבחינת המלכות. וכן באה אזהרה על האדם, שמא תאמר כשם שהותרו בעלי חיים באכילה הותרו בני אדם ח"ו, לכן **וְאַךְ אֶת דִּמְכֶם לְנַפְשֹׁתֵיכֶם אֶדְרֹשׁ מִיַּד כָּל חַיָּה אֶדְרְשֶׁנּוּ וּמִיַּד הָאָדָם מִיַּד אִישׁ אָחִיו אֶדְרֹשׁ אֶת נֶפֶשׁ הָאָדָם. שֹׁפֵךְ דַּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם** מה פירוש דַּם הָאָדָם בָּאָדָם? יש שראו כאן איסור הפלה. לעיל הייתה הברכה וכאן בא הציווי ואתם פרו ורבו שרצו בארץ ורבו בה.

לאחר ברכה וציווי על פריה ורביה באה כאן הקמת ברית בין אלקים ובין נח כי נח היה חושש לקיים

מצוות פריה ורביה שמא יהיה שוב מבול (רש״י). בראיה הקבלית יש כאן המשכת מוחין מהבינה אל היסוד מהג״ר אל הז״ת. שלב זה הכרחי ונדרש לפני הבאת תולדות לעולם ונרמז בדברי רבא (יבמות נג ע״ב) ״אין קישוי אלא לדעת״ כלומר הדעת שהיא המאחדת בין חכמה ובינה צריכה לתת שפעה לחתן ולכלה שהם זו״ן. נאמרה כאן אמירה ויאמר שהיא מצד החסדים לעומת הדיבור הבא מצד הדין וכאן יש רמז לחסד דאבא הנמשך לאלהים אימא ומשם אל נח יסוד ז״א ואל בניו אתו עטרת היסוד והם לאמר עולים. **וַאֲנִי** היינו הקב״ה ובית דינו, אני זו השכינה ואות ו׳ הקב״ה, היינו שם הוי״ה ושם אדנות ובלשון הספירות ספירת התפארת וספירת המלכות, **הִנְנִי** גימ׳ יב״ק עם ג׳ אותיות שזה ייחוד בינה עם זו״ן שייחוד זה **מֵקִים אֶת בְּרִיתִי** נותן קיום העמדה ומוחין לאתכם מלכות הנקראת את וכן לכל העולמות: **וְאֶת זַרְעֲכֶם אַחֲרֵיכֶם, וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם בָּעוֹף בַּבְּהֵמָה וּבְכָל חַיַּת הָאָרֶץ אִתְּכֶם מִכֹּל יֹצְאֵי הַתֵּבָה לְכֹל חַיַּת הָאָרֶץ.**

וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְלֹא יִכָּרֵת כָּל בָּשָׂר עוֹד מִמֵּי הַמַּבּוּל וְלֹא יִהְיֶה עוֹד מַבּוּל לְשַׁחֵת הָאָרֶץ. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים זֹאת אוֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם לְדֹרֹת עוֹלָם. אֶת קַשְׁתִּי דרשו חכמים במדרש ״דבר המוקש לי״ וכ״כ רבנו בחיי ״ועל דרך הקבלה, את קשתי מלשון קושי ודין, והוא מדת הדין, אמר שתהיה

לאות ברית והאות הזה הוא המילה. ולא אמר הכתוב את הקשת נתתי בענן אלא את קשתי כדי שתהיה הקשת נחתמת באות יו״ד בסוף, וזהו שאמר בענן כלומר הידוע, כי אין הענן הזה מן העננים המריקים גשמים שהרי הקשת נראה הרבה פעמים ושמים בטהרה, אבל הוא ענן הכבוד אשר עליו אמר הכתוב (שמות טז, י) וְהִנֵּה כְּבוֹד ה׳ נִרְאָה בֶּעָנָן. וזהו שאמר וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן כלומר, ונראתה מדת הדין בענן. ולפי שאמר הכתוב (יחזקאל א, כח) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה, דרשו ז״ל (חגיגה טז.) כל המסתכל בקשת עיניו כהות. ותעיר מחשבותיך אל המאמר הנמצא במדרש חז״ל בכתוב הזה **אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן**, וזה מאמרם קשתי דבר שהוא מוקש לי, אפשר כן? אלא קשין דפיריא. (לפענ״ד נראה שאין להקיש אל הקב״ה דבר אלא אומר המדרש כמו שהקש אל הפרי כן הקשת אל הקב״ה. ועומק דבריהם יתבאר לנו אם נאמר שהקשת היא המלכות והיא מידת הדין והיא כקש אל הפרי אל התפארת). ותן לבך להבין זה, והסתכל בחתימת הפרשה שהזכיר פעם שנית **זֹאת אוֹת הַבְּרִית**, ונתייחד לנח מאמר בזה, כי למעלה הודיע אותו ואת בניו ענין הקשת על פשוטו, וכאן גילה לו לבדו הענין על דרך הסוד, וזהו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ זֹאת אוֹת הַבְּרִית. ע״כ. ואמר **נָתַתִּי בֶּעָנָן וְהָיְתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ. וְהָיָה בְּעַנְנִי עָנָן עַל הָאָרֶץ וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן** כותב הרמב״ן וְהָיָה בְּעַנְנִי עָנָן עַל הָאָרֶץ שלא יאר ה׳ פניו

אליה מחטאות יושביה ונראתה מדת הדין שלי בענן, ואזכור את הברית בזכר הרחמים, ואחמול על הטף אשר בארץ. והנה האות הזה והברית הוא אות המילה והברית שבה, ולשון המקראות נאות מאד לענין והנה פירשו בין אלהים מדת הדין של מעלה שהיא הגבורה, ואשר על הארץ מדת הדין של מטה (מלכות), שהיא מדה נוחה מנהגת הארץ עם הרחמים, כי לא אמר אשר בארץ רק אשר על הארץ, וכבר רמזתי (לעיל ו יג) סודם בשם הארץ. ורש״י כתב בין מדת הדין של מעלה וביניכם, אבל רבותינו לא לכך נתכוונו. **וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל בָּשָׂר וְלֹא יִהְיֶה עוֹד הַמַּיִם לְמַבּוּל לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר, וְהָיְתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל בָּשָׂר אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ.** וכבר ידעת מה פירוש זאת ולפיכך הברית כאן היא המל׳. **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ זֹאת אוֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר הֲקִמֹתִי בֵּינִי וּבֵין כָּל בָּשָׂר אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ.**

כבר ידעת כי תיבת נח תרמוז לאימא וז״א היה בעיבור בתוכה וכעת הגיע זמן הלידה (הרמוז בתיבת ״נפצה״ כי התינוק מנפץ את השפיר) וכעת זה מצב יניקה. בבינה יש שם ס״ג ומה שיוצא מבינה לז״א זה רק מילוי ס״ג העולה גימ׳ הבל והוא כאן במילת **וַיִּהְיוּ** גימ׳ ל״ז והם **בְּנֵי נֹחַ** בני יסוד דאימא והם **הַיֹּצְאִים מִן הַתֵּבָה** יוצאים מבינה לרישא דז״א ונמשכים בג׳ קוין חג״ת ואלו **שֵׁם** חסד **וְחָם** גבורה **וָיֶפֶת** ת״ת ולכן נוסף לו אות ו׳ כי

התי״ת זו בחינת הו׳. **וְחָם הוּא אֲבִי כְנָעַן** אמר כי מן הגבורה נמשך ההוד והוא בונה את המלכות הנקראת צדק וכנען עם אותיות גימ׳ צדק עם התיבה. **שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה בְּנֵי נֹחַ** בני נח הם כנגד שלשה קוין ימין שמאל ואמצע חג״ת. **וּמֵאֵלֶּה** מהחג״ת **נָפְצָה** נמשכו נה״י הרמוזים במילת כל זה היסוד **הָאָרֶץ** אלו נו״ה הממשיכים לארץ ה״ג וזה הוא הָאָרֶץ. כזכור, ציוה הקב״ה את האדם לא לאכול מעץ הדעת טו״ר וכאן חוזר המבחן לנח וכתוב **וַיָּחֶל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כָּרֶם** יש דיעה (רבי מאיר מסכת סנהדרין דף ע ע״ב) שעץ הדעת היה גפן. **וַיָּחֶל נֹחַ** יסוד אימא בונה את זו״ן וראשית נאצלה התפארת הנקראת איש כמ״ש תפארת איש לשבת בי״ת. ובספר הבהיר מסביר שאיש אלו ר״ת אלקים הוי״ה ב״ה ושם ש״ד שאלו ספירות התפארת. אדמה זו המלכות. בא הכתוב לומר לנו שהבינה בונה את המלכות וזה הוא שנח נוטע כרם כי כרם זו המלכות **וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן** נח ממשיך שפע מהמלכות אולם לא כראוי אלא מרבה את הגבורות וזה הוא **וַיִּשְׁכָּר** לא זכה והמשיך את היין המשכר והמשיך גבורות שהם ש״ך דינים ורי״ו גימ׳ גבורה וזה הוא וישכר דהיינו יין המשכר ולא היין המשמח **וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה** וכתוצאה מכך לא באה השמחה מהבינה והמלכות הנקראת אהל לא זכתה למוחין דאימא שהם תנ״ה אורות המגינים עליה מהקלי׳ **וַיִּתְגַּל** עם אותיות והתיבה גימ׳ תנ״ה והם נשארו בבינה היא ה״ר וזה הוא **אָהֳלֹה** אהל ה׳ ראשונה, וגם אהל אותיות לאה שהיא בבינה.

כשהמלכות ללא הגנה מיד הנחש נכרך סביבה כמו חמור ודינה וזה הוא **וַיַּרְא** גימ׳ גבורה ע״ה **חָם** הוא בחינת הגבורה והוא **אֲבִי כְנַעַן** כנען זו המלכות כשהיא בשליטת הקלי׳ והיא גימ׳ קץ ומי זה אֲבִי כְנַעַן זה היסוד שהוא בונה את המלכות אולם כאן זה היסוד של היפך הקדושה ולכן אֲבִי כְנַעַן גימ׳ ע״ה צדיק להראות שהם אותה בחינה ולכן דוקא הוא רואה **אֵת עֶרְוַת אָבִיו** זו בחינת היסוד והוא מטיל פגם, בין למ״ד רבעו ובין למ״ד סרסו הפגם הוא ביסוד. (רמז נאה מצאתי בספר שפתי כהן ט, כ) *וַיַּרְא חָם אֲבִי*, גימטריא רבעו, ומאן דאמר סירסו ממלת ויגד, פירוש ויגד חתך כמו גודו אילנא (סנהדרין ק״י ע״ב), ומצינו בעריות קורין לביאה ראיה שנאמר (ויקרא כ׳, י״ז) וראה את ערותה). ע״כ. היסוד הוא הכללות של התפארת שיש בה שם הוי׳ה ב״ה וכאשר נכפול כ״ו פעמים כ״ו נקבל ״ערות״. הנה חם הוא מקביל לנחש שהתקלל (בראשית יג, יד) ״אָרוּר״ גם כאן נח מקלל את כנען בארור. חם שהוא הגבורה פוגם ביסוד וממשיך את הגבורה לִשְׁנֵי אֶחָיו הם חסד ותפארת וזה הוא **וַיַּגֶּד לִשְׁנֵי אֶחָיו בַּחוּץ**. בדרך רמז: בחוץ ע״ה גימ׳ חסד אדם שהוא התפארת. **וַיִּקַּח שֵׁם וָיֶפֶת** ויקחו לא נאמר אלא וַיִּקַּח לומר לך ששם היה העיקר ויפת טפל לו **אֶת הַשִּׂמְלָה וַיָּשִׂימוּ עַל שְׁכֶם שְׁנֵיהֶם וַיֵּלְכוּ אֲחֹרַנִּית וַיְכַסּוּ אֵת עֶרְוַת אֲבִיהֶם וּפְנֵיהֶם אֲחֹרַנִּית וְעֶרְוַת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ וַיִּיקַץ נֹחַ** נח הוא אבי חם שהוא אבי כנען וזה הוא וַיִּיקַץ גימ׳ אבי אבי כנען **מִיֵּינוֹ** גימ׳ יין אדם ע״ה כלומר אותו יין בו טעה

אדה״ר ועבר על (משלי כג, לא) ״אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם״ **וַיֵּדַע אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן, וַיֹּאמֶר אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו. וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְדֹוָד אֱלֹהֵי שֵׁם וִיהִי כְנַעַן עֶבֶד לָמוֹ** כאן ייחד נח שם הוי״ה ב״ה לשם ושם אלקים ליפת להראות שזה פנימי וזה חיצון לו. **יַפְתְּ אֱלֹהִים לְיֶפֶת וְיִשְׁכֹּן בְּאָהֳלֵי שֵׁם וִיהִי כְנַעַן עֶבֶד לָמוֹ. וַיְחִי נֹחַ** אמרנו שנח הוא היסוד והוא הנקרא חי וזה הוא **וַיְחִי נֹחַ אַחַר הַמַּבּוּל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי נֹחַ תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וַיָּמֹת.**

פרק י

לעיל בארנו כדעת האר״י הקדוש המייחס את התיבה לבינה ולכן בני נח היוצאים מן התיבה היו חג״ת וכעת בא לתאר את השתלשלות ופרטות הספירות של כל אחד מהם. **וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת בְּנֵי נֹחַ שֵׁם חָם וָיֶפֶת וַיִּוָּלְדוּ לָהֶם בָּנִים אַחַר הַמַּבּוּל.** בנים היינו ספירות המלכות שבכל ספירה כי בספירת המלכות מקנן שם ב״ן. קשה לקבוע באיזה עולם ובאיזה מצב מדובר. כגון: מצרים מיוחסת ליסוד אולם אין זה היסוד הכללי והשכיח שבעולם האצילות אלא יסוד דנוק׳ דקלי׳ שהיא פסולת וסיגים של עולמות הקדושה. וה׳ יתברך יאיר עיננו בתורתו אכי״ר.

בְּנֵי יֶפֶת הספירות הנמשכות מהתפארת **גֹּמֶר** זו גרמני״ה של אדום ואמרו בגמ׳ (מגילה ו ע״ב) שיכולה להחריב את העולם כולו וזה פ״ע של הנצח שהוא קו ימין וצבעה לבן וכתוב שבהרת עזה

נראית בגרמוני כהה (נגעים פ״ב משנה א) **וּמָגוֹג** פ״א דנצח **וּמָדַי** פ״ת דנצח **וְיָוָן** פ״ע דהוד **וְתֻבָל** פ״א דהוד **וּמֶשֶׁךְ** פ״ת דהוד **וְתִירָס** יסוד **וּבְנֵי גֹמֶר** פ״ע דנצח **אַשְׁכְּנַז** פ״ע דנצח דמלכות **וְרִיפַת** פ״ע דנצח דמלכות **וְתֹגַרְמָה** פ״ת דנצח דמלכות **וּבְנֵי יָוָן** פ״ע דהוד **אֱלִישָׁה** פ״ע דהוד דמלכות **וְתַרְשִׁישׁ** פ״א דהוד דמלכות **כִּתִּים** פ״ת דהוד דמלכות **וְדֹדָנִים** מלכות דמלכות דייק וְדֹדָנִים גימ׳ ב״פ ב״ן. **מֵאֵלֶּה** מספירות דאצילות **נִפְרְדוּ** נמשכו עולמות בי״ע והם **אִיֵּי הַגּוֹיִם בְּאַרְצֹתָם אִישׁ לִלְשֹׁנוֹ לְמִשְׁפְּחֹתָם בְּגוֹיֵהֶם.**

וּבְנֵי חָם מספירת הגבורה יצאו **כּוּשׁ** הוד **וּמִצְרַיִם** יסוד **וּפוּט** נצח **וּכְנָעַן** מלכות. **וּבְנֵי כוּשׁ** מההוד יצא **סְבָא** בינה דבריאה סבא גימ׳ ס״ג **וַחֲוִילָה** בינה דיצירה כי שם הזהב **וְסַבְתָּה** בינה דעשיה **וְרַעְמָה** הוד דבריאה **וְסַבְתְּכָא** הוד דיצירה **וּבְנֵי רַעְמָה שְׁבָא וּדְדָן** הוד דיצירה ועשיה. **וְכוּשׁ** ההוד **יָלַד** המשיך והאציל אֶת **נִמְרֹד** היסוד נמרד גימ׳ כמרדכי שהו״ס יסוד אבא הוא הוא **הֵחֵל לִהְיוֹת גִּבֹּר בָּאָרֶץ** בסוד אבא יסד ברתא **הוּא הָיָה גִּבֹּר צַיִד** במלכות ציד גימ׳ ב״פ ב״ן והיא השולחן אשר **לִפְנֵי יְדֹוָד עַל כֵּן יֵאָמַר כְּנִמְרֹד גִּבּוֹר צַיִד לִפְנֵי יְדֹוָד**. היסוד בונה את המלכות הנקראת ה׳ אחרונה וכן אות תיו וזה הוא **וַתְּהִי** תיו ה והיא נקראת רֵאשִׁית וזה הוא **רֵאשִׁית** וכן **מַמְלַכְתּוֹ** מורה באצבע על המלכות ויתכן שאלו ג׳ שלבים בבנין המלכות: ותהי מצב עיבור ואור נפש ספירות נה״י, ראשית יניקה ואור רוח ממלכתו גדלות או מוחין ואור נשמה וכך היה מאוחר בבנין

השכינה משכן שעשה משה רע״ה, משכן שילה ומקדש שהקים שלמה העי״ה. וזה הוא **וַתְּהִי רֵאשִׁית מַמְלַכְתּוֹ בָּבֶל** זה הוא הכתר של המלכות, **וְאֶרֶךְ** פרצוף אריך והוא בונה את החכמה ראו י״ה פעמים י״ה ע״ה גימ׳ וְאֶרֶךְ וכן **וְאַכַּד** בינה כי האותיות הבאות אחרי אכד הן בלה גימ׳ ל״ז **וְכַלְנֵה** תפארת הכללית היינו ו״ק ודרוש וְכַלְנֵה כך: ו׳ = ו״ק, כל נה היינו נו״ה **בְּאֶרֶץ** היינו מלכות הנקראת **אֶרֶץ שִׁנְעָר**. **מִן הָאָרֶץ הַהִוא** מן המלכות **יָצָא אַשּׁוּר** היינו ג״ר וו״ק שבעולם התחתון יותר **וַיִּבֶן אֶת נִינְוֵה** בינה **וְאֶת רְחֹבֹת עִיר** תבונה **וְאֶת כָּלַח** חכמה **וְאֶת רֶסֶן** דעת היא **בֵּין נִינְוֵה** בינה **וּבֵין כָּלַח** חכמה **הִוא הָעִיר הַגְּדֹלָה** חוזר על נינוה. עיר זו מלכות ועיר גדולה בינה.

וּמִצְרַיִם יסוד **יָלַד** היינו המשיך ובנה את המלכות הנקראת **את** ואת הפרצופים שלה: **לוּדִים** כתר ואת **עֲנָמִים** חכמה ואת **לְהָבִים** בינה שיש בה הבל **וְאֶת נַפְתֻּחִים** תפארת **וְאֶת פַּתְרֻסִים** חסד **וְאֶת כַּסְלֻחִים** גבורה **אֲשֶׁר יָצְאוּ מִשָּׁם פְּלִשְׁתִּים** תפארת פרטית **וְאֶת כַּפְתֹּרִים** כפתור יסוד.

לעיל בארנו שכנען רומזת למלכות הנקראת צדק שכן כנען עם ד׳ אותיות גימ׳ צדק וארץ ישראל נקראה ארץ כנען. צדק זה מצב הדומה לאישה רווקה. כך הוא כל תהליך גשמי ראשית יש בנין של תשתיות ואחר כך תכנים כי החומר קודם לצורה והגוף לרוח, והחומרה לתכנה וכו׳. אני כותב שכנען זו המלכות אולם אין בידי ובכחי לקבוע איזו

מלכות, מלכות דאצילות או בריאה או יצירה או עשיה, ביושר או בעיגולים בעולם תהו או התיקון, בקדושה או בהפכה ואני משאיר מלאכה זו לבאים אחרי. מה שנראה הוא שכאן אנו עדיין בעולם תהו ורק בהופעת אאע״ה מתחיל עולם התיקון. **וּכְנַעַן** מלכות **יָלַד אֶת צִידֹן** כתר של עולם תחתון ממנה ולכן הוא נקרא **בְּכֹרוֹ**. אמנם בערך צידון כתוב שהוא מלכות שבנצח אולם עלינו לדעת שכאשר מייחסים ספירה לכינוי הכל זה יחסי וכפי שנקרא בישיבות ״בערכין״ כלומר הייחוס משתנה לפי המציאות היחסית. והמשל לכך הוא כשאנו בבית אנו הבעל כלפי האישה ואבא כלפי הילד, בבית הכנסת אנו אחד מתוך עשרה וכו׳. **וְאֶת חֵת** חכמה הבונה בסופו של דבר את המלכות וזה הוא חת ח׳כמה ת׳ מלכות. **וְאֶת הַיְבוּסִי** יסוד **וְאֶת הָאֱמֹרִי** תפארת **וְאֶת הַגִּרְגָּשִׁי** מלכות **וְאֶת הַחִוִּי** הוד **וְאֶת הַעַרְקִי וְאֶת הַסִּינִי וְאֶת הָאַרְוָדִי וְאֶת הַצְּמָרִי וְאֶת הַחֲמָתִי** לא ידעתי מה הם ויתכן שאלו ספירות בעולם הנקודים או שאלו רוח סערה ענן גדול אש מתלקחת וקליפת נוגה. **וְאַחַר נָפְצוּ מִשְׁפְּחוֹת הַכְּנַעֲנִי** ואמר **וַיְהִי גְּבוּל הַכְּנַעֲנִי מִצִּידֹן בֹּאֲכָה גְּרָרָה עַד עַזָּה בֹּאֲכָה סְדֹמָה וַעֲמֹרָה וְאַדְמָה וּצְבֹיִם עַד לָשַׁע** ממקומם תבין את מצבם הרוחני שהכל דין וקטנות. מזה נבין מדוע רצועת עזה כיום מעוררת דינים כי היא אשת מדנים. **אֵלֶּה בְּנֵי חָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לִלְשֹׁנֹתָם בְּאַרְצֹתָם בְּגוֹיֵהֶם. וּלְשֵׁם** חסד **יֻלַּד גַּם הוּא אֲבִי כָּל בְּנֵי עֵבֶר אֲחִי יֶפֶת** תפארת **הַגָּדוֹל** היונק מהחסד הנקראת גדולה. **בְּנֵי שֵׁם** חסד

עֵילָם כתר שהוא נעלם **וְאַשּׁוּר** בינה **וְאַרְפַּכְשַׁד וְלוּד** לא התבררו לי **וַאֲרָם** קליפ נוגה **וּבְנֵי אֲרָם עוּץ וְחוּל וְגֶתֶר וָמַשׁ** אלו בנותיה. **וְאַרְפַּכְשַׁד יָלַד אֶת שָׁלַח וְשֶׁלַח יָלַד אֶת עֵבֶר. וּלְעֵבֶר יֻלַּד שְׁנֵי בָנִים שֵׁם הָאֶחָד פֶּלֶג כִּי בְיָמָיו נִפְלְגָה הָאָרֶץ וְשֵׁם אָחִיו יָקְטָן. וְיָקְטָן יָלַד** י״ג בנים שהיו רשעים (עיין תרגום יונתן דברי הימים א א, כ) והם מקבילים לי״ג תיקוני דיקנא אלא שהם בהפך הקדושה. **אֶת אַלְמוֹדָד וְאֶת שָׁלֶף וְאֶת חֲצַרְמָוֶת וְאֶת יָרַח וְאֶת הֲדוֹרָם וְאֶת אוּזָל וְאֶת דִּקְלָה וְאֶת עוֹבָל וְאֶת אֲבִימָאֵל וְאֶת שְׁבָא וְאֶת אוֹפִר וְאֶת חֲוִילָה וְאֶת יוֹבָב, כָּל אֵלֶּה בְּנֵי יָקְטָן. וַיְהִי מוֹשָׁבָם מִמֵּשָׁא בְּאֶכָה סְפָרָה הַר הַקֶּדֶם אֵלֶּה בְּנֵי שֵׁם לְמִשְׁפְּחֹתָם לִלְשֹׁנֹתָם בְּאַרְצֹתָם לְגוֹיֵהֶם. אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי נֹחַ לְתוֹלְדֹתָם בְּגוֹיֵהֶם וּמֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ הַגּוֹיִם בָּאָרֶץ אַחַר הַמַּבּוּל.**

פרק יא

הנה כאן מתואר לנו התהוות עולם הנקודים. עולם הנקודים נמשך ממלכות דא״ק שעליה נאמר **וַיְהִי כָּל הָאָרֶץ** הארץ זו המלכות מעליה יסוד א״ק הנקרא כל ומעליו כל ח״ס ראשונות דהיינו ו״ק דא״ק. כתר דא״ק הנרמז כאן באות י׳ ע״ש י״ס שבו וחו״ב דא״ק הרמוזות כאן באותיות י״ה וזה ויהי ואמר **שָׂפָה** זו השכינה שהיא מקננת במלכות דא״ק ושכינה גימ׳ שפה ואמר **אֶחָת** דהיינו שהיתה מאוחה ודבוקה בכל ט״ס שעליה וזה הוא אחת א=כתר ח= חכמה עד יסוד ת=מלכות שהיא אחרונה לספירות **וּדְבָרִים אֲחָדִים** ידוע שדיבור הוא

במלכות ועדיין לא השתכללו כל הספירות ולכן הם אחדים כי כל המלכויות היו נפרדות כגון: מלכות דכתר לא נכללה עם מלכות דחכמה וכו'. איתא בירושלמי מגילה פ"א ה"ט "וַיְהִי כָּל הָאָרֶץ" רבי לעזר ורבי יוחנן ח"א שהיו מדברים בשבעים לשון וחורנה (כלומר והאחר) אמר שהיו מדברים בלשון הקודש. דהיינו שנחלקו האם במלכות דא"ק עסקינן והיינו ע' לשון או במלכות דאבא היא לשון הקודש ממנה נאצלו ע' לשון. **וַיְהִי בְּנָסְעָם מִקֶּדֶם** כאשר התחיל עולם הנקודים להיווצר הוא יצא מתחת לטבור א"ק וזה הוא בנסעם היינו יציאה מתחת לפרסא שעל עולם א"ק קורה אותו כאן קדם כי הוא בחינת כתר של העולמות, **וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר וַיֵּשְׁבוּ שָׁם** ממלכות דא"ק מגיעים לכתר דנקודים וראה כי שנער גימ' כתר. **וַיֵּשְׁבוּ שָׁם** היינו התעכבו במלכות דנקודים הנקראת שם. והנה הספירות צריכות לעלות לפה דא"ק להשתלם כי לא יצאו אלא עם אור דנפש וצריך להם השלמה לאורות נרנח"י וזה הוא **וַיֹּאמְרוּ** דהיינו היתה עלייה של י"ס שבהם ג"ר וו"ק וזה הוא **אִישׁ** זה הג"ר כי א=כתר י=חכמה ש=בינה כי היא שלישית **אֶל רֵעֵהוּ** אלו הז"ת שבהם ו"ק וה' אחרונה וזה הוא אֶל רֵעֵהוּ דהיינו שה"ר הוא רע ואח לז"ת **הָבָה** יש לנו לבנות את י"ב פרצופים שהם: עתיק ונוק' אריך ונוק' או"א ישסו"ת ישראל ולאה יעקו"ר וזה הוא הבה גימ' י"ב והם **נִלְבְּנָה לְבֵנִים** בחינת לבנה וכלי המוכן לקבל האור הרמוז כאן **וְנִשְׂרְפָה לִשְׂרֵפָה** כי

האורות לא החזיקו מעמד **וַתְּהִי לָהֶם הַלְּבֵנָה לְאָבֶן** ואמר **וְהַחֵמָר הָיָה לָהֶם לַחֹמֶר** מה הוא החימר? זה הוא המעמיד של הלבנה וזה הצלם הממצע בין האור והכלי. לא הסתפקו בעולם הנקודים ורצו לעלות מעל הפרסא מעל טבור א״ק למלכות דא״ק וזה הוא **וַיֹּאמְרוּ** היינו רצו לעלות ולהאמיר **הָבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר** עיר זו מלכות דא״ק והיא נקראת גם כן **וּמִגְדָּל** כי היא עולה לזעיר וזה הוא **וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם** דהיינו כתר דנוק׳ דא״ק מגיע לחזה זעיר הנקרא שמים ועל ידיד כך **וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם** שם זו השכינה, אמרו נוכל להנהיג אותה כרצוננו (רקאנטי) **פֶּן נָפוּץ עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ** אם לא נבנה את המלכות. מחשבה זו לקחת את המלכות לעצמם ולהפריד אותה מט׳ ספירות ראשונות נקרא בפי המקובלים ״לקצץ בנטיעות״ ובפיוט שחיבר רבי אברהם מימון זללה״ה ״אל מסתתר בשפריר חביון״ אמר ״מפריד אלוף לא יראה מאורות״ על זה התכוין. מחשבה זו מעוררת מידת הדין וכבר נרמזה במילת ״לָנוּ״ גימ׳ אלקים. עוד, **וַיֵּרֶד יְדוָד** וירד ד׳ ריו יש כאן להראות את תוקף הדין ועוד יש כאן המשכת חכמה מלמעלה למטה שמביאה דין וזה הוא **לִרְאֹת** וכבר ידעת ראיה מה היא ואמר **אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם** נדרש היטב במדרש, בניו של מי שכפר בטובה. ובליקוטי תורה פרשת שמות אמר שהם ניצוצי קרי מאדה״ר מאותם ק״ל שנים שנמחו במבול, הופצו בדור הפלגה ועבדו בפרך במצרים עי״ש. **וַיֹּאמֶר יְדוָד הֵן עַם אֶחָד וְשָׂפָה אַחַת לְכֻלָּם וְזֶה הַחִלָּם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה**

לֹא יִבָּצֵר מֵהֶם כֹּל אֲשֶׁר יָזְמוּ לַעֲשׂוֹת כאשר עולם הנקודים עולה למלכות דא״ק הוא בבחינת עַם אֶחָד הוא עם א״ק הנקרא אחד והשכינה מלכות דא״ק גימ׳ שפה היא אחת עם ט״ס שעליה ויש חשש שיפרידו אותה מהבנין. **הָבָה נֵרְדָה וְנָבְלָה שָׁם שְׂפָתָם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שְׂפַת רֵעֵהוּ** יש לקחת מהם האורות שקנו מעלייתם למלכות דא״ק ואז יחזרו למטה לנקודים. **וַיָּפֶץ יְדֹוָד אֹתָם מִשָּׁם** ממלכות דא״ק הנקראת שם **עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ** למטה מן הפרסא למקום שעתיד להיות בו אבי״ע ואז **וַיַּחְדְּלוּ לִבְנֹת הָעִיר. עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בָּבֶל כִּי שָׁם בָּלַל יְדֹוד שְׂפַת כָּל הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הֱפִיצָם יְדֹוָד עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ** כדלעיל.

לעיל אמרנו ששם בן נח הוא בחינת ספירת החסד אבל אין אנו יודעים איזה חסד, חסד דאריך או דז״א, בעולם התיקון או בעולם הנקודים וכו׳. אבל כפי שאנו רואים י׳ דורות מאדם עד נח וי׳ דורות מנח ועד אברהם לא דבר ריק הוא ויתכן שאלו י״ס של עולמות שקדמו לעולם התיקון ואברהם אבינו הוא בחינת שם מ״ה החדש שיצא ממצח עתיק וממנו התחיל עולם התיקון ושמו מורה באצבע אברהם אותיות ברא מ״ה. לפי ציור זה י׳ דורות מאדם עד נח יהיו עולם עקודים וי׳ דורות מנח ועד אברהם עולם נקודים. לפי זה נח הוא מלכות דעקודים והוא בונה תיבה שבה כל החיים בתבל מרוכזים במקום אחד כמו שבעולם העקודים כל י״ס היו בכלי אחד. ״שֵׁם״ הוא כתר דנקודים **אלה**

תולדת שם שֵׁם בֶּן מְאַת שָׁנָה אלו י״ס שבהם י״ס כתר דנקודים **וַיּוֹלֶד אֶת אַרְפַּכְשָׁד** חכמה דנקודים בשם זה רואים את הש״ך דינים ופ״ר דינים ואותיות אד גם הן משם אדנות שהוא דין. ואמר **שְׁנָתַיִם אַחַר הַמַּבּוּל** מבול גם הוא מורה על דינים והוא גימ׳ מ״ב לאה. לא פרטה התורה אלה תולדות חם או יפת כי באה לייחס את אברהם (החיד״א משם ר״א מגרמייזא).

וַיְחִי היינו המשכת המוחין של **שֵׁם** הכתר אחרי הולידו את ארפכשד **אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת אַרְפַּכְשָׁד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה** ספירות כח״ב חו״ג **וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת.** לא כתוב בהם ״וימות״ ויש למצוא לכך סיבה כי לא דבר ריק הוא רק בתרח נזכרה מיתה. **וְאַרְפַּכְשַׁד** חכמה **חַי** בה יש את אור החיה והיא מחיה את בעליה חמש ושלשים שנה ויולד את שלח בינה כמ״ש ועל יובל ישלח שרשיו. **וַיְחִי אַרְפַּכְשַׁד אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת שֶׁלַח שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת. וְשֶׁלַח חַי שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת עֵבֶר** חסד ועל שמו נקרא אברהם העברי. **וַיְחִי שֶׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת עֵבֶר שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת. וַיְחִי עֵבֶר אַרְבַּע וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת פָּלֶג** גבורה כמ״ש פלג אלקים מלא מים. **וַיְחִי עֵבֶר אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת פֶּלֶג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה** כמנין ה״פ שם אלקים **וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת. וַיְחִי פֶלֶג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת רְעוּ** תפארת. **וַיְחִי פֶלֶג אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת רְעוּ תֵּשַׁע שָׁנִים וּמָאתַיִם שָׁנָה** כמנין יצחק ע״ה

וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת. וַיְחִי רְעוּ שְׁתַּיִם וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת שְׂרוּג נצח **וַיְחִי רְעוּ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת שְׂרוּג שָׁבַע שָׁנִים וּמָאתַיִם שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת. וַיְחִי שְׂרוּג אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת נָחוֹר** הוד ושמו מעיד על היותו דינים כי נחר גימ׳ ג״פ אלקים. **וַיְחִי שְׂרוּג אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת נָחוֹר מָאתַיִם שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת. וַיְחִי נָחוֹר אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת תֶּרַח** יסוד **וַיְחִי נָחוֹר אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת תֶּרַח תְּשַׁע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת** ואמר **וַיְחִי נָחוֹר** שהוא יסוד הנקרא יוסף שבעים שנה אלו זו״ן שבכל אחד מהם י״ס ויוסף גימ׳ ג״פ בן ולכן **וַיּוֹלֶד אֶת אַבְרָם** מצד קו ימין **אֶת נָחוֹר** קו שמאל **וְאֶת הָרָן** קו אמצע. **וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת תֶּרַח תֶּרַח הוֹלִיד אֶת אַבְרָם אֶת נָחוֹר וְאֶת הָרָן וְהָרָן הוֹלִיד אֶת לוֹט. וַיָּמָת הָרָן עַל פְּנֵי תֶּרַח אָבִיו בְּאֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ בְּאוּר כַּשְׂדִּים. וַיִּקַּח אַבְרָם וְנָחוֹר לָהֶם נָשִׁים שֵׁם אֵשֶׁת אַבְרָם שָׂרָי וְשֵׁם אֵשֶׁת נָחוֹר מִלְכָּה בַּת הָרָן אֲבִי מִלְכָּה וַאֲבִי יִסְכָּה. וַתְּהִי שָׂרַי עֲקָרָה אֵין לָהּ וָלָד. וַיִּקַּח תֶּרַח אֶת אַבְרָם בְּנוֹ וְאֶת לוֹט בֶּן הָרָן בֶּן בְּנוֹ וְאֵת שָׂרַי כַּלָּתוֹ אֵשֶׁת אַבְרָם בְּנוֹ וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוּר כַּשְׂדִּים לָלֶכֶת אַרְצָה כְּנַעַן וַיָּבֹאוּ עַד חָרָן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם. וַיִּהְיוּ יְמֵי תֶּרַח חָמֵשׁ שָׁנִים וּמָאתַיִם שָׁנָה וַיָּמָת תֶּרַח בְּחָרָן.**

לך לך

פרק יב

במאמרים קודמים אמרנו שעשר דורות מאדם עד נח אלו עשר ספירות של עולם העקודים ועשר

דורות מנח עד אברהם אלו עשר ספירות של עולם הנקודים. המבול ירמוז למיתת המלכים וכעת מגיע תיקון ב׳ אלפים שנות תורה וזה נעשה על ידי אור שם מ״ה החדש והוא אברהם אותיות ברא מ״ה היוצא ממצח א״ק והוא מתקן את העולם. עוד ראינו שהעולם נכנס למצב עיבור בזמן המבול ובמצב יניקה כאשר נח ובניו יוצאים מן התיבה וכו׳. המעיינים יוכלו לקרוא עוד בספר עץ חיים שער לו מיעוט הירח פרק ב. כעת מגיע זמן העולם למצב גדלות א׳ וקבלת מוחין. וזה הוא **וַיֹּאמֶר** ענינו האמרה ועליה שמעלה **יְדוֹד** אבא **אֶל אַבְרָם** את החסד ומה היא העליה? לזה אמר **לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ** מהמלכות הנקראת ארץ **וּמִמּוֹלַדְתְּךָ** זו ספירת החסד **וּמִבֵּית אָבִיךָ** זה הבית של אבא דהיינו מלכות דחכמה הנקרא ישראל סבא **אֶל הָאָרֶץ** העליונה שהיא בינה הנקראת **אֲשֶׁר** והיא מחוברת תדיר אל החכמה שם סוד **אַרְאֶךָּ** הראיה. **וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל** עד עכשיו היית בבחינת ו״ק וכעת תקבל בחינת ג״ר וזה הוא וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל חכמה **וַאֲבָרְכְךָ** בינה **וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ** כתר **וֶהְיֵה בְּרָכָה** דעת. ומן הדעת נמשכים ברכות לז״ת וזה הוא **וַאֲבָרֲכָה** גימ׳ ז׳ ברכה **מְבָרֲכֶיךָ** לאלו הנדמים לך **וּמְקַלֶּלְךָ** ומי שמקלל אותך או מי שמקלקל דרכיו **אָאֹר** ומסיים **וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה** כנגד המלכות. אחרי שיש מוחין דגדלות **וַיֵּלֶךְ אַבְרָם** היינו ההכנה לייחוד **כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יְדוֹד** היינו לאחר שנשלמו בו הג״ר, אבל לפני הייחוד מגיעים כדרכם השועלים המחבלים בכרמים וזה הוא **וַיֵּלֶךְ**

אִתּוֹ לוֹט שהוא בחינת אחוריים של ז״א ואמר **וְאַבְרָם בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה בְּצֵאתוֹ מֵחָרָן** חרן רומז לזמן הקטנות כי חרן גימ׳ ג״פ פ״ו וכאן אברם שהוא ז״א יוצא מחרן ונכנס לגדלות והוא היה עמוד החסד והיה כהן שהוא גימ׳ 75. אברם מייצג את ספירת החסד, ברם כלפי אשתו שרי הוא נבחן לז״א ושרה לנוק׳ וזה הוא **וַיִּקַּח אַבְרָם** ז״א **אֶת שָׂרַי אִשְׁתּוֹ** הנוק׳ **וְאֶת לוֹט** שממנו עתיד לצאת דהע״ה והוא בחינת אחורי ז״א ולכן נקרא **בֶּן אָחִיו** כי שם ב״ן נבחן לאחוריים דשם מ״ה **וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן וַיֵּצְאוּ לָלֶכֶת אַרְצָה כְּנַעַן וַיָּבֹאוּ אַרְצָה כְּנָעַן** היינו יש כאן הכנה לייחוד זו״ן אבל עדיין המלכות אינה ראויה לייחוד כי היא נקראת כאן כנען שעם ד׳ אותיות גימ׳ צדק.

לצורך תיקון הנוק׳ **וַיַּעֲבֹר** אותיות ע״ב רי״ו אלו חו״ג שממשיך **אַבְרָם** ז״א **בָּאָרֶץ** למלכות בבחינת (שיה״ש פרק ב, ו) ״שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני״. **עַד מְקוֹם שְׁכֶם** למה לא כתוב עד שכם? על זה מבאר לנו הרמ״ז בפירושו על זוהר בראשית ״...גם לזה יכוין הפסוק ויעבור אברם בארץ, פי׳ שאברם שה״ס החסד ובו שם ע״ב רי״ו, בסגולתו בתוך הארץ (מ׳) [מלכות] עַד מְקוֹם שְׁכֶם, כי מן הראש נתפשט עד מקום השכם הימני, שדרך בו נמשך הזרוע, ולפי שעדיין <u>לא היה שכם זה נגלה</u> כי היה נעלם למעלה לכן לא אמר אל שכם כי אם אל מקום שכם. וגם ידוע (זוהר בלק קצא, ע״ב) דחסד

כליל כולהו יומי, ולכן שכ״ם גי׳ ה׳ פעמים חס״ד. עד אילון מורה, ירצה (שהחזיק את) [שנתחזק] החסד הזה [של המלכות] בנצח זעיר שבו היא אחיזתו, ואילון רומז חוזק, וכמו שכתוב (עמוס ב, ט) וחסון הוא כאלונים, ונצח היינו חוזק (כ״כ בספר השרשים ע׳ נצח). (דף פ׳ ע״א) וכדין ויבן שם, התחיל לתקן את המלכות המתכוננת (צ״ל המתוכנת) עם החסד כדכתיב (ישעיה טז, ה) והוכן בחסד כסא, וידוע שבנין רחל מתחיל מלבו של זעיר ששם מסתיים יסוד בינה, ובסוד (תקוני זוהר י״ג א׳, פתיחת אליהו) לב מבין, והיינו ויבן לשון בינה ובנין, ואיתא בספר הכוונות ק״מ א׳, שיש שם ב״ן ביסוד בינה ובבחי׳ זו נקראת המלכות מזב״ח, שעולה שם א״ל הוי״ה שהוא בזעיר, וגם הוא בחכמה כנזכר בספר הכוונות נ״א א׳, והוא המתחיל להגלות כאן (זוהר פנחס רנו, ב) דאבא יסד ברתא, ולכן נאמר הנראה אליו, שמתחיל מהם גילוי החסדים, וגם במלת הנרא״ה אותיות אהר״ן שהוא בחסד, וסוד ע״ב פק״ד שהם סוד שתי חיצוניות של יסוד אבא המאירים במלכות, וכמד״א (ירמיה לא, ג) מרחוק ה׳ נראה לי וגו׳.

עַד אֵלוֹן מוֹרֶה וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ עדיין אין ייחוד כי הכנעני עדיין שולט בארץ. כלומר הנוק׳ עדיין לא מתוקנת ולכן אמר **וַיֵּרָא יְדֹוָד** אבא **אֶל אַבְרָם** חסד **וַיֹּאמֶר לְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת** עתידה המלכות להתקן ולהקרא זאת מיד **וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַידֹוָד הַנִּרְאֶה אֵלָיו** כי המזבח רומז לנוק׳. וכמ״ש

(בראשית ב, כב) וַיִּבֶן יְדוָֹד אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע. המלכות נקראת שם. כעת אומר לנו שאעי"ה עולה מהמלכות וזה הוא **וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם** מהמלכות הנקראת שם הוא עולה **הָהָרָה** אל התפארת וכמ"ש במרע"ה (שמות כד, יב) "עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה" וידוע שהתפארת נקראת מזרח וזה הוא **מִקֶּדֶם** כי קדמה מורה על מזרח **לְבֵית אֵל** ידוע ששם א-ל בספירת החסד וכאן אאע"ה מגיע לבית אל היינו מלכות דחסד והוא מתקן אותה וזה הוא **וַיֵּט אָהֳלֹה** כי המלכות נקראת אהל והיא ה' אחרונה שבשם **בֵּית אֵל מִיָּם** ידוע שָׁם כינוי למלכות. אאע"ה לא מסתפק ומצפה להגיע אל הכתר וזה הוא **וְהָעַי** כי עי ירמוז לע'תיק י'ומין **מִקֶּדֶם** הכתר נקרא "שנים קדמוניות". וכך אני מבאר את מה שתיקן לנו הרחיד"א לומר לפני פרשת העקידה "אהבת הקדמונים אברהם יצחק וישראל עבדיך וכו' כי מילת הקדמונים אינה חוזרת אל האבות אלא זו אהבה הבאה מג"ר ומלבדה יש את אהבת האבות. כעת עולה אאע"ה אל הבינה וזה הוא **וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַידוָֹד** ולא כתוב "הנראה אליו" כי הבינה היא עולם נסתר (מתוך דברי הרה"ג יוסף יצחק שניאורסון זצוק"ל) והיא כסא לחכמה וזה הפירוש מזבח לד' כי הבינה היא בחינת מלכות והיכל לחכמה הנקרא כאן ד' **וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְדוָֹד**.

וַיִּסַּע מה בין הליכה לנסיעה? הליכה היא לפי סדר ההשתלשלות והנסיעה לפי סדר הקוים, זה סדר ההנהגה. נסביר: סדר ההשתלשלות זה סדר בו

נאצלו הספירות זו מזו: כתר חכמה בינה חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד ומלכות. סדר קוים והנהגה הוא חח"ן (חכמה חסד נצח) בקו ימין בג"ה (בינה גבורה הוד) בצד שמאל וכת"י (כתר תפארת יסוד) בקו אמצע וכאן כתוב **וַיִּסַּע אַבְרָם** היינו החסד עולה אל **הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה** החכמה. אמנם נגבה תמיד הוא החסד אך החכמה היא "רב חסד" וכן מצאנו: "מור" הוא החסד ו"מור עובר" הוא החכמה, כהן הוא בחסד וכהן גדול בחכמה. כאן אאע"ה עולה למלכות דחכמה דהיינו לפרצוף ישראל סבא ורמז לכך "הנגבה" גימ' אדנ-י. אבל כל זה הוא בבחינת קטנות ואחוריים וזה מה שכתוב:

וַיְהִי לשון צער (מגילה ב) עיין ויהי והצער הוא כי יש **רָעָב בָּאָרֶץ** הפשט מובן והסוד ארץ זו השכינה והיא נשפעת משם הוי"ה ב"ה וכשאין לה שפע היא נקראת צדק והיא במצב דין והיא במצב של אחוריים ורעב (עיין בשער הפסוקים שם מוסבר שמילת "רעב" מורה על אחוריים דשם אלקים ודשם הוי"ה. ר' אחוריים דשם אלקים כזה: א אל אלה אלהי אלהי-ם גימ' ר ו"עב" אחוריים דשם הוי"ה ב"ה כזה י יה יהו יהו-ה גימ' ע"ב) ולכן צריך לתקן את השכינה וזה הוא **וַיֵּרֶד אַבְרָם** כדברי הרקאנטי: "אמנם על דרך הקבלה יש לך לדעת כי בהיות הרעב בארץ העליונה הנקראת מצרים שהיא מצד השכינה שהיא במערב הוצרך לירד שם אברהם אבינו ע"ה עם מימיו להשקותה מימי

תשובה וחסד ורחמים שלא תהיה מדת הדין קשה ביונקה מכחות הטומאה״. ע״כ. **מִצְרַיְמָה** גימ׳ שכינה ואברהם משקה אותה בי״ב פעמים חסד וזה הוא וירד היינו וי״ר ד כלומר ד׳ פעמים ר״ו שעולים י״ב פעמים חסד כנגד י״ב גבולי אלכסון ואמר **לָגוּר שָׁם** לתקן את השכינה שתחזור להקרא שם ולהקרא **כִּי** כ׳נסת י׳שראל וזה מפני **כָּבֵד הָרָעָב בָּאָרֶץ** ב׳ ארץ כלומר בארץ העליונה שזו המלכות והתחתונה הגשמית שהיא נשפעת מן העליונה. רמז: ב פעמים ארץ הם גימ׳ מלכות אלקים. לומר לך שהמלכות כעת נשפעת ממידת הדין.

וַיְהִי צער נוסף לאאע״ה וזה נסיון לו **כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב** התקרב לא נאמר אלא הִקְרִיב היינו התאמץ מאד **לָבוֹא מִצְרָיְמָה** להגיע אל השכינה שבגלות כי אמרנו שבגלות השכינה משנה שמה למצרימה שזו אותה גימ׳ **וַיֹּאמֶר** הוא מאמיר ומעלה את השכינה **אֶל שָׂרַי** שכעת היא במצב של אחוריים וקטנות וזה הוא ׳שרי׳ אלו ב׳ שמות אלקים וי׳ אותיותיהם כזה: א אל אלה אלהי אלהים גימ׳ ר, אלף למד הי יוד מם גימ׳ ש, ואאע״ה רוצה להביא את המלכות להיות **אִשְׁתּוֹ** אשת ו׳ אשת התפארת והוא ממשיך אליה את הגבורות בסוד **הִנֵּה** גימ׳ ס׳ אלו ששים גבורים שסביב מטת שלמה על מנת שהמלכות תקרא **נָא** גימ׳ ב״ן ע״ה וממשיך אליה את אור **הַיָּדַעְתִּי** הדעת על מנת שתקרא **כִי** כ׳נסת י׳שראל **וְאִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה** וכן להקרא **אָתְּ**. כאשר מתעורר ייחוד זו״ן מתעוררים גם השועלים המחבלים

בכרמים הרוצים לינוק מן השפע וזה הוא **וְהָיָה כִּי יִרְאוּ אֹתָךְ הַמִּצְרִים וְאָמְרוּ אִשְׁתּוֹ זֹאת וְהָרְגוּ אֹתִי וְאֹתָךְ יְחַיּוּ. אִמְרִי נָא אֲחֹתִי אָתְּ לְמַעַן יִיטַב לִי בַּעֲבוּרֵךְ וְחָיְתָה נַפְשִׁי בִּגְלָלֵךְ.** ידועה קושיית הרמב״ן כיצד אאע״ה מפקיר את אשתו ולא מוסר נפש על חטא של ג״ע. אלא שהזוהר הקדוש אומר שאאע״ה ראה שהשכינה לא זזה משרה אמנו והיה בטוח שיתרחש לה נס.

וַיְהִי צער על צער **כְּבוֹא אַבְרָם** כאשר בא אברם לתקן את השכינה הנקראת **מִצְרָיְמָה** כי מִצָּרָיְמָה גימ׳ שכינה מיד **וַיִּרְאוּ הַמִּצְרִים אֶת הָאִשָּׁה כִּי יָפָה הִוא מְאֹד** מבינים המצרים שאברם אע״ה בא להעלות ולתקן את השכינה ממצב מצרימה להיות אשה וכו׳ והם מבינים שהנה השפע שלהם מסתלק **וַיִּרְאוּ אֹתָהּ שָׂרֵי פַרְעֹה** ראיה זו הבנה שכאן השכינה עומדת להסתלק מהם מיד **וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ אֶל פַּרְעֹה** הם מורידים אותה בכח אל פרעה התנין הגדול הרובץ בין יאוריו כדי שיניקת השפע תמשך **וַתֻּקַּח הָאִשָּׁה** בניגוד לרצונה **בֵּית פַּרְעֹה** למדורי הקלי׳. **וּלְאַבְרָם הֵיטִיב בַּעֲבוּרָהּ** בעבור ה׳ אחרונה שנמצאת בשבי **וַיְהִי לוֹ** לשון צער כי אין כל הון שבעולם שיכול להיות תמורת השכינה והכתוב מלמד אותנו שכל כחות הקלי׳ נכפפו לאאע״ה והם **צֹאן וּבָקָר וַחֲמֹרִים וַעֲבָדִים וּשְׁפָחֹת וַאֲתֹנֹת וּגְמַלִּים.**

כיון שאל אחר אסתריס ולא עביד פירי וכיון שאין חסדים בקו שמאל ואור אבא לא מאיר בהם מיד

וַיְנַגַּע יְדֹוָד אֶת פַּרְעֹה כמו שנבאר בעזר האל בפרשת תזריע. ואומר **נְגָעִים גְּדֹלִים** שהם באו מצד חסד דעתיק **וְאֶת בֵּיתוֹ** לילי' חייבתא **עַל דְּבַר** דרשו חכמים על פי דיבורה של **שָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם** השכינה. לפי דברי הזוהר הקדוש (ח"ג דף נב ע"א) כאן שורש עשר המכות שבאו על פי דיבורו של מרע"ה. **וַיִּקְרָא פַרְעֹה לְאַבְרָם** כאן מתייקר שמו של אברם בעיני פרעה והוא מבין שכסף וזהב לא ישוו לשכינה שנא' (שיה"ש ח, ז) "אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו" **וַיֹּאמֶר מַה זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי** כאן פרעה מבין שהוא נענש כי רצה לבטל ייחוד זו"ן הנרמז במילים מה זאת **לָמָּה לֹּא הִגַּדְתָּ לִּי כִּי אִשְׁתְּךָ הִוא** היא קרי הוא כתיב כי שרי כעת במצב של אשתך והיא נקראת בלשון זכר הוא מ"ש על אדון כל הארץ. **לָמָּה אָמַרְתְּ אֲחֹתִי הִוא וָאֶקַּח אֹתָהּ לִי לְאִשָּׁה וְעַתָּה הִנֵּה אִשְׁתְּךָ קַח וָלֵךְ** עיין ב"מגיד מישרים" שכתב כאן שעניין לקיחת האשה מורה על שלטון ומרות. **וַיְצַו עָלָיו פַּרְעֹה אֲנָשִׁים וַיְשַׁלְּחוּ אֹתוֹ וְאֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ.** וזה מעשה אבות סימן לבנים כך מצרים שלחו את בני ישראל מעבדות כשהם לוקחים כלי כסף וזהב וכו'. עוד, אם נדייק כתוב כאן "וישלחו אותו" ובניו "ויהי בשלח פרעה". והכתוב מגיד לנו שאאע"ה עמד בנסיון וזכה לתקן את השכינה ולא ניזוק מהקלי'. ועוד שבנסיון זה זכה לנשמה וזה הוא אשר לו היינו הבינה הנקראת אשר שיש בה אור הנשמה היא כעת לו. לו גימ' לאה שהיא בינה והיא נשמה.

פרק יג

לפי ספר הזוהר והמפרשים, נתנסה הצדיק אם יעמוד בכישופי מצרים ולא יטעה אחריהם. ד׳ בחן ארבעה אנשים: אדה״ר, נח, אאע״ה ונדב ואביהוא. אדה״ר כפר בטובה והביא מיתה לעולם והוא כנגד אחר שקיצץ בנטיעות, נח השתכר והוא כנגד בן זומא שהציץ ונפגע, בני אהרן נו״א מתו כנגד בן עזאי שמת ורבי עקיבא יצא בשלום וכנגדו אאע״ה שנבחן במצרים.

קיים מהלך נוסף בביאור הפרשה והוא שאאע״ה הוא נשמה ושרה היא הגוף כמ״ש ״אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ״ הרי שלוט הוא היצר הרע (כמ״ש במדרש הנעלם) ומצרים היא כור המבחן והנסיון ומקום הצירף לנשמה.

כאן נמשיך את הביאור שאברם הוא ז״א ושרי מלכות אבל מצב זו״ן בקטנות מוחין כלומר ייחוד אח׳ באח׳ עם אורות נ״ר. הנה המאציל אי״ס ב״ה שולח הארה מועטה מכתר לחו״ב ומכח הארה זו **וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם** עולה מבין הקלי׳ **הוּא** רמז לחו״ב **וְאִשְׁתּוֹ** נוק׳ **וְכָל** יסוד **אֲשֶׁר** בינה היא **לוֹ** גימ׳ לאה **וְלוֹט** אחורי ז״א כי לוט גימ׳ אדם (מהאר״י הקדוש זללה״ה) **עִמּוֹ הַנֶּגְבָּה** כלומר לכיוון החסד כי חסד בדרום בסוד ״וחם השמש ונמס״. רמז לנו הכתוב שאאע״ה נתקן בג׳ פרצופין של ע״יבור מ׳וחין ו״יניקה ר״ת עמו. לקמן נראה מהלך נוסף בו לוט זו הנפש הבהמית. **וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד בַּמִּקְנֶה**

בַּכֶּסֶף וּבַזָּהָב כתב כאן הרחיד״א זללה״ה בספר חומת אנך ואברם כבד מאד. אפשר לרמוז כבד גימ׳ הוי״ה מאד גי׳ שם מ״ה במקנה בסוד ״קנה חכמה״ בכסף ובזהב חסדים וגבורות שהיה כל מעייניו לייחד הדודים נבעו מצפוניו למתק הדינים והיו לאחדים. עכ״ל. ואמר **וְאַבְרָם** היינו חו״ג **כָּבֵד מְאֹד בַּמִּקְנֶה** אלו הנה״י **בַּכֶּסֶף** חסד **וּבַזָּהָב** גבורה.

וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו לשון רבים. בזוהר לקמן מוסבר שיש כאן מסע גשמי ומסע רוחני אברם הגשמי למטה וספירת החסד למעלה. **מִנֶּגֶב** שהוא בדרום והוא חסד **וְעַד בֵּית אֵל** מלכות **עַד הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלֹה בַּתְּחִלָּה** אהל זו השכינה והמלכות **בֵּין בֵּית אֵל** מלכות **וּבֵין הָעָי** כתר **אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם בָּרִאשֹׁנָה וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם יְדֹוָד** לפי הפשט היה מקריא את שם ד׳ בפי בני אדם ולפי הסוד ייחד זו״ן כי שם זו השכינה ושם ד׳ זו הת״ת. **וְגַם לְלוֹט** גם יש שפע לקלי׳ שהרי ידוע שאל אחר אסתריס ולא עביד פירי וכיון שהיה **הַהֹלֵךְ אֶת אַבְרָם הָיָה צֹאן וּבָקָר וְאֹהָלִים**. הקלי׳ מתנפח ומתגאה שהרי זו דרכו ומקבל חשיבות ולכן **וְלֹא נָשָׂא אֹתָם הָאָרֶץ לָשֶׁבֶת יַחְדָּו כִּי הָיָה רְכוּשָׁם רָב וְלֹא יָכְלוּ לָשֶׁבֶת יַחְדָּו** הרכוש שהוא חיצוני לאדם הוא גורם לפירוד. וכן הריב התחיל בין הרועים שהם חיצוניים לאברם ולוט. וזה הוא **וַיְהִי רִיב בֵּין רֹעֵי מִקְנֵה אַבְרָם וּבֵין רֹעֵי מִקְנֵה לוֹט וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי אָז יֹשֵׁב בָּאָרֶץ** מה ענין הכנעני וכו׳ אלא בא לרמוז ששליטת הקלי׳ בארץ היתה חזקה והיה

מצב קטנות ובעת כזו הקדושה מנמיכה קומתה מול הקלי׳ כפי שראינו שמשרע״ה ברח מהנחש בבית פרעה והרשב״י מהרומאים וכו׳ וכן כאן **וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט אַל נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶיךָ וּבֵין רֹעַי וּבֵין רֹעֶיךָ כִּי אֲנָשִׁים אַחִים אֲנָחְנוּ** אחים שווים בקומה ומראה **הֲלֹא כָל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ הִפָּרֶד נָא מֵעָלָי אִם הַשְּׂמאל וְאֵימְנָה וְאִם הַיָּמִין וְאַשְׂמְאִילָה, וַיִּשָּׂא לוֹט אֶת עֵינָיו** כמ״ש וישא עשיו את עיניו וירא את הנשים כך דרכה של הקלי׳ למצוא את הערב והיא מגבירה את התאוות **וַיַּרְא אֶת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן כִּי כֻלָּהּ מַשְׁקֶה לִפְנֵי שַׁחֵת יְדֹוָד אֶת סְדֹם וְאֶת עֲמֹרָה כְּגַן יְדֹוָד כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בֹּאֲכָה צֹעַר. וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֵת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן וַיִּסַּע לוֹט מִקֶּדֶם וַיִּפָּרְדוּ אִישׁ מֵעַל אָחִיו. אַבְרָם יָשַׁב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְלוֹט יָשַׁב בְּעָרֵי הַכִּכָּר וַיֶּאֱהַל עַד סְדֹם.** אברם בחר בארץ כנען למרות היותה במצב צדק כי ידע שזו הארץ המובטחת.

מהלך נוסף: לפי מ״ש בעל התניא פכ״ט: **ויעל אברם** זו הנפש האלקית **ממצרים** מן החומריות **הוא ואשתו** הגוף המזדכך **וכל אשר לו** המידות **ולוט** הנפש הבהמית **עמו** זו מדרגת הבינוני שהנפש הבהמית נמצאת בו **הנגבה** היינו שהיה מנגב ומקנח וממצה ומברר את המידות. **ואברם** זה הבינוני **כבד מאד במקנה** יש לו הרבה קניינים **בכסף** ויש לו כסופין **ובזהב** ותכניות לעתיד זה הב. **וילך למסעיו** האדם הוא דו חיים בו זמנית חי בעולם הזה ובעולם הבא **מנגב** ועובד על המידות

בעניני העולם הזה **ועד בית אל** והן בעניני עבודת ד׳ **עד המקום** עד שהוא דבק במקום בקב״ה **אשר היה שם אהלה בתחלה** והוא זוכה להתדבק עם שורש נשמתו שהיתה לו לפני שנולד **בין בית אל** זו הנשמה כשהיא בעולם הזה **ובין העי** זה שורש הנשמה (חיה) שהיא לפני העי ע׳תיק י׳ומין. **אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשנה** המזבח זה המקום שבו מיכאל מקריב נשמותיהם של הצדיקים **ויקרא שם אברם בשם ידוד** תמיד הוא קורא בשמו של ד׳. **וגם ללוט** זו הנפש הבהמית **ההלך את אברם** שהיא בגוף אחד עם הנפש האלקית **היה צאן ובקר ואהלים** ר״ת צב״א היינו כח ושלטון בגוף. **ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדו כי היה רכושם רב ולא יכלו לשבת יחדו** אין אפשרות לשני שליטים בגוף אחד. ומה העיצה להפרד מהיצר הרע? **ויהי ריב** לריב עם היצר הרע ולגעור בו מנוול וכו׳ **בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט** יש ריב בין המידות הטובות והרעות **והכנעני והפרזי אז ישב בארץ** ועדיין היצר הרע היה שולט בחזקה בגוף. **ויאמר אברם** זו הנפש האלקית **אל לוט** הנפש הבהמית **אל נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רעי ובין רעיך כי אנשים אחים אנחנו** אנו באותו גוף ולא יהא לנו לריב. **הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאילה** הבה נפרד ללא ריב יש דרכים נוספות להפרד כגון לראות בשפלות הגוף (ספר התניא פרק לב). **וישא לוט** זו הנפש הבהמית המתאווה לכל דבר **את עיניו** זו החכמה שבו היינו

מיצוי העצמיות שבו **וירא את כל ככר הירדן כי כלה משקה לפני שחת ידוד את סדם ואת עמרה כגן ידוד כארץ מצרים באכה צער**. **ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן ויסע לוט מקדם ויפרדו איש מעל אחיו. אברם ישב בארץ כנען** הנפש האלקית נשארה בגוף **ולוט ישב בערי הככר** התיישב בגוף של חוטאים **ויאהל עד סדם** סדם נוט' ד'א ס"מ.

אחר כך ראיתי שרעיון זה כתוב בזוהר בראשית דף פ ע"ב "מה כתיב **ויאמר אברם אל לוט**, נשמתא אהדרא לגבי יצר הרע, ואמר ליה **אל נא תהי מריבה ביני וביניך ובין רועי ובין רועיך**, סטרין דילי וסטרין דילך, **כי אנשים אחים אנחנו**, יצר טוב ויצר הרע קריבין דא בדא, דא לימינא ודא לשמאלא, **הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי**, סגיאין חייביא אינון בעלמא, זיל ושוט אבתרייהו ואתפרש מעמי, **אם השמאל ואימינה** וגו', ואוכח ליה ואעיק ליה בכמה קרבין דעביד בהדיה בכל יומא, עד דכתיב **ויפרדו איש מעל אחיו**, כיון דמתפרשין דא מן דא, מה כתיב **אברם ישב בארץ כנען**, אתישבת נשמתא באינון צדיקיא בישובא טב בשלם. **ולוט ישב בערי הככר**, ההוא לטיא מקטרגא אזיל לקטרגא ולאתחברא באתר דחייביא תמן. ע"כ. כאמור לוט בחר לו את ככר הירדן, לשון ירידה ודין יש כאן, זו היא הנפש הבהמית הרוצה את הירידה והיא מתאווה לכל דבר. נמשיך לבאר בס"ד את הפרשה לפי מהלך זה:

וְאַנְשֵׁי סְדֹם אלו כחות הנפש המתאווה **רָעִים וְחַטָּאִים לַיהוָֹה מְאֹד** הם מתנגדים לד׳ בכל מאדם. **וַיהוֹד** הוא ובית דינו **אָמַר אֶל אַבְרָם** זו הנפש האלקית **אַחֲרֵי הִפָּרֶד לוֹט מֵעִמּוֹ** לאחר שהצדיק שלט בנפש הבהמית והשבית אותה **שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה** בראיה רוחנית **מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם** מאותה מעלה בה אתה נמצא מעלת הצדי״ק **צָפֹנָה וָנֶגְבָּה וָקֵדְמָה וָיָמָּה** צ׳פון ד׳רום י״ם ק׳דמה ר״ת צדי״ק (הרמז מידי״ן עזרא מרום נ״י) **כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה** הארץ כאן זה הגוף דהיינו לאחר כל עבודת המידות שעשית, עבודה זו תהיה ירושה **לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֲךָ עַד עוֹלָם** וכשתזכה לבנים צדיקים **וְשַׂמְתִּי אֶת זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ** שהכל צריכים לו. ועוד שהם עושים מצוות בסתר **אֲשֶׁר אִם יוּכַל אִישׁ לִמְנוֹת אֶת עֲפַר הָאָרֶץ גַּם זַרְעֲךָ יִמָּנֶה** וכשם שא״א למנות את המצוות כך גם זרעך לא ימנה ולא ישלוט עין הרע. **קוּם הִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ לְאָרְכָּהּ וּלְרָחְבָּהּ כִּי לְךָ אֶתְּנֶנָּה** דהיינו כבוש את הגוף תחת הנפש האלקית ותזכך אותה עד שלא יהיה רע בחלל השמאלי כלל כמ״ש (תהלים קט, כב) ״ולבי חלל בקרבי״. **וַיֶּאֱהַל אַבְרָם** הנפש האלקית ממתיה עצמה באהלה של תורה **וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא** ומגיעה לביטול כמו ״אפר״ ואנכי עפר ואפר ממרא גימ׳ אפי׳ יחד עם עשיית תשובה מאהבה תדירית הנקראת **אֲשֶׁר** כי היא מביאה את האדם לאושר **בְּחֶבְרוֹן** ויש חיבור בין גוף ונפש **וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָֹה** ומכח זיכוך הגוף

וביטולו לנפש האלקית נעשה נחת רוח לפניו כמו הקרבת קרבן.

פרק יד

ראינו לעיל באאע״ה מזכך את עצמו והוא מייצג את ספירת החסד בעולם מצד תכונתו והוא בחינת שם מ״ה החדש המתקן את העולם לאחר מיתת המלכים נרחיב כל כך בעזר האל בפרשת וישלח. האר״י הקדוש בשער הפסוקים אומר שהמלחמה כאן עם אאע״ה קשורה למיתת המלכים והנה דברי קדשו:

הרב בשער הפסוקים כותב כך: הנה נודע, כי הנה המלכים שמלכו בארץ אדום ומתו, היה עניינם, באי״א, ואו״א, וזו״ן. וכלם הם מבחי׳ הנקבה, הנקרא מלכות. ולכן נקראים **מלכים**, על שמה. ונודע כי המלכות היא הוי״ה דב״ן דמלוי ההי״ן. ונמצא, שאף על פי שז׳ מלכים הם דמיתו, אינם אלא תשעה, והם כנגד ט׳ אותיות שיש בהוי״ה דב״ן דההי״ן, ונודע, כי הסיגים והקליפות, נתבררו מתוך אלה המלכים, ולכן כנגדם הם ט׳ מלכים אחרים, שהם קליפות גמורות, וסיגים של ט׳ מלכים הנזכרים הקדושים. ואלו הם בחי׳ אלו המלכים, אמרפל וחבריו, ומלכי סדום וחבריו, ולכן נתחלקו לשתי בחינות, כי ארבע המלכים אמרפל וחבריו, הם סיגי ארבע אותיות השרשיות של ההוי״ה הנזכר. וה׳ מלכי סדום ועמורה וכו׳, הם

הסיגים של חמשה אותיות של מלוי ההוי״ה הנזכר, שהיא של ב״ן דההי״ן. וזה סוד אומרו, **ארבעה מלכים את החמשה**. וענין מלחמה זו, וגם למה היתה עתה, יובן במ״ש חז״ל כי כוונתם הייתה, לשבות את אברהם עצמו, כי בקחתו את לוט בן אחיו, יבא אברהם להצילו, וישבו אותו גם כן. וכפי הסוד ענינו הוא זה, כי הנה נתבאר אצלינו בשער רוה״ק, ענין לוט וגם אברהם מה עניינם וע״ש. והדבר בקיצור הוא, כי אברהם הוא סוד אור החסדים שבזעיר, הנקרא הוי״ה דאלפי״ן, העולה מ״ה. ולוט הוא עומד כנגד אחוריים דז״א, והוא הקליפה היונקת מן אחוריים שלו, ולכן גם הוא בגימטריא מ״ה, כמנין לו״ט. ולוט תרגום דארור, שהיא הקליפה. ולכן היה קרובו של אברהם, ויונק ממנו, ותמיד הולכים יחד, כמו שאמר הכתוב, וילך אתו לוט, כנדרש בספר הזהר. שהיא בחי׳ הקליפה והיצה״ר שיש באדם. ובהיות אברהם בחוצה לארץ, לא נעשה זיווג עליון דזו״ן, כנז״ל בפרשה לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ ולכן היתה הקליפה דבוקה בקדושה ויונקת ממנה, כי אז היה הזעיר בסוד הקטנות דמוחין דאלהים, והיו המלכים והקליפות הנזכר כולם יונקים השפע שלהם, ואין מלחמה ביניהם. וכאשר הלך אברהם לא״י, שהוא לעורר הזיווג עליון של זו״ן, הנקרא ארץ כנז״ל, אז נכנסו המוחין דגדלות, ונפרד לוט שהוא הקליפה מעל אברהם. בסוד (בראשית י״ג ט׳) הִפָּרֶד נָא מֵעָלָי, ולא אמר ממני, אלא מעלי, כי ממש היה דבוק באחורי זעיר כנזכר, וכאלו ח״ו

משא כבד היה טעון באחוריו. ואז כתיב, (שם י״ג י״א) וַיִּפָּרְדוּ אִישׁ מֵעַל אָחִיו, ולא כתיב מאחיו, אלא מעל כנזכר, ואז נחסר שפע הקליפה והמלכים הנזכר, ולכן נלחמו זה עם זה, כמו שנבאר.

והעניין הוא, דע, כי ט׳ מלכים האלו, בזמן אברהם, התחילו לתקן בסוד התיקון, שהוא לעשות להם בחי׳ פרצוף וכלים, להלביש את האורות שלהם, כנודע אצלנו בעניין תיקון המלכים. אמנם עדיין אז לא נתקנו כולם, רק ד׳ מלכים השרשיים, שהם כנגד ד׳ אותיות השרשיות דשם ב״ן, אבל הה׳ מלכים שבבחי׳ ה׳ אותיות המלוי, לא היה להם תיקון עדיין, ובהיות השפע נמשך אליהם, היה שלום ביניהם. וכשחסר להם השפע, רצו אלו הה׳ המלכים להתגבר, ולעלות למעלה ממדרגת ד׳ מלכים, כדי להתקרב אל הקדושה, ולקחת שפע משם. ואף על פי שהם ענפים שלהם, מרדו בהם, לפי שהארבעה מלכים שהיו בבחי׳ תיקון והלבשת הכלים אל אורותיהם, אינם יכולים לעלות למעלה ממדרגתם, אבל אלו החמשה מלכים, שהיו בלתי תיקון, מופשטים מן המלבושים, יש להם כח לעלות למעלה ממדרגת האחרים. ולכן מרדו החמשה מלכים, עם היותם ענפים, ונתגברו על הארבעה מלכים השרשיים. אבל עכ״ז, להיותם בחי׳ השרשים, גברה ידם עליהם, והכניעום תחתם. ולהיות כי כל קטטה זו היתה, מחסרון השפע שלהם, לכן **וַיִּקְחוּ אֶת לוֹט וְאֶת רְכֻשׁוֹ**, שהיא הבחי׳ היותר סמוכה אל אברהם, שהוא ז״א כנז״ל. וע״י

ששבו אותו, יקח הוא שפע מאברהם, ויקחו הם שפעם ממנו. וזהו כוונת דברי חז״ל שאמרו, שרצו המלכים לשבות גם את אברהם, והבן זה היטב׃

ואחר שביארנו המשך ספור מלחמותם, נחזור לבאר שמות אלו המלכים ומדינותיהם. הנה נתבאר, כי אלו המלכים הם הסיגים והקליפות דט׳ מלכים, שהם ט׳ אותיות ב״ן, והסיגים נקראים מות כנודע. ולכן כנגדם הם ד׳ מיתות בית דין, נמשכים מן ד׳ מלכים השרשיים, שהם, אמרפל, אריוך, כדרלעומר וכו׳. והם, סקילה, שריפה, הרג, וחנק. וכנגדם ד׳ מיתות אחרות, והם, כרת, ומיתה בידי שמים, ומלקות שהיא תמורת הכרת, בסוד כל חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן׃ הגהה - א״ש, לא נזכר זולתי ג׳, והם, כרת, ומיתה בידי שמים, ומלקות. ואולי הד׳, היא מיתה של כל אדם כנלע״ד.

והנה **אַמְרָפֶל**, הוא נמרוד, ונקרא אמרפל, שאמר והפיל לאברהם אע״ה בכבשן האש, כדי לשרפו. והרי בו סוד מיתת השריפה. גם בו בחינת כרת, שהוא בגימטריא שנער. וזש״ה, **וַיְהִי בִּימֵי אַמְרָפֶל מֶלֶךְ שִׁנְעָר**. ודע, כי הכרת הוא בקליפה א׳ שבעשר קליפין, כנזכר בתיקונין, כי היא תמורת הכתר, ונקרא כרת. וז״ס כתריא״ל. ונלע״ד, כי אליבא דר״ש דקאמר בגמרא כי שרפה חמורה מכל מיתות ב״ד. ולכן שניהם, שריפה, וכרת, הם באמרפל הגדול שבכולם׃ ואחריו **אַרְיוֹךְ**, כנגד בינה, אות ה׳

ראשונה של הוי״ה דב״ן. ונודע כי הבינה, דינין מתערין מינה, ונקראת אהי״ה. ושתיהם נרמזו בו, כי אות ראשונה ואחרונה של אריוך, הם אך, בגי׳ אהי״ה, ובתוכם נכללת הגבורה, שהיא בגימטריא ג׳ אותיות ר״י״ו שביניהם: גם אריוך, הוא בגימטריא ור״ב כ״ח עם הכולל, שהוא כנגד הבינה. וזה סוד תרין אמוראין שבתלמוד, רב ושמואל, כי שמואל נקרא אריוך, כנודע בגמרא לפי שהוא מן בינה, הנקראת ורב כח. אבל רב הוא בז״א, בסוד ע״ב ק״ל, שהם בגימטריא ר״ב. והם אחוריים הפשוטים והמלאים במילוי אלפי״ן, ולכן נשתנו שמותם, כי רב היה שמו אבא אריכא, ונקרא רב לטעם הנזכר. ושמואל נקרא גם הוא אריוך לטעם הנז׳, ולסיבה זו הלכה כשמואל בדיני, לגבי רב, כי הוא בסוד הדינים העליונים שבבינה. גם ז״ס, שהיה אומר שמואל אי איישר חילי אבטליניה, כי הנה הוא סוד ורב כח כנזכר. **וְאֶלָסָר** הוא אלהים דמלוי אלפי״ן (כזה: אלף למד הא יוד מם) שהוא בגימטריא אֶלָסָר: **כְּדָרְלָעֹמֶר**, אותיות כד״ר, הם אותיות דרך, והוא בגימטריא ב״פ יב״ק, שיש בקדושה כנודע. ולעמר, בגימטריא ש״ם, שהוא שם הוי״ה כ״ו, ושם שד״י. ונמצא, כי חבור כדרלעמר, בגימטרי׳ ש״ם דר״ך. והנה כנגדו נאמר בקדושה, (תהלים נ׳ כ״ג) ושם דר״ך אראנו בישע אלהי״ם. **עילם**, בגימטריא אהי״ה דההי״ן, עם הכולל: **וְתִדְעָל**, הוא ע״ת ד״ל. וע״ת הוא בחי׳ ע״ב ק״ל דהוי״ה דאלפי״ן, אחוריים הפשוטים והמלאים, ובחינת הוי״ה דב״ן דפנים, וע״ב קד״ם שהוא שתי

אחוריים שלה הפשוטים והמלאים. וד״ל, הוא כנגד שם בוכ״ו, כמבואר אצלינו בברכת אבות, במלת מלך עוזר ומושיע ומגן וכו׳. גם הוא סוד ד״ל אותיות שיש בשם אדנ״י במלוי מלואה: ושמות ה׳ מלכים האחרים הם אלו, ברי״ע, אותיות רע״ב. ובזה יתבאר ענין הרעב ושבע, דע כי בהיות הוי״ה ואלהי״ם בבחי׳ אב״א, אז רעב בא לעולם. כי הנה אחוריים דאלהים הם בגימטריא ר׳ של רעב, ואחוריים דהוי״ה הם ע״ב דרע״ב. ובהיותם פב״פ, ושניהם במלוי העליון שהיא דיודי״ן, אז הוא שב״ע, כי פנים דאלהים דיודי״ן, הם בגימטריא ש׳ של שב״ע. ופנים דהוי״ה דיודי״ן, הם בגימטריא ע״ב של שב״ע: וסדם חסר ו׳, והוא בגימטריא ב׳ שמות דב״ן שיש בקדושה. ברש״ע, בו נרמז אותיות ברי״ע, שהם אחוריים הפשוטים דאלהי״ם דהוי״ה כנזכר, שהם ע״ב ר׳. ועוד נוסף עליהם שם אלהים דיודי״ן שהוא בגימטריא ש׳, לרמוז כי זה יותר רע מ**בְּרַע**, כי בו כי בחי׳ אלהי״ם פנים ואחור, וגם האחור של ההוי״ה. **שִׁנְאָב**, הם סוד שנ״ד ימי הלבנה, שהם תחת רשות ממשלת מלך הזה. (הגהה - א״ש, ע״ה של שנאב): **שֶׁמְאֵבֶר** נחלק לשנים, ש״ם בגימטריא שד״י והוי״ה. ואב״ר, הם שני יחודים הוי״ה ואלהי״ם, והוי״ה ואדנ״י. **וּמֶלֶךְ בֶּלַע הִיא צֹעַר**. דע, כי הנה נתבאר אצלינו בהרבה מקומות, וגם בענין ספירת העומר, כי אלו המלכים, כל אחד מהם נקרא אדם, בסוד מלכי אדום. והנה המלך האחרון שבכולם, הוא מלך בלע והוא בחינת המלכות של אלה תשעה המלכים, ולכן אין בו בחי׳

אדם, רק ששה עשר כמנין הי״א, וז״ש היא צוער, כי אין לה רק כמספר הי״א, ולכן נקרא צוער, כי היא צעירה וקטנה מכולם. וכנגדם במלכות שבקדושה, כתיב (בראשית ה״י ט׳) אַיֵּ֖ה שָׂרָ֣ה אִשְׁתֶּ֑ךָ, ורמזו לו המלאכים, כי על ידי ששה עשר אלו שבמלכות כמנין אי״ה, תזכה להיות לה בנים.

וַיִּקְחוּ אֶת לוֹט וְאֶת רְכֻשׁוֹ בֶּן אֲחִי אַבְרָם וַיֵּלֵכוּ וגו׳. הנה כפי הראוי, הי״ל וַיִּקְחוּ אֶת לוֹט וְאֶת רְכֻשׁוֹ. אבל כתיב וַיִּקְחוּ אֶת לוֹט וְאֶת רְכֻשׁוֹ בֶּן אֲחִי אַבְרָם, לרמוז, אל חיבור ג׳ אותיות, שבר״ת ׳רכושו ׳בן ׳אחי, והם אותיות רב״א. והענין הוא, כי הנה נתבאר לעיל כי לוט, היא הקליפה הדבוקה כנגד אחוריים דז״א, ועל ידי חטאו של אדם, נפלו הנשמות בתוך הקליפות. כנזכר בפרשה בראשית. והנה בתוך קליפות לוט, נתערבו ב׳ פרדות טובות, רות, ונעמה העמונית, כנזכר במאמרי חז״ל. ובכל נשמה מאלו השנים, כלולים כמה וכמה נשמות, עד סוף כל הדורות. הלא תראה, כי כל זרע מלכות בית דוד יצאו מהם, וכמו שיתבאר במקומו. גם נתבאר בשער הגלגולים, כי רבא האמורא חבירו של אביי, היה נכלל בנשמת נעמה העמונית. והנה כששבו המלכים את לוט, עדיין לא הוברר ממנו שני הפרדות שיצאו ממנו, כאשר שכב אחר כך את בנותיו כנודע, ועדיין היו כלולים בו, וגם נשמת רבא עמהם. ולכן נרמז הוא בר״ת ׳רכושו ׳בן ׳אחי, כנזכר בענין לקיחתם את לוט. גם נרמז רבא, בג׳ אותיות אבר״ם הראשונות, וז״ש **בן אחי אברם**.

עוד חזר להזכירו ברי"ת, (בראשית י"ד כ"ד) 'בלעדי 'רק 'אשר אכלו הנערים. אם כן אאע"ה שה"ס שם מה החדש המתקן את המלכים שנשברו ומתקן קלקול אדה"ר כעת מקבל ברכות וזה הוא **ומלכי צדק מלך שלם** הוא שם בן נח וכעת הוא מייצג את ספירת המלכות הנקראת "צדק" **הוציא** דהיינו העלאת מ"ן ואור חוזר **לחם ויין** הכלול מחו"ג עד **והוא** הבינה הנקראת "הוא" ועד **כהן** החכמה **לאל עליון** והכתר.

כתב כאן האר"י הקדוש בספר הליקוטים - פרשת לך לך - פרק יג "ולפי שתיקן אברהם חטא אדה"ר עכשיו, בא לו הדיבור באותו לשון של תרגום. (כלומר במחזה) וזה מ"ש אחר הדברים האלה, ר"ל אחר שתיקן אשר עוותו. ובזה יובן, מה שאמר למעלה **ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין**, לפי שזה היה שם בן נח. ואעפ"י שאברהם הרג את בנו, שהוא כְּדָרְלָעֹמֶר מֶלֶךְ עֵילָם, עכ"ז שמח לקראתו, שהוציאו מכלל הקללות שנתקלל אדה"ר שהוא תיקונו, ותיקנו, ובא לכלל ברוך. לזה אמר **וּבָרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן**, על כל שבעים שרים. ע"כ. וזה הוא **וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמַר בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וּבָרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן אֲשֶׁר מִגֵּן צָרֶיךָ בְּיָדֶךָ וַיִּתֶּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל**. והביאור: **בָּרוּךְ אַבְרָם** היינו ז"א **לְאֵל עֶלְיוֹן** היינו חכמה, **קֹנֵה שָׁמַיִם** ז"א **וָאָרֶץ** נוק'. **מעשר מכל** היינו מעשר מגימ' של כל (50) שזו אות ה' שנוספה לאברם.

כאמור, אאע״ה הוא בחינת שם מ״ה החדש המחיה את המלכים שנשברו פנים ואחור ואורותיהם עלו למאציל וכליהם נפלו לקרקע עולם הבריאה (כמבואר בעץ חיים שער ט פרק ג) **וּיֹאמֶר אַבְרָם אֶל מֶלֶךְ סְדֹם הֲרִימֹתִי יָדִי אֶל יְדֹוָד אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. אִם מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל וְאִם אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הֶעֱשַׁרְתִּי אֶת אַבְרָם** איני חפץ בכל טובת הנאה ממך ואיני חפץ להיות בשליטתך. לפי הגמ׳ בנדרים לב ע״א אומר רבי יוחנן שלא רצה אאע״ה לקבל הנפשות תחת כנפי השכינה ועל זה השתעבדו בני ת׳ מאות שנים במצרים. ברם לפי המהלך לעיל לא רצה אאע״ה לקבל כל חלק מהס״א ועיין בספר דגל מחנה אפרים שכך הסיק.

בִּלְעָדַי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים וְחֵלֶק הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָלְכוּ אִתִּי עָנֵר אֶשְׁכֹּל וּמַמְרֵא הֵם יִקְחוּ חֶלְקָם פירשו בזוהר חדש מדרש הנעלם דף כה שענר אשכול וממרא אלו האבות היינו החג״ת וצריך לומר שאלו חג״ת דנוק׳ אלו שישבו על הכלים במלחמה ועליהם הוא אומר חלק כחלק יאכלו להם יש מעט הנאה מעוה״ז אבל אאע״ה לא רצה לקבל דבר.

פרק טו

אַחַר הַדְּבָרִים היינו מיד אחר שניצח אאע״ה את המלכים לעיל, עלה למדרגת שם מ״ה החדש שזה עולם התיקון שהוא אחר מיתת המלכים וזה הוא **הָאֵלֶּה** גימ׳ מ״ה עם אותיות ומתוך מדרגה זו **הָיָה**

דְּבַר יְדוָֹד אֶל אַבְרָם בַּמַּחֲזֶה לֵאמֹר והוא עולה מדרגה. **אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד** בארו המפרשים שאעי"ה חשש שלקח שכרו בעולם הזה בעת שניצח במלחמה או שמא ייענש על שהרג את הנפש במלחמה ולכן אמר לו הקב"ה אל תירא. לפי המהלך שאברם ושרי הם זו"ן (יש מאמר ארוך בספר הזוהר פ' חיי שרה בו אברהם ושרה הם נשמה וגוף) הרי שבאור הפסוק יהיה כך: **אַל תִּירָא** אין לך להתייירא כי היראה במלכות ואתה בתפארת אתה עובד מאהבה ואין לך לירא, **אָנֹכִי** זו שרי מגן לך היא חומה סביבך (יבמות ס"ב ע"ב) **שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד** עין לא ראתה.

וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדֹנָי יֱדוִֹד לאיזו ספירה פונה כאן אאע"ה? הנה בספר שערי אורה אומר כאן שאאע"ה התכוין למשוך שפע מן המלכות והבינה ולכן הזכיר כאן אדנות כנגד המלכות ושם אלקים לבינה (כי הבינה היא רחמים ולכן האותיות הם שם הוי"ה אך ממנה מתעורר הדין ולכן הניקוד שם אלקים כך הסביר הרב בשער החמישי) והנה לשונו: בשער הראשון - הספירה העשירית (ספירת המלכות) "בא דוד והחזיק בה (במלכות) ולקחה למידתו, והוא שאמר "היתה לראש פנה" (תהלים קי"ח, כב), לפי שאליה פונים כל הפנים אשר בכל הנמצאות עליונים ותחתונים, בין אותן המעלות שלמעלה ממנה, בין אותן המעלות שלמטה ממנה שלמעלה ממנה פונים אליה להמשיך לה כוחם והשפעתם וטובתם וברכותם; ושלמטה הימנה

פונים אליה לבקש ממנה פרנסתם ומזונותם וקיומם. וזהו סוד ׳לראש פנה׳, והסוד; ״אוֹ מִי יָרָה אֶבֶן פִּנָּתָהּ״ (איוב לח, ו). וזוהי המפרנסת את ישראל, וסימניך: ״מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל״ (בראשית מט, כד). והאבן הזאת תשוקתה וחפצה ומגמתה אל אבן אחרת עליונה למעלה הימנה (הבינה), וממנה יבואו לה כל מיני האצילות, ושתים אבנים טובות הם לישראל, וסימניך; וְלָקַחְתָּ אֶת שְׁתֵּי אַבְנֵי שֹׁהַם וּפִתַּחְתָּ עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (שמות כח, ט), והסוד: **אֲדֹנָי יֱדוֹד** (בניקוד אלקים) **מַה תִּתֶּן לִי** (בראשית טו, ב) שכינה מושכת מלמעלה למטה, ונמשכת מלמטה למעלה. ע״כ. מַה רמז בבקשתו שרוצה בן כשר הראוי לתואר אדם גימ׳ מה או התכוין למידתו שהיא התפארת ובה שם מ״ה ואמר **תִּתֶּן לִי** בן שיצא ממני **וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי** לפי הפשט התכוין על עצמו ולפי הסוד אנכי זו שרי **וּבֶן מֶשֶׁק בֵּיתִי הוּא דַּמֶּשֶׂק אֱלִיעֶזֶר. וַיֹּאמֶר אַבְרָם הֵן לִי לֹא נָתַתָּה זָרַע וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי** ביקש והפציר לקבל בן ותפילה זו היא העלאת מ״ן והנה המ״ד:

וְהִנֵּה דְבַר יְדוֹד אֵלָיו לֵאמֹר מן המלכות הנקראת דבר ד׳ נמשכת לו נבואה ובא הדיבור **לֹא יִירָשְׁךָ זֶה כִּי אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֵּעֶיךָ הוּא יִירָשֶׁךָ, וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הַבֶּט נָא הַשָּׁמַיְמָה וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לִסְפֹּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ** אמר לו ההנהגה איתך אינה כשאר בני אדם בדרך הטבע אלא מעל הטבע כי כל מי שעוסק בתורה אין חוקי הטבע שולטים עליו והנה לשון הזוהר:

זוהר (חלק ג דף רטז ע״ב) ״ואינון דלא ידעי רזא דא, אמרי בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא, אלא במזלא תליא מלתא (גמ׳ מו״ק כח ע״א), והא חזינא לאברהם דחזא במזליה דלא הוה עתיד למהוי ליה ברא, וקודשא בריך הוא אפיק ליה לברא, כדכתיב **ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט** וגו׳, ואוקמוה, דאמר ליה צא מאצטגנינות שלך, והעלהו למעלה מהכוכבים, ואמר לו הבט נא השמימה וספור הכוכבים, עד הכא מלין דרבנן, וצריך לפרשא לון בדרך נסתר: תא חזי, כל ברייו דעלמא קודם דאתייהיבת אורייתא לישראל, הוו תליין במזלא, ואפילו בני חיי ומזוני, אבל בתר דאתייהיבת אורייתא לישראל, אפיק לון מחיובא דכוכביא ומזלי, ודא אוליפנא מאברהם, בגין דהוו עתידין בנוי לקבלא ה׳ מאברהם, דאיהי חמשה חומשי תורה, דאתמר בה (שם ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בה׳בראם, בה׳ בראם, אמר לאברהם בגין האי ה׳ דאתוסף בשמך, השמים תחתיך, וכל כוכביא ומזלי דנהירין בה׳, ולא עוד, אלא דאתמר בה (שם מז כג) ה״א לכם זרע, וזרעתם בה״א, (שם כא יב) כי ביצחק יקרא לך זרע. ובגין דא כל המשתדל באורייתא, בטיל מניה חיובא דכוכביא ומזלי, אי אוליף לה כדי לקיימא פקודהא, ואם לאו, כאלו לא אשתדל בה, ולא בטיל מניה חיובא דכוכביא ומזלי, כל שכן עמי הארץ דאינון אתמתלן לבעירן, דאוקמוה (דברים כז כא)

ארור שוכב עם כל בהמה, דלא אתבטלון מנהון חיובא דכוכביא ומזלי׃

וְהֶאֱמִן בַּיהוָה בהבטחת הבנים **וַיַּחְשְׁבֶהָ לּוֹ צְדָקָה** מה פירוש הפסוק? הנה בזוהר שלפנינו מוסבר שהקב״ה נתן לו שכר על שהאמין בהבטחתו וכ״כ בזוהר בראשית (דף צ ע״ב) ״כדין והאמין ביהו״ה, אתדבק לעילא ולא אתדבק לתתא, והאמין ביהו״ה ולא בככביא ומזלי, והאמין ביהו״ה דאבטח ליה דיסגי אגריה לעלמא דאתי, והאמין ביהו״ה בההוא דרגא דאתייהיב ליה, דמתמן ייתי ליה זרעא לאולדא בעלמא, **וַיַּחְשְׁבֶהָ לּוֹ צְדָקָה** ויחשבה לו, דאף על גב דאיהי דינא, כאילו היא רחמי האי כה, דבר אחר, ויחשבה לו צדקה, דקשיר קשרא עלאה בתתאה לחברא לון כחדא. תא חזי הא אתערו, אברהם מוליד, אברם אינו מוליד, וכי תימא דהא אוליד ישמעאל בעוד דאיהו אברם, אלא ההוא ברא דאבטח ליה קב״ה לא אוליד בעוד דאיהו אברם, דהא בעוד דאיהו אברם אוליד לתתא, כיון דאתקרי אברהם ועאל בברית, כדין אוליד לעילא, ובגין כך אברם אינו מוליד בקשורא עלאה, אברהם מוליד כמה דאמרן, ואתקשר לעילא ביצחק׃

וַיֹּאמֶר אֵלָיו הדיבור מאיתו יתברך מאמיר את אברם דרגה אחר דרגה הרמוזות כאן **אֲנִי** מלכות **יְדֹוָד** תפארת **אֲשֶׁר** בינה שמכחה **הוֹצֵאתִיךָ מֵאוּר כַּשְׂדִּים לָתֶת לְךָ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ** כמו שהבנים יצאו ממצרים מכח הבינה כאן השורש של

יציאת מצרים שהביאה לכניסה לארץ ישראל ולסיום גלות השכינה. אברם ירד מצרימה להעלות ולתקן את השכינה שנפלה לגלות והיא לובשת בגדי גלות כי מצרימה גימ' שכינה וכשהיא יוצאת מהגלות היא נקראת בשם אדנות. **וַיֹּאמַר** ואברהם אכן עולה ממידת המלכות **אֲדֹנָי** לבינה **יְדֹוָד** ואומר **בַּמָּה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה** על ידי הדעת המחברת בין חו"ב ארש את השכינה הנקראת כי כ'נסת י'שראל.

ראינו לעיל כיצד אאע"ה מעלה מ"ן ע"י תפילה ובקשה. כעת מלמד הקב"ה את אאע"ה שיש העלאת מ"ן נוספת בצורת הקרבנות שזו בחינת המעשה. כבר אמרנו שמעשה אבות סימן לבנים וכאן שורש הקרבנות. הקרבנות באים מבהמה גסה, דקה ועוף והנה יש כאן נציגות לג' סוגים אלו. הרמב"ן (בפסוק י) בביאורו על התורה מסב את תשומת לבנו לכך שיש תור וגוזל שאת התור הוא מבתר ואת הגוזל לא וזה שורש לעולת העוף וחטאת העוף שבעולת העוף נאמר (ויקרא א, יז) "לֹא יַבְדִּיל" כלומר הכהן לא מפריד בין ראש העוף לגופו. את דבריו מסיים "ובבראשית רבה (מד יד) הראה לו הקב"ה שמבדילין בעולת העוף ואין מבדילין בחטאת העוף. ברם, ראב"ע חולק ואומר שלשון ציפור עולה על התור והגוזל. רש"י כאן (פסוק ט) מוצא שורש לקרבנות נוספים: עֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת - (ב"ר) שלשה עגלים רמז לג' פרים פר יוהכ"פ ופר העלם דבר של צבור ועגלה ערופה. וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת - רמז לשעיר הנעשה בפנים ושעירי מוספין

של מועד ושעיר חטאת יחיד. וְאַיִל מְשֻׁלָּשׁ - אשם ודאי ואשם תלוי וכבשה של חטאת יחיד.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו קְחָה לִי קח לי היה צריך לומר? מה הוא "קחה"? אלא רמז לו שבמעשה הקרבן מתייחדים העולמות מלכות עולה לת"ת ובינה שהרי במלכות יש שם אדנות (65) ובת"ת הוי"ה (26) ובבינה אהי"ה (21) שהם גימ' יב"ק (112) וזה הוא **קְחָה** גימ' יב"ק ע"ה. והנה סדר הקרבן הוא מתתא לעילא: **עֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת** זו בחינת המלכות כנודע ממרכבת יחזקאל והיא נשפעת מג' ספירות נה"י **וְעֵז** ת"ת היונק מז'רעות ע'ולם והוא **מְשֻׁלֶּשֶׁת** היינו קו אמצעי בין החסד והגבורה **וְאַיִל** גבורה פחד יצחק הנשפע **מְשֻׁלָּשׁ** יסוד אימא שהיא שלשית בג"ר **ותר** נו"ה דבינה **וגוזל** שפע אבא הניתן לבינה שהוא מילוי ע"ב שהוא מ"ו גימ' גוזל. **וַיִּקַּח לוֹ** ידוע שכל קרבן הוא לשם המיוחד (רמב"ן) וזה הוא וַיִּקַּח לוֹ ל ו' שהוא הת"ת השם המיוחד והקיחה היא מתתא לעילא: **אֶת** מלכות **כָּל** יסוד **אֵלֶּה** בינה סוד לאה, **וַיְבַתֵּר אֹתָם בַּתָּוֶךְ וַיִּתֵּן אִישׁ בִּתְרוֹ לִקְרַאת רֵעֵהוּ וְאֶת הַצִּפֹּר לֹא בָתָר** הנה לפני ייחוד מתעוררים השועלים המחבלים בכרמים וזה הוא **וַיֵּרֶד הָעַיִט עַל הַפְּגָרִים** והמסלק את האחיזה זו הבינה וזו היא הנקראת תשובה וזה הוא **וַיַּשֵּׁב** שיש בה שם אהי"ה וכשם זה נכפל בעצמו בסוד אהי"ה אשר אהי"ה הוא גימ' **אֹתָם** אמת שאותה המשיך **אַבְרָם** החסד. כעת מגיע שלב הנסירה אולם לפני כן שלב הדורמיטא וזה הוא **וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לָבוֹא**

וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם זו התרדמה. הנסירה: **וְהִנֵּה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדֹלָה נֹפֶלֶת עָלָיו** המדרש רואה כאן את ד' הגלויות:

כתוב במדרש רבה שמות פרשה נא פסקה ז "וכן לאברהם אבינו הראה הקב"ה התורה והגיהנם והקרבנות וגליות שנא' והנה תנור עשן ולפיד אש אשר עבר בין הגזרים האלה זו תורה וגיהנם שנא' (שמות כ) "וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלַּפִּידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת הָהָר עָשֵׁן וַיַּרְא הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק" והקרבנות מנין דכתיב קְחָה לִי עֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת וְאַיִל מְשֻׁלָּשׁ וְתֹר וְגוֹזָל וגליות מנין שנאמר אימה זו בבל שנאמר (חבקוק א) "אָיִם וְנוֹרָא הוּא מִמֶּנּוּ מִשְׁפָּטוֹ וּשְׂאֵתוֹ יֵצֵא" חשכה זו מדי שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזרותיה גדולה זו יון שנאמר (דניאל ח) "וּצְפִיר הָעִזִּים הִגְדִּיל עַד מְאֹד וּכְעָצְמוֹ נִשְׁבְּרָה הַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה וַתַּעֲלֶנָה חָזוּת אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמָיִם" נופלת עליו זו אדום שנאמר (ירמיה מט) "מִקּוֹל נָפְלָם רָעֲשָׁה הָאָרֶץ". אמר הקב"ה כל ימים שיהיו בניך עסוקים בתורה ובקרבנות הם ניצולים מהן אלא עתידין בניך לבטל הקרבנות במה אתה מבקש שישתעבדו בניך בגיהנם או בגליות.

וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יָדֹעַ תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַעֲבָדוּם וְעִנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה, וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָּן אָנֹכִי וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל הגלות באה להכשיר את העם לקבל את התורה.

וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל אֲבֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם תִּקָּבֵר בְּשֵׂיבָה

טוֹבָה. וְדוֹר רְבִיעִי יָשׁוּבוּ הֵנָּה כִּי לֹא שָׁלֵם עֲוֹן הָאֱמֹרִי עַד הֵנָּה. וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה וַעֲלָטָה הָיָה וְהִנֵּה תַנּוּר עָשָׁן וְלַפִּיד אֵשׁ אֲשֶׁר עָבַר בֵּין הַגְּזָרִים הָאֵלֶּה. כתב כאן הרמב״ן (פסוק יז) וְהִנֵּה תַנּוּר עָשָׁן וְלַפִּיד אֵשׁ ראה כאלו תנור עשן כולו ובתוכו לפיד אש בוערה, כענין עשן גדול ואש מתלקחת (יחזקאל א ד), והעשן הוא הענן והערפל הנזכר במתן תורה (דברים ד יא), ולפיד האש בתוכו הוא האש האמור שם (ד לו) ודבריו שמעת מתוך האש, וכתוב (שמות כד יז) וּמַרְאֵה כְּבוֹד יְדֹוָד כְּאֵשׁ אֹכֶלֶת וגו׳ והנה השכינה עברה בין הבתרים והוא הברית אשר היתה אתו מעולם וזה טעם כרת ה׳ את אברם ברית, כי הקב״ה בעצמו העביר ברית בין הבתרים והמשכיל יבין. הוסיף רבי יוסף בכור שור: ״וְהִנֵּה תַנּוּר עָשָׁן וְלַפִּיד אֵשׁ. זהו השכינה שבאה לכרות ברית, וגלה לו הזמן, והדור, והעמים שיירש״. **בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת יְדֹוָד אֶת אַבְרָם בְּרִית לֵאמֹר לְזַרְעֲךָ נָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת מִנְּהַר מִצְרַיִם עַד הַנָּהָר הַגָּדֹל נְהַר פְּרָת.** והנה כאן מנה לו עשר עמים כנגד עשר הספירות: **אֶת הַקֵּינִי וְאֶת הַקְּנִזִּי וְאֵת הַקַּדְמֹנִי**: אלו הג״ר. **וְאֶת הַחִתִּי וְאֶת הַפְּרִזִּי וְאֶת הָרְפָאִים** חג״ת. **וְאֶת הָאֱמֹרִי וְאֶת הַכְּנַעֲנִי וְאֶת הַגִּרְגָּשִׁי וְאֶת הַיְבוּסִי** נהי״ם שהרי יבוס זו ירושלים. ויש גם שפירשו אחרת.

פרק טז

כאמור, אאע״ה הי״ס שם מ״ה החדש ושרי שם ב״ן וגם בהם יש ב׳ מצבים כשהם בקטנות וכשהם

בגדלות כמ״ש רי״ש פ׳ י״ז בשם הרמ״ז. **וְשָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם** שהם זו״ן בבחינת אח׳ באח׳ טרם כניסת המוחין ולכן **לֹא יָלְדָה לוֹ** ואמר **וְלָהּ שִׁפְחָה** ידוע ששם ב״ן יש בו י״ס וכן שם מ״ה יש בו י״ס וכאן מדבר על ספירה עשירית של שם ב״ן הנקרא שפחה **מִצְרִית** היא מיצרית לקדושה ובה הגבורות ולכן **וּשְׁמָהּ הָגָר** הגר גימ׳ יצחק להורות על תוקף הגבורות שבה. **וַתֹּאמֶר שָׂרַי אֶל אַבְרָם** שרי רומזת על המלכות עולה ומשווה קומה לשם מ״ה לתפארת ואומרת לו **הִנֵּה נָא עֲצָרַנִי יְדֹוָד מִלֶּדֶת** אני עצורה מללדת כי אני בבחינת מצער וקטנות ועדיין לא ראויה להוליד **בֹּא נָא אֶל שִׁפְחָתִי** כאן מחזקת שרי את אברם ואומרת **אוּלַי אִבָּנֶה מִמֶּנָּה וַיִּשְׁמַע אַבְרָם לְקוֹל שָׂרָי. וַתִּקַּח שָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם אֶת הָגָר הַמִּצְרִית שִׁפְחָתָהּ מִקֵּץ עֶשֶׂר שָׁנִים לְשֶׁבֶת אַבְרָם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַתִּתֵּן אֹתָהּ לְאַבְרָם אִישָׁהּ לוֹ לְאִשָּׁה.** הנה כאן השפחה עולה למדרגת אישה ובספירות זו בחינת רחל שעולה למקום לאה **וַיָּבֹא אֶל הָגָר וַתַּהַר וַתֵּרֶא כִּי הָרָתָה וַתֵּקַל גְּבִרְתָּהּ בְּעֵינֶיהָ** כי כעת היא מקבלת שפע ישירות משם מ״ה החדש ולא דרך ט״ס דב״ן **וַתֹּאמֶר שָׂרַי אֶל אַבְרָם חֲמָסִי עָלֶיךָ אָנֹכִי נָתַתִּי שִׁפְחָתִי בְּחֵיקֶךָ וַתֵּרֶא כִּי הָרָתָה וָאֵקַל בְּעֵינֶיהָ יִשְׁפֹּט יְדֹוָד בֵּינִי וּבֵינֶיךָ** נקטה לשון משפט שהוא עמודא דאמצעיתא ולכן הזכירה שם הוי״ה שהוא מקנן בתפארת **וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל שָׂרַי הִנֵּה שִׁפְחָתֵךְ בְּיָדֵךְ** הנה השפע של הגר עובר מעתה דרכך ולכן **עֲשִׂי לָהּ הַטּוֹב בְּעֵינָיִךְ וַתְּעַנֶּהָ שָׂרַי** לשון עינוי כאן הוא מניעת הייחוד ואמר **וַתִּבְרַח מִפָּנֶיהָ** כי אין

המלכות יכולה לקבל ישירות מג״ר שהם הפנים. כאמור הגר זו המלכות דב״ן והיא ספירה עשירית של שם ב״ן ובחינת המלכות ולכן כל מין דבק במינו ולכן **וַיִּמְצָאָהּ מַלְאַךְ יְדֽוָד** מלאך השלוח מאת הוי״ה ב״ה וזו השכינה והיא המלכות הכללית **עַל עֵין הַמַּיִם בַּמִּדְבָּר עַל הָעַיִן בְּדֶרֶךְ שׁוּר. וַיֹּאמַר הָגָר שִׁפְחַת שָׂרַי אֵי מִזֶּה בָּאת וְאָנָה תֵּלֵכִי וַתֹּאמֶר מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בֹּרַחַת. וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ יְדֽוָד שׁוּבִי אֶל גְּבִרְתֵּךְ וְהִתְעַנִּי תַּחַת יָדֶיהָ** טוב לך להיות תחת גבירתך ובכך תהיה קומה שלימה של י״ס ספירות וזה לך עינוי כי אינך מקבלת שפע אלא דרך ט״ס דב״ן שזו בחינת שרי הגבירה. **וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ יְדֽוָד הַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת זַרְעֵךְ וְלֹא יִסָּפֵר מֵרֹב** בגלל שאת מתענה תחת יד שרי תזכי לשפע בכל י״ס שבך וזרעך כמותך את הגר גימ׳ יצחק ועליו נאמר כאן ״ארבה״ גימ׳ יצחק. **וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ יְדֽוָד הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ יִשְׁמָעֵאל כִּי שָׁמַע יְדֽוָד אֶל עָנְיֵךְ. וְהוּא יִהְיֶה פֶּרֶא אָדָם** וכשם שיש בך גבורות כך יהיו בו גבורות מנצפ״ך שהם ע״ה גימ׳ פרא וגם יקבלו מיתוך מצד היות בן אברהם ולזה נקרא אדם ואמר **יָדוֹ בַכֹּל** היינו חסד שבו עולה ליסוד הנקרא כל **וְיַד כֹּל בּוֹ וְעַל פְּנֵי כָל אֶחָיו יִשְׁכֹּן. וַתִּקְרָא שֵׁם יְדֽוָד הַדֹּבֵר אֵלֶיהָ אַתָּה אֵל רֳאִי כִּי אָמְרָה הֲגַם הֲלֹם רָאִיתִי אַחֲרֵי רֹאִי. עַל כֵּן קָרָא לַבְּאֵר בְּאֵר לַחַי רֹאִי** כתרגומו: בארא דמלאך קימא אתחזי עלה כלומר הבאר שעליה התגלה לה מלאך ד׳. כתב כאן ראב״ע שבני ישמעאל כל שנה חוגגים בבאר זו לזכר המאורע והיא הנקראת באר

זמום **הִנֵּה בֵין קָדֵשׁ וּבֵין בָּרֶד. וַתֵּלֶד הָגָר לְאַבְרָם בֵּן וַיִּקְרָא אַבְרָם שֵׁם בְּנוֹ אֲשֶׁר יָלְדָה הָגָר יִשְׁמָעֵאל. וְאַבְרָם בֶּן שְׁמֹנִים שָׁנָה וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּלֶדֶת הָגָר אֶת יִשְׁמָעֵאל לְאַבְרָם** כאמור אברם מורה על קטנות המוחין ובחינת שם אלקים ולכן אאע״ה בגיל פ״ו יולד את ישמעא-ל שפ״ו גימ׳ אלקים.

פרק יז

הקדמה: על ההבדל בן אברם לאברהם ובין שרי לשרה כותב הרב משה זכותא בבאורו על זוהר בראשית כך: ״נלע״ד לחדש עוד דידוע שזעיר מקבל שני פעמים חו״ג, האחד להגדלת גופו והשני חו״ג חדשים להוליד נשמות, וכנגדם שם אַבְרָם אַבְרָהָם, כי אברם הוא אב לגופא ממש להגדיל הגוף, ולמהוי בסליקו וכו׳, שיתעלו תרי פרקי חג״ת לחב״ד וכו׳ כנודע מדרוש השלישים, אבל אחר כך נתווסף בו ה׳ סוד החסדים החדשים, וז״ס ״אברם אינו מוליד אברהם מוליד״, ולכן אז היה בן מאה שנה בסוד ק׳ אותיות שיש בי׳ פעמים (בשם) מ״ה, ושרה בת תשעים בסוד צ׳ אותיות של י׳ פעמים ב״ן. וגם ז״ס שבע ברכות שיתברכו זו״ן ויעלו ויעשו חג״ת חב״ד שה״ס ארבע ברכות ראשונות בסוד חו״ב חו״ג ושלש אחרונות נה״י נתעלו לחג״ת. וזהו סליקו דדיוקנא עלאה, לאפוקי דיוקנא תתאה שהוא חג״ת נהי״ם בחי׳ היניקה״ עכ״ל.

לפי הקדמה זו, שאברם רומז לז״א, (אמנם בספרים אברהם רומז בדרך כלל לספירת החסד אך הנה מצאנו בזוהר חיי שרה רומז לנשמה ועוד. אם כן כאשר נעריך את אברהם ושרה זה מול זו הנה אברהם אע״ה יהיה ז״א ושרה נוק׳) נבא בס״ד בבאור הכתוב ואמר **וַיְהִי** לשון צער שעדיין לא זכה ז״א לחסדים החדשים וזה הוא **אַבְרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתֵשַׁע שָׁנִים** שעדיין לא הגיע לכלל גיל מאה לקומה שלימה של שם מ״ה **וַיֵּרָא יְדֹוָד אֶל אַבְרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי אֵל שַׁדַּי** התגלה אליו בשם אל שדי דווקא כי רצה לצוותו על המילה שהיא תיקון ספירת היסוד ובה מקנן שם זה **הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים** עוד רמז לו במילה תמים על ברית המילה כי תמים גימ׳ ״יסוד קודש״ וכן כל מי שנאמר בו תמים נולד מהול **וְאֶתְּנָה בְרִיתִי** זו השראת השכינה **בֵּינִי וּבֵינֶךָ** שתזכה לרוח הקודש **וְאַרְבֶּה** רמז לו שיולד לו בן יצחק גימ׳ 208 ומילת ״אַרְבֶּה״ גימ׳ 208 **אוֹתְךָ בִּמְאֹד מְאֹד** רמז לו על לידת יצחק וישמעאל הראשון ״פרא אדם״ והשני ״אדם״ מאד אותיות אדם וכן נכלל בזה רמז ששרה תלמד בגיל 90 כי מאד מאד גימ׳ 90 ומילת אותך תרמוז על שרה שהיא אתך. **וַיִּפֹּל אַבְרָם עַל פָּנָיו** כיון שלא היה מהול לא היה יכול להתנבא בהקיץ **וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר** זו השכינה המדברת. והיא הנקראת **אֲנִי** והיא **הִנֵּה בְרִיתִי אִתָּךְ** נקראת ברית והיא תתלווה לאברם ולזרעו **וְהָיִיתָ לְאַב הֲמוֹן גּוֹיִם** תעלה ותתעלה מעל כל הגויים **וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם** הנה כאן זכה לאות

ה׳ בשמו ואלו ה׳ חסדים חדשים וזכה לאות ה׳ שהיא מלכות דאצילות וכעת הוא גימ׳ רמ״ח כנגד רמ״ח איברים שיש בז״א וגם ידוע שהחסד הוא בשם אל וח״פ ״אל״ גימ׳ אברהם גם ידוע מה שאמר לו הקב״ה בראשית הפרשה ״אֲבָרֶכְכָה״ הוא גימ׳ אברהם ושם זה מורה על **כִּי אַב הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ** ואמר **וְהִפְרֵתִי אֹתְךָ בִּמְאֹד מְאֹד וּנְתַתִּיךָ לְגוֹיִם וּמְלָכִים מִמְּךָ יֵצֵאוּ. וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי** אמר המאציל ב״ה שהוא ישפיע מוחין דנה״י לנוק׳ שהם סוד קיומה והקמתה וקומתה **בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם לִבְרִית עוֹלָם** כאן זכה להבטחה להשראת שכינתו יתעלה לדור ודור ועל זה התפלל מרע״ה בסוף ימיו שלא תמוט הבטחה זו וניתן **לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ** ועוד הבטיחו שיהיה לבניו כח לסבול עול תורה **וְנָתַתִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֵת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ אֵת כָּל אֶרֶץ כְּנַעַן לַאֲחֻזַּת עוֹלָם** הרי הבטחה לבנים והבטחה לארץ ישראל **וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים** הבטיח לו שהוא יהיה מושיעם בסוד ״בכל צרתם לו צר״ ואמר **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם וְאַתָּה אֶת בְּרִיתִי תִּשְׁמֹר** שגם הנלווים אליך כגון יליד בית ומקנת כסף ימולו **אַתָּה וְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם. זֹאת** כך נקראת השכינה, וכן כל פעם שנזכר בתורה זאת הכוונה אליה, והיא הנקראת **בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ** והיא הנקראת ברית והיא מקום השמירה והיא הנצבת **בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ** וכיצד תזכו להשראת השכינה? אמר **הִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר** מילה גימ׳ פה זו השכינה הנקראת מלכות **וּנְמַלְתֶּם אֵת**

בְּשַׂר עָרְלַתְכֶם וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם ברית המילה היא אות הברית **וּבֶן שְׁמֹנַת יָמִים יִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר לְדֹרֹתֵיכֶם** מדוע "שְׁמֹנַת יָמִים" כי אז זוכה לבינה דימים כי היא מעל שבעת ימי הבניין ונחשב לו שהוא רואה פני המטרונא וכאן הכוונה לספירת הבינה ולא לשבת **יְלִיד בָּיִת וּמִקְנַת כֶּסֶף מִכֹּל בֶּן נֵכָר אֲשֶׁר לֹא מִזַּרְעֲךָ הוּא, הִמּוֹל יִמּוֹל יְלִיד בֵּיתְךָ וּמִקְנַת כַּסְפֶּךָ וְהָיְתָה בְרִיתִי בִּבְשַׂרְכֶם לִבְרִית עוֹלָם וְעָרֵל זָכָר אֲשֶׁר לֹא יִמּוֹל אֶת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ אֶת בְּרִיתִי הֵפַר. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם שָׂרַי אִשְׁתְּךָ לֹא תִקְרָא אֶת שְׁמָהּ שָׂרָי כִּי שָׂרָה שְׁמָהּ** שם שרה רומז על שם אלקים באופן הבא: כשהוא מלא כך: אלף למד הי יוד מם זו גימ' "ש". כשהוא מלאה כך: א אל אלה אלהי אלקים גימ' "ר" ואות ה' רומזת על ה' אותיות של שם אלקים. וכעת זכתה להשלים בגיל 90 י"פ שם ב"ן שיש בהם 90 אותיות הנה מיד **וּבֵרַכְתִּי אֹתָהּ וְגַם נָתַתִּי מִמֶּנָּה לְךָ בֵּן** כי השלימה עשרה בני"ם **וּבֵרַכְתִּיהָ וְהָיְתָה לְגוֹיִם מַלְכֵי עַמִּים מִמֶּנָּה יִהְיוּ. וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל פָּנָיו וַיִּצְחָק** משמחה על הבשורה הטובה **וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ הַלְבֶן מֵאָה שָׁנָה יִוָּלֵד וְאִם שָׂרָה הֲבַת תִּשְׁעִים שָׁנָה תֵּלֵד** אאע"ה לא הרהר על דברי הקב"ה והאמין בדבריו ללא פקפוק אלא שהדברים היו מתוך הפתעה לפי זה לא מובן **וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים לוּ יִשְׁמָעֵאל יִחְיֶה לְפָנֶיךָ** מדוע חשב אאע"ה שישמעאל הינו בן ראוי והגון? אלא מתוך שהבטיח לו הבורא "אַב הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ" חשב שבישמעאל יוכל להיות אב המון גויים" אולם לא

כך חושב הבורא **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲבָל שָׂרָה אִשְׁתְּךָ יֹלֶדֶת לְךָ בֵּן וְקָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתּוֹ לִבְרִית עוֹלָם לְזַרְעוֹ אַחֲרָיו** יש את בני שרה ויש את בני הגר **וּלְיִשְׁמָעֵאל שְׁמַעְתִּיךָ הִנֵּה בֵּרַכְתִּי אֹתוֹ וְהִפְרֵיתִי אֹתוֹ וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ בִּמְאֹד מְאֹד שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִם יוֹלִיד וּנְתַתִּיו לְגוֹי גָּדוֹל** אולם **וְאֶת בְּרִיתִי** את השראת שכינתי **אָקִים אֶת יִצְחָק אֲשֶׁר תֵּלֵד לְךָ שָׂרָה לַמּוֹעֵד הַזֶּה בַּשָּׁנָה הָאַחֶרֶת** והנה **וַיְכַל לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם** מכאן למדנו שאאע״ה היה בבחינת משכן לשכינה כי אז לא מצאה היונה מנוח לכף רגלה אלא על יחידים.

אאע״ה מקיים מיד את מצוות הבורא **וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ וְאֵת כָּל יְלִידֵי בֵיתוֹ וְאֵת כָּל מִקְנַת כַּסְפּוֹ כָּל זָכָר בְּאַנְשֵׁי בֵּית אַבְרָהָם וַיָּמָל אֶת בְּשַׂר עָרְלָתָם בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ אֱלֹהִים. וְאַבְרָהָם בֶּן תִּשְׁעִים וָתֵשַׁע שָׁנָה בְּהִמֹּלוֹ בְּשַׂר עָרְלָתוֹ. וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ בֶּן שְׁלשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּהִמֹּלוֹ אֵת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ. בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה נִמּוֹל אַבְרָהָם וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ. וְכָל אַנְשֵׁי בֵיתוֹ יְלִיד בָּיִת וּמִקְנַת כֶּסֶף מֵאֵת בֶּן נֵכָר נִמֹּלוּ אִתּוֹ.**

וירא

הקדמה: אאע״ה מל את עצמו וזוכה לגילוי בהקיץ. נזכור שבברית בין הבתרים הוא קיבל

נבואה בתרדמה במחזה. בראיה הקבלית יש כמה מהלכים לבאר את הפרשה. מהלך אחד הנקרא מהלך ההנהגה הוא שאעי"ה מייצג את הנהגת ז"א בעולם שזו הנהגת המשפט. מהלך נוסף שאני קורה לו "חיי עולם" אברהם אע"ה הוא שם מ"ה החדש המתקן את העולם ורמזו לנו חז"ל שאלפיים שנים ראשונות אלו שנות תוהו וכעת כאשר אאע"ה מגיע לעולם ומכיר את בוראו בגיל מ"ח שנים מתחילים אלפיים שנות תורה, תורה זו ספירת התפארת המקבילה להנהגת המשפט הנהגת ז"א שאותה מייצג אאע"ה. מהלך נוסף של מדרש הנעלם, אאע"ה מייצג את היצר הטוב ושרה את הגוף. מהלך נוסף אאע"ה מייצג את מידת החסד כשהוא נערך בין שבעת הרועים. לפי הקדמה זו נבוא אל הביאור בס"ד.

פרק יח

וַיֵּרָא אותיות אור י' כלומר אור ישר יוצא מהא"ס ב"ה ויורד אל ז"א וזה הוא **אֵלָיו** אל מקום עמידתו של אאע"ה שזו הנהגת **יְדֻוָד** ז"א וכידוע אאע"ה מתקן את המלכים שנשברו ונפלו לעולם הבריאה וזה אומרו **בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא** ממרא גימ' מנצפ"ך ע"ה המורה על תוקף הדינים בהם העולם נמצא **וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל** ואאע"ה שהוא ז"א בא לתקן את המלכות הנקראת פתח ונקראת אהל **כְּחֹם הַיּוֹם** והעולם כאמור בדין. **וַיִּשָּׂא עֵינָיו** עינים רומזות לחכמה והיינו שהביט בכח חכמתו **וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים** ראה אותם וחשבם לאנשים אבל

פתאום הם **נִצָּבִים עָלָיו** כאילו קפצו אליו ולכן **וַיַּ֣רְא** כעת הוא מבין שאלו מלאכים (רבנו בחיי) ולכן מיד **וַיָּ֣רָץ לִקְרָאתָ֔ם מִפֶּ֖תַח הָאֹֽהֶל** מכאן למדו חכמים שגדולה הכנסת אורחים מקבלת פני שכינה. הבאור הקבלי אורח הוא היסוד וכשאומרים ״אורח בא לעיר״ או ״צדיק בא לעיר״ הכוונה הפנימית שהיסוד בא למלכות כי אורח וצדיק כינוי ליסוד ועיר כינוי למלכות. אאע״ה כעת מתקן את המלכות והיא נקראת פתח וכן אהל. **וַיִּשְׁתַּחוּ אָ֖רְצָה** אאע״ה משתחווה לשכינה כי הם משתלחים ממנה וזה הרמז במילת ארצה כי השכינה היא אות ה׳ אחרונה והיא הנקראת ארץ.

וַיֹּ֣אמַר אֲדֹנָ֗י פירש רש״י לגדול שבהם פנה. ושמם כשם רבם ולכן קראם בשם אדנות. ויתכן שפנה למלאך מיכאל כי הוא הגדול מצד היותו מלאך החסד הנקראת גדולה ורמז לכך **אִם נָ֣א מָצָ֤אתִי חֵן** ע״ה גימ׳ *מלאך קדוש מיכאל* וכן א׳ם נ׳א מ׳צאתי חי׳ן ב׳עיניך ר״ת גימ׳ מיכאל וגם זו מדתו של אאע״ה מידת החסד ואמר **אִם נָ֣א מָצָ֤אתִי חֵן בְּעֵינֶ֔יךָ** שאני עמוד החסד בעשיה ואתה בבריאה ולכן אַל נָא אל תסיר מידת החסד הנקראת אל מהשכינה שיש בה שם ב״ן, נא ע״ה גימ׳ בן **תַּעֲבֹ֖ר** אל תסיר את השפע והחיות **מֵעַ֣ל עַבְדֶּֽךָ** חסד דעשיה. **יֻקַּ֣ח נָא מְעַט מַ֔יִם** מים אלו החסדים **וְרַחֲצ֖וּ רַגְלֵיכֶ֑ם** ותסירו את אחיזת הדין **וְהִשָּׁעֲנ֖וּ תַּ֥חַת הָעֵֽץ** עץ הוא ז״א והוא בחינת עולם היצירה, וכעת שהם בעשיה אמר להם תחת העץ. ואמר **וְאֶקְחָ֥ה פַת לֶ֖חֶם**

השכינה נקראת פת בהיותה עם בעלה. עיין ערך פת בספר קהלת יעקב שכך כתב "ובזה יש לומר טעם על אברהם שנתן למלאכים חמאה וחלב ובן בקר, ומתחילה לא אמר רק פת לחם, ועוד למה האכילן בשר בחלב, ועוד דמתחילה לא הזכיר כלל חמאה וחלב. ויש לומר, כי מתחילה רצה להמשיך להם משרשו כמו שאמר בזוהר הקדוש (וירא ק"ב.) ויאכלו מדרגא דאברהם והדין כלול בחסד, ועל כן אמר להם פת שהוא סוד חסד וגבורה כמו שכתבתי לעיל. השכינה נקראת לחם וְסַעֲדוּ לִבְּכֶם כתב בתד"א שברא להם הקב"ה מעיים כדי שיאכלו ויעשו נחת רוח לצדיק". ע"כ. **אַחַר תַּעֲבֹרוּ** גימ' "תרעא גבורה" שזו מידתם כי תרעא זו אדנות במילוי כזה: אלף דלת נון יוד ושם מקננת השכינה שממנה הם נשלחים והיא כידוע נבנית מהגבורות **כִּי עַל כֵּן עֲבַרְתֶּם עַל עַבְדְּכֶם** אמר להם שיזכו לעלות לתפארת כי כעת אאע"ה מרכבה למלכות לאחר שנימול נאחז במלכות ולכן ישב בפתח של האהל **וַיֹּאמְרוּ כֵּן תַּעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ**. המלאכים האלה היו מיכאל שבא לבשר את שרה ואברהם בבן, רפאל לרפא את אאע"ה ממילתו, גבריאל להפוך את סדום. מיכאל הוא מלאך החסד וגבריאל כשמו גבורה ורפאל תפארת ולכן כתוב בזוהר (בראשית צח ע"א) שהם היו אברהם יצחק ויעקב, ואין כוונת הזוהר כפשוטו אלא לומר לנו שהיו מייצגים את החג"ת. **וַיְמַהֵר** גימ' אדם גבורה שכעת אאע"ה בא לתקן חטא אדה"ר והוא נאזר בגבורה כפי שיוסבר במילים "ואל הבקר רץ אברהם" ואמר **אַבְרָהָם**

שהוא החסדים שבמלכות ומתייחד עם **הָאֱלֹהֶ֣ה אֶל שָׂרָ֔ה** הגבורות שבמלכות כי שרה תרמוז לשם אלקים אות ש זה שם אלקים כזה: אלף למד הי יוד מם גימ' ש, ר זה שם אלקים כזה: א אל אלה אלהי אלהים גימ' ר ואות ה' אלו ה' אותיות של שם אלקים **וַיֹּאמֶר֩ מַהֲרִ֨י שְׁלֹ֜שׁ סְאִ֗ים** וכי דרכו של אדם לאכול סאה בסעודה? אלא רמז יש כאן למדתם של המלאכים שכן סאה גימ' אדנות ע"ה והם משתלחים ממנה **קֶ֣מַח סֹ֔לֶת** קמח גימ' נצח סולת גימ' מלכות **לוּשִׁ֖י** גימ' משה ע"ה לומר שבזכות שהכין להם פת זכה לבן בדור השביעי שיוריד תורה ותלמוד שהוא גימ' פת **וַעֲשִׂ֥י עֻגֽוֹת** עגות ע"ה גימ' תלמוד. כאן רמז להם שעתיד משה רע"ה להוריד תורה שהיא תורת הנצח ואם יש קמח יש תורה ובני ישראל יעשו מהקמח עגות היינו תלמוד. שמות המלאכים "מיכאל רפאל גבריאל" גימ' "זה בבלי וירושלמי" או "מים קמח סלת" ונראה ש**מַ֣יִם** רומז למיכאל **קֶ֣מַח** רפאל כי רפאל בת"ת וממנה הנצח שהוא גימ' קמח **סֹ֔לֶת** גבריאל כי סולת גימ' מלכות והיא נבנית מהגבורות.

וְאֶל הַבָּקָר֙ רָ֣ץ אַבְרָהָ֔ם מפי מורי הרב הגאון אברהם שמחה אשלג שליט"א: למה צריך לרוץ? הרי הבקר נמצא ברפת? אומר כאן הזוהר הקדוש שהפר נמלט ורץ עד למערת המכפלה ושם ראה את אדה"ר וחמד את המקום לקבורה וכו' עי"ש. ורמז יש כאן שאברהם שמדתו חסד רץ אחר הבקר

שהוא רומז לגבורה כפי שנאמר (יחזקאל א) "ופני השור אל השמאל" ואומר **וַיִּקַּח בֶּן בָּקָר רַךְ וָטוֹב** כתב כאן רש"י שהאכילם ג' לשונות בחרדל ונראה שלמדו ממה שנאמר ויתן לפניהם ולא כתוב ויתנו לפניהם בלשון יחד אלא ויתן לפני כל אחד מהם פר בפני עצמו **וַיִּתֵּן אֶל הַנַּעַר** כתב רש"י שהיה זה ישמעאל ובדרך סוד זה מלאך מטט' שהוא גימ' נער עם ו' אותיות **וַיְמַהֵר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ** לעשות היינו לתקן, כי בקר דין ועשייתו זה מיתוק הדין. ולכן...

וַיִּקַּח חֶמְאָה וְחָלָב אלו החסדים **וּבֶן הַבָּקָר** אלו הגבורות שנשפעות מהבינה הנקראת **אֲשֶׁר** ואמר **עָשָׂה** מלשון (שמואל א כה, יח) "וחמש צאן עשויות" כלומר מתוקנות ומבושלות כלומר גבורות ממותקות בשרשם שזו הבינה **וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם** לג"ר שלהם כי פנים רומזים אל המוחין והג"ר **וְהוּא** אברהם שהוא במלכות **עֹמֵד עֲלֵיהֶם** שהם במדרגת מטט' שזה **תַּחַת הָעֵץ** תחת ז"א כאמור **וַיֹּאכֵלוּ** אכילה גימ' שם אדנות ע"ה לרמוז על המדרגה שממנה הם מקבלים. עוד, **חֶמְאָה חָלָב** גימ' **אל אדנ-י** שם המאיר בעשיה שזו מדרגת אא"ה וכן **בָּקָר** זו מידתו הנקרא *בקר דאברהם* כלומר חסד. **וַיֹּאמְרוּ** המלאכים שהם במדרגת נער מקבלים שפע מהמלכות ועולים אל המלכות וזה הוא ויאמרו מלשון "את ד' האמרת" ואמר **אֵלָיו** למדרגת אא"ה והם שואלים **אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָּאֹהֶל** עיין ערך איה שם כתבנו בשם ספר קהלת יעקב - ערך אי – איה ראשי תיבות א'ור י'סוד ה'חוזר כאשר ביארנו באורך בערך חצי הסמים

ובערך קצה השמים ובערך קלה, שיש חמשה חסדים וחמשה גבורות שיורדים מהדעת אל זעיר בבחינת אור ישר, ומזה בנין זעיר וזה סוד זעיר נבנה מהחסדים, לפי שהוא בחינת אור ישר נקרא גם הגבורות חסדים שנכללו בחסדים, והם סוד מדת יום בחינת מים שיורד מעילא לתתא, ויש בחינת אור חוזר שעולים חמשה חסדים וחמשה גבורות מיסוד אל חזה זעיר ומשם בוקעים דרך נקב החזה אל הנוקבא, ועל כן הוא מדת לילה בחינת דין שגם החסדים נקראים גבורות הואיל והן בבחינת אור חוזר, וזה סוד **וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ**, ואמרו רז"ל (בבא מציעא פ"ז.) נקוד על אי"ו שבאליו, וסוד העניין שהזכר יש בו שני בחינת מקבל חמשה חסדים וחמשה גבורות מהדעת בבחינת אור ישר, גם מקבל אחר כך חמשה חסדים וחמשה גבורות מיסוד שעולים בו בבחינת אור חוזר, וזה סוד "והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו" שיעקב הוא בחינת זעיר (שער תיקון הנוקבא פרק ג'), מלאך גימטריא הוי"ה אדנ"י חסד וגבורה, וזהו מה שנקוד על איו שבאליו רמז שאליו הוא הזכר הוא בחינת איו ראשי תיבות אור ישר וחוזר, אמנם לשרה אשתך הוא איה ראשי תיבות אור יסוד החוזר, על כן אי"ו גימטריא אהו"ה שהוא סוד השם שבדעת והוא חסד שבדעת, ואברהם קיבל מדתו שהוא החסד מהדעת בבחינת אור ישר, על כן אי"ו הוא גימטריא אהו"ה שם החסד שבדעת. עוד, אמר להם אאע"ה **הִנֵּה בָאֹהֶל** ב אהל ב"פ אהל = חסד, כלומר שרה גם היא

בחסד כמוני. **וַיֹּאמֶר** מלאך מיכאל שהוא מלאך החסד עולה עוד אל היסוד וזה הוא "ויאמר" ואמר **שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ** אל המלכות מהיסוד וזה הוא ייחוד יסוד מלכות וכך כתוב **כָּעֵת חַיָּה** כי עת זו המלכות וחיה יסוד וכאשר יש ייחוד **וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה אִשְׁתֶּךָ** יש הזרעה עיבור ולידה **וְשָׂרָה שֹׁמַעַת פֶּתַח הָאֹהֶל וְהוּא אַחֲרָיו** יש דעה ששרה זו הבינה, כי שם אלקים ניתן להתפרש על בינה, גבורה ומלכות (זוהר יתרו), ולכן אמר **שֹׁמַעַת** כי השמיעה באוזן וס"ג ע"ה גימ' אוזן. לא רק שרה הגיעה לבינה אלא **וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זְקֵנִים** הגיעו לחו"ב והם **בָּאִים בַּיָּמִים** ידוע ההבדל בין יום ושנה שיום במלכות ושנה בתפארת ואמר שהם אחוזים במלכות עם קומת נשמה **חָדַל לִהְיוֹת לְשָׂרָה אֹרַח כַּנָּשִׁים** בדרך פשט אורח זו תקופת הנידות וכ"כ כאן בעה"ט אורח כנשים ר"ת וס"ת גימ' נידה. בדרך סוד אורח זה היסוד והכוונה שלא זכתה להתעבר. **וַתִּצְחַק שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר אַחֲרֵי בְלֹתִי** כאשר הגוף בלה מתחזק הרוח וזה **הָיְתָה לִּי עֶדְנָה** כי עדן זה החכמה **וַאדֹנִי** והאדון של החכמה הוא הכתר נקרא **זָקֵן**. **וַיֹּאמֶר יְדֹוָד אֶל אַבְרָהָם לָמָּה זֶּה צָחֲקָה שָׂרָה לֵאמֹר הַאַף אֻמְנָם אֵלֵד וַאֲנִי זָקַנְתִּי הֶיפָלֵא** תרגם אונקלוס "היתכסי" כלומר יש כאן הנהגה נסתרת של הכתר הנקרא פלא וזו הנהגת היחוד, מזלא, שממנה באה העקרות לשרה **מֵידֹוָד דָּבָר** דבר זו המלכות שם אברהם ושרה מושרשים בעת ההיא ואמר **לַמּוֹעֵד** כלומר יש כאן הבטחה שהיסוד יחזור להתייחד עם המלכות וזה הוא לשון

אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה עת זו המלכות וחיה זה היסוד ואז **וּלְשָׂרָה בֵן**. מה בין צחוק לשחוק? ובה בין יצחק לישחק. ובכן, הצחוק הוא כאשר גבורה מתייחדת עם המלכות והשחוק כאשר בינה מתייחדת עם החכמה. **וַתִּצְחַק שָׂרָה לֵאמֹר לֹא צָחַקְתִּי כִּי יָרֵאָה וַיֹּאמֶר לֹא כִּי צָחָקְתְּ**.

וַיָּקֻמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים המלאכים קמים מן המלכות הנקראת שם והם **וַיַּשְׁקִפוּ** מעוררים דין על סדום, אותיות יש קפו כלומר יש קפו גימ׳ מקום היינו הקב״ה והוא תובע דין **עַל פְּנֵי סְדֹם** ואמר **וְאַבְרָהָם הֹלֵךְ עִמָּם לְשַׁלְּחָם**. **וַיהוָה אָמָר** כתב רש״י (בראשית יט, כד וכן שמות יב כט וזו דעת רבי אלעזר במדרשים) ״כל מקום שנאמר וה׳ הוא ובית דינו״ וזה כלל קבלי שהגיע גם למדרש. הוא ובית דינו היינו זו״ן אמר **הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה** אני זו השכינה. **וְאַבְרָהָם הָיוֹ יִהְיֶה לְגוֹי גָּדוֹל** מצד החסד **וְעָצוּם** מצד הגבורה **וְנִבְרְכוּ בוֹ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ** מצד המלכות. **כִּי יְדַעְתִּיו** דעת **לְמַעַן אֲשֶׁר** בינה **יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְהוָה** היינו ייחוד זו״ן כי דרך זו המלכות וכן שם השמירה וה׳ היינו ת״ת וזה הוא **לַעֲשׂוֹת צְדָקָה** מלכות בהיותה מחוברת עם **וּמִשְׁפָּט** תפארת **לְמַעַן הָבִיא יְהוָה עַל אַבְרָהָם אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלָיו וַיֹּאמֶר יְהוָה זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה כִּי רָבָּה וְחַטָּאתָם כִּי כָבְדָה מְאֹד** חטאה היינו מרד והם הכבידו מאד את כף החובה **אֵרְדָה נָּא וְאֶרְאֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ כָּלָה וְאִם לֹא אֵדָעָה וַיִּפְנוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ סְדֹמָה וְאַבְרָהָם עוֹדֶנּוּ עֹמֵד לִפְנֵי יְהוָה** היינו ספירת

המלכות היא מידת הדין ועימה אאע״ה התווכח כדלקמן. **וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמַר הַאַף** האף גימ׳ פו היינו אלקים שהוא במלכות ורצה אאע״ה להעלות את מדה״ד למידת הרחמים וזה הוא ״ויאמר״ שהאמיר והעלה את המלכות. ואמר **תִּסְפֶּה צַדִּיק עִם רָשָׁע** הרי הצדיק ביסוד והרשע בסיגי המלכות. **אולי יש חמשים צדיקם בתוך העיר האף תספה ולא תשא למקום למען חמשים הצדיקם אשר בקרבה** מדוע התחיל מ 50? הנה כמה שיטות:
כתוב בזוהר בראשית (דף קו ע״א) **ויגש אברהם ויאמר**, אתקין גרמיה למתבע דא, **אולי ימצאון שם חמשים**, שרא מחמשים דאיהו שירותא למנדע, עד עשרה דאיהו עשיראה סופא דכל דרגין, אמר רבי יצחק, עד עשרה אלין עשרה יומין דבין ראש השנה ליום הכפורים, בגין כך שרא מחמשים עד עשרה, וכיון דמטא לעשרה, אמר מכאן ולתתא לאו הוא אתר דקיימא בתשובה, בגיני כך לא נחת לתתא מעשרה.

הנה ביאור הזוהר מספר ״שעת רצון״ – פירוש, כי הה״ח או הה״ג כל חדא כלולה מעשר הם חמשים שערי בינה החסדים בז״א או הנוק׳ בגבורות, שרא מחמשים דאיהו שירותא מראש החסד העליון עד עשרה דאיהו עשיראה הוא חסד ההוד שגם הוא כולל עשרה וההוד איהו סופא דכל דרגין:

שיטת הרמח״ל: - כתב הרב בפירושו על התורה ״ואמר, **אולי יש חמישים צדיקים**, העניין הוא, אמר עכשיו צריך להתחזק הזכר, שיש קטרוג זכר כנגד זכר, ״אולי יש חמשים צדיקים״ - כנגד הה׳

קצוות, ואברהם כבר היה גם הוא מתחזק, והוא בסוד הספירה הראשונה של הו' קצוות, ובזה יהיו ו' כנגד הו' קצוות ויתחזקו בזה נגד הקטרוג של הזכר כמ"ש. ואם לא יש נ' די שיהיו מ', שיתחזקו המרכבה שהם בסוד ד' - חגת"ם. ואם לא, די שיהיו ל' לפחות, שיתחזקו החג"ת שהוא עיקר פרצוף הזכר. ואם לאו, די שיהיו כ' שיתחזקו [החסד דין] בכלל, שהם הזכר והנקבה או החו"ג דז"א, שהכל דבר א', דנוק' בשמאלא אתקשרת. ואם לאו, די שיהיו י' שיתקנו הזכר בכלל. ולא היה גם זה, והקב"ה הכרית אותם. ואע"פ שהיה אברהם - אברהם היה מועיל כשיהיו צדיקים גם מסדום, אז גם הוא היה מצטרף עמהם, אבל הוא לבדו לא הועיל. ע"כ.

הגר"א - כתב הרב ב**אדרת אליהו** אולי יחסרון חמשים הצדיקים חמשה כו'. הנה ידוע שחמישים הם חמשה, כל אחד י' מאמרות, ואמרו (אבות ה, א) בעשרה מאמרות נברא והלא במאמר אחד אלא ליתן שכר טוב כו' ליפרע כו'. והעניין, ליתן שכר להם שמקיימין את כל העשרה מאמרות, והרשעים פוגמין בכל עשרה, ויש שאינן מקיימין כל העשרה כי אם כפי כחו וכמו שאמרו (סנהדרין קיא, א) אפילו שייר חוק אחד כו' אפילו קיים חוק אחד. ולכן נברא בעשרה, כמו שאמרו (מכות כג, ב) רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה כו', וידוע שרוב החטאים הן במאמר עשירי 'ונפש כי תחטא', וזה שאמר "אולי יחסרון" כו', והן ה' פרצופים:

פרק יט

ויבאו שני המלאכים ומי היו? אלו רפאל שהוא בחינת התפארת בא להציל את לוט שהוא בחינת אחוריים של התפארת וגבריאל שהוא בחינת הגבורה להפוך את סדום. כאמור לעיל אאע"ה הוא בחינת שם מ"ה החדש והנה בן אחיו לוט דומה לו והוא אחוריים של שם מ"ה (הארי הקדוש) ואכן לוט גימ' מ"ה. המפרשים אומרים שלוט הינו לשון קללה כי לט בארמית פירושו קילל. המלאך שבא להציל את לוט היה רפאל שהוא בספירת התפארת כפי שלוט הוא גימ' מ"ה ששם זה הוא בתפארת. **סדמה בערב** בעת שליטת מידת הדין **ולוט ישב בשער סדם** שער היינו מלכות ושוב זו מידת הדין **וירא לוט ויקם לקראתם וישתחו אפים ארצה** לוט מבין בעין שכלו כי אלו מלאכים והוא חולק כבוד לשכינה. **ויאמר הנה נא אדני** אתם שליחי השכינה ולכן קראם על שם אדונם **סורו נא אל בית עבדכם ולינו ורחצו רגליכם והשכמתם והלכתם לדרככם ויאמרו לא כי ברחוב נלין** למה אמרו ברחוב נלין? אלא רצו בזה לעורר דין על אנשי סדום שכך היה מנהגם להניח את האורחים ללון ברחוב והנה לשון הזוהר הקדוש: (בראשית דף קז ע"א) "תא חזי, כיון דחמא קב"ה עובדין דסדום ועמורה, שדר לון לאינון מלאכין לחבלא לסדום, מה כתיב **וירא לוט**, חמא לשכינתא, וכי מאן יכיל למחמי שכינתא, אלא חמא זהרא חד דנהיר דקא סלקא על רישייהו, וכדין ויאמר **הנה נא אדנ"י**, באל"ף דל"ת כמה דאתמר, ובגין שכינתא ההוא נהירו דנהיר קאמר,

סורו נא אל בית עבדכם ולינו ורחצו רגליכם, לא עבד הכי אברהם, אלא בקדמיתא אמר ורחצו רגליכם, ולבתר ואקחה פת לחם וגו׳, אבל לוט אמר סורו נא אל בית עבדכם ולינו, ולבתר **ורחצו רגליכם והשכמתם והלכתם לדרככם**, בגין דלא ישתמודעון בהו בני נשא, **ויאמרו לא, כי ברחוב נלין**, בגין דכך הוו עבדי אורחין דאלין תמן, דלא הוה בר נש דיכנוש לון לביתא, ועל דא אמרו **לא כי ברחוב נלין**, מה כתיב **ויפצר בם מאד** וגו׳. תא חזי, כד קב״ה עביד דינא בעלמא שליחא חדא עביד ליה, והשתא חמינן תרי שלוחי, אמאי, וכי לא סגי בחד, אלא חד הוה, ומה דאמר תרי (הכי הוא ודאי, בגין דחד) חד הוה לאפקא ליה ללוט ולשזבא ליה, וחד למיהפך לקרתא ולחבלא ארעא, ובגין כך אשתאר חד׃

ויפצר בם מאד ויסרו אליו ויבאו אל ביתו ויעש להם משתה ומצות אפה ויאכלו פסח היה ולמד מאע״ה לאפות מצות (רש״י). אנשי סדום מסמלים את הרוע הרשעה והרשעים ולכן פתח הכתוב בהם במילת **טרם** טרם אלו ג׳ שמות (מתוך שבעה שיש לו כדרשת ר׳ עוירא בפרק החליל) שיש לו ליצר הרע ט׳מא ר׳ע מ׳כשול **ישכבו** ידוע שבראשית הלילה מתגברת מידת הדין **ואנשי העיר** אלו כוחות הרוע השולטים על (קהלת ט, יד) ״עיר קטנה ואנשים בה מעט״ ומי הם **אנשי סדם** סדם כתיב ב״פ ב״ן להורות על תוקף הקלי׳ **נסבו על הבית** בבחינת אור מקיף. בית זו המלכות וזה הגוף

יחסית לנשמה ובמלכות יש שם אדנות ושם ב״ן וזה הוא נסבו בן אדנות ע״ה על הבית שהיו מכתירים את המלכות מסביב **מנער** זה מטט׳ שהוא מתחת המל׳ **ועד זקן** הוא שרו של עולם שאמר ״נער הייתי גם זקנתי״ ואמר **כל העם** אלו הנחותים באנשי סדום הם היו **מקצה** מקיפין את מלכות דמלכות מ׳ קצה מ׳לכות שהיא קצה תחתון. **ויקראו** והם רצו לעלות ולהקיף גם את התפארת הנקראת אדם גימ׳ מ״ה גימ׳ לוט וזה הוא ויקראו **אל לוט** דהיינו שרצו לעלות ולהאחז בתפארת. הדרך אל הת״ת עוברת דרך היסוד הנקרא אורח ולכן ויאמרו לו **איה האנשים אשר באו אליך הלילה הוציאם אלינו ונדעה אתם** נוכל להגיע לדעת דיסוד ומשם לתפארת הנקראת אמת וזה הוא ונדעה אתם אותיות אמת. **ויצא אלהם לוט** שהוא בתפארת יוצא שיעור ב׳ פתחין וזה הוא ה פתח ה כלומר פתח התפארת ופתח היסוד הפתחה ואמר **והדלת** זו המלכות הדלה דלית לה מגרמא כלום **סגר אחריו** וכעת הוא נמצא מתחת המל׳ **ויאמר אל נא אחי** קראם אח כי כעת הם בקומה שווה ואמר להם לא להעיז לעלות אל המלכות הנקראת תרעא וזה הוא **תרעו** גימ׳ תרעא עם אותיות והתיבה. אי נמי, תרעו גימ׳ תרע״א ה׳ זו הא אחרונה. אי נמי, אל לכם לנסות לעלות לת״ת שיש בה שם הוי״ה וכשהיא בריבוע עולה תרע״ו. אמר להם אתם רוצים לעלות אל המלכות, התפארת והבינה, דעו כי מרה אחריתכם כי תענשו על כך. אולם הנה יש לי עצה **הנה נא לי שתי בנות**

הן בחינת לאה ורחל המקבילות למלכות ובינה **אשר לא ידעו איש** הן לא בתפארת הנקרא איש **אוציאה נא אתהן אליכם** למקומכם שתחת המל' **ועשו להן כטוב בעיניכם** דהיינו שיהיו תחליף למלכות ובינה **רק לאנשים האל** שהם אורחים **אל תעשו דבר** אל תעלו אל המלכות הנקראת דבר **כי על כן באו בצל קרתי** הם אחוזים ביסוד שהוא בצל התפארת. רמז ללאה במילת האל ורחל רמוזה בר"ת של בְּעֵינֵיכֶם רַ'ק לָ'אֲנָשִׁים הָ'אֵל אַ'ל גימ' רחל. (חידוש זה נכתב על ידי ביום ט' מרחשון תשע"ה סמוך ליום פטירת רחל אמנו זיע"א). **ויאמרו** כחות הקלי' אינם חפצים בהצעה של לוט והם ויאמרו חפצים להאמיר ולעלות אל המלכות הנקראת **גש** כי היא ג'בורה ש'לישית שהרי בזוהר יתרו כתוב שג' גבורות הן בינה גבורה ומלכות והן נקראות אלקים ויש לכוון בהן בקידוש ליל שבת כידוע ולעלות לבינה **הלאה** היא ה' ראשונה ונקראת לאה והם מנסים שוב לפחות לעלות ליסוד וזה הוא **ויאמרו האחד** האחד גימ' חי זה היסוד ואלו האורחים הם **בא** באו לבית לוט והם המלאכים שסימנם **לגור** מיכא'ל ג'בריאל ור'פאל ודרך היסוד רוצים לעלות לת"ת הנקראת משפט וזה הוא **וישפט שפוט** אמרו לו **עתה** אנו חפצים במלכות הנקראת עת והיא ה' אחרונה שבשם ואז נהיה **נרע** רעים ליסוד הנקרא כל וזה הוא **לך** ולת"ת שיש בה שם מ"ה וזה הוא **מהם** מה הם **ויפצרו באיש בלוט מאד** פועלים בחזקה בדיבור **ויגשו לשבר הדלת** ורוצים לפעול במעשה אלו

בחינות תו״מ והם כאן לוט ודלת. **וישלחו האנשים את ידם ויביאו את לוט אליהם הביתה** האנשים הם אורחים והם ביסוד וכל מלאך נקרא אלקים וזה הוא אליהם זו הבחינה ממנה הם נשלחים ואת הדלת סגרו לא נתנו להם לעלות למלכות. **ואת האנשים אשר פתח הבית הכו בסנורים מקטן ועד גדול וילאו למצא הפתח** לא היה בהם כח להגיע לרחל ולאה וזה הוא וילאו וי לאה, הפתח הי פתח?

מעשה: מובא בספר קורות חייו של ראש לו צדיקים בדור הקודם חכם מנשה בעל מחבר ספר ״אהבת חיים״ שהיה כלוא בתא מעצר ונידון למות והיה זה בתקופת המנדט הבריטי. ישב עימו יהודי שעלה מרוסיה וכמעט הוצאו לעמוד התליה. לפתע אומר הרב מנשה ״אתה רוצה לצאת מכאן״? כיצד נצא הרי קירות תא המעצר מברזל ועובים כ 20 ס״מ?! חזר הרב על שאלתו ״האם אתה רוצה לצאת מכאן״? האסיר השני חשב שהרב יצא מדעתו מרוב צער אולם ענה בודאי שאני רוצה לצאת. החזק כאן בחגורתי ובא עמי והרב מלמל את הפסוק **ואת האנשים אשר פתח הבית הכו בסנורים** וחלף על פניהם ללא שראו אותו השוטרים. הלכו ליער ולאחר שלושה ימים הסתיים שלטון הבריטים בארץ ישראל.

ויאמרו האנשים אל לוט עד מי לך פה חתן ובניך ובנתיך וכל אשר לך בעיר הוצא מן המקום, כי משחתים אנחנו את המקום הזה כי גדלה צעקתם

את פני ידוד העוונות של העיר עולים ופוגעים במלכות הנקראת פני ד׳ אמרו לו **וישלחנו ידוד לשחתה** כאן גילו לו שהם מלאכים ומכאן ואילך הם נקראים מלאכים **ויצא לוט וידבר אל חתניו לקחי בנתיו ויאמר קומו צאו מן המקום הזה כי משחית ידוד את העיר ויהי כמצחק בעיני חתניו.** כוחות הרע מתחזקים בלילה עד חצות. מנקודת חצות מתחיל להאיר החסד והוא הולך ומתחזק כך שבסוף הלילה זה סוף שליטת הרוע **וכמו השחר עלה ויאיצו המלאכים בלוט לאמר קום קח את אשתך ואת שתי בנתיך הנמצאת פן תספה בעון העיר. ויתמהמה ויחזיקו האנשים בידו וביד אשתו וביד שתי בנתיו בחמלת ידוד עליו ויצאהו וינחהו מחוץ לעיר. ויהי כהוציאם אתם החוצה ויאמר המלט על נפשך אל תביט אחריך** כי אסור להביט במזיקים **ואל תעמד בכל הככר ההרה המלט פן תספה. ויאמר לוט אלהם אל נא אדני** הנה קראם על שם המלכות שהיא השולחת אותם **הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך אשר עשית עמדי להחיות את נפשי ואנכי לא אוכל להמלט ההרה פן תדבקני הרעה ומתי. הנה נא העיר הזאת קרבה לנוס שמה והוא מצער אמלטה נא שמה הלא מצער הוא ותחי נפשי. ויאמר אליו הנה נשאתי פניך גם לדבר הזה לבלתי הפכי את העיר אשר דברת. מהר המלט שמה כי לא אוכל לעשות דבר עד באך שמה על כן קרא שם העיר צוער. השמש יצא על הארץ ולוט בא צערה.**

מדרש הנעלם הובא בספר הזוהר הקדוש בראשית דף קו ע״ב - **ולוט יושב בשער סדום**, דהוה יתיב לנסותא לברייתא. אמר רבי יצחק, מאי דכתיב (ישעיה נז כ) והרשעים כים נגרש וגו׳, אפילו בשעת דינו של רשע הוא מעיז פניו, ואזי הוא ברשעתו קיים, ראה מה כתיב **טרם ישכבו** וגו׳. אמר רבי יצחק, כשם שברא קודשא בריך הוא גן עדן בארץ, כך ברא גיהנם בארץ, וכשם שברא גן עדן למעלה, כך ברא גיהנם למעלה, גן עדן בארץ, דכתיב (בראשית ב ח) ויטע יהו״ה אלהי״ם גן בעדן וגו׳, גיהנם בארץ, דכתיב (איוב י כב) ארץ עיפתה כמו אופל וגו׳, גן עדן למעלה, דכתיב (ש״א כה כט) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה׳ אלהיך, וכתיב (קהלת יב ז) והרוח תשוב אל האלהי״ם אשר נתנה, גיהנם למעלה, דכתיב ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. גן עדן למטה כדאמרן, גן עדן למעלה לנשמתן של צדיקים גמורים, להיות נזונין מאור הגדול של מעלה, גיהנם למטה לאותם הרשעים (דישראל) שלא קבלו ברית מילה, ולא האמינו בהקדוש ברוך הוא ודתו, ולא שמרו שבת, ואלו הם עכו״ם שנדונים באש, שנאמר (יחזקאל טו ז) מהאש יצאו והאש תאכלם וגו׳, וכתיב (ישעיה סו כד) ויצאו וראו בפגרי האנשים וגו׳, גיהנם למעלה, לאותם פושעי ישראל שעברו על מצות התורה, ולא חזרו בתשובה, שדוחים אותם לחוץ, עד שיקבלו עונשם, והולכים וסובבים כל העולם, שנאמר (תהלים יב ט) סביב רשעים יתהלכון, ושם נדונים שנים עשר חדש, לאחר כן

מדורם עם אותם שקבלו ענשם במותם כל אחד ואחד כפי המקום הראוי לו. והרשעים של אומות העולם נדונים תמיד באש ובמים, ושוב אינם עולים, שנאמר ואשם לא תכבה, משפט הרשעים בגיהנם, כמה דכתיב ויהו״ה המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש וגו׳, ושוב אינם עולים, ולא יקומו ליום הדין, שנאמר (שם כט כב) אשר הפך יהו״ה באפו ובחמתו, באפו בעולם הזה, ובחמתו בעולם הבא, אמר רבי יצחק, כהאי גוונא אית גן עדן למעלה ואית גן עדן למטה, אית גיהנם למטה ואית גיהנם למעלה. אמר רבי יעקב, הרשעים שקלקלו ברית מילה שבהם, וחללו שבת בפרהסיא, וחללו את המועדות, ושכפרו בתורה, ושכפרו בתחיית המתים וכדומה להם, יורדים לגיהנם שלמטה, ונדונים שם, ושוב אינם עולים, אבל יקומו ליום הדין, ויקומו לתחיית המתים, ועליהם נאמר (דניאל יב ב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו, אלה לחיי עולם וגו׳, ועליהם נאמר (ישעיה סו כד) והיו דראון לכל בשר, מאי דראון, די ראון, שהכל יאמרו די בראייתם, ועל הצדיקים שבישראל נאמר, (שם ס כא) ועמך כלם צדיקים וגו׳.

וידוד הוא ובית דינו **המטיר על סדם ועל עמרה גפרית ואש מאת ידוד מן השמים**. כתוב בספר הזוהר הקדוש (בראשית דף קז ע״ב) **ויהו״ה המטיר על סדום**, דא דרגא דבי דינא דלתתא, דנטיל רשו מלעילא. (מסביר מהר״א אזולאי זצוק״ל זללה״ה בביאורו ״אור החמה״ על ספר הזוהר שבית דין דלתתא היינו מלכות שהיא

הפועלת ונוטלת רשות מן התפארת) רבי יצחק (חולק ואומר) אמר, דעבד דינא ברחמי, דכתיב מאת יהו״ה מן השמים, בגין לאשתכחא דינא ברחמי. (כלומר שהדין היה מצד זו״ן ביחד) ואי תימא מאי רחמי הכא, דכתיב ויהי בשחת אלהי״ם את ערי הככר, ויזכור אלהי״ם את אברהם וגו׳, ולבתר נפקו מניה תרין אומין שלמין, וזכה דנפיק מניה דוד ושלמה מלכא. חמי מה כתיב, ויהי כהוציאם אותם החוצה ויאמר וגו׳.

עוד, מובא בספר הזוהר הקדוש (בראשית דף סד ע״ב) ״כד מטו בי חקל יתיבו, אמר ההוא בר נש, מאי שנא דכתיב (בראשית יט כד) **ויהו״ה המטיר על סדום ועל עמורה** וגו׳, (נדפס בפקודי רכ״ז ב), ומאי שנא בטופנא דכתיב אלהי״ם אלהי״ם בכל אתר (אמאי), ולא כתיב ויהו״ה (בכלא), אלא תנינן, בכל אתר דכתיב ויהו״ה הוא ובית דינו, אלהי״ם סתם דינא בלחודוי, אלא בסדום אתעביד דינא, ולא לשיצאה עלמא, ובגין כך אתערב איהו בהדי דינא, אבל בטופנא כל עלמא שצי. ע״כ. כלומר בסדום נעשה דין שלא כילה את העולם ולכן אמרו החכמים שהיה כאן דין ורחמים יחדיו. העיר בספר ״הציוני״ **וה׳ המטיר על סדום ועל עמורה מן השמים**. איתא תמן בספר הזוהר מאי משמעותא דהאי קרא מאת ה׳ מן השמים האי בזעיר אנפין אתמר ומאי **מן השמים** אש ומים רחמי ודינא אמרו חז״ל כל מקום שנאמר וה׳ הוא ובית דינו כוונת מאמרם ז״ל מלכות של שמים הוא הנקרא ב״ד של הקב״ה. ואיתא בב״ר אבא חלפתא בר

סקיא בשם ר׳ אבא ברבי סימון אומר וה׳ המטיר על סדום זה גבריא״ל מאת ה׳ זה הקב״ה ממאמר זה אינו סותר מאמרינו כי כינה גבריא״ל למלכו״ת.

ויהפך את הערים האל ה׳ ערים היו בסדום ונחרבו ורק צוער ניצלה בזכות לוט אחי אברהם **ואת כל הככר ואת כל ישבי הערים וצמח האדמה, ותבט** אמרנו שלוט גימ׳ אדם רק שהוא באחוריים לפי זה אשת לוט היא האחוריים של המלכות ורמז לכך **אשתו מאחריו**. במדרש רבי אליעזר (פרק כה) כתוב ״עדית״ שמה ורמז לדברינו כי יד גימ׳ דוד ועת היינו מלכות, רק שחסר לה היסוד הנקרא ״זה״ וכשנחסיר זה ממלכות נקבל עדית. **ותהי נציב מלח**. מדוע נענשה בצורה זו? על כך כתוב בספר **הפליאה** ולמה (המלכות) נקראת מלח, הטעם כי מלח הוא קיום העולם וזו הספירה הוא קיום העולם שנאמר על כל קרבנך תקריב מלח, רומז למה שאמרנו כמו שמבואר באשת לוט שנאמר **ותבט אשתו מאחריו ותהי נציב מלח** מדה נגד מדה, כי שמה של אשת לוט מלח, ולמה נקראת מלח שהיו העניים מבקשים ממנה לחם ונותנת להם מלח וכי לא היה לה לתת צדקה רק מלח ע״כ היו העניים מתפללים עליה ומבקשים מן השם להחזירה תל מלח, והשם שמע תפלתם ונהפכה למלח, וכשהייתה שומעת הייתה חוזרת וענתה אמן בחשבה כי תפלתם לטובה עליה כי המלח נעשה מן המים ומן העפר וכוונתה שהיו דבריהם לטובה. וכוונתם היתה לרעה והנה נתקיימה כוונת

העניים וחזרה לנציב מלח. ועוד טעם אחר אשת לוט היתה ראויה להשיג פני השכינה הנקראת מלח ולא רצתה לשמוע ולשמור מה שאמר לה המלאך אל תביט אחריך לכן מדדה השם מדה כנגד מדה היא עברה בגזירת מלח ושבה לנציב מלח. ע״כ. **וישכם אברהם בבקר** זו מידת החסד **אל המקום אשר עמד שם את פני ידוד**. התפילה עולה לשכינה הנקראת **פני ד׳**. כתב הרב מנחם הקאנאטי זללה״ה **וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם את פני יי׳** מכאן אמרו רז״ל כי אברהם אבינו עליו השלום תיקן תפילת שחרית שנאמר **אשר עמד שם** ואין עמידה אלא תפלה וכן האמת כי בה היא העמידה. ותפלת מנחה יצחק אבינו ע״ה תיקנה שנאמר ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב. יעקב תיקן תפלת ערבית שנאמר ויפגע במקום. סוד הענין הוא נרמז בפסוק יומם יצוה ה׳ חסדו ובלילה שירה עמי (תהלים מב׳ ט׳). והנה סוד תפלת שחרית רומזת למדת החסד. על כן אברהם שהיה איש החסד תיקנה. תפלת מנחה רומזת למדת הגבורה הנקראת לרז״ל שדה של תפוחים. זהו לשוח בשדה כלומר אצילות והמשכה לפעול בשדה. ואמר לפנות ערב כי היא פונה לקראת השכינה הנקראת מדת לילה כאם לקראת בתה. ועל כן יצחק תיקנה. וזמנה מתחיל מו׳ שעות ומחצה ולמעלה ואז זמן שחיטת תמיד של בין הערבים ותפלת ערבית יעקב תקנה כי הרמז בה לשכינה והוא המשפיע אליה. **וישקף על פני סדם ועמרה ועל כל פני ארץ הככר וירא והנה עלה קיטר הארץ כקיטר הכבשן** מדוע

אאע״ה לא התפלל על לוט? עונה על כך בספר הזוהר הקדוש (בראשית דף קיא ע״א) ״תא חזי ענותנותא דאברהם, דהא אפילו בקדמיתא כד בעא קב״ה למעבד דינא בסדום, לא בעא מניה רחמי על לוט, (דהא) לבתר דכתיב וירא והנה עלה קיטור הארץ כקיטור הכבשן, לא תבע עליה דלוט, ולא אמר עליה לקב״ה כלום, אוף הכי קב״ה לא אמר ליה מידי, בגין דלא יחשב אברהם דקב״ה גרע מזכותיה כלום, ואי תימא דאברהם לא הוה חשיב ליה ללוט בלביה כלום, הא מסר נפשיה למיהך לאגחא קרבא בחמשה מלכין תקיפין, כמה דאת אמר (בראשית יד יד) וישמע אברם כי נשבה אחיו וגו׳, וכתיב (שם טו) ויחלק עליהם לילה, וכתיב (שם טז) וישב את כל הרכוש וגם את לוט אחיו ורכושו השיב וגו׳, אבל ברחימותא דרחים לקב״ה, וחמא עובדוי דלוט דלא כשרן כדקא יאות, לא בעא אברהם דבגיניה ישבוק קב״ה כלום מדיליה, ובגיני כך לא תבע עליה רחמי, לא בקדמיתא ולא בסופא. ע״כ. כלומר אאע״ה לא רצה שיגרעו מזכויותיו כדי להציל את לוט הגם שאאע״ה יצא למלחמה כדי להציל את לוט.

ויהי בשחת אלהים את ערי הככר ויזכר אלהים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה בהפך את הערים אשר ישב בהן לוט ספר ״צרור המור״: במדרש הנעלם אמרו (זוהר ח״א קה.) **אשר ישב בהן לוט** וכי בכולן ישב והלא לא ישב אלא באחד מהן, מהו **אשר ישב בהן לוט?**. ללמדנו שהצדיק אע״פ שעומד במקום מיוחד הוא יושב בכל העולם

אחר שצדיק יסוד עולם. וזהו הנראה באומרו באלישע (מל״ב ד, ט) איש אלהים קדוש הוא עובר עלינו תמיד. וכי תמיד היה עובר עליהם. אבל פירושו איש אלהים קדוש ומצד קדושתו עובר עלינו תמיד וזכותו מקיימת אותנו כאלו כל הימים עבר עלינו. ולכן אמר בלוט אשר ישב בהן לוט, אחר שכלם היו רשעים ולא היה מקיים כל הערים אלא הוא, כי לפי עריהם היה צדיק ולא היה יושב בכל אותן הערים אלא הוא. **ויעל לוט מצוער וישב בהר ושתי בנתיו עמו כי ירא לשבת בצוער וישב במערה הוא ושתי בנתיו** כאמור לוט מסמל את היצר הרע והנה כתוב בסתרי תורה בספר הזוהר הקדוש (בראשית דף קיא ע״א) **וישב בהר**, כתיב (משלי ל, טו) לעלוקה שתי בנות הב הב, אלין שתי בנות דיצר הרע, דאינון מתערין ליה (ד״א ל״ג בגין) לשלטא בגופא, חדא איהי נפש דאתרביאת תדיר בגופא, וחדא איהי נפש דכסיפת בתיאובתין בישין (ד״א ל״ג דהאי עלמא), ובכל כסופין בישין דהאי עלמא, דא איהי בכיר״ה ודא (ד״א ואחרא) איהי צעיר״ה, ויצה״ר לא אתחבר תדיר אלא בתרין אלין, בגין לפתאה לבני נשא, ובגין דיהמנון ליה, לאובדא (ס״א לאובלא) להו לאתר גירין דמותא ויפלחון ליה, כמה דאת אמר (שם ז כג) עד יפלח חץ כבדו. ללסטים דמקפחי בטוריא, (וכמינו) וטמירו גרמייהו באתר דחיל דטוריא, וידעין דהא בני נשא אתטמרן גרמייהו למיהך באינון דוכתי, מה עבדי, ברירו מנייהו ההוא דחדידא בלשניה מכלא, ההוא דידע למפתי בני נשא, ויפוק מבינייהו ויתיב באורח

מישר, דכל בני עלמא עברין תמן, כיון דמטא לגבייהו שרי לאתחברא תמן.

כתב ר״א סבע זללה״ה בספרו **צרור המור** - אחר כך סיפר איך עלה לוט מצוער. יושב במערה ונזדמן להם יין כמאמרם ז״ל, לפי שעתידות עמון ומואב לצאת מהן (ספרי עקב מג), ובפרט שכל טובתם של ישראל לצאת ממואב. ולכן אמרו בסתרי התורה כי על בקומה של בכירה נקוד על הוי״ו. לרמוז כי עתידה רות המואביה לצאת ממואב, שעתיד מלך המשיח לצאת ממנה, שעתיד לשבת על כסא ה׳ למלך. וכן עתיד ליקח שבט מישור שבט מלכות בידו, שהוא מטה האלהים והוא מקל תפארת. ולכן כתוב בקומה של בכירה מלא וי״ו והנקודה עליה. לרמוז שהוי״ו היא שבט המשפט הניתן לדוד ושלמה ולמלך המשיח. אבל בקמה של צעירה הוא חסר וי״ו. ולכן כתיב בכאן ותשכב את אביה (פסי׳ לג), וברות נאמר (רות ג, יד) ותשכב מרגלותיו. וכאן כתיב ולא ידע בשכבה ובקומה, ושם כתיב ותקם בטרם יכיר איש את רעהו]. ולפי שלוט נתכוון לעבירה והיה להוט אחר בולמוס של עריות כמאמרם ז״ל (בר״ר נא, יא), ובנותיו נתכוונו לשם מצוה להעמיד העולם, כאומרם ואיש אין בארץ לבוא עלינו כדרך כל הארץ (פסי׳ לא), זכו הנקבות של עמון ומואב להיות מותרות לבא בקהל ה׳, כמו שדרשו עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית (יבמות עו ע״ב). והזכרים נאסרו לבא בקהל ה׳ לפי שלוט נתכוון לשם עבירה.

ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן ואיש אין בארץ לבוא עלינו כדרך כל הארץ ספר שפתי כהן – ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן ואיש אין בארץ וגו׳. אמרו ז״ל (בראשית רבה נ״א, ח׳) שהיו סבורות שכלה העולם בדור המבול, ואם תאמר והלא היה אברהם וישמעאל בנו, ואי אפשר לומר שלא ידעו, שהם לא ניצולו אלא בזכותו כדאיתא במדרש (שם נ׳, י״א) ההרה המלט בזכות אברהם שהיה גדול כהר כמה דאת אמר (שיר השירים ב׳, ח׳) מדלג על ההרים, ויאמר לוט וגו׳ הנה נא מצא עבדך חן וגו׳, רבי ברכיה ורבי לוי בשם רבי חנינא אמר שני בני אדם אמרו דבר אחד לוט וצרפית צרפית אמרה לאליהו עד שלא באת אצלי היה הקב״ה רואה מעשי ומעשי עירי והיו מעשי רבים על מעשה עירי עכשיו באת אצלי להזכיר את עווני ולהמית את בני, לוט אמר עד שלא הלכתי אצל אברהם היה הקב״ה רואה מעשי ומעשי עירי והיו מעשי רבים על מעשי עירי עכשיו שאני הולך אצל אברהם מעשיו רבים משלי ואיני יכול לעמוד בגחלתו הדא הוא דכתיב ואנכי לא אוכל להמלט ההרה וגו׳. אם כן הרי ידעו שהרי שמעו הדברים שהיה אביהם מדבר למלאך שהרי נאמר ויחזיקו האנשים בידו וביד אשתו וביד שתי בנותיו. אלא הם ידעו שאברהם וישמעאל הם קיימים אלא אמרו אין ראוי להעמיד זרע מישמעאל שאינו איש שהוא בן שפחה והוא דומה לחמור כמו שאמרו (יבמות ס״ב.) שבו לכם פה עם הדומה לחמור, ולזה אמרו איש אין בארץ. ע״כ.

מעשה: אין דרכו של הרב הגאון משה פאינשטיין זצוק״ל לספר סיפורים. פעם אחת חרג ממנהגו וסיפר על מקרה שהיה לו. **פעם אחת** ביקשו ממני להגיע מהר לבית חולים. הגעתי והנה קורא לי אחד החולים ומספר לי שהוא עמד ודרש בגנות בנות לוט והנה הן באו אליו בחלום ושאלו כיצד אתה דן אותנו וכי בדורנו היית? ולבסוף אמרו לו שלא ימות מיתת עצמו. סיים החולה לספר הפך פניו לקיר ונפטר. כך מספר הרב משה ומכאן למדנו שצדיקות היו וראינו ששכינה הסכימה למעשיהן ונתעברו מביאה ראשונה.

אמרו **לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו זרע** רש״י מהיכן היה להן יין? אלא מבאר רש״י יין הזדמן להן להוציא מהן שתי אומות. **ותשקין את אביהן יין בלילה הוא** בלילה ההוא לא נאמר אלא הוא לרמוז על הבינה שהיא עולם הבא **ותבא הבכירה ותשכב את אביה ולא ידע בשכבה ובקומה. ויהי ממחרת ותאמר הבכירה אל הצעירה הן שכבתי אמש את אבי נשקנו יין גם הלילה ובאי שכבי עמו ונחיה מאבינו זרע. ותשקין גם בלילה ההוא את אביהן יין ותקם הצעירה ותשכב עמו ולא ידע בשכבה ובקמה. ותהרין שתי בנות לוט מאביהן. ותלד הבכירה בן ותקרא שמו מואב הוא אבי מואב עד היום. והצעירה גם הוא ילדה בן ותקרא שמו בן עמי הוא אבי בני עמון עד היום**.

מדרש הנעלם - מובר בספר הזוהר (בראשית דף קט ע״א) **ויעל לוט מצוער וגו׳,** אמר רבי אבהו, בא

וראה מה כתיב ביצר הרע, תדע לך שאינו מתבטל לעולם מבני אדם, עד אותו זמן דכתיב (יחזקאל לו כד) והסירותי את לב האבן וגו', שאף על פי שרואה בני אדם נדונין בגיהנם, הוא בא וחוזר לו אצל בני אדם, הה"ד **ויעל לוט מצער**, מצערה של גיהנם, משם עולה לפתות בני אדם. אמר רבי יהודה, שלש הנהגות יש באדם, הנהגת השכל והחכמה, וזו היא כח הנשמה הקדושה, והנהגת התאוה, שהיא מתאוה בכל תאות רעות, וזהו כח התאוה, וההנהגה המנהגת לבני אדם ומחזקת הגוף, והיא נקראת נפש הגוף, אמר רב דימי זהו כח המחזיק. אמר רבי יהודה בא וראה, לעולם אין יצר הרע שולט אלא באלו ב' כחות אלין דאמרן, נפש המתאוה היא הרודפת אחר יצר הרע לעולם, משמע דכתיב **ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן**, נפש המתאוה היא מעוררת את האחרת, ומפתה אותה עם הגוף להדבק ביצר הרע, והיא אומרת **לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו**, מה יש לנו בעולם הבא, נלך ונרדוף אחר יצר הרע, ואחר תשוקת חמדת העולם הזה, ומה עושות, שתיהן מסכימות להדבק בו, מה כתיב **ותשקין את אביהן יין**, מתפטמות להתעורר ליצר הרע באכילה ובשתיה. **ותקם הבכירה ותשכב את אביה**, כשאדם שוכב על מטתו בלילה, נפש המתאוה היא המעוררת ליצר הרע ומהרהרת בו, והוא דבק בכל הרהור רע, עד שמתעברת מעט, (ד"א ל"ג על) (נ"א, עד) שמביא בלב האדם אותה המחשבה הרעה ודבקה בו, ועדיין יש בלבו ולא נגמר לעשותה, עד

שזאת התאוה מעוררת לכח הגוף כמתחלה להדבק ביצר הרע, ואז הוא תשלום הרעה, הה״ד **ותהרין שתי בנות לוט מאביהן**. אמר רבי יצחק, מעולם אין יצר הרע מתפתה אלא באכילה ושתיה ומתוך שמחת היין, אז שולט באדם, בצדיק מה כתיב ביה, (משלי יג כה) צדיק אוכל לשובע נפשו, ואינו משתכר לעולם, דאמר רבי יהודה, האי צורבא מרבנן דמרוי, קרינא עליה (שם יא כב) נזם זהב באף חזיר, ולא עוד אלא שמחלל שם שמים. מנהג הרשעים מהו, (ישעיה כב יג) והנה ששון ושמחה, היין אז שולט באדם, הרוג בקר ושחוט צאן וגו׳, עליהם אמר הכתוב (שם ה יא) הוי משכימי בבקר שכר ירדופו וגו׳, כדי לעורר ליצר הרע, שאין יצר הרע מתעורר אלא מתוך היין, הה״ד ותשקין את אביהן יין. אמר רבי אבהו, מה כתיב **ולא ידע בשכבה ובקומה**, כלומר יצר הרע אינו משגיח בה **בשכבה** בעולם הזה, **ובקומה** לעולם הבא, אלא מתעורר עם כח הגוף לעבוד תאותו בעולם הזה, דאמר רבי אבהו, בשעה שנכנסין הרשעים בגיהנם, מכניסים ליצר הרע לראות בהן, הה״ד **ולוט בא צערה**, לצערה של גיהנם, ונפק ליה מתמן לנסותא לברייתא כדקאמרן, הה״ד **ויעל לוט מצער**, מצערה של גיהנם. **וישב בהר**, אמר רבי יצחק, משמע דכתיב בהר, מלמד שהוא שם מושבו במקום הר, גוף שהוא חרב כהר, דלית ביה טיבותא, **ושתי בנותיו עמו**, אלו הבי כחות דאמרן, **כי ירא לשבת בצער**, יראה וחרדה נופלת עליו בשעה שרואה צער גיהנם שמצערין לרשעים, וחושב ששם ידון, כיון

שרואה שאינו נדון שם, יוצא והולך לפתות בני אדם אחריו. רב הונא כד הוה דריש לאזהרא לבני אדם, הוה אמר להו, בני אסתמרו משליחא של גיהנם, ומאן הוא זהו יצר הרע, שהוא שליח של גיהנם. רבי אבא אמר, מאי דכתיב (משלי ל טו) לעלוקה שתי בנות הב הב, אלו שתי בנות לוט דאמרן, שהיא נפש המתאוה, ונפש המשתתפת בגוף הרודפת אחר יצר הרע לעולם. אמר רבי יהושע, כתיב הכא בלוט כי ירא לשבת בצער, וכתיב התם לעלוקה שתי בנות הב הב, יר״א בגימטריא הוא עלוק״ה, אמר רבי יצחק, אי ירא הוא למאי אתי למטעי ברייתא, אלא כך דרך כל עושה עולה, כשרואה הרע מתייירא לפי שעה, ומיד חוזר לרשעתו ואינו חושש לכלום, כך יצר הרע בשעה שרואה דין ברשעים ירא, כיון שיוצא לחוץ (לעשות) אינו חושש כלום. רבי אבא אמר, מאי דכתיב, **ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן**, מאי אבינו זקן, זהו יצר הרע שנקרא זקן, שנאמר (קהלת ד יג) ממלך זקן וכסיל, שהוא זקן שנולד עם האדם, דתנינן אמר רבי יהודה אמר רבי יוסי, אותה נפש המתאוה אומרת לאחרא, **אבינו זקן** נרדוף אחריו ונדבק בו כשאר כל הרשעים שבעולם, **ואיש אין בארץ לבא עלינו**, אין איש צדיק בארץ, ואין איש שליט על יצרו, הרבה רשעים בארץ, לית אנן בלחודנא חייבין, נעשה **כדרך כל הארץ** שהם חייבים, שעד היום דרך כל הארץ הוא, **לכה נשקה את אבינו יין**, נשמח בעולם הזה נאכל ונשתה ונרוה חמרא, ונדבק באבינו ביצר הרע **ונשכבה עמו**, ורוח

הקדש צווחת ואומרת, (ישעיה כח ז) גם אלה ביין שגו ובשכר תעו. אמר רבי יהודה תא חזי מה כתיב, **ותשקין את אביהן יין**, דרך הרשעים לטעות אחרי היין, לפנק ליצר הרע ולעוררו, ועד שהוא שמח בשכרותו שוכב על מטתו, **מיד ותקם הבכירה ותשכב את אביה**, היא מזומנת עמו, ומתאוה ומהרהרת בכל הרהורים רעים, ויצר הרע מתחבר עמה ונדבק בה, ואינו משגיח בה (ס״א מההוא זמנא) מה הוא ממנה, **בשכבה ובקומה**, בשכבה בעולם הזה, ובקומה לעתיד לבא, בשכבה בעולם הבא כשתתן דין וחשבון, ובקומה ליום הדין, דכתיב (דניאל יב ב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו וגו׳, בשום ענין מאלו אין משגיח בה יצר הרע, אלא דבק בה והיא נדבקת בו, ולאחר כן מעוררת לאחרת, לאחר שההרהור גדול נדבק ביצר הרע, באה האחרת ונדבקת בו. **ותשקין את אביהן יין**, כמו כן לעורר ליצר הרע ונדבקת בו, ואזי תשלום הרעות לעשות, ומתעברות שתיהן מיצר הרע, הדא הוא דכתיב **ותהרין שתי בנות לוט מאביהן**, עד שיצא לפועל מעשיהן, זו יולדת רשעתה וזו יולדת רשעתה, וכן דרכם של רשעים בענין זה עם יצר הרע, עד שהורג לאדם ומוליכו לגיהנם ומכניסו שם, ואחר כך עולה משם לפתות לבני אדם כמו כן, ומי שמכיר בו נצול ממנו ואינו מתחבר עמו. אמר רבי יצחק, משל למה הדבר דומה, לכת לסטים שהיו אורבים בדרכים לגזול ולהרוג לבני אדם, ומפרישים מהם אחד שיודע להסית לבני אדם ולשונו רך, מה עביד, מקדים והולך לקבלם ונעשה

כעבד לפניהם, עד שמאמינים הטפשים בו, ובוטחים באהבתו ובשיחתו ושמחים עמו, ומוליכם בחלק דבריו באותו הדרך שהלסטים שם, כיון שמגיע עמהם לשם הוא הראשון שהורג בם, לאחר שנותנם ביד הלסטים להרגם ולקחת ממונם, ואינון צווחין ואמרין ווי דאציתנא לדין ולרכיכא דלישניה, לאחר שהרגו אלה, עולה משם ויוצא לפתות לבני אדם כמתחלה, הפקחים מה הם עושים, כשרואים לזה יוצא לקראתם ומפתה להם, מכירין בו שהוא צודה את נפשם, והורגים אותו, והולכים בדרך אחרת. כך הוא יצר הרע, יוצא מכת הלסטים, עולה מגיהנם לקבלא דבני נשא, ולפתות להם בחלק מתק דבריו, הדא הוא דכתיב **ויעל לוט מצוער וישב בהר** וגו׳, כמו לסטים לארוב לבני אדם, מה עושה, עובר לפניהם והטפשים מאמינים בו ובאהבתו, שהוא הולך לפתותם ועובד להם כעבד, שנותן להם נשים יפות אסורות, נותן להם בני אדם להרע, מפרק מהם עול תורה ועול מלכות שמים, הטפשים רואים כך בוטחים באהבתו, עד שהולך עמהם ומוליכם באותו הדרך שהלסטים שם, בדרך גיהנם, אשר אין דרך לנטות ימין ושמאל, כיון שמגיע עמהם לשם, הוא הראשון שהורג להם, ונעשה להם מלאך המות, ומכניסן לגיהנם, ומורידין להון מלאכי חבלה, ואינון צווחין ואמרין ווי דאציתנא לדין, ולא מהניא לון, לאחר כן עולה משם, ויוצא לפתות לבני אדם, הפקחין כשרואין אותו, מכירים אותו ומתגברים עליו עד ששולטין עליו, וסאטין מזה הדרך, ולוקחין דרך

אחרת להנצל ממנו. רב יוסף כד הוה נחית לבבל, חמא אינון רווקיא דהוו עיילי ונפקי ביני נשי שפירין ולא חטאן, אמר לון לא מסתפו אלין מיצר הרע, אמרו ליה לא מקונדיטון בישא קאתינא, מקדושתא דקדישא אתגזרנא, דאמר רב יהודה אמר רב, צריך אדם לקדש עצמו בשעת תשמיש, ונפקי מניה בני קדישי בני מעלי, דלא מסתפו מיצר הרע, שנאמר (ויקרא כ ד) והתקדשתם והייתם קדושים, רבי אבא אמר, מאי דכתיב (יחזקאל כ כ) ואת שבתותי קדשו, אלא אין עונתן של תלמידי חכמים אלא משבת לשבת, ומזהר להו, דהואיל דתשמיש המטה דמצוה הוא קדשו, כלומר קדשו עצמכם בשבתותי, בההוא תשמיש דמצוה. אמר רב יהודה אמר רב, האי מאן דעייל לקרתא, וחמי נשי שפירן, ירכין עינוי וייא הכי, בך (נ״א, סך) ספאן איגר איגזרנא, (קרדינא) קרדיטא תקיל פוק פוק, דאבוי קדישא דשבתא הוא, מאי טעמא, דחמימות דארחא שלט ביה, ויכיל יצר הרע לשלטא עלוי.

פרק כ

הקדמה נזכור שאת הפסוקים ניתן לבאר בכמה מהלכים. מלבד פירוש הפרד״ס הרי שבסוד עצמו ישנן כמה אופנים. הביאור לפי הסוד אינו אחיד וגם בו יש פרד״ס. יש ביאור קבלי לפי הספירות והפרצופים ולפי מאמרי הזוהר וספרי חכמי

הקבלה שלפיהם אאע״ה הוא ספירת החסד או פרצוף ז״א.

הדרש שבסוד זה ביאור מליצי מטאפורי כגון המדרש הנעלם המובא בספר הזוהר ולפי זה אאע״ה הוא יצר הטוב או בפרשת חיי שרה נדרש אאע״ה נשמה ושרה גוף.

מהלך נוסף שאני קורה לו ״חיי עולם״ כלומר מייחסים את ההסטוריה של שש אלף שנה לקומה רוחנית שלימה ולפי מהלך זה אאע״ה הוא שם מ״ה החדש שיצא ממצח א״ק והביא את עולם התיקון.

קשה לבאר כל מילה בכל הרמות והביאור כאן הינו רק בבחינת פתיחה והנהרה והמשכיל יבין מדעתו.

ובכן לאחר שאאע״ה לא מצליח להגן על סדם שהם קלי׳ גמורה. לוט שהוא בחינת אחורי ז״א ניצל וכן שתי בנותיו. ממשיך אאע״ה לתקן את עצמו ואת העולם.

וַיִּסַּע כבר ידעת עניין הנסיעה שהוא בקו שזה סדר ההנהגה ולא לפי סדר ההשתלשלות ואאע״ה נדבק במדרגתו והוא עולה **מִשָּׁם** מן המלכות הנקראת שם. ביאור מקורי כתב כאן בעל ספר ״צרור המור״ והוא מבאר ש״שם״ בשפה ערבית פירושו ריח. ריח רע יצא מלוט לאחר שהתפרסם ששכב עם שתי

בנותיו ואאע״ה מרחיק עצמו מלוט. **אַבְרָהָם** הוא מייצג את מידת החסד עולה למקומו **אַרְצָה הַנֶּגֶב** מידת החסד **וַיֵּשֶׁב בֵּין קָדֵשׁ** אלו חו״ב **וּבֵין שׁוּר** אלו נה״י כי שור ר״ת ש׳חקים (נו״ה) ו׳ילון (מלכות) ר׳קיע (יסוד) כלומר עולה לחג״ת **וַיָּגָר בִּגְרָר** ויגר מורה על מגור ויראה כלומר עלה אל הגבורה. כל אימת שאדם מתחזק בתורה ויראת שמים מיד מזדמן כנגדו מלך זקן וכסיל דהיינו היצר הרע וכאן זה אבימלך אמרו שהוא מסמל את קליפת הליצנות. **וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל שָׂרָה אְשְׁתּוֹ אֲחֹתִי הִוא** לפי מה שאמרו ששרה בבינה מובן מה שאמר אחותי כי על האחות נאמר ״ותתצב אחותו מרחוק לדיעה״ וכאן עדיין אאע״ה רחוק מהבינה. לפי המהלך שאאע״ה הוא נשמה ושרה גוף הרי כאן היצר הרע מתגרה בגוף **וַיִּשְׁלַח אֲבִימֶלֶךְ** הוא מלך זקן וכסיל (הכסיל המקראי אינו טיפש אלא רשע) הוא סבור שבי מלך א׳ אלימלך איש רות אמר ״אלי תבוא מלכות״ ואילו אבימלך הגדיל ממנו ואומר בי מלך א׳ כשאות א׳ רומזת לאלקים וגם אחשורוש ונבוכדנצאר ופרעה סברו להדמות לעליון ואמר **מֶלֶךְ גְּרָר** הוא גורר את האדם מעבירה לעבירה **וַיִּקַּח אֶת שָׂרָה** היצר הרע מצליח לשלוט על הגוף שהוא בחינת עור לנשמה וזה הוא וישלח שלח זה העור בלשון ארמית. **וַיָּבֹא אֱלֹהִים** מלאך הנשלח מן המלכות שהיא מידת הדין הרפה, אבימלך אותיות ״בי מלאך״ הנה מלאך בא ומוכיחו והוא בא **אֶל אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנְּךָ מֵת עַל הָאִשָּׁה אֲשֶׁר לָקַחְתָּ וְהִוא בְּעֻלַת בָּעַל**

הגוף הזה יש לו נשמה טובה המדריכה אותו ואינך רשאי לקרב אליו ואמר לו "הנך מת" רמז למ"ש בגמ' סוף סוכה שעתיד הקב"ה לשחוט את היצר הרע. **וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ וַיֹּאמַר אֲדֹנָי** הזכיר שם אדנות כי הבין שהמלאך הינו מן המלכות **הֲגוֹי גַּם צַדִּיק תַּהֲרֹג. הֲלֹא הוּא אָמַר לִי אֲחֹתִי הִוא וְהִיא גַּם הִוא אָמְרָה אָחִי הוּא בְּתָם לְבָבִי וּבְנִקְיֹן כַּפַּי עָשִׂיתִי זֹאת** ראוי לשים לב למילת היא כשהיא כתובה הוא ואמרנו שהביאור הוא שכאשר המלכות מחוברת לתפארת הרי שהיא נקראת בלשון זכר בסוד "אדון כל הארץ". **וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים בַּחֲלֹם גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי כִּי בְתָם לְבָבְךָ עָשִׂיתָ זֹאת וָאֶחְשֹׂךְ גַּם אָנֹכִי אוֹתְךָ מֵחֲטוֹ לִי עַל כֵּן לֹא נְתַתִּיךָ לִנְגֹּעַ אֵלֶיהָ** כבר העירו המפרשים שמילת נקיון כתובה ללא אות ו' כלומר אבימלך ידע ששרה אשת איש אולם עשה עצמו כלא יודע. על זה צריך לעשות תשובה ולכן אמר לו המלאך **וְעַתָּה** אין ועתה אלא לשון תשובה וזה **הָשֵׁב** לשון תשובה כי שרה **אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְיִתְפַּלֵּל בַּעַדְךָ וֶחְיֵה וְאִם אֵינְךָ מֵשִׁיב דַּע כִּי מוֹת תָּמוּת אַתָּה וְכָל אֲשֶׁר לָךְ.** אבימלך מבין שיש ד' וזה הוא **וַיַּשְׁכֵּם** יש כו וכן יש כום באופן ש"כומ" גימ' אדנ-י ע"ה **אַבִימֶלֶךְ בַּבֹּקֶר וַיִּקְרָא לְכָל עֲבָדָיו וַיְדַבֵּר אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאָזְנֵיהֶם וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים מְאֹד. וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם** לשון ויקרא לשון יוקר וחשיבות, כעת אבימלך מכבד מאד את אאע"ה וירא ממנו **וַיֹּאמֶר לוֹ מֶה עָשִׂיתָ לָּנוּ וּמֶה חָטָאתִי לָךְ כִּי הֵבֵאתָ עָלַי וְעַל מַמְלַכְתִּי חֲטָאָה גְדֹלָה מַעֲשִׂים אֲשֶׁר לֹא

יֵעָשׂוּ עָשִׂיתָ עִמָּדִי. וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל אַבְרָהָם מָה רָאִיתָ כִּי עָשִׂיתָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה וַהֲרָגוּנִי עַל דְּבַר אִשְׁתִּי. וְגַם אָמְנָה אֲחֹתִי בַת אָבִי הִוא אַךְ לֹא בַת אִמִּי וַתְּהִי לִי לְאִשָּׁה. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִתְעוּ אֹתִי אֱלֹהִים מִבֵּית אָבִי וָאֹמַר לָהּ זֶה חַסְדֵּךְ אֲשֶׁר תַּעֲשִׂי עִמָּדִי אֶל כָּל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר נָבוֹא שָׁמָּה אִמְרִי לִי אָחִי הוּא. וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ האחוז במלכות הוא מעלה מ״ן אל **צאן** נצח **וּבָקָר** הוד **וַעֲבָדִים וּשְׁפָחֹת** שהם במלכות עבד רומז למלכות ושפחה זו נפש דעשיה **וַיִּתֵּן לְאַבְרָהָם** הוא ז״א **וַיָּשֶׁב לוֹ אֵת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ** ושוב יש חיבור זו״ן. **וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ הִנֵּה אַרְצִי לְפָנֶיךָ בַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ שֵׁב** כיון שפגם במלכות זו שרה נותן לו חלק בארץ שזו המלכות. **וּלְשָׂרָה אָמַר הִנֵּה נָתַתִּי אֶלֶף כֶּסֶף לְאָחִיךְ הִנֵּה הוּא לָךְ כְּסוּת עֵינַיִם לְכֹל אֲשֶׁר אִתָּךְ וְאֵת כֹּל וְנֹכָחַת. וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים אֶת אֲבִימֶלֶךְ וְאֶת אִשְׁתּוֹ וְאַמְהֹתָיו וַיֵּלֵדוּ. כִּי עָצֹר עָצַר יְדֹוָד בְּעַד כָּל רֶחֶם לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ עַל דְּבַר שָׂרָה אֵשֶׁת אַבְרָהָם.** אמרו בגמ׳ שאפילו תרנגולת בבית אבימלך לא הטילה ביצים וזה הוא ״עצר עצר״.

נזכיר כאן מ״ש בזוהר (חלק ג דף ק ע״ב) ״רבי אבא שלח ליה לרבי שמעון, אמר, אימתי זווגא דכנסת ישראל במלכא קדישא? שלח ליה, **וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה**, אתרגיש רבי אבא, אריס קליה, בכה ואמר, רבי רבי בוצינא קדישא ווי ווי, ווי לעלמא כד תפוק

מניה, ווי לדרא דיהון בעלמא כד תסתלק מנהון, וישתארון יתמין מנך. אמר ליה רבי חייא לרבי אבא, האי דשלח לקבלך מאי קאמר, אמר, ודאי לאו זווגא דמלכא במטרוניתא, אלא בזמנא דנהרא מאבא עלאה, וכד אתנהרא מניה, קרינן לה קדש, דהא מבי אבא נטלא האי, וכדין מזדווגי כחדא, בגין דמלכא קדש אקרי, דכתיב (ירמיה ב ג) קדש ישראל ליהו״ה, דנטיל מאתר דאקרי קדש, כדין אחותי בת אבי היא, אך לא בת אמי, דהא מבי אבא שמא דא, ולא מבי אימא, ועל דא, ותהי לי לאשה, לאזדווגא כחדא בזמנא דא, ולא בזמנא אחרא, בזמנא דנטלא מבי אבא, ולא בזמנא דנטלא מבי אימא, ויום הכפורים אוכח, דתשמיש המטה אסור, בגין דזווגא לא אשתכח, דהא מבי אימא נטלא, ולא מבי אבא. ממעשה זה נלמד שחכמי הקבלה דברו ברמזים והבינו זה את זה.

פרק כא

(א) וַיהוָה הוא ובית דינו שהם המלכות והתפארת. במלכות סוד הפקידה **פָּקַד**[1] והיה זה בראש השנה

[1] פקד או פקידה אלו כינויים המיוחסים לספירת המלכות .וכך כתב בספר קהלת יעקב - ערך פק- פקד הוא סוד בחינת מלכותשהוא בחינת פקידה ,בסוד (בראשית כ״א א׳) והוי״ה פקד את שרה, ופקודתך, היא המלכות ,שלך שמרה רוחי (איוב י׳ י״ב), כמו שאמר בזוהר פנחס דף רכ״ב ע״א. ויש לומר הטעם (משלי י״ג י״ט) כי הוי״ה בחכמה יסד ארץ, יסד ברתא (זוהר פנחס רעיא

מהימנא רנ״ו ע״ב ועוד), והיא מבחינת אחוריים שלו בסוד ואחור ישבחנה (משלי כ״א י״א), הוי״ה בחכמה ע״ב ,אחוריים שלו קפ״ד אותיות פקד ,גם פקד 184 עם הכולל 1 גימטריא אל אלהים אדני 182 וג׳ כוללים 3 (סה״כ 185) הוא סוד המלכות שיונקת מחסד וגבורה אל אלהים.

גם פקד עם ג׳ אותיות 187 גימטריא הוי״ה ע״ב הוי״ה ס״ג, בסוד נשים (הכוונה *לספירת המלכות* דעתן (הכוונה המוחין של המלכות) קלה (הסבר: מוחין דמלכות באין לה מע״ב ס״ג שהם חו״ב ועם שם ב״ן שלה גימ׳ 187) , נהירו דתרין מוחין ע״ב ס״ג גליפין בה, ע״ב ס״ג עם ב׳ הויות פשוטות גימטריא פקד עם ג׳ אותיות. ובביאורי על התורה אמרתי על פי שאמרו (שבת קנ״ו ע״ב) מה דעתך דקאי צדק במערב מהדרנא ומוקמינא ליה במזרח, וסוד העניין נודע כי *צדק* נקראת *כנסת ישראל* ,והנה סוד הצדיק מבואר בזוהר הקדוש שהוא סוד יין, יוד ואנפוי דיוד מהדרין לאחור מן היין, והיא בחינת אחור באחור, וכל זמן שהיה בבחינה זו אחור באחור לא היה זיווג למעלה, על כן לא הוליד אברהם עד שהשם יתברך החזיר אותן פנים בפנים ואז היה זיווג, וזה שאמר דקאי צדק במערב, מערב נקרא אחור מזרח נקרא קדם בחינת פנים, וזה שאמר מהדרנא ומוקמינא ליה במזרח, וכשהוחזרו פנים בפנים אזי מן הצ׳ נעשה פ׳ כי הפ׳ יוד בתוך הבית פנים בפנים, בית מרומז על הנוקבא בית מיין נוקבין בכל רומזים אל מקום אחד, וכשנעשה מצ׳ פ׳ אזה מלת צדק נעשה פקד, וזה שאמר והוי״ה פקד את שרה שנעשה בחינת פקד דמהדר ומקמיה ליה במזרח ונעשה זיווג פנים בפנים ומשם נמשך בן לאברהם, ובזוהר פנחס שם אמר דנקראת פקודתך דאת זמין לפקדא תחילה בעת הגאולה,

ועוד טעם אחר שבידה מופקדים כל הנשמות. והפרדס כתב הטעם שהזעיר פוקד אותה בכל עת:

פקד הוא סוד אחוריים דאבא שהוא שם ע״ב, ומבחינה זו היה דור המדבר ויוצאי מצרים, על כן היה הגאולה שלהם בחינת פקד, ובזוהר פקודי דף רכ״א ע״א פקודי המשכן דא רזא דחכמה, ופירוש הרח״ו בהגהותיו (אות א׳) פקד קפ״ד בחכמה, מבואר משם דחכמה אקרי פקד, ושם משמע דאף פנימיות החכמה אקרי פקד:

פקד בו פירוש גאולת מצרים, והוא בחינת אחוריים דאבא גימטריא קפ״ד, וכן פקד גימטריא **דא חכמה עלאה** ,אמנם הוא בחינת אחוריים דחכמה כי לא זכו עדיין אל פני החכמה שעדיין לא קבלו התורה, והנה הבינה הוא באחוריים דחכמה בסוד וחכם באחור ישבחנה, וכן פקד גימטריא אהיה קס״א וב׳ כוללים, והיא בבינה ומשם היה הגאולה בסוד היובל, וזה שאמר (בראשית נ׳ כ״ד) ואלהים **פקד יפקד** אתכם, אמר אלהים בחינת בינה אלהים חיים, ובזה יתורץ מה שאמרו במדרש (ויקרא רבה פרשה כ״ג אות ב׳, מדרש תנחומא וירא אות ד׳) דבשם ע״ב גואלם שנאמר (דברים ד׳ ל״ד) או הנסה אלהים שם בפסוק זה ע״ב אותיות, וקשה דהא אמר אלהים ושם ע״ב הוא הוי״ה דיודין, ועוד דשם ע״ב הוא בחכמה והגאולה היה על ידי הבינה בחינת נוקבא שירה חדשה בסוד (שמות י״ג י״ח) וחמשים עלו בני ישראל, אך העניין דהיה על ידי שם ע״ב בריבוי יו״ד יו״ד ה״י יו״ד ה״י וי״ו יו״ד ה״י וי״ו ה״י דהוא גימטריא קפ״ד וזה סוד פקד, ושם זה הוא אחוריים דחכמה שמשם יניקת הבינה, ועל כן כתיב אלהים והבן, ואף על פי כן היה על ידי שם ע״ב בריבוע:

פקד הן אותיות הקודמים לאותיות צרה, רומז שהקדוש ברוך הוא בורא רפואה קודם למכה, של״ה פרשת שמות:

פקידה ברחל שמקבלת אחוריים דע״ב גימטריא פקד, והוא בחינת י״ה הרי פקידה:

פקידה פירוש ר׳ משה ביסוד, ובזוהר (ויצא קנ״ט ע״ב) פירוש כי הוא במלכות (פנחס רכ״ב.), ויש לומר פקידה גימטריא אדני ע״ב ס״ג, כי נהירו דתרין מוחין גליפין בה, חכמה ובינה ע״ב ס״ג, וזהו הפקידה שלה, על כן פקידה אותיות פקד י״ה שהוא חכמה ובינה, ולדברי ר׳ משה שפירוש ביסוד שכן פקידה וה׳ אותיות גימטריא צדיק שהוא בחינת יסוד, ועניין הפקידה לפקדו בהשפעות טובות בני חיי ומזוני דבמזלא תליא והוא היסוד שנקרא מזלא, וכן פקידה וה׳ אותיות גימטריא בני חיי מזוני עם הכולל, מבואר דתלוי במזלא שהוא היסוד הנקרא צדיק, כי בני חיי מזוני נקרא צדיק:

ויש פקידה גם כן בסטרא אחרא, לכך צריך לומר פקדני לטובה זוהר ויצא (ק״ס.), ויש לומר כי הסטרא אחרא יונקת מריבוע אלהים גימטריא פקידה:

והנה לך דברי האר״י הקדוש על הפסוק וד׳ פקד את שרה בספר ליקוטי תורה - פרשת וירא - ״וה׳ פקד את שרה כאשר אמר. מה שנאמר פקידה בשרה וזכירה ברחל וידוע כי זכירה בדכורא ופקידה בנוקבא. ולפי האמת הכל הוא מדכור׳ לנוקב׳, ואפשר כי ברחל הכוונה להוציא את יוסף שהוא נגד היסוד ששם מתקבצים החו״ג לכן נאמר בו זכירה כי החסדים הם סוד הזכר כנודע, ובשרה להיות הכוונה ליצחק שהם הגבורות כנודע שהם בחינת הנוקבא לכן נאמר בה פקידה, וסוד הענין כי לעולם זכר תלוי באמא והנוקבא באבא כעין ה׳ בחכמה יסד ארץ בחכמה שהוא אבא יסד ארץ שהיא נוקבא כונן שמים בתבונה שמים שהוא דכורא בתבונה שהיא נוקבא וכן אלה בני לאה ואת דינה בתו כי לעולם אשה מזרעת תחלה יולדת

(זוהר בראשית לא, ברכות כ״ט ע״א) שנת ב׳ אלפים מ״ז. והמלכות נקראת **אֶת** ומילת את באה לרבות שאר עקרות (ספר הפליאה) **שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר וַיַּעַשׂ יְהוָה לְשָׂרָה כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר׃(ב) וַתַּהַר וַתֵּלֶד שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֵּן לִזְקֻנָיו לַמּוֹעֵד אֲשֶׁר דִּבֶּר אֹתוֹ אֱלֹהִים׃(ג) וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת שֵׁם בְּנוֹ הַנּוֹלַד לוֹ אֲשֶׁר יָלְדָה לוֹ שָׂרָה יִצְחָק׃(ד) וַיָּמָל אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק בְּנוֹ בֶּן שְׁמֹנַת יָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים׃** הנה יצחק אע״ה היה הנימול הראשון לשמונה ימים ולכן יצחק שמונה פעמים שם ד׳. **(ה) וְאַבְרָהָם בֶּן מְאַת שָׁנָה בְּהִוָּלֶד לוֹ אֵת יִצְחָק בְּנוֹ׃** כתב כאן האר״י הקדוש בספר הליקוטים ״דע, כי אין הגבורות יוצאות עד שהחסדים מתפשטים לגמרי עד היסוד, כי כל עשר שלו כלולות מעשר, הרי מאה, ואח״כ מתחילים הגבורות לצאת. ועל כן יצחק שהם הגבורות, הם בנו של אברהם, שהם החסדים, משום שיוצאות אחר החסדים, כמו הבן שיוצא אחר שיוצא האב. ע״כ. **(ו) וַתֹּאמֶר שָׂרָה צְחֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים כָּל הַשֹּׁמֵעַ יִצְחַק לִי** בספר

זכר, לכן ביוסף שהם ה״ח וה״ג שהם בחינת זו״נ צריך זכר שעולה ע״ב קס״א שהם או״א כי שניהן חשובין כא׳ א׳ אל הדכורא ואי אל הנוקבא אבל ביצחק שהם הגבורות לבד בחינת הנוקבא וזה ע״י האב לזה הוצרך פק״ד שהוא הוי״ה דיודין ולהיות הגבורות הם יוצאין בסוד זיווג אב״א וע״כ הוא פקד שהוא אחוריים דהוי״ה דיודי״ן כנודע וביוסף שהוא ג״כ חסדים היו בסוד פב״פ גי׳ ע״ב קס״א עולה זכ״ר:

הזוהר (בראשית י״א ע״א) צחוק זה של שרה הביא לקטרוג ולנסיון העקדה:**(ז) וַתֹּאמֶר מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם הֵינִיקָה בָנִים שָׂרָה כִּי יָלַדְתִּי בֵן לִזְקֻנָיו:** בזוהר שם וברש״י אמרו שהניקה בנים הרבה להראות שבנה הוא**(ח) וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגָּמַל וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתֶּה גָּדוֹל בְּיוֹם הִגָּמֵל אֶת יִצְחָק:** מכאן אמרו (רבנו בחיי ועוד) רמז לסעודת הברית במילת הגמל הג=8 מל רמז למילה. כתב הרב שפתי כהן: ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם וגו׳. חז״ל אמרו (תוס׳ שבת ק״ל. ד״ה שש) **ביום הגמל** שהוא על יום המילה ה״ג מל, ה״ג ח׳, ומה שאמר ויגדל הילד לומר שבשבעה ימים גדל כנער שהגיע ליגמל לפי שהנולד בימי הזקנה נולד חלש וכל שכן כשהוא מזקן וזקנה אבל זה ויגדל הילד גדל שלא כדרך העולם כדי שימול לשמונה שהוא היה ראשון לנימולים לשמונה, לזה עשה משתה גדול על הגידול שגדל בשמונה ימים כמו אחר בשתי שנים, משתה על המילה, גדול על הגידול, דאי לא תימא הכי גדול למה ודאי שאברהם אבינו היה עשיר גדול שנאמר (בראשית י״ג, ב׳) ואברהם כבד מאד וגו׳, והיה נדיב לב, שהיה מאכיל לכל באי עולם ובא לו בן לאחר היאוש ודאי שיעשה משתה גדול מה צורך לספר, אלא ודאי למה שאמרנו שבשמונה ימים היה כבן שתי שנים: **(ט) וַתֵּרֶא** בנבואה (שפתי כהן) **שָׂרָה אֶת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית** ראתה שסופו לחזור להיות כאמו המצרית **אֲשֶׁר יָלְדָה לְאַבְרָהָם מְצַחֵק.** רש״י: ראתה שעבר על ע״ז ש״ד וג״ע **:(י) וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גָּרֵשׁ הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ כִּי לֹא יִירַשׁ**

בֶּן הָאָמָה הַזֹּאת עִם בְּנִי עִם יִצְחָק׃(יא) וַיֵּרַע הַדָּבָר
מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אוֹדֹת בְּנוֹ׃(יב) וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם אַל יֵרַע בְּעֵינֶיךָ עַל הַנַּעַר וְעַל
אֲמָתֶךָ כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׁמַע בְּקֹלָהּ כִּי
בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע׃(יג) וְגַם אֶת בֶּן הָאָמָה לְגוֹי
אֲשִׂימֶנּוּ כִּי זַרְעֲךָ הוּא׃(יד) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר
וַיִּקַּח לֶחֶם וְחֵמַת מַיִם וַיִּתֵּן אֶל הָגָר שָׂם עַל שִׁכְמָהּ
וְאֶת הַיֶּלֶד וַיְשַׁלְּחֶהָ וַתֵּלֶךְ וַתֵּתַע בְּמִדְבַּר בְּאֵר
שָׁבַע׃(טו) וַיִּכְלוּ הַמַּיִם מִן הַחֵמֶת וַתַּשְׁלֵךְ אֶת הַיֶּלֶד
תַּחַת אַחַד הַשִּׂיחִם׃(טז) וַתֵּלֶךְ וַתֵּשֶׁב לָהּ מִנֶּגֶד
הַרְחֵק כִּמְטַחֲוִי קֶשֶׁת כִּי אָמְרָה אַל אֶרְאֶה בְּמוֹת
הַיֶּלֶד וַתֵּשֶׁב מִנֶּגֶד וַתִּשָּׂא אֶת קֹלָהּ וַתֵּבְךְּ׃(יז) וַיִּשְׁמַע
אֱלֹהִים אֶת קוֹל הַנַּעַר וַיִּקְרָא מַלְאַךְ אֱלֹהִים אֶל הָגָר
מִן הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר לָהּ מַה לָּךְ הָגָר אַל תִּירְאִי כִּי
שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל קוֹל הַנַּעַר בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם׃(יח)
קוּמִי שְׂאִי אֶת הַנַּעַר וְהַחֲזִיקִי אֶת יָדֵךְ בּוֹ כִּי לְגוֹי
גָּדוֹל אֲשִׂימֶנּוּ׃(יט) וַיִּפְקַח אֱלֹהִים אֶת עֵינֶיהָ וַתֵּרֶא
בְּאֵר מָיִם וַתֵּלֶךְ וַתְּמַלֵּא אֶת הַחֵמֶת מַיִם וַתַּשְׁקְ אֶת
הַנָּעַר׃(כ) וַיְהִי אֱלֹהִים אֶת הַנַּעַר וַיִּגְדָּל וַיֵּשֶׁב
בַּמִּדְבָּר וַיְהִי רֹבֶה קַשָּׁת׃(כא) וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַּר פָּארָן
וַתִּקַּח לוֹ אִמּוֹ אִשָּׁה מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃(כב) וַיְהִי בָּעֵת
הַהִוא וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ וּפִיכֹל שַׂר צְבָאוֹ אֶל אַבְרָהָם
לֵאמֹר אֱלֹהִים עִמְּךָ בְּכֹל אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה׃(כג) וְעַתָּה
הִשָּׁבְעָה לִּי בֵאלֹהִים הֵנָּה אִם תִּשְׁקֹר לִי וּלְנִינִי
וּלְנֶכְדִּי כַּחֶסֶד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמְּךָ תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי וְעִם
הָאָרֶץ אֲשֶׁר גַּרְתָּה בָּהּ׃(כד) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אָנֹכִי
אִשָּׁבֵעַ׃(כה) וְהוֹכַח אַבְרָהָם אֶת אֲבִימֶלֶךְ עַל אֹדוֹת
בְּאֵר הַמַּיִם אֲשֶׁר גָּזְלוּ עַבְדֵי אֲבִימֶלֶךְ׃(כו) וַיֹּאמֶר

אֲבִימֶלֶךְ לֹא יָדַעְתִּי מִי עָשָׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְגַם אַתָּה לֹא הִגַּדְתָּ לִי וְגַם אָנֹכִי לֹא שָׁמַעְתִּי בִּלְתִּי הַיּוֹם׃(כז) וַיִּקַּח אַבְרָהָם צֹאן וּבָקָר וַיִּתֵּן לַאֲבִימֶלֶךְ וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם בְּרִית׃(כח) וַיַּצֵּב אַבְרָהָם אֶת שֶׁבַע כִּבְשֹׂת הַצֹּאן לְבַדָּהֶן׃(כט) וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל אַבְרָהָם מָה הֵנָּה שֶׁבַע כְּבָשֹׂת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הִצַּבְתָּ לְבַדָּנָה׃(ל) וַיֹּאמֶר כִּי אֶת שֶׁבַע כְּבָשֹׂת תִּקַּח מִיָּדִי בַּעֲבוּר תִּהְיֶה לִּי לְעֵדָה כִּי חָפַרְתִּי אֶת הַבְּאֵר הַזֹּאת׃(לא) עַל כֵּן קָרָא לַמָּקוֹם הַהוּא בְּאֵר שָׁבַע כִּי שָׁם נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם׃(לב) וַיִּכְרְתוּ בְרִית בִּבְאֵר שָׁבַע וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ וּפִיכֹל שַׂר צְבָאוֹ וַיָּשֻׁבוּ אֶל אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים׃(לג) וַיִּטַּע אֵשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע וַיִּקְרָא שָׁם בְּשֵׁם יְהוָה אֵל עוֹלָם׃(לד) וַיָּגָר אַבְרָהָם בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים יָמִים רַבִּים׃

פרק כב

הגמ׳ במגילה דף ב ע״ב אומרת שלשון **ויהי** לבד יש מהם לשון צער ויש מהם לא לשון צער. כאן צער היה לאברהם וליצחק על המחשבה שיצחק עומד להיעקד וזרעו של אאע״ה עלול להכרת ח״ו אך גם שמחה גדולה יש כאן שבזכות העקדה יש לעם ישראל זכות אבות עד היום וכך אמרו חזל (ילקו״ש בראשית כב רמז קא) למה נקרא שמה מאכלת מפני שבזכותה ישראל אוכלים עד היום. וכך אומר הרשב״י בספר הזוהר בראשית (דף קיט ע״ב): **ויהי**, אע״ג דלא כתיב בימי, טפסי דצערא אית ביה, **ויהי אחר**, בתר דרגא תתאה דכל דרגין עלאין,

ומאן איהו דברים כמה דאת אמר (שמות ד י) לא איש דברים אנכי, ומאן הוה בתר דרגא דא, **והאלהי״ם** הוא ובית דינו (עיין בר״ר נה, ד) **נסה את אברהם**, דאתיא יצר הרע לקטרגא קמי קב״ה. הכא אית לאסתכלא, והאלהי״ם נסה את אברהם, את יצחק מבעי ליה, דהא יצחק בר תלתין ושבע שנין הוה, והא אבוי לאו בר עונשא דיליה הוה, דאלמלא אמר יצחק לא בעינא, לא אתענש אבוי עליה, מאי טעמא והאלהי״ם נסה את אברהם, ולא כתיב נסה את יצחק, אלא את אברהם ודאי, דבעי לאתכללא בדינא דהא אברהם לא הוה ביה דינא כלל מקדמת דנא, והשתא אתכליל מייא באשא, ואברהם לא הוה שלים עד השתא, דאתעטר למעבד דינא, ולאתקנא ליה באתריה וכל יומוי לא הוה שלים עד השתא, דאתכליל מיא באשא ואשא במיא, ובגין כך והאלהי״ם נסה את אברהם, ולא את יצחק, דאזמין אברהם לאתכללא בדינא, וכד עביד דא, עאל אשא במיא, ואשתלים דא עם דא, ודא עביד דינא לאתכללא דא בדא, וכדין יצר הרע אתא לקטרגא עליה דאברהם דלא אשתלים כדקא יאות, עד דיעביד דינא ביצחק, דיצר הרע אחר הדברים איהו, ואתא לקטרגא.

אם כן, צער היה בנסיון העקידה וזה בגלל דברי אותו מלאך הנקרא **אחר הדברים** הוא נמצא מתחת המלכות במקום הקלי׳. המלכות נקראת דברים והוא נמצא באחוריים שלה שעליה נאמר (משלי) ״ורגליה יורדות מות״ ושם מקומו. וכך

כתב רש״י לפי הגמ׳ בסנהדרין דף פט ״אחר דבריו של השטן״ שלפי דברי הזוהר כך הוא נקרא ולכן נפרש מילת **האלה** מלשון אלה שחובטים בה כי קטרוג של אותו מלאך קשה ביותר. ודווקא מתוך הקטרוג יש פורקן וזה **והאלהים** גבורה, אות ה׳ רומזת על ה״ג, **נסה** הרים מלשון (תהלים ס, ו) ״נתת ליראך נס להתנוסס״ והנסיון מזכך. לפי דעת הרב בעל הסולם על הזוהר, אברהם אבינו ע״ה עמד לקבל כאן את אור החיה שלה אדם זוכה רק על ידי נסיון. **ויאמר אליו** ויאמר מלשון את ד׳ האמרת כלומר הנסיון מעלה ומשבח את אאע״ה כאותו פשתני החובט בפשתן ככל שיחבוט בו יהיה משובח יותר **אברהם** אתה איש החסד הולך לנסיון של אש **ויאמר הנני** כתב רש״י לשון ענוה וזימון, הנני מזומן לקיים דברך. בדרך רמז: הנני גימ׳ נסה כלומר גם זה נסיון כיצד הוא עונה לקב״ה ולקמן לבנו ליצחק. ובדרך סוד, ויאמר אברהם איש החסד עולה ספירה למלכות דבינה כי הנני זו המלכות (פרדס רמונים), ומלכות דבינה נקראת תבונה. **ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק** גבורה **ולך לך אל ארץ המריה והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך** כאן אאע״ה מתנסה בנסיון ההפכי למידת החסד וזו מידת הגבורה כדי להשלים אותו וכדי שיזכה לאור החיה. **וישכם אברהם בבקר** זו מידתו ״להגיד בבקר חסדך וזה בקר דאברהם **ויחבש את חמרו** גם כאן נרמז אאע״ה כי חמר בכתיב חסר גימ׳ אברהם ואלו רמ״ח תיבות שבקריאת שמע

ואות ו׳ של חמור רומזת לשש תיבות של ברוך שם וכו׳. **ויקח את שני נעריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים** כאן נרמז יעקב בתיבת יבקע הרי הובטח לאאע״ה שביצחק יקרה לו זרע והיכן ההבטחה? וכן יעקב אע״ה רמוז בסופי תיבות וישׂא אברה׳ם א׳ת זו אמת מידת יעקב וזה הנסיון. **ביום השלישי וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחק** במילה המקום רמוז שוב יעקב שאמר ״מה נורא המקום הזה״ וכל הרמזים האלה אלו שאלות המלאכים ברקיע היכן הבטחת הזרע ומכאן גודל השכר של העקידה שאאע״ה לא הרהר על דברי הקב״ה. **ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור** המדרש מספר שאאע״ה ראה ענן קשור על ההר ושאלם האם ראיתם את הענן? וענו לא שאינם רואים, אמר אם כן אתם עם המשול לחומר **ואני והנער נלכה עד כה** זו השכינה הנקראת כה **ונשתחוה ונשובה אליכם** כאן נצנצה בו רוח הקודש שאמר ונשובה ולא אמר ואשובה. **ויקח אברהם את עצי העלה וישם על יצחק בנו ויקח בידו את האש ואת המאכלת** כתב רבנו בחיי (בראשית פרק יח פסוק לג) ״וזהו סוד הכתוב (בראשית כב, ו) ויקח בידו את האש ואת המאכלת, כלומר שמדת החסד לוקטת כוחותיו של יצחק ומוסרת בדין, וזהו **וילכו שניהם יחדיו**, ויצחק הולך אחר אברהם ברשותו ובהסכמתו. והנה מדת הדין עקודה לפני מדת החסד שאלמלא כן תחרב העולם, וזהו סוד ויעקוד את יצחק בנו. וזהו ביאור

לשון ורב חסד שהחסד מתרבה על הדין, וזה מבואר. **וילכו שניהם יחדו** היינו החסד והגבורה. רמז יש כאן יחדו אותיות יחוד שעשו יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בכלות הנפש, וילכו אותיות ויכלו. עוד, וילכו אותיות ויכלו כמ"ש התרגום (בראשית א) "ואשתכללו" היינו ייחוד חסד עם גבורה וגבורה עם חסד וקדם לכך "ואל הבקר רץ אברהם" וזה הוא "ויעבור" אותיות ע"ב ר"ו חסד וגבורה. ג"פ נאמר יחדו בפרשת העקידה לאמר לנו שיחדו היו בדיעה אחת ביחוד באהבה וחשיקה. ג"פ יחדו = ד"פ אהיה.

כתב הרב שפתי כהן (בראשית כא, ה) "וזהו ויעקוד את יצחק בנו ויקח את האש ואת המאכלת, את האש הוא הדין ואת המאכלת היא מדת הדין שהיא מכלה בני אדם, ויקח את העצים הם בני אדם, כי האדם עץ השדה, וישם על יצחק בנו לקח העצים הידועים שהם הצדיקים והשליטם על הדין.

יש כאן השתתפות של כל הדצח"מ שהם אבי"ע והם ארמ"ע וזה הוא **וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת עֲצֵי הָעֹלָה** הרי צומח **וַיָּשֶׂם עַל יִצְחָק בְּנוֹ** הרי מדבר **וַיִּקַּח בְּיָדוֹ אֶת הָאֵשׁ** הרי חי **וְאֶת הַמַּאֲכֶלֶת** הרי דומם. אלו בחינות חו"ב תו"מ ולכן מאכלת גימ' עם ה' אותיות מלכות. ואם תשאל מדוע אש זה צומח? הנה כתב בספר "לשם שבו ואחלמה" - ספר הדע"ה ח"ב - דרוש ג ענף ו "בשער קיצור אבי"ע פ"י מבאר שם הרב את סדר הדצח"מ שהם מתייחסים אחר

שרשי ארמ״ע: מדבר אש, חי רוח, צומח מים, דומם עפר וכנ״ל בארוכה, והנה הם בהאותיות דהשם הויה ב״ה בסדר הצירוף הויה. לכן מסיק הרב ג״כ את סדר הד׳ עולמות אבי״ע כשהם ע״פ צירוף הזה הנה הם: אצילות אש, בריאה רוח, יצירה מים, עשיה עפר והנה הוא בבחי׳ גילוי הגבורות שבהם כי אז הם עומדים בהגילוי הזה, ר״ל שמצד הגבורות דאבי״ע הנה הם בסדר ארמ״ע וכנז׳. אבל מצד החסדים שבהם הנה הם בסדר מאר״ע: אצילות מים, בריאה אש, יצירה רוח, עשיה עפר והוא בצירוף הויה כסדרן שהוא ידוד ב״ה. ובבחי׳ הזה שהוא בבחי׳ החסדים יהיה ג״כ יחס הדצח״מ לארמ״ע, מדבר מים חי אש צומח רוח דומם עפר וכמ״ש שם פ״א והרי נמצא כי מ״ש הרב שם פ״י שהדצח״מ הם בייחס עפר מים רוח אש, הוא בבחי׳ הגבורות דאבי״ע, ומ״ש שם פ״א שהדצח״מ הם בייחס עפר רוח אש מים הוא בבחי׳ החסדים דאבי״ע. והבן כ״ז היטיב ודי בזה כעת. (ע״כ מאמר שרשי הצח״מ). ע״כ. וכאן היות ואברהם מוליך את יצחק הרי שיש להעמיד אותם לפי החסדים. לפי זה היה ענין העקידה בכל ד׳ עולמות אבי״ע ובשורשן באי״ק.

ויאמר יצחק מידת הגבורה עולה ומאמירה אל החסד **אל אברהם אביו** החסד הוא המאציל של הגבורה כמ״ש (שמו״ר פט״ו, ספר יצירה וספר הפליאה) ״המים הרו וילדו אפילה״ וזה הוא אברהם הוליד את יצחק **ויאמר אבי** שהרי יצחק

הוא בנו של אברהם ונאצל מן החסד **ויאמר הנני בני ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעלה** בזוהר שמעו כאן את השאלה מה יהיה על יעקב שנאמר בו איש תם ובקרבן עולה נאמר שה תמים. **ויאמר אברהם אלהים יראה לו השה לעלה בני** הנה כאן רמוז ענין המתקת הדין בשורשו. יצחק אע״ה הרי הוא מרכבה לגבורה ושורש הגבורה בבינה שהיא ראשונה בקו בג״ה וזה מ״ש **אלהים** בינה **יראה** גימ׳ גבורה **לו** גימ׳ לאה שהיא בבינה. והרי חידוש בדרך רמז: לאה ילדה ששה בנים אם נכפול שש בלאה נקבל יראה. קרבן עולה מעלה את המלכות אל התפארת ומשם אל הבינה וזה הוא סוד יב״ק **ועולה** גימ׳ ע״ה יב״ק. נאמר בפרשה ג״פ יראה שהם גימ׳ עם התיבות תרנ״א כמנין אברהם יצחק יעקב עם האותיות. ואמר **וילכו שניהם יחדו** כנ״ל שעשו יחוד. ה׳שה ל׳עולה ב׳ני ר״ת הבל גימ׳ ל״ז כמנין שנות יצחק בעת העקידה. עקידה ע״ה גימ׳ קץ ומשם יצא יצחק חי הרי קץ + חי = יצחק. עקדה ע״ה גימ׳ שנות חייו של יצחק אע״ה. אם נתבונן נראה שהאבות חיו יחדיו טו שנים ביום שנולד יעקב היה יצחק אע״ה בגיל 60 ואברהם אע״ה בגיל 160. נמצא שאותיות י״ה רומזות לחיבור האבות. אם נכפיל יוד בה׳ בג׳ אופנים יוד פעמים הא, יוד פעמים הה, יוד פעמים הי נקבל 620 כמנין כתר וכמנין ״ה׳ מלך ה׳ מלך ה׳ ימלך לעולם ועד״. **ויבאו אל המקום** במקום זה נברא אדה״ר והוא מקום המזבח ומקומו מכוון ביותר (רמב״ם הל׳ בית הבחירה פ״ב ה״א) **אשר אמר לו**

האלהים ויבן שם אברהם את המזבח הנה כאן הכנה בסוד המעשה לעליית מלכות לת״ת ומשם לבינה שהרי מזבח הוא במלכות אברהם ויצחק חו״ג עצים ת״ת ויבן הנה בינה. **ויערך את העצים ויעקד את יצחק בנו וישם אתו על המזבח ממעל לעצים** כמו בקרבן עולה בה נאמר (ויקרא פרק א, ח) וְעָרְכוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֵת הַנְּתָחִים אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַפָּדֶר עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ. כתב הרמ״ז, אאע״ה חשב שצריך למתק את הגבורות הפנימיות וצריך להוציא מיצחק דם ואילו הקב״ה אמר לו שדי בגבורות החיצוניות כדי להמתיק ולכן הראה לו איל גימ׳ 41 כמנין ד׳ אותיות אהי״ה הפשוט, י׳ אותיות אהי״ה המלאה וז״ך אותיות מילוי דמילוי דיודין דאהיה. נצנצה רוח הקודש באאע״ה ואמר א׳לקים י׳ראה ל׳ו ר״ת איל. דם זה אחוריים דבינה כזה: א אה אהי אהי״ה וחשב אאע״ה שכדי להמתיק הגבורות צריך להוציא מיצחק דם ולכן **וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחט את בנו**. **ויקרא אליו מלאך ידוד** מלאך רחמים מן השם הגדול והוא **מן השמים ויאמר אברהם אברהם** כידוע המלאך נשלח מהשכינה הנקראת מלכות ורמז יש כאן בתיבות אברהם אברהם גימ׳ מלכות. ועוד, יש כאן ב׳ כינויים למלאך: מלאך ד׳, ומן השמים הרי ב׳ כינויים וב״פ ״מלאך״ גימ׳ יעקב הנה שוב מבצבץ יעקב אע״ה מתוך הפרשה. **ויאמר הנני** הנה נזכר כאן ג״פ הנני כמנין משה. **ויאמר אל תשלח ידך אל הנער** כיון שאמר לו אל תשלח למה צריך לכפול

ואל תעש לו מאומה כיון שאאע״ה היה בטוח שיש להוציא מעט דם כדי להמתיק הדין. אולם המלאך אומר לו שההמתקה כבר נעשתה **כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני** עצם זה שלא חשכת בנך כבר המתקת הדין. אם נתבונן נראה שזה היה הנסיון ״והעלהו״ ולא אמר והקריבהו וכו׳ די להעלות אותו על המזבח. (רעיון זה אמר לי אבי מורי זצ״ל כאשר הייתי ילד בגיל 10 לפני 49 שנה). **וישא אברהם את עיניו** נשיאת עין זו ראיה של החכמה ורוח הקודש ואינה ראיה גשמית וירא בחכמה ששרתה עליו **והנה איל** והוא תמורת יצחק **אחר** גימ׳ יצחק ע״ה **נאחז בסבך** בקרניו האיל בב׳ קרנותיו היה אחוז בסבך הנה בערך סבך כתב הרב צבי יולס זללה״ה בספרו ״קהלת יעקב״ משם האר״י הקדוש כי ב״פ איל יעלה סבך. ידוע שבעת העקידה פרחה נשמתו של יצחק וזה שגרם למיתת שרה. יצחק בא מסיטרא דנוקבא שנאמר בו ״בן לשרה אשתך״ וכמ״ש לשונמית ״את חובקת בן״ ולכן היה צריך למות אלא שהאיל בא במקומו וז״ש **וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו לעלה תחת בנו** בא האיל במקום יצחק. **ויקרא אברהם שם המקום ההוא ידוד יראה** הנה כאן ראשית שמה של ירושלים. המילה ירושלים מורכבת מירו ושלם יראה שלימה יראה ממ״ש כאן יראה. אבל רמז גדול יש כאן למ״ש ״וילכו שניהם יחדו״ כי יראה זו מידת יצחק אע״ה ושם ד׳ עם ד׳ אותיות והמילה גימ׳ אל מידת החסד של אאע״ה. **אשר יאמר היום בהר ידוד יראה.**

ויקרא מלאך ידוד אל אברהם שנית מן השמים, ויאמר בי נשבעתי כתוב באד״ר (דף קל ע״א) שאריך אנפין לא נזכר בתורה אלא בהעלם גדול וכאן רמז לא״א כי מי שנשבע, נשבע בדבר הגדול ממנו והנה לשון הזוהר הקדוש ״תאנא, (עם כל דא) שמיה דעתיקא סתים מכלא, ולא מתפרש באורייתא, בר מן אתר חד, דאומי זעיר אנפין לאברהם, דכתיב (בראשית כב טז) בי נשבעתי נאם יהו״ה, נאם דזעיר אנפין, וכתיב (שם מח כ) בך יברך ישראל, ישראל דלעילא, וכתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר, לישראל קאמר דא, ותנינן עתיק יומין אמרו, והאי והאי שפיר. **נאם ידוד** נאם ז״א והוא גימ׳ הוי״ה אדנות **כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך, כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים וירש זרעך את שער איביו. והתברכו בזרעך כל גויי הארץ עקב אשר שמעת בקלי.** יש אומרים בגיל 3 הכיר אאע״ה את בוראו ורמז כאן **עקב** אשר שמעת בקלי וי״א בגיל מ״ח. ואין סתירה בין הדיעות כי בגיל 3 שוטט בדעתו ובגיל מ״ח התגלה לו בעל הבירה ואמרתי שיש לכך רמז בשמו של אברהם אב=3 הוסף לכך מ״ה=45 הרי מ״ח. מה נדרוש באות ר׳? שהיה ר׳אש ור׳אשון למאמינים. **וישב אברהם אל נעריו ויקמו וילכו יחדו אל באר שבע וישב אברהם בבאר שבע.**

חיי שרה

פרק כג

ידועים דברי בעה״ט כאן שכתב ״מנין **וַיִּהְיוּ** היו עיקר שנותיה משנולד יצחק, דבת תשעים היתה כשנולד וכל ימיה קכ״ז. כלומר מגיל צ׳ עד גיל קכ״ז הם ל״ז שנים כמנין ויהיו וזה אומרו **וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה** כפי שאמרה רחל (בראשית ל, א) ״הָבָה לִּי בָנִים וְאִם אַיִן מֵתָה אָנֹכִי״ הרי שחיי האשה בבניה וכן ביעקב אע״ה נאמר בו (בראשית מז, כח) ״וַיְחִי יַעֲקֹב״ ויחי גימ׳ ל״ד ואלו השנים שהיה עם יוסף שהרי ידוע (בראשית לז, ב) שיוסף היה בגיל י״ז שנים כשהלך מעמק חברון, ויעקב עמד לפני פרעה בגיל ק״ל וחי קמ״ז הרי ב״פ טו׳ב כמנין ויחי.

ובדרך סוד מצאתי בספר לקוטי תורה מהארי הקדוש **וַיִּהְיוּ**, עולה ל״ז, כי בהיות שרה בחינת גבורות, אין כל החיות שלה, אלא ממילוי ס״ג, דהיינו ל״ז, כשמתגלה האור מיסוד אמא בשליש ת״ת שלו כי משם מתחילין הגבורות להתגלות וזהו חיות שרה, ולהיות שרה בחינת הכתר וזהו שרה בחינת ראש היא מאה דהיינו בחינת כתר שבכתר וכל מה שהוא יותר עליון עולין חשבונו יותר למאות שגם הי׳ הכלולים בו הם כלולים מי׳ ועשרים היינו חו״ב שבכתר שאלו עולים לעשרה בלבד, ושבע הם ו״ק שבכתר ומלכות שאלו הם אחדים לבד, ותחלה היו **חיי שרה** שהיתה עתידה

לחיות אלו השנים ואחר שחייתה אותם קרויים **שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה** כי נעשו שלה. עכ״ל.

וכן הוא ביעקב שהוא עמוד התי״ת חי כשהוא עם היסוד שהוא יוסף כי גוף וברית חשבינן חד. ואמר **מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים** שרה אחוזה במלכות שיש בה שם אדנות וכשנרבע אותו כך: א אד אדנ אדני נקבל קכ״ו ואלו חיי שרה.

האר״י הקדוש בשער הפסוקים: **וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה** וגו׳. טעם אל מספר זה, הוא כנגד שם אדנ״י פשוט, בבחי׳ רבוע של אחוריים שבו, העולים קכ״ו, כזה, א׳ א״ד, אד״נ, אדנ״י, ונתבאר אצלנו בדרוש שמות הספירה, כי שם זה הוא בכתר דנוקבא והיא בחינת חיי הנקבה. וכנגד זה היו **שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה**, כמספר הזה שהיא קכ״ו, ועם השם עצמו הוא קכ״ז. וז״ש אח״כ **וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִוא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן** וגו׳, והענין הוא, כי שרה היא הנוקבא כנזכר. ונתבאר אצלינו שם בדרוש השמות של הספירה, כי בכל ספירה וספירה יש בה שלשה כלים, אחור, ואמצעי, ופנימי. והחצון שבשלשה כלים של ספירת המלכות האחרונה שבנוקבא, שהיא תחתונה שבכלם, והוא ג״כ ריבוע שם אדנ״י, העולה קכ״ו כנז״ל, אשר משם נמשכו חיי שרה, ואח״כ מתה. ולהיות כי ד׳ מיני צרופים יש בריבוע הזה, נקראת **קִרְיַת אַרְבַּע**. ולהיות כי כל ארבעתם נאחזים ומתחברים ונקשרים זה בזה, כנודע כי האותיות

הראשונות לעולם הולכות ומתחברות עם האחרונות, לכן אמר **הִוא חֶבְרוֹן**, להורות על התחברותם, עם היותם ארבעה. עכ״ל. ואמר **שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה** שאלו הם חיי המלכות.

כתב בספר אמת ליעקב - מערכת עץ חיים אות מ- **מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים** הנאמר בחיי שרה ביאורו כי בכתר הוא מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה הוא באו״א ושבע שנים הם בזו״ן. שם פ״ז [דף ע״ג ע״ג]. ועיין במערכת האל״פ אות פ״ג. (א״ה צ״ע במה שכתב דבכתר הוא ק׳ שנה ובאו״א הם ד׳ שנה דלעיל כתבנו במערכת החי״ת אות י״ז דכשהחשבון הוא בא״א הוא בסוד אלפים ובאו״א הוא מאות ובזו״ן הוא עשיריות ואחדים. שו״ר להרב מוהרש״ד ז״ל בס״ה יפה שעה שהקשה כן ותירץ בהקדים מה שכתב רבינו ז״ל בשער א״א פ״ה גבי ת׳ עלמין דירתין צדיקייא דאעפ״י דלמעלה באו״א הם בסוד אלפים כשיורדין לתתא אבל צדיקים הם בסוד מאות ואם כן הוא הדין כאן בשרה שנמשכו לה הק׳ מכתר והד׳ מאו״א וכו׳ כיון שהיא למטה נתמעטו המספרים ודוק).

ואחר שהסתיימו חיי המלכות נאמר **וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִוא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן** וכשהגוף מת נאמר **וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ** אברהם זו הנשמה שבאה ממקום רם ונקראת אב לגוף והיא מרחפת מעל הגוף כך נדרשה פרשה זו בזוהר. וכעת נבין מדוע אות כ׳ זעירא כי המלכות מתה

והיא היא מה שאמרו ז״ל במדרש (ילקוט שמעוני בראשית פ׳ כד רמז קו) ״בת היתה לו לאברהם ובכל שמה״ הבת זו המלכות שיש בה שם בן ושם זה גימ׳ ״בכלי״. וכתב כאן בספר לקוטי תורה ״לספוד לשרה ולבכותה״ כ׳ זעיר׳ משום ג׳ לבכי וז׳ להספד והוי הבכי מועט מן ההספד, והעניין הוא משום דהיא עלמא תתאה שהוא כ׳ זעירא כי כ׳ [פשוטה] לעולם באמא שמתפשטת תוך ז״א וכ׳ [כפופה] ברחל שהיא כפופה שאוספת רגליה למעלה שלא יתאחזו בה החיצונים עתה בגלות שהיא למטה שפטירת הצדיקים גורמים להעלותה וזהו ויאסוף רגליו אל המטה, ועוד הוא כ׳ זעירא כי כל כ׳ כתר כי לעולם הכתר הוא אדנ״י ברבוע עולה קכ״ו לכן חיי שרה קכ״ז שהוא א׳ יותר משום שהיא היתה בחינת כתר ועתה בפטירתה חסר הכתר. עכ״ל.

וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ וַיְדַבֵּר אֶל בְּנֵי חֵת לֵאמֹר. בני חת נזכרו בפרשה עשר פעמים. מי הם בדרך הסוד. הנה בספר הזוהר (דף קכ״ג ע״א) בפרשה דורש חת מלשון פחד ומחיתה. ובני חת אלו הצדיקים שנפטרו שהם חתים כלומר פוחדים שלא יקבר לידם רשע כי הם סובלים משכנות שלו. ואומרת הנשמה לבני חת **גֵּר** אני בעולם הזה **וְתוֹשָׁב אָנֹכִי עִמָּכֶם** בעולם הבא ולכן **תְּנוּ לִי אֲחֻזַּת קֶבֶר עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה מֵתִי מִלְּפָנָי. וַיַּעֲנוּ בְּנֵי חֵת אֶת אַבְרָהָם לֵאמֹר לוֹ** לאמר עניינו עליה ונשיאות ולכן אמרו **שְׁמָעֵנוּ אֲדֹנִי נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ**

בְּמִבְחַר קְבָרֵינוּ קְבֹר אֶת מֵתֶךָ אִישׁ מִמֶּנּוּ אֶת קִבְרוֹ לֹא יִכְלֶה מִמְּךָ מִקְבֹּר מֵתֶךָ. וַיָּקָם אַבְרָהָם וַיִּשְׁתַּחוּ לְעַם הָאָרֶץ לִבְנֵי חֵת. וַיְדַבֵּר אִתָּם לֵאמֹר אִם יֵשׁ אֶת נַפְשְׁכֶם לִקְבֹּר אֶת מֵתִי מִלְּפָנַי שִׁמְעוּנִי וּפִגְעוּ לִי בְּעֶפְרוֹן בֶּן צֹחַר. וְיִתֶּן לִי אֶת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה מה ענין מערת המכפלה בדרך סוד?

הנה המהרח"ו זללה"ה ב"לקוטי תורה" מסכם את דברי קדשו של מורו האר"י הקדוש זיע"א זללה"ה וכותב: הנה הקשו בזוהר למה פ"א (פעם אחת) כתיב מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה ופעם אחרת כתיב שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה ופ"א כתיב מְעָרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה. הענין כי כ"ז (כל זה) בשם ב"ן דההי"ן כי הוא ב' הויות יחד כי המילוי הוא כמו השורש ולזה שם זה נקרא המכפלה כי הוא כפול כי אות י' מילואו ו"ד הוא ג"כ י' וכן ה"ה ו"ו ה"ה, אמנם שם זה עולה גי' בְּכָל ולכן נקבר אברהם בה כי הוא סוד בת היתה לאברהם ובכל שמה וגם יצחק ויעקב נקברו בה כי גם הם סוד בכל מכל כל כנודע, והנה בשם זה יש בו ב' ההי"ן ה' ראשונה וה' אחרונה במילואה, ועתה נבאר כסדר כי ה' ראשונה שבכולם נקראת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה כי היא בעצמה נק' מער' אשר יש לה מילוי ה' אחרת כפולה וזהו מערת המכפלה וה' שניה שהיא המילוי של ה' ראשונה נקראת מַכְפֵּלָה סתם כי הלא מצינו בפ' כתיב מכפלה סתם בלא שדה ובלא מערת והשלישית שהיא השניה שבשם נק' שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה כנ"ל והד' נקראת מְעָרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה, אמנם כאשר נזכיר מערת סתם אז הוא

סוד ה' סתם שאין בה מילוי ההי"ן רק יודי"ן או אלפי"ן אמנם סוד ד' ההי"ן אלו הם סוד ד' חלקי בינה ב' בינות וב' תבונות כמבואר וזהו שם ב"ן שמבינה וכנגדם יש ד' חלקים אחרים שבמי"ל (שבמלכות) התחתונה ושם יש ב"ן אחר והבן זה. עכ"ל.

ומי זה עפרון? בספר הזוהר בראשית קכד ע"א דרשו זה על מלאך דומה. ולמה נקרא שמו עפרון? מפני שהוא ממונה על שוכני עפר. ואמר **אֲשֶׁר לוֹ אֲשֶׁר בִּקְצֵה שָׂדֵהוּ** מערת המכפלה, אומר אברהם היא בקצה שדהו ואין היא חשובה בעיניו לכלום ואני מוכן לשלם עליה **בְּכֶסֶף מָלֵא יִתְּנֶנָּה לִי בְּתוֹכְכֶם לַאֲחֻזַּת קָבֶר.**

טעם נוסף כתב כאן בספר הציוני **וְיִתֶּן לִי אֶת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר לוֹ אֲשֶׁר בִּקְצֵה שָׂדֵהוּ** ולא ישחית את נחלתו בשביל הקבר שאילו היה באמצע שדהו היו צריכים לעשות דרך לקבר. וכן ויקברו אותו בגבול נחלתו בשכם ולא אמר בנחלתו. ויותר טעם מספיק כי היה מנהגם כשהיו קוצרים היו מרבים שמחה ואין שמחה במקום אבילות. ע"כ. כתוב בספר הזוהר שעפרון לא ראה כל חשיבות בשדה, רק סלעים ואדמה ולמי שהיתה ראויה ראה את חשיבותה. וכך הוא בזיווגים. והנה לשון זוהר בראשית (קכז: ושימו לב למספר העמוד) "תא חזי אי עפרון הוה חמי במערתא מה דהוה חמי אברהם בה, לא יזבין לה לעלמין, אלא ודאי לא חמא בה

ולא כלום, דהא לית מלה אתגלייא אלא למאריה, ובגין כך לאברהם אתגלייא ולא לעפרון, לאברהם אתגלייא, דיליה הוה״.

וְעֶפְרוֹן יֹשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חֵת וַיַּעַן עֶפְרוֹן הַחִתִּי אֶת אַבְרָהָם בְּאָזְנֵי בְנֵי חֵת לְכֹל בָּאֵי שַׁעַר עִירוֹ לֵאמֹר, לֹא אֲדֹנִי שְׁמָעֵנִי הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לְךָ נְתַתִּיהָ לְעֵינֵי בְנֵי עַמִּי נְתַתִּיהָ לָּךְ קְבֹר מֵתֶךָ. **וַיִּשְׁתַּחוּ אַבְרָהָם לִפְנֵי עַם הָאָרֶץ** ולעיל לְעַם הָאָרֶץ וכאן לִפְנֵי עַם הָאָרֶץ ויתכן שהם ג״ר וז״ת **וַיְדַבֵּר אֶל עֶפְרוֹן בְּאָזְנֵי עַם הָאָרֶץ לֵאמֹר אַךְ אִם אַתָּה לוּ שְׁמָעֵנִי נָתַתִּי כֶּסֶף הַשָּׂדֶה קַח מִמֶּנִּי וְאֶקְבְּרָה אֶת מֵתִי שָׁמָּה** שמה גימ׳ 345 וכן מכפלה מלא כזה: מם כף פה למד הא **וַיַּעַן עֶפְרוֹן אֶת אַבְרָהָם לֵאמֹר לוֹ, אֲדֹנִי שְׁמָעֵנִי אֶרֶץ אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף בֵּינִי וּבֵינְךָ מַה הִוא וְאֶת מֵתְךָ קְבֹר, וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל עֶפְרוֹן וַיִּשְׁקֹל אַבְרָהָם לְעֶפְרֹן אֶת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּאָזְנֵי בְנֵי חֵת אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֹבֵר לַסֹּחֵר.** כתב כאן בספר הציוני: ״איתא בס״ז (בספר הזוהר) רבי קיסמא אומר מערת מכפלה סמוך לפתח ג״ע כי אין ספר הג״ע הוא בארץ. ובשעה שמתה חוה בא אדם וקברה שם ושם הריח ריח ג״ע רצה לחצוב יותר ויצאה בת קול ואמרה לו דייך עמד ולא חצב יותר ושם נקבר ומי נתעסק בו שת בנו שהיה בדמותו ובצלמו. ר׳ רחומאי אומר הקב״ה נתעסק בבריאתו ונתעסק במיתתו ולא ידע אנוש עד (ש)בא אברהם וקנה אותה בדמים יקרים והריח ריח ג״ע ושמע קול מלאכי השרת אומרים אדם הראשון

קבור כאן ואברהם ויצחק ויעקב יהיו מוכנפים כאן ומקודם לכן היו מבקשים ליקבר שם ומלאכי השרת שמרוהו וראו אש דולקת שם. וזהו שאמר שם בשערי צדק קנה המקום הזה כדי להכנס בו לע״ה (לעולם הבא) כי הוא פתח העומד לזרועות העולם והיא בית שער לעד״ן העליון להכנס למקום הבינ״ה והוא סוד ״ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר״ מלשון סחור סחור והוא סוד דר וסוחר״ת. האבן של מעלה הוא הנקרא סוחרת ושל מטה נקרא דר. וכעין לשון זו כתב כאן הרקאנטי ״בהיות אברהם אבינו יודע מעלת המקום ההוא שהוא בית שער לעדן כאשר כתבנו למעלה. על כן בחר בו כי דרך שם יכנסו לגן עדן. וזהו סוד עֹבֵר לַסֹּחֵר. כי הגן נקרא סוחרת לבעלי הקבלה״.

וַיָּקָם שְׂדֵה עֶפְרוֹן אמרו במדרש רבא (נח, ח) תקומה הייתה לו שיצאה מיד הדיוט ליד אברהם.
אֲשֶׁר בַּמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר לִפְנֵי מַמְרֵא הַשָּׂדֶה וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ וְכָל הָעֵץ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר בְּכָל גְּבֻלוֹ סָבִיב. לְאַבְרָהָם לְמִקְנָה לְעֵינֵי בְּנֵי חֵת בְּכֹל בָּאֵי שַׁעַר עִירוֹ. וְאַחֲרֵי כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֶל מְעָרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה עַל פְּנֵי מַמְרֵא הִוא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. וַיָּקָם הַשָּׂדֶה וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לְאַבְרָהָם לַאֲחֻזַּת קָבֶר מֵאֵת בְּנֵי חֵת.

פרק כד

וְאַבְרָהָם שהוא עמוד לספירת החסד **זָקֵן** לעת זקנתו וכאן הוא בגיל ק״מ שנים ונקרא זקן על שם שעלה לספירת החכמה כי אין זקן אלא מי שקנה חכמה וכ״כ הגר״א בפירושו לספרא דצניעותא - פרק ד: ״אברהם ויצחק אתכלילו בחו״ב ואברהם ויצחק נקראו זקנים כמ״ש (יומא כ״ח ב׳) אברהם זקן כו׳ שנא׳ ואברהם זקן בא בימים יצחק זקן כו׳ שנאמר ויהי כי זקן יצחק. ויעקב הוא בע״ק זקן של הזקנים שנקרא ישראל סבא וכמ״ש באד״ר על ע״ק סבא דסבין״. עכ״ל. ואמר **בָּא בַּיָּמִים** שהוא היה הולך ונוסע ממדרגה למדרגה כדרך הצדיקים לעלות ממעלה למעלה ואין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא ולכן כתוב **בָּא בַּיָּמִים** הכוונה היה עולה מנפש לרוח ומרוח לנשמה. את אור החיה השיג בנסיון העקדה (ביאור הסולם). ויש מפרשים (הרמ״ז) שעלה מהמלכות אל החסד אולם לפירוש שזכה לחכמה יתכן לומר שעלה ממלכות דחכמה הנקראת ישראל סבא אל החסד דחכמה שבעצם אלו בחינת זו״ן דחכמה הנקראים **וַיהוָה** הוא ובית דינו **בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל** והכוונה על דרך האמת שהשכינה עשתה רצונו. אי נמי, שזכה ליסוד הנקרא כל. הנה במדרש נחלקו התנאים האם היתה לו בת ששמה בַּכֹּל או לא וכ״כ בילקוט שמעוני (בראשית פרק כד - רמז קו) ״תניא והי׳ ברך את אברהם ר׳ מאיר אומר שלא היתה לו בת. ר׳ יהודה אומר שהיתה לו בת. אחרים אומרים בת היתה לו ובכל שמה. ר׳ אלעזר המודעי אומר

איצטגנינות גדולה היתה לאברהם בלבו שכל מלכי מזרח ומערב משכימין לפתחו. ר׳ שמעון בן אלעזר אומר מרגלית טובה היתה לאברהם אבינו תלויה בצוארו שכל חולה הרואה אותה מיד נתרפא ובשעה שנפטר אברהם אבינו נטלה הקב״ה ותלאה בגלגל חמה אמר אביי היינו דאמרי אינשי מידלי יומא אידלי קצירא. דבר אחר שלא מרד עשו בימיו. דבר אחר שעשה ישמעאל תשובה בימיו״. את המדרש הזה מסביר הרקאנטי בדרך קבלית:

אמרו רז״ל (בבא בתרא ט״ז ע״ב, ילקו״ש בראשית פרק כד, רמז קו) בת היתה לו לאברהם ובכל שמה. בספר הבהיר ומהיכן היתה בת לאברהם הן דכתיב ויי׳ וברך את אברהם בכל וכתיב כל הנקרא בשמי לכבודי וגו׳ (ישעיה מג׳ ז׳) ההיא ברכה היתה בתו או לא היתה אלא אמו. בתו היתה. משל למלך שהיה לו עבד שלם תמים לפניו ונסהו בכמה נסיונות ועמד בכולן. אמר המלך מה אתן לעבד זה או מה אעשה לו אלא אצונו לאחי הגדול ליעצו לשומרו ולכבדו. חזר העבד עם אחיו הגדול למד מדותיו אהבו האח וקראו אוהב דכתיב זרע אברהם אוהבי (ישעיה מא׳ ח׳) אמר מה אתן לו ומה אעשה לו הנה כלי נאה עשיתי ובו מרגליות נאות ואין כמותן והם סגולת מלכים אתננה לו ויזכה במקומי. הה״ד ויי׳ ברך את אברהם בכל. הנראה מזה המאמר כי התפארת הוא המלך והאח הגדול הוא החסד. כתב הרמב״ן ז״ל כי המדה הנזכרת היא השמינית מי״ג מדות וכתיב אני יי׳

עושה כל (ישעיה מה' ז'). כוונת הרב ז"ל כי הרמז בא ליסוד הכל ובאמרו אני יי' עושה כל רמז שהמכריע הראשון ישפיע לשני ונקרא אמת לפי כוונתו ז"ל ולשונו מוכיח על הברית. אמנם מה שנראה כוונתם זכרונם לברכה כי מלת אמת רומז לתפארת ישראל. וכבר רמזתי זה. והבת הנזכרת היא כנסת ישראל שהיתה לו כבת. וכן אמרו בספר הבהיר ברוגז רחם תזכור (חבקוק ג' ב'). בעת שיחטאו לך בניך ותכעוס עליהם רחם תזכור. ומאי רחם תזכור. אותו שאמר ארחמך יי' חזקי (תהלים יח' ב'). ונתת לו המדה הזאת שהיא שכינתו של ישראל וזכור בנו שירשה ונתתה לו שנאמר ויי' נתן חכמה לשלמה (מלכים א' ה' כו'). וזכור אביה אברהם שנאמר זרע אברהם אוהבי. ויש מרבותינו ז"ל שאמרו שלא היתה לו בת. ולפי הפשט מפני שלא היה יכול להשיאה רק לעובדי עבודה זרה. אמנם יש מחכמי הקבלה מפרשים כי מחלוקתם היתה אם הבת הנרמזת היא בימין או בשמאל. ובזה צריך עיון גדול כי יש ראיות לכאן ולכאן. אמנם הדעת נוטה שהיא בשמאל ועל כן הלב נוטה קצת לצד שמאל. גם סוד התפילין של יד מוכיח כן. וצריך להתבונן בפסוק נצבה שגל לימינך (תהלים מה' י'). ובפסוק שב לימיני (תהלים קי' א') הנאמר לדוד לדעת רז"ל ובפסוק לקץ הימין (דניאל יב' יג'). השיב אחור ימינו. וטעם ואשביעך ביי' אלהי השמים ואלהי הארץ ידוע מדברינו כי אלהי השמים היא התשובה כטעם השמים כסאי (ישעיה סו' א'). ואלהי הארץ תבין מפסוק וזנה אחרי אלהי

נכר הארץ כמו שאני עתיד לבאר בגזירת האל. ועוד יש לפרש כי רמז למכריע ראשון ולכן הוסיף בו ויי"ו. עכ"ל.

העולה מהדברים הוא אשר אמרנו שהמלכות הנקראת **בַּכֹּל** היתה עושה רצונו ובודאי שמלאך מטט' הכפוף אליה היה כפוף לאאע"ה ולכן **וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ** עבד כאן הוא מלאך מטט' הנקרא נער והוא שר הפנים שאמר "נער הייתי וגם זקנתי" ולכן נקרא כאן **זְקַן בֵּיתוֹ** ומה פירוש **הַמֹּשֵׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ** הסביר רבי נהוראי בזוהר (בראשית דף קכו:) "המושל בכל אשר לו, שנתן לו קודשא בריך הוא ממשלה על כל צבאותיו, ותאנא אמר רבי שמעון אמר רבי יוסי אמר רב, כל צבאותיו של אותו עבד נוטלים אור ונהנין מזיו הנשמה" ואמר **שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי** (מכאן ואילך יובאו דברי הזוהר הנ"ל והוא מדרש הנעלם) מה הפירוש? "וכשהוא (מלאך מטט') הולך לעשות שליחותו, כל צבאותיו והמרכבה שלו נזונין מאותו הזוהר הדא הוא שהנשמה אומרת לו, (דכתיב) **שִׂים נָא יָדְךָ**, כלומר סיעתך **תַּחַת יְרֵכִי**, וזהו אור הנשפע מן הנשמה עליהם, אמר רבי יהודה ברבי שלום, כך קבלנו, בשעה שזה הולך בשליחותו של מקום, קודשא בריך הוא מניע כל צבאותיו של מעלה באות אחת משמו, אמר רב הונא, כך הוא ירכ"י בגימטריא ר"ם, כלומר הנשמה אומרת שים נא ידך, סיעתך, תחת מעלתו של רם ונשא המושל על הכל, ולאחר שצוה סיעת עליונים תחת ידו אומר

וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּיהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ הואיל ואמר ביהו״ה שהוא הכל, למה נאמר **אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם**? אמר רב יהודה, שהוא אדון על הכל, בבת אחת וברגע אחת הוא מניע לכל, וכלם כאין נגדו. רבי יצחק אומר על שתים אותיות משמו להורות שהוא הכל ואין אחר **וְאַשְׁבִּיעֲךָ ביהו״ה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ**, אמר רב הונא, אי הוינא עמהון דמארי מתניתא, כד גלו רזא דנא, לא איפרשנא מנהון הכי, דהא אנא חזי עמיקין סגיאין בפומייהו, דגלו ולא אתחזיין לכל איניש, תא חזי, שבועת קיימא דא אומי לה נשמתא, דכתיב **אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי**, אמר רבי יצחק מהכא משמע, שהואיל ואתה הולך בשליחות זה, לא תקח אשה לבני, כלומר שלא תקח גוף לבני (ד״א ל״ג לבנייני), ליכנס בגוף אחר בגוף זר, בגוף שאינו ראוי לו, אלא בההוא ממש שהוא שלי, בההוא ממש שיצאתי ממנו, הה״ד **כִּי אֶל אַרְצִי וְאֶל מוֹלַדְתִּי תֵּלֵךְ**. אמר רבי יוסי, מהו **וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי לְיִצְחָק**, אמר רבי יצחק, אותו הגוף שנצטער עמי באותו העולם, ולא היה לו הנאה וכסוף בו מפני יראת קונו, אותו הגוף ממש תקח ליצחק עמו בהאי שמחת הצדיקים, ליצחק עמו בשמחת הקדוש ברוך הוא, ליצחק עמו דעכשיו עת שחוק בעולם, הה״ד (תהלים קכו ב) אז ימלא שחוק פינו וגו׳. אמר רבי יהודה בר יצחק, תא שמע אין מלאך אחד עושה אלא שליחות אחד בבת אחת, ותניא אמר רבי אבא, מלאך אחד אשר קסת הסופר במתניו, עתיד להרשים כל אחד ואחד על מצחו, ולאחר כן השר הגדול הולך לתקן כל

אחד ואחד, ולהעמידו לקבל נשמתו, הה״ד **הוּא יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ לְפָנֶיךָ וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה**, מאי לפניך, לפני שליחותך. רבי (אלעזר) אליעזר אזל למחמי לרבן יוחנן בן זכאי רביה, וההוא יומא ריש ירחא הוה, כד מטא גביה, א״ל בירא דלסריין, ומליין ליה, והוא נביע מדידיה יתיר, מאי בעא הכא, אמר ליה חייב אדם להקביל פני רבו, אמר ליה לאו על כך אמרית, אלא אנא חמי באנפך דמלה חדתא אית גבך, מאינון עמיקים דאת עתיד למתבע. אמר ליה, חמינא האי אור הראשון דמטלנוי עשרה ובעשרה נטיל וברזא דעשרה נהיג לכלא ובאתוותא דעשרה עביד עובדוי. ותאנא עשרה פתקין עשרה מפתחן דבי קצרי בידוי, ופתקין עשרה נטיל בגינתא דעדן, לאתקנא ארעא על גופיהון דצדיקיא אמר ליה, אליעזר ברי, חמית הוית יתיר ממלאכא קדישא, דעלמא בעשרה אתברי בעשרה אתנהיג בעשרה, כרסייא קדישא בעשרה, אורייתא הוא בעשרה, מטלנוי בעשרה, עלמין עלאין בעשרה, וחד עלאה על כלא בריך הוא. ואימא לך מלה, דעתיה דמאריה דמתניתא הוה בהאי, מה כתיב **וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גְמַלִּים מִגְּמַלֵּי אֲדֹנָיו וַיֵּלֶךְ**, אמר ליה, רבי זכינא לפסוקא דא, אבל **וְכָל טוּב אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ** מהו? אמר ליה הוא שמיה דמאריה, דאזיל גביה לאעלא ליה ולאנהגא (ולאגנא) ליה, אמר דא ודאי הוא, כי (שמות כג כא) שמי בקרבו, תנן אמר רבי אבהו, תא חזי, מאן דידע שמיה על בורייה, ידע דהוא ושמיה חד הוא, קודשא בריך הוא ושמיה חד, דכתיב

(זכריה יד ט) יהו״ה אחד וגו׳, (כלהו) כלומר השם והוא אחד.

אמר רבי אבא, אית לאסתכלא בפרשתא דא: **וַיַּבְרֵךְ הַגְּמַלִּים מִחוּץ לָעִיר אֶל בְּאֵר הַמָּיִם**, אמר רבי אבא, מחוץ לעיר, דא הוא בי קברי, אל באר המים, דתניא הנקדמים בבתי קברי, אותם שנשאו ונתנו בתורה, דהא תנן כשנכנס אדם לקבר, מאי דשאלו ליה תחילה אי קבע עתים לתורה, דכתיב (ישעיה לג ו) והיה אמונת עתך וגומר, וכשיצא אינו דין (לקיימם) להקימו בתחלה. אמר רבי אבא, **לְעֵת עֶרֶב**, זהו יום ששי שהוא ערב השבת, שאז הזמן לקיימא מתיא, מאי משמע, דתנן שיתא אלפי שנין הוי עלמא, והוא אלף הששי שהוא סיום הכל, והיינו לעת ערב, זמן סיום הכל, **לְעֵת צֵאת הַשֹּׁאֲבֹת**, אלו הם תלמידי חכמים השואבים מימיה של תורה, שהוא עת לצאת ולהתנער מן העפר. ואמר רבי אבא עוד יש לדעת, דתנן אותם המתעסקים לדעת את בוראם בעולם הזה, ונשמתם בתשלומה לעולם הבא, שזכו לצאת משבועת הנשמה הולך לדעת מי הוא גופה ממש, ומאי הוא, **הִנֵּה אָנֹכִי נִצָּב עַל עֵין הַמָּיִם**, אף על גב שתלמיד חכם הוא, הולך אחר התשלום, דכתיב **וְהָיָה הָעַלְמָה הַיֹּצֵאת לִשְׁאֹב וְאָמַרְתִּי אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי נָא מְעַט מַיִם מִכַּדֵּךְ**, אמור לי רמז ידיעתו ממה שהשגת, **וְאָמְרָה אֵלַי גַּם אַתָּה שְׁתֵה**, אף אתה עבד (כמוך) כמוני, ולא נתחלף לי (על) ידיעתך בידיעתו של מקום ברוך הוא, וצריך אתה להשיג שאתה נברא כמוני, **וְגַם לִגְמַלֶּיךָ**

אֶשְׁאָב, כלומר ידיעת השגתי שלא השיגו סיעתך, וידעתי כי מעלה יש לי עליך, והיאך נבראת אתה מזיו הנתון אצלך, אם הוא אומר, סימן זה יהי מסור בידי על כל דברים אלו, ואדע שהיא האשה, הוא הגוף מאותה הנשמה השבועה שהשביעני. **וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר** וגו׳, רבי יצחק אמר רבי יהודה, בעוד שכל העניינים הוא רוצה לנסות על הגוף, מאי כתיב **וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת**, זהו הגוף קדוש, שנתעסק בדברי תורה, וכתת גופו להשיג ולדעת את קונו, **אֲשֶׁר יָלְדָה לִבְתוּאֵל**, אמר רב יהודה, בתו של אל, **בֶּן מִלְכָּה**, בן מלכה של עולם, **אֵשֶׁת נָחוֹר אֲחִי אַבְרָהָם**, חברת השכל, גוף שנדבק בשכל, והוא אח הנשמה, **וְכַדָּהּ עַל שִׁכְמָהּ**, משא החכמה עליה, **וַיָּרָץ הָעֶבֶד לִקְרָאתָהּ**, זה מטטרו״ן, **וַיֹּאמֶר הַגְמִיאִינִי נָא מְעַט מַיִם מִכַּדֵּךְ**, אמור לי רמז חכמתא בידיעת בוראך ממה שעסקת בעולם שיצאת ממנו, אמר רבי אבא כדפרשינן. אחר כל זה מה כתיב, **וְאָשִׂם הַנֶּזֶם עַל אַפָּהּ וְהַצְמִידִים עַל יָדֶיהָ**, אמר רבי אבא, אותם העצמות שנפזרו לכאן ולכאן, הוא צומד אותם ושוקלם זה על זה, כמה דאת אמר (ישעיה נח יא) ועצמותיך יחליץ, אמר רבי אבא, באותה שעה אותו הגוף עומד בארץ ישראל, ושם נכנסת בו נשמתו, אמר רבי יוחנן, מי מוליך הגוף לארץ ישראל, אמר רבי זירא, קודשא בריך הוא עושה מחילות תחת הארץ, והם מתגלגלים והולכים לארץ ישראל, ה״ד (שם כו יט) וארץ רפאים תפיל, אמר רבי יצחק, גבריאל מוליך אותם לארץ ישראל, מנא לן, דכתיב

(בראשית כד נח) **הֲתֵלְכִי עִם הָאִישׁ הַזֶּה**, וכתיב התם (דניאל ט כא) וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל. אמר רבי יוסי, מאי דכתיב **וּלְרִבְקָה אָח וּשְׁמוֹ לָבָן**, אמר רבי יצחק, אין יצר הרע בטל מן העולם, אף על פי שכלו לא נמצא, קצתו נמצא, תא חזי בתחלה כשהיה מוטל בעולם הזה נקרא לוט, לעולם הבא (יבדל) יבטל מן העולם, אבל (לעתיד לבא) לא כולו, ונקרא לָבָן, לא מנוול כבראשונה, אלא כמאן דסחי מנוולו, לבן למאי אצטריך, אמר רבי שמעון, למעבד פריה ורביה אצטריך, דאמר רבי שמעון, אם אין יצר הרע נמצא, פריה ורביה אינו מצוי, תא שמע כיון שהגוף נבנה ועומד בקיומו, מאי כתיב, **וַיְשַׁלְּחוּ אֶת רִבְקָה אֲחֹתָם** וגומר, מאי (הוי) **וְאֶת מֵנִקְתָּהּ**, זה כח התנועה, רבי יצחק אמר זה כח הגוף.

רבי אבהו פתח בהאי קרא, (שיר ד ח) אתי מלבנון כלה, אתי מלבנון תבאי וגומר, אמר רבי אבהו, כיון שהגוף נבנה על קיומו, ומביאין אותו לקבל נשמתו לארץ ישראל, הנשמה ממתנת אליו ויוצאת לקראתו, כמה דאת אמר **וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה**, הה״ד אתי מלבנון כלה, זו היא הנשמה, תשורי מראש אמנה, היינו דכתיב **וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא**, אמר רבי יהודה, אם היא הנשמה, תינח אברהם כדקאמרן, אבל יצחק מהו, אמר רבי אבהו, הא חברייא אמרו דעכשיו אתקרי יצחק, על שום חדוותא סגיאה דבעלמא, אמר רבי אבהו, בתחלה נקראת הנשמה אברהם והגוף שרה, עכשיו נקראת הנשמה יצחק והגוף רבקה. תנן במתניתין, אמר רבי שמעון, ארבעים שנה קודם קיום הגוף, ממתנת

הנשמה לגוף בארץ ישראל, באיזה מקום, במקום המקדש. אמר רבי אבהו, תא חזי, **וַיִּקַּח אֶת רִבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֶּאֱהָבֶהָ וַיִּנָּחֵם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ**, אוהב לאותו הגוף ומתנחם עמו, והוא עת לשחוק והחדוה בעולם. עד כאן המדרש הנעלם.

נחזור להמשך הביאור **וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי** לעיל ראינו שעֶבֶד אַבְרָהָם הוא מלאך מטט׳ וכאן המלאך עולה ממקומו הקבוע מתחת למלכות דאצילות למלכות דאצילות הנקראת אנכי **וַיהוָֹה** היינו הוא ובית דינו כלומר זו״ן או תו״מ השפיעו לאאע״ה **בֵּרַךְ אֶת אֲדֹנִי** במידה הנקראת בכל היינו שפע השכינה ובלשוננו רוח הקודש. אמרנו שאאע״ה היה אחוז במלכות הנקראת בכל וכעת אנו למדים שהוא עולה אל החסד וזה הוא **אֲדֹנִי** מלכות **מְאֹד** ת״ת **וַיִּגְדָּל** חסד כי גדולה זו ספירת החסד וכאשר היה אחוז בספירת החסד הרי ששלט על כל מה שמתחת לספירה זו וזה הוא **וַיִּתֶּן לוֹ צֹאן** נצח **וּבָקָר** הוד **וְכֶסֶף** חסד **וְזָהָב** גבורה וכן שאר מדרגות בי״ע שהם **וַעֲבָדִם וּשְׁפָחֹת** זו״ן דבריאה וכן עולמות שהם הפך הקדושה **וּגְמַלִּים וַחֲמֹרִים. וַתֵּלֶד שָׂרָה** שהיא הבינה הנקראת אלקים חיים וריבוע אלקים כזה: א אל אלה אלהי אלקים גימ׳ ר וכשהוא מלא כזה: אלף למד הי יוד מם גימ׳ ש ויש בשם אלקים ה׳ אותיות וזו היא ה׳ של שרה. והנה ענין היות שרה בספירת הבינה נרמז במילים ״אישה יפת מראה אית״ ר״ת אימא שהיא הבינה ולפי זה אאע״ה הוא חכמה ולכן היה כהן **אֵשֶׁת**

אֲדֹנִי זו הבינה אשה לחכמה **בֵּן לַאדֹנִי** זה הוא יצחק שה״ס הגבורה והוא בן לבינה **אַחֲרֵי זְקֻנָתָהּ** אחרי שעלתה לבינה כי חו״ב נקראים זקנים **וַיִּתֶּן לוֹ אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ** אמרנו שאשר זו הבינה והיא נותנת לגבורה את המילוי שלה ומילוי ס״ג הוא ל״ז זה הגיל בו נעקד יצחק וזה הוא ״לוי״ ע״ה גימ׳ ל״ז. אחר העקידה חי יצחק קמ״ג שנים שזה שם אהי״ה במילוי אלפין וגם הוא בבינה. **וַיַּשְׁבִּעֵנִי** סוד השבועה הוא במלכות הנקראת בת שבע ובמלכות יש את שם **אֲדֹנִי** ואמר **לֵאמֹר** כי הרי העבד שהוא מטט׳ כדי להגיע למלכות הוא צריך לעלות מדרגה ובא הציווי: **לֹא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אָנֹכִי יֹשֵׁב בְּאַרְצוֹ** כבר אמרנו שכנען זו מלכות ללא חיבור לת״ת ואז המלכות נקראת צדק גימ׳ כנען עם ד׳ אותיות כנען הרי צדק. זה מצב קטנות מוחין ולא רצה אאע״ה שהבת ליצחק תהיה מצד הקטנות שם יש ריב מדון והבנים לא יהיו ראויים לביתו של אאע״ה. **אִם** כל אם זו בינה שנאמר (משלי) ״כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא״ למרות שכאן הניקוד חיריק ושם צירי אין מתחשבים בניקוד, **לֹא אֶל בֵּית אָבִי תֵּלֵךְ** אבי היינו אבא הרי שהבת צריכה להיות מצד חו״ב וזה הוא **וְאֶל מִשְׁפַּחְתִּי וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי. וָאֹמַר אֶל אֲדֹנִי אֻלַי לֹא תֵלֵךְ הָאִשָּׁה אַחֲרָי, וַיֹּאמֶר אֵלָי יְדֹוָד אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנָיו יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ אִתָּךְ וְהִצְלִיחַ דַּרְכֶּךָ וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי מִמִּשְׁפַּחְתִּי וּמִבֵּית אָבִי, אָז תִּנָּקֶה מֵאָלָתִי כִּי תָבוֹא אֶל מִשְׁפַּחְתִּי וְאִם לֹא יִתְּנוּ לָךְ וְהָיִיתָ נָקִי מֵאָלָתִי.** **וָאָבֹא הַיּוֹם אֶל הָעָיִן** תלה את קפיצת הדרך בזכותו.

ברם, רמז יש כאן שאליעזר עבד אברהם שהוא בדרוש הקבלי רומז למטט' התעלה אל חו"ב וזה הוא **הָעַיִן** גימ' ע"ב ס"ג וכ"כ הגר"א בבאור על תקו"ז - תיקון יא מתיקונים אחרונים "עינא דמיא כו' - ר"ל בינה והוא לשון עין המים גם ידוע שמעיין זו הבינה **וָאֹמַר יְדֹוָד אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם אִם יֶשְׁךָ נָא מַצְלִיחַ דַּרְכִּי אֲשֶׁר אָנֹכִי הֹלֵךְ עָלֶיהָ, הִנֵּה אָנֹכִי נִצָּב עַל עֵין הַמָּיִם וְהָיָה הָעַלְמָה הַיֹּצֵאת לִשְׁאֹב וְאָמַרְתִּי אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי נָא מְעַט מַיִם מִכַּדֵּךְ, וְאָמְרָה אֵלַי גַּם אַתָּה שְׁתֵה וְגַם לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב הִוא הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הֹכִיחַ יְדֹוָד לְבֶן אֲדֹנִי. אֲנִי טֶרֶם אֲכַלֶּה לְדַבֵּר אֶל לִבִּי** זו התפילה העולה מהמלכות לבינה הנקראת לב **וְהִנֵּה רִבְקָה** שהיא במלכות **יֹצֵאת** מעולמות בי"ע **וְכַדָּהּ עַל שִׁכְמָהּ** כלומר היא מלבישה על ספירות נה"י דז"א **וַתֵּרֶד הָעַיְנָה** עיין בתיקו"ז (דף צב ע"א) שמסביר שתוספת ה' במילת העינה מורה על ה' אחרונה שהיא המלכות **וַתִּשְׁאָב** שפע מן המלכות **וָאֹמַר אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי נָא** השקי אותי משפע המלכות שיש בה שם ב"ן ונא ע"ה גימ' ב"ן. **וַתְּמַהֵר וַתּוֹרֶד כַּדָּהּ מֵעָלֶיהָ וַתֹּאמֶר שְׁתֵה וְגַם גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה וָאֶשְׁתְּ וְגַם הַגְּמַלִּים הִשְׁקָתָה, וָאֶשְׁאַל אֹתָהּ וָאֹמַר בַּת מִי אַתְּ** הסתפק העבד אם היא מצד הבינה או המלכות ולכן שאל "בַּת מִי אַתְּ" (כך מוסבר גם ברות "מי את בתי") והיא עונה **וַתֹּאמֶר בַּת בְּתוּאֵל** בזוהר בראשית (דף קלו ע"ב) והרמח"ל מסבירים בַּת בְּתוּאֵל היינו בתו של אל והכוונה מלכות בשעה שמקבל את אור החסד הנקרא אל והמלכות היא **בֶּן** יש בה שם ב"ן ויש בה ג"פ שם

אלקים שהם גימ׳ **נחור** וזה הוא נָחוֹר ואמרה לו **אֲשֶׁר יָלְדָה לּוֹ מִלְכָּה** שהיא המלכות נולדה מהבינה הנקראת אשר. מיד כשהבין העבד שרבקה מצד המלכות **וָאָשִׂם הַנֶּזֶם עַל אַפָּהּ** אפה גימ׳ פו׳ כמנין אלקים הרומז למלכות **וְהַצְמִידִים עַל יָדֶיהָ** ראינו לעיל שכַּדָּהּ עַל שִׁכְמָהּ היינו התורה שיש בה כ״ד ספרים נלמדה במשך 365 יום כמנין שִׁכְמָהּ וכעת נותן העבד צמידים על ידיה להוקרה על לימוד התורה כי יָדֶיהָ גימ׳ כַּדָּהּ (בשם ה״מגלה עמוקות״) וצמיד רומז לשתי לוחות הברית שנאמר בהם מ״זה ומזה הם כתובים״ זה כפול זה שווה 144 כמנין צמיד. מיד עשה העבד ייחוד יב״ק וזה הוא **וָאֶקֹּד** ע״ה גימ׳ יב״ק וזה רמוז כאן **וָאֶשְׁתַּחֲוֶה** כנגד המלכות **לַיהוָה** זו התפארת **וָאֲבָרֵךְ אֶת יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם** זו הבינה הנקראת **אֲשֶׁר** והיא **הִנְחַנִי** מהיסוד שלה הנקרא נח נשפע שפע **בְּדֶרֶךְ אֱמֶת** לת״ת ומשם **לָקַחַת אֶת בַּת אֲחִי אֲדֹנִי** למלכות שם אחוזה רבקה והיא אשה **לִבְנוֹ** הוא יצחק העולה ד״פ ב״ן. ידוע שאין **וְעַתָּה** אלא לשון תשובה הנקראת **אִם** ואמר להם **יֶשְׁכֶם עֹשִׂים** אם אתם עושים תשובה, הרי שתוכלו לעשות **חֶסֶד וֶאֱמֶת אֶת אֲדֹנִי** אברהם איש החסד כי אתם, לאחר התשובה, נמצאים בבינה ומשם **הַגִּידוּ** מלשון נגיד ונפיק **לִי** ל י׳ ספירות **וְאִם לֹא** ואם אינכם עושים תשובה **הַגִּידוּ לִי וְאֶפְנֶה עַל יָמִין אוֹ עַל שְׂמֹאל. וַיַּעַן לָבָן וּבְתוּאֵל וַיֹּאמְרוּ מֵיְהוָה יָצָא הַדָּבָר** מצד השכינה הנקראת דבר ויש בה שם אדנות גימ׳ ע״ה מד׳ ולכן **לֹא נוּכַל דַּבֵּר אֵלֶיךָ רַע אוֹ טוֹב. הִנֵּה רִבְקָה** שהיא

המלכות **לְפָנֶיךָ** מטט׳ **קַח** לשם קיחה **וָלֵךְ** גימ׳ כלה ע״ה ואז **וּתְהִי אִשָּׁה לְבֶן אֲדֹנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְדֹוָד** כפי שפסקה השכינה.

וַיְהִי לשון שמחה ולשון צער, שמחה לעבד אברהם וצער להם שבתואל מת באותו יום (רש״י). ידוע שהשמחה היא מהבינה הנקראת אם הבנים ונקראת אשר וזה הוא **כַּאֲשֶׁר** וכן הבינה נקראת **שָׁמַע** שמיעה **עֶבֶד אַבְרָהָם אֶת דִּבְרֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה לַידֹוָד** מודה לשכינה וזה הוא אַרְצָה היא נקראת ארץ והיא ה׳ אחרונה. אי נמי, היא נקראת אלקים ובמילוי כזה: אלף למד הה יוד מם גימ׳ ארצה. **וַיּוֹצֵא הָעֶבֶד** ומטט׳ מעלה מ״ן לשכינה **כְּלֵי כֶסֶף** חסדים **וּכְלֵי זָהָב** גבורות **וּבְגָדִים** עם המלבוש שלהם, וזה הוא סוד שארה כסותה ועונתה כי העונה רומז לחסד ושאר זה המזון נרמז בזהב וכסותה אלו הבגדים **וַיִּתֵּן לְרִבְקָה** למלכות **וּמִגְדָּנֹת** פירות מתוקים אלו פירות הנושרים מהמלכות ואלו נשמות של גרי הצדק **נָתַן לְאָחִיהָ וּלְאִמָּהּ** הם נולדים בהם ומתגיירים. **וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ הוּא** מטט׳ **וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר עִמּוֹ** חילותיו **וַיָּלִינוּ וַיָּקוּמוּ בַבֹּקֶר וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֻנִי לַאדֹנִי.** רוצה אני לילך לארץ ישראל שם נמצא אדני׳. **וַיֹּאמֶר אָחִיהָ וְאִמָּהּ תֵּשֶׁב הַנַּעֲרָ** הנה כאן כתוב נער ללא ה׳ כי איש לא ידעה. רצו אחיה ואמא לעכב את רבקה אצלם וזה הוא **אִתָּנוּ**. אמרו **יָמִים** זה שפע של י״ס המלאים בי״ס גימ׳ מאה כמנין ימים **אוֹ עָשׂוֹר** או לפחות שפע של י״ס **אַחַר תֵּלֵךְ. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַל תְּאַחֲרוּ אֹתִי וַידֹוָד** הרי

יש כאן הסכמה מהשכינה והקב״ה הוא ובית דינו **הַצְלִיחַ דַּרְכִּי שַׁלְּחוּנִי וְאֵלְכָה לַאדֹנִי** אני רוצה לליך לארץ ישראל, **וַיֹּאמְרוּ נִקְרָא לַנַּעֲרָ וְנִשְׁאֲלָה אֶת פִּיהָ**. אמרו נשאל אותה אם הזיווג עולה יפה אותיות פיה יפה גימ׳ אדנ״י הוי״ה עם אותיות והם כנגד זו״ן שהם חתן וכלה **וַיִּקְרְאוּ לְרִבְקָה וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ הֲתֵלְכִי עִם הָאִישׁ הַזֶּה וַתֹּאמֶר אֵלֵךְ** פיה פתחה בחכמה ואמרה מילה אחת אֵלֵךְ שורש מילה זו הלך אותיות כלה אמרה להם רצוני להיות כלה בבית אאע״ה. **וַיְשַׁלְּחוּ אֶת רִבְקָה אֲחֹתָם וְאֶת מֵנִקְתָּהּ וְאֶת עֶבֶד אַבְרָהָם וְאֶת אֲנָשָׁיו, וַיְבָרְכוּ אֶת רִבְקָה וַיֹּאמְרוּ לָהּ אֲחֹתֵנוּ אַתְּ הֱיִי לְאַלְפֵי רְבָבָה וְיִירַשׁ זַרְעֵךְ אֵת שַׁעַר שֹׂנְאָיו**. הסביר מרן הבא״ח בספרו בן איש חי - הלכות שנה ראשונה - פרשת חיי שרה:

אֲחֹתֵנוּ אַתְּ הֱיִי לְאַלְפֵי רְבָבָה, נראה לי בסייעתא דשמיא דידוע שיש ארבע עולמות שהם אצילות בריאה יצירה עשיה, וכנגדן ארבע מדרגות המספר, שהם אחדים עשיה, עשרות יצירה, מאות בריאה, אלפים אצילות, וידוע דבאצילות אין רע, ועליו נאמר, לא יגורך רע, וכתוב גם כן בעץ חיים, על אצילות נאמר אני ה׳ הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן, ולזה אמר אחותינו את דוקא היי לאלפי רבבה, שתינקי גם מן האצילות שהיא סוד אלפים, וגם מן בחינת הרבבה שהיא למעלה יותר שהיא סוד הכתר, ונרמזה בקוצו של יו״ד, יען דאת מסטרא דקדושה, מה שאין כן הם מסטרא אחרא, אין להם מגע ויניקה מבחינת האלפים, וכל שכן

מבחינת הרבבות, דעל אצילות נאמר וכבודי לאחר לא אתן.
וַתָּקָם תקומה הייתה לה שיצאה מיד הדיוט ונכנסה לבית אאע"ה כמו "ויקם שדה עפרון" שיצא מיד הדיוט, ובדרך סוד המלכות עולה מבי"ע ואצילות **רִבְקָה** המלכות **וְנַעֲרֹתֶיהָ** ההיכלות. **וַתִּרְכַּבְנָה** מילה יחידאית בתנ"ך ואלו אותיות תבורכנה רמז שהכתוב מברך אותן על ההחלטה. **עַל הַגְּמַלִּים** גמל גימ' ס"ג שזו הבינה והרוכב על הבינה זו החכמה, חכמת נשים בנתה ביתה, **וַתֵּלַכְנָה** גימ' חתן כלה בחסרון ב' כלומר עדיין לחתן ולכלה אין בית **אַחֲרֵי הָאִישׁ** הוא איש כלפיהן אולם **וַיְמַהֵר הָעֶבֶד** הוא עבד כלפי יצחק **אֶת רִבְקָה וַיֵּלֶךְ. וְיִצְחָק בָּא מִבּוֹא בְּאֵר לַחַי רֹאִי** הפסוק קשה בפשט, מה פירוש בָּא מִבּוֹא? במדרש כתוב שבא יצחק ממצרים שמשם הביא את הגר ובעל הכתב והקבלה טוען שטעמי המקרא לא מקבלים פירוש זה כי נגינת מִבּוֹא היא בזקף קטן ואמר כי מִבּוֹא היינו מסיבת בואה של רבקה כלומר בגללה יצחק בא מבאר לחי רואי. ובספר ישרש יעקב מצאתי שמילת מִבּוֹא הוא ר"ת ויפגעו ב'ו מ'לאכי א'לקים שהיו שהעלילו על יצחק שנגע ברבקה וכעת המלאכים מעידים שלא נגע בה אלא עלה והתעלה כאביו וזה הוא **וְהוּא יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב. וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב** יצחק שמידתו גבורה והיא מתעוררת בעת המנחה וכלשון הזוהר פ' יתרו "וכל דינין מתערין" יוצא יצחק ומתקן תפילת מנחה. ראב"ע אומר שהפשט הוא שהלך בין השיחים.

אולם שיחה זו תפילה. **וַיִּשָּׂא עֵינָיו** בנבואה **וַיַּרְא** בחכמה **וְהִנֵּה גְמַלִּים בָּאִים. וַתִּשָּׂא רִבְקָה אֶת עֵינֶיהָ וַתֵּרֶא אֶת יִצְחָק וַתִּפֹּל מֵעַל הַגָּמָל** אמרנו שגמל רומז לשם ס״ג שהוא בבינה וכעת היא מרכינה קומתה לגבורה. כתוב זוהר שמות דף רלו ע״א: ״פתח ואמר, **וַתֹּאמֶר אֶל הָעֶבֶד מִי הָאִישׁ הַלָּזֶה הַהֹלֵךְ בַּשָּׂדֶה לִקְרָאתֵנוּ וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד** וגו׳, מה כתיב לעילא, וַתִּשָּׂא רִבְקָה אֶת עֵינֶיהָ וַתֵּרֶא אֶת יִצְחָק וַתִּפֹּל מֵעַל הַגָּמָל, האי קרא אמאי אצטריך למכתב באורייתא? ותו, וכי בגין דחמאת שפירו דיצחק (מאי טעמא) אתרכינת מגמלא. אלא האי קרא רזא איהו, תא חזי (ותרא את יצחק, מנא ידעת דאיהו יצחק, אלא ותרא את יצחק, חמאת בההיא שעתא מה דלא ידעת), (ס״א תא חזי, בשעתא דמטאת רבקה לגבי דיצחק, שעתא דצלותא דמנחה הות, ובההוא זמנא דינא אתער בעלמא), וחמאת ליה ברוגזא דדינא קשיא, וחמאת דהא סיום דרוגזא קשיא איהו גמל לתתא, ודא איהו רזא דמותא, ובגין כך אתרכינת ואשמיטת גרמה מההוא גמל, דהא כד אסתכל דינא קשיא, ההוא גמל אתתקף, ובגין כך אשמיטת גרמה מינה, (ס״א, רזא דמותא, וכד האי דינא קשיא אתער, ההוא גמל אתתקף, ובגין כך אתרכינת ואשמיטת גרמה מההוא גמל), ולא יתבת תמן. תא חזי, האי גמל, היינו רזא דכתיב, (משלי יט יז) וּגְמֻלוֹ יְשַׁלֶּם לוֹ, דא גמול דאינון חייביא, דכתיב (ישעיה ג יא) אוֹי לָרָשָׁע רָע כִּי גְמוּל יָדָיו יֵעָשֶׂה לוֹ, והאי איהו גמל, דקיימא לאכלא כלא ולשיצאה כלא, והאי איהו זמין תדיר

לקבל (נ״א לקטלא, נ״א לחבלא) בני נשא, ובגין כך האי מאן דחמי בחלמיה גמל, אחמיו ליה מותא דאתגזרת עליה, ואשתזיב מינה. תא חזי, האי סטרא דמסאבא אקרי הכי, דגרים מיתא לכל עלמא, והאי הוה דאסטי לאדם ולאתתיה, וההוא דרכיב עליה איהו סמא״ל, ואיהו אתא למטעי עלמא, וגרם מותא לכלא, ובגין כך אתא ושליט על כלא. אדם איהו אמשיך ליה לגביה, וכיון דאיהו אמשיך ליה לגביה, כדין איהו אתמשך אבתרייהו, עד דאסטי לון, ובגין כך אמר שלמה, (שם ה ח) וְאַל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ, דכל מאן דאתקריב לביתה, כדין איהי נפקת ומתקשתא ואתמשכת אבתריה. ועל דא, רבקה כד חמאת דהוה ליה לאתדבקא בסטרא דדינא קשיא, כיון דחמאת ליה ליצחק ברזא דדינא קשיא, וחמאת דמההוא סטרא נפק דינא אחרא תקיפא, מזוהמא דדהבא, וכד חמאת האי, מיד ותפול מעל הגמל, בגין לאתרפויי מן דינא ומההוא זוהמא, כתיב (ישעיה סו ז) קול ה׳ משלם גמול לאויביו מההוא זוהמא.

קיצור מאמר הזוהר: מה ראתה רבקה ליפול מעל הגמל? מה גרם לה? אלא השעה היתה שעת המנחה בה מתעורר הדין בעולם והדין קשור למות הרמוז בגמל ולכן נשמטה מהגמל כי רצתה לברוח ממדית המות. כתוב בגמרא (ברכות נו ע״ב) הרואה גמל בחלום, מיתה נקנסה עליו מן השמים אלא שחסו עליו״.

וַתֹּאמֶר אֶל הָעֶבֶד מִי הָאִישׁ הַלָּזֶה הַהֹלֵךְ בַּשָּׂדֶה לִקְרָאתֵנוּ וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד הוּא אֲדֹנִי וַתִּקַּח הַצָּעִיף וַתִּתְכָּס רמזה לו שיפרוס כנפיו עליה. **וַיְסַפֵּר הָעֶבֶד לְיִצְחָק אֵת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיְבִאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ וַיִּקַּח אֶת רִבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֶּאֱהָבֶהָ וַיִּנָּחֵם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ.**

כתב הרמח״ל זללה״ה בספרו אדיר במרום ח״א - מאי (מהאי) מצחא דלתתא נהרין ארבע מאה בתי דינין הנה על יצחק נאמר, **וַתֵּלֶד שָׂרָה אֵשֶׁת אֲדֹנִי בֵּן לַאדֹנִי**. והוא כי מלבד מה שנתקן אברהם מצד עצמו, נתקן גם כן בהולידו את יצחק, כי כן הגבורה צריכה לצאת מן החסד, בסוד, המים הרו וילדו אפילה. ובאמת הוא סוד שם ב״ן שהוא סוד הגבורות. אך הענין הוא כי יצח״ק הוא גי׳ ד׳ פעמים ב״ן, והם בני״י אלהי״ם. והוא סוד, הניקה בני״ם שרה (בראשית כא, ז). וזה סוד, כל בני״י אלהי״ם. ועם כל זה הם נכללין בב׳, והוא סוד, ולקדקד נזיר אחיו (דברים לג, טז), קדקד שניתן ליוסף בסוד משיח בן יוסף שהוא גם כן בסוד יצחק, בסוד, היניקה בנים שרה, כמבואר במקום אחר.

למעיינים: ראו דברי השל״ה הקדוש - פרשת חיי שרה אות כ׳ ואילך.

כעת נביא את המשך המדרש הנעלם לעיל. **וַיִּקַּח אֶת רִבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֶּאֱהָבֶהָ וַיִּנָּחֵם יִצְחָק**

אַחֲרֵי אִמּוֹ, אוהב לאותו הגוף ומתנחם עמו, והוא עת לשחוק והחדוה בעולם. אמר רבי יהודה, הא כל פרשתא דא אתברר לן, אבל לא יכילנא למנדע מהו: **וַיִּסֶּף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קְטוּרָה**, ולשקולא דדעתא, כל פרשתא דא ליסתורי, כד אתא רב דימי אמר, האי פרשתא דא שמענא ולא אדכרנא, אמרו דעלאין תקיפין לא זמנוה לגלאה, ואנן מאי נימא, קם רבי יהודה ואמר, ממתיבתא דחברנא מארי מתניתא גליא, קמו ואזלו הוא ורבי ייסא ורבי חייא, אשכחוה לרבי אלעזר ברבי שמעון, והוה מגלה רזין דתפילין, עאלו קמיה, ואמרו במאי אתעסק מר, אמר לון טעמא דתפילין אמינא, דהא זכאה הוא בר נש דמנח תפלין, וידע טעמא דידהו. אמרו אי ניחא קמיה דמר לימא לן מלה, אמרו שמענא מאבוך, דקודשא בריך הוא ברחימו סגיאה דהוה ליה עם ישראל, אמר לון למעבד ליה בי משכנא, כגוונא דרתיכא עלאה דלעילא, וייתי דיוריה עמהון, הה״ד (שמות כה ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ושמענא מאבוך, דהכא סתים טעמא דתפילין בהאי פסוקא, אמר לון תא חזי, כגוונא עלאה אתעבד מקדש ברתיכוי קדישין ובתר כן אשרי קודשא בריך הוא דיוריה עמהון. כעניינא דא וכגוונא דא אתערו חברייא מארי מתניתא בטעמא דתפילין, למהוי ההוא גברא דוגמא דרתיכי עלאין, רתיכא תתאה רתיכא עלאה, למיתי מלכותא דיליה וישרי דיוריה עלויה ותנינן אית ביה רזין עלאין ודוגמיהון ואית ביה תלת רתיכין, דוגמת עלאין קדישין, רזין דתלת אתוותא

דשמהן קדישי עלמין, תלת רתיכין תלתא אתוותא, ארבע פרשיות שליט על ארבע, ועל כך רזא דשי״ן דתלת כתרין ושי״ן דארבע כתרין. תלתא מלכין שליטין בגופא, תפלין עלוי, קודשא בריך הוא לעילא, אלין תפלין דרישא. תפילין דדרועא ארבע פרשיין לבא רכיב, דוגמא דרתיכא תתאה, ותתאה רכיב. עוד תנינן, דא רכיבא דדרועא לתתא, ולבא רכיב, דוגמא דאיהו לתתא, ואתמסרון בידיה לאענאה לון כל חילי שמיא, כך לבא הוא רכיב לתתא ואתמסרו בידוי כל אברי גופא, ועילא מניה ארבע פרשיין על מוחא דרישא איהו, אבל קודשא בריך הוא שליטא עלאה מלכא מכלא. (ורוח) ורזא דחכמתא דא, הוא כגוונא דמקדשא, דכתיב (שמות כה יט) ועשה כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה, ועלייהו דיוריה דמלכא בארבע אתוון, תרין רתיכין, וכהאי גוונא לבא ומוחא, לבא מכאן ומוחא מכאן, ועלייהו מדוריה דקודשא בריך הוא בארבע (ד״א, ארבע) פרשיין. אמר רבי אלעזר, מכאן ולהלאה רזי דכתרי אתוותא, ופרשיין בגופייהו, ורצועותיהון הלכה למשה מסיני, ורמיזא דלהון אתגלי, וטעמא דכלא בתלת עשר מכילן (דרחמי), אמר רבי יהודה, אלמלא לא אתינא אלא בדיל רזא דא דיי, אמרו ליה זכאה חולקך לעלמא דאתי, דכל רז לא אניס לך. אמרו ליה אתינא קמיה דמר, למנדע רזא דהאי פסוקא, וַיֹּסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קְטוּרָה, אמר פירושא דהאי פסוקא כמה דגלו חברנא מארי מתניתין, דכד נשמתא ייתי בההוא גופא קדישא דילה, הא מילייא הוו על

חייביא דיקומון ויכשרון עובדין, ויתן להו מזיוא יקרא דיליה דינדעון ויתובון, ויזכון זכותא שלימתא, וכד חמא שלמה דא, הוה סגי (ד״א, תוה סגי) ואמר (קהלת ח י) ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו, וממקום קדוש יהלכו, שיבאו ויחיו ממקום קדוש. ותנינן אמר רבי אבא אמר רבי יוחנן, כתיב (ירמיה יג כג) היהפוך כושי עורו ונמר חברבורתיו, כך הרשעים שלא זכו לשוב בעולם הזה, ולהקטיר מעשים טובים, לעולם לא יקטירו בעולם הבא, ראה מה כתיב, וַיֹּסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה, ושרוצה לעשות להם נשמה לגופם, ולקרבם בתשובה, כמה דאת אמר וְאֶת הַנְּפָשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן. אמר רבי אלעזר, תא חזי מה כתיב, וַתֵּלֶד לוֹ אֶת זִמְרָן וְאֶת יָקְשָׁן, הרבה מעשים רעים, עד שנגרשים מן העולם, דכתיב וַיְשַׁלְּחֵם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ, ועליהם נאמר (דניאל יב ב) ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו וגו׳, ועל האחרים נאמר (שם ג) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וגו׳, אמר רבי יהודה, האי משמע על פרשתא, ומשמע דאותו זמן (נקרא) עבד (ס״א, אבד) שם (הנשמה) אברהם, ובמקומו נקראת יצחק כדקאמרן, הה״ד וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִי״ם אֶת יִצְחָק בְּנוֹ, וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחַי רֹאִי עם ידיעת החי שהוא חי העולמים, לדעת ולהשיג מה שלא השיג בעולם הזה, הה״ד (ישעיה יא ט) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יהו״ה׃

פרק כה

וַיֹּסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קְטוּרָה האם זו הגר? הנה רש״י כותב כאן לפי המדרש (בר״ר פ׳ סא ד׳) קְטוּרָה - זו הגר ונקראת קטורה על שם שנאים מעשיה כקטרת ושקשרה פתחה שלא נזדווגה לאדם מיום שפרשה מאברהם. וכ״כ הזוהר בראשית (קלג ע״ב) אומר שזו הגר. ברם, הראב״ע והרשב״ם אומרים שזו אינה הגר. וכ״כ ה״שפתי כהן״ שאינה הגר ונתן טעם למעשיו של אאע״ה והנה דברי הרב:

וַיֹּסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קְטוּרָה. ומה שלקחה הוא כדי להוציא שאר הקליפות לחוץ כדי שישאר הפרי זך בלי שום ערבוב שהוא יעקב שהיתה מטתו שלימה ולזה יבוא מהול בלי שום קליפה. ומצאתי כתוב בילקוט (איוב רמז תתק״ד) שלוש נשים נשא אברהם אבינו, שרה משם, קטורה מיפת, הגר מחם עד כאן. (העיר על זה בספר קהלת יעקב ונראה לי דאין הכוונה בתו של שם ממש דאיך היתה בת צ׳ שנה, אלא מזרע שם, אך יש לומר בת שם ממש שהוליד לזקנתו כמו תמר) והכוונה הוא שהעולם נתקיים מאלו אחר המבול וכדי שיהיה זרעו של אברהם עיקר לקח מכל אחד אשה, להורות שכולם לא ניצולו אלא בשבילו וכולם כפופים לו, ועשה עיקר משרה ועשאה שרה וגברת על כל העולם שהיא בתו של שם והיא בת אחיו, וקטורה שהיא מיפת אמר אשה קרא לה שם אישות, והגר שהיא בתו של חם לא נזכר בה שם

אישות. עוד כוונה אחרת בלקיחתו אלו השלוש נשים לפי שמאלו נפרדו שבעים אומות וצפה שעתידין ישראל להגלות ביניהם לזה לקח אשה מכל אחד כדי שיהיה קורבה ביניהם אולי ירחמו עליהם מחמת הקורבה:

עוד, **וַיֹּסֶף אַבְרָהָם**. מה לו לאברהם אחר שנולד לו יצחק שהוא זרועו של עולם מה לו להוליד אלו משפחות שיצאו ממנה שהוא קוץ מכאיב לישראל כמו שאמר (במדבר ל״א, ט״ז) הֵן הֵנָּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם וגו׳ וכן אמרו במדרש (ילקוט רמז ק״ט) את זמרן שהיו מזמרין בתוף לעבודה זרה ואת יקשן שהיו מקשקשין בתוף לעבודה זרה, אלא אברהם כיוון לקחת שלושים וחמש שרים לחלקו שהוא צד החסד כדי שיהיו נוחים לישראל שנים עשר נשיאים של ישמעאל והשאר מאלו, כי כן אמרו במדרש (שם) אשורים ולטושים ולאומים כולן ראשי אומות הן, לזה הולידם לעת זקנתו כדי שיהיו חלשים בטבע, וכן היה ראיה ממדין שבאו ישראל עליהן והביאו שנים ושלושים אלף נקבות פחות משלוש שנים והרגו חמשת מלכי מדין ולא נפקד מהם איש, ולזה אמר וַתֵּלֶד לוֹ לומר למה שכיוון, ושלושים וחמש שרים שהם חזקים הם מצדו של יצחק שהוא גבור והוא עומד כנגדם לפי שהם קשין יותר משלושים וחמש של צד ימין:

הנה ראינו שאאע״ה בהיותו ראש וראשון להורדת השכינה לארץ כי השכינה הסתלקה למעלה שבעה

רקיעים, בא אאע״ה והורידה רקיע אחד וכן יצחק אע״ה וכו׳ עד שבא מרע״ה בדור השביעי והורידה לארץ ועליו הכתוב אומר באתי לגני וכו׳ לבית גינוני. אם כן אאע״ה נאבק ובירר את הקלי׳ וכתוב שמסכת עבודה זרה של אאע״ה משא ארבע מאות גמל ורמזו לנו בזה שאאע״ה נאבק קשות עם הקלי׳ והס״א שהיתה אחוזה בד׳ ספירות נהי״ם של המלכות וכאן אאע״ה בירר מהקלי׳ את הסובין והמוץ. אם נתבונן נראה שקטורה גימ׳ ש״ך לרמוז שאאע״ה בא לברר את הש״ך ניצוצין. עוד, מצאתי שיצחק נולד מפנימיות אאע״ה, ישמעאל מהחיצוניות ובני קטורה מחיצוניות דחיצוניות ועליהם כתוב ״ולבני הפלגשים אשר ...וישלחם וכו׳. נמצאנו למדים שאאע״ה כמו שלמה הע״ה נתנו דעתם גם להיפך הקדושה וירדו לעמקי הקלי׳ כדי לברר משם את ניה״ק.

כעת נבאר בס״ד את הפסוקים, **וַיֹּסֶף** אותיות יוסף שהוא יסוד **אַבְרָהָם** לפי הסוד אאע״ה הוא בחינת ה״ח שבז״א וקטורה היא במלכות והיסוד מחבר בין חסד ז״א לנוק׳. כאמור מטרת הנישואים לברר את ניה״ק שבקלי׳ וכפי שעשה שלמה המלך. והנה כאן נבררים חלקי הקלי׳. **וַתֵּלֶד לוֹ אֶת זִמְרָן וְאֶת יָקְשָׁן וְאֶת מְדָן וְאֶת מִדְיָן וְאֶת יִשְׁבָּק וְאֶת שׁוּחַ. וְיָקְשָׁן יָלַד אֶת שְׁבָא וְאֶת דְּדָן וּבְנֵי דְדָן הָיוּ אַשּׁוּרִם וּלְטוּשִׁים וּלְאֻמִּים. וּבְנֵי מִדְיָן עֵיפָה וָעֵפֶר וַחֲנֹךְ וַאֲבִידָע וְאֶלְדָּעָה כָּל אֵלֶּה בְּנֵי קְטוּרָה.** הנה הרב בספר עץ חיים פרק חי באר לנו את ענין הש״ך

ניצוצין שהם גבורות קשות שנפלו במקרה המלכים. קשה לדעת ולייחס את בני קטורה אבל ננסה ואם שגיתי את״מ. ככלל ששת בני קטורה הם ה״ג של המלכות וכללותם. בניהם הם חלקי ספירות.

זִמְרָן הוא בחסד שיש בו שם אל והוא מאחוריים של שם אל כזה: אלף אלף למד ע״ה גימ׳ זמרן ולפי הכתוב לא היו לו בנים. **יָקְשָׁן** מצד הגבורה ולכן בניו שבא ודדן ביחד גימ׳ 360 כמנין אלקים מלא כזה: אלף למד הי יוד מם שהוא עולה גימ׳ ש ואם נכתוב שין נקבל 360. יקשן עצמו הוא כ׳ פעמים שם הוי״ה. **מְדָן** הוא בתפארת ולכן הוא גימ׳ עם אותיות והכולל כמנין שם הוי״ה ב״ה (26) ואחוריים של שם הוי״ה ב״ה (72). וגם לו אין בנים. **מִדְיָן** בנצח בו יש שם צבאות ובניו גימ׳ 893 כמנין צ צב צבא צבאו צבאות עם התיבות והאותיות. **יִשְׁבָּק** ע״ה גימ׳ 413 בהוד ואין לו בנים והוא גימ׳ צבאות (499) כשנחסיר ממנה אלקים (86). **שׁוּחַ** הוא ביסוד והוא כללות ה״ג ולכן הוא גימ׳ שד-י. נותר לנו להסביר את הנכדים של יקשן בני דדן והם: **אַשּׁוּרִם וּלְטוּשִׁים וּלְאֻמִּים**. והנה כולם רומזים אל המלכות. אשורם ע״ה גימ׳ ב״ן + מלכות. **לְטוּשִׁים** גימ׳ שכינה. **לְאֻמִּים** גימ׳ א אד אדנ אדני וע״ה גימ׳ לאומים.

וַיִּתֵּן אַבְרָהָם חסד **אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק** וסוד הדבר (שמו״ר טו, כב) ״המים הרו וילדו אפילה״

כלומר מתוך החסד באה הגבורה. ענין זה בגשמיות כאשר מרכזים את קרני השמש דרך טיפת מים על נייר ניתן להוציא אש מהמים. המים מסמלים את אאע״ה והאש את יצחק. מצד הגימ׳ חסד=ע״ב וג״פ ע״ב = ריו = גבורה.

וְלִבְנֵי הַפִּילַגְשִׁים מי היו הבנים האלה? הנה לשון הרמב״ן: ולבני הפילגשים אשר לאברהם. על דרך הפשט, בעבור שנאמר לו (לעיל כא יב) כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע, לא בזרע אחר, היו כל נשיו אצלו פילגשים, לא היו נחשבות לנשים, שאין זרען ביורשיו, כי הגר שפחת שרה פילגשו היתה, אבל קטורה לאשה לקח לו. ואם היתה שפחה בביתו ולקחה לפילגש לא היה אומר ״ויקח אשה ושמה קטורה״, רק תקרא פילגש בכתוב מפני הטעם שפירשתי. ובדברי הימים (א א לב) כתוב וּבְנֵי קְטוּרָה פִּילֶגֶשׁ אַבְרָהָם:

והנה אברהם לקח לו אשה מבנות כנען ואם תאמר שהיתה מצרית או מארץ פלשתים, הנה לא שלח אל ארצו ואל מולדתו כאשר עשה בבנו, כי איננו שומר רק זרע יצחק, כי עליו נכרת הברית. ועוד, שלא יאמר הכתוב ״ויקח אשה קטורה בת פלוני החוי או הפלשתי והמצרי מארץ פלונית״ כאשר אמר בנשי עשו (להלן כו לד) וזולתן, אבל הזכיר שמה בלבד כי היא כנענית וקצר ביחוסה, וכן יעשה במקומות רבים כשלא יקפיד בייחוס שלהן. ואולי תקרא פילגש בעבור היותה שפחה ממשפחת

העבדים. ואם היתה שפחה בביתו ובא אליה לא יזכיר ייחוסה, כי אין דרך הכתוב להזכיר באמהות רק שמן כענין בזלפה ובלהה: ורש"י כתב נשים בכתובה, פילגשים שלא בכתובה כדאמר בנשים ופילגשים דדוד בסנהדרין (כא.). ואין הדבר כן, כי לא תקרא פילגש אלא כשהיא בלא קדושין, כי הכתובה מדברי סופרים, והגירסא בסנהדרין פילגש בלא כתובה וקדושין. אבל אפשר שגם בני נח כאשר ישאו להם נשים כמשפטן בבעילה היו נוהגים לכתוב להן מהר ומתן, ואשר רצונה שתהיה להם פילגש וישלח אותה כאשר ירצה ולא יהיו בניה בנוחלים את שלו, לא היה כותב לה כלום. ועל דעת רבותינו (ב"ר סא ד וכן דברי הימים א א לב) שהיא הגר, הנה היא פילגש ודאי:

וְלִבְנֵי הַפִּילַגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם מַתָּנֹת וַיְשַׁלְּחֵם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ בְּעוֹדֶנּוּ חַי קֵדְמָה אֶל אֶרֶץ קֶדֶם אלו הררי קדם הנזכרים בפרשת בלק. **וְאֵלֶּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אַבְרָהָם אֲשֶׁר חָי** המילים אֲשֶׁר חָי נזכרים כאן ואצל אדה"ר כי אאע"ה היה תיקון לאדה"ר ואמר לנו שהוא תיקן כל קומת י"ס **מְאַת שָׁנָה** כי שנה גימ' ספירה ובעשר הספירות יש עשר ספירות פרטיות הנה מאה. **וְשִׁבְעִים שָׁנָה** ועוד תיקן את הז"ת **וְחָמֵשׁ שָׁנִים** וכן תיקן את המלכות. **וַיִּגְוַע וַיָּמָת אַבְרָהָם** ענין מיתה בראיה הקבלית הוא כמו בגשמיות שהכלי נפרד מן האור **בְּשֵׂיבָה טוֹבָה זָקֵן וְשָׂבֵעַ וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו** אם נאמר שג"ר אלו האורות וז"ת אלו הכלים הרי שתואר שיבה טובה

הינו הכתר זקן מצד החכמה ושבע מצד הבינה, **וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ** הם קברו רק אתו היינו את שזו המלכות וו׳ שאלו הו״ק **יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל בָּנָיו אֶל מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אֶל שְׂדֵה עֶפְרֹן בֶּן צֹחַר הַחִתִּי אֲשֶׁר עַל פְּנֵי מַמְרֵא, הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם מֵאֵת בְּנֵי חֵת שָׁמָּה קֻבַּר אַבְרָהָם וְשָׂרָה אִשְׁתּוֹ. וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחַי רֹאִי.**

כתב הרב רבי מנחם עזריה מפאנו זללה״ה בספרו מאה קשיטה - סימן פט ״...ואגב ארחין צריך לפרש בבני קטורה מהו אשורים ולטושים ולאומים פי׳ אשורים (חסר תיבה א׳ או ב׳) כמו לא ימעד אשוריו והוא דרך הסוחרים מהסכמת יונתן והירושלמי שתרגמו תגרים והם ההולכים בשיירות כתרגם אונקלוס שאמר משריין ולטושים בעלי אומנות כמו לוטש כל חורש נחשת מהסכמת שני ריעים חד אמר אומנין וחד אמר אמפורין מלשון כלי אמפוריא א״צ להכריז שהן כלים חדשים מבית האומן שלא שבעתן העין ובעלי אומניות הם קבועים בעירם לא כמו התגרים לפיכך תרגם אונקלוס שכונין. ולאומים עושים שררה שאין לאום אלא מלכות לפיכך תרגמו שני ריעים רישי אומין ואנקלוס תרגם נגוון פי׳ שרים כמו עביד נגו שפירושו עושה שררה ואינו רחוק שיהיה מלשון אור נגה עליהם שפניהם צהובות ומאירות לרבים במשפט צדק. או יפורש נגוון כמו גיוותנין אלא שפי׳ נגוון בעלי גאוה הראויה להם מצד שררתם וגיוותנין הם המתגאים יותר מהראוי להם. או יפורש נגוון על שררה אנושית למלכי האדמה שהסכימו רבים מבני אדם עליה וגיוותנין על צבא

המרום במרום כדמתרגמינן גאה גאה אתגאי על גיוותניא.

תולדות

פרק כה

כאמור, גם הביאור בדרך סוד נחלק לפרד״ס. לפנינו דברי המדרש הנעלם והוא הדרש שבסוד ומובא בספר זוהר הקדוש (בראשית דף קלד.) **ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק** רבי יצחק פתח (שיר ז יד) הדודאים נתנו ריח וגו׳, תנו רבנן לעתיד לבא הקדוש ברוך הוא מחיה את המתים, וינער אותם מעפרם, שלא יהיו בנין עפר כמות שהיו בתחלה שנבראו מעפר ממש דבר שאינו מתקיים, הדא הוא דכתיב (בראשית ב ז) וייצר יהו״ה אלהי״ם את האדם עפר מן האדמה, ובאותה שעה יתנערו מעפר מאותו הבנין, ויעמדו בבנין מקויים להיות להם קיומא, הדא הוא דכתיב (ישעיה נב ב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלם, יתקיימו בקיומא, ויעלו מתחת לארץ, ויקבלו נשמתם בארץ ישראל, באותה שעה יציף (נ״א ישיב) קודשא בריך הוא כל מיני ריחין שבגן עדן עליהם, הדא הוא דכתיב (שיר ז יד) הדודאים נתנו ריח, אמר רבי יצחק, אל תקרי הדודאים אלא הדודים, זהו הגוף והנשמה שהם דודים ורעים זה עם זה, רב נחמן אמר דודאים ממש, מה הדודאים מולידים אהבה בעולם, אף הם מולידים אהבה בעולם, ומאי נתנו ריח, כשרון מעשיהם לדעת ולהכיר לבוראם. ועל פתחינו אלו פתחי שמים, שהם פתוחים להוריד נשמות לפגרים, כל מגדים

אלו הנשמות, חדשים גם ישנים, אותם שיצאו נשמתם מהיום כמה שנים, ואותם שיצאו נשמתם מימים מועטים, וזכו בכשרון מעשיהם להכנס בעולם הבא, כלם עתידים לירד בבת אחת להכנס בגופות המוכנים להם, אמר רבי אחא בר יעקב, בת קול יוצאת ואומרת, חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך, צפנתי אותם באותם העולמות, לך בשבילך בשביל שאתה גוף קדוש ונקי. דבר אחר הדודאים (נתנו ריח) אלו מלאכי שלום, נתנו ריח אלו הנשמות שהם ריח העולם, נתנו שבקו, כמה דאת אמר (במדבר כא כג) ולא נתן סיחון את ישראל, דתאנא אמר רבי יהודה, שלש כתות של מלאכי השרת הולכים בכל חדש ובכל שבת ללוות לנשמה עד מקום מעלתה, ובמאן נוקים על פתחינו כל מגדים, אמר רבי יהודה, אלו הן הגופות שהם עומדים בפתחי קברות לקבל נשמתן, ודומ״ה נותן פתקא דחושבנא, והוא מכריז ואומר, רבונו של עולם חדשים גם ישנים, אותם שנקברו מכמה ימים, ואותם שנקברו מזמן מועט, כלם צפנתי לך למיפק להו בחושבנא.

אמר רב יהודה אמר רב, עתיד הקדוש ברוך הוא לשמוח באותו זמן עם הצדיקים, להשרות שכינתו עמהם, והכל ישמחו באותה שמחה, הדא הוא דכתיב (שם קד לא) ישמח יהו״ה במעשיו. אמר רבי יהודה, עתידים הצדיקים באותו זמן לברא עולמות ולהחיות מתים, אמר ליה רבי יוסי, והתנן (קהלת א ט) אין כל חדש תחת השמש, אמר ליה רבי

יהודה, ת״ש בעוד שהרשעים בעולם וירבו, כל העולם אינו בקיום, וכשהצדיקים בעולם אזי העולם מתקיים, ועתידים להחיות מתים, כדקאמרן (זכריה ח, ד) עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלם ואיש משענתו בידו מרוב ימים, כדכתיב לעיל. באותו זמן ישיגו הצדיקים דעת שלימה, דאמר רבי יוסי, ביומא דיחדי קודשא בריך הוא בעובדוי, זמינין אינון צדיקיא למנדע ליה בלבהון, וכדין יסגי סכלתנו בלבהון כאילו חזו ליה בעינא, הדא הוא דכתיב (ישעיה כה ט) ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה וגו׳, ושמחת הנשמה בגוף יתר מכלם, על שיהיו שניהם קיימים, וידעו וישיגו את בוראם, ויהנו מזיו השכינה, וזהו הטוב הגנוז לצדיקים לעתיד לבא, הדא הוא דכתיב ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אלו הם תולדות השמחה והשחוק שיהא בעולם באותו זמן, בן אברהם׳, היא הנשמה הזוכה לכך, ולהיות שלימה במעלתה, אברהם הוליד את יצחק, הנשמה מולידה השמחה והשחוק הזה בעולם. אמר רבי יהודה לרבי חייא, הא דתנינן דעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים לעתיד לבא, מאי האי, אמר ליה עד לא אזלית קמי אינון מלאכין קדישין מארי מתניתין, הכי שמיע לי, כיון דשמעית הא דאמר רבי אלעזר, אתישבא בלבאי, דאמר רבי אלעזר, סעודת הצדיקים לעתיד לבא, כהאי דכתיב (שמות כד יא) ויחזו את האלהי״ם ויאכלו וישתו, ודא הוא דתנן ניזונין, ואמר רבי אלעזר, באתר חד תנינן נהנין, ובאתר אחרא תנינן נזונין, מאי בין האי להאי?

אלא הכי אמר אבוי, הצדיקים שלא זכו כל כך נהנין מאותו זיו, שלא ישיגו כל כך, אבל הצדיקים שזכו, נזונין עד שישיגו השגה שלמה, ואין אכילה ושתיה אלא זו, וזו היא הסעודה והאכילה, ומנא לן האי, ממשה דכתיב (שמות לד כח) ויהי שם עם יהו״ה ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה, מאי טעמא לחם לא אכל ומים לא שתה, מפני שהיה נזון מסעודה אחרת, מאותו זיו של מעלה, וכהאי גוונא סעודתן של צדיקים לעתיד לבא. אמר רבי יהודה, סעודת הצדיקים לעתיד לבא לשמוח בשמחתו, הדא הוא דכתיב (תהלים לד ב) ישמעו ענוים וישמחו, רב הונא אמר מהכא, (שם ה יב) וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו, אמר רבי יצחק, האי והאי איתא לעתיד לבא, ותאנא אמר רבי יוסי, יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית, אלו דברים עתיקים שלא נגלו לאדם מיום שנברא העולם, ועתידים להגלות לצדיקים לעתיד לבא, וזו היא השתיה ואכילה (ושתיה), ודאי דא היא. אמר רבי יהודה ברבי שלום, אם כן מהו לויתן ומהו השור, דכתיב (איוב מ טו) כי בול הרים ישאו לו, אמר רבי יוסי, והא כתיב (ישעיה כז א) בעת ההיא יפקוד יהו״ה בחרבו הקשה והגדולה והחזקה, על לויתן נחש בריח, ועל לויתן נחש עקלתון, והרג את התנין אשר בים, הא הכא תלתא, אלא רמז הוא דקא רמז על מלכוותא, אמר רבי תנחום לית למימר על מה דאמרו רבנן ודאי כך היא. אמר רבי יצחק, אנא הוינא קמיה דרבי יהושע, ושאילנא האי מלה, אמרנא האי סעודתא דצדיקיא לעתיד

לבא, אי כך הוא לא אתיישבא בלבאי, דהא אמר רבי אלעזר, סעודת הצדיקים לעתיד לבא, כהאי גוונא דכתיב (שמות כד יא) ויחזו את האלהי״ם ויאכלו וישתו, אמר רבי יהושע, שפיר קאמר רבי אלעזר, וכך הוא. עוד אמר רבי יהושע, האי מהימנותא דאמרו רבנן לרובא דעלמא, דזמינין אינון בהאי סעודתא דלויתן וההוא תורא, ולמשתי חמרא טב דאתנטר מכד אתברי עלמא, קרא אשכחו ודרשו, דכתיב (ויקרא כו ה) ואכלתם לחמכם לשובע, דאמר רבי זירא, כל מיני פיתוי פתה הקדוש ברוך הוא לישראל להחזירם למוטב, ודא הוא יתיר מכלהון, דאמר להו ואכלתם לחמכם לשובע, ובקללות (שם שם כו) ואכלתם ולא תשבעו, ודא קשיא להו מכלהו, מאי טעמא, דכתיב (שמות יו ג) מי יתן מותנו ביד יהו״ה בארץ מצרים וגו׳, אמר רבי זירא, מלמד דמשום האכילה מסרו נפשם למות בידם, כיון שראה הקדוש ברוך הוא תאותם, אמר להם אם תשמעו לקול המצות, ואכלתם לשובע, כדי להניח דעתם. כהאי גוונא חמו רבנן דגלותא אתמשך, אסתכמו על קראי דאורייתא, ואמרו דזמינין למיכל ולמחדי בסעודתא רבה דזמין קודשא בריך הוא למעבד להו, ועל דא רובא דעלמא סבלו גלותא, בגין ההיא סעודתא. אמר רבי יוחנן, לית לן לסתור מהימנותא דכלא, אלא לקיימא ליה, דהא אורייתא אסהידת עלוי, דהא אנן ידעין מהימנותא דצדיקיא וכסופא דלהון מאי היא, דכתיב (שיר א ד) נגילה ונשמחה בך, ולא באכילה, נזכירה דודיך מיין, וההיא סעודתא

דזמינין בה, יהא לן חולק למהני מנה, וזו היא השמחה והשחוק, ואלה תולדות יצחק, שיצחקו הצדיקים לעתיד לבא, אברהם הוליד את יצחק, זכות הנשמה מוליד השחוק הזה והשמחה בעולם. ויהי יצחק בן ארבעים שנה, רבי בו בשם רבי יוסי פתח ואמר (שיר א ב) ישקני מנשיקות פיהו וגו', בכמה מעלות נברא העולם, דתנינן אמר רבי אחא בר יעקב, כל מה שברא קודשא בריך הוא בעולמות שלו חוץ ממנו היו בשתוף, ומי אמר רבי אחא הכי חס ושלום, דהא במלה דא יסגי פלוגתא בעלמא, דאי תימא הכי המלאכים שהם נבראים רוח הקדש ממש, יאמר שיש שתוף בהם, הא כל אפייא דידהון ודידן שויין, אמר רבי אבא, במלה דא יסגי פלוגתא בעלמא, דהא תנן במתניתין דידן, דכל דעבד קודשא בריך הוא, עבד כגון גופא ונשמתא, ואי תימא דהא לית גופא למלאכים, כ״כ, אבל לית אינון יכלין למעבד עבידתא, עד שישתתף בהו ההיא נשמתא קדישא דהיא סיועא דלעילא, ובהאי גוונא כל מאי דעביד, אצטריך להוא סיועא דלעילא מניה. אמר רבי יוסי, בההיא שעתא דזמין קודשא בריך הוא לאחיא מתיא, והא סופא דכל (ס״א עקתין) עמיקין (עתיקין), בארבעים ליהוי, וגזר קיים (דברים כה ב) ארבעים יכנו לא יוסיף, סוף הליכתם של ישראל במדבר בשנת הארבעים, ארבעים שנה קודם תחיית הגוף, ממתנת לו הנשמה בארץ ישראל, בשנת הארבעים יקומון הגופות מעפרא, בארבעים נכלא הגשם, הדא הוא דכתיב (בראשית ז יב) ויהי הגשם על הארץ

ארבעים יום, וכתיב ויהי מקץ ארבעים יום ויפתח נח, זמן גאולתם של ישראל בשנת הארבעים הוא, ובחמשים אתי ישוב עלמא דהיא היובל, החוזרת הנשמה לגוף בשנת הארבעים שהמתינה לו בארץ ישראל, הדא הוא דכתיב **ויהי יצחק בן ארבעים שנה**, שהמתין לגוף, **בקחתו את רבקה**, בהכנסתה בגוף המזומן לו, באותה שעה בהכנסתה בו, אין תאותם וכסופם אלא ליהנות מזיו השכינה וליזון מזיוה, הדא הוא דכתיב (שיר א ב) ישקני מנשיקות פיהו, אמר רבי אבא, ישקני, יפרנסני, שאין פרנסתן אלא ליהנות וליזון מזיוה של מעלה, אמר רבי יוסי, סופיה דקרא מוכח, דכתיב כי טובים דודיך מיין, **בת בתואל**, בת בתו של אל. רב הונא אמר לא כך הוא, ואנא הוית בכרכי הים, ושמענא דהוו קראן להוא גרמא דשדרה, ההוא דאשתאר בקברא מכל גופא, בתואל רמאה, שאלית עליה, אמרו דהוא כרישא (דמיא) דחויא דאיהו רמאה, וההוא גרמא הוא רמאה מכל שאר גרמי, דתאנא אמר רבי שמעון, ההוא גרמא למה אשתאר בקיומא יתיר מכל שאר גרמי, משום דאיהו רמאה, ולית סביל טעמא דמזונא דבני נשא כשאר גרמי, ובגיני כך הוא תקיף מכל גרמי, והוא ליהוי עקרא, דגופא אתבני מניה, הדא הוא דכתיב **בת בתואל הארמי**, ותאנא אמר רבי שמעון, הוא רמאי, ומעולם רמאי, ושכן יצר הרע דאיהו רמאי, הדא הוא דכתיב בת בתואל הארמי, גרמא רמאה. **מפדן ארם**, מצמד רמאין, כדתנן פדנא דתורי שהוא צמד, **אחות לבן** אחות יצר הרע, הארמי, כדתנן בתחלה שהיה מנוול

בחטאות בזה העולם נקרא לוט, לעתיד לבא שלא יהא מנוול כדבקדמיתא, כמאן דסחי ומטביל מסאבותיה, קראן ליה לבן, עכ״פ אין יצר הרע בטל מן העולם, ת״ש דהכי אנן אוקימנא במתניתא, שתי בנות לוט, שהן שתי כחות הגוף המעוררות ליצר הרע, עכשיו שאינו מנוול כל כך ונטבל מלכלוכו נקרא לבן, ואותן שתי בנות אינן בטלות ממש, הדא הוא דכתיב (בראשית כט טז) וללבן שתי בנות, אמר רבי יוסי כך הוא, תמן כתיב בכירה וצעירה, והכא כתיב גדולה וקטנה, אמר רבי יוסי, אבל אינן בכח לעשות רע, ולהתעורר ליצר הרע כמתחלה, משמע דכתיב שם הגדולה לאה, שלאה מכחה ומרשעתה, ושם הקטנה רחל, שאין בה כח המתעורר, כמה דאת אמר (ישעיה נג ז) וכרחל לפני גוזזיה נאלמה, אמר רב הונא, זה יצר הרע ושתי בנותיו מתחלפות מכמות שהיו בראשונה, בתחלה לוט מקולל מנוול, עכשיו לבן מלובן, שאינו מקולל ומנוול בניוולו כבראשונה, בתחלה שתי בנותיו חזקות כל אחת ואחת בכחה, ועכשיו שם הגדולה לאה, לאה בלא כח, לאה בלא חזוק, לאה ממעשיה הראשונים, ושם הקטנה רחל כדקאמרן, ולא כמו שהיו בראשונה.

אמר רבי אחא בר יעקב, תא חזי מה כתיב, **ויעתר יצחק ליהו״ה לנכח אשתו כי עקרה היא**, אמר רבי אחא, מפני מה היא עקרה, מפני שיצר הרע אינו נמצא בכחו בעולם, ועל כך אין נמצא פריה ורביה, זולתי בתפלה, מה כתיב **ויעתר לו יהו״ה ותהר**

רבקה אשתו, כיון שמתעורר יצר הרע נמצא פריה ורביה, אמר רבי יוסי, אם כן מה הפרש בין העולם הזה לאותו הזמן, ועוד דהא קרא קאמר דקודשא בריך הוא עביד, אמר רבי אחא כך הוא, דקודשא בריך הוא אתער ליה להההוא ענייגא דצריך לזווגא, ולא לכל שעתא, דיהא תדיר עם בר נש כמו כען, דאיהו אשתכח תדיר וחטאן ביה בני נשא, אלא להההוא זווגא בלחודוי, ואתערותא ההיא, אתערותא דקודשא בריך הוא ליהוי, הדא הוא דכתיב (יחזקאל לו כו) והסירותי את לב האבן מבשרכם, ונתתי לכם לב בשר, מהו לב בשר, אמר רבי יהודה, לב להוציא בשר, ולא לדבר אחר.

רבי יצחק ברבי יוסי הוה אתי מקפוטקיא ללוד, פגע ביה רבי יהודה, אמר ליה רבי יצחק, תאמר דחבירנא חכימי מתניתא, אתערו להאי ענייגא, דיצר הרע יתנשי מן עלמא, בר ההיא שעתא לזיווגא, אמר ליה חייך הכי אצטריך יצר הרע לעולם כמטרא לעולם, דאלמלא יצר הרע חדוותא דשמעתא לא ליהוי, אבל לא מנוולא כקדמיתא למחטי ביה, הדא הוא דכתיב (ישעיה יא ט) לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי וגומר, אמר רבי שמעון, הוא לבא דמדוריה דיצר הרע ביה. רבי אליעזר אומר, לבא טבא בניינא דגופא ונשמתא, ובגין כך כתיב (דברים ו ה) ואהבת את יהו״ה אלהיך בכל לבבך, דהוא עקרא דכלא. כד אתא רב כהנא אמר, הכי אמרינן משמיהון דמארי מתניתא, תרי בנייני דגופא אינון כבדא ולבא, דאמר רבי

שמעון אמר רבי יהודה, כבדא ולבא אינון מנהגי גופא בכל סטרי אברוי, מנהגא דרישא מוחא, אבל דגופא אינון תרין, וקדמאה הוא כבדא, תניינא לבא, והיינו דכתיב בפרשתא, ויתרוצצו הבנים בקרבה, אלין תרין בנייני דגופא, מאי טעמא ויתרוצצו, משום דלבא (אתערי) אתנשי מניה יצר הרע, ויתרוצצו (שאלו) וישליו מבעי ליה, אלא אמר רב הונא, ויתרוצצו, וישברו, כלומר נשבר כחם וחילם, אמר רבי יהודה, הגוף מהו אומר, אם כן למה זה אנכי, ולמה נבראתי, מיד ותלך לדרוש את יהו״ה. **ויאמר יהו״ה לה שני גוים בבטנך, ושני לאומים** וגומר, אלו השני גאים, הכבד והלב, רבי יוסי אמר המוח והלב, רבי יהודה אמר המוח אין בכלל זה, משמע דכתיב בבטנך, והמוח אינו בבטן אלא בראש, **ושני לאמים ממעיך**, ורב יעבוד צעיר, זהו הכבד שהוא רב וגדול, והוא משמש לפני הלב, דאמר רבי יהודה, הכבד קולט את הדם, ומשמש בו לפני הלב׃

ויצא הראשון אדמוני, אמר רב כהנא, הכבד הוא הראשון, והוא אדמוני, למה הוא אדמוני, על שבולע את הדם תחלה, רבי אליעזר אומר, למה נקרא שמו ראשון?, על שהוא ראשון לבלוע הדם מכל המאכל, והוא ראשון לדם, אבל לא ליצירה, ובמאן נוקים **ורב יעבוד צעיר**, על שהוא רב וגדול בשעורו מן הלב והוא עובד ללב.

אמר רבי אבא, למה אתא פרשתא דא, אלא לאחזאה לבני עלמא, דאף על גב דההיא שלימותא

ליהוי בארעא, ארחיה וטבעיה דעלמא לא אשתני, רבי ייסא אמר, בא וראה, הכבד הוא הצד ציד, והוא צד בפיו, והלב הוא החושב, והוא יושב אהלים, הדא הוא דכתיב **ויזד יעקב נזיד**, חושב מחשבות, נושא ונותן בתורה: ויזד יעקב נזיד, רבי בא בשם רבי אחא אמר, לעולם טבעו של עולם אינו משתנה, בא וראה מה כתיב, ויזד יעקב נזיד, כמה דאת אמר (שמות יח יב) אשר זדו עליהם, ותרגומו דחשיבו, כלומר הלב חושב ומהרהר בתורה בידיעת בוראו, מה כתיב **ויבא עשו מן השדה והוא עיף**, הכבד שדרך טבעו לצאת ולצוד ציד בפיו לבלוע, ואינו מוצא, נקרא עיף, והוא אומר ללב, עד שאתה מהרהר בדברים אלו בדברי תורה, הרהר באכילה ובשתיה לקיים גופך, הדא הוא דכתיב **ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדום האדום הזה**, כי כן דרכי לבלוע הדם, ולשגר לשאר האברים, **כי עיף אנכי** בלא אכילה ושתיה, והלב אומר תן לי הראשון והמובחר מכל מה שתבלע, תן לי בכורתך, הדא הוא דכתיב **מכרה כיום את בכורתך לי**, קונמיתא דתאיבא, עד שהלב מהרהר וחושב במאכל, בולע הכבד, דאלמלי ההוא כסופא והרהורא דלבא במאכל, לא יוכלו הכבד והאברים לבלוע, דאמר רבי יוסי, כן דרך העבדים שאינם אוכלים עד שהאדון אוכל. אמר רבי יוסי, כתיב לאחר כן, **ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים**, מהו עדשים סגלגלין כגלגלתא, וגלגלא סביב בעלמא, כלומר דלא אתנשי מארחיה, כך הוא בר נש בההוא זמנא, אף על גב דכל ההוא טיבו ויקר ושלימותא

ליהוי, ארחיה דעלמא למיכל ולמשתי לא יתנשי. מתניתין, תנן ארבע רוחות העולם מנשבן, ועתיד קודשא בריך הוא להתעורר רוח אחד לקיים הגוף, שיהא כלול מד׳ רוחות, הדא הוא דכתיב (יחזקאל לז ט) מארבע רוחות באי הרוח, בארבע לא כתיב, אלא מארבע רוחות העולם, שיהא כלול מארבעתם, ותאנא אותו הרוח הוא רוח המוליד, הוא הרוח האוכל ושותה, ואין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד, ואין בין העולם הזה לתחיית המתים אלא נקיות והשגת ידיעה, רב נחמן אמר, ואריכות ימים, אמר רב יוסף וכי ימות המשיח ותחיית המתים לאו חד הוא, אמר ליה לא, דתנן בית המקדש קודם לקבוץ גליות, קבוץ גליות קודם לתחיית המתים, ותחיית המתים הוא אחרון שבכלם, מנא לן דכתיב (תהלים קמז ב) בונה ירושלם יהו״ה, נדחי ישראל יכנס, הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם, זו היא תחיית המתים, שהיא הרפואה לשבורי לב על מתיהם, בונה ירושלם תחלה, ואחריו נדחי ישראל יכנס, והרופא לשבורי לב אחרון על הכל.

תנן ארבעים שנה קודם הקבוץ גליות לתחיית המתים, כדאמרינן **ויהי יצחק בן ארבעים שנה**, האי ארבעים שנה מאי עבידתייהו, אמר רב כהנא אמר רבי ברוקא, מקבוץ גליות עד תחיית המתים כמה צרות כמה מלחמות יתעוררו על ישראל, ואשרי הנמלט מהם, דכתיב (דניאל יב א) ובעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר, רבי

יהודה אמר מהכא, יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים, רבי יצחק אמר מהכא (זכריה יג ט) וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב, ובאותם הימים יהיו ימים אשר יאמרו אין לי בהם חפץ, ומשעה שיעברו הצרות עד תחיית המתים ארבעים שנה. רב הונא אמר, תא חזי כי ארבעים שנה הלכו בני ישראל במדבר וגו', אשר לא שמעו בקול יהו"ה, כהאי גונא (גופא) הכא, אמר רב יוסף כל אלין חד מלה אמרו, ולסוף ארבעים שנה שהצרות יעברו והרשעים יכלו, יחיו המתים שוכני עפר, מאי טעמא, משום דכתיב (נחום א ט) לא תקום פעמים צרה, ודי להם במה שעברו, ומזמן תחיית המתים יתיישב עלמא בישובו, הדא הוא דכתיב, ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד. רבי אלעזר בן ערך הוה יתיב, והוה קא מצטער בנפשוי טפי, עאל לקמיה רבי יהושע, אמר ליה חיזו נהירו דבוצינא דעלמא למה חשוכן, אמר ליה חיזו ודחילו סגי עאל בי, דהא אנא חמי מה דאתערו חברנא מארי מתניתא, דשראת עלייהו רוח קדישין, וההוא דאתערו דבשתיתאי יהא פורקנא שפיר, אבל אנא חמי אורכא יתירא על אינון דיירי עפרא, דבאלף שתיתאי לזמן ארבע מאות ותמניא שנין מניה, יהיו קיימין כל דיירי עפרא בקיומיהון, ובגיני כך אתערו חבירנא על פסוקא דקרא לון בני ח"ת, ח"ת דיתערון לח"ת שנה, והיינו דכתיב (ויקרא כה יג) בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו, כשישתלם הז"את, שהוא חמשת אלפים וארבע מאות ותמניא, תשובו איש אל אחוזתו, אל

נשמתו שהיא אחוזתו ונחלתו.(לצערנו לא התקיים ובמקום זאת באו גזרות ת״ח ות״ט). (עוד) אמר רבי יהושע, לא תקשי לך האי, דהא תנינן שלש כתות הן, של צדיקים גמורים ושל רשעים גמורים ושל בינונים, צדיקים גמורים יקומון בקימה של מתי ארץ ישראל, מהיום כמה שנים, שהם קודמים בתחלה בשנת הארבעים של קבוץ גליות, והאחרונים כלם לזמן ארבע מאות ושמנה שנה לאלף הששי כדקאמרן, מאן יזכה להאי ארכא, מאן יתקיים בקיום דתיה בין האי זמנא, ועל דא אצטעירנא בנפשאי. אמר ליה רבי, הא תנינן (בראשית א ג) יהי או״ר, יהי ר״ז, חזר ואמר בתשובה יתקדם כלא, אמר רבי יהושע אי לאו דאמרת הכי, אחסימנא פומין למצפי פורקנא כל יומא, דכתיב (ישעיה לג ו) חסן ישועות, מהו ישועות, אלו המצפים ישועות בכל יום, מאי הוא דעתוי דרבי אלעזר, היינו דכתיב (דניאל יב ב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו, משמע דכתיב מישני, אלו הם הצדיקים הנקדמים בחייהם קודם זה, וכמה שנים הם נקדמים, רבי יהודה אומר מאתים ועשר שנים, רבי יצחק אומר רד״י שנה, דכתיב (במדבר כד יט) וירד מיעקב וגומר, יר״ד שנה נקדמים הצדיקים לשאר כל אדם, רב נחמן אמר, לפי השיעור שנבלה בעפר, אמר ליה רבי יוסי, אם כן הרבה תחיות הוו, אלא כל התחיות יהיו באותן הזמן, והאי דאתמר בחזון (דניאל י א) ואמת הדבר וצבא גדול. ע״כ דברי המדרש הנעלם.

והנה הפשט שבסוד כלומר ראיה דרך עולם פנימי של ספירות ופרצופים. אם כך מה הוא סוד שבסוד? זו תורת האר״י הקדוש שהתגלה לנו בחלקה. לפי תורה זו כל מילה היא אלקות.

וְאֵלֶּה מוסיף על הראשונים מה הללו רשעים אף הללו רשעים, יכול כולם? ת״ל **תולדת** לשון יחיד רק עשיו היה רשע ולכן יש אם למקרא וזה תולדת היינו בן אחד. עוד, ואלה גימ׳ מ״ב שם מ״ב הוא תולדת **יצחק** שזו הגבורה. לפי אם למקרא אנו קוראים **תּוֹלְדֹת** כלומר תולדות רמז ליעקב שהוא בספירת התפארת שניקודה חולם וכאן החולם הוא קרי ולא כתיב **יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק** זה מ״ש בספר יצירה ובמדרש (שמו״ר טו, כב) ״המים הרו וילדו אפילה״ וכ״כ כאן הרקאנטי שהמים היינו אאע״ה שה״ס החסד הוליד את יצחק שהוא גבורה ואפילה שהרי כהו עיניו לעת זקנה. אם נתבונן נראה שג״פ חסד גימ׳ גבורה וזה סוד שם ע״ב שהוא ג׳ פסוקים שבכל אחד מהם יש ע״ב אותיות והם ר״ו אותיות כמנין גבורה. **וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רִבְקָה בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי מִפַּדַּן אֲרָם אֲחוֹת לָבָן הָאֲרַמִּי לוֹ לְאִשָּׁה** כבר שאלו בספר הזוהר (בראשית דף קלו ע״ב) ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה וגו׳, בן ארבעים שנה, אמאי אתא לממני הכא דהוה בן ארבעים שנה כד נסיב לה לרבקה? אלא ודאי הא אתכליל יצחק בצפון (גבורה) ודרום (חסד) באשא ומיא (גבורות וחסדים) , וכדין הוה

יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה, (שאז הוא מושלם כמו העולמות העליונים – אור החמה) כמראה הקשת, ירוק חוור סומק, בת שלש שנים אחיד בה כד אחיד בה ברבקה, וכד אוליד אוליד בן ששים, לאולדא כדקא יאות, בגין דיפוק יעקב שלם מבן ששים שנה כדקא יאות (אור החמה – שהרי כח ההולדה בא מן הו״ק כשנכללים ביסוד), וכלהו אחיד להו יעקב לבתר, ואתעביד גבר שלים. ע״כ. עוד שאלו שם בס״ה מה אריכות הלשון בת בתואל וכו׳ וכי אין אנו יודעים? אלא מגיד שבחה שלמרות שגרה עם רשעים לא למדה ממעשיהם. עוד שאלו וכי מה יכולה בת שלוש ללמוד? וענו ראה מה עשתה לאליעזר והבן שהייתה פיקחית ביותר. עי״ש. לפי דעת הארי הקדוש יצחק ורבקה הם ישסו״ת והם בבינה ואמרו (אבות פ״ה) ״בן ארבעים לבינה״.

וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַיהוָה לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִוא וַיֵּעָתֶר לוֹ יְהוָה וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ דרשו חכמים (יבמות סד ע״א) שחתר חתירה ברקיע והיפך מידת הדין לרחמים כעתר. מי היה עקר? הנה רמז בתורה שהוא היה עקר כי כתוב ״כי עקרה הוא״ אותיות ״כי הוא העקר״ ואכן סבור רבי יצחק בגמרא לעיל שיצחק היה עקור וכל המתפלל על חבירו והוא צריך לכך הוא נענה תחילה וזה הוא ״ויעתר לו וכו׳. בשפת הספירות: יצחק הינו ספירת הגבורה ורבקה זו מלכות, רמז לכך אמר המגלה עמוקות ״ב׳קחתו א׳ת ר׳בקה״ ר״ת באר הרומז למלכות.

וַיִּתְרֹצֲצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם כֵּן לָמָּה זֶּה אָנֹכִי וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת יְדֹוָד כאמור, רבקה זו המלכות או התבונה. המלכות נבנית מה״ג רמז לכך ״ויתרוצצו הבנים״ ה בנים כי שם ב״ן הוא גבורה ואמר בקרבה שהם בונים אותה ומביאים להעלאת מ״ן לתפארת וזה הוא ״לדרוש את ד״״. עליית מ״ן מעלה את התפארת לבינה וזה הוא **וַיֹּאמֶר יְדֹוָד** דהיינו עליית הת״ת לבינה שם לאה **לָהּ** ע״ה גימ׳ לאה **שְׁנֵי** ג׳יים **גוֹיִם** גיים כתיב דהיינו גימ׳ ס״ג שהוא הבינה וגוים קרי דהיינו תפארת שבו ו״ק שהרי גוים ע״ה גימ׳ ס. **בְּבִטְנֵךְ** בבטן המלכות או התבונה כדלעיל **וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֵּעַיִךְ יִפָּרֵדוּ** לאמים אותיות מלאים רמז לרבי ואנטונינוס שהיו מלאים בממון כבוד ומלכות **וּלְאֹם מִלְאֹם יֶאֱמָץ וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר.** ואמר **וַיִּמְלְאוּ יָמֶיהָ לָלֶדֶת** דהיינו שילדה להריון ימים **וְהִנֵּה תוֹמִם בְּבִטְנָהּ** למה חסרה אות א׳ לרמוז שהאחד תם והשני מת״ כשנחבר תם ומת נקבל תומים. **וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר וַיִּקְרְאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו** כתב כאן הציוני ויצא הראשון אדמוני. סודו מובן כי היה סיגו דיצחק וזהו סוד ראשית גוים עמלק. ועמלק שורש הנחש הקדמוני רמז לזה כתבו המקובלים כי היה לו דמות נחש על יריכו. ואונקלוס הגר כוון הסוד יודע ציד, נחשירכן. וביעקב כתיב ויגע בכף ירכו רצה הנחש לכנס לפנים כשראה פרצת אדם הראשון וירא כי לא יכול לו ועלה נחש העמוני בתחלת מלכות שאול והנה הנחש שוכן בירך כי משם

תולדות המלכים וע״ז חטא שאול ונטרד. ע״כ. ראיתי ואיני זוכר היכן שמעת שנולד צורת נחש חקוקה לו על ירכו וזה הוא נחשירכן נחש ירכן.

וְאַחֲרֵי כֵן יָצָא אָחִיו וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו ידוע שכל מה שזכה יעקב אע״ה הניח לבניו וזה הוא בעקב, אמר אני ממתין לעקב לאחרית הימים שם נאמר ״ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו״ עוד, ידוע שהעקב הוא החלק המת שבחי וזו נקודת ההשקה בין עשיו המת ליעקב החי, וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב ולא אמר ויקראו אלא כאן יצחק קורה שמו יעקב **וְיִצְחָק בֶּן שִׁשִּׁים שָׁנָה בְּלֶדֶת אֹתָם** ששים זה כח הו״ק ומיצחק שיש בו ח״פ שם הוי״ה יוצא יעקב שיש בו ז״פ שם הוי״ה וזה הוא ״בלדת אתם״ אותיות אמת שזה יעקב.

וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים הנה כאן מתקיים מ״ש ״ממעיך יפרדו״ אמרו במדרש (בר״ר סג, י) משל להדס ועצבונית שהם דומים בקטנותם, כיון שגדלו זה נתן ריחו וזה נתן חוחו. כך כאן עשיו הוא איש שדה וזה השדה בו נהרג הבל ועל שדה זה נאמר ״כי בשדה מצאה צעקה הנערה המאורסה וכו׳ כלומר אין הכוונה לשדה פיזי אלא זה חלק לילי׳ הרשעה. יעקב לעומת זאת היה איש תם והתרגום ״גבר שלים״ ובספר שערי אורה (שער שני) הסביר ״יושב אהלים״ בין אהל אברהם אע״ה

ובין אהל יצחק אע״ה וזו התפארת הממצעת בין חו״ג.

וַיֶּאֱהַב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צַיִד בְּפִיו וְרִבְקָה אֹהֶבֶת אֶת יַעֲקֹב תימה, כיצד אהב יצחק את עשיו? מסביר הזוהר (בראשית קלז ע״ב) שיצחק ועשיו הם מצד הגבורות ועשיו הוא סיגי הגבורה ולכן אהבו יצחק. **וַיָּזֵד יַעֲקֹב נָזִיד** לא מצאתי בדרך סוד מה הוא הנזיד, אבל נבין דבר מעניינו שבזה הוא שם מוקש לעשיו. והנה **וַיָּבֹא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף** כמ״ש (ירמיה ד, לא) ״עייפה נפשי להורגים״ ולמדנו ה׳ עבירות עבר באותו יום **וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה כִּי עָיֵף אָנֹכִי עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ אֱדוֹם** ושים לב ללשון הלעטה ובמשנה (שבת כד, ג) מצאנו הלעטה לגמל ולעגל והפירוש שמכניסים לו את המאכל לתוך הפה למקום שיכול עדיין להחזיר. מה הוא ״נא״ אין נא לשון בקשה אלא ״מיד״ כמ״ש (במדבר יב, יג) ״אל נא רפא נא לה״ מסביר רבי יוסף בכור שור: נא הראשון בקשה והשני פירושו כעת. וכ״כ המצודות דוד (מלכים א פרק כב פסוק ה) ״וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל דְּרָשׁ נָא כַּיּוֹם אֶת דְּבַר יְהוָה״ שביאר: דרש נא כיום - רצה לומר: אם אינך רגיל לדרוש בדבר ה׳, הנה כעת דרש נא.

לאורך ההסטוריה ראינו (דברי ילקו״ש אסתר פרק ה רמז תתרנו) שהדרך להפיל את עשיו אבי עמלק במילת קוד ״מחר״. עשיו זה עכשיו ויעקב זה ״אני

אתנהלה לאיטי״ ואת השכר הוא שומר למחר לדורות הבאים כך דרכם של האבות הקדושים. לעומת זאת עשיו אומר ״נא״ כלומר כעת ובאנגלית naw ולכן אין פלא ש״נא״ גימ׳ אדום.

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב מִכְרָה כַּיּוֹם אֶת בְּכֹרָתְךָ לִי אמרו ״כיום״ כמו יום שהוא בהיר ללא ספקות כך מכור לי את הבכורה ללא אונס או פיתוי. ובדרך סוד, יום זו מידתו של יעקב ולילה זו מידת עשו. ראינו לעיל שיצחק קורה ליעקב בשמו ואילו לעשו נאמר ״ויקראו״ מי קרא? אנשים רבים. יעקב הוא סוד רשות היחיד, יחידו של עולם ״יש לי כל״ ואילו עשו הוא רה״ר כמ״ש ומשם יפרד, עלמא דפירודא, ״יש לי רב״. וכך אמרו בבראשית רבה ״ויקרא אלקים לאור יום ולחשך קרא לילה״ אין הקב״ה מייחד שמו על הרשעים.

מהלך נוסף: ניתן לדרוש גם על יצר הטוב שהוא יעקב והיצר הרע שהוא עשו.

מהלך נוסף אפשרי: פרשה זו ניתן לדרוש גם במעגל עולמי הנקרא ״חיי אדם״ שמאעי״ה החל עולם התיקון, אלפיים שנות תורה.

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב מִכְרָה כַּיּוֹם אֶת בְּכֹרָתְךָ לִי אמרו ״כיום״ כמו יום שהוא בהיר ללא ספקות כך מכור לי את הבכורה ללא אונס או פיתוי. ובדרך סוד יום זו מידתו של יעקב ולילה זו מידת עשו. ראינו לעיל

שיצחק קורה ליעקב בשמו ואילו לעשו נאמר "ויקראו" מי קרא? אנשים רבים. יעקב הוא סוד רשות היחיד, יחידו של עולם יש לי כל ואילו עשו הוא רה"ר כמ"ש ומשם יפרד, עלמא דפירודא, יש לי רב. וכך אמרו בבראשית רבה "ויקרא אלקים לאור יום ולחשך קרא לילה" אין הקב"ה מייחד שמו על הרשעים. **וַיֹּאמֶר עֵשָׂו הִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ לָמוּת וְלָמָּה זֶּה לִי בְּכֹרָה** עשו כאמור אחוז בקלי שהיא עלמא דמותא לעומת זאת הבכור הוא בחכמה כנודע הנקראת חיים ולכן הבכורה לא מתאימה לעשו. **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב הִשָּׁבְעָה לִּי כַּיּוֹם וַיִּשָּׁבַע לוֹ וַיִּמְכֹּר אֶת בְּכֹרָתוֹ לְיַעֲקֹב** שוב חוזר יעקב ואומר "השבעה לי כיום" דהיינו שבועה לפי אמות המידה שלי שאני יום ואתה לילה. **וְיַעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיָּקָם וַיֵּלַךְ וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה** עשו מעדיף חיי העולם הזה ובזה נעקר מחיי העולם הבא ותחיית המתים (תרגום ירושלמי). המילה "ויבז" מתרגם אונקלוס והיהונתן "ושט" ורמז יש לכך שעשו מעדיף את הנאת ה"ושט". עוד אמרו שמילת "ושט" הינה "שטן" רק שכאן יש ו' וכאן ן כלומר הנמשך אחר הנאת הושט שטן רוקד כנגדו.

פרק כו

וַיְהִי לשון צער, ומה צער היה? היה **רָעָב בָּאָרֶץ** כבר כתבנו את דברי הארי הקדוש במגילת רות ועוד על באור מילת רעב ומילת בארץ והביאור שהמלכות חזרה להיות אח' באח' עם ז"א **מִלְּבַד הָרָעָב**

הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיָה בִּימֵי אַבְרָהָם וכמו שאאע״ה ירד מצרימה לתקן את השכינה, כן יצחק אע״ה **וַיֵּלֶךְ יִצְחָק אֶל אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים גְּרָרָה** ומתוך הכתוב אתה לומד שרצה לירד למצרים כדי לתקן את השכינה שבגלות אך בא אליו הדיבור: **וַיֵּרָא אֵלָיו יְדוָד וַיֹּאמֶר אַל תֵּרֵד מִצְרַיְמָה** מידתך גבורה ואינך כאביך **שְׁכֹן** גימ׳ ש״ע אתה יכול להמשיך ש״ע נהורין **בָּאָרֶץ** לשכינה הנקראת ארץ ולהעלותה עד לבינה הנקראת אשר וזה הוא **אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ.** **גּוּר** גימ׳ יצחק ע״ה והכוונה שתמשיך את גבורותיך לארץ **בָּאָרֶץ** ואז היא תהיה ארץ חפץ ותקרא **הַזֹּאת** והבינה שיש בה שם **וְאֶהְיֶה** אהי״ה תהיה **עִמְּךָ** עם המלכות **וַאֲבָרְכֶךָּ** והיא תהיה כוס של ברכה והיא המלכות הנקראת **כִּי** כ׳נסת י׳שראל תהיה **לְךָ וּלְזַרְעֲךָ** שתשרה עליכם רוח הקודש ומימלא **אֶתֵּן אֶת כָּל הָאֲרָצֹת הָאֵל וַהֲקִמֹתִי אֶת הַשְּׁבֻעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם אָבִיךָ, וְהִרְבֵּיתִי אֶת זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְנָתַתִּי לְזַרְעֲךָ אֵת כָּל הָאֲרָצֹת הָאֵל וְהִתְבָּרֲכוּ בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ, עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרֹתָי.** ואכן יצחק לא יורד למצרים אלא **וַיֵּשֶׁב יִצְחָק בִּגְרָר** כתב בספר מגלה עמוקות שיש גרר תיבות בתפילין וכן ״יצחק גרר״ גימ׳ תורה דהיינו שהיה מוכתר בתפילין ולומד תורה ובזה תיקן את השכינה. וכן ״יצחק בגרר״ גימ׳ תרי״ג שקיים תרי״ג מצוות. וישב יצחק בגרר אומר כאן רבנו ״אור החיים״ לומר שקיים מאמר הבורא ברוך הוא ובטל מחשבתו שקדמה לו. ע״כ. כאן קיים

יצחק אע״ה מאמר הבורא ״גור בארץ״ ואמרנו שזו מידתו של יצחק אע״ה מידת היראה וגור רומזת על מגור ויראה וכך כתוב בוזהר הקדוש על המילים ״מגורי אביו״ מגור ויראה ונדון בזה בהמשך בע״ה. והנה גם יצחק אע״ה כאביו מתקן את השכינה שמיוצגת בעולם הגשמי על ידי רבקה וזה הוא **וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחתי הוא** כתב כאן הזוהר (בראשית קמ ע״ב) ״וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחותי היא״, כמה דאמר אברהם, בגין דשכינתא הוה עמיה ועם אתתיה, ובגין שכינתא קאמר, דכתיב (משלי ז ד) אמור לחכמה אחותי את, ועל דא אתתקף ואמר אחותי היא, תו אברהם ויצחק הכי אתחזי, דודאי בגין קרא דכתיב (שיר ה ב) אחותי רעיתי יונתי תמתי, ובגין כך ודאי אתחזי לון לומר אחותי היא, ועל דא אתתקפו צדיקייא ביה בקב״ה״. ע״כ. אומר הזוהר הקדוש שיצחק אע״ה בטח בהקב״ה ובשכינה ואמר אחותי על השכינה. ראה, הכתיב כאן הוא והקרי היא וכבר אמרנו שכאשר השכינה מיוחדת עם הקב״ה היא נקראת בלשון זכר ראה אדון כל הארץ וכאן השכינה עלתה אל מקום הזכר. מקום השכינה הנקראת **כי** כנסת ישראל הוא מקום **ירא** היראה **לאמר** שם האמרא (ראה איכה בצע אמרתו) וידוע שפורפירא ה״ס הדיבור ושם מקום **אשתי** האשה ובמקום זה יש סכנה פן יהרגני אנשי המקום על רבקה כי טובת מראה הוא. **ויהי** לשון צער והצער הוא על **כי** כ׳נסת י׳שראל בצער **ארכו לו**

שם הימים וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון וירא והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו.

הנה הזוהר דן בפסוק זה (המשך המאמר שם) ואומר ויהי כי ארכו לו שם הימים וגו', את רבקה אשתו דייקא (ודא שכינתא, כמה דע"ז כתיב בה (שמות לב ז) ויקומו לצחק, הכי נמי מצחק את דא שכינתא דהות עמה דרבקה, דבר אחר, וכי ס"ד דיצחק הוה משמש ערסיה ביממא, דהא תנינן ישראל קדישין אינון ולא משמשי ערסייהו ביממא, ויצחק דהוה קדיש הוה משמש ערסיה ביממא? אלא ודאי אבימלך חכים הוה, ואיהו אסתכל באצטגנינותא דיליה דאיהו חלון, כתיב הכא בעד החלון, וכתיב התם (שופטים ה כח) בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא, מה להלן באצטגנינותא אוף הכי נמי באצטגנינותא, וחמא דלא הוה כמה דהוה אמר יצחק, אלא ודאי איהו מצחק עמה ואיהי אתתיה, וכדין ויקרא אבימלך ליצחק ויאמר וגו'. רבי יוסי אמר, יאות הוה אבימלך למעבד ליצחק כמה דעבד לאברהם, בר דהא אוכח ליה קב"ה בקדמיתא, תא חזי, כתיב כי אמרתי רק אין יראת אלהי"ם במקום הזה, אמר רבי אבא, בגין כך אמר אחותי היא בגין לאתדבקא בשכינתא, דכתיב אמור לחכמה אחותי את, מאי טעמא, בגין דבהו לא הוה מהימנותא, דאי מהימנותא אשתכח בינייהו לא הוה אצטריך, אבל מגו דלא הוה בינייהו מהימנותא אמר הכי, ובגין כך אמר כי אמרתי רק אין יראת אלהי"ם במקום הזה אין

יראת אלהי״ם, דא מהימנותא. אמר רבי אלעזר, בגין דלא שריא שכינתא לבר מארעא קדישא, ועל דא אין יראת אלהי״ם במקום הזה דלאו אתריה הוא, ולא שריא הכא, ויצחק אתתקף ביה במהימנותא, דחמא דהא שכינתא גו אתתיה שריא. ע״כ. מצאתי שהרמ״ז על ספר במדבר מבאר את ענין החלון ...״מאי בעד החלון כד״א וכו׳, דוקא משם ראיה דאין חלון כמשמעו, שהנה סיסרא הלך להלחם עם ישראל חוץ מארצו ולא יצדק לומר שהיתה אמו נשקפה בעד חלון הבית להמתין לו שיבוא, כי זה לא יתכן אלא במי שהולך אל הרחוב וכיוצא שסתמו לבוא לשעה. ועוד ראיה מן ותיבב אם סיסרא, כי לפי הפשט למה סיבב על איחור מעט, אלא ודאי כי הוא חלון החכמה דזנבי שוליהון, נלע״ד שה״ס (מאמר הפסיעות. בנדמ״ח אות פז.) בחינת יסוד, כי כל כוכב הוא פרצוף אחד דאין לך דבר פחות ממנו. וחד חלון איתי וכו׳, ומצאתי להרמ״ק ז״ל (בבאורו אור החמה) שהוא נוקבא דתהומא רבא, שהוא בחינת יסוד מלכות שבקליפות (ע״ח שמ״ח פ״ב). ועוד נלע״ד שה״ס הארה היוצא מבחינת התרפים (ע״ח של״ח פ״ג), שהוא הארת יסוד תבונה שבחזה זעיר היוצאת ומתערבת ברגלי לאה, ומשם שתי דמעות בעיני רחל בשעת הדין, וזה נודע מאד בסוד הרקיע ששם הכוכבים (ע״ח שם). והנה הארות אלו נמשכות לחיצונים:

ויקרא אבימלך ליצחק ויאמר אך הנה אשתך הוא ואיך אמרת אחתי הוא ויאמר אליו יצחק כי אמרתי פן אמות עליה. ויאמר אבימלך מה זאת עשית לנו הנה כאן מודה אבימלך שיצחק אע״ה תיקן את השכינה במילים ״מה זאת עשית לנו״ כלומר השכינה הנקראת זאת עלתה לתפארת בו יש שם מ״ה והם הפלשתים נותרו עם מידת הדין כי לנו גימ׳ אלקים. צריך לדעת כי פלשתים הם קלי׳ והם גימ׳ י״פ אלקים וכעת התמעטו לפעם אחת. עוד אמר **כמעט שכב אחד העם את אשתך והבאת עלינו אשם**. עוד, אחד העם את אשתך גימ׳ ע״ה 1251 הם קליפת ליצנות גימ׳ 1251. **ויצו אבימלך את כל העם לאמר הנגע באיש הזה ובאשתו מות יומת**.

הקב״ה לא מקפח שכר כל בריה ובשכר מה שאמר כאן אומר הזוהר (שם) ויצו אבימלך את כל העם לאמר הנוגע באיש הזה ובאשתו מות יומת, תא חזי כמה אוריך להו קב״ה לרשיעייא, בגין ההוא טיבו דעבד עם אבהן קמאי, דהא בגין דא לא שליטו בהו ישראל עד לבתר דרין בתראין, יאות עבד אבימלך דעבד טיבו עם יצחק, דא״ל הנה ארצי לפניך בטוב בעיניך שב.

ויזרע יצחק בארץ ההוא הנה כאן רואה יצחק אע״ה ברכה בעמלו שעמל עם השכינה הנקראת ארץ שהביא אותה פב״פ עם הת״ת ולכן כתוב ההוא ולא ההיא ואמר **וימצא בשנה ההוא** שנה

גימ' ספירה כלומר שהמלכות קבלה שפע כל י"ס שבהם יש י"ס וזה הוא **מאה שערים** גם שערים גימ' כתר כלומר השפע היה מספירת הכתר ועד המלכות ועל מעשה זה שייחד קוב"ה ושכינ' נאמר **ויברכהו** ויברך הו על ייחוד ה עם ו ידוד. **ויגדל האיש וילך הלוך וגדל עד כי גדל מאד** ענין הגדולה הוא מצד החסד וכאן אומר ג"פ גדל היינו ג"פ חסד גימ' גבורה וזו מידתו של יצחק אע"ה. **ויהי לו מקנה צאן ומקנה בקר ועבדה רבה ויקנאו אתו פלשתים** הפלשתים שהם קלי' מנסים לפגוע ביסוד הנקרא יוסף גימ' קנאה וכן להחשיך את השכינה הנקראת באר וזה הוא **וכל הבארת אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר** אין הקלי' יכול לסבול קדושה ולכן **ויאמר אבימלך אל יצחק לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד. וילך משם יצחק ויחן בנחל גרר וישב שם** עדיין השכינה הנקראת שם לא התבססה ולא התקיימה כראוי ולא מצאה היונה מנוח למרות מאמצי האבות לתקנה, והעולם עדיין במוחין דקטנות וזו קטנות א' עד שהעולם יגיע לקבלת התורה והקמת המשכן. יצחק אע"ה מייצג את ספירת הגבורה והיא משפעת גבורות למלכות וראה כי מילת בארה גימ' יצחק וזה הוא **וישב יצחק ויחפר את בארת המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתים אחרי מות אברהם ויקרא להן שמות כשמת אשר קרא להן אביו.** והנה כך כתוב בזוהר (ויקרא דף לב ע"א) "בהאי יומא (יום ראש השנה) כתיב, וישב יצחק ויחפור את בארת

המים, בארת כתיב חסר, וישב, מהו וישב, אלא יומא קדמאה דירחא שירותא דדינא הוה בכל עלמא, ויצחק קיימא לכורסייא למידן עלמא, בהאי יומא, וישב יצחק, לאתערא דינין ולסיימא דינין, ויחפור את בארת המים, לארקא גבורן לכנסת ישראל, לאתערא למיא, דהא מיא בגבורן נחתין לעלמא" ע"כ. הנה יצחק אבינו ממשיך את הגבורות למלכות וזה רמוז במילת ויחפר אותיות רח פו י, רח=יצחק פו=אלקים י=י"ס כלומר יצחק אע"ה שמידתו גבורה ובה מקנן שם אלקים ממשיך מעצמו י"ס לצורך בנין המלכות. בארת כתיב כי כעת המלכות חסרה את האות ו' שזו הת"ת. וזה הוא ענין קריאת השם כי שם זו המלכות. ראינו לעיל כיצד אאע"ה מתקן את השכינה שירדה לגלות וגם יצחק אע"ה מתקן את השכינה ועניין זה חוזר כאן בחפירת הבארות כי באר זו השכינה. לפני השינה אנו אומרים את המילים ב'ידך א'פקיד ר'וחי שאלו ר"ת באר זו כנ"י לה אנו מוסרים את נשמתנו לפקדון.

ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים היינו שהמלכות הנקראת באר קבלה שפע מהחסד שהם מים וכן את שפע הבינה והחכמה הנקראים חיים. אמנם בזוהר (בראשית דף קלה ע"ב) נאמר שבאר מים חיים זה יצחק נסביר שזה יצחק בעת שהוא מסוכך בבינה ומשפיע למלכות. בספר שעת רצון על הזוהר (בראשית דף קנב ע"א) כתב: "פירוש מלכות נוק' דז"א היא נקראת בירא

קדישא סוד באר מים חיים והיא בשעת הזווג עומדת תחות נה״י דז״א כנודע דבתפילת שחרית בחול בלחש אינה עולה זולתי בנה״י דז״א ומובן. (וידוע שאין זיווג ללא מוחין שהם אורות נח״י).

ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק רעי גימ׳ מנצפ״ך דהיינו גבורות יצחק עשו קטטה עם הגבורות של הקלי׳ **לאמר לנו המים ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו עמו** ראה לקמן את דברי הרב צמח שהפליא לעשות בעניין הבארות. **ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה ויקרא שמה שטנה** באר אחרת דייקא כי השכינה הנקראת באר עדיין בשליטת הקלי׳ הנקראים אל אחר. **ויעתק** היינו שהמשיך אורות עתיק דרך הת״ת הרמוזה באות ו׳ של ויעתק אל השכינה **משם** הנקראת שם **ויחפר** שב והמשיך לה גבורות והיא עדיין **באר אחרת** בשליטת הקלי׳ בגלותא והוא ממשיך לה ממילוי אורות אימא שהם ל״ז גימ׳ **ולא** ומה המשיך? גבורות **רבו** גימ׳ יצחק **עליה** גימ׳ יב״ק עם ג׳ אותיות **ויקרא שמה רחבות** וכעת המלכות מקבלת מהבינה הנקראת רחובות הנהר וזו היא עליה למלכות ותיקונה וזה הוא **ויאמר** מלשון את ד׳ האמרת **כי** זו כ׳נסת י׳שראל והיא נקראת **עתה** כי כעת יש לה דעת (עתה גימ׳ דעת ע״ה) ויש חיבור בין בינה ת״ת ומלכות וזה הוא **הרחיב** זו הבינה **ידוד** ת״ת **לנו** גימ׳ אלקים וזו המלכות **ופרינו** וכעת למלכות יש גבורות ופרינו אותיות פו ריו נ פו=אלקים ריו=גבורה נ זו בתולת ישראל שנאמר

עליה נ׳פלה לא והיא נקראת נ׳אמן כפוף **בארץ** היינו ב ארץ אלו המלכות והבינה ארץ תחתונה מלכות וארץ עליונה בינה ואלו רות ונעמי שעליהן נאמר ותלכנה שתיהן יחדו.

כתב הרב יעקב צמח זללה״ה מפליא לעשות בספרו **ערכי הכינויים** על שמות הבארות כך: **עשק** הוא סוד יחוד הוי״ה אלקים הוי״ה אדנות כמנין באר והם אמרו ״ל׳אמר ל׳נו ה׳מים ״ ר״ת הלל כמנין אדנות. לנו גימ׳ אלקים והם ב׳ היחודים הנזכרים. עשק זה בדעת דנוק׳ והיא ע״ב ק״ל ע״ב קד״ם וב״ן סה״כ עשק כמנין ע״ת ואם נוסיף ד׳ הויות שורשיות נקבל דעת.

שטנה והיא יוצאת מאחוריים של השמות הבאים: ע״ב וק״ל עולים ע״ה באר. ש׳ דשטנה זה אלקים במילוי יודין כזה: אלף למד הי יוד ממ העולה ש׳ ושם אדנות ס״ה כמנין שטנה ע״ה.

רחובות יוצאת משם ב״ן וקנ״א גימ׳ באר. יסוד אימא נקרא רחבות. רחבות גימ׳ 616 כמנין ד׳ שמות אהי״ה במילוי יודין, יודין ההין ואלפין המתייחסים כנגד עסמ״ב הם: קסא קסא קנא קמג כמנין רחבות.

יצחק אע״ה ממשיך בתיקוני השכינה וזה הוא **ויעל** הוא מעלה אותה כל הזמן בבחינת תנו עז לאלקים זו השכינה **משם** הנקראת שם והיא נקראת **באר**

שבע וכן בת שבע והוא מייחד קוב״ה ושכינתי׳׳ה **וירא אליו ידוד בלילה ההוא** הנה לילה זו השכינה וד׳ זו הקב״ה וידוע שאין ייחוד ללא מוחין וזה הוא וירא אליו ריו א היינו גבורות ממותקות מצד הבינה שממשיכה לת״ת את המילוי שבה שהוא ל״ז עם י״ס שלהם וזה הוא אליו גימ׳ ל״ז י וכעת יש לשכינה עליה וזה הוא **ויאמר אנכי** ויאמר מלשון את ד׳ האמרת ואנכי זו השכינה והיא נשפעת מן הת״ת שבו החסד וזה הוא **אלהי אברהם אביך** כי החסד אב לגבורה, אב פעמים חסד גימ׳ גבורה, **אל תירא** אל תעמוד במדרגת היראה בלבד אלא תמתיק אותה עם חסדים **כי אתך אנכי** וכאשר תמתיק **וברכתיך והרביתי את זרעך בעבור אברהם עבדי** כמו אביו שבנה מזבח לד׳ הנראה אליו כן יצחק אע״ה **ויבן שם מזבח** כי מזבח זו המלכות וכעת יש לה מוחין הבונים אותה וזה הוא ויבן והיא נקראת שם **ויקרא** מקריא ומייקר את השכינה הנקראת **בשם** ומייחד אותה עם **ידוד** ת״ת והיא נקראת כה גימ׳ **ויט** והיא שם והיא אהל המחובר עם הת״ת וזה הוא **אהלו** ואומר ויכרו היינו ייחוד ריו כו שם עבדי יצחק באר. אומר הרשב״ם, לא קרא לה שם ולאחר שנשבעו קרא שמה באר שבע. יצחק אע״ה ממשיך בכל עת לתקן את השכינה ולהסיר מעליה את בגדי אלמנותה ולהכרית את הקוצים שהם אבימלך והסובבים אותו. לאחר שנפרד מהם הם באים אליו נכנעים וזה הוא **ואבימלך הלך אליו מגרר** אמרו במדרש (בר״ר פ׳ סד פסקה ט) מלמד שנכנסו לסטים לתוך

ביתו והיו מקרקרים בו כל הלילה. דבר אחר, מגרר מגורר מלמד שעלו בו צמחים כמד״א (איוב ג) להתגרד בו. **ואחוזת מרעהו** רבי יהודה אמר אחוזת מרעהו היה שמו, רבי נחמיה אמר סיעת מרחמוהי. **ופיכול שר צבאו** רבי יהודה ורבי נחמיה ר׳ יהודה אמר פיכול שמו, רבי נחמיה אמר פה שכל צבאותיו נושקים לו על פיו.

הנה במדרש ראינו שאבימלך המייצג את הס״א והוא אל אחר היה מוכה ועלו בו פצעים וצרעת וכך ראוי לו, **ואחזת מרעהו** אלו גונדא דיליה, אותיות של ״ואחזת מרעהו״ הם: תא חזו רע מהו וכן **ופיכל שר צבאו** זה הרוצה לכבוש את המלכה הנקראת פה ואת יסוד הנקרא כל. והנה כבודו של יצחק אע״ה **ויאמר** עולה והוא אומר להם פגומים אתם שחסרה לכם אות י׳ דאלקים וזה הוא **אלהם** והוא מגביר עליהם את מידת הדין היא **יצחק** והוא שואל **מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אתי ותשלחוני מאתכם**? והנה בדברו איתם נתן להם כבוד ויחס וזה הוא **ויאמרו** עלה מעט כבודם והם מקבלים הארת חכמה וזה הוא **ראו ראינו** בחכמתינו **כי היה ידוד עמך** הנה השכינה והקב״ה איתך ונאמר ורוצים אנו שיהיה לנו מעט שפע ולכן **תהי נא אלה בינותינו בינינו ובינך ונכרתה ברית עמך, אם תעשה עמנו רעה כאשר לא נגענוך וכאשר עשינו עמך רק טוב ונשלחך בשלום אתה עתה ברוך ידוד** כאן מתגלה חרפתם שכל טוב שהם עושים לעצמם הם עושים. והטוב שלהם הוא שהם

לא עושים לו רע. משל לאריה שנתקעה לו עצם בגרונו והיה בצער עד שבאה חסידה ובמקורה שלפה את העצם. ביקשה שכרה ואמר לה די במה שלא הסרתי ראשך מעליך.

ויעש להם משתה ויאכלו וישתו, וישכימו בבקר וישבעו איש לאחיו וישלחם יצחק וילכו מאתו בשלום ראה לקמן בפרקי דרבי אליעזר שיצחק כרת עמם ברית במתג האמה. **ויהי ביום ההוא ויבאו עבדי יצחק ויגדו לו על אדות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו מצאנו מים, ויקרא אתה שבעה על כן שם העיר באר שבע עד היום הזה.** והודיע לנו הכתוב שיצחק מתקן את השכינה במקומה באצילות ויש בה את הה״ג מנצפ״ך שהם גימ׳ עיר והיא נשפעת מהז״ת ולכן נקראת באר שבע.

ויהי לשון צער ומה צער היה? **עשו בן ארבעים שנה** מחכה את אביו שנשא אישה בגיל ארבעים ועשה מעשה **ויקח אשה את יהודית בת בארי החתי ואת בשמת בת אילן החתי, ותהיין מרת רוח ליצחק ולרבקה.**

פרק כז

וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאֹת בטעם כהות העיניים כתב כאן רש״י ג׳ טעמים: א. מעשן עבודה זרה שהיו מקטרות נשות עשיו ב. מדמעות המלאכים בעקידה. ג. רצון הקב״ה כדי שיטול יעקב אע״ה את הברכות. ברם בזוהר (בראשית

קמב ע״א) נתנו טעם אחר והוא כי הרי מידת יצחק אע״ה זו הגבורה והוא כאביו הלך ממדרגה למדרגה ועליה בגבורה זו הסיבה. **וַיִּקְרָא אֶת עֵשָׂו בְּנוֹ הַגָּדֹל** למה נקרא עשו ״בנו הגדול״ מוסבר בספר הזוהר (שם) שכיון שעשו הוא מצד הגבורות וזו מידתו של יצחק אע״ה לכן נקרא הגדול. פירוש נוסף, גדול הוא בס״א. עוד, הגדל גימ׳ מ״ב רמז לשם מ״ב שהוא גבורות. בקשר לשאלה האם יצחק ידע שעשו רשע ויעקב צדיק? כיצד עלה בדעתו לברך את עשו? ובכן יצחק ידע מי הרשע ומי הצדיק אלא שחשב לתת לעשו ברכות הראויות לו שהם ברכות של העולם הזה וליעקב את הברכות הראויות לו של העולם הבא. רבקה חלקה על יצחק בעניין הזה. **וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּנִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּנִי** כידוע, כיבוד או״א של עשו היה עצום. **וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא זָקַנְתִּי** כבר אני בספירות חו״ב הנקראים זקנים **לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי** איני יודע מתי אעלה לכתר ואסתלק בנשיקה. **וְעַתָּה** אמרו חז״ל (בר״ר כא, ו) ״אין ועתה אלא תשובה״ כלומר עשה תשובה ועלה מספירת הגבורה בה אתה אחוז לספירת הבינה כדי שתוכל להתדמות לי ובכך לקבל ברכתי. כדי לקבל את הברכה צריך להקדים עליית מ״ן ולכן **שָׂא נָא כֵלֶיךָ תֶּלְיְךָ וְקַשְׁתֶּךָ** גם בין פרשני הפשט יש מחלוקת האם ״כליך״ הוא שם כולל ותליך וקשתך אלו הפרט או שכליך זו האשפה בה שמים את החרב ובדרך סוד אלו ספירות יסוד ומלכות כי כליך זו המלכות מצד הכלים קשת יסוד ו״תליך״ זו האשפה בה נותנים את החיצים כלומר ספירת

המלכות מצד האורות כלומר אור הנפש. והעניין הוא שצריך הכנה לקבל את הברכות כמו שדה המוכנה לחרישה. יש הכנה ברמת מחשבה, דיבור ומעשה כאשר אמר עשו "הנני" זו הכנה מצד המחשבה והדיבור והצידה זו הכנה מצד המעשה. **וְצֵא הַשָּׂדֶה** זה השדה אשר ברכו ד' **וְצוּדָה לִּי צַיִד** נוספה כאן אות ה' ומסביר רבנו בחיי שהזהיר אותו על שחיטה כשרה שהרי יש בה חמש הלכות: שהייה חלדה דרסה הגרמה ועיקור ובדרך סוד ירמוז לבינה שיש בה נש"ב ואמר **וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי וְהָבִיאָה לִּי וְאֹכֵלָה בַּעֲבוּר תְּבָרֶכְךָ נַפְשִׁי בְּטֶרֶם אָמוּת** כאמור עשיית המאכלים זו הכנה של המעשה. כאמור יצחק ורבקה אלו ישראל סבא ותבונה לשיטת הארי הקדוש או גבורה ומלכות דגבורה וכאן יש רמז לכך שהיא התבונה שנאמר **וְרִבְקָה שֹׁמַעַת** והשמיעה היא בבינה **בְּדַבֵּר יִצְחָק אֶל עֵשָׂו בְּנוֹ וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו הַשָּׂדֶה לָצוּד צַיִד לְהָבִיא** מה פירוש "להביא" רש"י מסביר שאם שעשו הלך לצוד ציד ואם לא ימצא יביא מן הגזל. ובדרך סוד ציווה יצחק אע"ה את בנו לעשות תשובה כדי שיוכשר לקבל את הברכות ששמר לו אביו ואילו עשו בא מן השדה והוא עייף כלומר הלך לשדה הנגדית לקדושה ולא הצליח לקיים מצוות אביו. ברמז: ציד קרי צידה כתיב הנה יש כאן ב"פ ציד שהם גימ' יצחק. כלומר שעל ידי הציד יעלה לקומת יצחק אע"ה ויקבל הברכות. כאמור כדי לקבל ברכה יש להעלות מ"ן תינח עשו אביו ציוה אותו וכיצד יקבל יעקב את הברכות ללא

עליית מ״ן לכן בא ציווי של רבקה **וְרִבְקָה אָמְרָה אֶל יַעֲקֹב בְּנָהּ לֵאמֹר הִנֵּה שָׁמַעְתִּי אֶת אָבִיךָ מְדַבֵּר אֶל עֵשָׂו אָחִיךָ לֵאמֹר, הָבִיאָה לִּי צַיִד וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים וְאֹכְלָה וַאֲבָרֶכְכָה לִפְנֵי יְדֹוָד לִפְנֵי מוֹתִי. וְעַתָּה** הנה גם רבקה מצווה על התשובה שזו עליית מ״ן לבינה מן המלכות **בְּנִי** שיש בה שם ב״ן **שְׁמַע בְּקֹלִי** אל התפארת הנקראת קול ועד לבינה **לַאֲשֶׁר** הנקראת אשר וכל זה **אֲנִי מְצַוֶּה אֹתָךְ** כי התבונה שזו רבקה היא מלכות של הבינה וכל מלכות נקראת אני. **לֶךְ נָא אֶל הַצֹּאן וְקַח לִי מִשָּׁם שְׁנֵי גְדָיֵי עִזִּים טֹבִים וְאֶעֱשֶׂה אֹתָם מַטְעַמִּים לְאָבִיךָ כַּאֲשֶׁר אָהֵב. וְהֵבֵאתָ לְאָבִיךָ וְאָכָל בַּעֲבֻר אֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ לִפְנֵי מוֹתוֹ** הנה ההכנה מצד המעשה. רמז: ״בעבר״ גימ׳ רחל לאה נשות יעקב כי ביאה נקראת אכילה בסוד אכלה מחתה פיה. כלומר בזכות האכילה שגרמת ליצחק אביך אתה זוכה לאכילה אחרת שממנה בניין בית ישראל. **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל רִבְקָה אִמּוֹ הֵן עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִר וְאָנֹכִי אִישׁ חָלָק** בדרך פשט היות ואנו שונים בצורה החיצונית מייד ירגיש בכך אבא. ובדרך סוד כבר ידעת כי הוא שעיר וארצו שעיר ושם השעירים ירקדו וזה חלקו ואילו על יעקב נאמר ״כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא״ אמר לאמו אנו שונים בתכלית **אוּלַי יְמֻשֵּׁנִי אָבִי וְהָיִיתִי בְעֵינָיו כִּמְתַעְתֵּעַ וְהֵבֵאתִי עָלַי קְלָלָה וְלֹא בְרָכָה** שואל כאן הרמב״ן הרי יצחק יכול לזהות את יעקב לפי קולו ומדוע חשש ממגעו בלבד ותירץ שיתכן וקולם היה דומה שהרי תאומים היו. ומה שאמר ״הקול קול יעקב״ דהיינו סגנון דבריו.

ובדרך סוד, אמר יעקב לרבקה הרי אבא מכין לעשו ברכה לאיש שעיר כלומר ברכה גשמית ואילו לי מתאים ברכה רוחנית מי יבטיח לי שהברכה תתאים ליז **וַתֹּאמֶר לוֹ אִמּוֹ עָלַי קִלְלָתְךָ בְּנִי** אמרה לו אני בטוחה שהברכה תהלום אותך **אַךְ שְׁמַע בְּקֹלִי וְלֵךְ קַח לִי** כאמור ציוותה רבקה את יעקב על התשובה וזו האמירה שלה כאן אך גימ׳ אהי״ה וזו הבינה שם התשובה והשמיעה שמע היא שורש הדינים בקלי ב״פ קלי פ״ר ואלו המנצפ״ך ולך גימ׳ נו׳ כי ה״פ נו׳ גימ׳ מנצפ״ך וב״פ ״ולך״ הם יב״ק ב״פ קח גימ׳ גבורה ב״פ לי גימ׳ יסוד הרי חיבור בינה תפארת ומלכות וכנגדם ג״פ וי שהם מ״ב **וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח וַיָּבֵא** העולים **לְאִמּוֹ בינה וַתַּעַשׂ אִמּוֹ מַטְעַמִּים** כַּאֲשֶׁר אָהֵב אָבִיו כבר ידעת מה הם אמא ואבא והטעמים בחכמה שהוא אבא.

סיכום ביניים: רבקה מבינה שיצחק רוצה לברך את עשו והיא מזרזת את יעקב לקבל את הברכות. התהליך הרוחני לקבלת הברכות כולל הכנה במעשה דיבור ומחשבה, העלאת מ״ן וייחוד זו״ן ואו״א. כעת מגיעים לשלב הבא:

וַתִּקַּח רִבְקָה אֶת בִּגְדֵי עֵשָׂו בְּנָהּ הַגָּדֹל הַחֲמֻדֹת אֲשֶׁר אִתָּהּ בַּבָּיִת וַתַּלְבֵּשׁ אֶת יַעֲקֹב בְּנָהּ הַקָּטָן האמא מלבישה את בנה יעקב ובספירות אורות אימא שהם תנ״ה עם ג׳ שמות הם תנ״ח ונרמז במילים ״את בנה״ גימ׳ תנ״ח והם מסלקים את הקלי׳ מלינק מהברכות **וְאֵת עֹרֹת גְּדָיֵי הָעִזִּים הִלְבִּישָׁה עַל**

יָדָיו וְעַל חֶלְקַת צַוָּארָיו עורות עזים רומזים לדיני הבינה המתפשטות מהתבונה לג״ר דז״א שהם חג״ת וזה הוא ידיו חו״ג וחלקת הצואר ת״ת שהוא למעלה מהחזה. תבונה הינה ספירת המלכות של הבינה ובמלכות יש שם אדנות וכשהוא במילוי כזה: אלף דלת נון יוד גימ׳ תרעא וכן ערת ע״ה גימ׳ תרעא. **וַתִּתֵּן אֶת הַמַּטְעַמִּים וְאֶת הַלֶּחֶם אֲשֶׁר עָשָׂתָה בְּיַד יַעֲקֹב בְּנָהּ** מטעמים זה אור החיה והלחם כלי החכמה שהרי אין תינוק קורה אמא עד שאוכל פת. **וַיָּבֹא אֶל אָבִיו** עליית ת״ת לחכמה **וַיֹּאמֶר** אָבִי כלומר התפארת משווה קומה לחכמה **וַיֹּאמֶר הִנֶּנִּי** החכמה מתכוננת להשפיע **לִמִי** לבינה הנקראת מי ולתפארת הנקראת **אַתָּה** ולמלכות הרמוזה כאן במילת **בְּנִי** כי בה שם ב״ן. **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב** זו עליית התפארת אל החכמה. וכבר נאמר לעיל ״ויאמר אבי״ וכאן ״ויאמר יעקב אל אביו״ אלא שהעלייה היא בשלבים. נקדים ונאמר שהבינה מחולקת לבינה ותבונה. תבונה מלבישה על ז״ת דבינה. גם לתבונה יש תבונה וכל זה מפורש בספר עץ חיים, אשר על כן כדי להגיע לבינה ולהשוות קומה לחכמה יש לעלות מתבונה ב׳ לתבונה א׳ ומשם אל הבינה שהיא דבוקה פב״פ עם החכמה וכאן נאמר ויאמר אל אביו דהיינו אלו ז״ת דחכמה והמקביל להם ז״ת דבינה שזו תבונה א׳ **אֶל אָבִיו** ואמר **אָנֹכִי** יעקב לבוש בבגדי **עֵשָׂו בְּכֹרֶךָ** דהיינו עשו הרי הוא סיגי הגבורה וכאן יעקב מלובש בגבורות **עָשִׂיתִי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלָי** והיכן דיבר? בדרך סוד עשיתי הכנות לקבל הברכות כפי

שרצית להשפיע **קוּם** ממצב שינה **נָא** כעת **שְׁבָה** קטנות א' **וְאָכְלָה מִצֵּידִי** ייחוד והמשכת מ"ד לנוק' **בַּעֲבוּר** גימ' רחל ולאה **תְּבָרֲכַנִי נַפְשֶׁךָ** הברכות נמשכות דרך הנפש שהיא בחינת המלכות לרישא דז"א. **וַיֹּאמֶר יִצְחָק** חכמה **אֶל בְּנוֹ** יעקב שהוא בתפארת שכעת בקומת תבונה הרי אתה בתפארת הנקראת **מַה** מה ובסיומה יש את היסוד הנקרא **זֶּה** כיצד **מִהַרְתָּ לִמְצֹא בְּנִי** הגעת לבינה שיש בה שם אהי"ה וכשהוא במילוי יודין הוא קס"א וזה למצא גימ' קס"א **וַיֹּאמֶר כִּי הִקְרָה יְדֹוָד אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי** אמר לו שבזכות התשובה שעשה עלה לבינה שיש בה שם הוי"ה בניקוד אלקים (שערי אורה) **וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל יַעֲקֹב** לא כתוב אל עשו אלא "אל יעקב" דהיינו ידע שהוא יעקב כי עשו לא עושה תשובה מאהבה **גְּשָׁה נָּא וַאֲמֻשְׁךָ בְּנִי הַאַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו אִם לֹא** כלומר רצה לדעת אם יש בו גבורות כעשו **וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק אָבִיו וַיְמֻשֵּׁהוּ וַיֹּאמֶר הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו** אם נדייק כתוב הקל קול דהיינו יעקב הוא בתפארת הנקראת קול ויש בה ה' ספירות חגתנ"ה שבכל אחד מהם הוי"ה וה"פ שם הוי"ה גימ' קל וזה הוא ה קל ה' הויות הן קל **וְלֹא הִכִּירוֹ** דהיינו ראה שיש ביעקב גבורות כמו עשו והוא מוכן לקבל את הברכות מהבינה המחוברת לחכמה שאלו יצחק ורבקה הגשמיים וכידוע התפארת מקבל רק את המילוי של הבינה. בבינה יש שם ס"ג ומילוי ס"ג עולה ל"ז כמניין "ולא" והשפע מגיע מן התבונה שהיא מלכות דבינה וכל מלכות נקראת כה ויש בה גבורות כמנין "ריו" גימ' גבורה כה+ ריו=הכירו **כִּי**

הָיוּ יָדָיו כִּידֵי עֵשָׂו אָחִיו שְׂעִרֹת דהיינו חו״ג דת״ת היא מלובשות בגבורה דהיינו היו כעת ביעקב גם חסדים וגם גבורות כלומר גם מ״ה וגם ב״ן וי״פ מה + ב״ן עולים שערת ולכן **וַיְבָרֲכֵהוּ** מיסוד אבא הנקרא ברוך נמשך שפע ליסוד אמא ומשם לרישא דז״א וזה הוא ויברכהו אותיות ברוך יה׳ו ברוך זה יסוד אבא ויה׳ו יסוד אימא. **וַיֹּאמֶר אַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו** לומדי הפשט רואים כאן שוב ספק שנכנס בלב יצחק וכו׳ אולם בדרך סוד יתפרשו מילים אלו כקביעה אתה זה בני עשו הפירוש אתה יעקב ראוי לקבל את הברכות של עשו כי יש בך את הגבורות של עשו וזה הוא **וַיֹּאמֶר אֲנִי** כבר ידעת מה פירוש אני וזה מה שעונה יעקב יש בי גבורות המלכות. כעת יש השוואת צורה כלומר כדי שהברכות יעברו מיצחק ליעקב צריך יעקב להשוות צורה רוחנית ליחצק ויצחק הרי הוא גבורות ויעקב לבש את בגדי עשו כלומר את מידת הגבורה ובכך השווה צורה לאביו. אם נתבונן הרי כך גם בגשמיות פלוני מוסר לאלמוני כדור מיד אלמוני פותח ידיו לפי גובה הכדור וכו׳ והוא משווה צורה לפי הכדור. וכעת הכל מוכן וערוך **וַיֹּאמֶר הַגִּשָׁה לִּי וְאֹכְלָה מִצֵּיד בְּנִי** העלה אלי את המ״ן **לְמַעַן תְּבָרֶכְךָ נַפְשִׁי** כדי שאוריד מ״ן. האוכל הוא הפריט הגשמי המייצג את ההכנה הרוחנית לקבל את הברכות. אם נתבונן צריך פריט גשמי עליו יחול מסר רוחני. זה יכול להיות המטה של משה במצרים, זה יכול להיות אסוך שמן וכך בכל התורה. **וַיַּגֶּשׁ לוֹ וַיֹּאכַל וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיֵּשְׁתְּ** אכילה ושתיה אלו חו״ג שעולות לאו״א.

ראה רמז: מי ששותה יין הדבר נרשם בעצמותיו (נידה כד ע״ב) ובאדם יש תשי״ו עצמות כ״כ בספר ליקוטי שושנים הנדפס בספר קרניים וזה הוא וישת. **וַיֹּאמֶר אֵלָיו יִצְחָק אָבִיו גְּשָׁה נָּא וּשְׁקָה לִּי בְּנִי** הנשיקה כשמה היא השקה דהיינו השוואת צורה **וַיִּגַּשׁ וַיִּשַּׁק לוֹ** דהיינו יעקב אחוז בו״ק דחכמה וזה הוא לו דהיינו שיעקב שזו התפארת משווה קומה לו״ק דחכמה ואז **וַיָּרַח** ריח זו עליית מ״ן וגם ספירת התפארת כי ראיה שמיעה ריח דיבור אלו חו״ב תו״מ וכאן הרי תפארת מעלה מ״ן לחכמה עוד, **אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו** דהיינו עליית המ״ן עלתה דווקא מהבגדים שזו חיצוניות התפארת כמ״ש בוגדיו אלו נחוזרים בתשובה וממתיקים את הדינים **וַיְבָרֲכֵהוּ** אותיות ברוך יה׳ו דהיינו חו״ב ממשיכים שפע לז״א. **וַיֹּאמֶר רְאֵה** כאמור הראיה היא בחכמה והחכמה שזה יצחק אומר **רֵיחַ בְּנִי** עליית מ״ן של יעקב עלתה לבינה שיש בה שם ס״ג ומילת בני ע״ה גימ׳ ס״ג וזו עלייה כמו **כְּרֵיחַ שָׂדֶה** עליית מ״ן של המלכות הנקראת שדה שמעלה מ״ן אל הבינה הנקראת אֲשֶׁר וכידוע בינה וחכמה הן תרין ריעין דלא מתפרשין וזה הוא **בֵּרֲכוֹ יְדֹוָד** כי מילת ברוך רומזת לאבא ושם ד׳ זו הבינה. כעת שלב המשכת מ״ד וזה הוא **וְיִתֶּן לְךָ** מיסוד אבא הנקרא כ״ל נמשך שפע לבינה הנקראת **הָאֱלֹהִים** שפע של עשר ספירות ואלו עשר הברכות שלפנינו (פרקי רבי אליעזר הגדול) **מִטַּל הַשָּׁמַיִם** העליונים דהיינו חכמה. רמז: אם תיקח מעשר ממילת שמים תקבל טל וכמו שאמרו אם תעשר תמצא מזלך.

וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ העליונה שזו הבינה והיא מחוברת תדיר לחכמה שם מקום השמן שעולה גימ׳ שמים (הארי הקדוש על פסוק שמן וקטרת ישמח לב) **וְרֹב דָּגָן חסד וְתִירֹשׁ** גבורה. עד כאן בעולם האצילות וכעת לעולמות בי״ע **יַעַבְדוּךָ עַמִּים** העמים המושרשים בעולם היצירה יעלו לך מ״ן וזה הפירוש יעבדוך מלשון ויהי למס עובד. אתה יעקב מושרש בתפארת שזה בשפת העולמות יצירה דאצילות תקבל את המ״ן של עולמות בי״ע. הסברנו שעמים זה עולם היצירה **וְיִשְׁתַּחֲוֻ לְךָ לְאֻמִּים** עולם העשיה גם הוא יעלה לך מ״ן ומחמת הריחוק שלו אמר ישתחוו (עיין תהלים סז לגבי מילת עמים ולאומים) ואמר **הֱוֵה גְּבִיר לְאַחֶיךָ** כתוב ויאמר יעקב לאחיו וכי אילו אחים היו לו אלא אלו בניו שהיו בגובה כתפיו וכאן האחים אלו ההיכלות שמשווים קומה לעולמות אבי״ע וכידוע היכל קדש קדשים מקביל לג״ר והברכה שיעקב לא ירד ממדרגתו שתמיד יהיה גביר גימ׳ זה ג״ר **וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ** אלו בני האלקים דהיינו המלאכים יהיו עושי דברם של הצדיקים ומסיים בעולמות שתחת הקדושה **אֹרְרֶיךָ** זו הקלי׳ **אָרוּר** תמשיך להיות ארורה ולא תזיק לך ואם היא **וּמְבָרְכֶיךָ** תברך אותך כמ״ש מלאך רע עונה אמן בעל כרחו הרי **בָּרוּךְ** היא תהיה ברוכה. עוד, אמרו (ברכות ו ע״א) ״הני ברכי דשלהי״ כלומר החיכוך של הקלי׳ עם הקדושה הוא בברכיים שהם פרק אמצעי של נו״ה ולכן נקט ״מברכך״ וכך אמר יעקב למלאך שרו של עשו (בראשית לב, כז) ״כי אם ברכתני״.

אחרי יום כיפור יש מוצאי יום כיפור כלומר אחרי עליה כה גבוהה של התפארת לחכמה יש ירידה וזה הוא **וַיְהִי** לשון צער על הפרידה מיצחק ולשון שמחה על הברכות (גמ' מגילה דף ב) לשון שמחה זה **כַּאֲשֶׁר כִּלָּה יִצְחָק לְבָרֵךְ אֶת יַעֲקֹב** ולשון צער זה **וַיְהִי אַךְ יָצֹא יָצָא יַעֲקֹב** על הפרידה של יעקב שזו התפארת. למה כתוב פעמיים יצא יצא? כי היו לעיל שתי עליות וכעת שתי ירידות. **מֵאֵת פְּנֵי יִצְחָק אָבִיו** פנים אלו ג"ר ואחור אלו הז"ת, דהיינו שיעקב הגיע עד הבינה של החכמה **וְעֵשָׂו אָחִיו בָּא מִצֵּידוֹ** אל תקרי מצידו אלא מצידו בחירק שהרי יעקב ועשיו היו זה בצד זה בבטן רבקה. יעקב ועשיו כאברהם ולוט זה פנים וזה אחור. יעקב הוא אדם ועשיו הוא הנחש. מצאתי במדרש שכשנולד עשיו ראו על ירכו ציור של נחש ולכן תירגם אונקלוס (בראשית כה, כז) איש שדה "גבר נחשירכן". הנחש רוצה להפסיק את הדיבוק של יעקב לאביו שבשמים ולכן אמרו "אפילו נחש כרוך על עקיבו" ועל הנחש כתוב "ואיבה אשית" יש איבה בין הנחש לאדם ולכן א'יכה י'שבה ב'דד ה'עיר ר"ת איבה (זוהר חדש) וכאן רבקה שהיא בחינת חוה רוצה להכניע את הנחש הוא עשיו ולכן נאמר (כז, טו) ותלבש א'ת י'עקב ב'נה ה'קטן ר"ת איבה (חת"ס בראשית כז, טו). כאמור הקלי' רוצה להדמות לקדושה כך נהג אחשורוש במשתה "חור כרפס ותכלת וכו' כך כתוב בספר "מגיד מישרים" לרבי יוסף קארו זללה"ה ולכן **וַיַּעַשׂ גַּם הוּא מַטְעַמִּים וַיָּבֵא לְאָבִיו וַיֹּאמֶר לְאָבִיו יָקֵם אָבִי וְיֹאכַל**

מְצֵיד בְּנוֹ וכי כך מדבר בן לאביו יקם אבי והרי עשיו מכבד אביו ביותר אלא רמז כאן שעשיו הוא משורש קין כי יקם נאמר "כי שבעתיים יקם קין כי יעקב ועשיו הם דוגמת קין והבל (הארי הקדוש שער הגלגולים הקדמה לט) ואמר **בַּעֲבֵר תְּבָרֲכַנִּי נַפְשֶׁךָ** רצה לקבל שפע רחל ולאה מהתבונה כמו שבארנו לעיל **וַיֹּאמֶר לוֹ יִצְחָק אָבִיו מִי אָתָּה** שאלו וכי עשית תשובה ועלית ממדרגת אתה למדרגת מי? **וַיֹּאמֶר אֲנִי בִּנְךָ בְכֹרְךָ עֵשָׂו** ידוע מ"ש בס"ה בני בכורי ישראל כלומר עדיין אני במדרגת בן בתפארת. אם עשיו בתפארת הרי יצחק צריך לרדת מן החכמה לבינה ומשם לתפארת בבחינת גחין ולחיש וזה הוא **וַיֶּחֱרַד יִצְחָק** ירידת החכמה לבינה כי הבינה היא שורש הגבורות ומילת ויחרד גימ' זה גבורה **חֲרָדָה** זו ירידת הבינה לחסד חרדה גימ' גבורה ע"ה ומידת החסד נקראת **גְּדֹלָה** ומשם ירד לגבורה **עַד מְאֹד** כי מאד מבואר (זוהר שמות דף צח ע"ב) שהוא גבורה וכשהוא מגיע לגבורה בה אחוז עשיו הוא מנסה **וַיֹּאמֶר** להאמיר אותו (היום קוראים לזה להעצים) ולהשיבו בתשובה הנקראת **מִי** כי על ידי התובה יוכל לקבל ברכה אולם **אֵפוֹא הוּא** הבינה הנקראת הוא לא מגיעה אל עשיו כלומר עשיו מצידו לא מסוגל לעזוב את טבעיו הרעים. אומר יצחק לעשיו כדי להתברך אתה חייב להשוות צורה אליו וזה הוא **הַצָּד צַיִד וַיָּבֵא לִי** אתה חייב להביא לי למדרגה שלי וללא תשובה אין סיכוי שתתברך **וְאֹכַל מִכֹּל** אמר לו אם יש השוואת צורה יש ייחוד הנקרא אכילה אלו הכללים בהם

נברא העולם עוד **בְּטֶרֶם תָּבוֹא** לפני שנולדת תשובה קדמה לעולם רק אם יש תשובה יש ברכה **וָאֲבָרֲכֵהוּ** אותיות ברוך הוא כלומר יש ייחוד יסודות אוי"א וזה **גַּם** גימ' ע"ה אב אם **בָּרוּךְ יִהְיֶה** כלומר יסוד אמא עולה ליסוד אבא ויש ברכה. **כִּשְׁמֹעַ עֵשָׂו אֶת דִּבְרֵי אָבִיו** ידוע שהשמיעה בבינה וכשנודע לעשיו שללא תשובה הדרכים חסומות לפניו וזה הוא דברי גימ' גבורה יצחק זו ספירת הגבורה ובפשט דברי אלו דברי מוסר כמ"ש דברי קהלת וכמ"ש רש"י בתחילת ספר דברים דברי תוכחה ומוסר. מחמת שעשיו לא מוכן לעשות תשובה **וַיִּצְעַק צְעָקָה גְּדֹלָה וּמָרָה עַד מְאֹד** אמר לו עשיו אני מסוגל להגיע עד הגבורה לא מסוגל לעלות לבינה **וַיֹּאמֶר לְאָבִיו בָּרֲכֵנִי גַם אָנִי אָבִי** ברך אותי במקומי הנוכחי **וַיֹּאמֶר בָּא אָחִיךָ בְּמִרְמָה** תירגם אונקלוס בחכמה אמר לו אחיך עשה תשובה והגיע עד החכמה **וַיִּקַּח בִּרְכָתֶךָ** מדוע אינך עושה תשובה **וַיֹּאמֶר הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם אֶת בְּכֹרָתִי לָקָח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי** בכרתי וברכתי אותן אותיות (עיין זוהר שמות קיא ע"א) והנה בזה שלקח יעקב ברכה ובכורה נשלם וראה כי ב"פ אותיות ברכתי ע"ה גימ' יעקב תפארת **וַיֹּאמַר הֲלֹא אָצַלְתָּ לִּי בְּרָכָה** ביקש עשו ברכה ללא תשובה, אמר לו מילת אצלת שהיא גימ' י"פ ב"ן בסוד הלא אנכי טוב לך מעשרה בנ"ם. **וַיַּעַן יִצְחָק וַיֹּאמֶר לְעֵשָׂו** אם אינך עושה תשובה לא תגיע לבינה ואילו אחיך שעלה במעלות התשובה הוא ישלוט עליך וזה הוא **הֵן גְּבִיר שַׂמְתִּיו לָךְ** בזכות שהתגבר לעשות תשובה

זכה להיות גביר כי גביר ע״ה גימ׳ גבורה. עוד, גביר ר״ת ג׳ומל חסדים ב׳ישן י׳שר ר׳חמן **וְאֶת כָּל אֶחָיו נָתַתִּי לוֹ לַעֲבָדִים וְדָגָן וְתִירֹשׁ סְמַכְתִּיו וּלְכָה אֵפוֹא מָה אֶעֱשֶׂה בְּנִי** אמר לו אתה מתעקש להיות בתפארת הנקרא מה וזה בלתי אפשרי לקבל כך ברכה. **וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל אָבִיו הַבְּרָכָה אַחַת הִוא לְךָ אָבִי בָּרְכֵנִי גַם אָנִי אָבִי וַיִּשָּׂא עֵשָׂו קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ** הבכיה זו תשובה מיראה ובזה זוכה עשיו לברכות של העולם הזה **וַיַּעַן יִצְחָק אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ** התחתונה שהיא המלכות **יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ** תהיה עם הארץ מושלם במובן החיובי כמ״ש המאירי עמ״ס אבות מיישב את הארץ **וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעָל** וגם תזכה למעט הארה מן התפארת הנקרא שמים תקבל משם עשירית ממילת שמים שהיא טל וגם מזה רק ו״ק הרמוז בתיבת ו מטל השמים. כיון שנתן לו ברכות מספירת המלכות אמר **וְעַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה** כי החרב היא הלשון שהיא תפילה שהיא במלכות כמ״ש בחרבי בצלותי **וְאֶת אָחִיךָ תַּעֲבֹד** תהיה כפוף ומסור ביד התפארת **וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד** כאשר תצטער ותעשה תשובה **וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ אָבִיו** עשו שכאמור לא עושה תשובה נוטר טינה ליעקב שהצליח לעשות תשובה ונחל שתי עולמות. רמז: וישטום גימ׳ שטנו זה יוסף הגנוז במעי יעקב הוא שטנו של עשיו ובית יוסף להבה גימ׳ מ״ב אלו גבורות יעקב **וַיֹּאמֶר עֵשָׂו בְּלִבּוֹ יִקְרְבוּ יְמֵי אֵבֶל אָבִי** כאשר יסתלק אור החכמה ולא יהיה אור ע״ב שנמשך ממנו רק המילוי העולם מ״ו

כמנין אבל אבי אז **וְאַהַרְגָה אֶת יַעֲקֹב אָחִי** דהיינו יסתלק ממנו המוחין דג״ר. **וַיֵּגַד לְרִבְקָה** אומר רש״י ברוח הקודש **אֶת דִּבְרֵי עֵשָׂו בְּנָהּ הַגָּדֹל וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְיַעֲקֹב בְּנָהּ הַקָּטָן** מדוע עשו הוא הגדול? הרי מכר את בכורתו ליעקב? על זה בא הכתוב ואומר **וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה עֵשָׂו אָחִיךָ מִתְנַחֵם לְךָ לְהָרְגֶךָ** הוא מתנחם על מכירת הבכורה ולכן נקרא גדול. אי נמי, יעקב הוא ממשלת הלילה זו הלבנה היא אחרית הימים הוא המאור הקטן וההיפך בעשיו המונים לחמה וכעת נדרש יעקב לתיקון נוסף **וְעַתָּה** כאמור אין ועתה אלא תשובה, עליך לשוב בתשובה מאהבה אתה **בְּנִי** תהיה דבוק בבינה שיש בה שם ס״ג כמנין בני ע״ה שם **שְׁמַע** השמיעה וכשתזכה לתשובה תהיה דבוק תדיר בד׳ וזה הוא **בְּקֹלִי** כי ב״פ קל גימ׳ י״פ הוי״ה **וְקוּם בְּרַח** למה לברוח? אי אפשר ללכת? אלא הבריחה היא בששת אלפים שנה של הקדושה מפני הקלי׳ המתגברת ולכן משה ברח מפני פרעה ומפני הנחש וכן הרשב״י מפני הרומאים כי ששת אלפים שנה זו שליטת הו״ק זו ממשלת היום. אמרה לו ברח **לְךָ אֶל לָבָן אָחִי** אם אנו אומרים שרבקה היא תבונה הרי שהאח לבן הוא ישראל סבא ואמרה **חָרָנָה** ג״פ אלקים גימ׳ חרן ואות ה׳ אלו ה׳ אותיות שבשם אלקים. **וְיָשַׁבְתָּ עִמּוֹ יָמִים אֲחָדִים עַד אֲשֶׁר תָּשׁוּב חֲמַת אָחִיךָ** עד שאחיך יעשה תשובה ויזכה לבינה הנקראת אשר ומימלא החימה תשקוט **עַד שׁוּב אַף אָחִיךָ מִמְּךָ וְשָׁכַח אֵת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לּוֹ וְשָׁלַחְתִּי וּלְקַחְתִּיךָ מִשָּׁם לָמָּה אֶשְׁכַּל גַּם שְׁנֵיכֶם יוֹם אֶחָד**

רש״י מעיר שאכן כך היה ששניהם נפטרו בשנה אחת, כך עולה מהגמ׳ סוטה דף יג ע״א **וַתֹּאמֶר רִבְקָה אֶל יִצְחָק קַצְתִּי בְחַיַּי מִפְּנֵי בְּנוֹת חֵת** ק׳ של קצתי עם זעירא וצריך לדעת שהאותיות הזעירות במלכות, רגילות בתפארת ורבתיות בבינה אומרת רבקה קצתי בחיי העולם הזה שהוא במלכות **אִם לֹקֵחַ יַעֲקֹב אִשָּׁה מִבְּנוֹת חֵת כָּאֵלֶּה מִבְּנוֹת הָאָרֶץ לָמָּה לִּי חַיִּים** בנות הארץ היינו בנות שמה יוולד מהן אלו בנים ארציים למה לי חיים, אין אלו חיים נצחיים אלא חיי שעה. אני חפצה באשה שתביא ילדים בני העולם הבא הנקרא ארץ החיים.

פרק כח

וַיִּקְרָא יִצְחָק אֶל יַעֲקֹב לא כתוב בנו וכתוב ״ויקרא״ כלומר יצחק מוקיר את יעקב כיעקב **וַיְבָרֶךְ** ומשפיע לו ברכה מנה״י שלו שזו בחינת הברכיים והוא מברך **אֹתוֹ** את מדרגתו שזו התפארת הרמוזה באות ו׳ וכן מברך את ביתו שעדיין לא קיים הרמוז במילת את **וַיְצַוֵּהוּ וַיֹּאמֶר לוֹ לֹא תִקַּח אִשָּׁה מִבְּנוֹת כְּנָעַן** בנות כנען אלו בנות הארץ כאמור **קוּם** קימה תהיה לך כאשר תֵּלֵךְ **פַּדֶּנָה אֲרָם בֵּיתָה בְתוּאֵל אֲבִי אִמֶּךָ וְקַח לְךָ מִשָּׁם אִשָּׁה מִבְּנוֹת לָבָן אֲחִי אִמֶּךָ** שם תקים את בית ישראל וכדי לפרות ולרבות יצחק מברך את יעקב **וְאֵל שַׁדַּי יְבָרֵךְ אֹתְךָ וְיַפְרְךָ וְיַרְבֶּךָ וְהָיִיתָ לִקְהַל עַמִּים** זו ברכת פו״ר **וְיִתֶּן לְךָ אֶת בִּרְכַּת אַבְרָהָם לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ לְרִשְׁתְּךָ אֶת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם** ברכת אברהם זו ברכת

הארץ והבנים ובה התברך אאע״ה וכשמת ד׳ נגלה ליצחק וברכו ויצחק העביר את הברכה ליעקב. **וַיִּשְׁלַח יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וַיֵּלֶךְ פַּדֶּנָה אֲרָם אֶל לָבָן בֶּן בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי אֲחִי רִבְקָה אֵם יַעֲקֹב וְעֵשָׂו.** כאמור הקלי׳ מחקה את הקדושה וזה **וַיַּרְא עֵשָׂו כִּי בֵרַךְ יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְשִׁלַּח אֹתוֹ פַּדֶּנָה אֲרָם לָקַחַת לוֹ מִשָּׁם אִשָּׁה בְּבָרְכוֹ אֹתוֹ וַיְצַו עָלָיו לֵאמֹר לֹא תִקַּח אִשָּׁה מִבְּנוֹת כְּנָעַן.** ואמר וַיִּשְׁמַע יַעֲקֹב אֶל אָבִיו וְאֶל אִמּוֹ יעקב הוא איש שומע כלומר עושה תשובה בכל עת וכאן שומע בקול או״א ועולה לקומתם **וַיֵּלֶךְ פַּדֶּנָה אֲרָם. וַיַּרְא עֵשָׂו כִּי רָעוֹת בְּנוֹת כְּנָעַן בְּעֵינֵי יִצְחָק אָבִיו, וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו אֶל יִשְׁמָעֵאל וַיִּקַּח אֶת מַחֲלַת בַּת יִשְׁמָעֵאל בֶּן אַבְרָהָם אֲחוֹת נְבָיוֹת עַל נָשָׁיו לוֹ לְאִשָּׁה** זה הדמיון לקדושה אבל הכתוב מדגיש ״על נשיו״ ולא שילח את נשיו ואין כאן תיקון אלא טלאי.

ויצא

ויצא כל **וי** לשון צער וכאן הצער על **צא** שזה שילוב הוי״ה אדנות שנפרד כשיעקב אע״ה שה״ס התפארת יורד לגלות מקום הקלי׳ בוודאי שיש כאן צער ומעשה אבות סימן לבנים ואמר **יעקב** שהוא עמוד הת״ת יוצא **מבאר שבע** מהבינה אל מדרגתו **וילך חרנה** ללכת לחרן זו המלכות הנקראת ארון הברית ויש בה ג״פ שם אלקים כמניין חרן והיא אות ה׳ אחרונה. **ויפגע במקום** בדרכו אל המלכות הוא פוגע בספירת היסוד וכך כותב הרב המקובל האלקי רבינו יעקב אביחצירא בספרו מחשוף הלבן **מקום** גימ׳ מוסף וכידוע מוסף הוא בחינת היסוד,

וכן **וילן שם כי בא השמש** בספירת המלכות שם מקום הלינה **ויקח מאבני המקום** במלכות יש י״ב גבולי אלכסון הם שורש לי״ב השבטים והם הבנים רמוזים כאן באבנים **וישם מראשתיו** בסוד (אבות ו, ח) ״עטרת זקנים בני בנים״ כאן האבנים מעטירים את יעקב סבא **וישכב** יש כ״ב אותיות בתורה שזו מידתו של יעקב אע״ה בסוד ״תתן אמת ליעקב״ ו״תורת אמת נתן לנו״ ואת כ״ב האותיות הוא נותן **במקום ההוא** במלכות. **ויחלם** הנה חלום הוא אחד מס׳ בנבואה והוא מצד המלכות **והנה סלם** ה״פ הוי״ה רמז לקישור חגתנ״ה עם היסוד **מצב ארצה** והמלכות הנקראת ארץ **וראשו מגיע השמימה** לת״ת הנקרא שמים ואלו הו״ק **והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו** בסולם שהוא ספירת התפארת שזו מידת יעקב ולכן שפיר אמרו (זו״ח מדרש הנעלם דף כח) ״בו״ ביעקב. **והנה ידוד** ז״א **נצב עליו** בזכותו הוא מעלה את הקב״ה **ויאמר** מלשון את ד׳ האמרת **אני ידוד** זו״ן ואמר שזו״ן בעצם הם **אלהי אברהם אביך** חסד **ואלהי יצחק** גבורה **הארץ אשר** מלכות **אתה** יעקב שזו התפארת **שכב עליה** זו הארץ היא השכינה **לך אתננה** תזכה לרוח הקודש וכן **ולזרעך** בניך יהיו בעלי רוה״ק. וכאן שורש מה שביקש מרע״ה וקיבל שתשרה שכינה על בנ״י. **והיה זרעך** כאשר זרעך ענוים **כעפר הארץ** ממילא תזכה ש**ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה** כנגד חגת״ם **ונברכו בך** בסוד ומשם יפרד **כל משפחת האדמה ובזרעך** בבחינת (תענית י.) ״וכל העולם שותה

מתמצית״. **והנה אנכי** השכינה **עמך** והיא בחינת **ושמרתיך** השמירה והיא נקראת **בכל** כי בה יש שם ב״ן גימ׳ בכל והיא מלווה את יעקב בכל מקום **אשר תלך והשבתיך אל האדמה הזאת** אדמה וזאת אלו כינויי השכינה והיא הנקראת **כי** כ׳נסת י׳שראל והיא **לא אעזבך עד אשר אם עשיתי** והיא בחינת עולם העשיה והיא הנקראת את אשר דברתי לך. **וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ידוד** יש חגתנ״ה **במקום הזה** ביסוד הנקרא זה **ואנכי לא ידעתי** לא עליתי עדיין אל הדעת. **ויירא** המלכות נקראת יראה **ויאמר מה נורא המקום הזה** מקום השכינה **אין זה כי אם בית אלהים** אכן יש גבורות ויראה במקום השכינה **וזה** והמלכות עם היסוד הוא **שער השמים** פתח לתפארת הנקראת שמים. אי נמי, **וזה** היינו היסוד והמלכות הנקראת **שער** תרעא. **וישכם יעקב בבקר ויקח את האבן** מי״ב אבנים הפכו לאבן אחת ומי כעמך ישראל גוי אח״ד בארץ והאבן הזו היא ״רועה אבן ישראל״ והיא השכינה **אשר שם מראשתיו וישם אתה מצבה ויצק שמן על ראשה** שמן זה השפע שבא מהחכמה ויורד לבינה ולתפארת הנקראת ״שמים״ שהם גימ׳ שמן והשמן נמשך לג״ר דנוק׳. **ויקרא את שם המקום ההוא** המלכות **בית אל** היא הנקראת בית והיא נקראת ״אל זועם״ וכאן הכוונה שהמלכות משמשת בית לחסד הנקרא אל והוא הנקרא יומם והוא שורש לכל הו״ק **ואולם לוז שם העיר לראשנה** מלכות דעולם התוהו שיש בה ה״ג והם שמות אלקים והם גימ׳ ת״ל ועשירית משם זה

עולה לוז כי המלכות נקראת מעשר מן המעשר. יעקב אע״ה בחיר האבות זוכה לנחלה בלי מצרים ויכול להגיע לבינה ששם סוד הנדרים וזה הוא **וידר יעקב** שהוא התפארת הוא עולה לבינה ששם מקום **הנדר** וזה הוא **לאמר** כלומר עליה והאמרה **אם** זו הבינה הנקראת אם **יהיה אלהים עמדי** כי הבינה נקראת אלקים **ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך** השמירה של הבינה הנקראת אשר שונה מהשמירה של המלכות, בעוד שהמלכות מגוננת ומסוככת הרי שהבינה מרחיקה והודפת את הקלי׳ שמירת הבינה זו **חומת** אש סביב האדם **ונתן לי לחם לאכל** בסוד שארה **ובגד ללבש** כסותה **ושבתי בשלום** ועונתה כי היסוד נקרא שלום והוא משים שלום בבית והבינה נקראת **אל בית אבי** היא בית לחכמה הנקרא אבא **והיה יהוד לי לאלהים** אזכה להנהגת הייחוד ולהשגחת אריך אנפין ועין בעין יראו הבינה את **והאבן הזאת** המלכות הנקראת אבן ונקראת הזאת כלומר בינה ומלכות יהיו מכוונות זו מול זו ולכן הבינה הנקראת **אשר** תהיה מכוונת **שמתי מצבה** מול המלכות **יהיה בית אלהים** הנקראת בית אלקים **וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך** כי במלכות סוד המעשרות.

פרק כט

וישא יעקב רגליו פרשני הפשט בעקבות מדרש רבה אומרים שיעקב אע״ה התבשר מהקב״ה ״הנה אנכי עמך וכו׳ ״ שמח ונשא את רגליו. בדרך סוד התפארת נושא את נו״ה. ה**רקאנטי** כאן כתב

ש**קדמה** זה כחו של יעקב אע״ה שהרי יעקב בת״ת ומזרח בת״ת, כמו שנאמר באאע״ה ״הלוך ונסוע הנגבה״ שזה החסד. מן התפארת הוא משפיע למלכות וזה הוא **וילך ארצה בני קדם** ארץ ה׳ אחרונה והוא ממשיך לה הארת חכמה **וירא** כל ראיה היא בחכמה והנה באר בשדה **והנה שם שלשה עדרי צאן רבצים עליה כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים והאבן גדלה על פי הבאר**. נחלקו פרשני הסוד האם **שלושה עדרי צאן** הם חג״ת או נה״י כדלקמן:

הנה בזוהר (בראשית דף קנא ע״ב) כתב **וירא והנה באר בשדה, והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה**, באר דרגא דאדון כל הארץ, בשדה חקל תפוחין קדישין, **שלשה עדרי צאן**, תלת דרגין עלאין קדישין, מתתקנן על ההוא בירא, ואינון נצח והוד ויסודא דעלמא, ואלין משכין מיא מלעילא, ומליין להאי בירא, בגין דההוא מקורא יסודא דעלמא, כד שארי בגו ההוא בירא עביד פירי, ונביע תדיר ואתמליא ההוא בירא מניה, כיון דאתמליא, ודאי **כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים**, אלין אינון כל אוכלוסין ומשריין קדישין, דכלהו שקיין ושתאן מההוא בירא, וכל חד וחד כמה דאתחזי ליה, **והאבן גדולה על פי הבאר**, דא אבן דמינה כשלי בני עלמא, אבן נגף וצור מכשול, דקיימא תדיר על פי האי באר, על מימריה, למתבע דינא דכל עלמא, דלא יחות מזונא וטב לעלמא. מאמר נוסף בזוהר (חלק ג דף סב ע״א) ״פתח רבי אלעזר ואמר, **וירא והנה באר בשדה** וגו׳, **ונאספו שמה כל העדרים**

וגו׳, הני קראי אית לאסתכלא בהו, וברזא דחכמתא אינון דאוליפנא מאבא, והכי אוליפנא, **וירא והנה באר בשדה**, מאן באר דא? היא דכתיב (במדבר כא יח) באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם״, **והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה**, אלין אינון נצח הוד יסוד, דאלין אינון רביעין עלה וקיימין עלה, ומאלין אתמלייא ברכאן ההיא באר. **כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים**, דהא מן האי באר אתזנו עלאין ותתאין, (ני״א עלמין תתאין), ומתברכאן כלהו כחדא. **והאבן גדולה על פי הבאר**, דא הוא דינא קשייא, דקיימא עלה מסטרא אחרא לינקא לה (ני״א מינה). **ונאספו שמה כל העדרים**, אלין אינון שית כתרי מלכא (ו״ק), דמתכנשי כלהו, ונגדי ברכאן מרישא דמלכא, ומריקן בה, וכד אתחבראן כלהו כחדא לארקא בה, כתיב **וגללו את האבן מעל פי הבאר**, מנדדין (ס״א מגנדרין) להההוא דינא קשייא, ומעברן ליה מינה, **והשקו את הצאן**, מריקין ברכאן מההוא באר לעלאין ותתאין. לבתר **והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה**, תב ההוא דינא לאתריה, בגין דאצטריך ליה לבשמא עלמא ולתקנא עלמא. לעומת זאת, בספר ה**ציוני** על התורה כתב: **וירא והנה באר בשדה** וגומר. באר רמז לשכינה שעיקר קבלתה משדה של תפוחים וג׳ עדרי צאן רומזים לג׳ אבות המשפיעין אליה (היינו חג״ת) **כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים** אלו ד׳ מחנות שכינה **ונאספו שמה** מן המקום הנקרא שמה כגון ויתיצב עמו שם. את המחלוקת האם אלו חג״ת או נה״י ניתן לפתור לפי ספר ״שעת

רצון״ על הזוהר (ח״ב דף יב ע״ב) שכתב ״פירוש הוא מ״ש רבינו ז״ל בשער עיבור ומוחין פ״ב ז״ל, והנה זה החיצוניות נחלק לשנים חצי העליון מחכמה עד חצי הת״ת וחצי תחתון מחצי ת״ת ע״ס יסוד וחצי עליון ננסר וניתן ללאה בסוד פנימיות אליה וחצי תחתון לרחל בסוד פנימיות אליה כו׳ ונמצא כי כל החיצוניות הוא נה״י וכולו ניתן לנוק׳, וז״ש **והנה באר בשדה והנה שם ג׳ עדרי צאן רובצים עליה**. ויש באר עליון ותחתון לאה ורחל וזו לוקחת חצי עליון ג׳ עדרי צאן שהם נה״י וזו מחציתה התחתון יע״ש. וז״ש תלת קיימין רביעין על האי בירא שהם נה״י ג׳ עדרי צאן האי בירא מנייהו דנה״י אתמלי שכן ננסר וניתן פנימיות אליה אדני אתקרי זה שמה כנודע ולכן משה אמר אדני אלהים כי התחיל ממטה למעלה. ע״כ. לפיכך רחל לוקחת מהנה״י ולאה מהחג״ת.

אנו נסביר את הפסוקים לגבי רחל. **ונאספו שמה** אלו מלכויות של חגתנ״ה שמ׳ ה׳ והם מתאספים ביסוד ז״א הנקרא **כל** ואז הם נקראים **העדרים** כי כבר ידעת שרחל ולאה הם גימ׳ **עדר** והם ביסוד ונשפעים אל המלכות הנקראת ים וזה הוא העדרים וזה מסלק את הדינים מהמלכות וזה הוא **וגללו** גימ׳ ג׳ ע״ב מג׳ עדרי צאן והמלכות הנקראת **את** והיא **האבן** הא בן הא אחרונה ושם ב״ן ושפע החסדים ממתיק אותה והיא מקבלת מוחין דעסמ״ב גימ׳ רלא גימ׳ **מעל פי** ע״ה **הבאר והשקו את הצאן** ואז נמשך שפע לעולמות בי״ע ואח״כ **והשיבו את האבן על פי הבאר למקמה** חוזרת

למצבה הקודם. שים לב ל**באר ההוא** ההיא קרי ההוא כתיב כי כעת הבאר מחוברת לנה״י בסוד אדון כל הארץ. **ויאמר להם יעקב אחי מאין אתם** לפי הפשט זו שאלה ולפי הסוד זו קביעת עובדה, יעקב אע״ה אומר להם שהם מבחינת הכתר הנקרא אין **ויאמרו מחרן אנחנו** אנו מכח״ב שבכל אחד יש שם אלקים כי הם מאחוריים וג״פ אלקים גימ׳ חרן גם חרן רומז לכח״ב כך: ר׳ ראשית הספירות כתר, ח=חכמה נ=נ׳ שערי בינה. **ויאמר להם** אם אתם מן הכח״ב האם אתם משפיעים לדעת? וזה הוא **הידעתם את לבן בן נחור ויאמרו ידענו**. אבל אנו ממשיכים רק מהו״ק של הכח״ב וזה הוא **נחור** ו חרן. **ויאמר להם השלום לו** האם יש ייחוד הרמוז במילת שלום בין הבינה ל׳ והו״ק ו׳ וזה הוא השלום לו? **ויאמרו שלום והנה רחל בתו באה עם הצאן** רחל זו השכינה עם חיילותיה באה לקבל שפע מהג״ר. **ויאמר הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה** נאמר באהרן הכהן ״ואל יבא בכל עת״ יש זמן שהוא עת ויש זמן שאינה עת. אמר יעקב אע״ה שהוא התי״ת **עוד היום גדול** עדיין התי״ת לא גמר לקבל שפע מהבינה. **עוד** גימ׳ יסוד, **היום** = תפארת, **גדול** = חסד כלומר פני התי״ת כלפי החסד ולא הגיע העת להשפיע למלכות וכעת **השקו הצאן** שאלו רומזים לתי״ת **ולכו רעו** והפנים כלפי הכתר רעוא דרעוין. **ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקינו הצאן** כדי להמשיך את השפע יש לסלק את הדינים מעל המלכות הנקראת באר. **עודנו**

מדבר עמם ורחל רחל זו השכינה העולה מן המדבר **באה עם הצאן** התי״ת אל הבינה הנקראת אשר ולחכמה **לאביה** זו היא **כי** כ׳נסת י׳שראל **רעה** גימ׳ רחל+לאה ע״ה **הוא** שוב כעת היא מחוברת לת״ת ולכן כתוב הוא והקריאה היא. **ויהי** לשון שמחה ולשון צער שמחה לראות את אשתו וצער שלא תזכה להקבר עמו **כאשר ראה יעקב את רחל** כאשר הת״ת משפיע הארת חכמה למלכות שהיא **בת לבן** בת הבינה שבה יש רחמים רבים רק שדינין מתערין מינה והיא רחמים **אחי אמו** הבינה נקראת אימא **ואת צאן** התפארת של **לבן אחי אמו** הבינה **ויגש יעקב** ת״ת **ויגל את האבן מעל פי הבאר** בזכות מוחין דאימא סילק את הדינים מעל המלכות **וישק את צאן לבן אחי אמו** ואז נמשך השפע לבי״ע. **וישק יעקב לרחל** זה זיווג דנשיקין בין ז״א לנוק׳ **וישא את קלו ויבך** ידוע שקול זו התפארת וכאן הת״ת עולה עד לחכמה בה בחינת העיניים. וממדרגת החכמה הוא **ויגד יעקב** ממשיך לה ה״ג **לרחל** למלכות והיא כעת נקראת **כי** כ׳נסת י׳שראל והיא **אחי אביה הוא** מחוברת לחכמה בסוד אבא יסד ברתא **וכי בן רבקה הוא ותרץ ותגד לאביה**. יעקב אע״ה כאביו וכזקנו נלחמים בס״א ומהווים כסא לשכינה. לבן מייצג את הס״א כמו שמייצגים זאת עשיו, פרעה ואבימלך. לבן מתואר בספר הזוהר (בראשית דף קסו ע״ב) ״לָבָן הָאֲרַמִּי קָלֵיהּ אָזִיל בְּעַלְמָא דְלָא הֲוָה בַּר נָשׁ דְיִשְׁתְּזִיב מִנֵּיהּ, דְּהוּא הֲוָה חָרָשׁ בֶּחָרָשִׁין וְרַב בְּקוֹסְמִין, וַאֲבוֹי דִבְעוֹר הֲוָה, וּבְעוֹר אֲבוֹי דִבִלְעָם, דִּכְתִיב (יהושע יג) בִּלְעָם בֶּן

בְּעוֹר הַקּוֹסֵם, וְלָבָן חָכָם בֶּחָרָשִׁין וְקוֹסְמִין יַתִּיר מִכֻּלְּהוּ״ דהיינו הוא היה ארכי קוסם ומכשף ואכן ליעקב המייצג את האמת קשה להכניע את המלך הזקן והכסיל. וכיצד הצליח? על כך כתוב בספר שערי אורה (שער העשירי) שהיה זה בזכות כח עליון שהיה בו ובכך גבר ישראל. **ויהי** לשון צער והצער ללבן כיון שמפגישה עם יעקב שארכה כ״ב שנים הוא יצא וידו על התחתונה **כשמע לבן** אנו יודעים שהשמיעה בבינה וזה מורה באצבע על יניקתו של לבן הארמי שהוא יונק מאחורי הדעת ולכן היו בו שתי פרידות אלו לאה ורחל **את שמע יעקב** הכתוב אומר לנו שגם ליעקב שה״ס הת״ת יש חיבור לבינה והוא **בן אחתו** בן לחכמה כי אמור לחכמה אחותי את **וירץ לקראתו ויחבק לו וינשק לו ויביאהו אל ביתו ויספר ללבן את כל הדברים האלה** רמז יש כאן שיעקב מספר ללבן כלומר מנסה להאיר אותו שיאיר כספיר. **ויאמר לו לבן אך** לבן מרגיש שיעקב מנסה לתקן אותו ואומר **אך** קשה לי הדבר ומאידך מנסה להביא את יעקב אליו למידת הרשעה של ואומר **עצמי ובשרי אתה** אינך צריך לתקן אותי כי אנו אחים **וישב עמו** איך מותר לשבת עם רשע? אלא ישב עמו היינו עם ו׳ וידוע שאות ו׳ זו מידתו של יעקב אע״ה. סיבת ירידת יעקב אע״ה לחרן כדי למצוא את זיווגו והנה רמז לכך במילים **חדש ימים** גימ׳ בית. לבן הארמי הוא לבן הרמאי וכשהוא בא לנצל את כשרונו של יעקב הוא **ויאמר לבן ליעקב** משבח ומאמיר אותו כדי לינק ממנו את השפע הרוחני שהוא כל כך חסר

שהרי אל אחר אסתריס ולא עביד פירי **הכי אחי אתה** שנינו באותה מדרגה וכפי שכותב בספר שערי צדק (השער העשירי) "יעקב ולבן שניהם ירשו מקום הלובן, יעקב ירש מקום הלובן הפנימי ראש הכתר מחשוף הלבן ולפיכך ירש את הברכה, ולבן הארמי ירש לובן הרמאות מקום הכחות החיצונות אותו הלובן המועט שבו נאחזות במרכבה שאין לך דבר רע שאין בו קצת טוב" ומאחר ואנו אחים ואני רוצה להטיב עמך אינו עולה על הדעת ש**ועבדתני חנם** ולכן **הגידה לי מה משכרתך** הנה כתבנו לעיל שיעקב שם לו מטרה לתקן את לבן ורמז לכך במילים "הגידה לי מה" הגידה מלשון האמור בדניאל "נגיד ונפיק" היינו המשך לי שפע ממדתך שהיא התפארת סוד אדם גימ' "מה" וזו "משכרתך" היינו שכרך הוא שתתקן אותי להיות אדם. **וללבן** שה"ס הדעת יש **שתי בנות** שהן ביחד מהווים את קומת זו"ן **שם הגדלה לאה ושם הקטנה רחל** כתב הארי הקדוש בספר הליקוטים וללבן שתי בנות וכו'. דע, כי לבן נתגלגל בנבל הכרמלי, ומאז ואילך היה הולך ונתקן מדריגה אחר מדריגה. ודע, כי לבן רומז בחכמה הנקרא לבנון, ויעקב רומז אל ז"א, ורחל היא מלכות, בת חכמה, בסוד (משלי ג' י"ט) ה' בחכמה יסד ארץ. וכבר ידעת, כי הגבורות הם יותר מעולות מהחסדים כעניין הזהב שהוא מעולה מהכסף, אמנם זהו אחר שהגבורות נמתקו, ואז נאמר עליהם צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, אבל קודם המיתוק החסד מעולה מהגבורה, ולכן

לבן קודם שנתקן, קדמה החכמה שבו אל הבינה שבו, כי ל״ב אותיות שבו, הם ל״ב נתיבות חכמה, וו׳ פשוטה שבו הם נ׳ שערי בינה. ואחר שנתקן קצת בנבל שהיה ישראל, אז קדמה נו״ן של הבינה אל ל״ב של החכמה, להורות כי הבינה שבו נתקנה, וזכה להיות לו חלק לעה״ב שהיא בינה, אשר שם שלטה הגבורות על החסד כנז׳, לפי שכבר סיגי הגבורה וקליפותיה נתקנו. ולא עוד, אלא שגם נתיבותיה של החכמה שבו נתקנו. והיו בסדרן ב׳ קודם הל׳, בי בן סדרן באלפא ביתא. כי כן הוגד להרב הגדול כמוהר״ר חיים ויטאל זלה״ה בחלום הלילה. ואני המעתיק העתקתי זה מכתיבת ידו עכמ״כ.

נחזור לענין, שתי בנות לבן הן רחל ולאה הן עומדות זו על גבי זו ומקום עקבי לאה הן כתר רחל והן קומת זו״ן וזו קומת יעקב אע״ה הנקרא ישראל. מה בין יעקב לישראל? יעקב מלביש מחזה ולמטה כלומר ספירות נה״י וישראל מחזה ולמעלה כלומר חג״ת. ישראל מקביל ללאה ויעקב לרחל. למעיינים: ראו עץ חיים שער לח פרק ב מ״ת.

ועיני לאה רכות הנה לאה רומזת לסוד העיניים בחינת עולם הנקודים הנמשך עד לקרקעית א״ק (כמפורש בע״ח שער א ענף ד) שזו בחינת המלכות הנקראת כה והנה כה פעמים כה עולים ע״ה גימ׳ **רכות** ואלו אותיות **כתר** ו דהיינו עולם הנקודים מלביש מטבור דא״ק עד סיום רגליו שזו קומת ו׳ ספירות תנהי״ם עם עטרת היסוד.

כתב המוהרח״ו זללה״ה ב**ספר הליקוטים ועיני לאה רכות** לפי שהם תחת ב׳ כסויים שהם ז״א ואימא, כי מלכות תבונה נתלבשה בלאה, שהיא אחורי ז״א, וההבדל בין לאה ורחל שהיא עולימתא שפירתא דלית לה עיינין, והוא זה. דע, כי נה״י של תבונה הם כנגד חורי עיני ז״א, ושחרות עיניו מפרקי אימא, והלובן, מפרקי אבא אשר נגנזים בתוכם. ולאה שהיא בעורף שלו של ז״א, נהנית מאלו ההארות. ויש לה עינים שהם רכות, צירופי כתר ו׳, שהם כתר הכתר של ז״א. אבל רחל לית לה עיינין כלל, כי אין הארות אלו מגיעין אליה, אלא ע״י נו״ה דז״א, שהם הארות רחוקות, והיא יפת תואר, בסוד הארה, ויפת מראה, מן הגבורות שמאירים בה. וז״א המסתכל בהם, מתחמם באהבתה, אבל היא עצמה לית לה עיינין. והנה ההארות שהגיעו ללאה, חזרו באור מקיף סביב לראש ז״א, בסוד רצועה של תפילין של ראש. והיא הארה מיוחדת, כככבא דשרביטא יוצאת מן הקשר, ובא עד המצח ששם ד׳ בתים של תפילין, אשר הם המוחין עצמם, שבאים מאימא לז״א. וכשעלו אח״כ באור חוזר, הנה היותר עב נחלק ללאה ולרחל, והיותר זך בקש לעלות לשרשו, ולא יכול, שכבר היה שם חצי שליש של החסדים, שנעשה כתר לז״א גולגולת על המוח, ומשם עשה נקב דרך המצח ויצא, ואינון נה״י דתבונה, והדעת הכוללים, הרי ד׳ בתים. ולפיכך יש לו שי״ן של ג׳ ראשים, ושי״ן של ד׳ ראשים, כזה, [ ], שי״ן של ג׳ ראשים, לפי ששרשם ג׳ מוחין. ושל ד׳ ראשים,

שפרטם ארבעה, בסוד הדעת המתחלק לחסדים לחוד וגבורות לחוד:

ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה כתב הארי הקדוש בספר הליקוטים: "ורחל היתה יפת תואר וכו'. דע, כי ירושלם סוד לאה, דינא קשיא, יר"ו של"ם. ש', אלהי"ם דיודי"ן (כזה: אלף למד הי יוד מם), ר', ריבוע (כזה: א אל אלה אלהי אלהים), נשאר יול"ם, בגי' אלהי"ם. גם רי"ו שלם, היינו ש"ע נהורין שיורדין בפניו. וציון, כנגד רחל דינא רפיא. והנה רחל נקראת יפת תואר, לפי שהיא באחור עם ז"א, ונראים פניה. אבל לאה, בהיותה פניה נגד אחור ז"א, לא ניכר פניה, ולא נאמר בה יפת תואר. וכנגדה ד', קשר של תפילין, ולא כן ברחל. **ויאהב יעקב את רחל** הנה יעקב רומז למוחין דקטנות שהם שמות אלקים וב"פ אלקים גימ' יעקב וגם רחל רומזת למוחין דקטנות ולכן נקראת "הקטנה" וכיון שיעקב עדיין לא השיג מוחין דגדלות אהב את רחל. וכך כתוב בעץ חיים שער לח פרק ב מ"ת: "אמנם טעם אמרו "ויאהב יעקב את רחל" ולא לאה הוא לב' סבות א' הוא כי הנה יעקב התחתון אשר בזה עולם לא היה משיג עדיין בכל מציאות פרצוף ז"א רק מכנגד החזה ולמטה מקום רחל לכן ויאהב אז יעקב את רחל ולא כתיב ויאהב ישראל שהוא הז"א שהיה לו שתיהן לאה ורחל אבל יעקב אהב את רחל תחתונה כמוהו שהוא עלמא דאתגליא אבל לאה היא עלמא דאתכסיא כמבואר אצלינו שהוא צורת הד' שבקשר של תפילין ש"ר לכן לא היה רוצה יעקב

להזדווג עמה כי לא היה משיג עד שם. **ויאמר אעבדך שבע שנים** הם בחינת הז״ת **ברחל** בעבור רחל שהיא השכינה אבל רמז יש כאן ב׳ רחל היינו ב״פ רחל גימ׳ דעת ע״ה והכוונה שבנישואי רחל ליעקב הוא יגיע לשלמות ומוחין דגדלות הבאים מהדעת. ואמר **בתך** זו המלכות הנקראת בת והיא בונה את הכ׳תר של העולם התחתון **הקטנה** רמז שיוסף הצדיק גנוז וספון במעיה דהיינו יסוד נוק׳ הנקרא נקודת ציון ״הקטנה״ גימ׳ זה יוסף ע״ה. **ויאמר לבן טוב תתי אתה לך מתתי אתה לאיש אחר שבה עמדי** לבן מבין ויודע שיעקב צדיק הנקרא טוב ולכן אמר ״טוב תתי אתה לך״ גם לך אותיות כל ולכן אתה מתאים להתחבר לשכינה הנקראת את והיא הא אחרונה וזה הוא ״אתה״. כתוב בספר ה**ליקוטים** - פרשת וישב - פרשת ויחי ״ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה וכו׳. השבע עשרה עולה בגי׳ טו״ב. הוא רומז לטוב ורע של אדה״ר ק״ל שנה, כך היה יעקב ק״ל שנה בצער, כמ״ש חז״ל לא שלוותי וכו׳. והמותר על ק״ל, היה שבע עשרה שנה לתשלום קמ״ז שני חיי יעקב, והם י״ז שנה, כמנין טו״ב. ונרמז ג״כ בפרשה שנאמר ״טוב תתי אותה לך מתתי אותה לאיש אחר״, בחינת עשו. ושתי אחיות שנשא יעקב, הם סוד שתי טיפות גדולות שיצאו מאדם הראשון, ונדחו לחוץ, וביעקב נתקרבו. ע״כ. **ויעבד יעקב** זה תיקון אדם קדמאה שנאמר לו (בראשית ב, טו) ״לעבדה״ והוא בחינת ז״א **ברחל** זו המלכות **שבע שנים** אלו שבע ספירות חגתנהי״ם ולכן היא נקראת בת שבע. שנה

גימ׳ ספירה. **ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אתה**. רמז: אהבה=אחד=13. ברחל היינו ב״פ רחל היינו תע״ו. אם נחבר שבע (אלו שבע השנים) + 13 + 476 נקבל 496 כמניין מלכות.

כבר אמרנו במאמרים הקודמים שיעקב אע״ה נאבק עם הס״א ולפי זה יבוארו הפסוקים: **ויאמר יעקב אל לבן הבה את אשתי כי מלאו ימי ואבואה אליה** בדרך פשט הפסוק קשה, הרי קל שבקלים לא אומר כן (רש״י) אך העניין הוא שיעקב אע״ה התכוון לשכינה והוא רצה להתחבר אל השכינה להעמיד י״ב שבטים כמניין הב׳׳ה והשכינה נקראת את והיא הנקראת אשה כידוע. ועד רצה לתקן חטא אדה״ר ולתקן הקללה של ״ואיבה אשית״ אמר כאן ״הבה אשתי״. עוד מגלה לנו הרב הקדוש המקובל רבי שמשון מאוסטרופולי בספרו ליקוטי שושנים – ״איתא בפליאה דר״ג קרא ז״ל תשי״ו עצמות יש לאדם בקדושה וכנגדן בטומאה ג״כ כמניין ושת״י וכמניין יתו״ש ויעקב אבינו ע״ה רצה לבטל אלו תשי״ו קליפות לכן אמר הבה את אשתי כי מלאו ימי וגו׳ והלא קל שבקלים לא יאמר כן כמו שפרש״י בחומש, אבל דע סודו כי יש ד׳ קליפות א׳חימן ש׳שי ת׳למי י׳לידי ר״ת אשתי ואשתי ג׳י תשי״א וז״ש ואבואה אליה ר״ל עוד ה׳ אל אשתי ויהיו תשי״ו. עוד מצאתי בילקוט הראובני, **ויאמר יעקב אל לבן הבה את אשתי כי מלאו ימי ואבואה אליה**. מן אותו איל של העקידה ניתן לו אזור דאליה ז״ל והשכין (כלומר ומשכן)

הוי״ו ליעק״ב שיבא ויבשר גאולת בניו לפיכך אמר יעקב ואבוא אלי״ה שהיתה כוונתו באלי״ה לפיכך נולד מבני בניה של לאה. (כנפי יונה ה״ג סי׳ קי״א). וכן, סוד אמר יעקב ללבן **הבה את אשתי**, אשתי בגי׳ (711) וכן ״ארץ הקדושה״ גימ׳ 711 ואבא אליה מעיד על ירושלים, וכן נקרא ב״ה הר המוריה. (מפי מקובלים).

ויאסף לבן הוא הס״מ עתיק דקלי׳ כשהוא רוצה להתגונן כשרואה שבאים להפיל את מבצריו הוא אוסף **את כל אנשי המקום** אלו חילותיו **ויעש משתה** כך דרך הקלי׳ אכול ושתה. ברם הנביא ירמיהו (נא, לט) אומר ״בחומם אשית משתיהם״ ומשתה זה להם לכליה. ודרך הקלי׳ בשקר ולכן **ויהי** לשון צער ושוב זה צערו של לבן כי מוציאים ממנו בלעו מפיו **בערב** עת הדינים **ויקח את לאה בתו ויבא אתה אליו ויבא אליה** כוונת לבן הייתה להפיל את יעקב אע״ה שיתן חילו לקלי׳ ולכן **ויתן לבן לה את זלפה שפחתו ללאה בתו שפחה** זלפה היינו מילוי ס״ג שהוא ל״ז הנמשך למלכות הנקראת פה. הרב האר״י הקדוש מגלה לנו בספר ״עץ חיים״ שער מ״ח פ״ב שממנה נעשו מוחין לקלי׳. עי״ש. **ויהי בבקר והנה הוא לאה** הוא כתיב כי לאה בחינת זכר כלפי רחל. הבקר רומז לזמן הגאולה שם מתבררת האמת. **ויאמר אל לבן מה אתה אדם רע איש בליעל מה** גימ׳ אדם **זאת עשית לי הלא ברחל עבדתי עמך ולמה רמיתני** ברם לפי האמת ראויות רחל ולאה ליעקב והסתובב הדבר שלבן יתן את לאה ורחל ליעקב מרצונו. בדרך פשט

ברגע שקנה יעקב אע״ה את הבכורה מעשיו קנה יחד עם זאת את לאה וזלפה. ובדרך סוד ראו יעקב הוא ב״פ שם אלקים והוא מתמתק ע״י רחל ולאה שהיו בחרן, חרן ג״פ שם אלקים. כשיעקב נושא אותן יש מיתוק לשם אלקים ע״י שם הויה שהרי יעקב הוא בחינת שם הוי״ה והנשים הן בחינת שם אדנות וג״פ צ״א (שזה שילוב הוי״ה אדנות) ע״ה גימ׳ רחל+לאה. **ויאמר לבן לא יעשה כן במקומנו** בעולם הקלי׳ אין מצב של קטנות לפני גדלות **לתת הצעירה לפני הבכירה**. בעולם הקדושה זה הסדר קטנות לפני גדלות. הסדר זה השתנה ביציאת מצרים שם באה הגדלות לפני הקטנות כדי להוציא את בני ישראל משם. אגב כך נזכיר רעיון נחמד מכבוד הרב הבן איש חי. כתוב בהגדה של פסח ״וכאן הבן שואל מה נשתנה וכו׳. אומר הרב, הבן רומז לקטנות והוא שואל מדוע השתנה כאן הסדר שבאו אורות דגדלות לפני הקטנות. **מלא שבע זאת** עליך יעקב לשוב ולעמול ולתקן את השכינה הנקראת זאת והיא סוד השבועה והשבעה **ונתנה לך גם את זאת** תקבל גם את השכינה התחתונה היא רחל בעבדה זה תיקון העולם התחתון מלכות מדרגת רחל **אשר** עולם עליון בינה לאה **תעבד עמדי** כי לבן הוא דעת דקלי׳ ולכן אמר **עמדי עוד שבע שנים אחרות** אחרות דייקא ובשנים אלו התיש יעקב אע״ה את הס״מ וסתר מבצריו בהדירו שינה מעיניו וכו׳. **ויעש יעקב כן** כן גימ׳ 70 זה תיקון הז״ת עם י״ס שבהם **וימלא שבע זאת** תיקן את המלכות הנקראת בת שבע ונקראת זאת **ויתן**

לו את רחל בתו לו לאשה הנה יעקב הוציא משבי הקלי' שתי נשמות קדושות **ויתן לבן לרחל בתו את בלהה שפחתו לה לשפחה** בלהה היא באחורי רחל (עיין ע"ח לעיל ושער מאמרי רשב"י פ' ויחי) **ויבא גם אל רחל ויאהב גם את רחל מלאה ויעבד עמו עוד שבע שנים אחרות**. מרגע זה ואילך מתחיל בניין עם ישראל כפי שנראה במאמרים הבאים. עבודת יעקב אע"ה שורש לעבודת הפרך שעבדו בנ"י במצרים שהרי מעשה אבות סימן לבנים וגם שם תקנו בניו את השכינה שירדה בגלות כי מצרימה גימ' שכינה ושם פרעה מחליף את לבן הנזכר כאן.

וירא ידוד כי שנואה לאה לאה נחשבת לבינה בערך רחל ולכן נרמז כאן שם אהי"ה בס"ת. הזוהר (בראשית דף קנד) שואל הרי בני שנואה אינם טובים? ואנו רואים שיצאו ממנה מבחר השבטים? אלא ידוע שלאה זו הבינה ובלשון הזוהר יובל ומאחר שכך הוא הכל נסתר אצלה וקשה להבנה וכל דבר שקשה להבנה אינו אהוב על בני אדם. צא וראה, מה אהוב יותר מדרש או סוגיה עיונית בוודאי שרוב בני האדם אינם אוהבים לייגע מוחם בסוגיות קשות וזו כוונת הפסוק "שנואה לאה". **ויפתח את רחמה ורחל עקרה** כתב הרב בשער הפסוקים **וירא ה' כי שנואה לאה ויפתח את רחמה** וגו'. (מזולתו) טעם היות רחל עקרה, ולא שאר האמהות, לאה, ובלהה, וזלפה. יובן במה שהודעתיך, כי ג' מיני מילויים יש בשם אהי"ה, אם ביודי"ן, (שם קס"א) ואם באלפי"ן, (שם קמ"ג)

ואם בההי״ן (שם קנ״א). וסדרם כך, כי שם אהי״ה דיודי״ן, בג״ר של הנקבה. ושל אלפי״ן, בג׳ אמצעיות (חג״ת). ושל ההי״ן, בג׳ תחתונות (נה״י). גם נתבאר אצלינו, כי לסיבת היות אהי״ה דאלפי״ן בג׳ אמצעיות, לכן נעשים שם הדדים של האשה במקום החזה. והטעם הוא, כי בעלות הדם שהוא במקור האשה בעת הלידה ביסוד שלה, כי שם מקום הדמים, ואז אהי״ה דההי״ן עולה למעלה במקום הדדים, ושם חוזר ומתהפך ונעשה חלב. ולכן שתי שמות אהי״ה דאלפי״ן וההי״ן, שהם בגימטריא ש״ד, מהם נעשים הדדים והשדים.

הגהה א״ש, צ״ע, כי אהי״ה דאלפי״ן הוא קמ״ג, ואהי״ה דההי״ן הוא קנ״א, ושניהם בגי׳ רצ״ד, ולא ש״ד. האמנם במקום אהי״ה דההי״ן, צ״ל אהי״ה דיודי״ן, שהוא בגימטריא קס״א, וקמ״ג בגימטריא ש״ד ואתי שפיר. האמנם עדיין צ״ע, כי מהלשון של הרב ז״ל נראה, שהוא מוכרח להיות אהי״ה דההי״ן, באומרו ואז אהי״ה דההי״ן, עולה למעלה וכו׳. ואולי מפני הדוחק אכניס פילא בקופא דמחטא ולומר, אולי מונה גם כן עשר אותיות המלוי של אהי״ה דההי״ן, ואז יושלם למנין ש״ד, כנלע״ד:

גם הודעתיך, כי ע״ד ההתחלקות הנזכר, עוד חוזר ומתחלק בפרטות אחר, והוא, כי החכמה שבה, היא אהי״ה דיודי״ן. ובינה דאלפי״ן. ובדעת דההי״ן. וכעד״ז מתחלקים בג׳ אמצעיות חג״ת. וכן בג׳ אחרונות נה״י. ונמצא, כי שם אהי״ה דההי״ן, הוא ביסוד הבינה שהיא הנקבה. ונמצא כי הג׳

אמהות, לאה בלהה זלפה, היה נשלם ונתקן היסוד שבהם ע"י אהי"ה דההי"ן כנזכר. וז"ס היות אות ה' נכתבת, בסוף כל שם מהם, להורות על היותם ראויות לילד, כי שם אהי"ה דההי"ן נגמר ביסוד שבהם, שהוא המדרגה התחתונה שבהם. ולכן גם אות ה' המורה עליו, נתן בסוף כל אותיות שמותיהם, וע"כ לא היו עקרות. האמנם רחל, לא נזכרה אות ה' כלל בשמה, לא בתחלה, ולא בסוף, ולא באמצע. ולכן היתה עקרה, כי אות ה' מורה על הלידה בהיותה פתוחה מלמטה, המורה על היותה ראויה לקבל הזרע והעובר, וללדת אותו. וע"כ אמרה, הנה אמתי בלהה בא אליה ואבנה גם אנכי ממנה, כי להיות שפחתי ואמתי, וכבר יש בה אות ה', המורה על היותה ראויה לבנים, אולי אבנה גם אנכי ממנה ומסבתה, להיות בה אות הה"א:

ונלע"ד חיים, ששמעתי ממורי ז"ל, שלכך נכפלו ב' ההי"ן בבלהה. משא"כ בכל האמהות. להורות, כי הה"א שחסרה מן רחל גבירתה, נתנה בה. ונמצא היות בה חלקה, וחלק רחל. וזהו ואבנה גם אנכי ממנה, כי בנין הבנים שלי ניתן בה, להיותה אמתי, וממנה אקח כח בנין הבנים הנתונים בה מחלקי. (ע"כ מזולתו):

ותהר לאה ותלד בן ותקרא שמו ראובן כי אמרה כי ראה ידוד בעניי כי עתה יאהבני אישי הנה בייחוס השבטים לספירות רבו השיטות. ברצוני להביא את שיטת הרב חיד"א זללה"ה כפי שהובא בסידור בקריאה לימי ניסן. הרב מסדר את כל השבטים בספירת המלכות, יוסף אינו שבט אלא הוא יסוד

ז״א, בני השפחות בפרקים של נצח והוד (נסביר: נצח והוד מחולקים לפרק עליון, פרק אמצעי ופרק תחתון כמו שברגליים ימין ושמאל יש שוק, ירך וקרסול או עקב) בני לאה בז״ת ובני רחל ביסוד דמלכות, והנה הייחוס של הרב:

בני לאה: ראובן חסד דמלכות, שמעון גבורה דמלכות, לוי תפארת דמלכות, יהודה מלכות, יששכר נצח דמלכות, זבולון הוד דמלכות,

בני רחל: אפרים עטרת יסוד ז״א, מנשה יסוד (וצריך לומר דמלכות), בנימין נקודת ציון (דהיינו יסוד דנוק׳).

בני השפחות: גד הוד דמלכות (וצריך לומר פרק אמצעי), דן פרק תחתון דהוד דמלכות, אשר עקב דנצח דמלכות, נפתלי פרק תחתון דנצח דמלכות.

אם לפי שיטה זו, לאה שהיא הבינה מתחילה להאציל את ז״א וראשון בהם הוא ראובן שהוא החסד. **ותהר עוד ותלד בן ותאמר כי שמע ידוד כי שנואה אנכי ויתן לי גם את זה ותקרא שמו שמעון** הנה לאחר שנאצל החסד נאצלת גם הגבורה שזה שמעון. **ותהר עוד ותלד בן ותאמר עתה הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים על כן קרא שמו לוי** הנה לוי הוא התפארת וגם יש רמז לחוטם על שם ״ישימו קטורה באפך וגו״ (מפי הרב שבתאי סבתו שליט״א בקלטות לפ״ש) וחוטם הוא בתפארת של המלכות ואל תקשה והרי כהן הוא החסד, לוי גבורה וישראל בתפארת כיון שהייחוס לספירות הוא יחסי. **ותהר עוד ותלד בן ותאמר**

הפעם אודה את ידוד על כן קראה שמו יהודה ותעמד מלדת יהודה הוא במלכות. ראיתי ואיני זוכר היכן שיהודה הוא מלכות הנבנית מכל המלכויות כמ״ש מלכותך מלכות כל העולמים ומלבד זאת יש את מלכות דמלכות.

פרק ל

ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחתה בראיה הקבלית רחל זו ספירת המלכות ולאה זו ספירת הבינה. כתב בספר עמק המלך (שער יד - פרק צה) ״אמרו חז״ל, (ירושלמי שבת חי ב׳) ׳מה שעשתה יראה עטרה לראשה עשתה ענוה עקב לסולייתה׳, כי ״יראה״ היא רחל, והיא למטה מהיסוד של אמא, נמצא יסוד אמא עטרה לראשה, ו״ענוה״ היא לאה שהיא למעלה, ויסוד אמא עקב לסולייתה, כי תמן אסתיימת. ע״כ. הנה הקנאה הכתובה היא רצון רחל להדמות ללאה וכ״כ בספר הזוהר (שמות דף קכו ע״ב) ״וַתְּקַנֵּא רָחֵל בַּאֲחוֹתָהּ. הָכִי הוּא וַדַּאי דְּהָא עָלְמָא תַּתָּאָה, כָּל תְּיאוּבְתֵּהּ לָאו אִיהוּ, אֶלָּא בְּגִין לְמֶיהֱוֵי כְּגַוְונָא דְּעָלְמָא עִלָּאָה, וּלְמֵירַת דּוּכְתָּהָא. הביאור לזוהר הזה נמצא במפרשי הזוהר. והנה מצאתי בשער מאמרי רשבי - פירוש על ספר התיקונים ״והביאור ירצה כי ה״א תתאה (שהיא רחל) אינה מתקנאה אלא בירך היתר שיש לה״א עלאה כי ה״א עילאה אית לה תרין רצועין. וזהו סוד שתי רצועות שבתפלה של ראש שהם כנגד הא עלאה. וה״א תתאה אין לה אלא ירך אחד. וזהו סוד תפלין של יד שהם כנגד

ה״א תתאה. ואין לה כי אם רצועה אחת. וזהו סוד פסוק ״ותקנא רחל באחותה״ וכו׳ בפרשת ויצא סימ׳ ל׳ כנ״ל. וסוד העניין הוא כי הבינה מתפשטין ממנה יריכיים חוצה לה נצח. והוד רחמים (ד״ש ע״ג) ודין רחמים ת״ת זכר דין מלכות נקבה אבל המלכות אין מתפשט ממנה אלא ירך אחד שהוא הוד דין כי למטה ממנה הדין גובר והוא עלמא דנוקבא וירכותיה נכללין בכלל יריכות הזכר ואינו ניכר ויוצא לחוץ כי אם הוד לצורך הדינין שלמטה ממנה ואפשר שבערך זה הוא ערך ירכי הבינה אל החכמה עליונה כי הנצח שבה נכלל בכלל החכמה וההוד יוצא חוץ ממנה לז״א ונוקביה אשר הם דינים בערכה אלא שז״א נתפשט מסוף ת״ת וזהו סוד מ״ש בס׳ הזוהר בפ׳ יתרו בדף ע״ט ע״ב וז״ל חכמה שמו ת״ת בנו שיוצא מבין ת״ת שבשניהם מבין הירכיים וזהו סוד ו׳ שבתוך הה׳ כי מבין ירכי הה׳ יצא ונתפשט עד החזה סוף ירך אביו ואמו והוא בין אביו ואמו וזהו סוד בינה בן י״ה. ועיקר התפשטותו בכח נצח רחמים ומשם ואילך נתפשט לחוץ הוד שבבינה לצורך המלכות כדפרישית לעיל ונתגלה ת״ת ויצא לחוץ בוא״ו שבאות שלישית שבשם כנ״ל.

ותאמר ענינו עליית המלכות והשוואה לקומת ז״א וזה הוא **אל יעקב** שהוא ז״א **הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי** כי אין אשה אלא לבנים. והנה אסור לאדם להוציא דבר קשה על עצמו ואולי משפט זה עורר עליה דין והיא מתה כשהיו לה בנים בגיל 37 (כ״כ בסדר עולם) שזה גימ׳ של ר״ת ה׳בה לי׳

ב׳נים. מספר 37 הינו מילוי ס״ג ואלו דיני לאה. הרמב״ן כתב שמיתת רחל סמוך בכניסה לא״י נובע מאיסור לקיחת שתי אחיות. (אגב חיפוש מצאתי דבר פלא שהמילה ״רחל״ נזכרת בביאור הרמב״ן על התורה לא׳׳ה פעמים). **ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלהים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן** הקשה הרמב״ן וכי אין דרכם של צדיקים להתפלל על הזולת וכל שכן על אשתו? אלא ודאי שהוא התפלל ולא נענה לעת עתה ורחל עוררה געגועיו יתר על המידה וזה הביאו לכלל כעס (מפרשים). השל״ה הקדוש שואל: ״ולכאורה יש לתמוה, מה חרי האף הזה, והלא רחל במה שאמרה ״הבה לי בנים״ שאלה כהוגן, כי כוונתה הייתה שיתפלל עבורה. ואיך הבין יעקב קושיית התלמוד למה היו האבות והאמהות עקרות, כי עשה הש״י זה שהתאווה לתפלתן, ובוודאי ידע יעקב כל זה, ואם כן למה חרה אפו. אלא העניין, יעקב אמר לרחל ״אשר מנע ממך פרי בטן״, כלומר אין הכוונה שמתאווה לתפילה אלא המניעה הוא ממך, מצד איזה עונש שאת עקרה. דאין לך לומר שהוא בעבור שמתאווה להתפילה, שזה אינו שייך אלא הדר בארץ שהיא חלק ה׳, אבל אנחנו עתה בחוץ לארץ שהיא תחת ממשלת השרים, בוודאי לא מתאווה להתפילה. וזהו כמו שנאמר, התחת אלהים אנחנו, כלומר אין אנחנו יושבים תחת חלק ה׳ שהיא ארץ ישראל. השיבה רחל, אני אכניס צרה לביתי, הנה ישראל בחוץ לארץ עובדים עבודה זרה בטהרה, כי לבם לשמים אבל מכניסים צרה לבית, כי בעונותינו

הרבים מפסיק ביניהם הצרה שהיא הקליפה צרה בהתכנס. ורמז דבר זה בפתיחה דאיכה על צרה בהתכנס, והוא כמכניס צלם בהיכל. אבל היא לנו לאונס, כי גלינו מעל שלחן אבינו בעונותינו הרבים. מכל מקום שערי דמעות לא ננעלו, והתפלה בוקע(ת) ועולה דרך ארץ ישראל כו' עד דרך הנכון עד השמים. כך אמרה רחל, אע"פ שאנחנו בחוץ לארץ תועיל התפלה בזכות זה שאכניס צרה לביתי, יראה ה' בעניי ויקבל התפלה, אע"פ שהיא כהכנסת צרה לבית, תבוא עד שער השמים.

ותאמר הנה אמתי בלהה בא אליה ותלד על ברכי ואבנה גם אנכי ממנה מסביר הרקאנאטי "לפי ההמשכה והאצילות שהיתה נמשכת ונאצלת על בלהה שפחתה הייתה נמשכת גם כן עליה כעין נשיאות כפים וסמיכת הקרבן להאציל על הדבר שסומכים עליו כח הראוי ולפי שלא היה הכהן יכול לסמוך ידיו על כל אחד ואחד מישראל היה נושא כפיו לקבל כח מלמעלה לרמוז בעשר אצבעותיו לעשר ספירות. זהו אמרו **ותלד על ברכי ואבנה** כי כשתלד על ברכי אמשוך ממנה כח הריון כאילו לא היתה יכולה להרות אלא ממנה ובבאור אמרו רז"ל לא מן הכל אדם זוכה ללמוד ואם בדברי תורה כך קל וחומר בדברים אחרים שאין אדם זוכה לקבל מן הכל. **ותתן לו את בלהה שפחתה לאשה ויבא אליה יעקב, ותהר בלהה ותלד ליעקב בן, ותאמר רחל דנני אלהים וגם שמע בקלי ויתן לי בן על כן קראה שמו דן והוא פרק תחתון דהוד דמלכות.** ותהר עוד ותלד בלהה שפחת רחל בן שני ליעקב.

ותאמר רחל נפתולי אלהים נפתלתי עם אחתי גם יכלתי ותקרא שמו נפתלי שהוא פרק תחתון דנצח דמלכות.

וַתֵּרֶא לֵאָה כִּי עָמְדָה מִלֶּדֶת וַתִּקַּח אֶת זִלְפָּה שִׁפְחָתָהּ וַתִּתֵּן אֹתָהּ לְיַעֲקֹב לְאִשָּׁה: וַתֵּלֶד זִלְפָּה שִׁפְחַת לֵאָה לְיַעֲקֹב בֵּן: וַתֹּאמֶר לֵאָה בָּגָד \{בָּא גָּד\} וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ גָּד וַתֵּלֶד זִלְפָּה שִׁפְחַת לֵאָה בֵּן שֵׁנִי לְיַעֲקֹב: וַתֹּאמֶר לֵאָה בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָשֵׁר ובזה נתקן עקב נצח דמלכות.

וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן כאמור ראובן מייצג את ספירת החסד של המלכות הולך **בִּימֵי קְצִיר חִטִּים** שזה זמן בו השדה מעלה מ״ן לז״א והוא הנקרא יומם בא אל המלכות דמלכות **וַיִּמְצָא דוּדָאִים** ידוע שבמלכות יש שם אדנות גימ׳ ס״ה כמנין ״דודאים״ ואמר שהיו **בַּשָּׂדֶה** בכתר שלה כי שדה גימ׳ ע״ה ש״י וב״פ שדה כנל גימ׳ כתר והוא לוקט את המ״ן הזה **וַיָּבֵא אֹתָם אֶל לֵאָה אִמּוֹ** והוא מעלה את המ״ן אל הבינה הנקראת אם **וַתֹּאמֶר רָחֵל** רחל שזה פרצוף הנוק׳ עולה בזכות עליית המ״ן **אֶל לֵאָה** לבינה **תְּנִי נָא לִי מִדּוּדָאֵי** והיא מבקשת מעט מהשפע הנגרם מעליית המ״ן שהיא העלתה שהרי יש בה שם ב״ן וזה הוא **בְּנֵךְ** רמז לשם ב״ן ואות כ׳ תרמוז לכתר שבה שממנו עלה המ״ן לז״א ולבינה. עוד, מי שמוצא את הדודאים שצורתם אדם זה ראובן אותיות אור ב״ן. הנה לפניכם לשון ה״ישעת רצון״ על הזוהר (ח״א דף קנו ע״ב) פירוש מלכות נוק׳ דז״א בעלותה

למ״ן באימא שואלת מאימא שישפיע אליה מן השפע שמקבלת מאבא ע״י שעשו זו״ן התעוררות גדול בעלותם מ״ן וגרמו זווג או״א ע״כ.

וַתֹּאמֶר לָהּ הַמְעַט קַחְתֵּךְ אֶת אִישִׁי וְלָקַחַת גַּם אֶת דּוּדָאֵי בְּנִי מסביר בספר שעת רצון (שם) שבניין כלי המלכות הוא מהארת אבא והמוחין מאימא וזה מ״ש ״קחתך את אישי״ היינו שקבלת הארות מאבא אם כן למה לך מ״ן של החסד שזה אור חוזר והוא דין, די לך בהארת אבא שהוא אור ישר וחסדים **וַתֹּאמֶר רָחֵל לָכֵן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלַּיְלָה תַּחַת דּוּדָאֵי בְּנֵךְ** רחל מעדיפה את האור החוזר העולה למ״ן ולאה היא המתייחדת. נקדים שבדרך כלל יעקב מתייחד עם רחל וישראל עם לאה. כאן עדיין לא נקרא יעקב ישראל ולכן שם ישראל נסתר ולכן סתם הכתוב ולא אמר מי המתייחד. (עיין יונת אלם לרמ״ע מפאנו פרק מט) **וַיָּבֹא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא כִּי שָׂכֹר שְׂכַרְתִּיךְ בְּדוּדָאֵי בְּנִי** תימה, כיצד לאה תובעת בפה? מסביר הזוהר שמילים אלו נאמרו בלחישה כדי שרחל לא תיפגע. ובדרך פנימית יותר, (על פי הזוהר הקדוש בראשית קנז ע״ב) יעקב שהוא פרצוף ז״א בא מן השדה שזו רחל שם מידת הדין המתחזקת לעת ערב היא הנקראת מלכות שהיא ע״ה גימ׳ **ותצא** והנה עם עליית יעקב מן המלכות לתפארת הוא עולה לתבונה שזו מלכות דבינה שזו לאה וזה ״ותצא לאה״ גימ׳ מלכות ל״ז שהרי מהבינה נמשך רק המילוי ויש כאן ייחוד עליון של פרצוף ישראל עם לאה ולכן כתוב **וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ**

בַּלַּיְלָה הוּא ההוא לא נאמר אלא הוא לרמוז על הייחוד העליון הנסתר כמו ועבד הלוי הוא. מעניינת פרשנות הרקאנטי כאן שמסביר "ותצא לאה" זו השכינה (כלומר רחל) שהייתה עיפה והנה לשונו: "נרמז בפסוק הזה רמז מופלא בהתייחדות הקדוש ברוך הוא עם שכינת עוזו, וכבר ידעת רמז יעקב גם שדה, והנה בבא יעקב הנרמז למדת יום אל מדת ערב הוצרך לבוא מן השדה כי משם עיקר קבלת ערב הנזכר וכבר רמזתי זה, ובבוא יעקב להשפיע אליה בעבור השתוקקותה למים העליונים יצאה עייפה לקראתו ואמרה אלי תבא כענין שאמרו רבותינו זכרונם לברכה בספר היכלות שלשה פעמים בכל יום כסא כבודך משתטח לפניך ואומר התכבד ושב עלי מלך מפואר שמשאך חביב עלי ואין כבד עלי. ע"כ. כאמור הזוהר לא פירש כך והנה לשון הזוהר בסתרי תורה (דף קנז ע"ב) **ויבא יעקב מן השדה בערב**, ויבא יעקב דא תפארת קדישא, מההוא שדה דנקיט כל ברכאן, דכתיב ביה אשר ברכו יהו"ה, בערב, אמאי בערב, אלא בערב דכתיב (בראשית כד סג) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, בזמנא דאתער יצחק אבוי לגבי האי שדה, ונקיט ליה, דהא יצחק לא אתער לגבי האי שדה, כיון דאסתלק יעקב מתמן בערב, שביק האי שדה ליצחק אבוי, ואיהו סליק בההוא זמנא לגבי עילא. מה כתיב ותצא לאה לקראתו, אמא עלאה (בינה) לגבי ברא יחידא (תפארת), ותאמר אלי תבוא תחות גדפאי, לברכא לך ולרוואה לך בתפנוקין ועדונין עלאין, הא עידן רעוא וענוגא

למיהב לך נייחא דרוחא עילאה, לגבי ההוא שדה, עד לא יתוקד בתוקפא דיצחק. כיון דנקטא ליעקב תחות גדפהא, כדין וישכב עמה בלילה הוא, הוא דסתים מכלא, הוא דכל ברכאן וכל קדושין נפקי מתמן, יעקב לא כתיב אלא הוא, מאן דאתחזי לאתערא לגבה. ועד דלא זמין לגבה תחות גדפהא, מאן דנקיט אינון קדישאן וברכאן, לא אתמלי אלא מנקודה טמירא דההוא עלמא עלאה, ועל דא דודאים מתערי כלא, וכלא כגוונא דרזא עלאה.

כאמור היה כאן ייחוד עליון הנקרא ישסו״ת עם לאה שהיא הבינה והיא סוד **וַיִּשְׁמַע** השמיעה והיא הנקראת **אֱלֹהִים** והיא הנקראת **אֶל לֵאָה** גימ׳ בינה ומתוך כך נולד מייצג לומדי התורה וזה הוא **וַתַּהַר** אותיות תורה **וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֵּן חֲמִישִׁי** שהוא נצח דמלכות. ראה שלקראת לידתו של יששכר אירע מה שלא אירע בכל לידה וזאת כדי להמשיך ייחוד עליון של או״א ששם התורה הקדומה. **וַתֹּאמֶר לֵאָה נָתַן אֱלֹהִים שְׂכָרִי אֲשֶׁר נָתַתִּי שִׁפְחָתִי לְאִישִׁי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ יִשָּׂשכָר. וַתַּהַר עוֹד לֵאָה וַתֵּלֶד בֵּן שִׁשִּׁי לְיַעֲקֹב. וַתֹּאמֶר לֵאָה זְבָדַנִי אֱלֹהִים אֹתִי זֶבֶד טוֹב הַפַּעַם יִזְבְּלֵנִי אִישִׁי כִּי יָלַדְתִּי לוֹ שִׁשָּׁה בָנִים וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ זְבֻלוּן** שהוא סוד הוד דמלכות. זבולון כשמו בית זבול והוא בחינת מלכות של ה׳ ספירות חגתנ״ה. **וְאַחַר יָלְדָה בַּת וַתִּקְרָא אֶת שְׁמָהּ דִּינָה** שהיא בחינת המלכות.

ידוע ההבדל בין פקידה שהיא במלכות ובין זכירה שהיא ביסוד. לגבי שרה כתוב ודי פקד שרה היינו הוא ובית דינו וכאן ״ויזכור אלקים״ אם אמרנו

שהזכירה ביסוד היה צריך לכתוב שם הוי"ה ב"ה שהוא צדיק עולם? במדרש אמרו שכוחה של רחל כה חזק עד שנהפכה מידת הדין לרחמים. ברם, בספר הזוהר מוסבר ששם אלקים כאן הנזכר פעמיים בפסוק הוא כנגד עולם הזכר והנקבה. והנה לשונו (בראשית דף קס ע"ב) "תא חזי ויזכור אלהי"ם את רחל וישמע אליה אלהי"ם ויפתח את רחמה, תרי זמנין אלהי"ם אלהי"ם אמאי? אלא חד מעלמא דדכורא, וחד מעלמא דנוקבא, בגין דבמזלא תלייא מלתא" וייתכן שהכוונה למזל נוצר ונקה שהם זכר ונקבה.

הנה התייחסות ה**אר"י הקדוש** בספר הליקוטים - פרשת וירא - פרק כא - מה שנאמר פקידה בשרה וזכירה ברחל, כדכתיב (בראשית ל' כ"ב) ויזכור אלהים את רחל. אמנם ידוע הוא, כי זכירה בדכורא ופקידה בנוקבא, ולפי האמת הכל הוא מדכורא אל הנוקבא, ואפשר כי להיות שם ברחל והכוונה היה להוציא את יוסף, שהוא כנגד היסוד, ששם מתקבצים החסדים והגבורות, לכך נאמר **זכירה**, כי החסדים הם סוד הזכר כנודע, ובשרה להיות הכוונה להוציא את יצחק, שהוא הגבורות כנודע, שהם בחינת הנוקבא, לכך נאמר בה פקידה. וסוד הענין, כי בהיות שהדכורא לעולם תלוי באם והנוקבא באב, כענין מ"ש ה' (משלי ג' י"ט) בחכמה יסד ארץ, שהוא אבא שהיא הבת, כונן שמים שהוא הדכורא, בתבונה שהיא אימא. וכתיב (בראשית מ"ו ט"ו) אלה בני לאה ואת דינה בתו, כי לעולם אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, וכן ביוסף שהם

יוצאים מחסדים והגבורות, שהם בחינת זכר ונקבה, צריך זכו״ר שהוא בגימטרא הוי״ה (דיודין) ואהי״ה דיודי״ן (161+72=233) שהם או״א, כי שניהם חשובים כאחד, האחת אל הדכורא, והאחת אל הנוקבא. אבל ביצחק, שהם גבורות לבד בחינת הנוקבא, וזה ע״י האב, לזה הוצרך פק״ד, שהוא הוי״ה דיודי״ן. ולהיותה גבורות הם יוצאות בסוד זווג דאב״א, ועל כן הוא פק״ד, שהוא אחוריים דהוי״ה דיודי״ן כנודע. וביוסף שהיו ג״כ חסדים, היה בסוד פב״פ, שהם ע״ב וקס״א, שעולים כמנין זכור.

לאחר לידת זבולון שהוא הוד דמלכות מגיע זמן לידת יסוד ולכן כתוב **וַיִּזְכֹּר** כי הזכירה בזכר שהוא היסוד ואמר **אֱלֹהִים** זו השכינה הנקראת **אֶת** את והיא הנקראת **רָחֵל** רחל אולם בפנימיות הייתה גם כן הבינה וזה אומרו **וַיִּשְׁמַע** כי השמיעה בבינה וידוע שאו״א תרין ריעין דלא מתפרשין ומילוי ע״ב נמשך לבינה לכן אמר **אֵלֶיהָ** גימ׳ מ״ו וזה מה שנמשך לבינה הנקראת **אֱלֹהִים** כידוע מזוהר פרשת יתרו תלת זמנין אלקים ומהתעוררות הבינה והמלכות **וַיִּפְתַּח** באה פתיחת הרחם, ויפתח גימ׳ מלכות ח׳ רמז לבינה שהיא שמינית בספירות הפועלת יחד עם המלכות והיא הנקראת **אֶת** את **רַחְמָהּ**. בשמות לאה, זלפה, בלהה יש אות ה׳ ואילו ברחל אין. אמרה רחל אקח אות ה׳ הכפולה בבלהה ואבנה ממנה (פתחי שערים נתיב פרצופי יעקב ולאה פתח ה). **וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר אָסַף אֱלֹהִים אֶת חֶרְפָּתִי וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יוֹסֵף לֵאמֹר**

יֹסֵף יְדֹוָד לִי בֵּן אַחֵר הנה נשלם יסוד דמלכות. לעיל ראינו את השיטת הרחיד״א זללה״ה שסידר את בני רחל בנימין מנשה ואפרים ביסוד המלכות. בדרך כלל אנו נוקטים שיוסף הוא יסוד ז״א וכאן אמרנו שהוא יסוד דמלכות והעניין שכעת בלידתו הוא יסוד דמלכות ואחר כך בלידת בנימין שהוא נקודת ציון עולה יוסף למקומו ביסוד ז״א.

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף כאשר נשלם פרצוף הנוק׳ בז״ת שבה ורמז לכך במילים ״רחל את יוסף״ רחל יוסף ע״א (כלומר עם ז׳ אותיות) גימ׳ את **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לָבָן שַׁלְּחֵנִי וְאֵלְכָה אֶל מְקוֹמִי וּלְאַרְצִי** למה צריך יעקב את הסכמת לבן? מדוע הוא אומר לו **תְּנָה אֶת נָשַׁי וְאֶת יְלָדַי אֲשֶׁר עָבַדְתִּי אֹתְךָ בָּהֵן וְאֵלֵכָה כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת עֲבֹדָתִי אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ** הרי כבר עבד והשלים את חובו? נראה שכאן טמון שורש הגלות שנראה אחר כך גם ביוסף לאחר מות אביו יעקב וכן במשה עם פרעה. בראיה היותר עמוקה, כתב הרב יעקב צבי יולס זללה״ה בספרו ״ישרש יעקב״ - ערך תנ – ״תנה״ יש לרמוז בו יעקב רחל לאה, שכן ת׳ ת׳פארת בחינת יעקב, נ׳ לאה שהיא מלכות דבינה שבה נ׳ שערים, ה׳ רחל ה׳ אחרונה שבשם, תנה עם הכולל גימטריא יעקב רחל לאה, וזה שאמר **תנה את נשי** רצה לומר עם נשי אני מספר תנה גימטריא קס״א קנ״א קמ״ג סוד הבינה, כי כשזעיר ונוקבא מתייחדים אזי שורה עליהם הבינה בסוד והוא באחד, הרי רמוז במלת תנה בינה וזעיר ונוקבא, ונודע דבינה הוא בתפארת דזעיר וזעיר ונוקבא איהו בנצח ואיהי בהוד, על כן

תנה ראשי תיבות ׳תפארת ׳נצח ׳הוד, ששם בינה זעיר ונוקבא. ע״כ. בדרך דרוש לבן הוא היצר הרע ורמזו אותו בגמ׳ (סוכה נב ע״ב, וקידושין ל ע״ב) בשם מנוול והוא עתיק דקלי׳ והוא יונק מהקדושה וזה הוא **וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָבָן אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ נִחַשְׁתִּי וַיְבָרֲכֵנִי יְדֹוָד בִּגְלָלֶךָ** כאן מודה לבן שהשפע בגלל יוסף ואמרו חז״ל (רש״י) שנולדו לו בנים מעת בא יעקב. כאמור לבן הוא סוד הנחש הקדמוני ויעקב הוא אדם הראשון (ב״מ פ״ד ע״א) **וַיֹּאמַר נָקְבָה שְׂכָרְךָ עָלַי וְאֶתֵּנָה** מסביר הזוהר הקדוש (בראשית קסא ע״א) שלבן אמר לו, אני מבין שאתה רוצה עוד נקבה, אמור לי במי אתה חושק ותמשיך לעבוד אותי. ע״כ. את הזוהר הזה מסביר הרמ״ק ב״ספר הגירושין״ ואומר שרצה להכשילו בנשים נכריות ויעקב נזהר ואמר ״לא תיתן לי מאומה״ כלומר לא תוכל להטיל בי מום. **וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר עָבַדְתִּיךָ וְאֵת אֲשֶׁר הָיָה מִקְנְךָ אִתִּי, כִּי מְעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לְפָנַי וַיִּפְרֹץ לָרֹב וַיְבָרֶךְ יְדֹוָד אֹתְךָ לְרַגְלִי** הנה בזכות יעקב אע״ה התברך לבן הארמי וכן בכל פעם שמגיע צדיק למקום הוא מותיר ברכה, כך לקמן כאשר ירד למצרים פסק הרעב. ומה היא הברכה? אומר רבי אבא בספר הזוהר הקדוש (בראשית קס״א ע״א) שהיו כל חודש אלף המלטות של עזים, טלאים וגדיים שאין ברכה פחות מאלף ומתוך האלף נתן לבן ליעקב 10 מכל סוג והיה חשוב בעיני יעקב אע״ה להרבה. כל זה עשה והשתדל יעקב אע״ה בשביל הפרנסה אולם מה עם חיי העולם הבא ועל

שואל **וְעַתָּה מָתַי אֶעֱשֶׂה גַּם אָנֹכִי לְבֵיתִי** מה עם שכר הולם לבניין הבית **וַיֹּאמֶר מָה אֶתֶּן לָךְ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לֹא תִתֶּן לִי מְאוּמָה אִם תַּעֲשֶׂה לִּי הַדָּבָר הַזֶּה אָשׁוּבָה אֶרְעֶה צֹאנְךָ אֶשְׁמֹר. אֶעֱבֹר בְּכָל צֹאנְךָ הַיּוֹם הָסֵר מִשָּׁם כָּל שֶׂה נָקֹד וְטָלוּא וְכָל שֶׂה חוּם בַּכְּשָׂבִים וְטָלוּא וְנָקֹד בָּעִזִּים וְהָיָה שְׂכָרִי: וְעָנְתָה בִּי צִדְקָתִי בְּיוֹם מָחָר** דע שכל החשבון עם הגויים הוא ביום מחר. במלחמת עמלק אמר מרע״ה ליהושע (שמות יז, ט) ״מחר אנכי ניצב על ראש הגבעה״ וכן אסתר אמרה ״ומחר אעשה כדבר המלך״ ועוד. **כִּי תָבוֹא עַל שְׂכָרִי לְפָנֶיךָ כֹּל אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ נָקֹד וְטָלוּא בָּעִזִּים וְחוּם בַּכְּשָׂבִים גָּנוּב הוּא אִתִּי. וַיֹּאמֶר לָבָן הֵן לוּ יְהִי כִדְבָרֶךָ: וַיָּסַר בַּיּוֹם הַהוּא אֶת הַתְּיָשִׁים הָעֻקְּדִים וְהַטְּלֵאִים וְאֵת כָּל הָעִזִּים הַנְּקֻדּוֹת וְהַטְּלָאֹת כֹּל אֲשֶׁר לָבָן בּוֹ וְכָל חוּם בַּכְּשָׂבִים וַיִּתֵּן בְּיַד בָּנָיו: וַיָּשֶׂם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בֵּינוֹ וּבֵין יַעֲקֹב וְיַעֲקֹב רֹעֶה אֶת צֹאן לָבָן הַנּוֹתָרֹת**. לפי הפשט, אלו שנותרו ממה שלקח יעקב לעצמו, ברם לפי הזוהר נדרשת המילה ״הנותרות״ אלו שנותרו ממגפה שפרצה בעדרו של לבן.

לאחר שלקח לו יעקב את הצאן הוא לוקח לו את מקומו הרוחני בעולמות וזה הוא **וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב** זו ספירת התפארת. וכידוע, ספירת התפארת כוללת את ספירות חגתנה״י כשמעליה ספירות כח״ב ומתחתה ספירת המלכות. אם כן ספירת התפארת נקראת כאן **מַקֵּל לִבְנֶה** זו ספירת התפארת שבספירת התפארת מעליה חו״ג והם כאן **לַח** זו

ספירת החסד **וְלוּז** זו ספירת הגבורה כי צבע הלוז הוא אדום כהה **וְעַרְמוֹן** זו התפארת הנקראת מקל לבנה **וַיְפַצֵּל בָּהֶן פְּצָלוֹת לְבָנוֹת** בפרשה זו נזכרים שבע מקלות כנגד ז״ת ובכולן חקק יעקב את החסדים וזה הוא **מַחְשׂף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת** כך דרשו את הפסוקים הללו בספר הזוהר והמפרשים (בראשית דף קסב ע״א, זוהר חדש דף כז ע״ב, והמפרשים הציוני והרקאנטי) וכל זה עשה יעקב בערמה כדי להביא לכך שהצאן ילדו עקודים נקודים וברודים כי לבן הארמי היה רמאי גדול ולכן היה אחיו ברמאות וכך עשה **וַיַּצֵּג אֶת הַמַּקְלוֹת אֲשֶׁר פִּצֵּל בָּרְהָטִים בְּשִׁקֻּתוֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר תָּבֹאן הַצֹּאן לִשְׁתּוֹת לְנֹכַח הַצֹּאן וַיֵּחַמְנָה בְּבֹאָן לִשְׁתּוֹת, וַיֵּחֻמוּ הַצֹּאן אֶל הַמַּקְלוֹת וַתֵּלַדְןָ הַצֹּאן עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּטְלָאִים**. לפי תורת האר״י הקדוש רמוזים כאן ראשית התהוות העולמות הרוחניים שקדמו לעולם התיקון והם עולם העקודים בו היו כל הפרצופים בכלי אחד, עולם הנקודים כאן כל פרצוף ניכר בכלי משלו ועולם הברודים. **וְהַכְּשָׂבִים הִפְרִיד יַעֲקֹב וַיִּתֵּן פְּנֵי הַצֹּאן אֶל עָקֹד וְכָל חוּם בְּצֹאן לָבָן וַיָּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבַדּוֹ וְלֹא שָׁתָם עַל צֹאן לָבָן. וְהָיָה בְּכָל יַחֵם הַצֹּאן הַמְקֻשָּׁרוֹת וְשָׂם יַעֲקֹב אֶת הַמַּקְלוֹת לְעֵינֵי הַצֹּאן בָּרְהָטִים לְיַחֲמֶנָּה בַּמַּקְלוֹת. וּבְהַעֲטִיף הַצֹּאן לֹא יָשִׂים וְהָיָה הָעֲטֻפִים לְלָבָן וְהַקְּשֻׁרִים לְיַעֲקֹב. וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מְאֹד מְאֹד וַיְהִי לוֹ צֹאן רַבּוֹת וּשְׁפָחוֹת וַעֲבָדִים וּגְמַלִּים וַחֲמֹרִים** כאן הזהירו בספרים הקדושים על טהרת המחשבה בעת הייחוד של האיש עם אשתו.

פרק לא

וַיִּשְׁמַע אֶת דִּבְרֵי בְנֵי לָבָן לֵאמֹר לָקַח יַעֲקֹב אֵת כָּל אֲשֶׁר לְאָבִינוּ וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה אֵת כָּל הַכָּבֹד הַזֶּה כאן השורש למ״ש דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו וכו׳ כלי כסף וכו׳ וניצלתם״ (הגר״א בתיקון יא מתקונים אחרונים) וידוע שיעקב ומשה הם בתפארת רק שזה מחזה ולמעלה ויעקב מחזה ולמטה. לזה היה מטה ולזה היה מקל. אם כן לבן כאן ירמוז לפרעה בסיפור יצי״מ. ובסיפור יצי״מ נאמר ״אל תוסף ראות פני״ מה ענין של ראיית הפנים? ראיתי הסבר בספר ליקוטי שושנים הנדפס בספר קרניים שכתב שבראיית פני פרעה הוציא מרע״ה ניצוצות קדושה שהיו כלואות בפרעה. גם כאן ניתן לומר שכל זמן שלבן התברך בזכות יעקב היה שש ושמח וכעת התמעט השפע וזה הוא **וַיַּרְא יַעֲקֹב אֶת פְּנֵי לָבָן וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ עִמּוֹ כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם** הופיעו פנים של זעם ולכן **וַיֹּאמֶר יְדֹוָד אֶל יַעֲקֹב שׁוּב אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וּלְמוֹלַדְתֶּךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךְ** הגיע זמן הגאולה כמ״ש קומי לך רעייתי יפתי ולכי לך הגיע זמן ז״א לצאת משליטת הקלי׳ ולעלות למקומו הקבוע באצילות **וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב וַיִּקְרָא לְרָחֵל וּלְלֵאָה** הן הנוק׳ שלו שזו בחינת **הַשָּׂדֶה** וכן **אֶל צֹאנוֹ** שזו חיצוניות המלכות. **וַיֹּאמֶר לָהֶן רֹאֶה אָנֹכִי אֶת פְּנֵי אֲבִיכֶן כִּי אֵינֶנּוּ אֵלַי כִּתְמֹל שִׁלְשֹׁם וֵאלֹהֵי אָבִי הָיָה עִמָּדִי. וְאַתֶּנָּה יְדַעְתֶּן כִּי בְּכָל כֹּחִי עָבַדְתִּי אֶת אֲבִיכֶן. וַאֲבִיכֶן הֵתֶל בִּי וְהֶחֱלִף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים וְלֹא נְתָנוֹ אֱלֹהִים לְהָרַע עִמָּדִי** מספרים שכשדרש האלשיך הקדוש בצפת

את הפרשה הזו בנוכחות הארי הקדוש החל למנות את מאה השקרים שעשה לבן ליעקב, כי אין **מונים** אלא עשרה אם כן עשרת מונים אלו מאה. כשהגיע לשקר המאה התחיל הארי הקדוש לצחוק. שאלו אותו מה ראית לצחוק? אמר להם אני רואה את לבן כאן שמאשר את כל דברי האלשיך הקדוש ברם כשמנה את השקר המאה אמר לבן "על זה לא חשבתי אבל אילו חשבתי הייתי עושה זאת ליעקב" ועל כך צחקתי **אִם כֹּה יֹאמַר נְקֻדִּים יִהְיֶה שְׂכָרֶךָ וְיָלְדוּ כָל הַצֹּאן נְקֻדִּים וְאִם כֹּה יֹאמַר עֲקֻדִּים יִהְיֶה שְׂכָרְךָ וְיָלְדוּ כָל הַצֹּאן עֲקֻדִּים. וַיַּצֵּל אֱלֹהִים אֶת מִקְנֵה אֲבִיכֶם וַיִּתֶּן לִי. וַיְהִי בְּעֵת יַחֵם הַצֹּאן וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֵרֶא בַּחֲלוֹם וְהִנֵּה הָעַתֻּדִים הָעֹלִים עַל הַצֹּאן עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים. וַיֹּאמֶר אֵלַי מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם יַעֲקֹב וָאֹמַר הִנֵּנִי. וַיֹּאמֶר שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה כָּל הָעַתֻּדִים הָעֹלִים עַל הַצֹּאן עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים כִּי רָאִיתִי אֵת כָּל אֲשֶׁר לָבָן עֹשֶׂה לָךְ** כאמור בפסוקים אלו סודות גדולים על התהווה העולמות ולבן כאן נדרש כלובן העליון ויעקב הוא עולם האצילות והדברים ארוכים עד מאד בכתבי הארי הקדוש. **אָנֹכִי** זו השכינה הנקראת אני ואות כ' מורה על הארת הכ'תר שבה והיא נקראת **הָאֵל** כי היא שלוחה שלו והיא **בֵּית אֵל** בית אליו והיא מדברת בשם השולח (הציוני, מאירת עיניים) ואולי זו הבינה הנקראת לאה ואמרה "האל" לרמוז על לאה והיא הנקראת **אֲשֶׁר** כי אשר מורה על בינה, ואם זו מלכות היא מאירה בה וזו היא הבינה כשהיא מיוחדת עם החכמה הנקרא שמן היא

נמשכת עד המלכות **מָשַׁחְתָּ שָּׁם מַצֵּבָה** באופן ש״משחת״ זה הוא שמן משחת קדש הנמשך לבינה הנקראת **אֲשֶׁר** ושם סוד **נָדַרְתָּ** הנדר שהוא בתבונה הנקראת **לִי** כי היא בנהי״ם דבינה **שָׁם נָדֶר** וזה מצב שמלכות עלתה לבינה כי מלכות נקראת שם **עַתָּה** והיא בחינת הדעת שהיא מייחדת חו״ב בהיותה עולה לשם ומילת עתה היא דעת ע״ה, וזה הוא **קוּם** כי המלכות קמה ממצב נקודה להיות מיוחדת עם ז״א וזה **צֵא** גימ׳ הוי״ה אדנות ייחוד זו״ן **מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת** ממצב מלכות בבי״ע **וְשׁוּב אֶל אֶרֶץ מוֹלַדְתֶּךָ** הנה בא הציווי לעלות למלכות דאצילות. הנה כשמדובר בארץ ישראל שזה פרצוף רחל, היא המדברת ולאה טפלה לה וזה **וַתַּעַן רָחֵל וְלֵאָה וַתֹּאמַרְנָה לוֹ הַעוֹד לָנוּ חֵלֶק וְנַחֲלָה בְּבֵית אָבִינוּ** זה מצב בו המלכות נפרדת מאביה ונדבקת בבעלה **הֲלוֹא נָכְרִיּוֹת נֶחְשַׁבְנוּ לוֹ כִּי מְכָרָנוּ וַיֹּאכַל גַּם אָכוֹל אֶת כַּסְפֵּנוּ, כִּי כָל הָעשֶׁר אֲשֶׁר הִצִּיל אֱלֹהִים מֵאָבִינוּ לָנוּ הוּא וּלְבָנֵינוּ וְעַתָּה כֹּל אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים אֵלֶיךָ עֲשֵׂה** יש כאן ניתוק מבית לבן הארמי ועליה לארץ ישראל. **וַיָּקָם יַעֲקֹב** תקומה הייתה לו **וַיִּשָּׂא אֶת בָּנָיו** המושרשים במלכות **וְאֶת נָשָׁיו** שגם זו בחינת המלכות שהיא המדרגה ש**עַל הַגְּמַלִּים** כי גמל רומז לס״א והקלי׳. **וַיִּנְהַג אֶת כָּל מִקְנֵהוּ וְאֶת כָּל רְכֻשׁוֹ אֲשֶׁר רָכָשׁ מִקְנֵה קִנְיָנוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּפַדַּן אֲרָם לָבוֹא אֶל יִצְחָק אָבִיו אַרְצָה כְּנָעַן** זו המלכות הנקראת ארץ והיא ה׳ אחרונה שבשם.

נקדים מה הם התרפים; כתב רבנו בחיי בשם מדרש תנחומא (בראשית פרק לא, יט) ״כיצד עושין

מביאים אדם בכור ושוחטין אותו ומולחין אותו במלח ובבשמים וכותבין על ציץ של זהב שם רוח טומאה ומניחים הציץ בכישוף תחת לשונו ונותנים אותו בקיר ומדליקים לפניו נרות ומשתחוים לו ומדבר עמהם בלחש, וזהו שכתוב כי התרפים דברו און״ כלומר בכח כישוף ושימוש בשמות טומאה היו מוצאים דיבור רפה מפיהם וזה הדיבור שלהם והיו מודיעים העתיד ולעתים היו מכזבים. ומה הם התרפים בדרך סוד? כתב הרמ״ז על זוהר שמות ״כתב באוצרות חיים (עמוד צו) שסוד התרפים הוא שיסוד תבונה המתגלה בחזה זעיר הוא סוד בית התורפה שר״ל גילוי, ומשם יוצאת הארה לאחורי זעיר ששם כתר רחל שבתוכו נבלעים עקבי לאה, ולפי שהם דינים תקיפים משם יש אחיזה לחיצונים ושם סוד בלק ובלעם וכו׳, אבל כשיש זכות אז רחל גונבת את התרפים ונשאר לבן בלי דעת ותבונה, ועמוד שם על סוד זה היטב״. ע״כ. הנה לך שמילת תרפים זו יניקה של החיצונים מהקדושה. וכעת נבוא אל ביאור הפסוקים:

וְלָבָן הָלַךְ לִגְזֹז אֶת צֹאנוֹ יתכן שיש כאן רמז לסילוק מידת הדין של קלי׳ עתיק וזו הזדמנות ורגע של זכות **וַתִּגְנֹב רָחֵל אֶת הַתְּרָפִים אֲשֶׁר לְאָבִיהָ** זה סילוק היניקה של הקלי׳ מהקדושה וכן **וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת לֵב לָבָן הָאֲרַמִּי עַל בְּלִי הִגִּיד לוֹ כִּי בֹרֵחַ הוּא, וַיִּבְרַח הוּא וְכָל אֲשֶׁר לוֹ וַיָּקָם וַיַּעֲבֹר אֶת הַנָּהָר וַיָּשֶׂם אֶת פָּנָיו הַר הַגִּלְעָד** יעקב שהוא ז״א בורח מלבן ועולה לארץ ישראל.

וַיֻּגַּד לְלָבָן על ידי שליחים **בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי** שאין מים בבאר ומה ידע לבן **כִּי בָרַח יַעֲקֹב** כי בזכותו היו להם מים כל עשרים שנה (תרגום יונתן וירושלמי). **וַיִּקַּח אֶת אֶחָיו עִמּוֹ וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים וַיַּדְבֵּק אֹתוֹ בְּהַר הַגִּלְעָד** כאמור יעקב היה בעלייתו לארץ ישראל ולבן רוצה לינק ממנו. הר הגלעד רמז למוחין דקטנות. **וַיָּבֹא אֱלֹהִים** מידת הדין כי לבן דבק בקלי׳ **אֶל לָבָן הָאֲרַמִּי בַּחֲלֹם הַלָּיְלָה** ובא אליו בחלום בעת התרדמה שהוא מדרגת התרגום והם שווים בגימ׳ **וַיֹּאמֶר לוֹ הִשָּׁמֶר לְךָ** הנה ידוע שהשמירה היא בנוק׳ ומורה על דין וכן **פֶּן** מורה על דינים ול״ת כלומר יש כאן שתי התראות ללבן להורות על תוקף דיניו **תְּדַבֵּר** הנה גם לשון דיבור מורה על לשון קשה ודינים **עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע** פריש רש״י לפי הגמ׳ ביבמות קג כל טובתן של רשעים רעה היא אצל צדיקים והסוד שכתר דלבן למטה (כלומר יותר דינים) ממלכות דיעקב **וַיַּשֵּׂג** גימ׳ ע״ה ש״ך רמז לשך דינים הנמצאים ביסוד זעיר, שם משמש מלאך מטט׳ הנקרא נער גימ׳ ש״ך וזה סוד ״ויוסף נער״ היינו ביסוד נקבצו ל״ב שמות אלקים של מ״ב העולים ש״ך, ולבן הגיע עד ליסוד ז״א וזה הוא **וישג לָבָן אֶת יַעֲקֹב** לבן בחיצוניות היסוד ויעקב בפנימיות היסוד וזה הוא **וְיַעֲקֹב תָּקַע אֶת אָהֳלוֹ בָּהָר וְלָבָן תָּקַע אֶת אֶחָיו בְּהַר הַגִּלְעָד**. ואולי מבני בניו של לבן יצא סנחרב שהוא גימ׳ ש״ך אלא שלא מצאתי לי חבר.

וַיֹּאמֶר לָבָן לְיַעֲקֹב מֶה עָשִׂיתָ אכן לבן מבין שיעקב עולה לארץ ישראל ולקנות מקומו בתפארת שיש בו

שם מה ולכן אומר לו "מה עשית" כלומר עשית לך שם מ"ה שהוא בתפארת ברם למה **וַתִּגְנֹב אֶת לְבָבִי** אלו התרפים שיונקים מחזה זעיר שם מקום הלב **וַתְּנַהֵג אֶת בְּנֹתַי כִּשְׁבֻיוֹת חָרֶב** אכן כן יעקב הוציא בלעו מפיו **לָמָּה נַחְבֵּאתָ לִבְרֹחַ וַתִּגְנֹב אֹתִי וְלֹא הִגַּדְתָּ לִי וָאֲשַׁלֵּחֲךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁרִים בְּתֹף וּבְכִנּוֹר** ברי לנו שלא היה עושה כן רק לתפארת המליצה אמר ברם מתוך שקריו אנו מבינים שלבן שלט על יעקב ללא עוררין וינק ממנו מן הבינה הנקראת "שמחה" ומן התפארת הנקרא "כנור" ומן המלכות הנקראת "תף" ונקראת "שיר" **וְלֹא נְטַשְׁתַּנִי** רמז לו על מדרגתו שאלו אותיות שטן תנין **לְנַשֵּׁק** גימ' לילי' הרשעה **לְבָנַי וְלִבְנֹתָי עַתָּה הִסְכַּלְתָּ עָשׂוֹ** כל אלו דברי שוא **יֶשׁ לְאֵל יָדִי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע וֵאלֹהֵי אֲבִיכֶם אָמֶשׁ אָמַר אֵלַי לֵאמֹר הִשָּׁמֶר לְךָ מִדַּבֵּר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע** מצא לנכון להתפאר שזכה לגילוי שכינה אבל לא הבין שבזה גנותו כי מה שנאמר לו הוא שהוא גרוע שבגרועים. **וְעַתָּה הָלֹךְ הָלַכְתָּ כִּי נִכְסֹף נִכְסַפְתָּה לְבֵית אָבִיךָ לָמָּה גָנַבְתָּ אֶת אֱלֹהָי** יעקב אע"ה עונה על ראשון ראשון **וַיַּעַן** בקול רם ללא חשש מהיניקה כי כבר סוכת שלום פרשה כנפיה עליו **יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לְלָבָן כִּי יָרֵאתִי כִּי אָמַרְתִּי פֶּן תִּגְזֹל אֶת בְּנוֹתֶיךָ מֵעִמִּי. עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֶיךָ לֹא יִחְיֶה נֶגֶד אַחֵינוּ הַכֶּר לְךָ מָה עִמָּדִי וְקַח לָךְ וְלֹא יָדַע יַעֲקֹב כִּי רָחֵל גְּנָבָתַם** דע כי כאשר מבזים את התרפים אין הם מדברים ובכך ביטולם **וַיָּבֹא לָבָן בְּאֹהֶל יַעֲקֹב** אמר לבן התרפים יונקים כחם מהמלכות ובכן אחפש באהל שזו בחינת

המלכות ולכן חיפש באהל **יעקב וּבְאֹהֶל לֵאָה וּבְאֹהֶל שְׁתֵּי הָאֲמָהֹת וְלֹא מָצָא וַיֵּצֵא מֵאֹהֶל לֵאָה וַיָּבֹא בְּאֹהֶל רָחֵל. וְרָחֵל לָקְחָה אֶת הַתְּרָפִים וַתְּשִׂמֵם בְּכַר הַגָּמָל וַתֵּשֶׁב עֲלֵיהֶם וַיְמַשֵּׁשׁ לָבָן אֶת כָּל הָאֹהֶל וְלֹא מָצָא. וַתֹּאמֶר אֶל אָבִיהָ אַל יִחַר בְּעֵינֵי אֲדֹנִי כִּי לוֹא אוּכַל לָקוּם מִפָּנֶיךָ כִּי דֶרֶךְ נָשִׁים לִי וַיְחַפֵּשׂ וְלֹא מָצָא אֶת הַתְּרָפִים** כתיב לוא וקרינן לא כי יש רמז לגילה רחל כשנפטרה בגיל לוא כי מחמת דברי יעקב אע״ה נפטרה. **וַיִּחַר לְיַעֲקֹב וַיָּרֶב בְּלָבָן וַיַּעַן יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לְלָבָן מַה פִּשְׁעִי מַה חַטָּאתִי כִּי דָלַקְתָּ אַחֲרָי. כִּי מִשַּׁשְׁתָּ אֶת כָּל כֵּלַי מַה מָּצָאתָ מִכֹּל כְּלֵי בֵיתֶךָ שִׂים כֹּה נֶגֶד אַחַי וְאַחֶיךָ וְיוֹכִיחוּ בֵּין שְׁנֵינוּ** אמר לו שים כה היינו השכינה תהיה עדה בינינו. **זֶה עֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי עִמָּךְ רְחֵלֶיךָ וְעִזֶּיךָ לֹא שִׁכֵּלוּ וְאֵילֵי צֹאנְךָ לֹא אָכָלְתִּי. טְרֵפָה לֹא הֵבֵאתִי אֵלֶיךָ אָנֹכִי אֲחַטֶּנָּה מִיָּדִי תְּבַקְשֶׁנָּה גְּנֻבְתִּי יוֹם וּגְנֻבְתִּי לָיְלָה. הָיִיתִי בַיּוֹם אֲכָלַנִי חֹרֶב וְקֶרַח בַּלָּיְלָה וַתִּדַּד שְׁנָתִי מֵעֵינָי. זֶה לִּי עֶשְׂרִים שָׁנָה בְּבֵיתֶךָ עֲבַדְתִּיךָ אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בִּשְׁתֵּי בְנֹתֶיךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּצֹאנֶךָ וַתַּחֲלֵף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים** מנה לו כאן את כל תלאותיו בביתו והתחיל מהכתר כי עשרים גימ׳ כתר ושנה גימ׳ ספירה כלומר החל להראות מהכתר ועד המלכות שהיא נקראת לילה מכל המקומות ינק ממנו שפע רב ומזה התעשר ואילו לבן כפר בטובה, בניו שנולדו מעת בא יעקב טוענים את ההיפך שכל השפע של יעקב בא מהם. כדי לסיים את הוויכוח הזכיר לו את אשר הוא ירא ממנו **לוּלֵי אֱלֹהֵי אָבִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וּפַחַד יִצְחָק**

הָיָה לִי כִּי עַתָּה רֵיקָם שִׁלַּחְתָּנִי אֶת עָנְיִי וְאֶת יְגִיעַ כַּפַּי רָאָה אֱלֹהִים וַיּוֹכַח אָמֶשׁ וגם זה לא עוזר ליעקב להתנתק מלבן וחילותיו **וַיַּעַן לָבָן** בקול רם **וַיֹּאמֶר אֶל יַעֲקֹב הַבָּנוֹת בְּנֹתַי וְהַבָּנִים בָּנַי וְהַצֹּאן צֹאנִי וְכֹל אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה לִי הוּא וְלִבְנֹתַי מָה אֶעֱשֶׂה לָאֵלֶּה הַיּוֹם אוֹ לִבְנֵיהֶן אֲשֶׁר יָלָדוּ** כופר בכל הטוב שקיבל מיעקב כמ״ש רשעים גם על פתח גיהנם לא מתחרטים. **וְעַתָּה** אין ועתה אלא תשובה ומה עניין תשובה לכאן? אלא שרצה לבן להמשיך לינק מאור הבינה הנמשך לחזה זעיר ומשם אל המלכות הנקראת **לְכָה** כלה והיא **נִכְרְתָה בְרִית** הכורתת ברית למי שעשאה כלי וזה **אֲנִי** המלכות **וָאַתָּה** תפארת וזה לבן ויעקב כי הקלי׳ יונק מדדי בהמה **וְהָיָה לְעֵד בֵּינִי וּבֵינֶךָ** והיה לעד גימ׳ ה״פ שם ד׳ זה כלפי יעקב וכלפי לבן והיה לעד ע״ה גימ׳ ס״מ **וַיִּקַּח יַעֲקֹב** תפארת **אָבֶן** מלכות **וַיְרִימֶהָ מַצֵּבָה** מייחד זו״ן ע״ע מצבה. **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְאֶחָיו** אלו בניו שהשיגו אור רוח **לִקְטוּ אֲבָנִים** אבנים רומזים על הבנים עליהם עצמם **וַיִּקְחוּ** גימ׳ ק״ל ה״פ הוי״ה שזה אור ז״א המאיר במלכות הנקראת אבן וזה הוא **ויקחו אֲבָנִים וַיַּעֲשׂוּ גָל וַיֹּאכְלוּ שָׁם עַל הַגָּל** גל רומז לס״א והם הראו שהם רוכבים עליה ומבזים אותה. **וַיִּקְרָא לוֹ לָבָן יְגַר שָׂהֲדוּתָא** שהוא תרגום גל עד ורמז יש כאן למניין הפרקים בתנ״ך העולים ל 929 כמנין ״יגר שהדותא״ לומר שאם ישראל עוסקין בתנ״ך אין לאומות העולם שליטה על ישראל, **וְיַעֲקֹב קָרָא לוֹ גַּלְעֵד. וַיֹּאמֶר לָבָן הַגַּל הַזֶּה עֵד בֵּינִי וּבֵינְךָ הַיּוֹם עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ גַּלְעֵד. וְהַמִּצְפָּה**

אֲשֶׁר אָמַר יִצָּף יְדֹוָד בֵּינִי וּבֵינֶךָּ כִּי נִסָּתֵר אִישׁ מֵרֵעֵהוּ. אִם תְּעַנֶּה אֶת בְּנֹתַי וְאִם תִּקַּח נָשִׁים עַל בְּנֹתַי אֵין אִישׁ עִמָּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים עֵד בֵּינִי וּבֵינֶךָּ. וַיֹּאמֶר לָבָן לְיַעֲקֹב הִנֵּה הַגַּל הַזֶּה וְהִנֵּה הַמַּצֵּבָה אֲשֶׁר יָרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָּ. עֵד הַגַּל הַזֶּה וְעֵדָה הַמַּצֵּבָה אִם אָנִי לֹא אֶעֱבֹר אֵלֶיךָ אֶת הַגַּל הַזֶּה וְאִם אַתָּה לֹא תַעֲבֹר אֵלַי אֶת הַגַּל הַזֶּה וְאֶת הַמַּצֵּבָה הַזֹּאת לְרָעָה. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי נָחוֹר יִשְׁפְּטוּ בֵּינֵינוּ אֱלֹהֵי אֲבִיהֶם וַיִּשָּׁבַע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק ואילו לבן לא נשבע. **וַיִּזְבַּח יַעֲקֹב זֶבַח בָּהָר וַיִּקְרָא לְאֶחָיו לֶאֱכָל לָחֶם וַיֹּאכְלוּ לֶחֶם וַיָּלִינוּ בָּהָר.**

פרק לב

וַיַּשְׁכֵּם לָבָן בַּבֹּקֶר וַיְנַשֵּׁק לְבָנָיו וְלִבְנוֹתָיו וַיְבָרֶךְ אֹתָהֶם וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב לָבָן לִמְקֹמוֹ יעקב ניצל מאחיזת לבן כמ״ש לקמן (בראשית פרק לג, טז) ״וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו לְדַרְכּוֹ שֵׂעִירָה״ וזו החכמה של יעקב להנצל מכל מרעין בישין וזה הוא **וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ** לדרך ו׳ היינו לתפארת **וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ** בו באותו ו׳ הוא עולה ומתחבר עם **מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים** וזה מחזק אותו וזה הוא **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם** מחנה רומז למלכות ומחנים גימ׳ חקל.

וישלח

פרק לג

כפי שאמרנו יעקב נאבק כל הזמן עם הס״מ ועם שרו של עשיו בשמים ועם עשו הגשמי למטה וזה הוא **וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם** כתב כאן רש״י ״מלאכים ממש״ לפי מדרש בראשית רבה וכן בספר הזוהר (דף קסו ע״א) כלומר אם היה שולח אנשים לא היו עומדים בפניו לכן שלח לו מלאכים ממש. ובספר פרדס יוסף ראיתי שמביא שמילת ממש אלו ר״ת של שמות המלאכים מ׳יכאל מ׳לכיאל ש׳ננדיאל שהם גימ׳ תרע״ז ויש לכוון במילים עזרת אבותינו בברכה הסמוכה לתפילת העמידה לאלו שמות המלאכים שהיו עזרה ליעקב אבינו ע״ה. על הכפל אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם האזן באתר קול השיעורים בשיעור המרתק של הרב הגאון יעקב חיים סופר שליט״א ראש ישיבת כף החיים בירושלים עיה״ק תובב״א. עוד, כתב הרמ״ז ״הענין כי הדר בחוץ לארץ יש לו נפש מעשיה (שהיא בחינת שם אדנות) והדר בארץ ישראל יש לו רוח מיצירה (שהוא בחינת שם הוי׳ה ב״ה) והיינו ממש חו״ג, ובהתייחדם זה בזה הם בגי׳ מלא״ך כאמור, וב׳ פעמים מלא״ך גי׳ יעק״ב, וז״ס וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים, שמיעקב שלח לו שני מלאכים. [ועוד י״ל] כי ידוע שכל צדיק זוכה להתלוות במלאכי ה׳ המשולחים אליו מלבד שנים השומרים אותו מעת

בואו לעולם כנז״ל, ובאלו המלאכים הבאים תמיד כפי הזכות הוא שמדבר הפסוק.

וַיְצַו יעקב אע״ה עושה ייחוד יב״ק גימ׳ ויצו ובזה מייחד **אֹתָם** את המלכות הנקראת את עם הת׳פארת והתבונה סוד ם **לֵאמֹר** והמלכות עם התפארת עולות לתבונה וזה הוא **כֹּה תֹאמְרוּן** כה תאמר ו ן כלומר המלכות הנקראת כה עולה לת״ת שהיא אות ו׳ ומשם לבינה שהיא אות ן פשוטה וכפי שדרשו (שבת קד ע״א) על מילת נון כפופה נאמן כפוף נאמן פשוט, והביאור מי שהוא נאמן לד׳ יתברך בעוה״ז והוא כפוף בפני כל לעתיד לבא בעולם הבא יהיה פשוט והוא סוד ן פשוטה ואמר **לַאדֹנִי** הנה המלכות שהיא שם אדנ״י עלתה לבינה לאות ל׳ סוד מגדל הפורח באויר ומשם היא עושה מלחמה עמך **לְעֵשָׂו** להכרית שרשיו הרוחניים ממעל והוא מזהיר את עשיו **כֹּה** אָמַר הנה השכינה הנקראת כה עלתה לבינה וזה הוא **אָמַר** ואמר **עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם לָבָן גַּרְתִּי** שהוא התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו ויכלתי לו **וָאֵחַר עַד עָתָּה** והכתי אותו בשורשו שהוא אחורי הדעת וזה הוא וָאֵחַר ומילת דעת ע״ה גימ׳ עָתָּה.

וַיְהִי לִי ואני שולט על הקלי׳ **שׁוֹר** קלי׳ השמאל **וַחֲמוֹר** קלי׳ הימין ולכן אסור לחרוש בשור וחמור שלא לחזק את הקלי׳ **צאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה** שאר הכתרים התחתונים **וָאֶשְׁלְחָה לְהַגִּיד לַאדֹנִי לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֶיךָ. וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים** וישבו כתיב היינו

שהם שבו מעשיו ואנשיו את ניה״ק והביאו אותם **אֶל יַעֲקֹב** והם **לֵאמֹר** עלו מיד הדיוט ליד כהן **בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ אֶל עֵשָׂו וְגַם הֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ** מספר ד׳ מאות ידוע מארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר. **וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ וַיַּחַץ אֶת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבָּקָר וְהַגְּמַלִּים לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת. וַיֹּאמֶר אִם יָבוֹא עֵשָׂו אֶל הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ** אם יפגום עשיו הרשע את המלכות הנקראת מחנה **וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר** תפארת **לִפְלֵיטָה**. הנה נזכר בפסוק זה מילת מחנה בלשון זכר ונקבה וזה סוד אדון כל הארץ[2].

---

[2] כך נקראת המלכות בשעה שהיא עם התפארת .כלומר, המלכות הנקראת בשם אדנות נקראת כאן בלשון זכר אדון וזאת מפני שהוא מחוברת לתפארת שהוא נחשב זכר כלפיה ולכן היא נקראת בלשון זכר. אם נתבונן במילים אדון כל הארץ הרי שמילת אדון תרמוז למלכות כנ״ל ,כל יסוד הארץ מלכות. כלומר במשפט זה אדון כל הארץ כתוב שהמלכות מחוברת ליסוד. וביתר פירוט מילת אדון תרמוז לספירות מלכות תפארת ובינה וכיצד: אד של אדון אלו אד של שם אדנות וירמזו למלכות, אות ו׳ = תפארת ואות ן בינה. אי נמי ,אדון כל הארץ יתכן כך: אדון מלכות כל יסוד הארץ זו הבינה היא הארץ העליונה הנקראת אלקים ומילת הארץ גימ׳ אלקים דההין ע״ה.

כתב בספר שעת רצון על הזוהר - (שמות דף יב ע״ב) ״אדון כל הארץ״ שלכן שמה הוא אדני על שם שהיא אדון כל הארץ שכן ג׳ עולמות חיילות המלכות הם והיא שולטת בהם הה״ד הנה ארון הברית אדון כל הארץ, פי׳ הברית הוא יסוד דז״א הנכנס בסוד הזווג בתוך יסודה ונעשית

יעקב אע״ה מכין את עצמו לתפילה והוא **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב** מעלה מ״ן ומעלה את את עצמו שהוא הת״ת אל המלכות של החו״ג וזה הוא **אֱלֹהֵי** מלכות **אָבִי אַבְרָהָם** חסד **וֵאלֹהֵי** מלכות של **אָבִי יִצְחָק** גבורה **יְדֹוָד הָאֹמֵר אֵלַי** ת״ת **שׁוּב לְאַרְצְךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ** מלכות **וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ.** אנו בתפילה פותחים ואומרים ״..אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב כאן יעקב בעצמו מתפלל ואינו יכול לאמר אלקי יעקב בחייו כי אין הקב״ה מייחד שמו על הצדיקים בחייהם ולכן אמר כאן הָאֹמֵר אֵלַי. כאן נמצא שורש התפילה וזכר את הארץ כדי לכלול את המלכות עם החג״ת כמו ״וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם... וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר״. ואכן כך כותב כאן הספורנו ״הקדים בסדר שבחי המקום וחסדיו ובהזכיר זכות אבות כסדר אנשי כנסת הגדולה בתחלת י״ח ברכות״.

הנה דברי המגיד מישרים המאירים באור יקר את הפרשה: **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק** דהיינו חסד וגבורה, **ה׳ האומר אלי שוב לארצך** וכו׳ כלומר דשדר יתי (תפארת) למיזן למלכות דאיקרייא ארץ והיינו אַרְצְךָ ואיקרייא נמי מולדתך, כלומר בגין דאת זן יתה הוי כאילו את אולידת יתה, **וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ**, כלומר דיסוד דאיקרי

היא ארון דיליה וז״ש ביה בארון גניז חד מקורא, הוא יסוד דז״א מקור מים חיים קדישא דנביע ביה תדיר ואמלי ליה ה׳ צבאות ה׳ יסוד צבאות נו״ה ולכן היסוד נקרא ה׳ צבאות ברוך הוא .

טוב יתחבר בי ועל ידיה אזון לכנסת ישראל. **קָטֹנְתִּי** כלומר דאנא משפע לכנסת ישראל דאיהי קטן **מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת** וכו׳. **כִּי בְמַקְלִי** כלומר דאנא בריח התיכון מבריח מן הקצה אל הקצה, **וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב**, רזא דיסוד דאיקרי טוב ועל ידי תניק מלעילא, ותוניק לתתא ולהכי קאמר תרי זימנא הֵיטֵב אֵיטִיב.

יעקב אע״ה פותח בשבח המקום ואומר **קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדֶּךָ כִּי בְמַקְלִי עָבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הָיִיתִי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת** וכעת פונה בבקשה **הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִכַּנִי אֵם עַל בָּנִים וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ וְשַׂמְתִּי אֶת זַרְעֲךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסָּפֵר מֵרֹב.** כִּי בְמַקְלִי - מתוך תפילת יעקב אע״ה למדנו שנחצה הירדן לפניו כפי שנבקע לפני יהושע בן נון בכניסתם לארץ וכמעשה של רבי פנחס בן יאיר בנהר גינאי כמסופר הגמ׳ חולין ז ע״א. ״דרבי פנחס בן יאיר הוה קאזיל לפדיון שבויין פגע ביה בגינאי נהרא אמר ליה גינאי חלוק לי מימך ואעבור בך אמר ליה אתה הולך לעשות רצון קונך ואני הולך לעשות רצון קוני אתה ספק עושה ספק אי אתה עושה אני ודאי עושה אמר ליה אם אי אתה חולק גוזרני עליך שלא יעברו בך מים לעולם חלק ליה הוה ההוא גברא דהוה דארי חיטי לפיסחא אמר ליה חלוק ליה נמי להאי דבמצוה עסיק חלק ליה הוה ההוא טייעא דלווה בהדייהו אמר ליה חלוק ליה נמי להאי דלא לימא

כך עושים לבני לויה חלק ליה אמר רב יוסף כמה נפיש גברא ממשה ושתין רבוון דאילו התם חד זימנא והכא תלתא זימנין ודלמא הכא נמי חדא זימנא אלא כמשה ושתין רבוון״.

כאן מכין יעקב אע״ה את עצמו לתת דורון לעשיו. דורון זו מתנה וכתוב (גמ׳ שבת דף י ע״ב) ״אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם״ מכאן שמתנה היא במלכות ולכן יעקב אע״ה שה״ס התפארת מתייחד עם המלכות בבחינת גחין ולחיש וזה הוא **וַיָּלֶן שָׁם** שם היינו המלכות והיא הנקראת **בַּלַּיְלָה** ואמר **הַהוּא** ולא אמר הוא כי הוא זו הבינה בסוד ״ועבד הלוי הוא" או ״וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ בַּלַּיְלָה הוּא״ כאן זו המלכות הא תתאה. ואמר **וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אָחִיו**.

עִזִּים מָאתַיִם וּתְיָשִׁים עֶשְׂרִים מה סוד המספרים? עיין רש״י. כתב רבנו בעל ״אור החיים״ הקדוש שמעתי ממורי זקיני זצוק״ל שנתכוון יעקב בחשבון ששלח מבעלי חיים בחשבון ״שעיר״ שעולה בו ״תקף״, ולזה שלח בחשבון עזים ורחלים ת״מ, וגמלים ל׳ עם בניהם הם ששים, הרי ת״ק, פרות ופרים חמשים, אתונות ועירים שלשים, הרי ״תקף״ לשבר תוקפו. ע״כ. הנה הרב מבין שגמלים הם ס׳ ברם הפשט מורה על היותם ל׳ וכדברי הארי הקדוש לקמן: הנה החישוב: עזים 200 תישים 20

רחלים 200 אילים 20 גמלים 30 פרות 40 פרים 10 אתון 20 עיירים 10 סהכ 550.

האר״י הקדוש זללה״ה לומד שהגמלים זכרים ונקבות היו בסך הכל 30 והנה לשונו ב״ספר הליקוטים״: ״מנחת יעקב ששלח לעשו, בין טהורות בין טמאות, הם תק״ן. פירוש, כי היה כוונתו לתקן מנחה זו, לעקור אותו מן העולם, כי כן עולה מספר נעקר קל (550), פירוש סמא״ל (131) שעולה ק״ל ע״ה, שהוא שרו של עשו. וגם עולה חשבון זה בגי׳ שי עמלק, פירוש, ש״י לשון מנחה לעמלק. וכוונת יעקב היה לקיים (משלי כ״ה כ״א) אם רעב שונאך האכילהו לחם וכו׳, כי גחלים אתה חותה על ראשו וכו׳, וה׳ ישלימנו לך, וכן יעקב עשה. עוד מ״ש ז״ל כי יעקב חזר על פכים קטנים, דע, כי כוונת שרו של עשו בהאבקו עמו, כל הענין היה על אות יו״ד המושם לשם יעקב, כי היה שמו עקב, ובא לתקן חטא אדה״ר ולבסמו, נכתב ביו״ד, ובמקום אחר הארכנו בזה. ומ״ש ויותר יעקב לבדו, פירוש, כי יעקב העבירם את מעבר יב״ק, והם ג׳ אותיות מיעקב, ונשאר מיעקב אות ע׳. וז״ס (דברים ל״ג כ״ח) וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵי״ן יַעֲקֹב, ומלת עי״ן עולה בחשבון ק״ל, שהוא שרו של עשו, ראה שנשאר לו שמו:

ועוד ראה, כי קל יעקב, וראה שהיה חסר, ק״ל כתיב, וכשאין קול יעקב רצה להשליט ידי עשו, ויאבק עמו. ובמלת ויאב״ק, נרמז ג״כ מלת יב״ק,

ואות א׳ רמז שנשאר יחידי, ולא ידע כי יעקב עצמו, רמז לאות ו׳ גוף האילן, והוא״ו עם ק״ל, נעשה קו״ל יעקב. וזהו **וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ**, ר״ל לא יכול לו, ראה כי בגוף לא היה יכול לגעת בו, ואז נגע בכף ירכו, מקום אחיזת החיצונים. ומלת כ״ף הם אותיות פ״ך, וזהו פכים קטנים. ואמר פכים, ר״ל כי כף באותיותיו יש כף אחרת. וזהו פכי״ן, כפי״ן. ומ״ש **לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי**. ואמר לו **לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל**, ר״ל כי בזאת הברכה נתקן יעקב, ונתקן עון אדה״ר, ונעשה המכוון. אמר לו לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב. כי בזה השם הפכים, והיו״ד בעקב, אבל ישראל היו״ד בראש, כי במלת ישראל יש ראש. ומ״ש שהיתה היו״ד בעקב עתה היא בראש, ונתקן הכל:

כתב המהרח״ו זללה״ה ב״ליקוטי תורה״ – **עִזִּים מָאתַיִם וּתְיָשִׁים עֶשְׂרִים רְחֵלִים מָאתַיִם וְאֵילִים עֶשְׂרִים.** דע, כי בפסוק זה, יש שמונה תיבות רצופים מסיימים במ״ם. והם כנגד שמונה שרצים, שרומזים בקליפה. וכנגדם בקדושה, יש שמונה תיבות רצופים מסיימים במ״ם. והם בענין הקרבן, תמימי׳ם, ומנחת׳ם, ונסכי׳ם, לפרי׳ם, לאילי׳ם, ולכבשי׳ם, כמספר׳ם, כמשפט׳ם, בקרבן יום ז׳. והם כנגד ח׳ מלכים שמלכו בארץ אדום, (עיין ערך מקרה המלכים) שהם שורש הקדושה כנודע. והטעם שנרמז ענין הקליפה באות מ׳, במנחת יעקב לעשו, לומר ממין, מומי״ן. לפי שהטיל בהם יעקב מומין, כדי שיפסלו לע״ז, כמ״ש

רז״ל. וכדי שלא תאמר ח״ו בענין אלו החי ממין אחרים הרמוזים בקדושה, מומין, לזה הקדים בפסוק שלפניו, ואמר תמימים, ופסק וסיים הפסוק. ואח״כ בפסוק שני, התחיל ומנחתם ונסכיהם וכו׳. ובזה יובן, למה אותם הממין שבאו רמוזים במנחת יעקב לעשו באו כולם בפסוק אחד, ואלו שבקרבן בשני פסוקים:

גְּמַלִּים מֵינִיקוֹת וּבְנֵיהֶם שְׁלֹשִׁים פָּרוֹת אַרְבָּעִים וּפָרִים עֲשָׂרָה אֲתֹנֹת עֶשְׂרִים וַעְיָרִם עֲשָׂרָה ונ״ל בס״ד שרצה להכניע את קומת הס״מ שהם ה״ג קשות ועשה דורון כנגד הה״ג שלו: עזים מורין על עזות והן הגבורות ובהם זכר ונקבה, רחלים הם בחינת החסדים והם דכו״ן, גמלים בחינת הת״ת, פרות הוד דכו״ן ואתון בנצח דכו״ן.

וַיִּתֵּן בְּיַד עֲבָדָיו עֵדֶר עֵדֶר לְבַדּוֹ עדר גימ׳ רחל+לאה כלומר רצה לעורר זכות עליהם שלא יאבדו. **וַיֹּאמֶר אֶל עֲבָדָיו עִבְרוּ לְפָנַי וְרֶוַח תָּשִׂימוּ בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר. וַיְצַו אֶת הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר כִּי יִפְגָּשְׁךָ עֵשָׂו אָחִי וּשְׁאֵלְךָ לֵאמֹר לְמִי אַתָּה וְאָנָה תֵּלֵךְ וּלְמִי אֵלֶּה לְפָנֶיךָ, וְאָמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ לְיַעֲקֹב מִנְחָה הִוא שְׁלוּחָה לַאדֹנִי לְעֵשָׂו וְהִנֵּה גַם הוּא אַחֲרֵינוּ. וַיְצַו גַּם אֶת הַשֵּׁנִי גַּם אֶת הַשְּׁלִישִׁי גַּם אֶת כָּל הַהֹלְכִים אַחֲרֵי הָעֲדָרִים לֵאמֹר כַּדָּבָר הַזֶּה תְּדַבְּרוּן אֶל עֵשָׂו בְּמֹצַאֲכֶם אֹתוֹ, וַאֲמַרְתֶּם גַּם הִנֵּה עַבְדְּךָ יַעֲקֹב אַחֲרֵינוּ כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָנָיו בַּמִּנְחָה הַהֹלֶכֶת לְפָנָי וְאַחֲרֵי כֵן אֶרְאֶה פָנָיו אוּלַי יִשָּׂא פָנָי, וַתַּעֲבֹר הַמִּנְחָה עַל פָּנָיו וְהוּא לָן**

בַּלַּיְלָה הַהוּא בַּמַּחֲנֶה. כאן מתכונן יעקב אע״ה למלחמה. לילה זו מידת עשו ואכן הוא נאבק עם שרו של עשיו כל הלילה ומקבל ממנו ברכה והוא קובע את שמו ישראל.

וַיָּקָם בַּלַּיְלָה הוּא ההוא לא כתוב אלא הוא כמו "ועבד הלוי הוא" דהיינו שהגביה מחשבתו עד עולם הבינה כשעשה תשובה מאהבה **וַיִּקַּח אֶת שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת שְׁתֵּי שִׁפְחֹתָיו וְאֶת אַחַד עָשָׂר יְלָדָיו וַיַּעֲבֹר אֵת מַעֲבַר יַבֹּק.** שם יב״ק ידוע ויעקב אע״ה קישר את הבינה עם התי״ת והמלכות. **וַיִּקָּחֵם וַיַּעֲבִרֵם אֶת הַנָּחַל וַיַּעֲבֵר אֶת אֲשֶׁר לוֹ, וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר** אמרנו שיעקב הוא תיקון לאדה״ר וכאן כתוב לְבַדּוֹ ושם כתוב (בראשית ב, יח) לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ ואכן הזדווג לו שרו של עשיו. וַיֵּאָבֵק מלמד שהעלו אבק ברגליהם עד כסא הכבוד (חולין צא ע״א) אבק לא מצמיח פרי והוא אל אחר דאסתריס ולא עביד פירי. **וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ** יעקב אע״ה ה״ס התי״ת הוא הגוף והוא אות ו׳ וזה הוא כי לא יכול ל ו אינו יכול לפגוע באות ו׳ **וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ הוּא** יכול לפגוע במה שיוצא מהגוף ואלו נצח והוד ואכן פגע ברגל שמאל שהיא ספירת הנצח. ואם תשאלו הרי רגל ימין היא הנצח? על מבאר הזוהר שלפנינו שרגל ימין היא הנצח רק לאחר תפילת דוד הע״ה שאמר (תהלים טז, יא) ״נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח״.

הנה דברי הזוהר הקדוש (בראשית דף כא ע״ב) ״והוא צולע על ירכו דא איהו נצח ישראל, עַל יְרֵכוֹ ירכו כתיב ולא ירכיו, דא דרגא רביעאה דלא אתנבי בר נש מתמן עד דאתא שמואל, ועליה כתיב (שמואל א טו כט) וגם נצח ישראל וגו׳, כדין אתתקן דהוה חלשא מכד אסתכן יעקב אבינו בממנא דעשו ויגע בכף ירכו, כד אתא לגבי דיעקב נטל תוקפא מההוא פנות ערב בדינא תקיפא, ויעקב הוה אתכליל ביה ולא יכיל ליה, וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ, נטל תוקפא דדינא מתמן, בגין דירכא איהו לבר מגופא, דיעקב גופא הוה, וגופיה הוה כליל ברזא דתרין דרגין, ברזא דאקרי אדם, כיון דנטל תוקפא לבר מגופא, מיד ותקע כף ירך יעקב, ולא אתנבי בר נש מתמן עד דאתא שמואל, ועל דא נצח ישראל כתיב ביה, כי לא אדם הוא. יהושע אתנבי מהודו של משה, דכתיב (במדבר כז כ) וְנָתַתָּה מֵהוֹדְךָ עָלָיו, הוד דא דרגא חמישאה, נצח ירכא שמאלא דיעקב, ובגין כך אתא דוד וכליל ליה בימינא, דכתיב (תהלים יו יא) נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, ימינך לא כתיב אלא בימינך, מאי טעמא אתחלש ירכא דיעקב, בגין דאתקרב ביה סטר מסאבא ונקיט תוקפא מניה, ואתעכב עד שמואל, ועל דא אתא לאדכרא דדא איהו ירכא דישראל, דכתיב וגם נצח ישראל, ועל דא כל מילוי הוו בדינא בשירותא ובסופא ותו קב״ה כליל ליה לבתר בהוד, אימתי לבתר דמשח מלכין, ועל דא שקיל איהו כמשה ואהרן, מה משה ואהרן בתרין סטרין דלעילא, אף הוא לתתא כגוונא דאינון תרין סטרי,

ומאן אינון, נצח והוד, כגוונא דמשה ואהרן דלעילא, וכלהו דרגין אחידן דא בדא, דכתיב (שם צט ו) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ, דהא שית סטרין אתכלילו ואחידן דא בדא.

וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי שמעתי אומרים בֵּרַכְתָּנִי תתפלל על הברך שלי שפגעת בה. ויש לומר ברמז בֵּרַכְתָּנִי אותיות בני כתר, כלומר ברך אותי שיהיו כל בני בבחינת כתר בבחינת כוכבי השמים. **וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה שְּׁמֶךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב** כאן תורף הויכוח עם המלאך, האם הברכות שקיבל יעקב באו לו בעקבה כדברי עשיו או ביושר. **וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעִם אֲנָשִׁים וַתּוּכָל** הנה כאן הודה לו על הברכות שבאו לו ביושר ואין לך הודאה גדולה מזו. **וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הַגִּידָה נָּא שְׁמֶךָ וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם** עלינו לדעת שמלאך נקרא לפי שליחותו. יעקב בשאלתו לא קיבל מענה אולם קיבל ברכה נוספת שאת תוכנה לא מגיד הכתוב. **וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנִיאֵל כִּי רָאִיתִי אֱלֹהִים פָּנִים אֶל פָּנִים וַתִּנָּצֵל נַפְשִׁי.** כתב הראב״ד בהקדמתו לספר יצירה שרבו של יעקב אע״ה היה מלך פניא-ל. **וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל וְהוּא צֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ** שוב, ויזרח לו ל ו׳ כדלעיל. **עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה אֲשֶׁר עַל כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה.** כתוב בזוהר שגיד הנשה מלשון נשני

אלקים את כל עמלי מלשון נשיה ושכחה ואותו גיד משכיח את האדם מחובתו בעולמו.

הנה דברי הזוהר הקדוש (בראשית דף קע ע״ב): עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה וגו׳, כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה, דאפילו בהנאה אסיר, ואפילו ליהביה לכלבא ואמאי אקרי גיד הנשה, כלומר גיד דאיהו מנשה לבני נשא מפולחנא דמאריהון, ותמן הוא יצר הרע רביע, וכיון דאתדבק עם יעקב, לא אשכח אתר דיכיל לאתגברא עליה דיעקב, בגין דכל שייפי גופא סייעי ליעקב, וכלהו הוו תקיפין, ולא הוה בהון חולשא, מה עבד ויגע בכף ירכו בגיד הנשה, בזיניה, ביצר הרע דאיהו זיניה ואתריה, ומתמן אתי יצר הרע על בני נשא, ובגין כך אמרה אורייתא ״לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה״, כמה דאמרו חברייא בשייפין דבר נש דרמיז לעילא, אי טב טב, ואי ביש ביש, ובגין כך כל שייפא מתקיף שייפא, ודאי גיד הנשה מתקיף ליצר הרע דהוא זיניה, ובני ישראל לא יאכלו ליה, דלאו אינון מסטריה ומזיניה, אבל עמין עע״ז יאכלו ליה, דאיהו מסטרא ומזינא דמלאכא דלהון דאיהו סמא״ל, בגין לתקפא לבהון. בגין דאית בבר נש רמ״ח שייפין, לקבל רמ״ח פקודין דאורייתא דאינון למעבד אתיהבו, ולקבל רמ״ח מלאכין דאתלבשת בהון שכינתא ושמא דלהון כשמא דמאריהון, ואית בבר נש שס״ה גידין, ולקבלהון שס״ה פקודין דלאו אינון אתיהיבו למעבד, ולקבל שס״ה יומי שתא, והא תשעה באב

חד מנהון, דאיהו לקבל סמא"ל, דאיהו חד מאינון שס"ה מלאכין (נ"א יומין), ובגין כך אמרה אורייתא לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, א"ת לאסגאה תשעה באב, דלא אכלין ביה ולא שתין, ובגין כך חזא קב"ה כלא, ונרמז בהון רמז ליעקב.

רמז נאה: כתוב "עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה" יש כאן רמז לכל התעניות, שהרי לא יאכלו בני ישראל בתעניות. רמז לתשעה באב הוא במילה "את" ת'שעה א'ב. ג' תשרי באות ג' של גיד. י' תשרי באות יוד שבו. וכן י' טבת. יג' אדר באותיות יג שבמילת גיד. יז תמוז זו גימ' של גיד. תענית בכורות יד ניסן אלו אותיות יד שבמילת גיד. הנה לך כל התעניות. רמז זה שמעתי מרבי שמואל בן עמרם זצוק"ל בעל מחבר סדרת הספרים "ילקוט שבע" יהיו דברים אלו לעילוי נשמתו הטהורה.

פרק לג

וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב עֵינָיו וַיַּרְא היה יכול לכתוב "וירא יעקב והנה עשו בא" מה ענין נשיאת העין? אלא שיש כאן גם תפילה כפי שכתוב (תהלים קכ"ג א) "אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם". בספר ילקוט ראובני מובא שגם בעשו נאמר (לקמן פסוק ה) "וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו" וכך כתב: "וישא יעקב עיניו האי קרא אתמר על י"ב שבטים מתענין כדין עשו בא, וההוא מקטרגא חשיב לאובדא ליה מעלמא, וכדין כתיב אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני שלחו ליה

שעיר המשתלח, לבתר דמקבל דורנא וישא עשו עיניו וירא את הילדים כולהו מתענין, אזי מתהפך לסגנור דחשיב בגין דחילי׳ דיליה אינון קיימין כך ושאיל על ינוקא מי אלה לך, תינח הנהו הגדולים אבל הנהו ינוקא אמאי קיימו כך, ויאמר הילדים אשר חנן אלהים את עבדך, ומסר לו הקב״ה בידי ממונא דילך, וקטל לון בלא חובא, כיון ששמע כך נטל קנאה מההוא ממונא דיליה אמר וכי יהיב לי הקב״ה אינון דמתלכלכין בחובין ולממונא דילה מסר ינוקא בלא חובין ומיד סליק קמיה קב״ה ומלמד זכות על ההוא ינוקא, והקב״ה נטיל מיליה וחס עלוהי וההוא שעתא לא הוי אסכרא בתינוקות״. המפגש הזה בין יעקב ועשו הוא מעשה אבות וסימן לבנים לעת יהיו בין הגויים וכן רמז לס״מ התובע דין ביום הכיפורים.

וְהִנֵּה עֵשָׂו בָּא וְעִמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ מספר ארבע מאות מזכיר לנו מיד ד׳ מאות שקל כסף עובר לסוחר ששילם אאע״ה לעפרן. מספר ד׳ מאות הינו גימ׳ רע עין ומספר עפרן ומספר יְדֵי עֵשָׂו ולכן תיקן דהע״ה לברך מאה ברכות בכל יום כי יש בכל ברכה ד׳ אותיות שם ד׳ וד׳ מאות אותיות שם ד׳ מכניעים כח של ד׳ מאות איש של עשו. **וַיַּחַץ** הבדיל יעקב אע״ה **אֶת הַיְלָדִים עַל לֵאָה וְעַל רָחֵל וְעַל שְׁתֵּי הַשְּׁפָחוֹת, וַיָּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יַלְדֵיהֶן רִאשֹׁנָה וְאֶת לֵאָה וְיִלְדֶיהָ אַחֲרֹנִים וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרֹנִים** אמר יעקב אם יהרוג עשו יהרוג את השפחות וילדיהן אבל ברחל ולאה וילדיהם איני חושש כי שכינה עמהם (זהר בראשית דף קסח)

והרמ״ז ר״ל שהשפחות ובניהם הם כלים דחצוניות והגבירות ובניהם כלים דפנמיות והשכינה בין פנימי לחיצון ולכן לא חשש לבני הגבירות. ואולי ירמוז כל הענין לפרסא הנמצאת בטבור דעתיק והיא עושה יחץ בין ע״ב וס״ג דא״ק לבין מ״ה וב״ן דעתיק באופן שלאה היא ע״ב ורחל ס״ג וזלפה ובלהה מ״ה וב״ן והילדים הם נה״י דכל מדרגה. יעקב הוא א״ק ועשו קלי׳ סביב רשעים יתהלכון ולכן לא חשש יעקב ללאה רחל ובניהם כי אחיזת הקלי׳ עד הטבור וכבר נאמר בעשו ״וידו אוחזת בעקב יעקב״.

וְהוּא יעקב אאע״ה שה״ס א״ק ונרמז ענין זה בגמ׳ (ב״מ פד.) ״שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון״ **עָבַר לִפְנֵיהֶם** רמז לאור מ״ה החדש שיצא ממצח דא״ק ואור זה נמשך עד **וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה** מלכות דא״ק הנקראת אַרְצָה כי המלכות נקראת ארץ ואות ה׳ מראה שהיא ה׳ בתראה. החלק שמן הפרסא עד מלכות דא״ק נבחן בערכין לז״ת והחלק שמעל נבחן לג״ר ולכן אמר **שֶׁבַע פְּעָמִים** אלו הז״ת **עַד גִּשְׁתּוֹ** עד שהגיע אור המצח ליסוד וזהו גשתו גשת ו׳ ולאחר מכן הגיע למלכות וזהו **עַד אָחִיו. וַיָּרָץ** עדיין זה ברשעתו וַיָּרָץ מלמד שבא לרוצץ את יעקב וזהו **עֵשָׂו לִקְרָאתוֹ** וזה הוא ״בא לקראתך וכו״ אלא שכאן התהפכו עליו רחמיו **וַיְחַבְּקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל צַוָּארָו וַיִּשָּׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ** נקוד על וישקהו שלא נשקו בכל לבו ועברתו שמרה נצח. **וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו** לעיל הסברנו שנשיאות העין זו

תפילה אמת הדבר אך בעשו הרשע זו הטלת עין רעה וזה הוא **וַיַּרְא אֶת הַנָּשִׁים וְאֶת הַיְלָדִים** כדלעיל **וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָךְ** האם כל הז״ת שלך? עונה יעקב **וַיֹּאמַר הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדֶּךָ** הכל מאיתו. ומה שאתה אומר ״מִי אֵלֶּה״ אלו אותיות אלקים שהוא חנן כלומר נתן לי במתנת חינם. וראיתי להעתיק לכאן את מה שכתב כאן בספר פנים יפות ״והענין כי שם אלהים כלול מדין ורחמים כי אל הוא רחום כמש״ה [תהילים נב, ג] חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם ואותיות י״ם הם דין והצדיקים מהפכין הדין לרחמים, כמבואר אצלינו בפסוק [שם סח, לו] נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ וגו׳ ששם אלהים נורא מאוד, אלא שא״ל ישראל דהיינו הצדיקים הנקראים א״ל מהפכים הדין לרחמים, ובזה נותן תעצומות לעם ואז ברוך אלהים שהוא ממותק ומברך, אבל הרשעים מהפכים את הרחמים לדין ואז אותיות מ״י גוברים ונעשה מאלהים מ״י אלה, לכך השיבו יוסף אשר נתן לי אלהים שהוא השם כסדר וכן יש לפרש מה שהשיב יעקב על שאלת עשו מ״י אל״ה אשר חנן אלהים השם כסדר״ עכ״ל.

רעיון ששמעתי מפי הרב הגאון רבי ישראל מאיר יונה שליט״א: גם נרמז בשאלת עשו ״מִי אֵלֶּה״ שהרי לאה היתה אמורה להיות בחלקי? ולזה אמר לו והרי עינך רואות שהיא ילדה לי בנים ואם רצונו היה אחרת לא היתה יולדת.

עוד, עשו ראה את הנשים ויעקב השיבו על הבנים והוכיח אותו ברמז שאין להביט בנשים.

והענין בדרך הסוד אמר לו שכל אחיזת התחתון בעליון היא רק אחיזת ג״ר דתחתון בנה״י דעליון ואלו הילדים כדלעיל.

וַתִּגַּשְׁן באו להתגושש עימו **הַשְּׁפָחוֹת הֵנָּה וְיַלְדֵיהֶן וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ.** הנה גימ׳ ס׳ אלו ס׳ גבורים סביב מטת שלמה שהן התמלאו עליו דין ועברה. **וַתִּגַּשׁ גַּם לֵאָה וִילָדֶיהָ וַיִּשְׁתַּחֲווּ וְאַחַר נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל וַיִּשְׁתַּחֲווּ** חכמי הקבלה מסדרים את לאה למעלה מרחל וכאן יש היפוך שרחל מעל לאה וגם יש היפוך נוסף שיוסף מקדים את רחל. אלא שרחל היתה יפת תואר וחשש יוסף שעשו הרשע יתן עיניו בה ולכן עמד לפניה. בתרגום יונתן אמר שכיסה אותה במלוא קומתה ועל זה התברך ״בן פורת עלי עין״. ובדרך סוד נראה שרחל זו הנהגת העולם הזה ובא״ק זו הנהגת העולם הבא שזה מקומה של לאה ולכן קדמה לרחל. **וַיֹּאמֶר מִי לְךָ כָּל הַמַּחֲנֶה הַזֶּה אֲשֶׁר פָּגָשְׁתִּי** כל העדרים וכו׳ **וַיֹּאמֶר לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי** קראו אדון ומכאן למדו כל הדורות הבאים לתת כבוד לשרי האומות. ובדרך סוד גם אומות העולם הם גילוי מלכותו וגם בהם הוא מתפאר ומתקלס כגון קריעת י״ס.

וַיֹּאמֶר עֵשָׂו יֶשׁ לִי רָב כאן נעוץ ההבדל בין יעקב לעשו, בעוד שיעקב אומר יש לי כל אומר עשו יש לי רב זה מסתפק במועט וזה עינו רעה בשל עצמו. ביעקב כתיב ״כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיְמָה שִׁבְעִים״ ואלו בעשו ״נפשת ביתו״ הרבה נפשות.

אָחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לָךְ כאן הודה לו על הברכות וזו חכמת יעקב להוציא בלעו מפיו. חכמים במדרש בקרו את יעקב על כל המעשה הזה ואמרו לדרכו היה עשו הולך ואתה יעקב מחזיק באזני כלב וכו׳. אולם יעקב רצה להראות ש: הבכורה, הברכה, הנשים והילדים לא באו לו במרמה אלא ביושר וזכה לקבל הסכמת עשו. מכאן למד משה ולכן בני ישראל לא יצאו ממצרים עד שאמר להם פרעה ״הרי אתם בני חורין וכו׳. **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אַל נָא אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְלָקַחְתָּ מִנְחָתִי מִיָּדִי כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָנֶיךָ כִּרְאֹת פְּנֵי אֱלֹהִים וַתִּרְצֵנִי** הנה עוד חכמה שעשה יעקב לעשו. כי הרי הקשו בספר זוהר וכי מותר לראות פני רשע? וכאן התשובה ואומר אותה יעקב לעשו ״כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָנֶיךָ כִּרְאֹת פְּנֵי אֱלֹהִים״ כשם שלא ניתן לראות פני אלקים כן לא ראה יעקב פני עשו וכן לא השתחוה לו אלא השתחוה לאלקים. **קַח נָא אֶת בִּרְכָתִי אֲשֶׁר הֻבָאת לָךְ כִּי חַנַנִי אֱלֹהִים וְכִי יֶשׁ לִי כֹּל וַיִּפְצַר בּוֹ וַיִּקָּח** זו דרך הרשע שהוא תאב לקחת אלא לא רוצה שידעו מכך ולכן צריך להפציר בו. **וַיֹּאמֶר נִסְעָה וְנֵלֵכָה וְאֵלְכָה לְנֶגְדֶּךָ** כאן עשו רוצה להדבק ביעקב וזו לא היתה מטרת הדורון. כיצד נפרדים ממנו בצורה שלא תפגע בו? **וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנִי יֹדֵעַ כִּי הַיְלָדִים רַכִּים וְהַצֹּאן וְהַבָּקָר עָלוֹת עָלָי וּדְפָקוּם יוֹם אֶחָד וָמֵתוּ כָּל הַצֹּאן, יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִי לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לְפָנַי וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים** מצא אמתלא בנשים ובילדים וכו׳. אלא שכאן שואלים יעקב עמוד האמת כיצד אומר **עַד**

אֲשֶׁר אָבֹא אֶל אֲדֹנִי שֵׂעִירָה וכי יעקב מתכנן להגיע לשעיר? והתשובה היא כן, לעת"ל נאמר "ועלו מושיעים בהר שעיר לשפוט את הר עשו" (עובדיה א, כא) לעת"ל יבוא יעקב עם עשו בדין ודברים על כל העינוי בגלות. **וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֲצִיגָה נָּא עִמְּךָ מִן הָעָם אֲשֶׁר אִתִּי** אמר לו אם כן אתן לך שמירה של אנשי **וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה אֶמְצָא חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי** יש כאן סירוב מוחלט שנאמר בצורה העדינה ביותר ומכאן למדו לכל הדורות להתרחק מחברתם. כתב כאן הרמב"ן "ורבותינו ראו עוד בזה עצה, אמרו (ב"ר עח טו) רבי ינאי כד הוה סליק למלכותא הוה מסתכל בהדא פרשתא ולא הוה נסיב עמיה רומאין, חד זמן לא איסתכל בה ונסיב עמיה רומאין, ולא הגיעו לעכו עד שמכר פינס שלו (מפני שרוקנו אותו מנכסיו) מפני שהיתה קבלה בידם שזו פרשת גלות כשהיה בא ברומא בחצר מלכי אדום על עסקי הצבור היה מסתכל בפרשה זו ללכת אחרי עצת הזקן החכם, כי ממנו יראו הדורות וכן יעשו, ולא היה מקבל חברת אנשי רומי ללותו שאין מקרבין אלא להנאת עצמן ומפקירין ממונו של אדם". **וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו לְדַרְכּוֹ שֵׂעִירָה** הנה סילק יעקב את עשו לדרכו לא לפני שהוציא ממנו הסכמה לברכות ושב עשו לשעיר המקום הראוי לו. ויש כאן תהליך דומה לשעיר של יום הכיפורים הנדחה מן הצור.

וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סֻכּוֹת יעקב נוסע לדרכו

לסכת שכן מידת בני ישראל להיות נצפנים בסכך. **וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם** כאן התקיים ״וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי״ אכן שב בשלום **עִיר שְׁכֶם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן אֲרָם וַיִּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר וַיִּקֶן אֶת חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר נָטָה שָׁם אָהֳלוֹ מִיַּד בְּנֵי חֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם בְּמֵאָה קְשִׂיטָה** זה קבר יוסף **וַיַּצֵּב שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל** מי קרא למי? בזוהר (בראשית קלח.) אמרו שהקב״ה קראו ליעקב כך והסביר הרקאנאטי ״דרשו רבותינו ז״ל במגלה מניין שקראו הקב״ה ליעקב אל שנאמר ויקרא לו אל אלהי ישראל. ר״ל כי אלהי ישראל הרומז לשכינה קרא ליעקב אל הרומז למדת רחמים. ובבראשית רבה הביאו הסוד הזה בלשון אחר: אמר לו אתה אלוה בעליונים ואני אלוה בתחתונים. ר״ל השכינה אמרה ליעקב הנזכר אתה אלוה בעליונים אלו ה׳ ספירות אחרונות. ואני אלוה בתחתונים שהיא מנהגת העולם השפל שנאמר וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק (תהלים ט׳ ט׳).

פרק לד

וַתֵּצֵא דִינָה דינה היא סוד ספירת המלכות שהיא מידת הדין שכן דינה גימ׳ שם אדנות עם ד׳ אותיותיו ולכן וַתֵּצֵא גימ׳ מלכות ע״ה ואמר **בַּת לֵאָה** כי המלכות היא בת לבינה הנקראת **אֵשֶׁר** וענין זה נרמז במתק לשונו של רש״י כאן ״בת לאה - ולא בת יעקב. אלא ע״ש יציאתה נקראת בת לאה שאף היא יצאנית היתה (ב״ר) שנאמר ותצא לאה לקראתו (ועליה משלו המשל כאמה כבתה) והיא

יָלְדָה לְיַעֲקֹב המלכות נחשבת ילדה ליעקב שהוא הת״ת ואמר **לִרְאוֹת** ידוע שראיה זו חכמה והמלכות היא חכמה תתאה הנקראת חכמת שלמה ואמר **בִּבְנוֹת הָאָרֶץ** אלו שרי אומות העולם ואמר לנו כאן הכתוב שמלכות דאצילות שזו דינה היתה בקומה שווה להיכלות שמהן יש שפע לאומות העולם ושרי אומות העולם יונקים משם ואלו בנות הארץ. על דינה שהיא ספירת המלכות כתוב בזוהר ״ויהיו בני יעקב שנים עשר וזאת״ אומר הזוהר (בראשית דף רמא ע״א) שמילת זאת רומזת לשכינה ואני זוכר שהיא רומזת לדינה. **וַיַּרְא אֹתָהּ שְׁכֶם בֶּן חֲמוֹר הַחִוִּי** רמז יש כאן לחויא הוא נחש שהביא מיתה לעולם ככתוב ״הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי״, החוי הוא בחינת הוד דקלי׳ ונחשב לדין קשה מאד, וכאן אמר **נְשִׂיא** אותם אותיות של ״השאני״ אות ה׳ נמצאת בסמוך במילת **הָאָרֶץ** ואמר **וַיִּקַּח אֹתָהּ** ויקח אותיות ״חיקו״ ואמר **וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ וַיְעַנֶּהָ** בפסוק זה ד׳ פעמים ״וי״. אומות העולם הם דין ולכן שכם גימ׳ שין שזו גימ׳ של שם אלקים מלא כזה: אלף למד הי יוד מם. ולכן חמור נוער במשמרת ראשונה (גמ׳ ברכות ג ע״א) שאז הדין חזק (רקאנטי). וכתב ר״ש מאוסטרופולי זי״ע בספר ליקוטי שושנים חמר ר״ת מ׳שמורת ר׳אשונה ח׳מור ושכם ר״ת מ׳שמורת ש׳ניה כ׳לבים. וזו היא יניקת הקלי׳ מהקדושה וכך תתפרש גם פרשת לקיחת שרה לבית פרעה ורבקה לבית אבימלך (הראב״ד בהקדמה לס׳ יצירה). **וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ בְּדִינָה בַּת יַעֲקֹב** מגלה לנו האר״י

הקדוש שבשכם היה ניצוץ של ר׳בי חׄנניה בׄן תׄרדיון ונרמז במילה רַחֲבַת בפסוק כא לקמן ״וְהָאָרֶץ הִנֵּה רַחֲבַת יָדַיִם לִפְנֵיהֶם״ והנה לשונו בספר לקוטי תורה - פרשת וישלח – וְהָאָרֶץ הִנֵּה רַחֲבַת יָדַיִם – דע כי רבי חנינא בן תרדיון גלגול ניצוץ הטוב של שכם בן חמור והנה בתו של ר׳ חנינא שמוה בקובה של זונות בסוד נחש שבא על חוה וזהו ענין דינה נידה עד שלא טהרה עד שבא עליה חמור החוי שאז נטהרה ותהי טומאתה עליו כנזכר בזוהר שהיא טהרה אז לכן נידה אותיות דינה לכן רחב״ת ר״ת ״ר׳ ״חנינא ״בן ״תרדיון כ״ב. ולכן נפרש וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ שנפשו של שכם שאבה את הזוהמא שהיתה בנפש דינה שהיתה אז בנידתה ואילו הניצוץ שהיה שבוי בקלי׳ של שכם נחלץ ובא בדמות שאול בן הכנענית והיו בו סיגים הרבה עד שנטהר ברבי חנניא בן תרדיון שהוא מעשרה הרוגי מלכות. רש״י (בראשית פרק מו פסוק י) ״בן הכנענית - בן דינה שנבעלה לכנעני כשהרגו את שכם לא היתה דינה רוצה לצאת עד שנשבע לה שמעון שישאנה (ב״ר)״. עוד כתוב בגמרא במסכת סנהדרין (דף פב עמ׳ ב) ״אמר רבי יוחנן חמשה שמות יש לו: זמרי, ובן סלוא, ושאול, ובן הכנענית ושלומיאל בן צורי שדי. זִמְרִי על שנעשה כביצה המוזרת בֶּן סָלוּא על שהסליא עונות של משפחתו שאול על שהשאיל עצמו לדבר עבירה בֶּן הַכְּנַעֲנִית על שעשה מעשה כנען. ומה שמו? שְׁלֶמִיאֵל בֶּן צוּרִישַׁדָּי. הנה ששאול בן הכנענית הוא זמרי בן סלוא שהיה מלא סיגים.

ואמר **וַיֶּאֱהַב אֶת הַנַּעֲרָ וַיְדַבֵּר עַל לֵב הַנַּעֲרָ** נערה קרי נער כתיב והזוהר מסביר את ההבדל בין נער ונערה וזה נזכר בכמה מקומות וכגון בזוהר בראשית דף נא עמ' א "כי יהיה נערה בתולה, נער כתיב בלא ה', מאי טעמא בגין דלא אתחברת בדכורא, ובכל אתר דלא אשתכחו דכר ונוקבא, ה"א לא אשתכח וסלקא מתמן" הרי שהתורה לא רואה בחיבור של דינה ושכם כחיבור של זכר ונקבה שכל המעשה היה לאונסה. מדוע קרה ענין זה ליעקב? מובא במדרש רבה בראשית פרשה עט פסקה ח "ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אמר ר"ל (ריש לקיש) ויקרא לו אל אלהי ישראל אמר אתה אלוה בעליונים ואני אלוה בתחתונים. ר' הונא בשם ריש לקיש אמר אפילו חזן הכנסת אינו נוטל שררה לעצמו ואתה היית נוטל שררה לעצמך מחר בתך יוצאה ומתענה הה"ד ותצא דינה בת לאה". ומובא במדרש תנחומא (וישלח פרק ז) "ותצא דינה בת לאה, ולא בת יעקב היא? תלאה הכתוב באמה מה לאה יוצאנית אף זו יוצאנית ומנין דכתיב וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ (בראשית ל). אלו חלק מהסיבות מצד הדרש ומצד הסוד כדי לשלוף את ניצוץ רחב"ת. בספר ילקוט ראובני כותב שזמרי הוא גלגול שכם בן חמור וכזבי גלגול דינה בת יעקב ולכן זינה איתה.

וַיֹּאמֶר שְׁכֶם חשב שכם בלבו שמעשהו הרע גרם לו להיות חשוב ונאור יותר וכי הוא בדרגה של אביו וזה הוא **אֶל חֲמוֹר אָבִיו לֵאמֹר** שהוא כבר אבא **קַח**

לִי אֶת הַיַּלְדָּה הַזֹּאת לְאִשָּׁה בעיניו היא ילדה וסובר הוא שבממון יקח אותה ואינו יודע שאין ארור נדבק בברוך. **וְיַעֲקֹב שָׁמַע** כיצד שמע? לבי אומר לי שברוח הקדש כמו (בראשית מב, א) "**וַיַּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם**" וכיצד ראה? ברוה"ק ואח"כ אמר "**הִנֵּה שָׁמַעְתִּי כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם**" וכך ידע **כִּי טִמֵּא אֶת דִּינָה בִתּוֹ וּבָנָיו הָיוּ אֶת מִקְנֵהוּ בַּשָּׂדֶה וְהֶחֱרִשׁ יַעֲקֹב עַד בֹּאָם** אמר אמתין עד שיבאו בעלי תריסין. **וַיֵּצֵא חֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם אֶל יַעֲקֹב לְדַבֵּר אִתּוֹ** דיבור אלו דברים קשים כמו שכתוב (בראשית מב, ל) "**דִּבֶּר הָאִישׁ אֲדֹנֵי הָאָרֶץ אִתָּנוּ קָשׁוֹת**" דיבר גימ' גבורה. **וּבְנֵי יַעֲקֹב** שהם אחוזים ביו"ב גבולי אלכסון של המלכות והם דין והם **בָּאוּ מִן הַשָּׂדֶה** שדה תמיד זו המלכות **כְּשָׁמְעָם וַיִּתְעַצְּבוּ הָאֲנָשִׁים וַיִּחַר לָהֶם מְאֹד כִּי נְבָלָה עָשָׂה בְיִשְׂרָאֵל לִשְׁכַּב אֶת בַּת יַעֲקֹב וְכֵן לֹא יֵעָשֶׂה וַיְדַבֵּר חֲמוֹר אִתָּם לֵאמֹר** פתח בדיבור וסיים באמירה כיון שראה שפניהם למלחמה ונתיירא מהם **שְׁכֶם בְּנִי חָשְׁקָה נַפְשׁוֹ בְּבִתְּכֶם תְּנוּ נָא אֹתָהּ לוֹ לְאִשָּׁה** סיים בבקשה. **וְהִתְחַתְּנוּ אֹתָנוּ בְּנֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לָנוּ וְאֶת בְּנֹתֵינוּ תִּקְחוּ לָכֶם** ורמז יש כאן במילת **לָנוּ** שהיא גימ' אלקים המורה על מידת הדין התקיפה כשבת ישראל נבעלת לערל **וְאֶת בְּנֹתֵינוּ תִּקְחוּ לָכֶם. וְאִתָּנוּ תֵּשֵׁבוּ וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה לִפְנֵיכֶם שְׁבוּ וּסְחָרוּהָ וְהֵאָחֲזוּ בָהּ** הארץ זו המלכות, אמר להם בישיבתכם בארץ הגשמית תמשיכו למלכות שהיא הארץ העליונה את האור המקיף הנקראת סחרת ואור פנימי הממלא אותה. **וַיֹּאמֶר שְׁכֶם אֶל אָבִיהָ וְאֶל אַחֶיהָ**

אֶמְצָא חֵן בְּעֵינֵיכֶם וַאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי אֶתֵּן הקלי' נחשב כקוף לעומת אדם. שכם מבקש להדמות לחתן הממשיך תנ"ה אורות הבאים מג' שמות קמ"ג קנ"א קס"א ועם ג' השמות הרי חתן אלא שהוא חסר ויש לו אתן אורות. **הַרְבּוּ עָלַי מְאֹד מֹהַר וּמַתָּן וְאֶתְּנָה כַּאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלָי** בכסלותו הוא חושב שממון יענה את הכל **וּתְנוּ לִי אֶת הַנַּעֲרָ לְאִשָּׁה. וַיַּעֲנוּ בְנֵי יַעֲקֹב אֶת שְׁכֶם וְאֶת חֲמוֹר אָבִיו בְּמִרְמָה** מרמה גימ' "אדם עמלק" לומר שהם שורש פורה ראש ולענה כעמלק **וַיְדַבְּרוּ** גימ' "זה גבורה" **אֲשֶׁר טִמֵּא אֵת דִּינָה אֲחֹתָם. וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם לֹא נוּכַל לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר הַזֶּה לָתֵת אֶת אֲחֹתֵנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר לוֹ עָרְלָה** הערלה אותיות רע לה **כִּי חֶרְפָּה הִוא לָנוּ** הערלה מכסה את העטרה שהיא עטרת המלכות הנקראת פה וכשהיא אטומה נקראת חרפה חר=יצחק פה=מלכות כלומר מלכות המלאה דינים. **אַךְ בְּזֹאת** זאת זו השכינה אמרו להם אם השכינה תסכים שנהיה עם אחד אנו מסכימים ולכן **נֵאוֹת לָכֶם אִם תִּהְיוּ כָמֹנוּ לְהִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר** כתב הרמ"ק בספר הגירושין (ספר שנכתב בעת שנדדו בשדות ונתגרשו ממקומם הקבוע) שעניין מילת בני שכם בא להחליש כח הטומאה בעולם ולכן גם יוסף מל את המצרים לפני שנתן להם חטים בז' שני הרעב. **וְנָתַנּוּ אֶת בְּנֹתֵינוּ לָכֶם וְאֶת בְּנֹתֵיכֶם נִקַּח לָנוּ** בני יעקב אמרו שהם יבחרו את מי לתת ואת מי לקבל לאשה **וְיָשַׁבְנוּ אִתְּכֶם וְהָיִינוּ לְעַם אֶחָד, וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלֵינוּ לְהִמּוֹל וְלָקַחְנוּ אֶת בִּתֵּנוּ וְהָלָכְנוּ, וַיִּיטְבוּ**

דִּבְרֵיהֶם בְּעֵינֵי חֲמוֹר וּבְעֵינֵי שְׁכֶם בֶּן חֲמוֹר, וְלֹא אֵחַר הַנַּעַר לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר כִּי חָפֵץ בְּבַת יַעֲקֹב וְהוּא נִכְבָּד מִכֹּל בֵּית אָבִיו. וַיָּבֹא חֲמוֹר וּשְׁכֶם בְּנוֹ אֶל שַׁעַר שער אותיות רשע שהיו רשעים **עִירָם** גימ' ש"ך רמז לש"ך דינים שהיו בהם **וַיְדַבְּרוּ אֶל אַנְשֵׁי עִירָם לֵאמֹר** אמרו להם כבוד לנו להיות איתם לעם אחד. **הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה שְׁלֵמִים הֵם אִתָּנוּ וְיֵשְׁבוּ בָאָרֶץ וְיִסְחֲרוּ אֹתָהּ וְהָאָרֶץ הִנֵּה רַחֲבַת יָדַיִם לִפְנֵיהֶם** כאן אמרו הפך דברי בני יעקב (מפי כבוד הרב הצדיק דוד נשיא זצ"ל זללה"ה בהיותי בנתניה) **אֶת בְּנֹתָם נִקַּח לָנוּ לְנָשִׁים וְאֶת בְּנֹתֵינוּ נִתֵּן לָהֶם, אַךְ בְּזֹאת יֵאֹתוּ לָנוּ הָאֲנָשִׁים לָשֶׁבֶת אִתָּנוּ לִהְיוֹת לְעַם אֶחָד בְּהִמּוֹל לָנוּ כָּל זָכָר כַּאֲשֶׁר הֵם נִמֹּלִים** כדי לגרום להם להסכים הוסיפו מדעתם משפט שלא הסכם עליו והוא **מִקְנֵהֶם וְקִנְיָנָם וְכָל בְּהֶמְתָּם הֲלוֹא לָנוּ הֵם** וזה שקר **אַךְ נֵאוֹתָה לָהֶם וְיֵשְׁבוּ אִתָּנוּ**. ואמר **וַיִּשְׁמְעוּ אֶל חֲמוֹר וְאֶל שְׁכֶם בְּנוֹ כָּל יֹצְאֵי שַׁעַר עִירוֹ וַיִּמֹּלוּ כָּל זָכָר כָּל יֹצְאֵי שַׁעַר עִירוֹ. וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹתָם כֹּאֲבִים וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב שִׁמְעוֹן וְלֵוִי** שמעון רומז לשמיעה שהיא בינה ולוי נחשב גבורה יחסית לכהן שהוא בחסד ולישראל שהוא קו אמצע ותפארת. אם כן הבינה שהיא שורש הגבורה והגבורה עצמה עשו דין בשכם ואנשי עירו והם נחשבים **אַחֵי דִינָה** כי דינה כאמור זו המלכות והם אחים לה וכפי שכתוב בזוהר יתרו על ג"פ אלקים שבקידוש "חד עלמא עילאה קודש קודשין וחד עלמא תתאה וחד פחד יצחק" וכוונת המאמר שג' שמות אלקים מכוונים לבינה גבורה

ומלכות ולכן הם אחי דינה. **אִישׁ** בספר הבהיר שואל מה זה איש? ומסקנתו שאלו ג׳ שמות א׳לקים הוי״ה ש׳די ר״ת אי״ש והם מתייחסים בערכין לג׳ אלקים הנ״ל: א׳לקים = בינה, הוי״ה=גבורה וש׳די=מלכות. **חַרְבּוֹ** גימ׳ גבורה כלומר שהתאזרו בגבורה **וַיָּבֹאוּ** גימ׳ כה זו המלכות שהם קנאו לה **עַל הָעִיר** עיר זו המלכות וכשהיא בקטנות בשבי שכם היא **בֶּטַח** גימ׳ חוה שהיא מילוי שם מ״ה וכל מילוי הוא דין, כי מילוי גימ׳ אלקים, **וַיַּהַרְגוּ כָּל זָכָר** זו בחינת הס״מ **וְאֶת חֲמוֹר וְאֶת שְׁכֶם בְּנוֹ הָרְגוּ לְפִי חָרֶב** הרגו+חרב = יצחק גבורה ולפי גימ׳ 120 כמנין צירופי שם אלקים, הרי שעשו דין באנשי שכם וכאמור שכם גימ׳ שין וש׳ גימ׳ אלקים מלא. **וַיִּקְחוּ אֶת דִּינָה מִבֵּית שְׁכֶם וַיֵּצֵאוּ** דינה שהיא המלכות דין ה׳, מתמתקת ונקראת את ומתחברת לשם הוי״ה ב״ה וזהו **וַיֵּצֵאוּ** גימ׳ הוי״ה אדנות + כב אותיות שמקבלת המלכות מהתפארת כנרמז במילת וישכב יש כב. **בְּנֵי יַעֲקֹב בָּאוּ עַל הַחֲלָלִים וַיָּבְזּוּ הָעִיר אֲשֶׁר טִמְּאוּ אֲחוֹתָם, אֶת צֹאנָם וְאֶת בְּקָרָם וְאֶת חֲמֹרֵיהֶם** אלו בחינת החג״ת חמור זה חמור דאברהם שהוא חסד, בקר גבורה וצאן אמצע **וְאֵת אֲשֶׁר בָּעִיר וְאֶת אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה לָקָחוּ** שאלו בחינות מלכות. **וְאֶת כָּל חֵילָם** מעט השפע ששבו מהקדושה חזרו וברו מהם **וְאֶת כָּל טַפָּם וְאֶת נְשֵׁיהֶם שָׁבוּ וַיָּבְזּוּ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר בַּבָּיִת. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל שִׁמְעוֹן וְאֶל לֵוִי עֲכַרְתֶּם אֹתִי לְהַבְאִישֵׁנִי בְּיוֹשֵׁב הָאָרֶץ בַּכְּנַעֲנִי וּבַפְּרִזִּי וַאֲנִי מְתֵי**

מִסְפָּר וְנֶאֶסְפוּ עָלַי וְהִכּוּנִי וְנִשְׁמַדְתִּי אֲנִי וּבֵיתִי. וַיֹּאמְרוּ הַכְזוֹנָה יַעֲשֶׂה אֶת אֲחוֹתֵנוּ.

פרק לה

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים זו השכינה **אֶל יַעֲקֹב** ז״א בהיה בגלות בעולם הבריאה **קוּם עֲלֵה** מעולם הבריאה אל **בֵּית אֵל** זו מלכות דאצילות **וְשֶׁב שָׁם** אין שם אלא מלכות ולכן **וַעֲשֵׂה שָׁם מִזְבֵּחַ** מזבח גם הוא במלכות, אי נמי, עֲשֵׂה רומז לעולם העשיה שזו בחינת מלכות (כלומר חכמה בינה תפארת ומלכות מתייחסות ביניהם כמו אבי״ע) **לָאֵל** ז״א **הַנִּרְאֶה אֵלֶיךָ בְּבָרְחֲךָ מִפְּנֵי עֵשָׂו אָחִיךָ** וכך עשה זקנו אאע״ה ללא שהוצרך לציווי וחכמים מבקרים את יעקב אע״ה על שהיה צריך ציווי לכך. **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל בֵּיתוֹ וְאֶל כָּל אֲשֶׁר עִמּוֹ הָסִרוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר בְּתֹכְכֶם וְהִטַּהֲרוּ וְהַחֲלִיפוּ שִׂמְלֹתֵיכֶם** כשיוצאים מהגלות ועולים לארץ ישראל יש להשאיר את לבושי הגלות בגלות וללבוש את מלבושי ארץ ישראל. ביתר עומק וסוד מגלה לנו בעל החסד לאברהם שהעולה מחוץ לארץ לארץ ישראל, נשמתו עולה במעלות הקדושה ונחשב כאילו החליף מלבושיו. **וְנָקוּמָה** ונקבל קומה רוחנית חדשה מהעליה אל **וְנַעֲלֶה בֵּית אֵל** ארץ ישראל וכן **וְאֶעֱשֶׂה שָׁם מִזְבֵּחַ** זה מתיחקוני המלכות **לָאֵל הָעֹנֶה אֹתִי בְּיוֹם צָרָתִי וַיְהִי עִמָּדִי בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלָכְתִּי** שהוא המלאך הגואל שזו השכינה. הנה הסרת מלבושי הגלות היו בג״ר,

חג״ת ונה״י **וַיִּתְּנוּ אֶל יַעֲקֹב אֵת כָּל אֱלֹהֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר בְּיָדָם** הרי חג״ת **וְאֶת הַנְּזָמִים אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם** הרי ג״ר **וַיִּטְמֹן אֹתָם יַעֲקֹב תַּחַת הָאֵלָה אֲשֶׁר עִם שְׁכֶם** ולתיקון הנה״י אומר **וַיִּסָּעוּ** וכעת הם נקיים מרישומי הגלות והם מאירים באור חדש של ארץ ישראל ולכן **וַיְהִי חִתַּת אֱלֹהִים עַל הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיהֶם וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב**. כתב בספר סודי רזא ששם אלקים הנזכר כאן זו הבינה ורמז לכך על ההרים ה׳ הרים אלו חגתנ״ה וכן מילת אשר מורה באצבע. בספר פרדס רמונים (שער כז פרק יא) מבין בפשיטות שזו הגבורה. גם ירמוז כאן ענין שאמרו ארץ ישראל היא מרכז העולם ובהשגחה תדירית של הקב״ה מה שאין כן לשאר הארצות שלהם יש השגחת שרים. ומה שאמר כאן הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיהֶם היינו המדינות וידוע שעיר זו מלכות והיינו מלכויות של שאר המדינות. **וַיָּבֹא יַעֲקֹב לוּזָה** הנה יעקב אע״ה עולה מהגלות כלומר מעולם הבריאה למדרגת ארץ ישראל שזו מלכות דאצילות כשהיא כבר במקומה ולא לובשת מלבושי הגלות. רבי אבא בספר הזוהר (בראשית דף ריד ע״ב) מסביר שלוז זו המלכות. לבי אומר לי שזו המלכות בשעה שנשפעת מהבינה שהרי הבינה משפעת את מילוי ס״ג שהוא ל״ז דרך הת״ת שהוא אות ו׳ ואות ה׳ שבמילת לוזה מורה באצבע על ה׳ אחרונה שבשם שהיא המלכות. לפי זה יובן למה תושבי העיר אינם מתים כי הם יונקים מהבינה הנקראת חיים ונקראת עולם הבא והיא הנקראת בכל מקום **אֲשֶׁר** ואמר **בְּאֶרֶץ כְּנַעַן** כלומר מלכות

הִוא בֵּית אֵל בית אל זו המלכות. כבר ידעת עניין היא והוא שברגע שזו"ן מתייחדים היא נכתבת הוא ואמר הוּא זו הבינה החופפת ואמר **הוּא וְכָל הָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ** אלו חילות השכינה. והנה יעקב אע"ה ממשיך מוחין מהבינה וזה הוא **וַיִּבֶן** אל המלכות הנקראת **שָׁם** ונקראת **מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא** ולמלכות נמשך אור יקר מהבינה והתפארת ויקרא אור יק עם ב' אותיות הנה יב"ק **לַמָּקוֹם** ל בינה מגדל הפורח באויר מקום ת"ת **אֵל בֵּית אֵל** מלכות הנקראת **כִּי** ונקראת **שָׁם** ואמר **נִגְלוּ אֵלָיו הָאֱלֹהִים** השכינה הנקראת המלאך הגואל ואמר **בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אָחִיו.** הנה כעת יעקב אע"ה נכנס לארץ ישראל שזו בחינת גדלות ומוחין ופרצוף יניקה נחשב כבטל כשרגא בטיהרא ולכן אמר **וַתָּמָת דְּבֹרָה מֵינֶקֶת רִבְקָה** פרצוף יניקה של המלכות הנקראת רבקה **וַתִּקָּבֵר מִתַּחַת לְבֵית אֵל** עולם הבריאה כי פרצוף יניקה סייע בגלות **תַּחַת הָאַלּוֹן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ אַלּוֹן בָּכוּת.**

וַיֵּרָא אֱלֹהִים בנבואה אֶל יַעֲקֹב עוֹד בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן אֲרָם וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ ברכה שלא כתובה. **וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים שִׁמְךָ יַעֲקֹב לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל** חוזר ומחזק את דברי המלאך שרו של עשיו. עיין בדברי צרור המור שמדייק בהבדלים בין שתי המימרות. בדרך סוד יעקב וישראל שני פרצופי ז"א ישראל אחוז בחג"ת ויעקב בנה"י והכוונה שכעת כשנכנס לארץ ישראל הוכפלה קומתו הרוחנית. **וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים אֲנִי אֵל שַׁדַּי פְּרֵה וּרְבֵה גּוֹי וּקְהַל גּוֹיִם יִהְיֶה מִמֶּךָּ וּמְלָכִים**

מֵחֲלָצֶיךָ יֵצֵאוּ הנה נזכר שם אל שדי בקשר לברכת הזרע **וְאֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֶתֵּן אֶת הָאָרֶץ** הנה ברכת הארץ וזו ברכת אברהם **וַיַּעַל מֵעָלָיו אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ** אשרי ילוד אשה שזכה לכל אלה והאבות הן הן המרכבה. **וַיַּצֵּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ מַצֶּבֶת אָבֶן** כאן הסכים הרמב״ן עם ראב״ע שזו אותה מצבה שהקים ביציאתו ורק כעת **וַיַּסֵּךְ עָלֶיהָ נֶסֶךְ וַיִּצֹק עָלֶיהָ שָׁמֶן** הוא נותן עליה נסכים ושמן אלו ב׳ המשכות למלכות מצד הגבורה והחסד בבחינת שמאלו תחת ראשי וכו׳. **וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ שָׁם אֱלֹהִים בֵּית אֵל.** הנה יעקב נכנס לארץ ישראל מקום השכינה והוא ממשיך אליה מוחין מהת״ת והבינה. וזה הוא **וַיִּסָּעוּ** כבר ידעת שהנסיעה היא בדרך קווים **מִבֵּית אֵל** מהמלכות עולים **וַיְהִי עוֹד** אל היסוד גימ׳ עוד ומשם לת״ת שזה יעקב ומשם לדעת שזה **כִּבְרַת הָאָרֶץ** גימ׳ ״מדת דעת״ ומשם **לָבוֹא אֶפְרָתָה** זו הבינה שהרי אפרתה גימ׳ ע״ה רל״ב תנ״ה ומהמוחין של הבינה **וַתֵּלֶד** בא הריון ולידה **לְרָחֵל** שהיא המלכות **וַתְּקַשׁ בְּלִדְתָּהּ** התקשתה בלידה מריבוי הדינים עליה. ולמה מתה? הרמב״ן כתב כדי שיעקב לא יעבור בארץ ישראל על איסור שתי אחיות. בזוהר (בראשית קע״ה ע״א) מוסבר שזה עונש ליעקב על שאיחר לשלם נדרו (קהלת ה, ה) הסבר נוסף זו מכה משרו של עשיו שלא יכל לו אולם נטל בבת עינו. **וַיְהִי בְּהַקְשֹׁתָהּ בְּלִדְתָּהּ וַתֹּאמֶר לָהּ הַמְיַלֶּדֶת אַל תִּירְאִי כִּי גַם זֶה לָךְ**

בֵּן השלמת י״ב שבטים קדושים כמנין ״זה״ **וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁהּ כִּי מֵתָה** מדוע כפל הלשון? מסביר רבי אבא בזוהר שם שיש מקרים בהם הנפטר חוזר לתחיה וכאן זה לא קרה. עוד מוסבר בספר הזוהר שבנימין הוא נפש המלכות וזה הוא בצאת נפשה **וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן אוֹנִי וְאָבִיו קָרָא לוֹ בִנְיָמִין** יעקב אע״ה החזירו לימין. **וַתָּמָת רָחֵל** שהיא המלכות עלמא דאתגליא **וַתִּקָּבֵר בְּדֶרֶךְ** כבר ידעת מה זו דרך וכן יש בה שם אדנות והיא הא אחרונה וזה הוא **אֶפְרָתָה** אפרת גימ׳ תרע״א י׳ להורות שהיא עשירית בספירות או י׳ של שם הוי״ה ב״ה מסתתרת בה הוא **בֵּית לָחֶם** היא המלכות נקראת בית ולחם. כתיב הוא וקרי היא כי כעת יעקב ורחל מיוחדים וזה הוא **וַיִּצֵּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה** כי מצבה מורה על זו״ן **עַל קִבְרָתָהּ הִוא מַצֶּבֶת קִבֶּרֶת רָחֵל עַד הַיּוֹם** עד יום תחיית המתים (זוהר שם).

לפי דברי הזוהר (בראשית קע״ה ע״ב) נפטרה גם לאה והיא הייתה תאומת רחל (סדר הדורות) והתחתנו עם יעקב אע״ה בגיל כב. רחל מתה בגיל ל״ז שנים. **וַיִּסַּע** נסיעה היא בקווים ומי הנוסע? **יִשְׂרָאֵל** היינו ז״א מחזה ולמעלה והוא עולה **וַיֵּט אָהֳלָה מֵהָלְאָה לְמִגְדַּל עֵדֶר** לחכמה. שהרי לאה ורחל מתו והן גימ׳ **עֵדֶר** והוא ישראל עולה מהלאה להן. כשרחל ולאה היו בחיים היתה שכינה שורה על האהל שלהן וכעת עברה לאהל בלהה **וַיְהִי בִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ הַהִוא וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן וַיִּשְׁכַּב אֶת בִּלְהָה פִּילֶגֶשׁ אָבִיו** היתכן שישכב פלגש אביו? מוסבר

בזוהר שהוא נרדם על מיטת בלהה או פירוש העיקרי שעיכב אביו מלשמש כמ״ש בבני עלי אשר ישכבון שהשהו קיניהן **וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל** הבין שמטתו שלימה וזה הוא **וַיִּהְיוּ בְּנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר: בְּנֵי לֵאָה בְּכוֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה וְיִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן: בְּנֵי רָחֵל יוֹסֵף וּבִנְיָמִן: וּבְנֵי בִלְהָה שִׁפְחַת רָחֵל דָּן וְנַפְתָּלִי: וּבְנֵי זִלְפָּה שִׁפְחַת לֵאָה גָּד וְאָשֵׁר אֵלֶּה בְּנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר יֻלַּד לוֹ בְּפַדַּן אֲרָם**.

וַיָּבֹא יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק אָבִיו מַמְרֵא קִרְיַת הָאַרְבַּע הִוא חֶבְרוֹן אֲשֶׁר גָּר שָׁם אַבְרָהָם וְיִצְחָק ורבקה לא נזכרה כי נפטרה. באיזה גיל היה יעקב אע״ה בפגישה הזו? אומר רבנו חננאל (מגילה י״ז ע״א) שהיה בגיל 99 שנים אם כן יצחק היה 159 אם היו יחדו עוד כ״א שנים **וַיִּהְיוּ יְמֵי יִצְחָק מְאַת שָׁנָה וּשְׁמֹנִים שָׁנָה: וַיִּגְוַע יִצְחָק וַיָּמָת וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עֵשָׂו וְיַעֲקֹב בָּנָיו**.

פרק לו

(לא) וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלָךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:(לב) וַיִּמְלֹךְ בֶּאֱדוֹם בֶּלַע בֶּן בְּעוֹר וְשֵׁם עִירוֹ דִּנְהָבָה:(לג) וַיָּמָת בָּלַע וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו יוֹבָב בֶּן זֶרַח מִבָּצְרָה:(לד) וַיָּמָת יוֹבָב וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו חֻשָׁם מֵאֶרֶץ הַתֵּימָנִי:(לה) וַיָּמָת חֻשָׁם וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַד בֶּן בְּדַד הַמַּכֶּה אֶת מִדְיָן בִּשְׂדֵה מוֹאָב וְשֵׁם עִירוֹ עֲוִית:(לו) וַיָּמָת הֲדָד וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שַׂמְלָה מִמַּשְׂרֵקָה:(לז) וַיָּמָת שַׂמְלָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו

שָׁאוּל מֵרְחֹבוֹת הַנָּהָר׃(לח) וַיָּמָת שָׁאוּל וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בַּעַל חָנָן בֶּן עַכְבּוֹר׃(לט) וַיָּמָת בַּעַל חָנָן בֶּן עַכְבּוֹר וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב׃(מ) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת אַלּוּפֵי עֵשָׂו לְמִשְׁפְּחֹתָם לִמְקֹמֹתָם בִּשְׁמֹתָם אַלּוּף תִּמְנָע אַלּוּף עַלְוָה אַלּוּף יְתֵת׃(מא) אַלּוּף אָהֳלִיבָמָה אַלּוּף אֵלָה אַלּוּף פִּינֹן׃(מב) אַלּוּף קְנַז אַלּוּף תֵּימָן אַלּוּף מִבְצָר׃(מג) אַלּוּף מַגְדִּיאֵל אַלּוּף עִירָם אֵלֶּה אַלּוּפֵי אֱדוֹם לְמוֹשְׁבֹתָם בְּאֶרֶץ אֲחֻזָּתָם הוּא עֵשָׂו אֲבִי אֱדוֹם׃

הקדמה

הרשב״י גילה בפסוקים אלו סודות גדולים וכך כתוב באד״ר (דף קכח ע״א) ״כד פתח רבי שמעון ברזי דרזין, אזדעזע אתרא, וחברין אתחלחלו. גלי ברזא ופתח ואמר, כתיב (בראשית לו) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך וגו׳. הדרשות על מקרה המלכים רבו עד למאד והמעמיקים יודעים את מקומם בספרים והם משנה סדורה בספר **אוצרות חיים** ו**משנת חסידים** ועוד. הרב הגאון וזקן חכמי הקבלה כ״ק הרב פתיה זצוק״ל אומר שמלכים אלו היו בתקופה שבה בני ישראל היו בשעבוד מצרים.

כתב כאן הרקאנאטי על התורה - פרשת וישלח – ״**וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלָךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל**. דע כי בפרשה זו נרמזו ענינים מופלאים בספר הזוהר וכשתתבונן בהם תבין

מאמר רבותינו זכרונם לברכה מלמד שהיה הקב״ה בונה עולמות ומחריבן. והבן כי בכל המלכים נאמרה מיתה חוץ מן האחרון כמו שאמרו רבותינו ז״ל שיתף מדת רחמים עם מדת הדין ועל כן הזכיר שם המלך ואשתו ואף כי בדברי הימים תמצא מיתה במלך האחרון רמז על סוד שמיטין ויובלות. ועוד כי שם כתב הדד וכאן הדר. ובמלה אלה רמז לאלה תשכחנה. ומלכים מגזרת מלכות. בארץ אדום רמז למדת הדין. לפני מלך מלך לבני ישראל. מדת רחמים הרמוזה לישראל סבא״ וכו׳ עי״ש. בפרשה זו חכמה נסתרת רבה וכ״כ בספר **חסד לאברהם** - מעין ב - נהר כז ״ודע כי הקליפה הראשונה היא המעלמת ומסתרת התורה שברוה נביאינו וחכמינו בעזרת שוכן סנה, ואין לנו ספק במעשה המצות ובדינים ובכל תלמודנו ולא ישתנה מן התורה דבר לעתיד ואפילו בדברי המפרשים, ואם יבא משה רבינו ע״ה ואליהו הנביא ז״ל עם משיח צדקינו לא יחדשו לנו דבר בבמעשה המצות, רק שיפרשו לנו את הספיקות כמו התיק״ו שבתלמוד בענין שלא ישאר בהתורה קליפה הראשונה של האגוז כלל. אמנם הקליפה הב׳ שהיא קשה כאבן לא היו יכולין לשברה מכל וכל, ולכך מסודות הקבלה משיגים דבר מועט מהרבה, ולא נוכל לדבר בקבלה מבלי שיתערב בה סוד הפשט הגשמיות, אמנם יש דרך אחר אשר כל מציאותו נעלם כענין ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום שפי׳ באדרא שמתפשטים המלבוש הפשוט אל הרוחניות ואינו אלא דרך משל לדבר הדק ביותר

כדי שישיגהו שכל המעיין, ולעתיד ישבר הקליפה הזאת מכל וכל ויתברר לנו מציאות התורה בסודותיה בלי אמצעי, ויתעלה השכל ונשכיל (אז ה)דבר (אשר) לא נשערהו מפני שלא ידענו מהו. וזמש״ל. ע״כ.

שיטה רחבה מובאת בספר **עמק המלך** והנה ראשית דבריו בשער ה - פרק מח כתיב, ׳וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלָךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׳ [בראשית ל״ו ל״א]. קודם שנבוא לבאר פרשה הזאת, צריכים אנו למודעי, ולדרוש ולחקור בספיקות וקושיות השינוי, שנפלו בשינוי המלכים האלו, הן בפרשה הזאת שבאה בתורה, הן בספר דברי הימים, שנכתבו שם הז׳ מלכים פעם שנית. ויש בהם קצת שינוי, נגד פרשת מלכי אדום שבפרשת ׳וישלח׳. כי במקצת מלכים נכתוב שם עירם, כמו אצל ׳בלע בן בעור׳, ׳ושם עירו דנהבה׳, וכן לגבי ׳הדד בן בדד׳, ואצל הדר מזכיר שם של אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב׳, הוא המלך האחרון. גם יש שינוי אחר, אצל הדד בן בדד, שנאמר אצלו מלחמותיו, ׳המכה את מדין בשדה מואב׳, מה שלא נאמר כן בשום אחד מהם. גם בארבע מלכים מהם שהם חושם, ושמלה, ושאול, והדר המלך האחרון, לא נזכר בשום אחד מהם מי אביהם, גם שם אבותם לא נזכר במיתתם, כי אם באחד מהם, שנאמר, ׳וימת בעל חנן בן עכבור׳. גם למה אמר אצל מלך השם מאיזה ארץ, שנאמר מארץ התימני, ולמה מזכיר ארצו יותר מכולם. גם למה נאמר מיתה בכולם, חוץ אצל המלך האחרון

שהוא הדר, לא נאמר בו מיתה בתורה. גם ראוי לדקדק השינויים של המלכים האלו בתורתינו הקדושה, נגד מה שנזכר בדברי הימים. עייש. הרב האריך בזה עד פרק נ. בפרק נא כתב ״ביור פרשת ואלה המלכים אשר מלכו על דרך אחר לפי פשוטו של סדר הספירות, ואינה עמוקה כדרך הראשון״ עייש.

דבר פלא מצאתי בספר ״מבוא לחכמת הקבלה״ - חלק ב שער ב פרק ד ובכלל מ״ג כתב המגיד הק׳ ז״ל עוד דבר נפלא כי כל ענין יציאת המ״ק היה בחפזון. והחפזון אצל האדם מורה שיש לו כח בפנ״ע מה שאין כן כאשר יודע שיש כח עליון עליו המסדר כל דבריו והמנהיג אותו, לא ימהר ולא ירוץ כלל וכלל. לכן מיתת המ״ק היא סוד מה שכ׳ במשלי כ׳ כ״א, נחלה מבהלת בראשונה ואחריתה לא תברך. וראה דבר פלא בס״ד. כי בפסוק זה כתוב מבהלת באות ח במקום אות ה. ואז הפסוק עולה כמספר שהוא מספר שמות הז׳ מ״ק אות באות: בלע בן בעור: יובב בן זרח: חושם: הדד בן בדד: שמלה: שאול: בעל חנן בן עכבור - בגי׳: והוא פלאי בס״ד. (ובפ׳ כתוב חשם בלי אות ו׳, אני כתבתיו מלא, וכרשות הנתונה לנו על ידי הרה״ג הרמ״ע מפאנו ז״ל בספרו כנפי יונה חלק ב׳ בהתחלתו, ואז מספר המלכים כמספר פ׳ הנז׳). וחפזון הנז׳ הוא מה שכ׳ אצל כל מלך ומלך, אני אמלוך. לכן התקון במלך הדר המהדר הכל אל השי״ת, ובו יודע האדם שכל מחשבותיו דבוריו

ומעשיו הכל מאתו יתי"ש. וכמו כן תיבת הדר פירושה שדר תמיד בהקבי"ה. וזה מתגלה ברי"ה בבריאת האדם דעולם התקון. לכן קבעו בנוסח התפילה, והופע בהדר גאון עוזך, בהדר דייקא. כי זה כל כבוד מלכות שמים. אמנם ביציאת מצרים עדיין לא היה התקון שלם. וממילא היו צריכים לצאת בחפזון, מה שאין כן בימות המשיח שאז סוף התקון. זה שכ' (ישעיה נ"ב י"ב) כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון. והטעם כי אז יתמתקו כל הגבורות דשמות אלקים אשר מהן כל הבהלה והריצה כי הן שרש לאש. ויאירו החסדים דשמות הוי"ה. וכטעם חבור מלואיהם הידועים: יוד קי ויו קי - אלף למד קי יוד מם: יוד קי ואו קי - אלף למד קי יוד מם: יוד קא ואו קא - אלף למד קא יוד מם: יוד קק וו קק - אלף למד קק יוד מם - בגי' : חושבן עם הכולל בגי' פ' הנז', כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון. במכוון בס"ד. (ועיין בספרי קול שופר בסופו דף תקל"ו מאמת איסור חמץ בפסח וסוד החפזון.): וכתב עוד ז"ל שדוגמת חפזון הנז' הם הנשמות הבאות לעולם קודם זמנן שהזוה"ק מגנה אותן. והן כדוגמת אלו הסוברים שבידם לעשות בעולם הזה כחפצם וכרצונם. אבל הנשמות הקדושות אינן רוצות לבא לעולם עד שבע"כ נולדות כי רצות לדור אצל הבורא, בחי' מלך הדר דתקון, ביודעות שהכל ברשותו יתי"ש:

ספר עץ חיים - שער ח פרק ד מ"ת ודע כי כל אלו הם ענין המלכים הנזכר בפרשת וישלח ואלה

המלכים אשר מלכו בארץ אדום וזה פרטן בלע בן בעור זה דעת וכבר הודעתיך כי בלעם הוא בלע כשארז״ל והוא בסוד דעת דקליפה אשר ע״כ היה שקול באומות העולם כמשה בישראל לפי שמשה בחי׳ דעת עליון דאבא שבז״א והנה זהו הענין ויודע דעת עליון הנאמר בבלעם שיצא מהסיגי דעת זה כמבואר אצלינו במ״א באריכות. יובב הוא חסד וזהו בן זרח לשון זריחה כי הוא בחינת חסד הנקרא אור כנודע. חשם הוא גבורה כי הוא סוד ה״ג ואותיות חשם הוא חמש וס״ת חשם מארץ התמני מי״ץ ור״ת חמה והם סוד הפסוק כי מיץ חלב יוצא חמה כי חמה וחמאה הם אותיות שוין והם בחי׳ הגבורות שהם דם ונהפכים בבטן המלאה לחלב ומן אותו המיץ נעשה חמאה להאכיל התינוק. (והדד בן בדד הוא הת״ת ונקרא כן כמה שנודע כי לפעמים אבא ויש״ס נעשים חד פרצוף וכן בבינה ותבונה חד פרצוף וזה מה שהיה תחלה מקום היסוד דבינה הוא עתה מקום החזה של בחי׳ כל הפרצוף ושם נעשו הדדים וזהו הדד בן בדד ב״פ דד שהם בחזה הת״ת וכן אותיות בדד ב׳ דד ובמות זה המלך צמקו דדי בינה כדרך האשה שדדיה צומקים במות הילד שלה והיא בי׳ התפשטות הה״ג ביסוד אמא עלאה כנזכר בפ״ו שנפלו אז אשר הם דם ונעשו חלב ועתה צמקו). ושמלה ממשרקה (ובעל חנן בן עכבור) הם נ״ה תרי פלגי גופא. והנה שאול מרחובות הנהר הוא יסוד בסוד מה שהודעתיך כי יסוד בינה הוא רחב להיותה נקבה ונקרא רחובות הנהר ור״ת שאול מרחובות הנהר

משה כי משה הוא יסוד דאבא כנ״ל ושאול המלך היה מבחי׳ זו. וז״ש בשאול והנה הוא נחבא אל הכלים פי׳ כאשר נשברו אלו המלכים כמ״ש במ״א כל האורות נסתלקו מתוכם ונשארו מאנין תבירין ולא נשארו בהם רק בחי׳ רפ״ח ניצוצין כמ״ש בע״ה בשער מיוחד. ואמנם בכלי של היסוד נשאר אור אחד זולת הרפ״ח ניצוצין כדי להחיות את כלי המל׳ דלית לה מגרמה כלום וזה האור שנשאר שם בחי׳ שאול הנחבא אל הכלים שם בכלי היסוד מה שלא נשאר בכלי אחר ולפי שהיה (שלא) בעת השבירה ומיתה נקרא לשון מתחבא כי הראוי היה שיסתלק גם הוא ונשאר שם בהחבא וסיבה זו היתה לצורך המל׳ לכן זכה שאול למלוכה והבן זה:

ספר הליקוטים פ׳ ויצא ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וכו׳. נבאר סוד המלכים ומיתתם. [הגהה - ואלה המלכים. כבר נתבאר, כי א״ק הוא אחד מן המקבלים שפע מא״ס. הנה דע, כי נשתלשל ממנו ניצוץ א׳, ונחלק לב׳, מוח וקליפה, שורש ישראל תוך המוח, וכן שורש האומות תוך הקליפה, כנז״ל גבי שרה והגר, וכן גבי יצחק וישמעאל ויעקב ועשו. ובניצוץ הזה קדם שורש האומות לשורש ישראל, בסוד המלכים שמלכו וכו׳, לפני מלוך מלך. וניצוץ זה יצא ממלכות א״ק, מהקליפה יצאו עשרה עממין, חתי גרגשי אמורי כנעני פריזי חוי יבוסי. והג׳ גוים, קני קניזי קדמוני. ואלו נשברו מלכותם, וכבשו אותם ישראל, וניצוץ

הקליפה היה כלול מעשר, ונתפשטו עשרה ניצוצות ממנו, והם עשרה עממין, עשרה קליפין. והניצוץ דמוח הם יסוד י״ס. ולפי שלא יכלו לקבל אור התורה, נשתבר מלכותם. וז״ס ואלה המלכים וכו׳, הם סוד מאנין תבירין הנז׳ בס״ה. ולא רצו לקבל תורה, כי אם ז׳ מצות בני נח. ואפילו באלו אינם נזהרים בהם, ולכן נשברו מלכותם, ומלכו לפי שעה ומיתו״. הרב מאריך במאמר עיי״ש.

שער מאמרי הרשב״י פי׳ האד״ר קדישא שם בדף קכ״ח ע״א וז״ל כתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך גו׳ אם באתי להרחיב פה הדרוש הזה מענין ואלה המלכים יארך עלינו הסיפור וכבר חיברתי בזה דרושים בפני עצמם בענין אלה המלכים מה ענינם וע״ש. ואמנם אבאר כאן בקיצור מופלג מה שצריך לבאר. עיי״ש.

ספר אוצרות חיים - שער הנקודים ודע כי אלו הם ענין המלכים הנזכרים בפרשת וישלח [ל״ו ל״א] בפ׳ ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וכו׳, וזהו פרטן, בלע בן בעור הוא הדעת, וכבר הודעתיך כי בלעם הוא בלע כמ״ש חכמינו ז״ל, והוא בסוד הדעת אשר על כן היה שקול באומות העולם כמשה בישראל [זהר שמות כ״א ע״ב] לפי שמשה הוא בחי׳ דעת עליון דאבא שבז״א, וזהו ענין ויודע דעת עליון הנאמר בבלעם, (כי יצא בלעם מסיגי מלך זה הוא דעת העליון, ומ״ש מהררי קדם, כי אלו הם מלכים קדמאין הנק׳ הררי קדם, וגם כי הם בסוד המל׳ כי

לכן נק׳ מלכים ולכן נק׳ [בזוהר ח״א רכ״ג ע״ב] חכמת בני קדם חכמה תתאה מלכות) כמבואר אצלינו במקום אחר. ויובב הוא החסד, וזהו בן זרח, כי הוא בחינת החסד הנקרא אור כנודע. וחשם הוא הגבורה כי הוא סוד חמש גבורות ואותיות חמ״ש הם חש״ם, וס״ת ח׳שם׳ מ׳ארץ׳ ה׳תימני׳ הוא מי״ץ ור״ת חמ״ה, והוא סוד פ׳ [משלי ל׳ ל״ג] כי מיץ חלב יוציא חמאה כי חמה וחמאה הם אותיות שוות, והם בחינת הגבורות שהם דם ונהפכים בבטן המלאה לחלב, ומאותו המיץ נעשה חמאה להאכיל לתינוק. (והדד בן בדד הוא הת״ת שבחזה הת״ת הם הדדין, וזהו הדד בן בדד ב״פ דד, וכן אותיות בד״ד ב׳ ד״ד, ועיין למטה). ושאול מרחובות הנהר הוא יסוד בסוד מה שהודעתיך כי היסוד של הבינה הוא רחבה להיותה נקבה (נ״א - היא העטרה של היסוד של הבינה המתרחבת) ונק׳ רחובות הנהר, ור״ת ש׳אול מ׳רחובות ה׳נהר הוא מש״ה, כי משה הוא סוד היסוד של אבא כנודע, ושאול המלך היה מבחינה זו, וז״ש בשאול [שמואל א׳ י׳ כ״ב] הנה הוא נחבא אל הכלים, פירוש כי כאשר נשברו אלו הכלים של אלו המלכים כמ״ש בע״ה, כל האורות נסתלקו מתוכם ואשתארו מאנין תבירין ולא נשאר בהם רק בחי׳ הרפ״ח ניצוצין כאשר נבאר בע״ה, ואמנם בכלי של היסוד נשאר אור אחר זולת בחינת הרפ״ח ניצוצין כדי להחיות את כלי המלכות משום דלית לה מגרמה כלום כנז׳, וזה האור הנשאר שם הוא בחינת שאול הנחבא שם בכלי היסוד מה שלא

נשאר בכלי אחר, ולפי שהיה בעת השבירה והמיתה נק' לשון מתחבא כי מן הראוי היה שיסתלק גם הוא ונשאר שם בהחבא והסיבה היתה לצורך המלכות כנז', ולכן זכה שאול למלוכה (כי כוונתו היתה להאיר אל המלכות כנז') והבן זה:

ספר **אמת ליעקב** מלכים סדר השבעה מלכים בספירות הם מהדעת ולמטה, דעת א'. חסד ב'. גבורה ג'. ת"ת ד'. נ"ה הם תרי פלגי גופא ונחשבים לאחד ה"י יסוד ו'. מלכות ז'. ונזכרו בפרשת וישלח בפסוק "ואלה המלכים', וכו' ואלו הן. בלע בן בעור הוא דעת כי בלעם הוא בלע והוא בסוד דעת דקלי' כמו שאמר הכתוב "ויודע דעת עליון". יובב הוא חסד וזהו בן זרח לשון זריחה כי הוא בחינת חסד הנקרא אור. חשם הוא גבורה כי הוא סוד ה"ג ואותיות חש"ם הוא חמ"ש. הדד בן בדד הוא הת"ת שהוא החזה ושם מקום הדדים. ושמלה ממשרקה ובעל חנן בן עכבור הם נ"ה תרין פלגי גופא. ושאול מרחובות הנהר הוא יסוד ושאול המלך היה מבחינה זו וזה סוד שנחבא אל הכלים יע"ש הטעם וגם כמה רמזים שכתב בזה וגם בשאר המלכים, יע"ש בשער הנקודים פרק ד' [דף ל"ח ע"ג] ועיין לקמן במהדורא בתרא אות מ"ז:

ספר **דעת ותבונה** למוהרי"ח - פרק ח' כתב מורנו הרב זלה"ה בספר מבוא שערים ש"ב ח"ג פ"ו וז"ל, אחר שנתבאר בפרקים ענין השבעה מלכים הנז' נבאר עתה עוד כי זה המקרה שקרה אל שבעה

מלכים האלו של כללות עולם הנקודים גם קרה בפרטות, והוא כמ״ש בש״ג ח״א פ״א וח״ב פ״א ענין הי״ס שהם מקוריות ושרשים אל כל האצילות שהם הי״ס דא״א עם עתיק יומין המתחלקים כח״ב באי״א וחג״ת בזי״א ונה״י בנוקבא, ולכן שלשה פעמים היה ענין ביטול שבעת מלכים א׳ באריך. ב׳ בזי״א. ג׳ בנוקבא, והענין הוא כי כאשר יצא בתחילה בחינת האי״א קודם התיקון הנה הג״ר שבו יצאו יותר מתוקנות קצת להיותם שלשה ראשונות חשובות כאחד ע״ד הנז׳ בח״א ויכלו לקבל האור שלהם, אכן בצאת השבעה תחתונות שבאריך מן הבינה שבו שהיא אם הבנים לא יכלו לקבל האור שלהם ונתבטלו. וזהו השבעה מלכים שמלכו בארץ אדום היא הבינה דא״א ונקראת ארץ אדום דדינין מינה מתערין בכל בחי׳ בינה בכל מקום שהיא: וכן אחר כך בצאת זי״א כלול מי״ס הנה הג״ר שבו יכלו לסבול האור ולא נשברו, וכאשר יצאו מן הבינה שבו השבעה תחתונות שלו לא יכלו לקבל האור שלהם ונשברו ומתו והרי הם ז״מ שניים מזי״א. וכן אחר כך בצאת נוקבא דזי״א יצאו הג״ר וכאשר באו לצאת השבעה תחתונות שבה לא יכלו לסבול האור ומתו והרי הם ז״מ שלישיים מנוקבא דזי״א, וכולם מלכו בארץ אדום היא הבינה שבכל אחד מהם: וזהו ענין שנזכר ג״פ דרוש אלו המלכים באדרת נשא כנגד ג״פ שנתהווה מציאותם. גם לכן נזכר ב״פ בתורה ענין ואלה המלכים אחד בפ׳ וישלח ואלה המלכים וכו׳ והם המלכים דזי״א כנודע כי התורה היא בחי׳ זי״א,

והשני בדברי הימים והם המלכים דנוקבא דז״א, כי כתובים הם בנוקבא כנודע, אמנם המלכים של א״א לא נזכר כלל בתורה כי גבה ממנה כי התורה היא בז״א, וכמ״ש באדרא דף ק״ל ע״א שמא דעתיקא סתים מכלא ולא נתפרש באורייתא בר אתר חד וכו׳: ודע כי אע״פ שביארנו שהם ג״פ ג׳ מיני מלכים הנה ה״פ הם, כי גם באו״א ישנם, אמנם להיות שאו״א אתכלילן במזלא דדיקנא דאריך אשר חופפת ומכסה אותם וטמירין בגווה אשר לסיבה זו לא נזכר או״א באדרא ראשונה דנשא, ובכלל א״א הם כי לכן אין בהם פרצוף בשיעור קומה עד סוף האריך יען אינם רק חו״ב של הי״ס שרשיות ומקוריות ואינם נמשכים עד הסוף, וכיון שהם נכללים בא״א לא הזכרנום. וגם באדרא לא נזכר רק ג׳ מיני המלכים הנז׳, ואמנם ודאי שחמשה בחינות מלכים הם בחמשה פרצופין אחר כל שלשה ראשונות שבכל פרצוף ופרצוף: ונמצא כי מלבד מה שביארנו בשער הזה בענין הז״מ דרך כללות בי״ס השרשיות הנה גם בכל פרצוף ופרצוף מאלו החמשה פרצופין אחר כל השלשה ספירות הראשונות מהפרצוף ההוא היה בו ענין הז״מ עכ״ל זלה״ה. ועיין בשער הפסוקים פ׳ לך לך בפ׳ ויהי בימי אמרפל וכו׳ ע״ש: א״ה יש כאן הגה״ה א׳ כ״י וראוי להעתיקה פה וז״ל, הנה הרב ז״ל בביאור אדרא רבא על דף קכ״ח ע״א כתב וז״ל, ומה שצריך להודיעך כאן הוא מה שתמצא באדרא זו זכירת אלה המלכים ג׳ פעמים האחת היא כאן בדף קכ״ח בתחילת תיקון עתיקא קדישא, והב׳ היא

לקמן בדף קל״ה ע״א בתיקון ז״א, והשלישית היא לקמן בדף קמ״ב ע״א בהתחלת תיקון נוקבא דז״א, וטעם הדבר הוא זה כי הנה כבר ביארנו לקמן בביאור אדרת האזינו כי י״ס שרשיות ומקוריות הם ומתחלקות בכל עולם האצילות בסדר זה, כח״ב באי״א, וחג״ת בז״א, ונה״י בנוקבא דז״א. ואמנם בעת שנאצלו יצאו בחי׳ אלו המלכים, פירוש כי אחר שנאצלו שלשה ראשונות דא״א אשר השלישית היא הבינה הנקראת ארץ אדום משום דמינה דינין מתערין בכל מקום שהיא בין בכללות בין בפרטות, לכן מאותה הבינה דא״א יצאו אלו השבעה מלכים שהם שבעה תחתונות שבו. וכן אחר שיצאו כח״ב דז״א יצאו השבעה מלכים שהם ז״ת שבו מבינה שבו שבז״א. וכן אחר שיצאו שלשה ראשונות כח״ב דנוקביה יצאו מן הבינה שבה ז״מ שהם ז״ת שבה. ולכך תמצא שבזו האדרא הוזכר ענינם שלש פעמים אם באי״א הנקרא ע״ק ואם בז״א ואם בנוקביה דז״א. ואמנם המלכים של אי״א לא הוזכרו כלל לא בתורה ולא בנביאים ולא בכתובים, לפי שכל בחינות ע״ק לא נכתבו בשום מקום כנז׳ לקמן בדף ק״ל ע״א וז״ל, תאנא עכ״ד שמא דעתיקא סתים מכלא ולא אתפרש באורייתא בר מן אתר חד וכו׳, ואמנם אותם המלכים של ז״א נזכרו ונכתבו בתורה בפ׳ וישלח, והטעם הוא כי תורה שבכתב הוא ז״א כנודע משא״כ אי״א שהוא למעלה למעלה, והמלכים של נוקבא דז״א נכתבו בכתובים בספר דברי הימים כנודע כי הכתובים רומזים במלכות

וכו׳ עכ״ל. הרי לך סוגיא בדוכתא שכתב הרב ז״ל כאן ענין ז״מ דא״א כמ״ש בס׳ מבוא שערים, ורק בספר עץ חיים לא נזכר ענין זה בפרטות הנז׳ : עוד עי״ש כי לא נוכל להעתיק הכל.

ספר **הציוני** תנא בצניעותא דספרא עתיק דעתיקא עד לא זמין תיקוני באני מלכים ומשער (ומהעדי) מלכים ולא היו מתקיימין עד דאנא לו ואצנע לבתר זימנא הה״ד ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום באתר דכל דינין מתקשרין וכולהו לא אתקיימו עד דרישא חוורא עתיקא דעתיקין אתתקן כד אתתקן כל תקוניא דלתתא תקין כל תקונא דעילאי מכאן למדנו שכל רישא דעמא דלא איתקן בקדמיתא לית עמא מתתקני ואי. איהו מתתקן כלהון נתקנו ואי איהו לא אתתקן בקדמיתא לא יכלי עלמא מתתקן מנ״ל מעתיק יומין דעד לא מתתקן הוא בתיקונו לא אתקיימו כך אינון דבעי לאיתתקני וכולהו עלמא איתחרבו הה״ד ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום דא רזא יקירא הוא אתר דכל דינין משתכחין תמן ותליין תמן אסבסמו עד דאתקין כולה הה״ד וימת וימת דלא אתקיימו ולא אתבסמו דינא בדינא : (הג״ה) חס״ד ימינא וגבור״ה שמאלא אתבסם דא בדא ומקרי אדם דכליל מתרי סטרא ובגין כך כולהו בתרוהי עד דלא זמין תקוני מלכא דעתיק עתיקא ובנא עלמא ואתתקן תקונא לאתקימא ההוא נוקבא לא אתבסמא ולא אתקיימא עד דנחית חסד עילאה אתתקנן ואתבסמין תקונין נוקבין בהאי אמה (ס״א אמא)

אקרי חסד: וימלוך באדום בלע וגו׳. באדום הוא מקום הדין בלע כמד״א בלע המות לנצח והוא בלעם בן בעור והבן זה עירו מקום אצילותו דנהבה דין הבה ולא נתקיים בו העולם כי לא היה ובשלימות אדם ותיקונו: וימלוך באדום בלע בן בעור דא רזא יקירא הוא אתר דכל דינין מתקטרין תמן ותליין תמן. בלע בן בעור תנא הוא גזירה דינא תקיפא דתקיפין דבגיניה מתקטרין אלף אלפין מארי דיבבא ויללה ושם עירו דנהבה כלומר דין הב כמו דא לעלוקה שתי בנות הב הב וכיון דסליק לאתישבא ביה לא קאים ולא הוה יכול למיקם מאי טעמא משום דאדם לא אתתקן מאי טעמא משום דתיקוני דאדם ודיוקניה כליל כולא ויכיל כולא לאתיישבא ביה ובגין תיקונא דא דאדם לא אשתכח לא יכילו למיקם ולאתיישבא ואתבטלא ואתבטילו ס״ד והא כולהו באדם כלילו אלא אתבטלו ואסתלקו מההוא תקונא עד דאתי דיוקנא דאדם וכד אתא האי דיוקנא אתגליפו כולהו ואתחזרו לקיומא אחרא מנהון אתבסמין ולא אתבסמין ומנהון לא אתבסמו ואתמר והא כתיב וימת וימת דאתבטלו לגמרי לאו הכי אלא מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה קרי ביה מיתה כדאמר וימת מלך מצרים דנחית מדרגא דהוה ביה וכיון דאתתקן אדם אתקרי בשמהן אחרן ואתבסמו בקיומא ביה וקיימו בדוכתייהו וכולהו אתקרו בשמהן אחרן בר ההוא דכתיב ביה ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בתה מי זהב מ״ט משום דהני דוכרא ונוקבא דאיהו לא סלקא אלא

דכר ונוקבא ובגיני כך השתא אשתכח דכר ונוקבא ולא קרו ביה מיתה באחרונה ואתקיימו אבל לא אתיישבו וכיון דאתתקן דיוקנא דאדם אתחזרו ואתקיימו בקיומא אוחרן ואתיישבו׃ (הג״ה) מכאן מובן ממאמר רבותינו ז״ל בב״ר שהיה בונה עולמות ומחריבן לאו דוקא מחריבן אלא כאלו מעמידן לצד אחד עד תיקון פרצוף אדם העליון נכללו בו וענין מיתה רומז לאותו עולם שנהרג מפני אש ה׳ שנא׳ להמית אותי וגו׳. וימלוך תחתיו וגו׳ הדר וגו׳ והמלך הזה לא מת ובו נכללו כל הראשונים ובא עם בת זוגו. הדר כמו פרי עץ הדר בת מטרד רומז למדת הדין. בת מי זהב לזרועות לאש ומים. בת מי זהב דנפקין מתרין אפין דנהרין בחסד ובדינא עד דלא אברא עלמא לא היו משגיחין ובגין כך עלמא דא אחריב ועלמא קדמאה כולא בלא תיקונא אתעביד וההוא דלא הוא בתיקונא אקרון זיקין ניצוצין כהאי אומנא דפרזלא דמפיק זיקין לכל עיבר ואינון דנפקין להטין ונשרין ודעכין לאלתר ואלו אקרו עלמא קדמאה ובגיני כך אחרבן ולא אתקיימו עד דאתקן עתיקא קדישא ונפק אומנא לאומנותיה ועל דא תנינן במתניתא דילן דנצוצא אפיק זיקא לתלת מאה ועשרין עיבר ואינון זיקין עלמין קדמאי אקרו ומתו לאלתר ובתר דנפק אומנא לאומנותיה ואיתקן בדבר ונוקבא הני זיקין אתערבו ומתו והשתא אתקיים כולהו וזהו רזי טעם איסור שתי אחיות בחייהון מה שאין כן בשאר עריות. ומה שתמצא בדברי הימים מיתה למלך האחרון הוא

סוד השמיטין והיובלות והראיה כי שם הוא הדר וכאן הוא הדד עכ״ל: (הג״ה) אחרת שאול מרחובות הנהר הוא סוד גדול בענין שאול ודוד שלא רצה השם למחול לשאול עון קל ושגגה ולדוד מחל עון פלילי ומזיד זה היה לפי מעלות נפשותיהם כי נפש שאול היתה גזורה מהב״י וזהו שאול מרחובות הנהר. וזהו שכתב על שאול משכמו ומעלה גבוה מכל העם שהב״י גבוה מכל הבנין. ומלך תחתיו הדד בן בדד דויד מלא או הדד לבדו. ונפש דוד גזורה מה״ע שהיא בת מי זהב ושל שמואל מצדיק שהוא א״ל וחנה קראתו שאול כי מה׳ שאלתיו כי היתה רוצה שתהא נפשו גזורה מהב״י והשכינה קראתו שמואל (עכ״ל מ״ע): תאנא כד סליק ברעותא דרישא חיוורא למעבד יקרא ליקירא תקין וזמין ואפיק מבוצינא דקרדינותא חד בוצינא דנשב ביה אתתקן וסליק רעותיה לתלת מאה ושבעין עבד נפיק אוירא דכיא ואתגלגל ואתפשט ונפק חד גולגלתא תקיפא לארבע סטרא ובהאי אוירא דכיא אשתאיר נצוצא ואיתאחד ואתכליל ביה ס״ד אלא אטמר ביה. פקח עיניך וראה, ולבך אל תשתאה. כי המראה גדול ונורא. כולל מלעיני כל ישראל עד בראשית ברא:

שיטת הרמח״ל: עיין בספר קל״ח פתחי חכמה פתחים ל״ז ומ״ו.

וישב

פרק לז

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רֹעֶה אֶת אֶחָיו בַּצֹּאן וְהוּא נַעַר אֶת בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דִּבָּתָם רָעָה אֶל אֲבִיהֶם וישב אותיות "שביו" על דרך מה שפירשו (דברים כא, י) "ושבית שביו" דהיינו שעל האדם להוציא את ניה"ק מהס"א. ואמר שיעקב אבינו היה מתקן את ניה"ק בכל מקום שהיה הולך בכח שבע קולות של מזמור כ"ט שכל אחד מהם זו הוי"ה שלמה ויעקב גימ' ז"פ שם הוי"ה. ועוד היה מתחזק מאו"א שנאמר (לעיל כח, ז) "וישמע יעקב אל אביו ואל אימו". את התיקונים היה עושה **בארץ מגורי אביו** היינו **בארץ** דייקא ששם מקום התיקון ובכח שם אלקים במילוי אלפין העולה גימ' ארץ. בארץ יש תוקף הדין ולכן נקט הכתוב **מגורי** מלשון מגור ופחד אביו יצחק. **מגורי** גימ' אב גבורה ע"ה. ואמר **בארץ כנען** היינו קודם בא בני ישראל לתוכה שהיתה יבשה בחינת צדק כי כנען עם ד' אותיות גימ' צדק וגימ' לחמא עניא כי היא ללא אור השמש, ללא אור ז"א. ואמר שיעקב שהוא השמש היה מיישב אותה בבחינת נקודה בישובה. כפי שאמרו על (תהלים קז, ז) "ללכת אל עיר מושב". **אלא תולדות יעקב יוסף** כי עיקר פרי התפארת זה היסוד הנקרא טוב ולכן אמר **ויוסף בן שבע עשרה שנה** כי טוב גימ' שבע עשרה. וידוע

שהיסוד משפיע למלכות ולכן אמר ויוסף הורד מצרימה כי מצרימה גימ׳ שכינה. **היה רעה את אחיו בצאן** היינו במידת החסד מצד הצבע הלבן של הצאן. אי נמי, צאן אלו נו״ה שבהם יוסף שהוא היסוד היה מנהיג את אחיו שהם במלכות. **והוא נער** שיש לו את חידוש הלבנה כי מלאך מטט׳ נקרא נער. ואכן ראינו שמתוך בית הכלא עלה לגדולה. **את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו** בלהה זו שפחת רחל גימ׳ בן וזלפה זו שפחת לאה גימ׳ הבל פה וגימ׳ ״הבל סג כב״ ואלו חיצוניות הבינה והמלכות ואמר **בני** היינו המידות הנשפעות מבחינות אלו. ואמר **נשי** להורות על מידת הדין הנקראת אלקים כשהיא במילוי כזה: אלף למד הי יוד מם גימ׳ ש. שין אותיות ״נשי״ אמר **אביו** להורות על היותן נשפעות מהגבורות. ואמר שיוסף היה ממתק את הגבורות בכוחו שהרי יוסף עם ד׳ אותיות גימ׳ 160 וב״פ 160 גימ׳ נער שבהם ממתק את גבורות בני השפחות. ואמר **ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם** וזה היה התיקון שהיה מתקן את אחיו. כאמור שהיה ״רעה את אחיו בצאן״ שהיה ממשיך אורות הבינה אל המלכות והיינו **דבתם** אותיות דם בת. דם גימ׳ אהיה כזה: א אה אהי אהיה כי זו בינה של בחינת אחור וממשיך אורות הבינה אל הבת והיה מעלה את התיקונים לאבא אל אביהם ולאימא כי **אל אביהם** גימ׳ אבא פה ופה ע״ה גימ׳ פו כמנין אלקים. או ש״פה״ היינו המלכות והיה מתקן בארץ עם אורות אבא. ״יוסף א׳ת ד׳בתם ר׳עה א׳ל ראשי תיבות

אידרא היינו כח לימוד סודות התורה שקיבל מאביו. **וישראל אהב את יוסף** שינה מיעקב לישראל לומר כי כעת מדבר בעת הגדלות שתפארת עולה לכתר ויוסף שהוא היסוד הנקרא **מכל בניו** עולה לדעת ולכן אמר **כי בן זקנים** אלו או״א והדעת בן להם והדעת נסתרת באדם ולכן אמר **הוא** וכעת משווה קומה לבינה הנקראת **הוא .** ולכן **ועשה לו כתנת פסים** אמרנו שעבודת יוסף הייתה לחבר אימא ובת ולכן אמר **לו** רמז ללאה גימ׳ לו ורחל שהיא בחינת השכינה רמוזה במילה ועשה עם ד׳ אותיות ועשה גימ׳ שכינה. יוסף זכה לכתנת פסים בזכות עבודתו שתיקן את מידת צדק שהרי פסים עם ד׳ אותיות גימ׳ צדק. וידוע שבמלכות יש שם אלקים העולה עם הכולל גימ׳ 87. ועשר שמות עולים גימ׳ כתנת וכפי שכתב בספר ״יאיר נתיב״ המפרש את ספר ״מאורי אור״ שכתב מהר״ם פאפירש זללה״ה בערך כתנת. **וַיִּרְאוּ אֶחָיו כִּי אֹתוֹ אָהַב אֲבִיהֶם מִכָּל אֶחָיו וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַּבְּרוֹ לְשָׁלֹם** יעקב אהב את יוסף יותר מכל בניו, כי יעקב איש התפארת ויוסף יסוד ולכן אהב אותו יותר בניו כי שאר הבנים במלכות. יעקב סוד הששים ויוסף סוד השש כנזכר בזוהר ויגש ונרמז ״אתו״ את ו׳. לכן שנאו אותו והתמלאו קנאה על יוסף. הקנאה באה על היותו עמוד היסוד בעולם ולכן קנאה גימ׳ יוסף. יוסף בהיותו גבוה משאר אחיו וזכה לאור הרוח מבקש לתקן את אחיו בעלי אור הנפש ולהעלותם למדרגתו אולם הם לא יכלו לעלות מהמלכות ליסוד ולכן כתוב ״**ולא יכלו דברו**

לשלום" דברו מלשון הנהגה. שלום כינוי ליסוד. כדי לרדת אל האחים יוסף מקטין את עצמו ולכן כתוב **וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגֶּד לְאֶחָיו וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ** כי החלום זה בחינת מוחין דקטנות והוא אומר להם מוסר הקשה כגידים ולכן הם ממשיכים לשנוא אותו. ו"יוספו" גימ' "זה יוסף" שאמרו שהשנאה בגלל יוסף בגלל התוספת שיש לו עליהם. **וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שִׁמְעוּ נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חָלָמְתִּי** יוסף משנה את סגנון הדיבור ופונה בלשון רכה, אמירה ובלשון בקשה "נא". יוסף מנסה לעודד אותם להעלות מלכות לבינה על ידי מאהבה ואמר "נא" ע"ה גימ' "בן" ו"שמעו" השמיעה בבינה. וכן נרמז ענין זה במילה זה ואשר. ואמר להם **וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם נִצָּבָה וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי.** רמז להם שכוונתו להעלות אותם ממלכות ליסוד. כאשר מלכות ללא חיבור ליסוד היא במצב הנקרא "יונת אלם" כאילם ללא קול. "דמתיך רעיתי" בעת יציאת מצרים עדיין לא היה לך קול והיית דוממת. כדי לחבר את היסוד צריך להעלות מ"ן בסוד "קמה אלומתי" צריך לקום ולהתחבר לט' ראשונות וזה "וגם נצבה" וידוע שמילת ניצב מורה על קישור הספירות. ברם גם כאן האחים לא מצליחים להעלות מ"ן כראוי מלבד יוסף ולכן עליהם להודות בעל כורחם בעליונותו. מיד יוצאת קריאה מפיהם, **וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֶחָיו הֲמָלֹךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם מָשׁוֹל תִּמְשֹׁל בָּנוּ וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ עַל חֲלֹמֹתָיו וְעַל דְּבָרָיו** ברם לא

ידעו האחים שהחלומות הולכים אחר הפה וכפי שאמרו לו כן היה הוא מלך עליהם ומשל בם. האחים חשבו שיוסף שקול להם ולכן אמרו לו הרי אתה כמונו במלכות היא ה' אחרונה ולכן אין ראוי לך לשלוט בנו ונרמז במילת "המלך" "תמלך" אותיות "מלכת". והתוצאה שוב שנאה בגלל שאינם מבינים שהוא ביסוד והם במלכות. ואמר "עוד שנא אתו" עוד גימ' יסוד שזו ספירה ששית את ו'. יוסף הצדיק, צדיק יסוד עולם, מנסה שוב לרדת אל אחיו ולהעלותם. בכוח היסוד שבו הוא **וַיֹּסֶף עוֹד** עוד כאמור גימ' יסוד, **חֲלוֹם אַחֵר** החלומות במלכות והוא **וַיְסַפֵּר אֹתוֹ לְאֶחָיו** מספר היינו מאיר את הספירה שלהם ומסה שוב להעלות אותם אל היסוד ונרמז במילת "אתו". **לאחיו** היינו המאחים את מידתו כי הוא ביסוד והם במלכות. **וַיֹּאמֶר** כוונתו בלשון הרכה לגרום להם לעלות ולהאמיר. **הִנֵּה חָלַמְתִּי חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ** זה יעקב **וְהַיָּרֵחַ** זו רחל **וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים** אלו האחים **מִשְׁתַּחֲוִים לִי** ליסוד. **וַיְסַפֵּר אֶל אָבִיו וְאֶל אֶחָיו וַיִּגְעַר בּוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חָלָמְתָּ הֲבוֹא נָבוֹא אֲנִי וְאִמְּךָ וְאַחֶיךָ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אָרְצָה** גם כאן פתר יעקב אע"ה את החלום, כלפי חוץ נראה גערה אולם כך היה הפתרון. אמנם רחל מתה ונרמז במילים "אשר חלמת הבא" ר' של אשר זו ר' של רחל. אם כך רחל מתה. נכון, אין חלום ללא דברים בטלים אבל לפי הסוד רחל לא מתה היא ספירת המלכות חיה וקיימת. אמר לו אביו וכי התפארת משתחווה ליסוד? ברם כך היה כאמור

בזוהר ויחי על הפסוק "וישתחו ישראל על ראש המיטה" ישראל זה התפארת ו"ראש המיטה" זה היסוד. יוסף סבור שהוא שקול לתפארת כי כללות התפארת נמצאת בו. גם בחלום השני יוסף לא מצליח לרומם את אחיו והם מלאים קנאה עליו וכך כתוב **וַיְקַנְאוּ בוֹ אֶחָיו** בגלל מידת היסוד שבו, כי קנאה גימ' יוסף וזה בו ביוסף ועד כי יוסף ו"פ הוי"ה. **וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר** עבודת יעקב הייתה לחבר שמים וארץ בסוד "בכל עת" ולכן הוא שמידתו שמים שמר את המלכות הנקראת דבר. ובכן יוסף לא מצליח להעלות ולרומם את אחיו והם פורשים ממנו וזה הוא...

וַיֵּלְכוּ אֶחָיו לִרְעוֹת אֶת צֹאן אֲבִיהֶם בִּשְׁכֶם מאחר והם במלכות הם הולכים לשכם "בשכם" ראשי תיבות ב'רוך ש'ם כ'בוד מ'לכותו. הם רוצים לעלות לבד ולהתחבר לכל הספירות וזה אמרו "לרעות" כי "רעות" גימ' כ"ו פעמים כ"ו. צאן עם ג' אותיות גימ' מה בן כו אהיה. וכאן מאותה עיצה עמוקה של "ידוע תדע" מתחיל שורש גלות מצרים. אמרנו שלשון ישראל מורה על מוחין דגדלות וכן לשון אמירה מורה על עליה, מלשון את ד' האמרת, ובכן **וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל** ישראל סבא שזה פרצוף המלכות שבחכמה משם נמשכת השפעה **אֶל יוֹסֵף** אל יסוד ז"א הכללי ראה כיצד להעלות את האחים מהמלכות אל התפארת. עליה מעולם לעולם היא על ידי שם מ"ב ונרמז כאן במילת **הֲלוֹא** שהיא גימ' מ"ב **אַחֶיךָ רֹעִים בִּשְׁכֶם** היא המלכות הנקראת גם **לְכָה** אותיות כלה **וְאֶשְׁלָחֲךָ** ואני יעקב האחוז

בתפארת נותן לך שפע רב כדי להעלותם מהמלכות שיש בה שם **אֲלֵיהֶם** אותיות אלקים, **וַיֹּאמֶר** יוסף **לוֹ** לאביו יעקב שמידתו תפארת זו אות ״ו״ שבשם ד׳ **הִנֵּנִי**. אני מוכן להעלותם מן המלכות אל התפארת ומשם אל הבינה בסוד ג׳ שמות אדנות, הוי״ה ואהי״ה גימ׳ יב״ק עם ג׳ אותיות גימ׳ הנני. **וַיֹּאמֶר לוֹ** כנ״ל **לֶךְ** אתה ממדרגת היסוד הנקרא כל התחבר למדרגת המלכות שיש בה שם בן **נָא** גימ׳ בן ע״ה **רְאֵה** השפע להם מוחין דחכמה והמשך אותם אל המלכות הנקראת **אֶת** על ידי היסוד הנקרא **שְׁלוֹם** ואז האחים יהיו **אַחֶיךָ** אחים עם אור מהכתר שהרי מלכות דעליון היא כתר לתחתון וקרי כאן אחי ך אחים עם הכתר ומימלא יעלו גם שאר המדרגות הקשורות במלכות, כל חילותיה הנקראים כאן **וְאֶת שְׁלוֹם הַצֹּאן וַהֲשִׁבֵנִי** זה אור חוזר מהמלכות הנקראת **דָּבָר**. **וַיִּשְׁלָחֵהוּ** ברך אותו ונתן לו שליחות לחבר ולהעלות את המלכות הנקראת ״ה״ אל התפארת סוד ה״ו״ ונרמז כאן ״וישלח הו״ **מֵעֵמֶק חֶבְרוֹן** עשרה עומקים יש וחברון רומז על מידת יעקב אע״ה שה״ס התפארת חברן בכתיב חסר גימ׳ 260 כגימ׳ של עשר הויות ואות ״ו״ של חברון זו מידתו של יעקב אע״ה. **עמק** גימ׳ 210 והם עשר שמות אהי״ה המאירים בעשר הויות הנ״ל. וכך כשיוסף מתברך מאביו **וַיָּבֹא** הוא בא אל האחים (ויבא אותיות אביו) **שְׁכֶמָה** כאמור רומז למלכות שכמה שם כה שם המלכות הנקראת כה ולשם נשפע שפע כה אותיות של ״שמע ישראל ה׳ אלקינו ה׳ אחד״ לכ״ד אותיות של ״ברוך שם כבוד

מלכותו לעולם ועד״ ועם כללותם כ״ה אותיות. מה שנצרך כללות לברוך שם ולא לשמע ישראל זה מפני שהמלכות היא גופא כללות הספירות. **וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ** אמרו חכמים (זוהר בראשית דף קפד ועוד) זה מלאך גבריאל שהיה ממונה מהקב״ה לסייע ליוסף והנה ״הוי״ה גבריאל״ גימ׳ איש והוא בא לסייע ליוסף לחבר את המלכות אל התפארת על ידי היסוד ולכן איש (רעיון מספר הבהיר) ראשי תיבות א׳לקים (מלכות) ש׳די (יסוד) הוי״ה (אות י׳ של איש) זו התפארת **וְהִנֵּה** זה הוא ענין חיבור תפארת והיסוד בסוד ששים ושש הנזכר בזוהר ויגש ו׳ של והנה זה יוסף הנה גימ׳ ששים מידת יעקב אע״ה **תֹּעֶה** זו עבודת יוסף לחבר י׳ אהי״ה עם י׳ הויות גימ׳ ת״ע ואות ה כשהיא במילוי ההין כזה: הה ועם מילוי דמילוי כזה הה הה תרמוז על עשרים שמות הנ״ל וכעין מה שכתב הארי הקדוש על מערת המכפלה עיי״ש ואת כל י׳ שמות הנ״ל היה עליו להשפיע ולחבר אל המלכות הנקראת **בַּשָּׂדֶה** בית ושדה. אי נמי, בשדה קרי ביה ב׳ית שד׳ה ה׳ר. **וַיִּשְׁאָלֵהוּ** כאמור המלאך בא מכח הוי״ה וזה נרמז במילת וישאלהו שאלו אותיות יהו שאלו יהו זה עיקר שם הוי״ה כנזכר במאמר פתח אליהו ואותיות שאלו גימ׳ 337 כמנין מלאך גבריאל. והמלאך בא לסייע ליוסף לחבר **הָאִישׁ** מלכות (אלו האחים) אל התפארת (זה יעקב) באמצעות היסוד (זה יוסף) וזו מילת **איש** כנ״ל. והסיוע בא על ידי שהמלאך **לֵאמֹר** מרומם אותו ונתן לו מוחין מהתפארת הנקראת **מַה תְּבַקֵּשׁ.** ויוסף אכן מקבל

מוחין **וַיֹּאמֶר** כדי להעלות **אֶת אַחַי** הנתונים במלכות הנקראת את עם אור נפש בלבד, אחי גימ׳ חוה זו מלכות ללא חיבור פב״פ לתפארת כי היא מילוי שם מה. תפקיד יוסף לתת להם מוחין ולהכתיר אותם ולכן מלכות הנקראת אני עם כ׳תר יוצרת את מילת **אָנֹכִי מְבַקֵּשׁ**, **הַגִּידָה** תן לי שפע להמשיך מוחין לאחים האחוזים במלכות שיש בה כ״ב אותיות וה׳ אותיות מנצפ״ך סך הכל ז״ך אותיות כמנין ״הגידה״ **נָּא** וכן במלכות יש שם בן גימ׳ נא עם הכולל אני רוצה להשפיע להם מוחין **לִי** לי׳ אחים שלי **אֵיפֹה** הנמצאים במלכות הנקראת פה ולהעלותם לתפארת **הֵם** שיש בה שם מה ועל ידי כך יתמתקו שך דינים שזה גימ׳ **רֹעִים. וַיֹּאמֶר הָאִישׁ** יתכן שתצליח כי שמעתי שהם **נָסְעוּ** מהמלכות לכיוון היסוד הנקרא **מִזֶּה** עליה של **כִּי** כ׳נסת י״שראל יכולה להיות רק אם תקבל את אור הבינה **שָׁמַעְתִּי** הנקרא שמיעה **אֹמְרִים** ואז יש עליה **נֵלְכָה** מהמלכות הנקראת כלה **דֹּתָיְנָה** אל התפארת הנרמז כאן כי דתן עם הכולל אלו י׳ שמות מ״ה עם ד׳ אותיות השורש והכולל שלהם **וַיֵּלֶךְ יוֹסֵף** למלא שליחותו שהוא יוסף הנרמז באותיות ״כל״ לחבר את י׳ האחים לאביו ו׳ **אַחַר אֶחָיו וַיִּמְצָאֵם בְּדֹתָן**. וכאן רומז לנו הכתוב שהם היו במוחין דקטנות רק עם גבורות , מילת אחר גימ׳ יצחק עם הכולל וכיון שהם בהם יכולת לעלות ולהתמתק ועדיין אין **וַיִּרְאוּ** מוחין דחכמה הנקראים ראיה והם הם המסייעים לעלות **אֹתוֹ** מן המלכות הנקראת את אל התפארת ו׳ **מֵרָחֹק** ואורות החכמה הם מרחוק

בסוד מרחוק נראה ה׳ לי **וּבְטֶרֶם יִקְרַב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ לַהֲמִיתוֹ** כי אין להם יכולת לעלות אליו הם שונאים אותו וחפצים לשבור את כליו היינו גופו **וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הִנֵּה בַּעַל הַחֲלֹמוֹת** הנה יוסף בא עם הברכות של מלאך גבריאל שממנו באים החלומות **הַלָּזֶה בָּא. וְעַתָּה לְכוּ וְנַהַרְגֵהוּ וְנַשְׁלִכֵהוּ בְּאַחַד הַבֹּרוֹת** זו מידתם, מוחין דקטנות, ונרמז במילת ״הברות״ ה׳ זו ה׳ בתראה, בור גימ׳ יצחק ת׳ היא המלכות אחרית כל הספירות ואחרית האותיות **וְאָמַרְנוּ חַיָּה רָעָה אֲכָלָתְהוּ, וְנִרְאֶה מַה יִּהְיוּ חֲלֹמֹתָיו**. רוח הקודש אומרת ״מה״ יהיו חלמתיו בסופו של דבר יעלו האחים מהמלכות אל התפארת הנקראת מה. וזה יהיה בעת קבלת התורה בהר סיני כי התורה היא תורת אמת ומאז אכלו לחם מן השמים. בכל אופן, **וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן** גדול האחים שיש בו אור ב״ן **וַיַּצִּלֵהוּ מִיָּדָם** שלהם יש רק אור נפש הנקרא נפש דוד ודוד גימ׳ ״יד״ וזה הוא ויצליהו מ יד ם מאלו שיש להם אור נפש בלבד **וַיֹּאמֶר לֹא נַכֶּנּוּ נָפֶשׁ** לא נכה אותו כי אנו במדרגת נפש והוא מדרגת רוח כפי שאמר עליו פרעה ״איש אשר רוח אלקים בו״. **וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רְאוּבֵן אַל תִּשְׁפְּכוּ דָם** אם תהרגו אותו לא תוכלו לעלות לתפארת ובוודאי שלא לבינה שיש בה שם אהיה וכשהוא בקטנות כזה א אה אהי אהיה גימ׳ דם **הַשְׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר וְיָד** אתם במדרגת ״יד״ גימ׳ דוד שהוא במלכות **אַל תִּשְׁלְחוּ בּוֹ** אין לכם רשות לגעת ביוסף שמדרגתו ו׳ אל תשלחו בו ב ו׳ **לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם לַהֲשִׁיבוֹ אֶל**

אָבִיו תפארת. **וַיְהִי כַּאֲשֶׁר בָּא יוֹסֵף אֶל אֶחָיו** והוא רוצה לתקנם כאמור **וַיַּפְשִׁיטוּ** הם מתחברים רק לחיצוניות שלו היינו **אֶת** מלכות **יוֹסֵף** של היסוד הנקרא עטרת היסוד שם השורש הרוחני של האתרוג **אֶת כֻּתָּנְתּוֹ** כשהיא מחוברת אליו היא כתנתו כתונת ו' וכשהיא מנותקת ממנו היא נקראת **אֶת כְּתֹנֶת הַפַּסִּים** מצב הנקרא צדק כי פסים עם ד' אותיות גימ' צדק **אֲשֶׁר עָלָיו. וַיִּקָּחֻהוּ** והם לוקחים את התיקון הנפלא של חיבור "הו" **וַיַּשְׁלִכוּ** ומפסידים **אֹתוֹ** את חיבור "את" עם "ר" **הַבֹּרָה** בגלל הקטנות שבהם כי ברה גימ' ע"ה גימ' יצחק **וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם** אין להם חסדים ומוחין דגדלות. **וַיֵּשְׁבוּ** חסר להם אורות נשמה חיה ויחידה ולכן נאמר וישבו אין להם קימה ולא קומה והם סבורים לעלות לתפארת לבד **לֶאֱכָל** היינו להתחבר ולהתיחד בסוד (משלי ל, כ) "אכלה ומחתה פיה" **לֶחֶם** לחמה של תורה. וכאשר לא עולה בידם הם **וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם** מנסים להמשיך את אור החכמה הנקרא ראיה **וַיִּרְאוּ** והם ממשיכים את אור החכמה אבל ללא תיקון מתאים ובמקום להתחבר ליסוד הנקרא אורח שהרי אותו הם שמו בבור הם מתחברים לאורח אחר וזו **וְהִנֵּה אֹרְחַת יִשְׁמְעֵאלִים** הנה ענין ישמעאל זו פסולת החסדים וזו בחינת אבץ כלפי כסף, ההפרש בין ישראל לישמעאל זה "צ" שאין בהם צדיקים מה שיש בישראל. שר שלהם רה"ב מה שהיה צריך להיות "אור" (רהב=אור בגימ') התהפך ל"רהב" וגאוה, (בראשית כא, כא) "ותיקח לו אימו אישה מארץ

מצרים״ לפי שהוא קטנות. בגלל שהאחים היו בקטנות ולא המשיכו כראוי אור היסוד התחברו לבורות נשברים בצורת אורחת ישמעאלים שבָּאָה **מִגִּלְעָד וּגְמַלֵּיהֶם** גמל גימ׳ ס״ג (ברכות נו ע״ב) החולם גמל מיתה נקנסה לו ר״ל לכן אמר **נִשְׂאִים נְכֹאת** נוטריקון כאן ״ת״ היינו מיתה ר״ל **וּצְרִי** צרי גימ׳ ״ש״ אלקים דיודין המורה על הגבורות **וָלֹט** לשון לטיה, ״ולט״ גימ׳ אדם כי הוא פרא אדם לכן התהפך אדם ללטותא, **הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרָיְמָה**. **מצרימה** גימ׳ שכינה והשכינה ירדה עם יוסף.

וַיֹּאמֶר יְהוּדָה יהודה הוא בחינת התפארת שבמלכות כי בשמו יש הויה שלימה ולכן הוא פונה **אֶל אֶחָיו** ואומר **מַה בֶּצַע כִּי נַהֲרֹג אֶת אָחִינוּ** אין לנו רשות להרוג את יוסף כלומר לסלק מעליו את המוחין **וְכִסִּינוּ אֶת דָּמוֹ** הרי יוסף אחוז ביסוד דם ו׳ **לְכוּ** אנחנו אחוזים במלכות הנקראת כלה שהיא גימ׳ לכו ע״ה **וְנִמְכְּרֶנּוּ לַיִּשְׁמְעֵאלִים וְיָדֵנוּ אַל תְּהִי בּוֹ כִּי אָחִינוּ בְשָׂרֵנוּ הוּא וַיִּשְׁמְעוּ אֶחָיו. וַיַּעַבְרוּ אֲנָשִׁים מִדְיָנִים סֹחֲרִים וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ אֶת יוֹסֵף מִן הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ אֶת יוֹסֵף לַיִּשְׁמְעֵאלִים בְּעֶשְׂרִים כָּסֶף** מה ענין הפנימי של סוחרים ישמעאלים ומדינים? כתב בספר ילקוט ראובני על התורה - פרשת וישב ״באתי לגלות רזין והנה אורחת ישמעאלים באה מגלעד, אורחת ישמעאלים ומדינים זו הקליפות שמאלא החיצוני וימינא, ואלו ואלו הנה סטרא אחרא״ ואני מוסיף מעצמי, סוחרים מצד הבינה הנקראת ״סוחרה״ ישמעאלים מצד התפארת ומדינים מצד המלכות. וכעת יובנו הפסוקים כמין

חומר: האחים מוכרים את יוסף לישמעאלים דייקא כי זו מדרגתו, ואילו הם נקראים מדינים בסוף הפרק המוכרים אותו למצרים כי כלפיו הם אנשי דין ומדון. **וַיָּבִיאוּ אֶת יוֹסֵף** היסוד יורד עם השכינה גימ' **מִצְרָיְמָה** למצרים. **וַיָּשָׁב רְאוּבֵן** ראובן שכל ימיו היה ממשיך אור אל המלכות הנקראת בן **אֶל הַבּוֹר** כשהמלכות ללא אור היא בקטנות ובדינים, כי **בור** גימ' יצחק, והיא נקראת צדק **וְהִנֵּה אֵין יוֹסֵף בַּבּוֹר** והוא רואה שהמלכות ללא היסוד. ראובן רואה שלא מילא תפקידו כראוי, מיד **וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו**, כאומר לא הצלחתי להמשיך אור אל המלכות שהיא בחינת הבגד כי האור נמשך מהמלכות דעליון לכתר דתחתון ולכן קרע בגדיו שזו בחינת המלכות שלו. **וַיָּשָׁב אֶל אֶחָיו וַיֹּאמַר הַיֶּלֶד אֵינֶנּוּ** לא התקיימה עצתי בדבר ייחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, הילד גימ' הוי"ה אחד, מתי הוא אחד? כשהוא עם השכינה כאמור בזוהר חדש רות, א'כתר, ח=חכמה עד היסוד, ד=מלכות, **וַאֲנִי** היכן יחוד אות ו' עם אני? **אָנָה אֲנִי** כעת השכינה הנקראת אני ללא היסוד הרגיל להיות עימה **בָּא** סוד (בראשית כח, יא) "כי בא השמש". **וַיִּקְחוּ אֶת כְּתֹנֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים** לקחו שעיר לרמוז על מקומו של יוסף בקלי' כמ"ש (ישעיהו יג, כא) ושעירים ירקדו שם **וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכְּתֹנֶת בַּדָּם**. שוב, זו מידת הדין ודם אלו אחוריים של שם אהיה כידוע **וַיְשַׁלְּחוּ אֶת כְּתֹנֶת הַפַּסִּים וַיָּבִיאוּ אֶל אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ זֹאת מָצָאנוּ** האחים כאמור אחוזים במלכות ולכן אמרו זאת מצאנו כי ידעת כי זאת

היא המלכות **הַכֶּר** רמזו לו שהמלכות כעת במידת הדין הקשה מצב צדק ובור ולכן אמרו "הכר" אותיות כה ואות ר' זה שם אלקים דאחור כזה: א אל אלה אלהי אלקים גימ' ר' להורות על המצב הרוחני של המלכות ואמרו **נָא** שוב לרמוז על המלכות שיש בה שם בן וכעת חסר לה אור זה **הַכְּתֹנֶת בִּנְךָ הִוא אִם לֹא. וַיַּכִּירָהּ וַיֹּאמֶר כְּתֹנֶת בְּנִי חַיָּה רָעָה** זו החיה מצד הקלי' **אֲכָלָתְהוּ טָרֹף טֹרַף יוֹסֵף. וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שִׂמְלֹתָיו** מאחר והיסוד נשבה, אין כעת כלי להמשכת שפע התפארת למלכות וכאמור השפע בא מחיצוניות התפארת לפנימיות היסוד ולכן גם יעקב אבינו קורע שמלתיו כאומר איני יכול להשפיע ליסוד ולמלכות. עוד, ידוע שהבגד זו בחינת המלכות היא הנקראת פורפירא. עוד, המלכות נקראת שם והיא בחינת אות אחרונה של א-ב ולכן לא יכול להשפיע "לתיו" שם+לתיו אותיות "שמלתיו" **וַיָּשֶׂם שַׂק בְּמָתְנָיו** זו בחינת חוט הסיקרא החגור במרכז גובה המזבח וזו הפרסא המבדילה בין מים למים ומפני שאינו יכול להשפיע למלכות לבש שק כי (אסתר ד, ב) "אין לבוא אל המלך (מלכות) בלבוש שק" **וַיִּתְאַבֵּל עַל בְּנוֹ יָמִים רַבִּים. וַיָּקֻמוּ כָל** ניסו בניו לנחמו ולהשלים את מידת היסוד החסרה והיא הנקראת כל ושם נמצא מנחם **בָּנָיו וְכָל בְּנֹתָיו לְנַחֲמוֹ וַיְמָאֵן לְהִתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי אֵרֵד אֶל בְּנִי אָבֵל שְׁאֹלָה וַיֵּבְךְּ אֹתוֹ אָבִיו. וְהַמְּדָנִים** מלשון דין ומדון **מָכְרוּ אֹתוֹ אֶל מִצְרַיִם לְפוֹטִיפַר סְרִיס פַּרְעֹה שַׂר הַטַּבָּחִים**. ידוע שאל אחר אסתריס ולא עביד פירי ולכן היה סריס.

פרק לח

וירבו הימים כענין (שמות ב, כג) "בימים הרבים ההם וימת" וכי יש ימים שאינן רבים? וכן (תהלים מט, ו) "למה אירא בימי רע" אלא היו אלה ימים שאינם של שמחה והם מצד מוחין דקטנות שהרי מתו ב' נכדיו ואשתו שנאמר **ותמת בת שוע אשת יהודה** וכעת **וינחם יהודה** יהודה המייצג את השכינה מחפש את היסוד הנקרא מנחם ולכן **ויעל על גזזי צאנו** צאן זו הת"ת. כשהמלכות עם התפארת הרי שניתן לעלות לבינה הנקראת **הוא וחירה רעהו העדלמי תמנתה** ומשם תמנתה שזו החכמה שהיא המדרגה השמינית ממטה למעלה. חירה הוא חירם. **חירם** גימ' חרן ומורה על דינים והיה מלך צור שהיא גימ' אלקים במילוי ההין כזה: אלף למד הה יוד מם. חירם גימ' ג"פ אלקים. הנה כאן השכינה בגלות וירדה ממקומה באצילות להיות ראש לשועלים בכתר דבריאה. וכעת יש רצון לעלות לקרקע האצילות וזה הוא **ויגד לתמר** יש כאן הנגדה היינו המשכה לתמר זו השכינה לאמר את יכולה לעלות ולאמיר **הנה** יחד עם ס' הגיבורים שסביבך **חמיך** סוד מוחין דס"ג (מתורת הרב בעל הסולם זיע"א) **עלה תמנתה** לחכמה **לגז צאנו**. **ותסר בגדי אלמנותה מעליה ותכס בצעיף ותתעלף ותשב בפתח עינים אשר על דרך תמנתה כי ראתה כי גדל שלה והוא לא נתנה לו לאשה**.

כתב המהרח"ו ז"ל בספר **הליקוטים** - פרשת בראשית - פרק ג "ומלבוש חוה, הזיהרא ג"כ

שהיתה בו מהפנימיות שבו, לקחום הנשים הצדקניות, כמו רבקה שנאמר בה (שם כ״ד מ״ה) ותקח הצעיף ותתכס, וכן תמר, שנא׳ (שם ל״ח נ״ד) ותכס בצעיף ותתעלף, וכן אסתר שנא׳ בה (אסתר ב׳ א׳) ותלבש אסתר מלכות, כל זה רומז לאותה זיהרא, שהוא הפנימיות של המלבוש של חוה. ולזה תמצא צעיף בגימטריא נ״ר, רמז אל האור הנזכר. והחיצוניות של מלבוש חוה, הוא שמתלבשת בו לילי״ת שהיא חוה ראשונה, ונראית לבני אדם כגון חתול או אווז וכיוצא בהם, וחונקת את הילדים כשהם קטנים, הזכר לארבעים יום והנקבה לששים יום, ודי בזה. השי״ת יציל כל ישראל ע״כ: כתב הרמח״ל בביאורו על התורה - ספר בראשית ״ותסר בגדי אלמנותה מעליה ותכס בצעיף ותתעלף ותשב בפתח עינים אשר על דרך תמנתה כי ראתה כי גדל שלה והיא לא נתנה לו לאשה. בא וראה, כשנקרב קץ הגאולה השכינה עולה לפני המלך, ואז מקבלת כל הכח שלה להסיר מעליה כל בגדי אבל. וזהו, ״ותסר״ שהוא ת״ו ס״ר, ת״ו בו רשים רשימו לעתיק יומין, ס״ר אלו הם י׳ הויות שניתנים לה למתק אותה. והנה בעת הגלות נאמר, ״היתה כאלמנה״, אבל זהו בחיצוניות לבד, ששם, ״כל רעיה בגדו בה״, המשיחין דאזלין מנדדין בתר שכינתא, ואלו הם **בגדי אלמנותה**. אבל כשמגיע זמן המשיחין ילבישו בגדי ישע, אז גם השכינה, ״ותסר בגדי אלמנותה מעליה״. ועכ״ז אינה נשארת ערומה אלא, ״ותכס בצעיף״, זהו צעיף הטהור בתוספת יו״ד, כי למטה הוא צניף ולמעלה הוא

צעיף, "יראת ה' טהורה": בא וראה, השכינה בגלות הולכת בבריאה ששם מדריגת מטט', ואז המלך שהוא בעלה נעשה חמיה, וזה יהודה חמיה של תמר. ועל כן אין התיקון נעשה ממנו אלא מאימא עילאה, וזהו, "ב'גדי א'למנותה מ'עליה ו'תכס" ר"ת באמו, כי בכח אימא אם המלך נעשה ראשית התיקון, כי אינו בסוד הדורמיטא, שהרי אין אימא מתפשטת חוץ מן האצילות, ועל"כ. הכל מצד המלך. ועל"כ ב'גדי א'למנותה מ'עליה ס"ת יה"ה, ועם ו' דותכס חוזר התיקון להוי'. והו' הזאת דותתכס משלמת לשתי צדדים, לאימא במלך, ולמלך בשכינה. ואז, "ותתעלף" - תעל תוף, כי-בכח השמחה השכינה עולה, זהו תוף דמרים, דכתיב בו, "ותקח מרים וגו' את התוף בידה ותצאנה כל הנשים אחריה בתופים ובמחולות", והיא מרים והיא רם ים, כשהשכינה עולה, כל העולמות עולים עמה. וכל זה נעשה בכח. . . [אבא] שהוא פתח, שבכחו ניתן הכנה לזיווג – ותשב בפתח, והוא פתח בסגול שהוא פתח שהוא ו', וכ"ד של השכינה, בסוד כ"ד קישוטי כלה הרי ל', ועל"כ פתח ולא פתח, "בפתח עינים" ודאי, אלה הם שני עינים עליונים – או"א. [אבא] הוא סוד עין, עינא דאשגחותא, אי' - ע' ניצוצין דאלקים. אימתי נעשה זה, אלא כשנקרב זמן תיקון השמונה נסיכי אדם, בסוד תמניא אפי - "אשר על דרך תמנתה". וכל כך למה, אלא, "כי ראתה כי גדל שלה" זה משה - שילה, כי כשהוא קטן הוא שלה, אבל כשנגדל נעשה שילה. ואז הוא זמן שתנתן אשה לבעלה

שהוא משה, בסוד בעלה דמטרוניתא. "כי ראתה כי גדל שלה והיא לא ניתנה לו לאשה", ועל כן, "ותשב בפתח עינים", בסוד הע' תיקונים הנעשים בגלות, שבכחם תגלה גאולה שלמה גאולה לעולם.

ויראה יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה הגמ' (סוטה דף י ע"ב) מסיקה מכאן שהייתה צנועה שהרי יהודה לא הכירה. ובדרך סוד, ג"ר שבה הנקראים פנים היו מכוסים ונחשב שזו ביאת ו"ק בו"ק והמקום היה בדרך כמ"ש **ויט אליה אל הדרך** עדיין השכינה לא במקומה אלא יש ייחוד במלון אורחים בעולם הבריאה **ויאמר הבה נא אבוא אליך כי לא ידע כי כלתו הוא ותאמר מה תתן לי כי תבוא אלי. ויאמר אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן ותאמר אם תתן ערבון עד שלחך, ויאמר מה הערבון אשר אתן לך ותאמר חתמך ופתילך ומטך אשר בידך ויתן לה ויבא אליה ותהר לו** הנה בזוהר הקדוש (חלק ג דף עב ע"א) וַתֹּאמֶר אִם תִּתֵּן עֵרָבוֹן עַד שָׁלְחֵךְ. אִלֵּין אִינּוּן סִימָנִין דְּמַטְרוֹנִיתָא, דְּאִתְבָּרְכָא מִן מַלְכָּא בְּזִוּוּגָהָא. וַיֹּאמֶר מַה הָעֵרָבוֹן אֲשֶׁר אֶתֵּן לָךְ, וַתֹּאמֶר חוֹתָמְךָ וּפְתִילֶךָ וּמַטְּךָ. אִלֵּין אִינּוּן (נ"א סטרי) קִטְרֵי עִלָּאֵי, תַּכְשִׁיטָהָא דְּכַלָּה אִתְבָּרְכָא מִתְּלָתָא אִלֵּין, נֶצַח הוֹד יְסוֹד, וְכֹלָּא אִשְׁתְּכַח בִּתְלָתָא אִלֵּין וְכַלָּה (ס"א מנצח הוד יסוד) מֵהָכָא מִתְבָּרְכָא. מִיַּד וַיִּתֵּן לָהּ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַתַּהַר לוֹ. ע"כ. ייחוד זו"ן נעשה ע"י שנה"י דז"א משפיעים בכח"ב דנוק' ואלו הם החותם המטה והפתילים.

והנה באור **האר"י הקדוש** בספר הליקוטים - פרשת וישב - פרק לח **ותאמר מה הערבון אשר תתן לי,** אני רוצה שם מ"ה להתנוסס. ויאמר מ"ה אתן לך, אני אתן מ"ה שאת שואלת. והערבון, הוא חותמך ופתילך ומטך. חותמך, חות"ם ג' מוחין שלך, שעולים ג' אהי"ה. פתי"ל, שאהיה אני כלולה בהם. פתי"ל עולה תק"ך, והם הג' אהיה ושם אדנ"י. והכוונה היא, שתשימני כחותם שלך, כמו שכתוב (שיה"ש ח' ו') שמיני כחותם על לבך. ומטך הוא הי"ד, ושם מ"ה ועשר אותיות. מיד ויבא אליה, ונעשה הזווג. ותקם ותלך ותסר צעיפה מעליה ותלבש בגדי אלמנותה, אחרי הזווג מיד חזרה בסוד נקודה לאחו', ובסוד אלמנה. ע"כ.

ותקם ותלך ותסר צעיפה מעליה ותלבש בגדי אלמנותה והיא השכינה חוזרת להיות נקודה בסוד האמור ברות (ג, ז) "ותגל מרגלותיו ותשכב". **וישלח יהודה את גדי העזים ביד רעהו העדלמי לקחת הערבון מיד האשה ולא מצאה** הנה המשך דברי האר"י הקדוש שם: "וכששלח יהודה איש עדולמי שהוא יסוד, לא מצאה, על שכבר חזרה בסוד נקודה. וזה העדולמי, הוא סוד יסוד דז"א, מלובש ביסוד דאבא, ולזה תמצא כי **עדולמי** עולה ב"פ יסוד. ושמו חיר"ה, ח"י ה"ר. ח"י יסוד, ה"ר מלכות, כי הוא חיות שלה. עוד חיר"ה, הירי"ח. עוד מנין "הצדיק" שהוא יסוד הצדיק, עולה ר"ט, ומלוי, ה"א צד"י דל"ת יו"ד קו"ף, עולה חיר"ה. פירוש, מלוי אותיותיו (של מילת הצדיק), שהם, א' ד"י ל"ת ו"ד ו"ף, הם ט' אותיות, ועם ר"ט (שזה

גימ׳ של הצדיק), הרי כמנין חיר״ה. (א״ה, החשבון מכוון בלי הפי׳, ולא ידעתי כונת הפי׳ והי״ב). דע שתמר ורות עשו מה שעשו ברוח הקודש. כי כוונת רות להביא ולתקן נפש בעלה מחלון, ונתגלגל בעובד. ומוכרח שתהיה ממנה, כי הרוח דשבק בה גורם בבוא היבם עליה, וכן כוונת תמר להביא לתקן ער ואונן, והם פרץ וזרח צדיקים גמורים. וכן התם נקראים מחלון וכליון, לשון מחיה וכליה, ואח״כ נכנסו בעובד. ע״כ מ״כ בכ״י הר׳ ז״ל. **וישאל את אנשי מקמה לאמר איה הקדשה הוא בעינים על הדרך ויאמרו לא היתה בזה קדשה, וישב אל יהודה ויאמר לא מצאתיה וגם אנשי המקום אמרו לא היתה בזה קדשה, ויאמר יהודה תקח לה פן נהיה לבוז הנה שלחתי הגדי הזה ואתה לא מצאתה**.

עיין בזוהר לקמן ולפי זה נבאר את הכתובים. **ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה** ז״א **לאמר זנתה תמר** תמר זו השכינה שירדה לגלות והיא **כלתך** אבל **וגם הנה הרה לזנונים** היא משפיעה לקלי׳. **ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף** מהדינים. **הוא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה ותאמר הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה** אלו התיקונים שיש לשכינה מז״א, **ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני** המלכות הפכה מצדק לצדקה ממני כלומר מתוך שנתתי לה שפע **כי על כן לא נתתיה לשלה בני ולא יסף עוד לדעתה**.

כתוב בזוהר (ח״ג דף עב ע״א) **ויהי כמשלש חדשים**, מאן משלש חדשים, בתר דיתלתון ירחיא, והא תלת ירחין אוקימנא, והכא כמשלש חדשים, דשארי ירחא רביעאה, לאתערא דינין בעלמא בחובי בני נשא, והיא ינקא מסטרא אחרא. כדין, **ויוגד ליהודה לאמר זנתה תמר כלתך**, הא כלה בסטרא אחרא אשתכחת, מה כתיב **הוציאוה**, כמה דכתיב (איכה ב א) השליך משמים ארץ תפארת ישראל, **ותשרף**, בשלהובי טיהרא בגלותא. מה כתיב **היא מוצאת**, לאתמשכא בגלותא, **והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו**, לאיש אשר אלה ממנו, לא כתיב, אלא לאיש אשר אלה לו, דיליה סימנין אלין משתכחין, **אנכי הרה**. מיד **ויכר יהודה, ויאמר צדקה ממני**, צדקה ודאי, ושמא גרים. מאן גרים לה שמא דא, הדר ואמר **ממני**, דכתיב (תהלים יא ז) כי צדיק יהו״ה צדקות אהב ישר יחזו פנימו, צדקה, צדק ה׳, ממני נטלת שמא דא, ממני ירתא, ממני אשתכחת. אמר רבי יוסי, מאי טעמא חמיה כתיב באתר חד, יהודה באתר אחרא, אמר ליה, כלא אתקטר דא בדא, חמיה באתר עלאה תלי.

אמר רבי אלעזר, פרשתא דא אוקימנא ברזא עלאה בכמה גווניו, כד יסתכלון מילי מינה ישתמע רזין דאורחוי דקודשא בריך הוא, ודינוי בכל אתר, והיא ידעת, ואקדימת גרמהא למלה דא, לאשלמא אורחוי דקודשא בריך הוא, בגין דינפקו מינה מלכין שליטין, דזמינין לשלטאה על עלמא, ורות כהאי גוונא עבדת. אמר רבי אבא, פרשתא דא

ברזא דחכמתא דאורייתא אתקשרת, וכלא סתים וגליא, ואורייתא כלא כהאי גוונא אשתכחת, ולית לך מלה באורייתא דלא רשים בה שמא קדישא עלאה דסתים וגליא, בגיני כך סתימי דאורייתא קדישי עליונין ירתין לה, ואתגלייא בשאר בני עלמא. כגוונא דא כתיב, (תהלים קב כב) לספר בציון שם יהו״ה ותהלתו בירושלם, דהא בציון במקדשא שרי לאדכרא שמא קדישא כדקא חזי, ולבר בכנויו, ועל דא כלא סתים וגליא. תאנא, כל מאן דגרע את חד מאורייתא, או יוסיף את חד באורייתא, כמאן דמשקר בשמא קדישא עלאה דמלכא.

ויהי בעת לדתה והנה תאומים בבטנה. ויהי בלדתה ויתן יד ותקח המילדת ותקשר על ידו שני לאמר זה יצא ראשנה. ויהי כמשיב ידו והנה יצא אחיו ותאמר מה פרצת עליך פרץ ויקרא שמו פרץ. ואחר יצא אחיו אשר על ידו השני ויקרא שמו זרח.

לעיתים פרשת וישב היא שבת חנוכה. והנה בספר בת עין (את הדברים שמעתי מפי הרב הגאון ישראל מאיר לאו שליט״א בהיותו רבה של נתניה) מביא רמז לחנוכה מפסוקים אלו כדלקמן: ״ויהי כמשלוש חודשים ויוגד ליהודה וכו׳. פרשה זו רומזת לחנוכה כך כתב בספר ״בת עין״ וכיצד? כמשלוש חודשים מראש השנה וזה כ״ה בכסליו. ויוגד ליהודה זה הקב״ה, זנתה תמר כלתך אלו בנ״י שרק אתמול עמדו בתפילות הימים הנוראים

וכבר שכחו, וגם הרה לזנונים והם מוספים חטא על פשע, ויאמר יהודה הוציאה ותשרף כלומר בנ״י ראוים לעונש. הכר נא למי החותמת כלומר אומרים בנ״י למי עשית נס פך השמן שהיה מונח בחותמו של כה״ג, והפתילים אלו ד׳ כנפות של ציצית שאנו מקפידים עליהם, והמטה אלו המכות שהגויים מכים בנו על היותינו יהודים. האם כל זה נלקח בחשבון לפני שמענישים? מיד חוזר הקב״ה ואומר צדקה ממני כי על כן לא נתתיה לשלה בני. שלה זה המשיח שנאמר בו עד כי יבא שילה. ובגלל שהמשיח לא בא הם חוטאים מעט.

והנה בהשגחה פרטית בא המאמר המקורי לידי והנה הוא לפניכם: ספר ״בת עין״ - פרשת וישב: ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר וגו׳ (לח כד - כו). הנה איתא בכתבי האר״י ז״ל (חמה״י לחנוכה, ע׳ זח״ג רנט. ומ״ש ע״ז בס׳ מאיר עיני חכמים שי״ג פ״ב) שעיקר סוף גמר החתימה היא בחנוכה. אם כן נוכל לומר שזה מרומז בפסוקים אלו עד״ז, ויהי כמשלש חדשים, היינו מראש השנה עד חנוכה, שאז עיקר גמר חתימה. על כן בא המקטרג על בני האדם לפני בורא עולמים ברוך הוא, שהוא מרומז בתיבת יהודה (ע׳ זח״א פט ע״ב). לומר זנתה תמר כלתך, היינו כנסת ישראל שדמתה לתמר (שמ״ר לו א), שהיא מכונה בשם כלה (פס״ר פ׳ לז), זנתה וסרה ממך, והלכה אחר זנונה, ולא די לה בזה שהלכה אחר תאות לבה הרע, אלא שגם היא הרה לזנונים, הרה היא בחינת

דביקות, היינו שמעצמה היא דבוקה תמיד בתאותה בלי שום גורם לזה. ויאמר יהודה, הוא הבורא ב״ה, הוציאוה ותשרף עבור זה, שבלא שום גרמא ומניעה היא הרה לזנונים רק מעצמה היא הרה ודבוקה לתאות לבה הרע. היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר, בהתנצלות של אמת, ששקר ענה השטן בזה שמקטרג על בני האדם שהמה דבוקים בגודל תשוקה לתאוות רעות, כי האמת הוא כך שרק לאיש אשר אלה לו אנכי הרה, פירוש, שאנחנו עמו דבוקים רק בבורא עולמים ב״ה שהוא מקור החסד, וגמטריא אל״ה ל״ו, ומה שאנחנו עושים לפעמים נגד רצון הבורא ב״ה הוא רק מחמת רוב טרדת הזמן וטרדת הפרנסה ושאר מאורעות של בני האדם, אבל באמת בפנימיות הלב דבוקים אנחנו בגודל חיבה ותשוקה רק לבורא עולמים ב״ה: ותאמר עוד לבורא עולמים ב״ה ראייה אמיתית לזה, הכר נא למי החתמת, מרמז על השמן של נרות חנוכה, שהיה חתם בחותמו של כהן גדול (שבת כא ע״ב), והפתילים מרמז על הפתילות של נר חנוכה, והמטה מרמז על הכלי של נר חנוכה, כידוע כי תיבת המט״ה עם הכולל גימטריא כל״י. פירוש, מהמצות נר חנוכה שאנו מקיימים כמצות רצונך הקדוש, היא ראייה מפורשת שאנחנו הולכים רק אחר רצונך, וחשוקים ודבוקים רק בך ולא ח״ו וכו׳, רק מה שאנחנו עושים לפעמים נגד רצונך הוא רק מחמת הנ״ל. ויאמר יהודה, הוא הבורא ב״ה, צדקה ממני. כביכול אני חייב בזה (ע׳ רש״י ז״ל), היינו הבורא

ב״ה מודה להם שהמה צודקים, כי אני רואה שהאמת הוא שהמה דבקים רק בי, ומה שהמה עושים לפרקים נגד רצוני ח״ו, הוא רק מחמת כי על כן לא נתתיה לשלה בני, ר״ל תיבת של״ה מרמז על משיח צדקנו, כמאמר הכתוב (בראשית מט י) עד כי יבוא שילה, היינו מחמת שזה זמן רב שלא נתתי ומסרתי אותם לרועה נאמן הוא משיח צדקנו שיבוא במהרה בימינו אמן כן יהי רצון.

פרק לט

ויוסף יוסף הוא יסוד ז״א ואות ו תרמוז על בחינת יעקב שהרי יוסף בן זקונים ליעקב ומה שקרה ליעקב קרה ליוסף וגוף וברית חשבינן חד וזו דמות דיוקנו של יעקב ששמרה על יוסף במצרים ואמר **הורד מצרימה** שהורד למלכות שהרי מצרימה גימ׳ שכינה **ויקנהו פוטיפר** הוא פוטי פרע ופטיפר גימ׳ שכינה לומר שהוא בחינת מלכות דקלי׳ הנקראת כאן מצרימה והוא פוטיפרע גימ׳ תנ״ה כשהוא בבחינת שר והוא אחוז במח הדעת, והוא **סריס פרעה** שהרי אם תסרס את פרעה תקבל פרע כי אות ה׳ היא אות ההולדה, ואותיות פוטי מורות על דין וקטנות כי פו הוא גימ׳ אלקים המורה על קטנות וטי גימ׳ חוה זו המלכות בקטנות בהיותה דבוקה באחוריים של ז״א, ואמר **שר הטבחים**. צריך לדעת שג׳ שרים הם: שר האופים שר המשקים ושר הטבחים. ג׳ שרים אלו הם ג׳ אלקים דקטנות והם ר״ת טמ״א: ט׳בחים מ׳שקים א׳ופים והם: קנה ושט ווורידים שבגרון, ושר הטבחים הוא

כנגד הורידים. עוד, שר הטבחים ע״ה גימ׳ ודאי זה מלאך המות (על פי הרמ״ז).

כתב הרב ב**שער הפסוקים** - פרשת וישב - והנה פרעה הוא כללות העורף כלו, ויש לו ג׳ פרטים שהם תחת ידה שהם, שר המשקים כנגד הקנה, שבו מתלבש מוח החכמה כנז״ל. ושר האופים, כנגד הושט, ששם מתלבש מוח הבינה. ושר הטבחים, כנגד הווריד׳ן והמזרקים של הדם, שבהם מתלבש מוח הדעת.

והדעת זו בחינת מלכות דקלי׳ כי עליה נאמר ״ורגליה יורדות מות והיה סריס כי אל אחר אסתריס ולא עביד פירי והוא קנה את יוסף כי זו בחינתו כי יוסף שהוא יסוד ז״א עולה עד הדעת. ואמר **איש מצרי** מארי דמטרוניתא הנקראת שם גימ׳ מצרי ואמר **מיד הישמעאלים אשר הורדהו שמה** הם הורידו את יוסף מז״א לנוק׳ כי שמה מורה על הנוק׳. **ויהי** גם בצער הגדול הזה **ידוד** ז״א היה מתייחד עם **את** הנוק׳ על ידי **יוסף** היסוד **ויהי איש מצליח** היה איש של ההצלחה זו הנוק׳ שיש בה שם אדנ-י וכשהוא כתוב כך: א אד אדנ אדנ-י עם אותיות והכולל גימ׳ הצלחה ואמר ויהי חי חיי צער בבית אדניו המצרי. ענין הראיה זו החכמה וכאמור פוטיפר יש לו ב׳ בחינות בהיותו במח הדעת נקרא פוטי פרע וכשהוא משפיע למלכות נקרא פוטיפר׳ וכאן יש המשכה מהדעת אל הנוק׳ וזה הוא **וירא** זו המשכת החכמה אל **אדניו** המלכות והיא מתייחדת איתו עם אות ו׳ וזה הוא **כי** זו המלכות הנקראת כ׳נסת י׳שראל והיא

מתייחדת עם **ידוד** ז״א וזה הוא **אתו** את עם ו על ידי היסוד וזה הוא **וכל** ו זה ת״ת כל יסוד והיסוד עולה דרך ת״ת שהוא חוט השדרה עד מח הבינה הנקראת אשר והיא עולם נסתר ולכן **הוא** וממנה נמשך שפע מוחין ואורות לעשה מלכות שהיא סוד העשיה דרך **ידוד** ז״א ואז המלכות **מצליח בידו** נקראת הצלחה כי היא סוד דוד גימ׳ יד והיא מחוברת אל הת״ת הנקרא ו והיא נקראת אות ב כי היא בית לת״ת. **וימצא** מציאה גימ׳ א-ל ד׳ גימ׳ ז״ן שם זה של א-ל ד הוא בחכמת ז״א (ויאר לנ״ו) **יוסף** יסוד ז״א **חן** גימ׳ מציאה הנ״ל ע״ה **בעיניו** גימ׳ ד״פ הבל כי בס״א אין קו אמצע ונחסר ב״פ הבל **וישרת** שרתו בכל רמ״ח אבריו של היסוד שיש בו תשי״ו עצמות ואות ר׳ במילת וישרת תרמוז על גודל ההשפעה למלכות שקבלה מוחין והיא מתייחדת פב״פ והיא נקראת שיר אותיות ריש ואמר **אתו** זה הוא ייחוד המלכות עם הת״ת **ויפקדהו** פקידה היא במלכות לעומת הזכירה שהיא ביסוד (זהר בראשית דף קטו ע״א) ולכן אמר **על ביתו** שזו המלכות **וכל יש לו** ואת יסוד הדעת הנקרא **כל יש לו נתן בידו** ביד יסוד ז״א. אמרנו שהפקידה במלכות ויש לכך הסבר יותר עמוק והוא מה שכתב הרמ״ז על זוהר בראשית ״כי המלכות נקראת צדק בהיותה מקבלת אורות יסוד אבא שהוא שם פק״ד כזה: יוד יוד הי יוד הי ויו יוד הי ויו הי גימ׳ פק״ד ועם י׳ אותיות השורש י יה יהו יהו-ה הרי צדק. ע״כ. רמז: פוטיפר לא נתן ליוסף כי אם מעשר ממה שהיה לו שהרי כתוב **כל יש** גימ׳

360 מעשר מזה גימ׳ **לו**=36. **ויהי** עוד צער היה לו ליוסף **מאז** מהבינה דקלי׳ מצרים שהיא נמשכת לדעת שה״ס פוטיפר שר הטבחים שהרי **הפקיד אתו בביתו** ממונה על לילי׳ **ועל כל אשר יש לו** כנ״ל **ויברך ידוד את בית המצרי בגלל יוסף** כך היה בכל ימי עולם, כל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם ובגלל יוסף נמשכה ברכה לבית המצרי. עוד רמז כאן במילת **בגלל** מלשון גללים שאפי׳ בזכות גללי יוסף כבר יש ברכה בבית המצרי. **ויהי ברכת ידוד בכל אשר יש לו בבית ובשדה** נמשך שפע למלכות. **ויעזב** עזב ע״ה גימ׳ יסוד והוא הנקרא **כל** ואמר **אשר לו** ידוע שמילת אשר בבינה וכן לאה גימ׳ **לו** היא בבינה והם האירו את המלכות וזה הוא **ביד** ב יד יד גימ׳ דוד וב׳ אלו ב׳ הארות במלכות הארת הבינה הנקראת אשר והארת לאה שהיא בינה דמלכות, או שנאמר שנמשכה הארה מבינה הכללית לבינה דמלכות, יוסף יסוד **ולא ידע אתו** והוא פוטיפרע **לא ידע** כי הוא סריס ואין בו דעת ולא עושה פירות **מאומה** גימ׳ הוא יסוד לא ידע כי אין לו יסוד **כי אם הלחם אשר הוא אוכל** הלחם שלו הוא בבינה ששם אין זיווג דיסודות אבל יש זיווג דנשיקין **ויהי יוסף** יסוד ז״א **יפה תאר** גימ׳ מלכות **ויפה מראה** ע״ה גימ׳ ״מקום יוסף״ כלומר שיוסף היה מתייחדת עם המלכות במקומו ובמקום המלכות וזה כמובן מעורר את דיני׳ הקלי׳ הנקראת אשת זנונים.

ויהי עוד צער היה לו ליוסף מ**אחר הדברים** זו הקלי׳ הנקראת אחר הדברים שהיא באחוריים של

המלכות הנקראת דברים **האלה ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף ותאמר שכבה עמי** וזה מצח אשה זונה התובעת בפה וזו דרך הקליי. נשיאת העין מורה על המשכת החכמה ללא המשכת חסדים וזה מעורר דין. **וימאן** טעמו שלשלת ראה שלשלת מעל ראשו, **וימאן** עם אותיות גימ' יב״ק שסרב לה במחשבה דיבור ומעשה שהם בחינות בינה ת״ת ומל' שבהם שמות אהי-ה הוי-ה לאדנ-י גימ' יב״ק **ויאמר אל אשת אדניו הן אדני לא ידע אתי מה בבית וכל אשר יש לו נתן בידי, איננו גדול בבית הזה ממני ולא חשך ממני מאומה כי אם אותך באשר את אשתו ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת וחטאתי לאלהים** הזכיר לה שם אלקים כי היא לא מכירה שם אחר ומשם זה יראים המצרים. **ויהי כדברה אל יוסף יום יום** פסק טעמא בין יום ליום לומר שבכל יום הוסיפה פיתוי על פיתוי ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה אמרו חז״ל (יומא לה ע״ב ועוד) **לשכב אצלה** בעולם הזה, **להיות עמה** בעולם הבא וההסבר הקבלי לשכב אצלה זו בחינת המעשה שזו המלכות להיות עמה לעולם הבא סוד עולם המחשבה שהוא הבינה כאמור לעיל בהסבר יב״ק. **ויהי** צער נוסף היה לו ליוסף **כהיום הזה** שלילי' רצתה בחזקה לשכב עימו ונרמז במילים כה יום ה זה והנה לפי דברי חז״ל (סוטה לו ע״ב) נשבר יוסף מהלחץ הבלתי פוסק **ויבא הביתה לעשות מלאכתו** חד אמר מלאכתו ממש וחד אמר לעשות צרכיו ושניהם רמוזים במילה מלאכתו מלאכת ו' זו עבודת היסוד

להמשיך שפע למלכות **ואין איש מאנשי הבית שם בבית** איש ר״ת אין יראת שמים. המלכות מכונה יראת שמים את מקום הגבירה ירשה השפחה. **ותתפשהו בבגדו** אמרנו לעיל שבית המצרי התברך בגלל יוסף והסברנו את מילת בגלל מלשון גללים כלומר שרק מחיצוניות הקדושה יש שפע לקליפות ולכן האחיזה שלהם הם בחיצוניות וזהו **בבגדו** וזה רמוז בדברי חז״ל (ברכות ו ע״ב) שבגדי תלמידי החכמים בלו מחיכוך השדים בהם עיי״ש **לאמר** ובזה יש להם עליה והאמרה וכך היה בכל הגליות שהיהודים שמשו שרים בבתי המלכות וזה היה כבוד למלכים ההם **שכבה עמי ויעזב בגדו בידה וינס ויצא החוצה** וזו הדרך להנצל מיצר הרע וגונדא דיליה. **ויהי** צער נוסף היה לו ליוסף שהוא מבודד מבני משפחתו והוא בארץ נכר ומעמדו החברתי חלש והוא לא נתמך רגשית על ידי איש, הוא בודד עזוב וחלש וצריך להלחם נגד אשת האדון וזה צער גדול לעמוד בנסיון כה קשה ואמר **ויהי כראותה** היא רואה ומבינה שלא עלו בידיה כל טכיכה וטכסיסה ואין לו אלא תורה, **כראותה** אותיות אך תורה, **וכי עזב בגדו בידה וינס החוצה** ובדרך הסוד לא עלה ללילי חייבתא אלא חיצוניות הקדושה עד שם השגתה. ברם זכור בעת שלמדנו את אור החיים על התורה כתב שם הרב פעמים הרבה נאבקתי עם הס״מ והכנעתי אותו בנקל אולם לילי עמלתי קשה להכניעה. **ותקרא לאנשי ביתה** עד כה לא קראה להם ולא ייקרה אותם וכעת היא נותנת להם חשיבות (נחמה לייבוביץ

בעיונים) כי כך דרך הקלי׳ לפי כליהם הם נוהגים, היא חושבת שכבוד זו דרך נאותה לכבוש את ליבם כי זו מידתה היא רודפת אחר הקנאה התאוה והכבוד **ותאמר להם לאמר** מוסיפה להם כבוד על כבוד, **ראו הביא לנו איש עברי לצחק בנו** לא אמרה לצחק בי אלא **בנו** כדי להראות להם איני מכובדת יותר מכם וגם זו ערמה להפיל אותם ברשתה, **בא אלי לשכב עמי ואקרא בקול גדול**. ואמרה **ויהי כשמעו כי הרימתי קולי ואקרא ויעזב בגדו אצלי וינס ויצא החוצה**. ואמר **ותנח בגדו** זו הארת חיצוניות הכלים המחיה את הקלי׳ **תנח** אלו תנ״ה אורות שיש ביוסף מהבינה עם ג׳ שמות גימ׳ תנח והיא קבלה הארת מועטת מהם והם **אצלה** גימ׳ א אד אדנ אדנ-י להורות שהיא באחוריים **עד בוא אדניו אל ביתו**. **ויהי** הנאמר כאן הוא צער שנוסף ליוסף ברדתו לבית הסוהר. **ותדבר אליו כדברים האלה לאמר** רש״י כאן מדייק שאמרה לו בשעת תשמיש כדי להגדיל איבתו וקנאתו ליוסף **בא אלי העבד העברי אשר הבאת לנו לצחק בי, ויהי כהרימי קולי ואקרא ויעזב בגדו אצלי וינס החוצה, ויהי כשמע אדניו את דברי אשתו אשר דברה אליו לאמר כדברים האלה עשה לי עבדך ויחר אפו** ויחר אפו ע״ה גימ׳ גבורה אלקים עם י׳ אותיות להורות על הדינים הקשים שהיא עוררה. **ויקח אדני יוסף אתו ויתנהו אל בית הסהר מקום אשר אסירי המלך** לפי ספר עמק המלך ועוד מפרשים, מקום זה הוא קרקרע עולם העשיה מקום נמוך עד למאד ושם **אסורים** כל ניה״ק **ויהי שם בבית הסהר**.

צער גדול ליוסף בודד חלש וכעת גם אסור ואין הוא יודע שכל הצער הזה לטובתו לחשלו ולהכינו למלך ששלט בכיפה 80 שנה כמנין יסוד במצרים ערות הארץ. מתוך החושך הענן והערפל הזה מתחילה הארה אחר הארה והיסוד מתחיל להתקן ואמר **ויהי ידוד את יוסף** הקב״ה שהוא ז״א מאיר ליסוד **ויט אליו חסד** ומשפיע לו אורות החסדים **ויתן חנו בעיני שר בית הסהר**. **ויתן שר בית הסהר ביד יוסף את כל האסירם אשר בבית הסהר** יוסף הצדיק מתקן ומברר את כל ניה״ק שנפלו לעשיה ולכן אמר **ואת כל אשר עשים שם הוא היה עשה** הוא היה מתקן את כל הניצוצות שבלעה הקלי׳. **אין שר בית הסהר ראה את כל** אין לו הבנה במעשי יוסף הצדיק והוא לא רואה את כל וזה נחשב בעיניו ל**מאומה בידו באשר ידוד אתו ואשר הוא עשה ידוד מצליח**.

פרק מ

ויהי לשון צער והוא צערו של **אחר הדברים** הוא הס״א שהוא באחוריים של המלכות הנקראת דברים ואם נרצה להעמיק הרי הס״א הוא באחוריים של ה׳ עולמות א״ק ואבי״ע ולכן הוא אחר ה׳ דברים **האלה חטאו משקה מלך מצרים** הוא שר המשקים **והאפה** הוא שר האופים **לאדניהם למלך מצרים** מלך מצרים הוא עתיק דקלי׳ והוא יונק מהעורף ומכאן שמו פרעה אותיות הערף. **ויקצף** קצף הוא אחד משרי הס״מ שהם: משחית אף חימה שצף וקצף והם ה״ג קשות **פרעה**

הוא בחינת הדעת של הקלי' ובקלי' השיח החברתי הוא בכעס קטטה חרון אף וכו' **על שני סריסיו** כך דרך המלך לסרס את עבדיו הפשט ידוע ובדרך סוד אל אחר אסתריס ולא עביד פירי **על שר המשקים ועל שר האופים**.

לדעת הרב האר"י הקדוש **שר המשקים** זו החכמה, **שר האופים** בינה ו**שר הטבחים** דעת. וכתוב כאן **ויתן אתם במשמר** משמר זו מלכות כי כל ענין שמירה הוא במלכות כידוע והיא נקראת בית של שר הטבחים דעת אל בית הסהר בחינת המלכות שיש בה עשר הויות עם עשר שמות גימ' הסהר והיא מקום אשר יוסף אסור שם אסור עם אותיות גימ' הסהר ע"ה. **ויפקד שר הטבחים** שה"ס הדעת וקו אמצע **את יוסף** יסוד שהוא עולה עד הדעת **אתם וישרת אתם ויהיו ימים במשמר**. לפי הרמח"ל לקמן נתינת השרים במשמר זה אצירת השפע הרוחני וכליאתו בידי הס"א.

צריך לדעת שהחלום בא מנה"י דמלכות בעוד שנבואה באה מנה"י דז"א. המלכות נקראת עץ הדעת טו"ר ולכן החלומות הולכים אחר הפה כי הפתרון מחזק צד חיובי או שלילי שבחלום. כעין זה כתב המהרש"א בח"ה מס' ברכות. כ"כ עיין אברבנאל בפרשה. וכן לקט גדול של פתרון חלומות ראה בסידור "בית יעקב" להרב עמדין ח"א לאחר תפלת ערבית.

ויחלמו חלום שניהם איש חלמו בלילה אחד איש כפתרון חלמו המשקה והאפה אשר למלך מצרים

אשר אסורים בבית הסהר לפי הגמ' בברכות פרק הרואה (ברכות דף נה ע"ב) "וירא שר האופים, מנא ידע? אמר רבי אלעזר מלמד שכל אחד ואחד הראוהו חלומו ופתרון חלומו של חבירו". **ויבא אליהם יוסף בבקר וירא אתם והנם זעפים, וישאל את סריסי פרעה אשר אתו במשמר בית אדניו לאמר מדוע פניכם רעים היום, ויאמרו אליו חלום חלמנו ופתר אין אתו ויאמר אלהם יוסף הלוא לאלהים פתרנים ספרו נא לי** הנה הם מצד הגבורות ושמות אלקים ולכן פתר להם כפי מדרגתם.

עיין בבאור הזוהר לקמן. **ויספר שר המשקים** שה"ס החכמה **את חלמו ליוסף ויאמר לו בחלומי והנה גפן לפני** הגפן רומזת למלכות הנקראת כנסת ישראל. **ובגפן שלשה שריגם** אלו החג"ת **והוא כפרחת עלתה נצה** והיא עולה לחג"ת ובמצב זה היא נקראת חקל תפוחין ומשם עולה ל **הבשילו אשכלתיה ענבים** זה חו"ב ובמצב זה היא נקראת חקל תפוחין קדישין. כאן מתחיל החלק הגשמי של החלום: **וכוס פרעה בידי ואקח את הענבים ואשחט אתם אל כוס פרעה ואתן את הכוס על כף פרעה. ויאמר לו יוסף זה פתרנו** יוסף שה"ס יסוד ז"א הנקרא זה והוא התברך בברכה של בן **פורת** יוסף והיה **פותר** חלומות והתעלה למלכות בפתרון חלום פרעה שהיה **בפרות** ולכן פתר את חלום ה**פרות** על ידי שהיה **תופר** את שני החלומות לחלום אחד (הרעיון ממרן הבן איש חי). צריך לדעת שסוד עוצמתו של יוסף זה לפתור תוך ציון

זמן. מי שפותר ואומר "תפגוש חבר טוב" ללא נקיבת זמן בודאי שכך יקרה ביום מן הימים ואין זה פתרון. כאן יוסף נוקב זמן מדויק ואומר **שלשת השרגים שלשת ימים הם, בעוד שלשת ימים ישא פרעה את ראשך והשיבך על כנך ונתת כוס פרעה בידו כמשפט הראשון אשר היית משקהו**.

אם יוסף היה מסתפק בפתרון החלום די בכך אולם הוא מוסיף בקשה על עצמו. ידוע שהזכירה היא ביסוד וזכר כאן ב' פעמים זכירה זכרתני הזכרתני ולכן נוספו לו ב' שנים בכלא וחכמים במדרש דרשוהו לגנאי על שלא שם ב' מבטחו. **כי אם זכרתני אתך כאשר ייטב לך ועשית נא עמדי חסד והזכרתני אל פרעה והוצאתני מן הבית הזה, כי גנב גנבתי מארץ העברים וגם פה לא עשיתי מאומה כי שמו אתי בבור**.

וירא שר האפים כי טוב פתר שהרי כך ראה בחלומו **ויאמר אל יוסף אף** פתח באף ואמר אח"כ סלי חרי הרי חרי אף ולכן הרגיש בזה יוסף ופתר לו לרעה וכאמור החלומות הולכים אחר הפה. כאן רוצה אני להביא את הדרשה הנפלאה של הסבא רבה של אשתי נות ביתי הרב הגאון רבי רחמים מלמד הכהן זצוק"ל (אני כותב מזכרון) ארבעה פתחו באף ונענשו במיתה. בערה בם אש הקנאה והסתלקו בן העולם וסימנם קנא"ה: קורח, נחש, אופים המן. קורח אמר (במדבר פרק טז, יד) "אַף לֹא אֶל אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הֱבִיאֹתָנוּ וַתִּתֶּן לָנוּ נַחֲלַת שָׂדֶה וָכָרֶם". הנחש אמר: (בראשית פרק ג) "וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ

מִכֹּל עֵץ הַגָּן״. שר האופים אנו עוסקים בו. המן: (אסתר פרק ה, יב) ״וַיֹּאמֶר הָמָן אַף לֹא הֵבִיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשָׂתָה כִּי אִם אותי״. וכולם מתו בגלל הקנאה שבערה בם. ודפח״ח.

אני בחלומי והנה שלשה סלי חרי על ראשי, ובסל העליון מכל מאכל פרעה מעשה אפה והעוף אכל אתם מן הסל מעל ראשי. ויען יוסף ויאמר זה פתרנו שלשת הסלים שלשת ימים הם, בעוד שלשת ימים ישא פרעה את ראשך מעליך ותלה אותך על עץ ואכל העוף את בשרך מעליך תלה אלו הה״ג שהם ה״פ פו עם ה׳ שמות.

ויהי ביום השלישי יום הלדת את פרעה ויעש משתה לכל עבדיו וישא את ראש שר המשקים ואת ראש שר האפים בתוך עבדיו, וישב את שר המשקים על משקהו ויתן הכוס על כף פרעה כוס לא נאמר אלא הכוס כי כוס גימ׳ אלקים וזו גבורה הכוס גימ׳ הוי״ה אדנות ויש כאן מיתוק. **ואת שר האפים תלה כאשר פתר להם יוסף. ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו** אם לא זכר בודאי ששכח אותו? אלא ב׳ לשונות אלו כנגד ב׳ לשונות של זכרתני והזכרתני שנוספו לו כעונש כאמור לעיל.

מקץ

פרק מא

ידוע שלשון **ויהי** מורה על צער (מגילה ב:) והצער הוא צערו של יוסף שנוספו לו שנתיים בכלא, **מקץ** מקץ זה הוא קץ כל בשר ואמרו בזוהר ובמדרשים (איוב כח, ג) "קץ שם לחשך" חשך זו הקלי' הרמוזה בראשי תיבות ח'מור ש'ור כ'לב שאלו בחינת החג"ת של הקלי' (הרמ"ז) ומה אלו **שנתים ימים** אלו שתי ספירות מלכות ויסוד של הקדושה ממקום שיש בו זכירה כי כל זכירה היא ביסוד שזה יוסף **ופרעה חלם והנה עמד על היאר** היאור זה הנילוס, נילוס גימ' יוסף ולכן יאור הוא היסוד. **והנה מן היאר** ביסוד יש שם שדי. כשנכתוב אותו מלא נקבל: שין יוד דלת, מילוי ש' אלו אותיות **ין**, ומילוי דלת **לת** ומילוי יוד **וד** גימ' של המילוי בלבד ת"ק וזה הוא גימ' **עלת.** ומה הן **שבע פרות**? נאמרו על כך מספר פירושים: שבעה היכלין דבריאה, שבע ספירות חגתנהי"ם או שבע שמות עסמ"ב קמ"ג קנ"א קס"א גימ' תרפ"ז שהם גימ' פרות ע"ה. נלך לפי הפירוש הראשון שאלו שבעה היכלין דבריאה ואמר **יפות** מצד זה שהם משיקות למלכות דאצילות (היכל קדש קדשים מקיף למלכות דאצילות) ולכן יפות גימ' מלכות והיא הנקראת אספקלריא שאינה מאירה וזה הוא **מראה** ואמר **ובריאת בשר** כאן רמז על כך שהשבעה היכלין הנזכרים כאן הן היכלי עולם הבריאה והנה רמז:

שבע פרות יפות מראה ובריאת בשר ותרעינה באחו גימ' ע"ה 3680 "אלו שבעה היכלין: קדש קדשים, לבנת הספיר, עצם השמים, נגה, זכות, אהבה רצון גימ' 3680.

ואמר **ותרעינה** מלשון רעוא רצון שבעה ההיכלין רוצים **באחו** באחווה. יש כאן רמז לשבעה המלכים שנשברו, ראה מקרה המלכים, כי לא הייתה ביניהם אחוה והתכללות וכעת הם רוצים לתקן עניין זה. **והנה שבע פרות אחרות** אחרות דייקא מצד הסטרא אחרא וגם הן יונקות מהמלכות שהיא גימ' **עלות** אבל כאן כתוב **אחריהן** שהן מצד האחוריים והדינים **מן היאר** הן עולות מהיסוד אך היסוד הוא רע כי אל אחר אסתריס ולא עביד פירי ולכן הן **רעות מראה ודקות בשר** ואמר **ותעמדנה אצל הפרות על שפת היאר** כי הס"א הוא כקוף בפני אדם. שפת היאר זו לילי' כי שפת קרי ביה ש' פת שם **פת** גימ' **לילי'** חייבתא. **ותאכלנה הפרות רעות המראה ודקת הבשר את שבע הפרות יפת המראה והבריאת** סוד (משלי ל, כג) "ושפחה כי תירש גבירתה" וכן (תהלים עט, א) "באו גויים בנחלתך" כלומר הקלי' מתגברת ונכנסת לגבול הקדושה שזה מעורר את הדינים והגבורות כמ"ש בשער הכוונות בדרושי קבלת השבת ולכן **וייקץ** גימ' גבורה **פרעה** זו המלכות הנקראת פה אלא שזו מלכות דקלי' ולכן שאר האותיות הן **רע** ויונקת מהאחוריים ולכן פרעה גימ' ע"ה **עורף**. כשיש יניקה מהקדושה המאציל אי"ס ב"ה מפיל תרדמה על ז"א וזה הוא **ויישן** זה סוד הדורמיטא פירוש

נוסף: ויישן גימ' 376 כמניין **אף, פ"ו ר"ט**. נסביר: אף כפשוטו דהיינו דיני הקלי'. פ"ו גימ' אלקים ור"ט זה גימ' של מילוי שם אלקים כזה: לף מד ה וד ם. דהיינו מצב בו ז"א בתרדמה והעולם דהיינו המלכות נמצא בדינים, נעיר כי מצב רוחני כזה היה כל השנים בהם היה השעבוד במצרים. **ויחלם** זה סוד עליית האורות למאציל וסוד התגין (עיין טנת"א) ונרמז במילת **ויחלם** י' חולם כלומר שנקודת החולם נראית כמו אות י' קטנה מעל האות ורומזת לאורות שעלו **שנית** כאן מגלה לנו התורה שלעליית אורות אלו קדמה עליית אורות אחרת וזו עליית מ"ן של ע"ב ס"ג דא"ק למעלה מטיבורא דא"ק כדי לתת מקום להיווצרות עולם הנקודים **והנה שבע שבלים עלות בקנה אחד בריאות וטבות** אלו חגתנהי"ם דקדושה כי נאמר כאן **בקנה אחד** מה שלא נאמר בשבלים הרעות. קנה אחד רומז ליוסף כי קנה + אחד= יוסף כלומר כל השבלים הופכות לאחד בזכות הצדיק ויתכן שזה הוא חלום השבלים של יוסף. **והנה שבע שבלים דקות** אלו השבלים של הס"א הרוצות לינק ממלכות דקדושה ולכן **דקות** גימ' "מלכות דוד" וכן ושדופת רומז למרשעת לילי' שמספרה פת וידוע שביטולה הוא על ידי לימוד התלמוד שמספרו גימ' פת וקריאת תהלים שכן תלים גימ' פת. אותיות שד'ו גימ' קרי וזו תאוותה לקרי של בני אדם והסגולה לביטול כחה הוא בקריאת מזמורי תהלים א' עד ד' שיש בהם קרי תיבות. עוד, "ושדו" גימ' עם ד' אותיות ש"ך אלו ש"ך דינים וגם גימ'

ה״פ דין הבא לרמוז על שנות הרעב וידוע (ראה פרשת לך לך שער הפסוקים שמילת רעב אלו ב׳ אחוריים דשם הוי״ה ושם אלקים כזה: י יה יהו יהו-ה גימ׳ ע״ב, א אל אלה אלהי אלקים גימ׳ ר ואלו אותיות ר עב ואמר **קדים צמחות** רומז לכך שבמלכות דקלי׳ חסר קו אמצע וחסר הדעת וזו מילת **קדים** קד אלו ד׳ הויות (הנמשכות לה מחו״ג ונו״ה וחסר לה ב׳ הויות הבאות מיסוד ותפארת) הנמשכות למלכות הנקראת ים ומילת **צמחות** נוט׳ מצח מות הנודע ממצח אשה ורגליה וכו׳ ואמר **אחריהן** גימ׳ ״אחורי ים״ כי כל מלכות דקלי׳ היא באחוריים. **ותבלענה** רומז למלך הראשון שה״ס הדעת בלע בן בעור וכידוע הוא בלעם ולכן **ותבלענה** גימ׳ ״**זה הוא בלע בן בעור מדנהבה**״ שהוא ראשון משבעת המלכים שנשברו והם **השבלים הדקות** והם יורשות מקום **את** זו המלכות הנקראת את של **שבע השבלים הבריאות** שבעה היכלין דקדושה **והמלאות** גימ׳ עם אותיות והכולל מלכות ושוב **וייקץ פרעה והנה חלום** פרעה זו מלכות דקלי׳ והיא מתמלאת דין **וייקץ** גימ׳ גבורה.

ויהי גימ׳ א-ל שהוא החסד המאיר **בבקר** להגיד בבקר חסדך כלומר להמשיך בבקר את מידת החסד וזה מה שצריך פרעה כיון שהוא בצער ומלא עברה וזעם ומשלחת מלאכים רעים **ותפעם רוחו** כתרגומו ומטרפא רוחיה ורש״י כתב כאן מקשקשת בתוכו כפעמון כלומר שהיה נסער מכל הדינים ששאב ולכן **וישלח ויקרא את כל חרטמי**

מצרים צריך היה לקרוא להם כלומר לייקר אותם שאם לא היה נותן להם גדולה וכבוד לא היו באים ולכן (עיין בכורות דף ח ע"ב) רבי יהושע בן חנניה ביקש ספינה בת ס' חדרים ובכל חדר ס' כסאות להראות כביכול לכל סב מסבי בישא דאתונה שכל הסבים יבואו אליו. **חרטמי** מסביר רש"י "הנחרים בטימי מתים ששואלים בעצמות" ושם זה **חרטמי** גימ' "גרדין" שזו מילה בארמית ופירושה מעורר דין או חוקר דין, גם חרטמי אותיות חר טמי רומז לדינים ואלו ס' גבורים הסובבים את מטת שלמה כי טמי ע"ה גימ' ס' חר גימ' יצחק וזו הגבורה. כמו כן פרעה שזו מלכות דקלי' קוראת **ואת כל חכמיה** כמו שעשתה אשת פוטיפר שאספה את עבדיה והחכמים מקומם במלכות **ויספר** מלשון ספיר כלומר **פרעה** מתאר **להם את חלמו** במדויק **ואין פותר אותם לפרעה** מסביר כאן הרב בן איש חי הדיוק **ואין פותר אותם לפרעה** כלומר הם פתרו אבל לא **לפרעה** כלומר בפתרון הם לא שמו את פרעה במרכז ועוד שפרעה הרגיש ששני החלמות ענין אחד הם והם לא פתרו כך. רק יוסף שהתברך בברכת "בן פורת יוסף" הוא פותר את חלום ה**פרות** וגם היה תופר שני חלומות לחלום אחד דבר שהתקבל מיד על דעת פרעה. **וידבר** גימ' הגבורה ע"ה **שר** גימ' שני שמות אלקים מלא ודאחור **המשקים** ע"ה גי' מלכות הנקראת לעתים אלקים וזה גם רומז שחזר למלכותו **את פרעה לאמר** גם כאן שר המשקים מייקר את פרעה לפני שהוא מדבר כי הם בעלי גאווה ואומר **את חטאי אני**

מזכיר היום, פרעה קצף כך דרכם של בעלי גאווה להיות בעלי רוגז וחימה **על עבדיו ויתן אתי במשמר בית שר הטבחים אתי ואת שר האפים** שר האפים גימ׳ קן מלכות ואולי זו מדרגת מטט׳ דקלי׳ והוא פתח **באף** ונעשה בו אף ובשמו יש אותיות אף **ונחלמה חלום בלילה אחד אני והוא איש כפתרון חלמו חלמנו, ושם אתנו נער עברי עבד לשר הטבחים ונספר לו ויפתר לנו את חלמתינו איש כחלמו פתר, ויהי כאשר פתר לנו כן היה אתי השיב על כני ואתו תלה, וישלח פרעה ויקרא את יוסף** פרעה מייקר את יוסף שה״ס הנילוס והוא הצלחת כל מצרים **ויריצהו מן הבור** בור גימ׳ יצחק כלומר היה שרוי במידת הדין **ויגלח** הסיר מעליו את השערות הרומזות למידת הדין ולכן **ויגלח** גימ׳ אל ד׳ ולכן ויאר לנו **ויחלף** ע״ה גימ׳ ע״ב ס״ג רמז למוחין חדשים שנמשכו לו **שמלתיו** אלו האורות המקיפים את המלכות, **שמלתיו** ע״ה גימ׳ ארץ מלכות **ויבא אל פרעה**.

פרעה הוא מלך זקן וכסיל הנזכר בקהלת והוא היה יונק מן הדעת שבאותו דור **ויאמר פרעה אל יוסף חלום חלמתי ופתר אין אתו** ידוע (ילקו״ש פרק מא רמז קמז) שהחרטומים פתרו לו שבע ערים אתה בונה שבע ערים את מחריב שבע בנות וכו׳ ולא היה התיישב על ליבו הפתרון כי לא תפרו לו את החלומות לפתרון אחד. יוסף שהתברך בבן פורת היה תופר את חלום הפרות לאחד (מבוסס על רעיון מהרב בן איש חי). בדרך סוד, היסוד כונס לתוכו

אורות עסמ״ב קמ״ג קנ״א קס״א שהם גימ׳ תרפ״ז כמנין פורת ע״ה ולכן הפתרון היה אצלו. **ואני** היינו הס״מ ולילי׳ **שמעתי עליך לאמר תשמע חלום לפתר אתו. ויען יוסף את פרעה לאמר בלעדי אלהים יענה את שלום פרעה** פתח בשלום כי החלומות הולכים אחר הפה ואמר לו חלום זה של שלום הוא. **וידבר פרעה** הנה דיבור הוא מצד הגבורות וכך היה דיבורו כי הם מצד הגבורות הקשות והוא יונק מאחורי העורף **אל יוסף בחלמי הנני עמד על שפת היאר** שינה ממה שחלם. בחלום היה על היאור וכאן אמר על שפת היאור. ידוע שהיאור נקרא נילוס וזה גימ׳ יוסף שפת היאור אם כן היא השכינה ואכן שכינה גימ׳ שפה. אומרים המפרשים שפרעה יודע שכל עמידתו היא בזכות יוסף וכך אמר ״הנני עומד על שפת היאור״ בזכות היסוד. כך גם אמר לבן ״נחשתי ויברכני ד׳ בגללך״. **והנה** כל והנה הוא מיד ובאופן פתאומי (מהרב הגאון בועז שלום שליט״א בדרשותיו) **מן היאר עלת שבע פרות** כל שבע כאן אלו שבעה היכלות שבעולם הבריאה, והן הן שבע הנערות שנאמרו באסתר, שמהן ניזונים אומות העולם **בריאות בשר ויפת תאר ותרעינה באחו. והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן דלות ורעות תאר מאד ורקות בשר לא ראיתי כהנה בכל ארץ מצרים לרע** לרע אותיות ערל כי הן מצד הערלה והאחוריים. **ותאכלנה הפרות הרקות והרעות** פרות אלו הן מצד ההעדר והשלילה כמו שכתוב ״וכל יצר מחשבות ליבו רק רע כל היום״ וכאן רקות ורעות הרי רק רע. עוד,

עיין סוף פרשת וישלח על מיתת המלכים שבשבע המלכים הראשונים נאמר וימות כי הם היו דינים קשים. **את שבע הפרות הראשנות הבריאת** שהן מעולם הבריאה. **ותבאנה אל קרבנה ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהן רע כאשר בתחלה ואיקץ**. **וארא** גימ׳ יצחק כי פרעה הוא מצד הגבורות כאמור. עוד, כל ראיה מצד החכמה וחכמת מצרים יונקת מחכמה תתאה שהיא נבנית מהגבורות **בחלמי והנה שבע שבלים עלת בקנה אחד מלאת וטבות. והנה שבע שבלים צנמות דקות שדפות קדים צמחות אחריהם** צמחות מלשון מצח אישה זונה ובלשון המשנה צמחים (תענית פ״ג מ״א, בבא קמא פ״ח מ״א). אחריהם כי הרוע וההעדר הן אחוריים. **ותבלען השבלים הדקת את שבע השבלים הטבות** לא אמר שבע השבלים אלא השבלים סתם כביכול אמר לו שאפילו היו אלו שתי שבלים דקות היו בולעות את שבע הטובות. ואכן כך היה שאחר שתי שנים תם כל המזון במצרים. **ואמר אל החרטמים** למרות ששבחתי והאמרתי את החרטמים **ואין מגיד לי** לא היה בהם יכולת לתת לי פתרון המתיישב על הלב. שמעתי פירוש שבפתרון שלהם הם לא נקבו זמן אלא אמרו כך וכך יהיה ולא אמרו מתי ואז או שזה יקרה או לא יקרה ואילו יוסף בפתרון אמר ״ממהר האלקים לעשותו״ וכו׳. עוד, ואין מגיד לי הכוונה שאין מי שיפתור את החלום ויקשור אותו אלי. עוד, אין הוא מגיד לי כלומר הכתר הנקרא אין הוא מגיד לי את הפתרון וכעת אני בוחן אותך אם תדע לפתור

אותו כראוי. חכמים שמו לב שפרעה שינה מהחלום ויוסף תיקן אותו בעדינות ולא פגע בכבודו וזה מצא חן בעיני פרעה והוא שיבח אותו על כך.

הנה דברי הזוהר (בראשית דף קצ״ו ע״א) ״ר׳ חייא אמר, פרעה בעא לנסאה ליה ליוסף ואחליף ליה חלמא, ויוסף בגין דהוה ידע דרגין אסתכל בכל מלה ומלה ואמר כך חמיתא כל מלה ומלה כדקא חזי, הה״ד ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך. אחרי הודיע אלהים, אחרי הוית בההיא שעתא דחלמית חלמא תמן הוית שכיח, ובגין כך אמר (ס״א אמת את כל זאת ידעת ואיך ידעת פשריה) את כל זאת ידעת חלמא היך הוה וידעת פשריה. א״ר יצחק, אי הכי יוסף אמר כלא חלמא ופשרא כדניאל דאמר חלמא ופשריה, א״ל לאו האי כהאי, (ז״ח ל״ג דהא) יוסף אסתכל מגו מלולא דפרעה דהוה אמר בדרגין ידיען, וחמא ליה דקא טעה וא״ל לאו הכי אלא הכי הוא, בגין דדרגין כסדרן אתיין.

הנה הביאור של הרב משה זכותא זללה״ה: בעא לנסאה, טעמו מפני שפרעה חשב שיוסף היה מאחד מהחכמים הבקיאים בפתרון חלומות וכמו שאמר לו, תשמע חלום לפתור אותו, אבל יוסף השיבו בלעדי, וכתרגומו, (מא, טז) לא מן חכמתי אלהן מן קדם ה׳, ולכן רצה לנסותו אם אמת הדבר שהיה רוח הקדש בו. ואחליף ליה חלמא, כגון שיוסף

אמר יפות מראה ובריאות בשר והוא החליף והקדים בריאות בשר ליפות תואר, וגם שהחליף תואר במקום מראה, וכיוצא בזה תמצא כמה חילופים. וזה טעם נכבד למה שנמצא שכשספר פרעה החלום אל חכמיו לא נזכר בתורה אלא דרך כללות, ויספר פרעה להם את חלומו, אבל בכאן חזר והזכיר הסיפור בפרטות אלא שעשה כמה חילופים ותוספות, והוא הוא טעם פרטות הסיפור שכיון בכיוון להחליף כמה דברים לדעת אם נערה עליו רוח ממרום, וכשראה ונתאמת אצלו כי מאת ה' היתה זאת תמה ואמר הנמצא כזה וגו', פי' שאין חכמתו תלויה בחוץ ממנו לשמוע החלום ולפתרו אלא רוח אלקים בו בתוכו מיניה וביה. ולפי הסוד ידוע שכל החיצונים יונקים משם אלקי"ם והוא במילוי יודין המילוי עולה רו"ח, ואיתא בספר הכוונות בכוונת פותחי את' ידד' (בפע"ח שער עולם היצירה פ"ה) שס"ת חת"ך ב' פעמים רו"ח, ואמר שם שהמילוי הוא יותר מעולה מעיקר השם של אלקי"ם, ולכן הודה פרעה שיוסף יותר מעולה מכולם שהם (בחובוי) [בתוכו] תוכיות שם אלקי"ם שהוא רוח שלו. וגם בזה מ"ש הה"ד ויאמר פרעה וגו', דקשה מה ענין שבח גדול מפני שפתר לו החלום, אפילו אם תמצא לומר שפרעה חלם גם הפתרון ושיוסף פתר אותו בכיוון, יכול להיות שהיה חכם מומחה בפתרון חלומות וכיוון אל האמת. ועוד מאי כל זאת. אלא ודאי שר"ל שידעת ענין החלום באמיתות וכנזכר, שזה לית אינש בארעא דיכיל למנדעיה, כמו שאמרו חכמי

נבוכדנצר אליו (דניאל ב, י) ושצריך הופעת רוח הקדש. ומזה נגזור שגם הפתרון הודיעהו לו מלמעלה.

נחזור, **ויאמר יוסף אל פרעה חלום פרעה אחד הוא** יוסף שה״ס היסוד המאחד את כל השפע בנקודה אחת מאחד את שני החלומות לחלום אחד. **את אשר האלהים עשה הגיד לפרעה** אמר הגיד כי החלום קשה ומראה על רעב. **שבע פרת** חסר ללא ו׳ כי לא היו פרות אליבא דאמת אלא היו חלום. עוד, פרות אלו מורות על שבע וחיים ופרת גימ׳ עשר פעמים חיים. **הטבת שבע שנים הנה ושבע השבלים הטבת שבע שנים הנה חלום אחד הוא** והם רומזים על שבע היכלות דבריאה. **ושבע הפרות הרקות והרעת העלת אחריהן שבע שנים הנה ושבע השבלים הרקות שדפות הקדים יהיו שבע שני רעב.** ידוע מה שכתב האר״י הקדוש (שער הפסוקים פ׳ לך לך) ששבע בא מהפנים ורעב מהאחוריים עי״ש. **הוא הדבר אשר דברתי אל פרעה אשר האלהים עשה** לשון הווה, אמר לו שהאלקים כבר עושה זאת, **הראה את פרעה. הנה שבע שנים באות שבע גדול בכל ארץ מצרים אמר שבע גדול** כי השבע בא מצד החסדים הנקראים גדולה ומשם נמשכים אל היסוד הנקרא כל וזה הוא **בכל** ומשם אל המלכות הנקראת **ארץ מצרים.** (כי מצרים עם ה׳ אותיות גימ׳ שכינה וגם ״ארץ מצרים״ גימ׳ תרע״א). **וקמו שבע שני רעב אחריהן** כי הרעב בא מהאחוריים **ונשכח** השכחה היא מצד

האחוריים כי "אין שכחה לפני כסא כבודך" והיוונים באו "לשכחם תורתך" והם הנקראים (בראשית טו, יב) "חשכה" ואמר **כל השבע בארץ מצרים וכלה הרעב את הארץ** הארץ לא יונקת מהיסוד הנקרא כל וכן אין לה חיבור **ולא יודע השבע בארץ** אל הדעת **מפני הרעב ההוא אחרי כן כי כבד הוא מאד. ועל השנות החלום אל פרעה פעמים כי נכון הדבר מעם האלהים וממהר האלהים לעשתו.** רמז: וממהר גימ' ארץ וארץ גימ' אלקים כזה: אלף למד הא יוד מם. נכון גימ' א אד אדנ אדני.

מאחר וחלום קשה יש כאן, על המצרים לעשות תשובה ולכן אמר לו **ועתה** אין ועתה אלא תשובה שזו הבינה שהיא מחוברת תדיר ל**ירא פרעה** ראיה זו חכמה, כלומר אמר לו עשה בחכמתך ובבינתך למנות **איש נבון וחכם** שיש בו חכמה ובינה **וישיתהו** לתקן את המדרגה הששית שהיא היסוד שמחמת קלקולו בא הרעב. היסוד נמצא **על ארץ מצרים** שהיא המלכות. וכבר אמרנו ש"ארץ מצרים" גימ' תרעא. ברצוני להסיר טעות אפשרית, אין כאן הכוונה שארץ מצרים היא מלכות דאצילות ח"ו אלא יש לה בחינת מלכות והיא בטומאה והיא הנקראת ערות הארץ. ואמרו (סוטה ל"ד ע"ב) שהיא שניה לארץ ישראל ועוד עיין מ"ש וחברון נבנתה שבע שנים לפני צוען מצרים וכו'. **יעשה פרעה ויפקד פקדים על הארץ וחמש את ארץ מצרים בשבע שני השבע** מספר שבע הינו שבע

ספירות תחתונות הנקראים ז״ת והן בעיקרן חמש והן חגתנ״ה ואותן חמש נכללות ביסוד והוא משפיע אותן למלכות. וזה אומרו כאן וחמש כלומר יש להמשיך לארץ מצרים את חמש החסדים למשמרת כי השמירה בה. **ויקבצו את כל אכל השנים הטבות הבאת האלה ויצברו בר תחת יד פרעה אכל בערים ושמרו** הנה הזכיר כאן קיבוץ האכל וצבירת בר ושתי פעולות אלו נועדו לתת מזון בשנות הרעב. והנה אמרנו שהרעב בא מחמת העדר היסוד המשפיע למלכות והנה יסוד גימ׳ פ׳, צבר+פ=שבע. רק כאשר ארץ מחוברת ליסוד יש שׂבע ואכן ארץ+יסוד ע״ה גימ׳ שבע. **והיה** אין והיה אלא לשון שמחה והשמחה שיש אכל. **האכל לפקדון לארץ לשבע שני הרעב אשר תהיין בארץ מצרים ולא תכרת הארץ ברעב** רמז לו ששנות רעב יהיו רק שנתיים במילים ״שני רעב״. **וייטב הדבר בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו, ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו.** הנה כאן מודה פרעה בשם אלקים שלו הכח להנהיג את העולם אבל בשם הוי״ה ב״ה לא היה מודה.

כתוב בספר הזוהר (בראשית דף קצד ע״ב) ״רִבִּי אַבָּא אָמַר, תָּא חֲזֵי, בְּהַהוּא רָשָׁע דְּפַרְעֹה. דְּאִיהוּ אָמַר, (שמות ה) לא יָדַעְתִּי אֶת יְיָ, וּפַרְעֹה חַכִּים הֲוָה מִכָּל חָרָשׁוֹי. אֶלָּא וַדַּאי שְׁמָא דְּאֱלֹהִים הֲוָה יָדַע, דְּהָא כְּתִיב, הֲנִמְצָא כָזֶה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ. וּבְגִין דְּמִשֶּׁה לָא אֲתָא לְגַבֵּיהּ אֶלָּא בְּשְׁמָא דַּיְיָ וְלֹא בְּשְׁמָא דְּאֱלֹהִים. וְדָא הֲוָה קַשְׁיָא קַמֵּיהּ מִכֹּלָּא,

דְּאִיהוּ חַוָּה יָדַע דְּהָא שְׁמָא דָּא אִיהוּ שַׁלִּיט בְּאַרְעָא. וּבְשְׁמָא דַּיְיָ לָא חַוָּה יָדַע, וְעַל דָּא קַשְׁיָא קַמֵּיהּ שְׁמָא דָּא. וְדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ט) וַיְחַזֵּק יְיָ אֶת לֵב פַּרְעֹה, דְּמִלָּה דָּא חַוָּה אַתְקִיף לְבֵּיהּ, וְאַקְשֵׁי לֵיהּ. וְעַל דָּא מֹשֶׁה לא אוֹדַע לֵיהּ מִלָּה דִּשְׁמָא אָחֳרָא, אֶלָּא שְׁמָא דַּיְיָ בִּלְחוֹדוֹי, וְאוּקְמוּהָ״.

ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת מאחר ונוכחתי לראות שיש לך רוח הקודש ואתה מקבל שפע רוחני מהדעת (הודיע) דרך התפארת היסוד (גוף וברית חשבינן חד) והמלכות (את כל זאת) **אין נבון וחכם כמוך** יש בך כתר (אין) חכמה ובינה (נבון וחכם) להנהיג את מצרים. **אתה** היסוד **תהיה על ביתי** מלכות **ועל פיך ישק כל עמי** אך **רק הכסא** כסא פרעה **אגדל ממך** כאן הודה בפה מלא שהוא התגדל בזכות יוסף כמו שאמר לבן נחשתי וכו׳ ותכף לתלמיד חכם ברכה. **ויאמר פרעה אל יוסף ראה** והבן הנה **נתתי אתך** בזכות שאתה עמוד ליסוד הנקרא אות **על כל ארץ מצרים** המלכות כי ארץ מצרים גימ׳ תרע״א. **ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו ויתן אתה על יד יוסף וילבש אתו בגדי שש[3] וישם רבד הזהב על צואריו,**

[3] כתב בספר מגיד מישרים - פרשת מקץ ״ומשום הכי (משום שיוסף היה נבון וחכם) יהיב ליה פרעה דאיהו רישא דקליפין, (פרעה הוא כתר דקלי׳) יהיב ליה טבעתו כי היכא דקליפין יהון מסכימים דישלוט יוסף ויושפע מתלת עילאי **(ג״ר)** כי היכא דלא יחרב עלמא, ומשום הכי יהיב ליה טבעתו ד**טבעת** רמיז ב**מלכות** ושוי רביד הזהב על

צוארו למירמז דיושפע בתלת עילאי, וירכב אותו במרכבת המשנה היינו **יסוד** דאיהו משנה לת״ת, ויצא יוסף בכל ארץ מצרים למירמז דישלוט בכל קליפין דרמיזי לארץ מצרים.

בספר חסד לאברהם - מעין ד - נהר נב כתב שרביד הזהב אינו פרס אלא טכסיס של פרעה וזה לשונו ״ומצאתי בספר כתב יד וזה לשונו, ״דע שיש סוד גדול בלבישת בגדי פשתן, כי הוא תועלת לחיים ולמתים לקטנים ולגדולים, שכל נפטר שמתלבש בתכריכי פשתן לבן אפילו שנפטר בחו״ל כל קטיגור מתהפך לו לסניגור, והרוצה לחקור ולדרוש ולבדוק ולנסות מופת סגולת לבישת בגדי פשתן בלא לבוש אחר, ואפילו תינוק שאביו מוחזק שמתו לו בנים הרבה ע״י לילית הרשעה, או רוח רעה, או כל רוחני מסטרא דשמאלא, תינוק זה בטוח מכל אלו הזיקות בסגולת לבישת בגדים אלו. ודע שסגולת בגדי פשתן הנזכרים, דוקא שלובש בגדי פשתן לבדו בלא מין אחר עמו, אבל אם נתערב מין אחר עמו אפילו חוט אחד פוסל בו, ופרעה השיג בחכמתו סגולת הבגדים ולכן היה מלובש כולו בבגדי פשתן לבן, ובהם היה מתגאה בפני חכמיו וגדוליו ואומר להם כי הוא אלוה, והמופת שכל חכמיו וחרטומיו לא היו יכולין לשלוט בו ברוב כשופיהם, והם לא ידעו שהיה הדבר תלוי בסגולת הבגדים, וגם יוסף השיג זה הסוד ברוח הקודש, וידע שהלובש בגדי פשתן לבן אין שולט בו לא עין הרע ולא רוח רעה ולא שום מיני כישוף, כלל הדברים שניצול מכל דבר רוחני חוץ מרשות הבורא שאין דבר עומד לפניו, אבל שולטין עליו כל מיני נזק טבעי וגשמיי כגון מים ואש וקור וחום ואבן וברזל, וכל מיני מקרה ופגע, ודע כי לא יש מסוכן בעולם כמו כהן גדול ביום כפורים שהיה נכנס לפני ולפנים במקום שאין רשות לשום מלאך ושרף לכנוס שם, כמו שאמרו רבותינו ז״ל בירושלמי מאי וכל אדם לא יהיה

וירכב אתו במרכבת המשנה אשר לו ויקראו לפניו אברך ונתון אתו על כל ארץ מצרים.

הנה בספר הזוהר (בראשית דף קצו ע״א) ״קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִדִּילֵיהּ דְּיוֹסֵף קָא יָהִיב לֵיהּ. פּוּמָא דְּלָא נָשַׁק לַעֲבִירָה, כְּתִיב וְעַל פִּיךָ יִשַּׁק כָּל עַמִּי. יָדָא דְּלָא קָרִיב לַעֲבִירָה, כְּתִיב וַיִּתֵּן אוֹתָהּ עַל יַד יוֹסֵף. צַוָּאר דְּלָא קָרִיב לַעֲבִירָה, כְּתִיב וַיָּשֶׂם רְבִיד הַזָּהָב עַל צַוָּארוֹ, גּוּפָא דְּלָא קָרִיב לַעֲבִירָה, וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ בִּגְדֵי שֵׁשׁ. רֶגֶל דְּלָא רָכִיב לַעֲבִירָה, כְּתִיב וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה אֲשֶׁר לוֹ. הַמַּחֲשָׁבָה דְּלָא חָשַׁב, נִקְרָא נָבוֹן וְחָכָם. לֵב שֶׁלֹּא הִרְהֵר, וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו אַבְרֵךְ. וְכֹלָּא מִדִּילֵיהּ נָטַל.

וכעין זה בזהר חדש פרשת כי תבא מאמר יוסף משלו נתנו לו – יש כאן מידה כנגד מידה בשכר של יוסף: יוסף, מדיליה יהבו ליה הסבר: יוסף משלו נתנו לו כלומר זכויותיו גרמו לו.

באהל מועד, אפילו מי שנאמר עליו ודמות פניהם פני אדם שהם חיות המרכבה, וכדי שלא יתקנאו עליו קנאה ותחרות לקטרגו, לזה צוה האל יתברך שכל מצותיו עצה טובה, שיכנוס בבגדי פשתן לבן שהם מסוגלים שהקטיגור מתהפך לו לסניגור. ולזה יוסף השיג זה הסוד כנזכר, ולזה פרעה הרשע מרוב דאגת לבו בראותו את יוסף לבוש בגדי שש לזה שם רביד הזהב על צווארו כדי לבטל סגולת לבישת הבגדים, וז״ש וישם רביד הזהב, ויוסף לא חשש לענין הרביד לפי שעה, כדי להראות לפרעה שלא השיג הסוד, אמנם כשהלך לביתו הפשיט רביד הזהב מעליו. וכל זה כדי להעלים מפרעה הרשע הענין. וזמש״ל.

1. פומא דלא נשק לעבירה, ועל פיך ישק כל עמי. ורזא דמלה, מניה אתזן כל עלמא, ומניה פרחין נשמתין לכולא. הסבר: בזכות פה שלא נשק לעבירה לאשת פוטיפר זכה "ועל פיך ישק כל עמי". וסוד הדבר שהיסוד הוא פתח להורדת השפע לעולם שזו המלכות ומהיסוד יורדות נשמות לבני אדם.

2. "הצואר שלא הרכין לעבירה, וישם רביד הזהב על צוארו. ורזא דמלה, ו' דרגין דאינון לעילא מניה, וכולהו נגדין ליה נגידו טבא מעתיקא קדישא". צואר שלא רכן לעבירה כנ"ל זכה שיתנו רביד הזהב על צוארו. וסוד הדבר שמעל היסוד יש שש דרגות וכולם משפיעים לו טוב מעתיקא קדישא. ועוד מוסיף הזוהר "ודא הוא רזא דזה"ב דאיהו ארביסר דכל חדא וחדא, מאינון ז' דרגין, כלילא מרחמא ודינא. ודא הוא רזא, דאמרו מארי מתניתין, סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה. בגין דכל חדא וחדא, כלילא מרחמי ודינא. ואם היא לתתא מי' פסולה, בגין דלאו איהי כלילא מרחמי ודינא.

3. "הגוף שלא הרכין לעבירה, וילבש אותו בגדי שש. היינו רזא דו"ו דשמא קדישא". שש רומז לאות ו' של שם ד' שזו ספירת התפארת.

4. "הרגלים דלא הלכו לדבר עבירה, וירכב אותו במרכבת המשנה. בגין דאית רתיכא עילאה, ורתיכא תתאה, ויוסף זכי לתרווייהו. בגין דנטר ברית קיימא קדישא".

כתב הרמח"ל בפירושו על התורה - ספר בראשית - "ויסר פרעה את טבעתו", כשהנשמות בגלות השכינה היא עמהם, עד שיוסף היה בתוך הס"א כשהיה בבית הסהר, השכינה עמדה עמו. אבל עכשיו שיוסף היה מתחיל לעלות, השכינה גם היא עלתה, ולכך פרעה הסיר טבעתו - שכשהוא זמן התיקון ודאי מלאך רע עונה אמן בעל כרחו, ועושים כמה פעולות לתיקון, אעפ"י שאינם חושבים. הקב"ה הניח בלבו של פרעה שיסיר הטבעת, לרמוז עלית המלכות ביסוד, ולכך נתנה ליוסף העומד ביסוד. ועוד, הקב"ה רצה להמשיך על יוסף הארת הה' פרצופים, ולכך נתן בלבו של פרעה שיעשה כל אלו הפעולות. וזה סדרם מלמטה למעלה, בתחלה – המלכות, בסוד נתינת הטבעת. אח"כ הארת הז"א, וזה בסוד זה, "וילבש אותו בגדי שש", וזה מצד הז"א, וכמו שכבר נאמר. אח"כ הארת אימא, ובסוד, "וישם רביד הזהב", שהזהב הוא באימא. אח"כ הארת החכמה ג"כ, וזה בסוד, "אברך" - אב בחכמה, כמ"ש רז"ל, וזהו הארת אבא. ולבסוף ג"כ – *א"א*, להשלימו כראוי, וזהו כשקרא לו "צפנת פענח", שר"ל מפרש דברי חתומים וסתומים, וזהו באי"א, ששם הדברים עומדים בסיתום גדול, וכל כך היה כחו של יוסף להשלים. ע"כ.

ויאמר פרעה אל יוסף אני פרעה ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים ראה תרגום אונקלוס. כתב בספר קהלת יעקב - ערך אנ – פרעה הוא סוד המלכות שהוא מגלה האורות של מעלה

כמו שכתבתי בערך פרעה (ליקוטי תורה מקץ ד״ה שבע שבלים), יוסף הוא היסוד, אני פרעה רצה לומר אורות אני הם מגולים, ובלעדיך רצה לומר זולת היסוד שהוא בחינת יוסף לא ירים איש הוא סוד הזעיר שנקרא איש (ליקוטי תורה בלק ד״ה דרך כוכב), את ידו סוד ידי״ו שכתבנו שהוא סוד הזעיר על ידי היסוד בהשפיעו למלכות (הנקראת יד כי דוד מנגן ביד) נעשה הצירוף ידי״ו. ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח מה הוא צפנת פענח? התרגום אומר שהסודות גלויים לפניו. מצאתי בספר ״מגלה עמוקות״ פ׳ וישב צפנת פענח גימ׳ כתר ויתן לו את אסנת בת פוטי פרע כהן אן לאשה כתב בשער הפסוקים - פרשת וישב ״גם בזה תבין, טעם לקיחת יוסף את אסנת בת פוטיפרע שר הטבחים לאשה, כי הנה אסנת היתה נשמה קדושה, בת זוגו של יוסף, והיא בחינת לאה השנית דקטנות, שהיא יוצאת מתולדות הכאת אורות דיסוד דאבא ביסוד דאימא, ושם עומדת ביסוד דאימא, שהוא בדעת דז״א. ונמצא כי יוסף ואסנת שניהם ירדו למצרים, ונאחזו בתוך קליפת שר הטבחים שיש בקו האמצעי. וברדתו למצרים, מצאה שם, ולקחה לו לאשה. וכבר ביארנו ענין אסנת, במצות ולא ירבה לו נשים וע״ש היטב, איך בבא לאה דגדלות, יורדת לאה דקטנות הנקרא אסנת, למטה ביסוד ג״כ, כדרך שיורדים מוחין דקטנות בהכנס בזעיר מוחין דגדלות. וכ״כ בספר משנת חסידים - מסכת לאה - פרק ב ״...ויש עוד בחינות אהל לאה בדמות צלם הלמד דצלם אבל הצלם דמם דצלם אין לו דמות

לאה ובבא הגדלות גמור שנדחה הקטנות מן הראש עד היסוד יוצאים שם עוד שתי בחינות קטנות אסנת בת פוטיפרע מעטרת יסוד אבא והיא מאחורים דלאה שנתפשטו למטה ואשת פוטיפרע מעטרת יסוד אמא והיא מאחורים דתמנע.

ויצא יוסף על ארץ מצרים למה יצא? כתוב בזוהר בראשית (דף קצא ע״א) אמר רבי חזקיה, מאי טעמא ויעבור בכל ארץ מצרים?, בגין לשלטאה, דמכרזי קמיה הכי, ובגין למכנש עבורא בכל אתר ואתר. רבי אלעזר אמר, כנש יוסף עיבור בכל אתר, בגין דלא יתרקב. אמר רבי שמעון, כל מה דעבד קב״ה כלא איהו לגלגלא גלגולין בגין דבעי לקיימא קיומא, תא חזי, כד ברא קב״ה עלמא, אייתי כל מה דאצטריך עלמא בקדמיתא, ולבתר אייתי ליה לבר נש לעלמא, ואשכח מזונא. (ז״ח ל״ג תא חזי) כגוונא דא קב״ה אמר לאברהם (בראשית טו יד) ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו׳, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, כד אתא יוסף לארעא דמצרים לא אשתכח בה רכוש גדול, גלגל גלגולין ואייתי כפנא על עלמא, וכל עלמא הוו מייתין כספא ודהבא למצרים, ואתמלי כל ארעא דמצרים כספא ודהבא, לבתר דאתתקן כלא ברכוש גדול, אייתי יעקב למצרים, דהכי ארחי דקב״ה, בקדמיתא ברי (ס״א אקדים) אסוותא ולבתר מחי, כך בקדמיתא אתקין רכוש גדול, ולבתר אייתי לון לגלותא, ועל דא גלגל גלגולין ואייתי כפנא על כל עלמא, בגין דליהוין מייתין כספא ודהבא כל עלמא

למצרים. ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה מלך מצרים מה ענין גילו של יוסף כאן? מצאתי בספר מגלה עמוקות על התורה - פרשת וישב – "יוסף כולל תלתין צדיקים לכן הי' בן ל' בעמדו לפני פרעה" כלומר שקול היה יוסף כגנד שלושים צדיקים שעליהם עומד העולם. ואם תאמר של"ו הם? תשובה: יש דעה שהם ל' כדאמרינן בפרק גיד הנשה. ואמר ויצא יוסף מלפני פרעה ויעבר בכל ארץ מצרים" הנה ידוע שהיסוד משפיע למלכות והוא משפיע חסדים וגבורות וזה הוא ויעבר אותיות ע"ב ר"ו שהם גימ' חסד וגבורה ואמר בכל רמז לשתי השפעות אלו היורדות מהיסוד, ואמר ארץ מצרים לרמוז על שתי השפעות אלו כי המלכות הנשפעת גבורות נקראת ארץ שזה גימ' אלקים כזה: אלף למד הי יוד מם וכשהיא נשפעת חסדים נקראת מצרים כי מצרים עם ה' אותיות גימ' שכינה. ותעש הארץ בשבע שני השבע לקמצים יוסף מנהיג את ארץ מצרים במידת הכתר שניקוד קמץ וזה הוא לקמצים כלומר הנהגת הכתר לוקחת בחשבון את העתיד ורק כך ניתן לחסוך כי מי חוסך כשיש שפע כה גדול? ויקבץ אותיות קיבוץ הרומז על ניקוד הקובוץ שהוא ב**הוד** כלומר קיבץ בחזקה כל הבר של מצרים ולכן ויקבץ גימ' הבר גימ' יצחק שזה ענין הגבורות את כל אכל שבע שנים אשר היו בארץ מצרים זה השפע של זו"ן **היכלות** דבריאה ויתן אכל בערים **עיר** גימ' **פר** ערים גימ' רפ"ח ואמר בערים קרי ביה ב ערים היינו ב"פ רפ"ח שהוא ע"ה גימ' **אסתר** שהיא המלכות האוצרת את השפע וזה

אכל שדה העיר אשר סביבתיה נתן בתוכה. ויצבר יוסף בר כחול הים הרבה מאד עד כי חדל לספר כי אין מספר השפע עלה והגיע עד הכתר שם אין מספר כמ״ש (הושע ב א) ״והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר״ כי בזמן שעושים רצונו של מקום ״לא יספר״ וזה הוא ״אין מספר״ זו **הנהגת היחוד** התלויה **באין**. המספר הוא במלכות ולכן אמר כחול גימ׳ ע״ה אדנות וגם שם יש זעף הגלים הרומזים לדין. וכך כתוב בזוהר שמות דף רכה ע״ב על הפסוק בהושע: ״מהו כחול הים, תרין גווינין אינון הכא, חדא כחול הים, בגין דימא כד סלקין גלוי בזעפא ורוגזא, ואינון גלין סלקאן לשטפא עלמא, כד מטאן וחמאן חולא דימא, מיד אתברו ותבין לאחורא ומשתככי, ולא יכלין לשלטאה ולשטפא עלמא. כגוונא דא, ישראל אינון חולא דימא, וכד שאר עמין, דאינון גלי ימא מארי דרוגזא מארי דדינין קשין, בעאן לשלטאה ולשטפא עלמא, חמאן להו לישראל דאינון מתקשרן בקודשא בריך הוא, ותבין ומתתברי קמייהו, ולא יכלין לשלטאה בעלמא. גוונא אחרא, בגין דחולא דימא לית ליה חושבנא, ולא קיימא בחושבנא ולא במדידו, דכתיב אשר לא ימד ולא יספר, אוף הכי ישראל לית להו חושבנא, ולא קיימין בחושבנא. תא חזי, אית מדידו טמיר וגניז, ואית חושבן דקיימא בגניזו טמיר וגניז, והאי קיימא במדידו, והאי קיימא בחושבן, ודא איהו רזא וקיומא דכלא דלעילא ותתא. בגין דההוא מדידו, לא אתיידע לעלמין על מה קיימא רזא

דההוא מדידו, ועל מה קיימא רזא דההוא חושבנא, ודא איהו רזא דמהימנותא דכלא״. כלומר בחול הים נרמזים החסדים והגבורות.

ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח ראה רמח״ל שכתב שנקרא כך מפני שזכה לאור א״א ובספר מגלה עמוקות אמר ש״צפנת״ גימ׳ כתר. **ויתן לו את אסנת בת פוטי פרע כהן אן לאשה ויצא יוסף על ארץ מצרים. ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה מלך מצרים ויצא יוסף מלפני פרעה ויעבר בכל ארץ מצרים.**

ויעבר אותיות ע״ב רי״ו דהיינו שהמשיך לארץ חו״ג. ואלו אותיות עיבור כדברי הזוהר: ״מַה כְּתִיב. וַיֵּצֵא יוֹסֵף מִלִּפְנֵי פַרְעֹה וַיַּעֲבֹר בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, מַאי טַעְמָא וַיַּעֲבֹור בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם. בְּגִין לְשַׁלְטָאָה, דְּמַכְרְזֵי קַמֵּיה הָכִי. וּבְגִין לְמִכְנַשׁ עִבּוּרָא בְּכָל אֲתַר וַאֲתַר. רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּנַשׁ יוֹסֵף עִיבּוּר בְּכָל אֲתַר, בְּגִין דְּלָא יִתְרַקַּב. **ותעש הארץ בשבע שני השבע לקמצים** אמר כאן שהארץ בשבע השנים שהם ז״ת קבלה אליה את כל הכתרים של הז״ת כי הכתר ניקודו קמץ. גם מילת ותעש גימ׳ עיר מלכות. ברם תוכחה מסותרת כאן שכל ענין הרעב בא להם שקמצו ידיהם מן הצדקה, גם המקדש נחרב בגלל קמצ׳א ובר קמצ׳א. יוסף שהוא היסוד הוא **ויקבץ** נקודת הקובוץ, עיין ניקוד וספירות, והוא משפיע לארץ הנקראת **את** והוא

נקרא **כל** ומחיבור זה נקבל **אכל** א כל א=מלכות כל=יסוד ואז **שבע שנים** הז״ת יהיו חטיבה אחת ויוכלו להתחבר לבינה הנקראת **אשר** ובה יש שם אהי״ה גימ׳ **היו** וכעת יש תיקון של בינה ת״ת מלכות ויש שפע **בארץ מצרים** ואמר **ויתן אכל בערים** עיר זו המלכות ואמר שנתן לה את שפע היסוד הנקרא כל והוא מיתק את ה״ג מנצפ״ך בחיבור זה וזה אומרו **אכל שדה העיר** כי שדה זו מלכות שבאחורי זעיר ועיר זו מלכות שיש בה פ״ר דינים כמנין עיר (העיר ה עיר אלו ה״ג שעולים למנין עיר) והמיתוק היה בעזרת אורות הבינה הנקראת **אשר** והוא נותנת אור מקיף לזו״ן והוא נמצא **סביבתיה** אור זה נהיה אור פנימי בזו״ן **נתן בתוכה** בתוכה אותיות בת כו ה בת=מלכות כו=תפארת ה= הא אחרונה.

ויצבר יוסף הוא היסוד הוא מלקט את כל הכסף ואת כל התבואה ואת כל השפע הרוחני וכאן הוא מלקט לתוכו את כל הו״ק הנקראים **בר** וכן את הג״ר שהם כחב״ד וזה הוא **כחול** כ=כתר ח=חכמה ו=דעת ל=בינה ואת כל השפע נתן למלכות הנקראת **הים** והיא עצמה הא׳ אחרונה ואמר שכל הו״ק הנקראים כאן בר היו מלאים בי״ס פרטיות וזה הוא **הרבה** גימ׳ י בר והם קומת **מאד** אדם **עד כי חדל לספר כי אין מספר** ואמר שהשפע למלכות היה כה רב עד שהיא הופכת מ**מספר** לאין מספר כלומר עולה לעתיק. ואגב נזכיר את דברי הנביא הושע (פרק ב, א) ״וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל

הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר׳׳ ויש לבארו היטב בע״ה.

וליוסף אלו הת״ת והיסוד, כי הת״ת נרמז כאן באות ו׳ **ילד שני בנים** ידוע שהיסוד משפיע למלכות חו״ג ואלו שני בני׳ם דהיינו שתי הויות במילוי ההין העולות ב״ן **בטרם תבוא שנת הרעב**[4]

[4] וליוסף ילד שני בנים בטרם תבוא שנת הרעב אשר ילדה לו אסנת בת פוטי פרע כהן און אמרו חז״ל שאין לשמש בשני רעבון וכך נהג יוסף. ויקרא יוסף את שם הבכור מנשה מנשה פירוש משכיח וזה עולם ה**נשיה** כי יוסף שכח תלמודו כי ראה קרי במעשה אשת פוטיפר וכן רב יוסף בגמ׳ שכח תלמודו ואמר כי נשני אלהים כי שכחה אותיות חשכה שהיא במלכות וכן נשני אלקים גימ׳ **מלכות** את כל עמלי ואת כל בית אבי. ואת שם השני קרא אפרים כי הפרני אלהים בארץ עניי הפרני גימ׳ א-ל שד-י הוא היסוד. כתב בספר **עץ חיים** - שער לב פרק ט מ״ת – ״ונבאר בחינה אחרת שיש ביסוד של ז״א הוא בחי׳ אפרים בן יוסף. הנה נודע כי ביסוד יש ב׳ עורות זעג״ז וכשמוהלין כורתין הערלה והוא עור הראשון העליון והחיצון ואז לא יש שם מחיצה מפסקת רק עור אחד לבד ואז מתגלה עטרת היסוד לבדה אבל היסוד עצמה עם האורות שבתוכה עדיין הם סתומים ואין אורם יוצא לחוץ כי ב׳ עורות אשר עליו מונעין יציאתן להאיר, אבל בעטרת היסוד שנגלית כנ״ל אז יכולין האורות שבתוכו לבקוע מחיצות העטרה עצמה ולהאיר לחוץ דרך צדדי דופני העטרה לפי שאין שם ב׳ מחיצות כמו שיש ביסוד עצמו. והנה הארה זו איננה הארה היוצאת מפי היסוד רק הארה זו דרך צדדי דופני כלי העטרה עצמה וזו ההארה היא בחי׳ ״אפרים בן יוסף״ כי היסוד עצמו דז״א הוא יוסף ואפרים בנו הוא ההארה היוצאת מדופני צדדי העטרה שבו,

רעב זה מצב של אחוריים ואמר שכשהמלכות היתה במצב גדלות היא קיבלה את השפע מיוסף. ידוע שלפני הולדה צריך ייחוד ולפני ייחוד צריך מוחין מחו״ב וזה הוא **אשר** ואז יש לידה **ילדה לו** ל ו׳ לת״ת בעלה כי גוף וברית חשבינן חד **אסנת בת פוטי פרע כהן און** זו לאה דקטנות המתפשטת עד רחל במקום היסוד הוא יוסף הצדיק. **ויקרא יוסף את שם הבכור מנשה** מנשה הוא נקודת ציון, יסוד של המלכות היא הנקראת **כי** כ׳נסת י׳שראל והיא נקב הזרע שביסוד (האר״י הקדוש בשער הפסוקים) והיא מקום השכחה וזה הוא **נשני** ובה מקנן שם **אלהים** כשהיא מקבלת מן הצינור השמאלי והיא נקראת **את** והיא מקום העמל **כל עמלי ואת כל בית אבי. ואת שם השני קרא אפרים** החתום בעטרת

ושכחתי מה ששמעתי ממורי זלה״ה אם הוא מהארה היוצאות מצדדי העטרה דרך פנים או אחור. והנה אפרים צרופו מ״י אפ״ר כי הנה הה״ג מנצפ״ך שהם ג׳ אפ״ר עם כולל הנה הם נתונין בעטרא של היסוד הנקרא כ״ל שהוא גימטריא מ״י וזהו אפ״ר מ״י. והענין כמ״ש אצלינו כי ביסוד עמו הנקרא כל יש בו כללות ה׳ חסדים מצד אמא כל אחד כלול מי׳ הרי גימטריא מ״י אבל הה׳ גבורות שמצד אמא הם נתונים בעטרה של היסוד הנקרא כל כי משם נתונות ועוברות בדעת של רחל אשר כנגדה לפי ששם הם בגלוי לסבה הנ״ל וכן יכולות לבקוע ולצאת דרך העטרה להנתן בדעת רחל וזכור טעם זה. והנה אותו ההארה היוצאת מאלו הה״ג ולחוץ הוא בחי׳ אפרים. גם הבנת תיבת אפרים מורה על פו״ר וכמש״ה ואת שם השני קרא אפרים כי הפרני אלהים בארץ ענייי ונודע כי פריה ורביה הוא בהכנסת עטרה ודי בזה. ע״כ.

יסוד ז״א (החיד״א) וזו בחינת המלכות של ז״א דהיינו עטרת היסוד והוא הנקרא עטרה והיא בחינת **כי** כ׳נסת י׳שראל (וזו הכתובת הרוחנית של האתרוג רבים טועים לייחס אותו למלכות הכללית אולם הוא שייך לעטרת היסוד) וממנה נמשך השפע למלכות ואז **הפרני אלהים בארץ עניי** ארץ זו המלכות המתעברת ויולדת. **ותכלינה**[5] **שבע שני השבע אשר היה בארץ מצרים, ותחלינה שבע שני הרעב לבוא** רמז: ראה ההבדל בין ותכלינה לותחלינה אלו י״ב גימ׳ זה דהיינו, כאשר היסוד הנקרא זה מסתלק מהמלכות יש רעב בארץ וזה

[5] ותכלינה שבע שני השבע אשר היה בארץ מצרים, ותחלינה שבע שני הרעב לבוא כאשר אמר יוסף הנה נראה שיש כאן לשון נופל על לשון ותכלינה ותחילנה וזה יופי המליצה. והעניין כאשר היסוד מסתלק מעל המלכות בא רעב ואם נוריד את היסוד הנקרא זה ממילת ותכלינה נקבל ותחלינה. ויהי לשון צער על שהיה רעב בכל הארצות ובכל ארץ מצרים היה לחם ארץ מצרים זו ספירת המלכות הנקראת **תרעא** ולכן ״ארץ מצרים״ גימ׳ תרעא. היה לחם היה ייחוד זו״ן בזכות יוסף. ותרעב כל ארץ מצרים ויצעק העם אל פרעה ללחם ויאמר פרעה לכל מצרים לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו ואמרו חז״ל שאמר להם למול את עצמם שברית המילה גורם לייחוד זו״ן והברית נקראת **שלום בית** ולכן יש קשר טוב בשבע ספירות זו״ן ורמז לכך במילת תעשו שהיא גימ׳ ע״ה 777 היינו ייחוד זו״ן בשלוש עולמות: עשיה, יצירה ובריאה שהם סוד ספרת היחידות, העשרות והמאות ולכן מספר 777 מורה על ייחוד כנ״ל. עוד רמז: זה תעשו גימ׳ שלום בית.

הוא **כאשר אמר יוסף** אמר היינו מלשון את ד׳ האמרת היינו עלה והסתלק מייחודו עם המלכות ואז **ויהי** לשון צער כי יש **רעב** חוזרים זו״ן להיות באחוריים **בכל הארצות** מחמת סילוק היסוד הנקרא כל מהמלכות, עיין שבע רעב, **ובכל ארץ מצרים היה לחם.** לחם היינו ייחוד זו״ן והוא הלחם אשר הוא אוכל והוא ג״פ לחם. ב״פ לחם =יוסף הוא המשביר. **ותרעב כל ארץ מצרים ויצעק העם אל פרעה ללחם ויאמר פרעה לכל מצרים לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו** כאמור הרעב בא מחמת העדר היסוד ולכן פרעה מצווה לכו אל יוסף לכו אל היסוד ומשם יבא השבע ומכאן נקרא יוסף כלכל (מלכים א, ה). **והרעב היה על כל פני הארץ**[6] במצב של פנים יש שבע ומצב אחור יש רעב, לפיכך

[6] והרעב היה על כל פני הארץ המלכות חוזרת לאחוריים ודינים פ׳ני ה׳ארץ ר״ת גימ׳ ע״ה פ״ו זו המלכות הנקראת אלקים וכן בארץ העליונה שהיא הבינה היה רעב וגם היא נקראת אלקים וזה רמוז במילים ״על כל״ גימ׳ ע״ה **קנ״א** שהוא בבינה. ויפתח יוסף יסוד הוא המשפיע ויש יסוד תחתון המתקן את המלכות ויסוד אמא המתקן את הבינה וזה הוא ויפתח יוסף שהוא היסוד את זו המלכות הנתקנת על ידי היסוד הנקרא כל וכן היסוד העליון הנמצא בבינה הנקראת אשר ואמר בהם היינו ב׳ הם ב׳ פעמים הם עולים גימ׳ צ׳ הוא הצדיק המשביר נפיש חיי סגי ומסגי וישבר ע״ה גימ׳ ע״ב ר״ו רל״א למצרים ויחזק הרעב בארץ מצרים. וכל הארץ באו מצרימה מצרימה גימ׳ שכינה כי היכן שיש שכינה יש שפע לשבר אל יוסף כי הכל צריכים למארי חיטא והוא המשביר כי חזק הרעב בכל הארץ.

שיעור הכתוב כך הוא: פני הארץ אלו הפנים, על כל פני הארץ אלו האחוריים שזה מצב שקודם למצב פנים. במדרש תנחומא על הפרשה נאמר שאלו העשירים שהם פני כל הארץ. **ויפתח יוסף** היסוד פותח את שעריו לתת מזון למלכות הנקראת **את** וכעת יש קישור לת"ת והיסוד הנקראים **כל** ולבינה **אשר** וכעת יש זרימה של שפע מהבינה למלכות דרך היסוד הנקרא צדיק **בהם** היינו ב' הם ב"פ הם גימ' צ' (לפי הפשט חסרה כאן מילה בר) **וישבר** נוטריקון ו'כעת יש' בר' **למצרים** במלכות ובכל זאת כתוב **ויחזק הרעב בארץ מצרים** כי באוצרות הפרטיים התקלקלה התבואה. ועל דרך הסוד בזכות יוסף הצדיק שהוא מייצג את יסוד ז"א בארץ נשמר המזון באוצרות פרעה. **וכל הארץ באו מצרימה** כדי לקבל שפע צריך להתחבר לשכינה גימ' מצרימה **לשבר אל יוסף** ואל היסוד **כי חזק הרעב בכל הארץ** כדלעיל.

רמז: חזק נוטריקון חזי ק' ראו שפרחה להם ק' מן שבע ונותר רעב כי שבע=372 ורעב=272. ק' זו ק'דושה שפרחה לה ותפס הרעב את מקום השבע כמ"ש חז"ל שהיה יוקר שערים ולא ידעו מה הסיבה, בדקו ומצאו שאב ובנו באו על נערה המאורסה ביום הכיפורים. (מלחץ הזמן לא מצאתי את המקור ברם כך קבלתי מפי מו"ר כבוד הרב הגאון הרב דב ליאור שליט"א מרא דאתרא ק"ק קרית ארבע וחברון וכעת בעיר דוד).

עוד, יוסף התברך בברכת "עלי עין" דהיינו יש לו הגנה מעין הרע. ברם בדרך רמז, כאן היה רעב ויוסף סילק את האות ע' מן הרעב ונותר "בר" היינו מזון.

פרק מב

וירא יעקב[7] כיצד ראה? אלא ראה ברוח הקודש שזכה לקבל מן השכינה הנקראת **כי** כ'נסת י'שראל

[7] **וירא יעקב** ברוח הקודש כי ראיה זו החכמה והיא חכמה תתאה הנקראת חכמת שלמה **כי יש שבר במצרים** יש גימ' קרי אלו ניה"ק של אדה"ר שנפלו לקלי' מצרים **ויאמר יעקב** ויעקב שה"ס הת"ת מבקש להאמיר את לבניו האחוזים במלכות למה תתראו למה אתם נראים כשבעים כשהכל רעבים? (זוהר בראשית קצז ע"ב) כלומר למה אתם אחוזים רק במלכות עלמא דאתגליא. יעקב מבקש להאמיר אותם ולהעלותם אל התפארת ומשם ויאמר עליה נוספת הנה שמעתי אל הבינה הנקראת שמיעה כי יש שבר כתרגומו "עיבורא" כלומר תבואה אבל יש כאן רמז למידת הדין הקשה מלשון עברה ורמז לתיקון הרפ"ח ניצוצין כי רפ"ח ע"ה גימ' עיבורא, במצרים וגם השכינה ירדה עימם כי מצרימה גימ' שכינה רדו שמה רמז להם שיהיו במצרים רד"ו שנים (זוהר שם דף קצח ע"א) ולכן אנו פותחים בהגדה ב"הא לחמא עניא" כי לחמא עניא גימ' רד"ו ושברו לנו משם ושברו רומז לתיקון הרפ"ח ניצוצין שיוצאים מבחינת 'ארור המן לבחינת ברוך מרדכי כי שבר גימ' 'ארור המן' וכן 'ברוך מרדכי' ולכן ונחיה נחיה את הניצוצין ולא נמות ולא ידח ממנו נדח. על תיקון ניה"ק שנפלו בשבי קלי' מצרים ראה באריכות בספר של הרה"ג הרב נחמני "הגלות לאור הקבלה" וגם בספר "ליקוטי שושנים" להרה"ג פינחס שפירא מקוריץ התייחס לברור ניה"ק שבררו בנ"י במצרים וזה נרמז בדברי חז"ל על הפסוק "וינצלו את מצרים" שעשאוה כמצולה שאין בה דגה" כלומר שבררו את כל הניה"ק שנפלו שם.

יש שבר במצרים היינו מזון השובר את הרעב (באנגלית קורים לארוחת בקר – שוברת הרעב). חכמי הסוד אמרו כאן דברים עצומים על השבר של גלות מצרים. **ויאמר יעקב** ת״ת **לבניו** האחוזים במלכות **למה תתראו** כלומר אל תראו עצמכם שבעים ואל תהלכו בקומה זקופה כשכל העולם בצער וכ״כ בזוהר (בראשית דף קצז ע״ב) ״תא חזי, יוסף ברית שלום הוה, והוה במצרים מלכא ושליט על ארעא, ויעקב בגין דאסתלק מניה שכינתא לא הוה ידע, ועם כל דא יעקב הוה ליה תברא, בגין למזבן עבורא במצרים, וחמא דאיהו תבירא על תבירא, דיחתון בנוי למצרים. ויאמר יעקב לבניו למה תתראו, בגין דלא תחמון גופייכו אלא כרעבין, כגוברין דלית לון שבעא. אמר רבי חזקיה, ודאי רזא הכא, דהא בכל זמנא דצערא איהו בעלמא, לא בעי בר נש לאחזאה גרמיה בשוקא, בגין דלא יתפס בחובוי, ועל דא אמר למה תתראו והא אתמר. דבר אחר, וירא יעקב כי יש שבר במצרים, עבור ממש, דהא קב״ה על דא שדר כפנא בעלמא, בגין לנחתא ליעקב ובנוי לתמן, ועל דא חמא בני ארעא דהוו מייתין מתמן עבור. וירא יעקב כי יש שבר במצרים, בשעתא דמית יצחק אתו יעקב ועשו למפלג, עשו נפק מחולקיה דארעא ומכלא, ויעקב דיסבול גלותא יטול כלא, ועל דא חמא ההוא תבירא דהוה ליה במצרים הוא ובנוי למסבל גלותא, ועל דא ויאמר יעקב לבניו למה תתראו, מקמי דינא דלעילא, דלא ישתכח עלייכו מקטרגא,

ויאמר הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה, הא אוקמוה רד״ו חושבן דא הוו ישראל במצרים.

ויאמר הנה שמעתי ברוח הקודש **כי יש שבר במצרים** יש צער הגלות והוא יהיה **רדו** שנים והגואל יהיה **שמה** משה **ושברו** ובצער הגלות תקנו את ארץ ישראל היא המלכות שיש בה שם אלקים כמנין **לנו** ונקראת **משם** שם ונחיה בה בקיום תורה ומצוות **ולא נמות** במקום אחר ללא תורה ומצוות. **וירדו אחי יוסף**[8] מארץ ישראל שיש בה **עשרה** עשר קדושות **לשבר בר ממצרים** לשבור את קלי׳ מצרים ונכנסו בעשרה שערים שונים כדי להכניע עשר כחות הקלי׳ כי זה לעומת זה עשה וכו׳. כתבו המקובלים עשרה וכי איני יודע שהיו עשרה? אלא לומר לך שהם התגלגלו בעשרת המרגלים ששלח

[8] **וירדו** כדי לתקן את ניה״ק יש לרדת וזה התהליך שקרה ליהודה ״וירד יהודה מאת אחיו״ שירד לתקן ניצוץ משיח בן דוד וכן ׳ותצא דינה׳ שיצאה ממדרגת המלכות לראות בבנות הארץ ובזה תקנה ניצוץ רבי חנינא בן תרדיון, **אחי יוסף** הם מושרשים במלכות והם אחים ליוסף שה״ס ספירת המלכות והם **עשרה** כי המלכות נקראת מעשר **לשבר בר** אלו רב ניצוצין כמ״ש בספר מגלה עמוקות על התורה - פרשת קרח – ״משה כשהוציא ישראל ממצרים העלה ר״ב ניצוצות כי מתחלה הי׳ מוטל על יוסף הצדיק שירד למצרים לשבור בר ז״ש (בראשית מה) רב עוד יוסף בני חי ועליהם אמר פרעה הן עם בני ישראל ר״ב ועצום ממנו שיעלו רב ניצוצות״ ואמר לעיל ״ושברו לנו״ רב+לנו=רפ״ח. **ממצרים** ממקום נפילת ניה״ק. רמז׃ מצרים גימ׳ טרף סמ׳.

מרע״ה, עיין בהערה[9], והם הם עשרת הרוגי מלכות. **ואת בנימין** שה״ס יסוד נוק׳ שהיא **אחי יוסף** אח

[9] כתב האר״י הקדוש בשער הגלגולים - הקדמה לו - ועתה נבאר ענין המרגלים, דע, כי אלו העשרה מרגלים טרם שהלכו לרגל את הארץ, נתעברו בהם נשמות השבטים, עשרה בני יעקב ממש, וז״ס מ״ש להם יוסף לאחיו מרגלים אתם, רמז להם שהיו עתידים להתעבר במרגלים. גם ז״ס מ״ש בריש פרשת שלח לך, כלם אנשים ראשי בני ישראל המה, כי הם ממש בני ישראל סבא, ולכן לא כתיב ראשי אלפי ישראל, אלא ראשי בני ישראל. ואמנם אחר שנתייעצו בעצמם להוציא דבה על הארץ, והיו רוצים לחזור לבא אל משה ולדבר תועה, אז נסתלקו מהם נשמות השבטים שנתעברו בהם, כנודע כי מי שהוא מבחינת עיבור מסתלק כשירצה, משא״כ בבחי׳ גלגול. וזהו הטעם מש״ה בתחלה, וישובו מתור הארץ מקץ מ׳ יום, ואח״כ שהזכיר ששבו, חזר והזכיר ההליכה, באמרו וילכו ויבואו אל משה ואל אהרן, והיל״ל ויבואו, ולא וילכו, ורז״ל דרשו כפי הפשט מקיש הליכתם לביאתם וכו׳. והענין הוא כפי הסוד, כי וילכו חוזר אל נשמות השבטים, שהלכו ונסתלקו מהם, כאשר שבו מתור הארץ בעצה רעה. ומלת ויבאו ,חוזר אל המרגלים בעצמם, שבאו לבדם בלתי עבור נשמות השבטים בהם. ואמנם ביהושע וכלב לבדם, נשאר בהם סוד העבור, כי אפרים בן יוסף נתעבר ביהושע, ויהודה בכלב, לפי שלא חטאו. וזש״ה, וכלב בן יפונה ויהושע בן נון חיו (בטעם מלרע) מן האנשים ההם ההולכים, פירוש, כי אלו נשארו חיים, מבחינת נשמות השבטים אביהם שנתעברו בהם, ולא נסתלקו מהם אח״כ בביאתם, כי כמו שבהליכתם היו עמהם, כך היו בביאתם, וזש״ה חיו מן האנשים ההם ההולכים וכו׳. ויחזור אומרו האנשים ההם, אל אפרים ויהודה שהיו עמהם בהליכתם, וז״ש ההולכים ,

ירמוז כי אלו חיו מן האנשים שהלכו, ולא מאותם שבאו שלא כמו ההליכה. ולפי שכלב נתעבר בו יהודה, לכן נאמר בו, יען כי מלא אחרי ה׳, ירצה, כי יהודה הוא חבור יהו״ה ד׳, וירמוז, שהוא סוד האחורים הנתקנים מן ד׳ שביהודה, לשם יהו״ה שבו. ולפי שנתקיים בכלב עבור יהודה, אמר יען כי מלא אחרי יהו״ה, המתקן את אחור של ההוי״ה כנזכר. גם מפני שכל״ב הוא בחי׳ אליעזר עבד אברהם, לכן כתוב בו ויבא עד חברון. ואמרו רז״ל שהלך להשתטח על קברי האבות, כי אברהם הוא הראש שלהם, והוא היה עבדו, לכן עתה הלך שם. וגם כי הנה כלב ואלעזר הם בחי׳ שם הוי״ה דב״ן כנז׳. ואמנם אליעזר נקרא ע״ש שהוא בחי׳ התעוררות החתן, והוא משמש ועובד אל החסד שהוא אברהם, וזהו אליעזר עבד אברהם, ר״ל, עז״ר א״ל, כי הוא עוזר לשם א״ל, שהוא חסד אל, והוא אברהם, וע״כ הלך להשתטח עליו:

כתב הרקאנאטי זללה״ה: ואני תמיה על מה שמצאתי בליקוטי הרב רבי אליעזר ז״ל בזה הלשון כל מה שאירע ליוסף בו לקו עשרה הרוגי מלוכה ושמות עשרה שבטים שמכרו את יוסף עולין כשמות עשרה הרוגי מלוכה עכ״ל ז״ל. ולא עלה לידי החשבון הזה רק אם נכתוב רבי חנניה בן תרדיין בשני יודין ויהיו העשרה הנזכרים רבן שמעון ורבי ישמעאל ורבי עקיבה ורבי חנניה בן תרדיון ורבי טרפון ורבי יהודה בן בבא ורבי אלעזר בן שמוע ורבי ישבב הסופר ורבי יהודא הנחתום ורבי חוצפית התורגמן סך שמותם בגימטריא אלפים ושמנה מאות וחמשים ושמנה. וכן עולה סכום שמות השבטים עם זבולן בוי״ו אחד לבד יוסף ובנימין.

ליסוד ז״א **לא שלח יעקב**[10] כדי שיעקב אע״ה שה״ס הת״ת לא יאבד כלי משענתו **את אחיו** עם אחיו המושרשים במלכות הנקראת **כי** כ׳נסת י׳שראל **אמר פן יקראנו אסון** חשש מאחיזת הקלי׳ הנקראת **אסן** והיא הקלי׳ המקטרגת בעת הסכנה (פרדס רמונים). **ויבאו בני ישראל לשבר בתוך הבאים כי היה הרעב בארץ כנען, ויוסף** יסוד ז״א **הוא השליט על הארץ, הוא המשביר לכל עם הארץ** האחוזים במלכות **ויבאו אחי יוסף וישתחוו לו אפים ארצה** כאן התגשם חלום השבלים ונהפך הגלגל מעבד למלך ומנשלט לשולט. כך כתוב בזוהר (בראשית דף קצח ע״א) ויוסף הוא השליט על הארץ וגו׳, רבי ייסא פתח ואמר, (תהלים כז ו)

---

[10] ואת בנימין **שה״ס נקודת ציון שהוא** אחי יוסף **אח ליסוד ז״א** לא שלח יעקב את אחיו כי אמר פן יקראנו אסון **פן יתפס בקלי׳ הקשה ולא יתקן, נלע״ד שמילת אסון הינה הקלי׳ כי מספר 11 מורה על הקלי׳ בסוד י״א יריעות עזים ומספר אסון 117 עם 4 אותיות הינם 121 כמנין י״א פעמים י״א.** ויבאו בני ישראל לשבר בתוך הבאים **להשתתף בצער כולם כי היה הרעב בארץ כנען והעניין הוא שהם באו לתקן את השכינה ולכן היו עשרה כי היא עשירית והיא הנקראת כלה ואם נספור עשר במדידה כזה: א + ב + ג + ד וכו׳ עד י׳ נקבל 55 כמנין כלה. כמו״כ המלכות נקראת שכינה ושכינה גימ׳ שפ״ה כמנין 1 בריבוע + 2 בריבוע....10 בריבוע. אחור שלהם כלומר: א אב אבג עד י גימ׳ 220 כמנין ״רב חי״ כי כאשר רבים עושים את המלאכה הם יכולים לתקן את ר״ב ניה״ק. עיין לקמן ״רב עוד יוסף בני חי״.**

ועתה ירום ראשי על אויבי סביבותי, ואזבחה באהלו זבחי תרועה, אשירה ואזמרה ליהו״ה, תא חזי, כד קב״ה אתרעי ביה בבר נש, זקיף ליה על כל בני עלמא, ועביד ליה רישא דכלא, וכלהו שנאוי אתכפיין תחותוי. דוד מלכא שנאו ליה אחוי דחו ליה מנייהו, קב״ה ארים ליה על כל בני עלמא, אתא חמוי ערק מקמיה, קב״ה ארים ליה על כל מלכותיה, וכלהו הוו כרעין וסגדין קמיה, ויוסף דחו ליה אחוי, לבתר כלהו כרעו וסגידו קמיה הה״ד **ויבאו אחי יוסף וישתחוו לו אפים ארצה.**

כתב הרקאנאטי זללה״ה **ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל וגו׳.** כבר ידעת כי הצדיק הוא מעיין הברכה אל הארץ העליונה (המלכות) והוא השליט זהו והוא השליט על הארץ. ובספר ״שבעה היכלות״ אמרו יוסף הצדיק הוא עמודא דעלמא והנה שמר את בריתו כענין בועז. ובספר הזוהר (בראשית י״ז א׳) אמר על מדת יסוד הנקרא מוסף יסודא דעלמא איקרי מוסף וכו׳ וכן שם יוסף.

וירא כל ענין ראיה בדרך הסוד זו המשכת החכמה מ**יוסף** שהוא יסוד ז״א אל המלכות הנקראת **את** שבה מושרשים **אחיו** עיין י״ב שבטים **ויכרם** והוא ממשיך למלכות עשר שמות הוי״ה כמנין כרם עם י׳ שמות שזו אות י׳ של ויכרם מאיתו שהוא סוד ו׳ ברם ההשפעה לא היתה במצב פנים אלא במצב אחוריים וזה הוא **ויתנכר** נעשה להם כנכרי

וההשפעה אצלם היתה עם דינים ונחשב שקבלו י״ס של **אליהם** שמות אלקים **וידבר** דיבר גימ׳ גבורה **אתם קשות** והם קבלו השפעה מלאה דינים **ויאמר אלהם מאין באתם** כמו שאמר התנא באבות (פ״ג, א) ״דע מאין באת״ **ויאמרו מארץ כנען לשבר אכל** אמרו לו אנו אחוזים במידת הדין הנקראת צדק וכנען עם ד׳ אותיות גימ׳ צדק. **ויכר יוסף את אחיו** כבר אמר לעיל ומה ת״ל ויכר יוסף את אחיו לומר לך שהוא מכיר אותם לתת להם בר והם לא הכרהו ומכרו אותו לעבד. עוד, יוסף נתן להם שפע מ״ד בצורת עסמ״ב שהוא עם ד׳ אותיות גימ׳ ויכר והם לא העלו אותו בחזרה למ״ן שהוא מניין הכרהו שהוא מניין עסמ״ב עם ד׳ שמות. **ויזכר** כל זכירה היא **יוסף** ביסוד ומשם נמשך השפע למלכות הנקראת את וממנה באים **החלמות** כי החלום בא מנצח הוד של המלכות והנבואה מנצח והוד של התפארת. ענין החלום זו המשכה דקה מבינה הנקראת **אשר** והיא כוללת בתוכה שפע חב״ד וזה הוא **חלם** ח=חכמה ל=בינה ם=דעת כי יש בו ד׳ חלקים חו״ב חו״ג וכל שפע י״ס נמשך **להם** לאחים האחוזים במלכות ויאמר אלהם מרגלים אתם אתם תתגלגלו במרגלים (האר״י הקדוש) וברמז שמעתי: מרגלים ר״ת מ׳בני ר׳חל ג׳נבתם ל׳ישמעלים י׳וסף מ׳כרתם. **לראות את ערות הארץ באתם.** בכתבי רבי נחמן מברסלב כתוב שעיקר זוהמת קלי׳ מצרים זה פגם הברית ולכן נקראת ערות הארץ. בדרך רמז ניתן לאמר שיוסף מאשים אותם שבאו לגנוב שפע ממלכות דמצרים שהיא

הא אחרונה והיא הנקראת תרעא תרעא+ה=ערות. הארץ גימ׳ אלקים דההין כזה: אלף למד הה יוד מם ע״ה גימ׳ הארץ. וכן ״ארץ מצרים״ גימ׳ תרעא. או שבאו לקחת השפע הבא מן הת״ת למצרים כי כ״ו פעמים כ״ו גימ׳ ערות. **ויאמרו אליו** האחים האחוזים במלכות מאמירים ועולים ליסוד ואומרים לו, אתה מאשים אותנו שאנו באים לגנוב את שפע המלכות? **לא אדני** לא באנו לגנוב שפע מהמלכות ששם יש שם אדנות **ועבדיך באו לשבר אכל. כלנו בני איש אחד נחנו** למה לא אמרו אנחנו כמו שאמרו בהמשך? על כך ענה הזוהר (דף ר ע״א) כי חסר מהם יוסף בן א׳חד ולכן חסרה אות א׳ **כנים אנחנו לא היו עבדיך מרגלים. ויאמר אלהם לא כי ערות הארץ באתם לראות** אמר להם, באתם לגנוב את השפע הנשפע למלכות מן התפארת ומהבינה. התפארת שיש בה שם הוי״ה גימ׳ כו כשהיא כלולה הרי כו׳ פעמים כו גימ׳ ערות ומבינה נשפע מילוי שם ס״ג שהוא גימ׳ לז׳ גימ׳ הבל הרמוז כאן בר״ת ה׳ארץ ב׳אתם ל׳ראות.

במאמרים קודמים אמרנו שיוסף הצדיק האחוז ביסוד ז״א מנסה כל העת להעלות את שורש נשמות אחיו אליו וזה כתוב כאן **ויאמרו** הנה יש כאן האמרה ועליה **שנים עשר עבדיך** אנו אחוזים בי״ב גבולי אלכסון שבמלכות הנה עולים אנו אליך וכעת **אחים אנחנו** כמ״ש בזוהר הקדוש על פסוק (תהלים קלג, א) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד האמור על המאור הקטן והמאור הגדול

זו״ן כשהם בקומה אחת **בני איש** בני יעקב אע״ה הנקרא איש (בראשית כז, יא) איש חלק, או בני א׳ברהם י׳צחק ישׂ׳ראל והנה כעת כולנו גוי **אחד** א׳ זה יעקב חד=יב אלו י״ב השבטים, ברם כאן הם נכשלים כי הם מודים שלא עלו עדיין אל התפארת לגמרי ואמרו שהם עדיין אחוזים **בארץ כנען** במלכות ברם **והנה הקטן** קטן עם אותיות גימ׳ בנימין שהוא יסוד דנוק׳ הנקראת את עלה אל **אבינו** ת״ת שזו מדרגת **היום והאחד איננו** האחד המיוחד והמאחד שיש בו י״ב פעמים אחד הוא יוסף איננו. שוב מנסה יוסף להעלות את שורש נשמות אחיו אליו ומנסה להסביר להם שהם חסרים אם לא יעלו אליו **ויאמר** רוצה הוא להעלות אותם **אלהם** אל הם אל התפארת שיש בה שם מ״ה דרך **יוסף** היסוד ומשם יכולים לעלות אל הבינה הנקראת **הוא** והיא נקראת **אשר** ואל החכמה הנקראת קודש **דברתי** דבר תי דבר ענינו הנהגה אל הקודש גימ׳ תי ומשם אל הכתר הוא אות א׳, כי הוא א׳ לספירות, ואמר להם **אלכם** א׳ לכם הוא רק אם תרצו **לאמר** לעלות ולהתקדם כי כעת אתם במלכות בחצי התחתון שלה תנהי״ם כדלקמן: **מרגלים** בנצח והוד שני רגלים וכן **אתם** בתפארת הנקראת אמת אותיות אתם, בנימין ביסוד שלה. מלכות דמלכות אלו ד׳ אמהות בסוד הנה ערשו ערש ברז״ל כי מטה זו המלכות וברז״ל ר״ת ב׳להה ר׳חל ז׳ילפה ל׳אה.

יוסף מנסה ללא הרף להעלות את אחיו המושרשים במלכות שיש בה אור הנפש אל התפארת שיש בה את אור הרוח והוא אומר להם, אתם חסרים את אור הרוח ועליכם לעלות אל העטרה שהיא מלכות של הת"ת הרמוזה כאן במילה **בזאת** כלומר ב' זאת. זאת ראשונה זו המלכות כללית והב' זו העטרה **תבחנו** אם תעלו אליה הרי שתתבררו ותזכדכו ותקראו צדיקים כי היסוד נקרא **חי** אתם כעת במלכות הנקראת פה ואין ראוי שתהיו שם **פרעה** פה רע כי מי שנשאר במדרגת נפש לא יזכה לטוב הצפון ומיד עליכם לעשות תשובה ולהתעורר כי התשובה נקראת **אם** שנאמר (משלי ב, ג) "כי אם לבינה תקרא" ואז **תצאו מזה** תצאו ותעלו מהיסוד הנקרא זה ואין דרך אחרת זולתי התשובה **כי אם בבוא** רק אם תעשו תשובה הנקראת אם ואז **אחיכם הקטן** אתם שהייתם במלכות במוחין דקטנות תעלו הנה אל הת"ת שיש בה ו"ק שכל אחד כלול מי' ספירות גימ' 60 כמנין "**הנה**" וזו קומת רוח.

הנה כאן מראה להם יוסף את הדרך ישכון בה אור וכ"כ בספר "אוהב ישראל" (ליקוטים חדשים - פרשת מקץ) בזאת תבחנו, דהיינו עם מדריגה **זאת** שכינתא קדישא תבחנו בגלות, **חי פרעה אם תצאו מזה**, ר"ל מן הגלות המר כי אם בבוא אחיכם הקטן הנה, דהיינו כשיבוא משיח בן דוד שנקרא קטן כמש"ה (שמואל א' יז, יד) ודוד הוא הקטן. שלחו מכם אחד, דהיינו שתוציאו מכם ייחוד שמע

ישראל ה' אלהינו ה' אחד. כנודע מכוונת האר"י ז"ל עד כמה הייחוד הזה מגיע בעולמות העליונים הקדושים, ואז בזכות זה ויקח את אחיכם, ר"ל שיבוא משיח בן דוד, ואתם האסרו ויבחנו דבריכם כו', ר"ל כנ"ל שתהיו בגלות. כי מרגלים אתם שתהיו בגלות הרגלין כנ"ל.

לפי זה יבוא באור הפסוק כך: **שלחו מכם אחד** עשו ייחוד של שמע ישראל ד' אלקינו ד' אחד ותהיו גוי אחד כי כעת **ויקח את אחיכם** אחיכם שחסר יגיע **ואתם** בזכות התשובה תעלו לקומת הת"ת היא אות ו' והיא הנקראת אמת היינו ואתם ובזכות עליה לת"ת תזכו לעלות לבינה הנקראת הוא שיש בה עשר הויות והיינו **האסרו** אותיות הוא (בינה) סר הם גימ' עשר הויות **ויבחנו דבריכם**[11] **האמת**

[11] מצאתי בספר הפליאה - ד"ה מלכות עתה באנו בשער המלך: "והנה יוסף אמר לאחיו שלחו מכם אחד ויקח את אחיכם ואתם האסרו ויבחנו דבריכם האמת אתכם ואם לא חי פרעה כי מרגלים אתם, ר"ל אם נהיה מקובצים למטה יהיו גם השבטים מקובצים למעלה וה' עם אמת אתכם. וזהו ויבחנו דבריכם דברים שאתם דוגמתם ואם לאו אם זה הקטן איננו נפרדת החבילה ותקבלו פרנסה וחיים מפרעה זהו חי פרעה. כי מרגלים אתם ר"ל בחרתם בכוחות הטומאה ואם תביאו את אחיכם ונהיה דוגמא עליונה ונפרה ונרבה ונעלה לששים רבוא אז נהיה שלימים וראוים לצאת מן הגלות. ולקבל התורה וזהו האמת אתכם. והנה האמת הוא תימ"א בתורה. א"ל ר' ולמה אמר אתכם והוציא עצמו מן הכלל, א"ל כתיב ויאהב יעקב את יוסף מכל בניו כי נמשך אחריו זהו הו' (תפארת)

ומשך הו׳ (יסוד) ואמת גם שניהם. ר״ל גם יוסף נקרא אמת כיון שהוא משך הו׳ הוא אמת כיעקב שהוא הו׳ ואמר האמת אתכם אני (יסוד) ויעקב (תפארת) וה׳ אחרון שבשם בן ד׳ (מלכות) נהיה אתכם. ע״כ. ולפי דרכנו שלחו מכם אחד את המיוחד שבאחים הוא ראובן (עיין כלי יקר) ויקח את אחיכם בנימין יסוד נוק׳ ואתם נמצאים במלכות ולכן האסרו בבית מאסר כמ״ש התרגום ״בית מטרא״ שזו בחינת מלכות והיא בחינת ה״שמור״ ובה כל השמירה ויבחנו דבריכם האמת אתכם ונראה אם האמת אתכם כלומר אם אתם מסוגלים להגיע לתפארת הנקראת אמת ואם לא חי פרעה כי מרגלים אתם וכל זה כדי לעורר אותם לשוב על חטא מכירתו. ויאסף אתם אל משמר שלשת ימים כתוב בזוהר בראשית (דף ר ע״ב) ״ויאסוף אותם אל משמר שלשת ימים, אמר רבי אלעזר, הני תלת יומין אמאי? אלא הני תלת יומין לקביל תלת יומין דשכם, דכתיב (בראשית לד כה) ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים. תא חזי מה כתיב ביה, ויאמר אליהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו, לאחזאה דלא עבד איהו כמה דאינון עבדו בשכם, דגרמו לאנשי שכם לקבלא עלייהו האי זאת רזא דברית, ולבתר דעבדו קיומא דא קטילו לון, ולא אשתאר מנהון חד, ואיהו מה כתיב זאת עשו וחיו, מאי טעמא, בגין דאת האלהי״ם אני ירא, נטיר קיימא, וכל גלגולא דא לא הוה אלא בגיניה דבנימין. ע״כ. לפי דברי רבי אלעזר רצה יוסף לעורר אותם לשוב על מעשה שכם. ולפי דרכנו המלכות היא נקראת משמר שנאמר (נחמיה ד,טז) ״והיו לנו הלילה משמר״ ולילה זו במלכות וכל שמירה היא במלכות והיא ניזונת מנה״י שהם שלושת ימים או מג׳ קוין (רמח״ל) שהם שלושת ימים. ויאמר אלהם יוסף שוב יוסף מנסה להעלות אותם אליו ביום השלישי לאחר שהמלכות קבלה את אור היסוד זאת עשו אתם עושים את המלכות הנקראת **זאת** וחיו ועליכם

להמשיך לה חיים מהיסוד הנקרא **חי** כי היא מלאה גבורות את האלהים את המלכות הנקראת **את** ונקראת אלקי-ם ונקראת **אני** והיא נקראת ירא יראה כי היא כעת מלאה דינים וזה הוא "ארץ יראה" וכאשר ממשיכים לה חיים אז "ושקטה". אם כנים אתם אחיכם אחד יאסר בבית משמרכם כתרגומו "בבית מטרתכון" היינו ישאר במלכות הנקראת **מטרה** ואתם לכו הביאו שבר רעבון בתיכם המזון נקרא שבר כי הוא שובר את הרעב ולכן בלשון האנגלית ארוחת הבקר תקרא "שוברת רעב" ובדרך סוד ההבדל בין רעב לשבע הוא שברעב יש אות ר' ובשבע אות ש' ואותיות "עב" משותפות. ההבדל בין ר' לש' הוא שר' הוא אחוריים וש' הוא פנים של שם אלקים ולכן נקרא שבר על שם ש' שבאה במקום ר'. ובדרך רמז שבר שם יש מזון, שם בר. ובדרך דרוש יש שבר במצרים זה שבר גלות מצרים. ואת אחיכם הקטן בנימין שהוא יסוד נוק' **נקודת ציון** תביאו אלי ויתחברו שני היסודות ויאמנו דבריכם ולא תמותו כשתתחברו ליסוד ולת"ת תחזרו להיות בני אל חי ויעשו כן מה עשו? אלא שהתעוררו לשוב וזה ההמשך. ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת שתי הזרקות במילים אבל אשמים רומזות באצבע על העבודה הפנימית העמוקה של האחים שחקרו דקדקו ולא מצאו חטא זולת מכירת אחיהם.

זוהר בראשית דף ר ע"ב "ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו וגו', ויאמרו איש אל אחיו דא שמעון ולוי, כמה דהוה בקדמיתא, דכתיב (שם לז יט) ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלומות הלזה בא, מה להלן שמעון ולוי, אוף הכא שמעון ולוי, תא חזי מאן איש ומאן אחיו, אלא איש דא שמעון, כתיב הכא איש, וכתיב התם (במדבר כה ו) והנה איש מבני ישראל בא, מה להלן

אתכם יתברר אם אתם בתפארת הנקראת אמת **ואם לא** תעשו תשובה **חי פרעה כי מרגלים אתם** הרי שאתם תשארו ברגליים. כדי לזרז אותם לתשובה מראה להם יוסף מה זו קומת מלכות היא הנקראת בית כנסת מקום אסיפת הקהל **ויאסף אתם אל משמר** והיא הנקראת שמירה **שלשת ימים** רמז להם שהם משיגים כעת רק נה״י של המלכות שזו הארת נפש נמוכה.

מתוך המפרשים: מה ענין ג׳ ימים? כתב בזוהר (בראשית דף ר ע״ב) ויאסוף אותם אל משמר שלשת ימים, אמר רבי אלעזר, הני תלת יומין אמאי? אלא הני תלת יומין לקביל תלת יומין דשכם, דכתיב (בראשית לד כה) ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים. תא חזי מה כתיב ביה, ויאמר אליהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו, לאחזאה דלא עבד איהו כמה דאינון עבדו בשכם, דגרמו לאנשי שכם לקבלא עלייהו האי זאת רזא דברית, ולבתר דעבדו קיומא דא קטילו לון, ולא אשתאר

משמעון אוף הכא נמי שמעון. ובגין דאהדר בתשובה ובכה ואתנחם על דא, ואמר ללוי אבל אשמים אנחנו, על דא אתבני מזליה שור, כגוונא דמזליה דיוסף שור, דכתיב (דברים לג יז) בכור שורו הדר לו, ומזליה דשמעון שור איהו, ועל דא ויקח מאתם את שמעון, בגין דלא יקטרג בהדיה דלוי, בגין דשמעון ולוי כד מתחברן תרוייהו יכלי לקטרגא. ע״כ. **שמעון** זו הבינה דמלכות **ולוי** תפארת דמלכות וזו בזעיר אנפין התחברות מלכות לתפארת ובינה שזו ראשית העבודה להעלות מ״ן.

מנהון חד, ואיהו מה כתיב זאת עשו וחיו, מאי טעמא, בגין דאת האלהי״ם אני ירא, נטיר קיימא, וכל גלגולא דא לא הוה אלא בגיניה דבנימין.

כתב בעל הטורים – אל משמר שלשת ימים - כנגד ג׳ דברים שעשו לו. ויפשיטו את יוסף את כתנתו (לעיל לז, כג). וישליכו (שם כד). וימכרו (שם כח).

סיכום ביניים: ראינו כיצד יוסף הצדיק האחוז ביסוד ז״א מנסה להעלות את שורש נשמת אחיו האחוזים במלכות שזו קומת נפש אליו. וכעת הוא מתחיל להפעיל עליהם לחץ כדלקמן:

ויאמר אלהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו יש הבדל גדול בין זאת לוזאת, זאת זו המלכות כשהיא לא מחוברת לת״ת ואז היא נקראת צדק ומי שאחוז בה נחשב מת כי (משלי ה, ה) ״רגליה יורדות מות״ ואין לו קשר לת״ת וממילא לא לבינה הנקראת חיים. כעת אומר להם יוסף אתם אחוזים רק במלכות הנקראת זאת והיא בחינת עולם העשיה עשו, אם תתחברו אלי שאני היסוד תזכו להתחבר לבינה ותחיו ועוד אומר להם **את האלהים אני ירא** אני כבר זכיתי ליראת הרוממות שהיא יראה עילאה הבאה מתוך אהבת הבורא ויראתו והיינו אני ירא. כדי לעלות ממלכות ליסוד צריך להקדים התעוררות התשובה וזה הוא אם התשובה היא בבינה הנקראת **אם** מהפסוק במשלי ״כי אם לבינה תקרא״. אמר להם יוסף אם תעשו

תשובה תעלו מהמלכות הנקראת אמונה וזה הוא **כנים** תירגם יהונתן "מהמנין" היינו בני האמונה ותעלו אל התפארת הנקראת **אתם** אותיות אמת. וכעת מזהיר אותם על ייחוד תדירי בין יסוד ומלכות **אחיכם אחד** על עצמו רמז שהוא יוסף כי יוסף גימ' י"ב פעמים אחד (12*13=156) ושקול כמו כל השבטים **יאסר בבית משמרכם** כמו מלך אסור ברהטים היינו עליכם לקשר את היסוד לבית משמרכם זו המלכות כי בה השמירה, **ואתם לכו** וכן לייחד ת"ת עם מלכות ייחוד זו"ן כי ת"ת זו האמת ולכו זו הכלה וכאשר יש ייחוד זו"ן יש שפע וזה הוא **הביאו שבר רעבון בתיכם.** לפי מה שהתבאר בערך שבר יהיה הפירוש כך: מייחוד זו"ן יהיה שפע לבי"ע ויהיה תיקון למיתת המלכים ויחזרו העולמות למצב פנים בפנים. עוד מדגיש להם יוסף שהוא יסוד ז"א ואת זה מה שאמרנו לייחד את ו=תפארת עם המלכות הנקראת **את** אולם לא די בכך אלא יש לייחד את **אחיכם הקטן** זה בנימין נקודת ציון **תביאו אלי** לייחדו עם יסוד ז"א ובכך **ויאמנו** ו=תפארת אמנו זו המלכות הנקראת אמונה ואז יהיה מיתוק למלכות הנקראת דיבור **דבריכם** דברי גימ' גבורה כם=תפארת שיש בה ו"ק ובהם י"ס וזה הוא ייחוד גמור של זו"ן ולכן **ולא תמותו** כי כך תהיו אחוזים בת"ת הנקראת עץ החיים **ויעשו כן** האחים מקבלים את עצת יוסף ומתעוררים בתשובה.

ויאמרו הם מתחילים לעלות מהמלכות אל התפארת **איש אל אחיו** איש רומז למלכות הנקראת יראת שמים א׳ני י׳ראת ש׳מים ר״ת איש ואח זו הת״ת כידוע מפסוק (שיה״ש ח, א) מי יתנך כאח לי. **אבל** כמו שתירגמו אונקלוס ויהונתן ״בקושטא״ באמת וכנזכר בגמ׳ עירובין דף מא כתב שם רש״י אבל = באמת, הפירוש האחים מתכוונים לעלות לת״ת הנקראת אמת ולהגיע לקומת יעקב אביהם כי (מיכה ז, כ) ״תתן אמת ליעקב״ **אשמים אנחנו** חסרים אנחנו מאור הרוח **על** שזו קומה מעלינו כי כעת אנו רק נפש ואילו **אחינו** אחוז באור הרוח. אם נזכה לרוח נוכל לקבל נשמה המקננת בבינה הנקראת **אשר** וכן לחיה המקננת בחכמה כי **ראינו** ראיה זו חכמה. אכן כן יוסף אחינו מיצר על מצבנו שאנו בקומת נפש וזה הוא **צרת נפשו** וממקומו **בהתחננו אלינו** הוא ממשיך חן כי נח מצא חן **ולא שמענו** לא עשינו תשובה **על כן באה אלינו הצרה הזאת** ועדיין אנו במלכות. כי במלכות מקנן שם אלקים וכשהוא במילוי ההין גימ׳ צרה כזה: אלף למד הה יוד מם.

כל ענייך **ויען**[12] הינו הרמת קול כמ״ש רש״י (דברים כו, ה) על ״ועניתי ואמרת״ האמור במקרא ביכורים.

---

[12] ויען ראובן ראובן אותיות אור ב״ן הוא אור המלכות והוא המעורר אותם להתחבר אל הת״ת שהיא סוד אות ו׳ וזה הוא ״ויען״ אותיות עני ו׳ אתם לאמר כלומר עלו אל התפארת הנקראת אמת והעליה בשם מ״ב גימ׳ הלוא ואז המלכות הנקראת אמרתי אמרת ד׳ אליכם לאמר עליכם

לעלות אל תחטאו בילד אל תפגעו ביסוד ז״א כי זו ראשית הגלות ולא שמעתם וגם דמו הנה נדרש למה דמו ולא נפשו או גופו? רמז להם על דם שעיר העזים שהביאו לאביהם. ובדרך סוד ״ולא שמעתם״ לא הייתם תדיריים בתשובה הנקראת שמיעה ודמו גימ׳ 50 רמז *לשש״ב* ואם אין מוחין דבינה גם הת״ת מסתלקת וזה הוא הנה נדרש הנה גימ׳ 60 סוד הת״ת והיא חסרה ונדרשת. והם לא ידעו והם לא היו אחוזים בקו אמצע שה״ס הדעת כי שמע יוסף ויסוד ז״א חפץ תמיד להביאם לעשות תשובה וזה הוא ״כי שומע יוסף״ כי כאמור השמיעה בבינה כי המליץ בינתם אל תקרי בינותם אלא בינתם כדברי השערי אורה (שער שמיני) שהבינה תקרא מליץ כי היא מחברת ג״ר אל ז״ת. האחים עדיין לא התעוררו דיו בתשובה. ויסב מעליהם ויבך הבכיה מוסברת בהקדמת ספר הזוהר במאמר שהקב״ה מטיל שתי דמעות לים הגדול ושם הסביר הרב בעל הסולם שכל ענין יציאה מחוץ למדרגה נקרא בכיה וכאן יוסף יוצא מכליו מצער על אחיו שאינם מתעוררים בתשובה וישב אלהם שוב הוא שב אליהם כדי לעוררם לתשובה וידבר אלהם ויקח מאתם את שמעון שמעון דייקא כי השמיעה בבינה כאומר להם עד מתי? ויאסר אתו לעיניהם כתוב בזוהר בראשית דף ר ע״ב ״ויאסור אותו לעיניהם, הא אוקמוה לעיניהם אסרו, ולבתר דנפקו הוה מאכיל ליה ומשקי ליה, ואי תימא דרעותא דיוסף איהו, בגין דכתיב (משלי כה כא) אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים, אי הכי יוסף דאיהו זכאה היכי עביד הכי, דהא כתיב (שם) כי גחלים אתה חותה על ראשו, ויהו״ה ישלם לך, אלא ח״ו דיוסף להכי הוא דחייש, אלא כבר נש לאחוי הכי נמי הוה עביד, ואתנהיג עמיה באחוה ולא בגוונא אחרא, ולא עמיה בלחודוי, אלא עם כל אחוי, כמה דכתיב ויצו יוסף וימלאו את כליהם בר

ובדרך סוד הרמת קול זו הבינה הנקראת הבל והיא מילוי ס״ג שעולה ל״ז גימ׳ הבל וראובן הוא סוד הראיה שזו החכמה דהיינו יש פה העלאת מ״ן לחו״ב הבאה מהתעוררות ניצוצי תשובה בנשמות האחים **וראובן** הראשית מעורר אותם ואומר להם **אתם לאמר** הבה ונעלה אל הת״ת הנקראת אמת ועוד מחזק ואומר להם: אם נגיע אל הת״ת אפשר שנעלה אל הבינה הנקראת **הלוא** לאה ואות ו׳ שבמילת הלוא רומז אל הת״ת **אמרתי אליכם** אפשר לעלות עד החסד הנקרא מיכאל שהוא אותיות אליכם **לאמר** ואמר להם **אל תחטאו בילד** אל תפגמו ביסוד **ולא שמעתם** ולא התעוררתם בתשובה הנקראת שמיעה **וגם דמו הנה נדרש. והם לא ידעו** לא היה בהם דעת ולכן נשארו אחוזים במלכות הנקראת **כי** זו כ׳נסת י׳שראל. אולם כפי שאמרנו לעיל יוסף כל העת היה לוחץ עליהם להתעורר בתשובה וזה אומרו שמע זו התשובה הנקראת שמיעה יוסף היסוד, אולם האחים עדיין לא התעוררו לגמרי לתשובה כי **המליץ** זו מידת החסד כי המליץ גימ׳ מיכאל באלב״ם (ספר סודי רזא סימן ס׳) כלומר הם אמרו די לנו במצבנו במידת החסד שאנו עושים זה עם זה היא זו שתצילנו, וכל זה בא מבינתם **בינתם.**

ולהשיב כספיהם איש אל שקו, ולתת להם צדה לדרך, ויעש להם כן, בגין לאנהגא עמהון באחוה.

כשראה יוסף הצדיק שאין הם מתעוררים **ויסב מעליהם ויבך** בוכה על מצבם הרוחני אולם לא מתייאש **וישב אלהם** וחוזר לעוררם בתשובה **וידבר אלהם** כל דיבור אלו דברים קשים **ויקח מאתם את שמעון** שמעון דוקא כי השמיעה זו התשובה **ויאסר אתו לעיניהם** כאומר להם, אתם נעולים מהתשובה גם אני אמנע מכם את הדרך אליה. אנה הבינו בחכמתכם כי עין רומזת לראיה ולחכמה שאין דרך אחרת זולת התשובה. אומר להם יוסף, על האדם לייחד כל רגע את העולמות. עליו לחבר מלכות עם תפארת ותפארת עם בינה וזה נעשה על ידי ייחוד שם אדנות עם הוי״ה ועם אהי״ה שעולים גימ׳ יב״ק וזה הוא **ויצו** גימ׳ יב״ק וזה נעשה על ידי היסוד הוא **יוסף** והוא נקרא בפי חכמי הקבלה של ימינו מעלית כי הוא עולה עד הדעת והוא הממלא את כל החדרים וזה הוא **וימלאו את כליהם** אלו הכלים והם **בר** אלו האורות כי בר גימ׳ אֹר ע״ה ברם, כיון שעדיין התשובה של האחים לא היתה גמורה לכן **ולהשיב כספיהם איש אל שקו** נעשה כאומר להם משיב אני את כיסופי התשובה שלכם אליכם כי עליית מ״ן שעשיתם אינה מספיקה ולכן שובו לכם אל השק והתענית **ולתת להם צדה לדרך** דרך זו המלכות, נתן להם אור נפש בלבד וזה הוא **ויעש להם כן** כמ״ש תרגום יהונתן (בראשית מ״ב, לא) על המילים ״כנים אנחנו״ מהימני אנן כלומר בני האמונה זו המלכות. **וישאו את שברם על חמריהם וילכו משם** עדיין האחים במדרגת נפש וזה שברם

כי אינם עולים לרוח כי הם סומכים על החסד שעושים זה עם זה כי חמר גימ׳ אברהם, וילכו גימ׳ חסד ואומרים די לנו במלכות הנקראת שם. **וַיִּפְתַּח הָאֶחָד** פרש״י הוא לוי שה״ס תפארת דמלכות הנקראת **אֶת** והוא מתעורר לתשובה וזה **שַׂקּוֹ** כי שק הוא מתיקוני התשובה **לָתֵת מִסְפּוֹא** על ידי התשובה עולים ממדרגה למדרגה. תשובה תתאה היא במלכות והיא הנקראת תשובה מיראה. תשובה עליונה יותר באה מיראת החטא והיא בתפארת ועליונה יותר הבאה מיראת הרוממות היא בבינה והיא המהפכת זדונות לזכויות. ידוע מ״ש בזוהר שמות (דף רז ע״ב): יומא דא מתעטרא בשבעין עטרין, ושמא עלאה קדישא אשתלים בכל סטרין, ואתנהירו כלהו דרגין, וכלא בחדוה דברכאן, ובקדושה על קדושה, ותוספת דקדושה. קדושה דמעלי שבתא, דא איהי קדושה דשבת בראשית, דהא אתקדש מתלתין ותרין שבילין, ותלת דרגין דתפוחין קדישין, ובעינן לאדכרא על האי קדושה כללא דעובדא דבראשית, ונייחא ברזא דתלתין ותרין שבילין, ותלת דרגין דאתכלילן בהו. רזא דסהדותא דעובדא דבראשית, דהיינו (בראשית ב א) ויכלו השמים והארץ וכל צבאם וגו׳, ויכל אלהי״ם, דאית בסהדותא דא תלתין וחמש תיבין, תלתין ותרין שבילין, ותלת דרגין דתפוחין קדישין, תלת דרגין דאינון שביעי שביעי שביעי, אית ביה רזא דעלמא עלאה, ורזא דעלמא תתאה, ורזא דכל מהימנותא, תלת זמנין אלהי״ם, חד עלמא תתאה (מלכות), וחד פחד יצחק (גבורה), וחד

עלמא עלאה קדישא קדש קודשין (בינה). ובעי בר נש למסהד סהדותא דא, בחדוה ברעותא דליבא, לאסהדא קמי מאריה דמהימנותא, וכל מאן דיסהיד דא, וישוי לביה ורעותיה לדא, מכפר על כל חובוי.

הנה לך ג׳ סוגי תשובה וכל אחת מהן נקראת אלקים וזה הוא **לַחֲמֹרוֹ** כי מילת חמור עם אותיות גימ׳ ג״פ אלקים **בַּמָּלוֹן** דהיינו במלכות היא הנקראת מלון אורחים כלומר לוי עדיין עם אור הנפש במלכות **וַיַּרְא אֶת כַּסְפּוֹ** והוא מבין שחרף כל כיסופיו לתשובה **וְהִנֵּה הוּא בְּפִי אַמְתַּחְתִּוֹ** הוא עדיין במלכות הנקראת אמתחת ונקראת פה **וַיֹּאמֶר אֶל אֶחָיו הוּשַׁב כַּסְפִּי וְגַם הִנֵּה בְאַמְתַּחְתִּי** תשובתי לא התקבלה והיא שבה אלי **וַיֵּצֵא לִבָּם** הם מבינים שתשובתם לא פעלה מספיק וידוע שהתשובה היא בבינה הנקראת לב **וַיֶּחֶרְדוּ** החרדה היא בגבורה כמ״ש ויחרד יצחק והביאור הוא שהגבורות פועלים לעוררם לתשובה עליונה וזה הוא **אִישׁ אֶל אָחִיו לֵאמֹר** הם מתעוררים כי מילת לאמר עניינה להאמיר ולעלות והם אומרים זה לזה **מַה זֹּאת** עלינו לעלות ממצב זאת למצב מה כלומר לתפארת כעת אנו עדיין במלכות שהיא בחינת **עָשָׂה** עולם העשיה והיא הנקראת **אֱלֹהִים** שהיא גימ׳ **לָנוּ.**

ידוע מ״ש הרחיד״א זללה״ה בספרו חומת אנ״ך על מגילת איכה פרק ה ״זכור ה׳ מה היה לנו. פי׳ רבינו האר״י זצ״ל כי שם מ״ה מדת רחמים היה בחינת

אלהים דין וז״ש מ״ה כלומר שם מה. היה לנו בחינת דין לנו גימטריא אלהים עכ״ד ז״ל ובזה רמזתי אני בעניי פסוק מ״ה זאת עשית לנ״ו והרי הוא כמבואר.

כדי להתחזק בתשובה הם **וַיָּבֹאוּ אֶל יַעֲקֹב אֲבִיהֶם** יעקב אבינו הוא בתפארת והוא יכול לסייע להם לעלות לתפארת כי כעת הם בבחינת **אַרְצָה כְּנָעַן** במלכות הנקראת ארץ והיא הא אחרונה והיא בבחינת צדק שהזה גימ׳ כנען עם ד׳ אותיות. **וַיַּגִּידוּ לוֹ אֵת כָּל הַקֹּרֹת אֹתָם** ויגידו כמ״ש (דניאל ז, י) נגיד ונפיק דהיינו שהם מנסים לקבלת הארה והמשכה מן התפארת אל המלכות הנקראת את דרך היסוד הנקרא כל כדי שיהיה חיבור בין מלכות ותפארת וזה הוא ״הקרת אתם״ כי מילת הקרת גימ׳ תרעא דל ואתם אותיות אמת ואז **לֵאמֹר** יוכלו לעלות אל התפארת. כעת האחים בהפכיות הצורה מיוסף. האחים מושרשים במלכות עם אור הנפש ויוסף ביסוד עם אור הרוח ולכן יש בניהם ניגודיות וזה הוא **דִּבֶּר הָאִישׁ אֲדֹנֵי הָאָרֶץ אִתָּנוּ קָשׁוֹת** כלומר יוסף הוא היסוד הוא אדון הארץ והוא מלא גבורות שהרי דיבר גימ׳ גבורה ומכאן ההוכחה שדיבור אלו מילים בוטות והוא מעורר אותם לתשובה וזה הוא קשות כאמור לעיל שאמר להם המלכות הנקראת תרעא היא דלה בגללכם כי מילת קשות נדרשת כמו הקרת לעיל שזו אותה גימ׳ בהפרש אחד כלומר אין אתם ממשיכים אורות עליונים למלכות והיא מלאה דין ולכן יש רעב

בארץ **וַיִּתֵּן אֹתָנוּ כְּמְרַגְּלִים אֶת הָאָרֶץ** כנעשה כאומר לנו שאנו מרגלים את הארץ ואין אנו שייכים אף לא למלכות שהרי בן בית מטפח את ביתו ואנו לא עושים דבר למען המלכות שהיא הארץ. בעומק הענין יש כאן תביעה לייחד את המלכות עם כל ט' ספירות שמעליה. כאשר המלכות מיוחדת עם היסוד היא ארץ חמדה, כאשר היא מיוחדת עם התפארת היא תקרא ארץ ישראל. כאשר היא מיוחדת עם חו"ב היא נקראת ארץ החיים. כאשר היא מיוחדת עם הכתר היא נקראת ארץ קדם. כאן יוסף מאשים את האחים שהם בעצם בטלנים ולא מייחדים את המלכות **וַנֹּאמֶר אֵלָיו כֵּנִים** אֲנָחְנוּ אמרנו לו שאנו כן מייחדים את המלכות שנאמר בה (תהלים פ, טז) "וכנה אשר נטעה ימינך" **לֹא הָיִינוּ מְרַגְּלִים** אנחנו מושרשים במלכות וביי"ב גבולי אלכסון שבה **שְׁנֵים עָשָׂר אֲנַחְנוּ אַחִים בְּנֵי אָבִינוּ** ואנו מייחדים את המלכות עם התפארת שהרי אבינו הוא התפארת **הָאֶחָד אֵינֶנּוּ** הכוונה ליוסף הצדיק הנקרא חי וזה הוא האחד גימ' חי **וְהַקָּטֹן הַיּוֹם אֶת אָבִינוּ** הכוונה לבנימין כי בנימין גימ' קטן עם ג' אותיות **בְּאֶרֶץ כְּנָעַן** וגם הוא מושרש המלכות הנקראת ארץ כנען **וַיֹּאמֶר אֲלֵינוּ הָאִישׁ אֲדֹנֵי הָאָרֶץ בְּזֹאת אֵדַע כִּי כֵנִים אַתֶּם** אמר לנו אם אתם מייחדים את המלכות הנקראת זאת עם הספירות שמעליה שזו הדעת שהיא מקשרת את הג"ר עם הז"ת **אֲחִיכֶם הָאֶחָד** זה שמעון הוא בחינת השמיעה והוא מושרש בספירת הגבורה שבמלכות ועד שם מתפשטת הארת הוד דאימא.

רמז: האח האחד שמעון גימ' מלכות. המלכות נקראת שם ובה שם אדנות וכשהוא נכתב כך: א אד אדנ אדנ-י גימ' עון הרי שמ עון. עוד, שמעון רומז לרקיע החמישי הנקרא מעון שהוא בחינת הגבורה. **הַנִּיחוּ אֹתִי** תוכחה נסתרת יש כאן. נעשה כאומר להם את המלכות הנקראת את מייחדים עם כל הספירות שמעליה רק על ידי היסוד שזה יוסף וזה הוא "אתי" את י' **וְאֶת רַעֲבוֹן בָּתֵּיכֶם קְחוּ וָלֵכוּ, וְהָבִיאוּ אֶת אֲחִיכֶם הַקָּטֹן אֵלַי וְאֵדְעָה כִּי לֹא מְרַגְּלִים אַתֶּם כִּי כֵנִים אַתֶּם אֶת אֲחִיכֶם אֶתֵּן לָכֶם וְאֶת הָאָרֶץ תִּסְחָרוּ.** אמר לנו שנזכה לייחד את המלכות הנקראת ארץ עם הבינה הנקראת סוחרת. תסחרו אותיות סוחרת.

סיכום ביניים: יוסף מנסה ללא הרף להעלות את אחיו לספירת היסוד ובכך לחברם לכל הקומה הרוחנית של עשר הספירות ובכך לזכות ונרנח"י שלמים. האחים בעצם מושרשים במלכות עם אור נפש בלבד. הם סבורים שיש להם גם אורות רוח נשמה.

וַיְהִי הֵם מְרִיקִים האחים סבורים שיש להם חיבור לבינה שיש בה שם אהי"ה ותנ"ה אורות וזה הוא "ויהי הם מריקים" גימ' אהי"ה תנ"ה **שַׂקֵּיהֶם** גימ' תנ"ה **וְהִנֵּה** הם מגלים **אִישׁ צְרֹר** גימ' מלכות **כַּסְפּוֹ בְּשַׂקּוֹ** גימ' זאת וכבר ידעת שזאת היא המלכות **וַיִּרְאוּ אֶת צְרֹרוֹת כַּסְפֵּיהֶם הֵמָּה וַאֲבִיהֶם וַיִּירָאוּ** בעצם הם מגלים שבהם רק במלכות הנקראת

יראה וכעת ההתפכחות **וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אֹתִי שִׁכַּלְתֶּם** אמר להם בעצם המלכות מנותקת מהספירות שעליה והיא נקראת שכולה וגלמודה, גמולה זאת מבעלה **יוֹסֵף אֵינֶנּוּ** היסוד לא מחובר למלכות **וְשִׁמְעוֹן אֵינֶנּוּ** וכן הגבורה שבתוכה הארת הבינה אינה מחוברת למלכות **וְאֶת בִּנְיָמִן תִּקָּחוּ** וכעת אתם רוצים לקחת את בנימין שהוא יסוד דמלכות הרי כל חלקי ספירת המלכות יתפזרו כי בנימין הוא הצדיק של המלכות **עָלַי הָיוּ כֻלָּנָה. וַיֹּאמֶר רְאוּבֵן** שהוא חסד דמלכות וכשהחסד עולה הוא עולה לחכמה שמעליו והוא אור ב״ן דהיינו המאיר לארץ שיש בה שם ב״ן ולכן הוא אומר דהיינו מאמיר ועולה **אֶל אָבִיו** התפארת **לֵאמֹר אֶת שְׁנֵי בָנַי תָּמִית אִם לֹא אֲבִיאֶנּוּ אֵלֶיךָ תְּנָה אֹתוֹ עַל יָדִי וַאֲנִי אֲשִׁיבֶנּוּ אֵלֶיךָ. וַיֹּאמֶר לֹא יֵרֵד בְּנִי עִמָּכֶם כִּי אָחִיו מֵת וְהוּא לְבַדּוֹ נִשְׁאָר וּקְרָאָהוּ אָסוֹן בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר תֵּלְכוּ בָהּ וְהוֹרַדְתֶּם אֶת שֵׂיבָתִי בְּיָגוֹן שְׁאוֹלָה:**

פרק מג

וְהָרָעָב כבר גילה לנו הארי הקדוש בשער הפסוקים פ׳ לך לך כי ב׳ אחוריים של שמות הוי״ה ואלקים עולים רעב וזה נרמז כאן **כָּבֵד** גימ׳ הוי״ה **בָּאָרֶץ** ארץ גימ׳ אלקים כזה: אלף למד הא יוד מם. **וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כִּלּוּ לֶאֱכֹל אֶת הַשֶּׁבֶר אֲשֶׁר הֵבִיאוּ מִמִּצְרַיִם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֲבִיהֶם שֻׁבוּ שִׁבְרוּ לָנוּ מְעַט אֹכֶל. וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוּדָה לֵאמֹר הָעֵד הֵעִד בָּנוּ הָאִישׁ** זה יוסף שהוא היסוד אלא שהוא מסתתר ונעלם מהם

ולכן נקרא האיש. בספר הבהיר אומר שתואר איש מתייחס לתפארת כי אלו ר״ת א׳לקים י׳הו-ה ש׳די ואות ה׳ תרמוז לה׳ אחרונה. ידוע הכלל שגוף וברית חשבינן חד ולכן האיש מתאים ליוסף הוא אדון הארץ והוא תובע מהאחים **לֵאמֹר** דהיינו לעלות למדרגתו והוא תובע זאת **לֹא תִרְאוּ פָנַי בִּלְתִּי אֲחִיכֶם אִתְּכֶם** מכלל האחים שהרי כולם מושרשים במלכות. **אִם יֶשְׁךָ מְשַׁלֵּחַ אֶת אָחִינוּ אִתָּנוּ נֵרְדָה וְנִשְׁבְּרָה לְךָ אֹכֶל. וְאִם אֵינְךָ מְשַׁלֵּחַ לֹא נֵרֵד כִּי הָאִישׁ אָמַר אֵלֵינוּ לֹא תִרְאוּ פָנַי בִּלְתִּי אֲחִיכֶם אִתְּכֶם** הנה במילת פנים נרמז שליסוד אין אחור כמ״ש במבוא שערים שער ב׳. **וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל לָמָּה הֲרֵעֹתֶם לִי לְהַגִּיד לָאִישׁ הַעוֹד לָכֶם אָח**. הנה כאן נרמז שבנימין הוא ביסוד נוק׳ במילה עוד לכם אח כי עוד גימ׳ יסוד. **וַיֹּאמְרוּ שָׁאוֹל שָׁאַל הָאִישׁ לָנוּ וּלְמוֹלַדְתֵּנוּ** הנה כאן מונח שוב נקודת המתח בין יוסף ואחיו. יוסף אומר לאחים שהם כעת במלכות עם אור נפש וזה הוא ״לנו״ גימ׳ אלקים שזו המלכות. יוסף דורש מאיתם לעלות ליסוד כדי שיגיעו לת״ת ולבינה וזה הוא **לֵאמֹר** דהיינו עלו **הַעוֹד** ממצב של ה׳ אחרונה ליסוד שהוא גימ׳ עוד ושם אל **אֲבִיכֶם** התפארת ומשם אל **חַי** החכמה והבינה ששם החיים **הֲיֵשׁ לָכֶם אָח** הכוונה במילת אח היודע לחבר את עצמו לכל הספירות שעליו. כלומר בנימין הוא יסוד נוק׳ ממנו ועד לחכמה יש ח׳ ספירות: יסוד, הוד, נצח, תפארת, גבורה, חסד, בינה וחכמה. אות א׳ זה הכתר שהוא רם ונישא עליהם. **וַנַּגֶּד לוֹ עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הֲיָדוֹעַ נֵדַע כִּי**

יֹאמַר הוֹרִידוּ אֶת אֲחִיכֶם. וַיֹּאמֶר יְהוּדָה שהוא מלכות דנוק׳ הוא עולה **אֶל יִשְׂרָאֵל אָבִיו** התפארת **שִׁלְחָה הַנַּעַר** זה בנימין יסוד דנוק׳ ואז יהיה חיבור יסוד ומלכות דנוק׳ וזה הוא **אִתִּי** את זו המלכות ואות י׳ מורה על חיבור י׳ ספירות וזה הוא **וְנָקוּמָה** נקבל קומה שלמה ועוד **וְנֵלֵכָה וְנִחְיֶה** נעלה לבינה ששם החיבור לחיים **וְלֹא נָמוּת** ואם לא יהיה חיבור הרי תהיה ירידה באורות הנחשבת מיתה **גַּם אֲנַחְנוּ גַּם אַתָּה גַּם טַפֵּנוּ** גם בא לרבות את הנוק׳ הפרטית שבכל פרצוף וזו לאה כי מילת גם מילת ריבוי והריבוי הוא מצד האשה. ראה רביה גימ׳ גבורה ע״ה כי הנוק׳ מצד הגבורה. גם ארבה גימ׳ יצחק. אמר כאן: גם אנחנו היינו פרצוף הנוק׳ גם אתה היינו התפארת גם טפנו זה עולם העשיה. **אָנֹכִי** זו המלכות וזה היהודה האחוז בה **אֶעֶרְבֶּנּוּ** לי מתאים להיות ערב לבנימין כי אני מידת המלכות הנקראת דוד ודוד הוא סוד ערב כמ״ש בספר קרניים וההסבר: אם נקח אות ד׳ של דוד נכפיל פי שנים ונעלה בריבוע נקבל 64. כך נעשה לאות ו׳ ונקבל 144 ואות ד׳ אחרונה שוב 64 סה״כ 272 כמנין ערב וזה אומרו **מִיָּדִי תְּבַקְשֶׁנּוּ** כי יד גימ׳ דוד **אִם לֹא הֲבִיאֹתִיו אֵלֶיךָ וְהִצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ וְחָטָאתִי לְךָ כָּל הַיָּמִים.** אמר יהודה לאביו יעקב אנו האחים אחוזים במלכות הנקראת **כִּי** כ׳נסת י׳שראל וכעת אנו שואפים להגיע לבינה שם תשובה מאהבה וזה הוא **לוּלֵא** גימ׳ בינה כעת אנו עושים תשובה מיראה שהיא במלכות הנקראת יראת שמים וזה הוא **הִתְמַהְמָהְנוּ** גימ׳ כלה מלכות והיא הנקראת **כִּי**

כ׳נסת י׳שראל והיא הנקראת **עַתָּה** עת והיא ה׳ אחרונה אמר לו על ידי שניקח את בנימין שהוא יסוד נוק׳ ונתחבר אל האיש זה יוסף שהוא יסוד נוכל להתחבר אליך יעקב שאתה תפארת ומשם נוכל לעלות לבינה שזו תשובה מאהבה וזה הוא **שַׁבְנוּ זֶה פַּעֲמָיִם** דהיינו תשובה מיראה המביאה לתשובה מאהבה. **וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם אִם כֵּן** אם רצונכם לעלות מהמלכות לבינה הנקראת אלקים **אֵפוֹא** ר״ת א׳לקים פ׳שוט ו׳מלא אלפין (מספר קהלת יעקב) עליכם לחבר את המידות **זֹאת** מלכות **עֲשׂוּ** ובינה כי אלקים פשוט גימ׳ 86 ומלא אלפין גימ׳ 291 סה״כ גימ׳ 377 כמנין עשו ע״ה ועליכם להעלות מ״ן מהמלכות הנקראת ארץ וזה הוא **קְחוּ מִזִּמְרַת הָאָרֶץ** והיא הנקראת **בִּכְלֵיכֶם** כלי ואמר **וְהוֹרִידוּ** כי יוסף האיש נמצא במצרים שהיא למטה ממלכות דאצילות **לָאִישׁ מִנְחָה מְעַט צָרִי וּמְעַט דְּבַשׁ נְכֹאת וָלֹט בָּטְנִים וּשְׁקֵדִים** יש כאן ששה דברים, שקדים רומז לחכמה הנקראת קדש, בטנים זו הבינה כי בטן זו הבינה כמ״ש (איוב לח, כט) מבטן מ׳י יצא הקרח, לוט גימ׳ מ״ה וזו התפארת הנקראת אדם, וגם יש בה שם מ״ה, נכאת צרי ודבש זו המלכות ונסביר: נכאת זה כינוס של הרבה בשמים (רש״י) וזה מתאים למלכות. גם אמרו בב״ר זו השעוה, השעוה עם ד׳ אותיות גימ׳ שכינה. גם (מלכים ב׳ כ) ״בית נכאת״ מורה על המלכות הנקראת בית. דבש זו האשה וזה מלכות כי דבש גימ׳ אשה. צרי זו המלכות הנקראת אלקים וכשהיא מלאה אלפין גימ׳ ש׳ כמנין צרי.

גם ידוע מ״ש בדרושי תפילת השחר דרוש ג׳ ובשער הייחודים שיש כאן שמות קדושים ע״ש. מלבד עליית מ״ן יש להשתוקק אל הבינה ולכסוף אליה בזה נוצר כלי לקבלת המ״ד וזה הוא **וְכֶסֶף מִשְׁנֶה קְחוּ בְיֶדְכֶם וְאֶת הַכֶּסֶף הַמּוּשַׁב בְּפִי אַמְתְּחֹתֵיכֶם תָּשִׁיבוּ בְיֶדְכֶם אוּלַי מִשְׁגֶּה הוּא. וְאֶת אֲחִיכֶם** בנימין יסוד נוק׳ **קְחוּ וְקוּמוּ** ובכך תהיה לכם קימה **שׁוּבוּ** ובכך תעשו תשובה וזה הוא **אֶל הָאִישׁ** היסוד ולכן הזכיר כאן **וְאֵל שַׁדַּי** שהוא ביסוד והוא המחבר בין האחים (מלכות) ויעקב (תפארת). נעשה כאומר להם כאשר תתחברו אל האיש הרי שתתחברו אלי אל התפארת וזה הוא **יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים** כי הרחמים הם בתפארת העומדת **לִפְנֵי הָאִישׁ** שזה היסוד וכאשר תקבלו רחמים ממילא זה עובר דרך היסוד ולכן **וְשִׁלַּח לָכֶם אֶת אֲחִיכֶם אַחֵר** זה היסוד ומשם נשפע שפע ליסוד נוק׳ שזה **וְאֶת בִּנְיָמִין** ומשם אל המלכות הנקראת **וַאֲנִי** אני. אות ו׳ מורה על יעקב וכאשר יש חיבור מלכות ותפארת יש קשר לבינה הנקראת **כַּאֲשֶׁר** אשר ועדיין חסר החיבור לחכמה הנקראת קודש וזה רמוז במילים **שָׁכֹלְתִּי שָׁכָלְתִּי** כי קודש גימ׳ תי וזה הוא שכל תי. **וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים אֶת הַמִּנְחָה** זו העלאת מ״ן מן **הַזֹּאת** המלכות הנקראת זאת **וּמִשְׁנֶה כֶּסֶף לָקְחוּ בְיָדָם** כאמור התחזקו בכיסופין ובתחנונים **וְאֶת בִּנְיָמִן** ובכך רצו לייחד את המלכות הנקראת את עם התפארת הנקרא ו׳ ולייחד יסוד נוק׳ שזה בנימין עם יסוד ז״א שזה יוסף **וַיָּקֻמוּ וַיֵּרְדוּ מִצְרַיִם וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי יוֹסֵף.** כעת האחים שאלו אברי המלכות יחד עם

בנימין יסוד נוק׳ ניצבים לפני יוסף יסוד ז״א ועדיין הקשר הוא אחור באחור כי לא יודעים שזה יוסף. כדי להגיע למצב של פנים בפנים יש לעבור תהליך של דורמיטא ונסירה וחזרת פנים בפנים. **וַיַּרְא יוֹסֵף אִתָּם אֶת בִּנְיָמִין וַיֹּאמֶר לַאֲשֶׁר עַל בֵּיתוֹ הָבֵא אֶת הָאֲנָשִׁים הַבָּיְתָה וּטְבֹחַ טֶבַח** טבח גימ׳ חוה לרמוז על קטנות המוחין ומצב של אחוריים אולם יש להגיע למצב של פב״פ כאמור למצב בו המלכות תקבל שם אדנות וזה הוא **וְהָכֵן** והכן עם ד׳ אותיות והמילה גימ׳ שם אלקים ואז המלכות נקראת **כִּי** כ׳נסת י׳שראל והיא נקראת **אִתִּי** את י׳ כלומר עם י׳ ספירות ואז יש ייחוד וזה הוא **יֹאכְלוּ** כי אכילה זה ייחוד בסוד ״ויאכל פרי מגדיו״ וזה ייחוד זו״ן **הָאֲנָשִׁים** זו המלכות שהם מושרשים בה **בַּצָּהֳרָיִם** זו מידת יום תפארת. **וַיַּעַשׂ הָאִישׁ כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה יוֹסֵף**. ביתה יוסף זו העטרה בחינת המלכות של היסוד. עליה מהמלכות לתפארת, מנפש לרוח, ממלאה את האחים **וַיִּירְאוּ** ביראת החטא **הָאֲנָשִׁים כִּי הוּבְאוּ בֵּית יוֹסֵף וַיֹּאמְרוּ עַל דְּבַר הַכֶּסֶף** הנה עליית מ״ן שלנו לא מועילה וכל כיסופינו לשוא **הַשָּׁב בְּאַמְתְּחֹתֵינוּ בַּתְּחִלָּה אֲנַחְנוּ מוּבָאִים לְהִתְגֹּלֵל עָלֵינוּ וּלְהִתְנַפֵּל עָלֵינוּ וְלָקַחַת אֹתָנוּ לַעֲבָדִים** והנה לא רק שאין אנו במלכות אלא יתכן ונרד לעולם נמוך של מטט׳ הנקרא עבד **וְאֶת חֲמֹרֵינוּ** חמור זו בחינת הכלי. נדגים זאת בלוי הוא תפארת דמלכות מבחינת הכלי ורוח דנפש מבחינת האור. החשש מירידה מעורר בהם את מידת הדין וזה הוא **וַיִּגְּשׁוּ** גימ׳ שכ״ה שהוא ה״פ דין **אֶל**

הָאִישׁ אֲשֶׁר עַל בֵּית יוֹסֵף וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו פֶּתַח הַבָּיִת האחים נצבים פתח הבית כי זו מדרגתם דהיינו מלכות הנקראת פתח ונקראת בית. **וַיֹּאמְרוּ בִּי אֲדֹנִי יָרֹד יָרַדְנוּ** הנה כאן נרמזה קומתם הרוחנית של האחים כי מילת אדני מורה על שם אדנות ומילים בי ירד ירדנו גימ׳ מלכות **בַּתְּחִלָּה לִשְׁבָּר אֹכֶל, וַיְהִי כִּי בָּאנוּ אֶל הַמָּלוֹן** כידוע מלון זו השכינה שבה שם אדנות וכשהוא כתוב כך א אד אדנ אדנ-י גימ׳ מלון והאחים מקומם בה והיא הנקראת **וַנִּפְתְּחָה** פתח וכן **אֶת** את וכן היא נקראת **אַמְתְּחֹתֵינוּ** אמתחה **וְהִנֵּה כֶסֶף אִישׁ בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ כַּסְפֵּנוּ בְּמִשְׁקָלוֹ וַנָּשֶׁב אֹתוֹ בְיָדֵנוּ, וְכֶסֶף אַחֵר הוֹרַדְנוּ בְיָדֵנוּ לִשְׁבָּר אֹכֶל לֹא יָדַעְנוּ מִי שָׂם כַּסְפֵּנוּ בְּאַמְתְּחֹתֵינוּ.** הנה בדברי האחים נרמז שהבינה הנקראת מי והיא המעוררת לתשובה היא הגורמת להם זאת על ידי יוסף וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם לָכֶם כאן אמר להם שהם מתחילים להתחבר ליסוד הנקרא שלום **אַל תִּירָאוּ אֱלֹהֵיכֶם וֵאלֹהֵי אֲבִיכֶם נָתַן לָכֶם מַטְמוֹן בְּאַמְתְּחֹתֵיכֶם** אבל אמר להם אתם עדיין במצב של אחוריים וקטנות ומילת מטמון מורה על דבר נסתר המוטמן עמוק עמוק ונדרוש את מילת מטמון כך : אתם מעלים מ״ן אבל הוא הגיע עד נצח והוד שאלו רגלי התפארת מטמון גימ׳ מ״ן נ״ה. עוד, מטמון גימ׳ ״יחוה מלון״ המורים על קטנות ואחוריים **כַּסְפְּכֶם בָּא אֵלָי** הכיסופים שלכם פעלו מעט והגיעו ליסוד **וַיּוֹצֵא אֲלֵהֶם אֶת שִׁמְעוֹן** הוא גבורה דמלכות וכאן רמז להם שהם עדיין במלכות ובקטנות כי שם עון מורה על המלכות הנקראת שם ואותיות עון גימ׳ מלון

כדלעיל. **וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה יוֹסֵף** זו עטרת היסוד וכאשר היו במדרגה זו בתחילה התמלאו יראה ולכן **וַיִּתֵּן מַיִם** המשיך להם חסדים להמתקה **וַיִּרְחֲצוּ** עניין הרחיצה הינו המשכת הבינה למלכות וכאן הרחיצה היתה רַגְלֵיהֶם לתיקון עניין המרגלים לעיל ונזכיר שיוסף מאשים אותם במילים "מרגלים אתם" דהיינו שאינכם עושים דבר למען המלכות וכאן על ידי התעוררות כיסופין ותשובה נתקן עניין זה מעט **וַיִּתֵּן מִסְפּוֹא** תרגומו כסתא הרומז על קיסטא דחיותא שאלו ו"ק דיניקה מצד אימא וזו הארה מועטה מהבינה הבאה מהתשובה שעשו **לַחֲמֹרֵיהֶם** זה החומר של הספירות כלומר הכלים. **וַיָּכִינוּ** הכנה זו הכנת המלכות לייחוד עם היסוד. הכנה גימ' יסוד. **אֶת הַמִּנְחָה** זו המלכות הנקראת את ונקראת מנחה לפי שיש בה שם ב"ן וב"פ ב"ן גימ' מנחה ע"ה **עַד בּוֹא יוֹסֵף יסוד בַּצָּהֳרָיִם** שאז ספירת הגבורה שולטת צהר גימ' אלקים כזה: אלף למד הה יוד מם **כִּי שָׁמְעוּ כִּי שָׁם יֹאכְלוּ לָחֶם** שזה סוד הייחוד וזה הוא **וַיָּבֹא יוֹסֵף** יסוד **הַבַּיְתָה** מלכות **וַיָּבִיאוּ לוֹ אֶת הַמִּנְחָה** זו עליית המ"ן שהעלו עד הבינה הנקראת **אֲשֶׁר** אשר **בְּיָדָם הַבָּיְתָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ אָרְצָה** נעשו כאומרים לו אנו עדיין במדרגת מלכות הנקראת ארץ. **וַיִּשְׁאַל לָהֶם לְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם אֲבִיכֶם הַזָּקֵן אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם הַעוֹדֶנּוּ חָי? וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם לְעַבְדְּךָ לְאָבִינוּ עוֹדֶנּוּ חָי וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ** אלו דברי ריצוי ופיוס **וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת בִּנְיָמִין אָחִיו בֶּן אִמּוֹ וַיֹּאמֶר הֲזֶה אֲחִיכֶם הַקָּטֹן אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם**

אֵלָי וַיֹּאמַר אֱלֹהִים יָחְנְךָ בְּנִי יתן לך חן והחן זו מידת נח שהיה איש צדיק דהיינו יאיר עליך אור היסוד. **וַיְמַהֵר יוֹסֵף כִּי נִכְמְרוּ רַחֲמָיו אֶל אָחִיו וַיְבַקֵּשׁ לִבְכּוֹת וַיָּבֹא הַחַדְרָה וַיֵּבְךְּ שָׁמָּה** יוסף בוכה על מדרגת האחים שהם עדיין במלכות הנקראת שם והיא ה׳א אחרונה **וַיִּרְחַץ פָּנָיו וַיֵּצֵא וַיִּתְאַפַּק וַיֹּאמֶר שִׂימוּ לֶחֶם. וַיָּשִׂימוּ לוֹ לְבַדּוֹ וְלָהֶם לְבַדָּם וְלַמִּצְרִים הָאֹכְלִים אִתּוֹ לְבַדָּם כִּי לֹא יוּכְלוּן הַמִּצְרִים לֶאֱכֹל אֶת הָעִבְרִים לֶחֶם כִּי תּוֹעֵבָה הִוא לְמִצְרָיִם. וַיֵּשְׁבוּ לְפָנָיו הַבְּכֹר כִּבְכֹרָתוֹ וְהַצָּעִיר כִּצְעִרָתוֹ וַיִּתְמְהוּ הָאֲנָשִׁים אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ. וַיִּשָּׂא מַשְׂאֹת מֵאֵת פָּנָיו** מעטרת היסוד **אֲלֵהֶם** שהם במלכות **וַתֵּרֶב מַשְׂאַת בִּנְיָמִן** שה״ס נקודת ציון שזו בחינת יסוד נוק׳ הנקרא כלה **מִמַּשְׂאֹת כֻּלָּם חָמֵשׁ יָדוֹת** כי הוא בחינת יסוד הנקרא כל גימ׳ 50. **וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ**. ראה, האכילה היתה בנפרד לכל אחד והשתיה הייתה עם יוסף לומר לך שעדיין אין ייחוד פב״פ.

פרק מד

וַיְצַו גימ׳ יב״ק שזה ייחוד **אֶת** המלכות הנקראת את עם **אֲשֶׁר** הבינה הנקראת אשר ועם התפארת שהיא **עַל בֵּיתוֹ** על המלכות הנקראת בית כי יב״ק זו גימ׳ של שם אדנות 65 שהוא במלכות עם שם הויה ב״ה 26 שהוא בת״ת ושם אהי״ה 21 שהוא בבינה **לֵאמֹר** והספירות מלכות ותפארת עולות לבינה **מַלֵּא אֶת אַמְתְּחֹת הָאֲנָשִׁים אֹכֶל כַּאֲשֶׁר יוּכְלוּן שְׂאֵת וְשִׂים כֶּסֶף אִישׁ בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ** לרמוז

להם שעדיין הכיסופין שלהם לא פועלים כראוי **וְאֶת גְּבִיעִי גְּבִיעַ הַכָּסֶף** גביע זה יסוד ז״א והוא משפיע ה׳ חסדים למלכות. כל חסד נקרא טוב וה״פ טוב גימ׳ גביע אם כן שפע יסוד ז״א נמשך ליסוד נוק׳ שזו אמתחת בנימין ולכן אמר **תָּשִׂים בְּפִי אַמְתַּחַת הַקָּטָן וְאֵת כֶּסֶף שִׁבְרוֹ** החזיר להם את הכסף כאומר עדיין תשובתכם אינה מבוררת די הצורך **וַיַּעַשׂ כִּדְבַר יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֵּר. הַבֹּקֶר אוֹר וְהָאֲנָשִׁים שֻׁלְּחוּ הֵמָּה וַחֲמֹרֵיהֶם** כבר הסברנו שהכוונה לכלים ואורות של המלכות **הֵם יָצְאוּ אֶת הָעִיר** זו ספירת המלכות הנקראת עיר **לֹא הִרְחִיקוּ וְיוֹסֵף אָמַר לַאֲשֶׁר עַל בֵּיתוֹ קוּם רְדֹף אַחֲרֵי הָאֲנָשִׁים וְהִשַּׂגְתָּם וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לָמָּה שִׁלַּמְתֶּם רָעָה תַּחַת טוֹבָה** אמר להם הרי קבלתם שפע מהיסוד שיש בו ה׳ פעמים טוב כמניין גביע וזה הפירוש טובה טוב פעמים ה. **הֲלוֹא זֶה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה אֲדֹנִי בּוֹ וְהוּא נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ** מדוע אמר כפל לשון? נראה שרמז להם על המאבק עם הנחש הקדמוני. אדה״ר נאבק עימו ולא הצליח, יעקב אע״ה נאבק עם לבן ועשו וכעת יוסף עם פרעה. אמר להם יוסף הוא היסוד והוא ממשיך דרכו של יעקב שהוא התפארת וזה הוא בּוֹ יש ב׳ ווין באות וו׳ אות ו׳ הראשונה זה יעקב ואות ו׳ שבמילוי זה יוסף **הֲרֵעֹתֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם. וַיַּשֵּׂג וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה**. הוכיח אותם שקבלו אור החסדים מהיסוד ונרמז במילת ה אל ה כי אל הוא בחסד. עוד, כל חסד הוא אור וה״פ אור הוא גימ׳ 1035 וזה אלה א׳לף ל׳ה. **וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו לָמָּה יְדַבֵּר אֲדֹנִי כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה** כנ״ל **חָלִילָה**

לַעֲבָדֶיךָ מֵעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה הזה גימ׳ טוב שזה חסד היסוד אמרו לו אין אנו כפויי טובה ואנו מוקירים את חסד הבא לנו מהיסוד **הֵן כֶּסֶף אֲשֶׁר מָצָאנוּ בְּפִי אַמְתְּחֹתֵינוּ הֱשִׁיבֹנוּ אֵלֶיךָ מֵאֶרֶץ כְּנָעַן וְאֵיךְ נִגְנֹב מִבֵּית אֲדֹנֶיךָ כֶּסֶף אוֹ זָהָב. אֲשֶׁר יִמָּצֵא אִתּוֹ מֵעֲבָדֶיךָ וָמֵת וְגַם אֲנַחְנוּ נִהְיֶה לַאדֹנִי לַעֲבָדִים. וַיֹּאמֶר גַּם עַתָּה כְּדִבְרֵיכֶם כֵּן הוּא אֲשֶׁר יִמָּצֵא אִתּוֹ יִהְיֶה לִי עָבֶד וְאַתֶּם תִּהְיוּ נְקִיִּם. וַיְמַהֲרוּ וַיּוֹרִדוּ אִישׁ אֶת אַמְתַּחְתּוֹ אָרְצָה וַיִּפְתְּחוּ אִישׁ אַמְתַּחְתּוֹ. וַיְחַפֵּשׂ בַּגָּדוֹל הֵחֵל וּבַקָּטֹן כִּלָּה וַיִּמָּצֵא הַגָּבִיעַ בְּאַמְתַּחַת בִּנְיָמִן. וַיִּקְרְעוּ שִׂמְלֹתָם** הנה כאן הנסירה **וַיַּעֲמֹס אִישׁ עַל חֲמֹרוֹ וַיָּשֻׁבוּ הָעִירָה. וַיָּבֹא יְהוּדָה וְאֶחָיו בֵּיתָה יוֹסֵף וְהוּא עוֹדֶנּוּ שָׁם וַיִּפְּלוּ לְפָנָיו אָרְצָה. וַיֹּאמֶר לָהֶם יוֹסֵף מָה הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם הֲלוֹא יְדַעְתֶּם כִּי נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ** כדלעיל **אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי? וַיֹּאמֶר יְהוּדָה מַה נֹּאמַר לַאדֹנִי מַה נְּדַבֵּר וּמַה נִּצְטַדָּק הָאֱלֹהִים מָצָא אֶת עֲוֹן עֲבָדֶיךָ הִנֶּנּוּ עֲבָדִים לַאדֹנִי גַּם אֲנַחְנוּ גַּם אֲשֶׁר נִמְצָא הַגָּבִיעַ בְּיָדוֹ. וַיֹּאמֶר חָלִילָה לִּי מֵעֲשׂוֹת זֹאת הָאִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא הַגָּבִיעַ בְּיָדוֹ הוּא יִהְיֶה לִי עָבֶד וְאַתֶּם** האחוזים במלכות **עֲלוּ לְשָׁלוֹם** עלו אל היסוד ומשם **אֶל אֲבִיכֶם**.

סיכום ביניים: ראינו כיצד יוסף האחוז ביסוד מנסה ללא הרף להעלות את אחיו אליו. עליה לקומה נוספת מצריכה עבודה פנימית של תשובה וזה מה שמנסה יוסף להוביל אותם. בנוסף ראינו שיוסף ואחיו הם כמו אדם וחוה שתחילה הייתה צלע מצלעותיו של האדם ולבסוף אשה. תהליך זה

מלווה בתרדמה ונסירה בניית קומה והגעה למצב של פנים בפנים. לבסוף ראינו שיוסף הוא ממשיך דרכם של האדה״ר ויעקב במאבק נגד הנחש. דמות דיוקנו של יעקב מעין אדה״ר ודמותו חקוקה בכסא הכבוד ויוסף הוא בן הזקונים גם כן היה זיוו כאביו.

ויגש

פרק מד

בפרשה הקודמת ראינו כיצד יוסף מנסה להעלות את אחיו ממדרגת מלכות למדרגת היסוד. בשלב הראשון הקשר היה של אחור באחור, ראינו בסוף הפרשה את הנסירה וכעת מתקרבים לשלב של בניית קומה והבאה למצב של פנים בפנים. כאן אנו בשלב של בניין קומת המלכות לקראת הייחוד בין **יוסף** ואחיו שזה מפגש בין ה**יסוד** וה**מלכות**.

וַיִּגַּשׁ האחים אחוזים במלכות במצב דין וזה הוא ויגש ע״ה גימ׳ ש״ך וכעת מתחיל להיות זיווג יסוד מלכות. קודם הזיווג צריך לקדום העלאת מ״ן וזה נרמז ג׳ פעמים סוף הפרשה: מ׳ה נ׳אמר מ׳ה נ׳דבר מ׳ה נ׳צטדק מלמד שהעלו מ״ן בכל כוחם עד שהגיע לתלת רישין ומשם נמשך המ״ד מאו״א **אֵלָיו** שבהם שתי יודין אחת יוי ואחת יוד גימ׳ אליו ונמשך עד ה**יְהוּדָה** המלכות **וַיֹּאמֶר** ומלכות מאמירה יחד עם **בְּי** י״ב חילותיה הרמוזים בי״ב הבקר וי״ב גבולי אלכסון והיא הנקראת בכל מקום

אֲדֹנִי והיא כרגע מלאה דינים ולכן אמר **יְדַבֵּר** גימ׳ גבורה ואמר שיש במלכות שם **נָא** גימ׳ ע״ה ב״ן והיא בקטנות ללא מוחין במדרגת **עַבְדְּךָ** עבד הוא מטט׳ והיא הנקראת גם כן **דָּבָר** דיבור ואמר שהאחים התעוררו בתשובה והעלו מ״ן והחלו מעלין את המלכות אל **בְּאָזְנֵי** הבינה הנקראת אזן כי אוזן גימ׳ ס״ג ע״ה והמלכות הנקראת **אֲדֹנִי** עולה לבינה והיא הנקראת **וְאַל** לאה שעם הכולל גימ׳ ואל, ויהודה מבקש מהבינה שאל **יִחַר אַפְּךָ** שלא תתבקע מפאת הקטנות שיש במלכות שהרי אם היא נבקעת נוצר מצב בו כתר וחכמה שלה נשארים בבינה ואילו בינה תפארת ומלכות שבה נופלים לתפארת ואמר שבקיעה זו באה לבינה מפאת **בְּעַבְדֶּךָ** המלכות העולה ב׳ מדרגות והיא הנקראת **כִּי** כ׳נסת י׳שראל והיא העולה בכח מוחין דאו״א והם ממתקים את הדין הנמצא במלכות ונרמז במילת **כָּמוֹךָ** גימ׳ אלקים **כְּפַרְעֹה**. והיא נקראת כאן פרעה כלומר פה רע המלכות הנקראת פה היא במצב רע בקטנות והיא נקראת **אֲדֹנִי** והיא רוצה לצאת מהמיצר כאמור ומעלה מ״ן אל הבינה **שָׁאַל** היא קיימא לשאלה **אֶת עֲבָדָיו** וחזר ואמר שהמלכות הנקראת בכל מקום את והיא בקטנות מצב עבד ורצונה **לֵאמֹר** להאמיר ולעלות למקומה **הֲיֵשׁ לָכֶם** להקרא מלכה ולהיות מחוברת עם **אָב** אבא **אוֹ אָח**. והתפארת הנקרא אח **וְנֹאמֶר** והעליה אל **אֶל אֲדֹנִי** המקום הקבוע ולתואר אדנות הוא בסיוע **יֶשׁ לָנוּ אָב זָקֵן** אבא ישראל סבא **וְיֶלֶד זְקֻנִים** והתפארת שעלה לדעת **קָטָן וְאָחִיו** זה היסוד

המחובר תמיד אל התפארת וכעת מנותק ולכן נקרא כאן **מֵת** ללא אות א׳ של אמת והוא נקרא בריתי גימ׳ **וַיִּוָּתֵר הוּא** ורצונו לעלות בעזרת שם מ״ב גימ׳ **לְבַדּוֹ** אל **לְאִמּוֹ** הבינה ואל **וְאָבִיו** החכמה שהם מחוברים תדיר **אֲהֵבוֹ** באהבה רבה. **וַתֹּאמֶר אֶל עֲבָדֶיךָ הוֹרְדֵהוּ אֵלָי** את בנימין שהוא נקודת ציון **וְאָשִׂימָה עֵינִי עָלָיו. וַנֹּאמֶר אֶל אֲדֹנִי לֹא יוּכַל הַנַּעַר לַעֲזֹב אֶת אָבִיו** תפארת **וְעָזַב אֶת אָבִיו וָמֵת.** כדלעיל **וַתֹּאמֶר אֶל עֲבָדֶיךָ אִם לֹא יֵרֵד אֲחִיכֶם הַקָּטֹן אִתְּכֶם לֹא תֹסִפוּן לִרְאוֹת פָּנָי** ג״ר דמלכות **וַיְהִי כִּי עָלִינוּ אֶל עַבְדְּךָ אָבִי וַנַּגֶּד לוֹ אֵת דִּבְרֵי אֲדֹנִי. וַיֹּאמֶר אָבִינוּ שֻׁבוּ** מצרימה גימ׳ שכינה הנמצאת בקטנות בסוד **שִׁבְרוּ** ש גימ׳ אלקים דיודין ואותיות ״ברו״ גימ׳ יצחק המורים על דין **לָנוּ** גימ׳ אלקים **מְעַט** ע״ה גימ׳ קכ אלו קכ צירופי אלקים **אֹכֶל** ע״ה גימ׳ ב״ן זה אור המלכות **וַנֹּאמֶר לֹא נוּכַל לָרֶדֶת** מצרימה הנקראת נפש דוד, לרדת גימ׳ ״כתר דוד״, אל המלכות כנ״ל ללא היסוד המחבר אותנו והוא בנימין **אִם יֵשׁ אָחִינוּ** זה בנימין **הַקָּטֹן** גימ׳ זה בנימין **אִתָּנוּ וְיָרַדְנוּ כִּי לֹא נוּכַל לִרְאוֹת פְּנֵי הָאִישׁ וְאָחִינוּ הַקָּטֹן אֵינֶנּוּ אִתָּנוּ. וַיֹּאמֶר עַבְדְּךָ אָבִי אֲלֵינוּ אַתֶּם יְדַעְתֶּם כִּי שְׁנַיִם יָלְדָה לִי אִשְׁתִּי. וַיֵּצֵא הָאֶחָד מֵאִתִּי וָאֹמַר אַךְ טָרֹף טֹרָף וְלֹא רְאִיתִיו עַד הֵנָּה. וּלְקַחְתֶּם גַּם אֶת זֶה** בנימין הוא יסוד דמלכות הנקרא זה **מֵעִם פָּנַי וְקָרָהוּ אָסוֹן** שבנימין יכול להנזק מדיני המלכות הנקראת אדנות ובה שם בן ולכן אסון גימ׳ בן סה **וְהוֹרַדְתֶּם אֶת שֵׂיבָתִי בְּרָעָה שְׁאֹלָה. וְעַתָּה כְּבֹאִי אֶל עַבְדְּךָ אָבִי וְהַנַּעַר אֵינֶנּוּ אִתָּנוּ**

וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ לא ניתן לנתק בין התפארת (יעקב) ויסוד מלכות (בנימין). **וְהָיָה כִּרְאוֹתוֹ כִּי אֵין הַנַּעַר** הוא בנימין נקודת ציון המחברת את כל האחים לאחד **וָמֵת** מרוב צער תחסר לו אות א׳ של אמת ונחשב שמת **וְהוֹרַדְתָּ עֲבָדֶיךָ אֶת שֵׂיבַת עַבְדְּךָ אָבִינוּ בְּיָגוֹן שְׁאֹלָה. כִּי עַבְדְּךָ עָרַב אֶת הַנַּעַר מֵעִם אָבִי לֵאמֹר אִם לֹא אֲבִיאֶנּוּ אֵלֶיךָ וְחָטָאתִי לְאָבִי כָּל הַיָּמִים.** גם בי יש את בחינת יסוד דמלכות האמורה לשמש במקום בנימין אולם היא רמז קלוש ואלו אותיות ״ו״ דיהודה הרומזת ליסוד ואות ״ד״ לד׳ אותיותיו **וְעַתָּה** אין ועתה אלא תשובה ויהודה מעלה מ״ן אל הבינה **יֵשֶׁב נָא עַבְדְּךָ תַּחַת הַנַּעַר עֶבֶד לַאדֹנִי וְהַנַּעַר יַעַל עִם אֶחָיו. כִּי אֵיךְ אֶעֱלֶה** מהמלכות **אֶל אָבִי** התפארת **וְהַנַּעַר** יסוד דמלכות **אֵינֶנּוּ אִתִּי** את י׳ היינו עם המלכות הנקראת מעשר שהרי מהתפארת נשפע שפע ה׳ הויות גימ׳ **פֶּן** של חגתנ״ה והיסוד כוללם ואם אין יסוד אין דרך להשפיע למלכות ואז **אֶרְאֶה בָּרָע אֲשֶׁר יִמְצָא** ראשי תיבות א׳ראה ב׳רע א׳שר אבא וכן ב׳רע א׳שר י׳מצא ר״ת באי״י שאלו ר״ת של א׳יכה י׳שבה ב׳דד ואין חיבור בין המלכות הנקראת **אֶת** ובין התפארת **אָבִי**. והרי צריך לחבר בין המלכות והתפארת בין החתן והכלה ואנו אומרים ״באי כלה״ כדי לבטל את א׳יכה י׳שבה ב׳דד ולהפוך את הבדד לחיבור א׳שרי י׳ושבי ב׳יתך ואנו אומרים ג׳ הבו כי הבו גימ׳ באי והקשר בין החתן והכלה הוא קשר של אהבה גימ׳ באי וכן כל ברכה פותחת במילים ב׳רוך א׳תה י״י ר״ת באי״י.

פרק מה

יוסף שכל שליחותו היתה "לך נא וראה את שלום אחיך" הבין שהוא היסוד הנקרא כל צריך לחבר את אחיו האחוזים במלכות הנקראת בן, "נא" ע"ה גימ' בן "וראה" היינו להשפיע להם אור החכמה הנקרא ראיה ועל ידי שפע אור החכמה מתייחדים יסוד ומלכות וזה הוא "שלום אחיך" וכאשר יוסף רואה את התשובה שהם עושים ואת האחווה ואת המ"ן שהם מעלים בחזקה אל הבינה הנקראת הבל גימ' **וְלֹא** והיא מורידה את אורותיה אל הגבורה **יָכֹל יוֹסֵף** גימ' גבורה והיא הבונה את המלכות **לְהִתְאַפֵּק** גימ' כ' מלכות דהיינו כ'תר מלכות, והיא מלאה אור שפע י"ס ובהם י"ס **לְכֹל** גימ' מאה **הַנִּצָּבִים עָלָיו וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ כָל אִישׁ מֵעָלָי וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל אֶחָיו** הנה כאן נוצר זיווג יסוד מלכות זה ייחוד פנים בפנים וזה המפגש בין יוסף לאחיו וזיווג זה נרמז במפגש בין לויתן ושור הבר. לויתן זה היסוד וזה יוסף, שור זו המלכות כי פני השור מהשמאל, הבר ע"ה גימ' יצחק הוא הבונה אותה, כאן נוצר ייחוד יסוד ומלכות והיסוד שהוא אות ו' משפיע למלכות **וַיִּתֵּן** עשר הויות דמ"ה גימ' "תן" ואות "י" רומזת לאותם עשר הויות וכל זה נשפע לאחים האחוזים במלכות הנקראת בכל מקום **אֶת קֹלוֹ בְּבֶכִי** רמז לבינה הנקראת הבל הגנוזה בתפארת הנקרא קול כי בכיה גימ' **הבל** וחיבור זה משפיע לעולמות בי"ע **וַיִּשְׁמְעוּ מִצְרַיִם** עולם העשיה **וַיִּשְׁמַע בֵּית פַּרְעֹה**.

עולם היצירה וחסר כאן פרעה שהוא בחינת עולם הבריאה אך פשוט ששמע כדלקמן. **וַיֹּאמֶר** בחינת את ה׳ האמרת היום **יוֹסֵף אֶל אֶחָיו** כלומר כאן הצליח יוסף להעלות את אחיו אל מדרגתו וזה הוא **אֲנִי יוֹסֵף** מלכות הנקראת אני היא עם היסוד הנקרא יוסף והחיבור הוא על ידי היסוד **הַעוֹד** עוד גימ׳ יסוד ואות ״ה״ תרמוז על המלכות היא ״ה״ אחרונה **אָבִי** תפארת מחובר אל היסוד הנקרא **חָי**. אי נמי, תפארת מתחבר לבינה הנקראת חיים. גילוי חזק של אורות מהיסוד למלכות גורם לכך ש׃ **וְלֹא יָכְלוּ אֶחָיו לַעֲנוֹת אֹתוֹ** כי אור היסוד הנרמז במילת אתו חזק והם הרי נמצאים במלכות הנקראת כ׳נסת י׳שראל ורמוזה כאן במילת כִּי ראשי תיבות כ׳נסת י׳שראל, חיבור תו״מ עדיין קשה להם ולכן **נִבְהֲלוּ מִפָּנָיו, וַיֹּאמֶר יוֹסֵף** יוסף לא מרפה מן האחים ומנסה שוב ושוב להעלותם לתפארת ולזכות ולקבל אור הרוח ולכן אמר ״ויאמר יוסף״ יוסף מאמיר את אחיו **אֶל אֶחָיו גְּשׁוּ נָא אֵלַי** למדרגתי **וַיִּגָּשׁוּ** והם נגשים **וַיֹּאמֶר אֲנִי יוֹסֵף** הנה שוב חיבור המלכות הנקראת אני עם היסוד יוסף **אֲחִיכֶם אֲשֶׁר מְכַרְתֶּם אֹתִי** אתם רציתם להביא אותי למדרגתכם המלכות מקום השכינה גימ׳ **מִצְרָיְמָה, וְעַתָּה** אין ועתה אלא לשון תשובה, אנה עשו תשובה ועל ידי כך תעלו מ״ין ותורידו מ״ד וכל זאת בשמחה עם מוחין מתוקנים ולכן הזהירם **אַל תֵּעָצְבוּ וְאַל יִחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי מְכַרְתֶּם אֹתִי הֵנָּה כִּי לְמִחְיָה שְׁלָחַנִי אֱלֹהִים לִפְנֵיכֶם, כִּי זֶה שְׁנָתַיִם הָרָעָב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ** כעת המלכות בקטנות ובדין

ולכן יש רעב וכפי שכתב האר״י הקדוש שמילת רעב מורה על אחוריים ודין **וְעוֹד חָמֵשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר אֵין חָרִישׁ וְקָצִיר. וַיִּשְׁלָחֵנִי אֱלֹהִים לִפְנֵיכֶם לָשׂוּם לָכֶם שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ וּלְהַחֲיוֹת לָכֶם לִפְלֵיטָה גְּדֹלָה. וְעַתָּה לֹא אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הֵנָּה כִּי הָאֱלֹהִים** וַיְשִׂימֵנִי וכעת אני שולט בכל מצרים **לְאָב לְפַרְעֹה** במוחין ובג״ר **וּלְאָדוֹן לְכָל בֵּיתוֹ** בחג״ת ובמידות **וּמֹשֵׁל בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם** נהי״ם. **מַהֲרוּ וַעֲלוּ אֶל אָבִי וַאֲמַרְתֶּם אֵלָיו כֹּה אָמַר בִּנְךָ יוֹסֵף שָׂמַנִי אֱלֹהִים לְאָדוֹן לְכָל מִצְרָיִם רְדָה אֵלַי אַל תַּעֲמֹד**. אתה זוכה כעת לקומה שלימה אתה הרי מידת התפארת **וְיָשַׁבְתָּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וְהָיִיתָ קָרוֹב אֵלַי** ואתה קרוב ליסוד **אַתָּה וּבָנֶיךָ** ולמלכות **וּבְנֵי בָנֶיךָ** ולמלכות דבריאה **וְצֹאנְךָ** ומלכות דיצירה **וּבְקָרְךָ** ומל׳ דעשיה וכן **וְכָל אֲשֶׁר** שאר המדרגות אשר יש **לָךְ. וְכִלְכַּלְתִּי** אני יוסף הנקרא ״כלכל״ (מלכים א, ה) **אֹתְךָ שָׁם כִּי עוֹד חָמֵשׁ שָׁנִים רָעָב פֶּן תִּוָּרֵשׁ אַתָּה וּבֵיתְךָ וְכָל אֲשֶׁר לָךְ. וְהִנֵּה עֵינֵיכֶם רֹאוֹת וְעֵינֵי אָחִי בִנְיָמִין כִּי פִי** מלכות הנקראת כי וזו מלכות דיסוד ז״א הנקראת עטרה נושקת לכתר דנוק׳ **הַמְדַבֵּר** הנקראת דיבור **אֲלֵיכֶם. וְהִגַּדְתֶּם לְאָבִי אֶת כָּל כְּבוֹדִי בְּמִצְרַיִם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר רְאִיתֶם וּמִהַרְתֶּם וְהוֹרַדְתֶּם אֶת אָבִי הֵנָּה.** וכעת יש יחוד זו״ן דעת דיסוד מתחברת עם דעת דנוק׳. מאחר ודעת דיסוד ז״א גבוה מדעת דיסוד נוק׳ נאמר בו **וַיִּפֹּל עַל צַוְּארֵי** דעת **בִּנְיָמִן** דנוק׳ **אָחִיו וַיֵּבְךְּ וּבִנְיָמִן** זו מידת דעת דיסוד נוק׳ שיש בה ג׳ שלבים ק׳טנה נ׳ערה ב׳וגרת

ראשי תיבות נק״ב גימ׳ בנימן **בָּכָה** עַל כאן נאמר ״**על**״ כי המלכות מתחת היסוד **צַוָּארָיו**.

סיכום ביניים: ראינו עד כה את כל השלבים של בניית המלכות ממצב קטנות הנקרא חוה דרך הנסירה בניית קומה וייחוד פנים בפנים. כעת מתחיל שלב של איחוי בין האחים. ידוע שמילת אח בשפה העברית פירושה גם תנור קטן המחמם את הבית. גם מילת אחים פירושה חום כמ״ש רב (שבת קנג ע״א) ״אחים בהספידא דהתם קאימנא״ ופירש״י ״בשעת מיתתי התאמץ בהספד שלי, שיתחממו ויכמרו רחמי העומדים ויבכו״. הנה אחים לשון חום. ידוע שבייחוד יש ג׳ שלבים: חיבוק, נישוק וייחוד. כעת אנו בשלב הנישוק הנקרא זיווג דנשיקין וזה ייחוד הנעשה בשורשי הספירות.

וינשק לכל אחיו הרי ייחוד נשיקין של יסוד מלכות **ויבך עלהם** הרב אשלג זצוק״ל בבאור הסולם בהקדמת ספר הזוהר מסביר עניין שתי דמעות שמוריד הקב״ה לים הגדול שבכיה נוצרת כאשר מבקשים מהאדם משהו ואין הוא יכול לתת, כלומר כאשר לא ניתן לצאת ממדרגה למדרגה יש בכיה. בכיית יוסף היא זו שמעלה את האחים אל היסוד וזה הוא **ואחרי כן דברו אחיו אתו** דברו כמו ״ראוה מדברת״ (כתובות א, ח) ופירש רע״ב מתייחדת הרי שהאחים עלו אל התפארת וזה הוא אתו את זו המלכות ואות ו׳ = ת״ת. **והקל** חסר

אות ו׳ זה קולה של השכינה כאשר הו׳ שהוא התפארת מסתלק ממנה (זוהר בראשית דף רי ע״א) שהרי כעת יעקב אע״ה שה״ס התפארת עומד לגלות למצרים ולפרוע חוב של ״ועבדום״ וכו׳ וארץ ישראל מאבדת את כלי חמדתה וארץ מצרים ששה ועולזת בבא אליה שפע כה גדול וזה הוא **נשמע** השמיעה בבינה כי הקלי׳ מקיפה כעת את המלכות מחזה ולמטה באופן שהבינה של הקלי׳ מקבילה למלכות דאצילות **ובית פרעה** מלכות דקלי׳ **לאמר** עולה כי **באו אחי יוסף** האחים המייצגים את מלכות דאצילות יורדים מצרימה ודבר זה **וייטב בעיני פרעה ובעיני עבדיו** כי כעת יהיה להם שפע.

ויאמר פרעה ראש הקלי׳ מקבל עליה והאמרה במדרגתו והוא עולה עד יסוד ז״א וזה הוא **אל יוסף** וכעת רוצה הוא לכבוש את התפארת והמלכות תחתיו וזה הוא **אמר אל אחיך זאת עשו** חזרו לקומת הנפש והמלכות הנקראת זאת ועשו אותה היינו תבנו קומתה כך שתהיו רק במלכות וזה הוא טענו את בעירכם אותיות ׳עיר בכם׳ כלומר שהמלכות תהיה בכם **ולכו באו** ולכו למקום שממנו באתם שזו המלכות היא **ארצה** ארץ ה׳ אחרונה הנקראת צדק **וכנען** גימ׳ צדק ע״א. **וקחו את אביכם** תפארת **ואת בתיכם** מלכות **ובאו אלי** קלי׳ מצרים **ואתנה לכם את טוב ארץ מצרים ואכלו את חלב הארץ** מה יש לקלי׳ להציע לקדושה? רק זימה וזה הוא ואכלו. עוד רמז להם שרצונו האמיתי הוא לאבד אותם בים הגשמיות. **ואתה** יוסף שביקשת עגלות הרי לך מבוקשך (זוהר שם ע״ב). לפי המהלך

בו פתחנו יוסף מתאמץ לחבר את אחיו אל התפארת וזה הוא **ואתה** אות ו=תפארת את=מלכות ה=הא אחרונה וזה הוא **צויתה** מלשון צותא וחיבור, אולם פרעה רוצה להורידם אל המלכות ואומר להם **זאת עשו** רדו אל המלכות הנקראת זאת **קחו לכם מארץ מצרים עגלות** עגלה זה פרצוף של המלכות כי חו"ב תו"מ אלו פר פרה עגל ועגלה ועל מצרים נאמר (ירמיהו מו, כ) "עגלה יפה פיה מצרים" **לטפכם ולנשיכם** בחינת המלכות **ונשאתם את אביכם** היה צריך לומר והורדתם? כי יעקב אע"ה בת"ת ואכן כך היה שנא' (בראשית מו, ה) "וישאו בני ישראל את יעקב אביהם" אלא שתשש כחו מהירידה לגלות וזה הוא **ובאתם** מרצון לגלות מצרים. **ועינכם אל תחס על כליכם** הכלים אלו הספירות והאורות אלו שמות הקודש המחיים את הספירות. מחמת הירידה לגלות יש פגם ואחיזה בכלים לזה אמר שאל לכם לחשוש להפסד מועט כזה **כי טוב כל ארץ מצרים לכם הוא** יש לכם את אורות קלי' מצרים שלפי דעתו מעולים הם מהכלים שלהם אבל זו סברא כוזבת ולא קרב זה אל זה כל הלילה. לעיל אמר להם "זאת עשו" וכאן **ויעשו כן בני ישראל** שהם עשו כן זו המלכות הנקראת כנה ונקראת בת שבע ועוד שקבלו עליהם לתקן את שברי הכלים של הז"מ, עיין מיתת המלכים פ' וישלח, ולברר ניה"ק שהתפזרו. **ויתן להם יוסף עגלות** אלו עגלות של יוסף **על פי פרעה ויתן להם צדה לדרך**.

ראינו לעיל שאמר להם ״ועינכם אל תחס על כליכם״ כנגד זה יוסף נותן להם כלים וזה הוא **לכלם נתן לאיש חלפות שמלת** זה סוד המלבוש חלוקא דרבנן כהגנה והכנה לת״ל שנות גלות וזה הוא ׳שמלת׳ אותיות שם תל **ולבנימן** שהוא יסוד דמלכות **נתן שלש מאות כסף וחמש חלפת שמלת** כתב בספר מגלה עמוקות על שם העתיד שמרדכי איש ימיני עתיד לצאת בחמשה לבושים. **ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים נשאים מטוב מצרים ועשר אתנת נשאת בר ולחם ומזון לאביו לדרך** כתב בספר הזוהר (ח״ג דף רז ע״א) רמז לו יוסף לאביו שבמצרים למד את חכמת מצרים שהיא בכתרים התחתונים הרמוזים כאן בחמור ואתון. **וישלח את אחיו וילכו ויאמר אלהם אל תרגזו בדרך** דרך זו המלכות, אמר להם המלכות כשהיא לבד ללא חיבור לת״ת יש בה רוגז ולכן ראו לייחדה עם בעלה. **ויעלו ממצרים ויבאו ארץ כנען** זו המלכות ומשם עלו **אל יעקב** ת״ת ואל **אביהם** אבא שזו החכמה ומשם **ויגדו לו** נתנו לו המשכה **לאמר** שרוממה את קומתו **עוד** גימ׳ יסוד הוא **יוסף** והוא הנקרא **חי** והוא מייחד זו״ן וזה הוא **וכי** ו=תפארת כי=כ׳נסת י״שראל **הוא משל בכל ארץ מצרים** שולט בקלי׳ **ויפג לבו כי לא האמין להם** התרחב לבו משמחה. במדרש אמרו שסרח בת אשר הכינה אתו לכך כדי שלא ימות מהתרגשות. ובדרך סוד: ויפג גימ׳ ע״ה 100 כלומר הגיע לשלמות של י״ס המלאים י״ס והוא מקבל את הו״ק דבינה כי לבא בינה ובה הלב מבין ולכן זכה לרוח הקודש וחיים.

וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אלהם דיבורים לא השפיעו על יעקב אע״ה רק כאשר **וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם** חזרה אליו הנבואה והוא עולה מיעקב לישראל וזה הוא **ויאמר יעקב** למדרגת ישראל שהיא **רב**[13] גדולה יותר ממדרגת יעקב. **עוד יוסף בני חי** אלכה מוכן אני ללכת אל המלכות בגלות הנקראת מצרימה גימ׳ שכינה והיא הנקראת כלה וזה הוא **אלכה ואראנו בטרם אמות.**

פרק מו

הקדמה: כתב הרמב״ן - אבל הפסוק הזה יש בו סוד יגלו לנו אותו שם בבראשית רבה (צד ה), כי כאשר בא יעקב לרדת מצרים ראה כי הגלות יתחיל בו ובזרעו, ופחד ממנו וזבח זבחים רבים לפחד אביו יצחק שלא תהא מדת הדין מתוחה כנגדו ועשה זה בבאר שבע שהוא בית תפלה לאבותיו, ומשם נטל רשות בלכתו לחרן ואמר הכתוב זבחים, להודיע שלא היו עולות כאבותיו, כי אברהם עולות הקריב ורבותינו אמרו (זבחים קטז) לא הקריבו בני נח שלמים, עולות הקריבו, ובנח כתוב מפורש (לעיל ח כ) ויעל עולות במזבח, אבל יעקב מפני פחד ה׳ הקריב שלמים להשלים אליו כל המדות, כמו שדרשו (תורת כהנים ויקרא טז א) שלמים שמטילין שלום בעולם והנה היתה תחלת כונתו במדת הגבורה שהיא הקרובה אליו, וזהו הטעם

[13] רמז: יעקב+רב+יוסף=ישראל ע״ה.

שהזכירו בבראשית רבה (צד ה) שחייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד זקנו, והוא הטעם שאמרו שם בלשון אחר בתחילה שואלין בשלום התלמיד ואחר כך שואלין בכבוד הרב.

וראיתי במדרשו של רבי נחוניא בן הקנה (ספר הבהיר קלה) בלשון הזה וישבע יעקב בפחד אביו יצחק (לעיל לא נג), וכי יש אדם שנשבע כך באמונת פחד אביו, אלא עדיין לא נתן ליעקב כח ונשבע בכח שנתן לאביו, שנאמר וישבע יעקב בפחד אביו יצחק, ומאי ניהו הוא דכתיב ביה (מ״א יח לח) ותפול אש ה׳ ותאכל את העולה, וכתיב (דברים ד כד) כי ה׳ אלהיך אש אוכלה הוא וגו׳ עד כאן במדרש ומדבריהם נלמוד שמפני כן לא אמר ויזבח זבחים לה׳, לפי שעתה כבר זכה יעקב בחלקו, שנאמר (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, והוצרך לפרש עתה והנה בזכות הקרבנות נראה אליו אלהי יצחק אביו במראות הלילה במדת הדין רפה, זהו שאמר אלהים במראות הלילה, והוא מה שאמר אנכי האל אלהי אביך, כי הוא האל בית אל אשר אמר לו בחרן אנכי האל בית אל אשר משחת שם מצבה (לעיל לא יג), והוא אלהי אביך, הוא השם והיא המדה, והבטיחו שלא ייראי במצרים כי יזכה בדינו ויגאל אחר הענוי, וזהו טעם ואנכי אעלך גם עלה. את המשך דברי הרב הנפלאים ראה מ״ש הרחקת ההגשמה באונקלוס.

וכעת נבא אל באור הפסוק: **ויסע ישראל וכל אשר לו ויבא בארה שבע ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק.** הנה יש הבדל בין נסיעה להליכה בעוד שהליכה היא על סדר הספירות (השתלשלות) כגון מן הגבורה אל התפארת ומן התפארת אל הנצח וכו' הרי שנסיעה היא קווית (אנכית, כלומר לפי ההנהגה) כלומר מהחסד אל הנצח ומן הבינה אל הגבורה וכו'. לפי זה יעקב שה"ס התפארת הוא נוסע אל היסוד ומשם אל המלכות והנה הפסוק מאיר לנו הפלא ופלא: **ויסע ישראל** מן התפארת **וכל** היינו היסוד הנקרא כל, יחד עם נשותיו לאה שה"ס הבינה הנקראת **אשר** והיא גימ' **לו** וכן רחל שה"ס המלכות שם סוד הביאה וזה הוא **ויבא** והיא נקראת בת שבע וכן **באר שבע** והיא נבנית מן הגבורות ולכן **ויזבח זבחים** למידת הגבורה הנקראת **לאלהי** אלקים וכן **אביו יצחק** שהוא סוד מידת הגבורה. ירידת יעקב למלכות גורם לה התעוררות אליו וזה הוא **ויאמר אלהים** האמרה של המלכות הנקראת אלקים אל התפארת הנקראת **לישראל במראת הלילה** היא נקראת מראה שאינה מאירה והיא נקראת לילה והנה כתוב כאן **ויאמר יעקב יעקב ויאמר הנני** יש כאן ייחוד זו"ן יעקב ב"פ אלקים ב"פ יעקב הרי ד' הנני גימ' אלקים הוי"ה וג' אותיות שורש שם הוי"ה וזה בנין המלכות בה"פ אלקים וזה שורש תיקון גלות מצרים שהיו צריכים להיות בגלות ת"ל שנים כמנין ה"פ אלקים ובפועל לא עמדו בכך ותיקנו במשך רד"ו שנים רק פעם אחת שם אלקים במשך

פ״ו שנות השיעבוד שהרי ידוע שלא היו בשיעבוד ועבודת פרך רק פ״ו שנים. **ויאמר אנכי האל אלהי אביך אל תירא מרדה מצרימה** למי אומרים אל תירא? למי שירא, ואכן יעקב אבינו היה ירא מהירידה למצרים מחשש שזרעו יתערב בגויים וילמד ממעשיהם. כאן מבטיח לו הקב״ה שהוא ישמור על יעקב ומימלא על זרעו ואומר לו **כי לגוי גדול אשימך שם. אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה** כאן קיבל הבטחה שהשכינה הנקראת אנכי תרד עימו ואכן כך היה ראה ריש פ׳ ואלה שמות וכן במסע ההלוי׳ה של יעקב אע״ה נאמר ״ויעל עימו גם רכב גם פרשים״ מדייק כאן האר״י הקדוש גם לרבות מחנות השכינה. **ויוסף ישית ידו על עיניך** מכאן אמרו שמעצימים את עיני המת שלא יזונו עיניו מן השכינה, ברם אסור לעשות זאת כשהוא חי כי בכך יתכן שהוא מקדים את זמן הפטירה בכמה שניות וזה נחשב לרצח רח״ל. **ויקם יעקב** תקומה הייתה לו לאחר שקיבל את ברכת הא-ל **מבאר שבע** זו המלכות **וישאו בני ישראל את יעקב אביהם** למרות ההבטחה תשש כוחו והיה צורך לשאת אותו **ואת טפם ואת נשיהם בעגלות אשר שלח פרעה לשאת אתו. ויקחו את מקניהם ואת רכושם אשר רכשו בארץ כנען ויבאו מצרימה יעקב וכל זרעו אתו, בניו ובני בניו אתו בנתיו ובנות בניו וכל זרעו הביא אתו מצרימה.** הנה יש כאן פירוט רב של כל חלקי ספירת התפארת שהיא יורדת למלכות הנקראת מצרימה. מצרימה

גימ׳ שכינה וכאן היא בלבוש הגלות ויורדת לכתר דבריאה.

ידוע ששם מ״ב הוא מעלה ומוריד מעולם לעולם כגון בקדיש רמוז שם מ״ב ברי״ת של ויישתבח ויתפאר וכו׳ שיש בו שבע פעמים אות ו׳ גימ׳ מ״ב וכן מ״ב אותיות. יש שם מ״ב באצילות, בריאה יצירה ועשיה. כאן יש ירידה מאצילות לבריאה ושם מ״ב של זה יה-ו אהי״ה וזה גימ׳ **וְאֵלֶּה** גימ׳ מ״ב **שְׁמוֹת** ידוע שהשכינה נקראת שם **וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל** אחוזים בה וכעת הם **הַבָּאִים** באים **מִצְרַיְמָה** לגלות מצרים מצרימה גימ׳ שכינה וזו שכינה בגלות **יַעֲקֹב** תפארת **וּבָנָיו** מלכות **בְּכֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן** הוא אחוז בחסד דמלכות. **וּבְנֵי רְאוּבֵן חֲנוֹךְ וּפַלּוּא וְחֶצְרֹן וְכַרְמִי׃(י) וּבְנֵי שִׁמְעוֹן** גבורה דמלכות **יְמוּאֵל וְיָמִין וְאֹהַד וְיָכִין וְצֹחַר וְשָׁאוּל בֶּן הַכְּנַעֲנִית׃(יא) וּבְנֵי לֵוִי** תפארת דמלכות **גֵּרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי׃(יב) וּבְנֵי יְהוּדָה** זו המלכות הדבוקה באחור של התפארת מחזה ולמטה (שיטת הגר״א) **עֵר וְאוֹנָן וְשֵׁלָה וָפֶרֶץ וָזָרַח וַיָּמָת עֵר וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיִּהְיוּ בְּנֵי פֶרֶץ חֶצְרֹן וְחָמוּל׃(יג) וּבְנֵי יִשָּׂשכָר** נצח דמלכות **תּוֹלָע וּפֻוָּה וְיוֹב וְשִׁמְרֹן׃(יד) וּבְנֵי זְבֻלוּן** הוד דמלכות **סֶרֶד וְאֵלוֹן וְיַחְלְאֵל׃(טו) אֵלֶּה בְּנֵי לֵאָה** זו הבינה הנקראת **אֲשֶׁר** והיא **יָלְדָה** את הו״ק **לְיַעֲקֹב בְּפַדַּן אֲרָם וְאֵת דִּינָה** זו המלכות **בִתּוֹ** כי המלכות נקראת בת **כָּל נֶפֶשׁ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ׃(טז) וּבְנֵי גָד** פרק אמצעי דהוד דמלכות **צִפְיוֹן וְחַגִּי שׁוּנִי וְאֶצְבֹּן עֵרִי וַאֲרוֹדִי וְאַרְאֵלִי׃(יז) וּבְנֵי אָשֵׁר** עקב נצח דמלכות

יִמְנָה וְיִשְׁוָה וְיִשְׁוִי וּבְרִיעָה וְשֶׂרַח אֲחוֹתָם וּבְנֵי בְרִיעָה חֶבֶר וּמַלְכִּיאֵל׃(יח) אֵלֶּה בְּנֵי זִלְפָּה אֲשֶׁר נָתַן לָבָן לְלֵאָה בִתּוֹ וַתֵּלֶד אֶת אֵלֶּה לְיַעֲקֹב שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה נָפֶשׁ׃(יט) בְּנֵי רָחֵל אֵשֶׁת יַעֲקֹב יוֹסֵף יסוד ז״א **וּבִנְיָמִן** יסוד דמלכות נקודת ציון׃**(כ) וַיִּוָּלֵד לְיוֹסֵף בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יָלְדָה לּוֹ אָסְנַת בַּת פּוֹטִי פֶרַע כֹּהֵן אֹן אֶת מְנַשֶּׁה** יסוד דמלכות **וְאֶת אֶפְרָיִם** עטרת יסוד ז״א׃**(כא) וּבְנֵי בִנְיָמִן בֶּלַע וָבֶכֶר וְאַשְׁבֵּל גֵּרָא וְנַעֲמָן אֵחִי וָרֹאשׁ מֻפִּים וְחֻפִּים וָאָרְדּ׃(כב) אֵלֶּה בְּנֵי רָחֵל אֲשֶׁר יֻלַּד לְיַעֲקֹב כָּל נֶפֶשׁ אַרְבָּעָה עָשָׂר׃(כג) וּבְנֵי דָן** פרק תחתון דהוד דמלכות **חֻשִׁים׃(כד) וּבְנֵי נַפְתָּלִי** פרק תחתון דנצח דמלכות **יַחְצְאֵל וְגוּנִי וְיֵצֶר וְשִׁלֵּם׃(כה) אֵלֶּה בְּנֵי בִלְהָה אֲשֶׁר נָתַן לָבָן לְרָחֵל בִּתּוֹ וַתֵּלֶד אֶת אֵלֶּה לְיַעֲקֹב כָּל נֶפֶשׁ שִׁבְעָה׃(כו) כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה יֹצְאֵי יְרֵכוֹ מִלְּבַד נְשֵׁי בְנֵי יַעֲקֹב כָּל נֶפֶשׁ שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ** אומר הזוהר כאן סוד יעקב ויוסף יעקב הוא כללות הו״ק וזה ששים ויוסף כללות התפארת וזה שש ולכן אומר מיד **וּבְנֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר יֻלַּד לוֹ בְּמִצְרַיִם נֶפֶשׁ שְׁנָיִם כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיְמָה שִׁבְעִים.** המספר שבעים בא לרמוז על מה שכתוב בספר הזוהר הקדוש (שמות דף סב ע״ב) ״תאנא בההיא שעתא אשתלימו ישראל לתתא כגוונא דלעילא כמה דאוקימנא, דכתיב ויבואו אלימה ושם שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים וגו׳, ואתתקף אילנא קדישא בתריסר תחומין, בארבע סטרי עלמא, ואתתקף בשבעין ענפין, וכלא כגוונא דלעילא״ כוונת הזוהר לספירת התפארת בהיותה

עם המלכות יש בה שבע ספירות חגתנהי״ם וכל אחת כלולה מעשר הרי שבעים.

וְאֶת יְהוּדָה זו המלכות הדבוקה באחורי התפארת מחזה שלו ולמטה והיא הנקראת שכינה וזה בדיוק ואת כלומר את זו המלכות ואות ו׳ מורה על אחיזתה בו׳ ספירות תחתונות של התפארת והיא הנקראת יהודה **שָׁלַח** והיא בחינת השלחין כלומר עור וכעת היא יורדת עם ישראל לגלות והיא יורדת מהתפארת **לְפָנָיו אֶל יוֹסֵף** אל היסוד ומשם אל המלכות הכללית והיא **לְהוֹרֹת** בית הוראה **לְפָנָיו גֹּשְׁנָה וַיָּבֹאוּ אַרְצָה גֹּשֶׁן** ארץ גשן זו המלכות שיש בה שם אדנות ארצה גשן ע״ה גימ׳ י״פ אדנות. אמרנו שארץ מצרים גימ׳ תרעא כלומר מלכות בגלות וכאן שוב ארץ גושן ע״ה גימ׳ י״פ שם אדנות, מה בין שני הרמזים? נראה שבארץ גושן היה גילוי שכינה חזק יותר ונוסיף לכך ששרה אמנו קבלה את ארץ גושן מתנה מפרעה (פרקי דרבי אליעזר פרק כו) הרי שארץ גושן הוכשרה ונטהרה על ידי שרה אמנו לבניה. **וַיֶּאְסֹר יוֹסֵף מֶרְכַּבְתּוֹ** המרכבה נושאת את הרוכב עליה. יש מרכבה עליונה חבת״ם ויש מרכבת המשנה חגת״ם, יוסף כידוע קיבל את מרכבה המשנה וזו מרכבתו שהיא בו׳ ספירות תחתונות. נמצאנו אומרים שיוסף הוא היסוד מתעורר לקראת ייחוד עם אביו שהוא התפארת **וַיַּעַל לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גֹּשְׁנָה** כאן נדרוש מילת גשנה ג׳ שנה באופן ששנה גימ׳ ספירה וג׳ אלו ג׳ ספירות עקריות של המרכבה חסד גבורה תפארת

אריה שור נשר ואדם זה יוסף רוכב עליהם כי יוסף דומה לאביו ואביו דומה לאדם הראשון **וַיֵּרָא אֵלָיו** דהיינו היסוד הגיע עד חכמה דתפארת כי הראיה בחכמה **וַיִּפֹּל עַל צַוָּארָיו** מי נפל? לדעת רש"י יוסף ולדעת הרמב"ן יעקב שאין זו דרך ארץ שהבן יפול על אביו אלא ינשק ידיו. לפי דרכנו לשון נפילה מתאימה לדבר הגבוה הוא הנופל על הדבר הנמוך וכאן התפארת היא גבוהה מהיסוד שהרי היסוד נמצא כעת בחכמה של התפארת אם כן התפארת מתייחדת עם היסוד בנקודת הדעת של היסוד וזה הוא "על צואריו" כי צואר זו הדעת וכך גם בגשמיות הצואר מחבר בין הראש והגוף ובמדרש וכן בזוהר (בראשית דף ריא ע"א) זה בית המקדש והוא מחבר בין שמים וארץ. כדי ליישב את דרך הרמב"ן צריך לומר שהיסוד עלה על התפארת והגיע לדעת וכעת התפארת משווה קומה לחכמה של היסוד זה אפשרי ליודעי חן. גם בגשמיות ידוע שהזרע נמשך מהמח (באופן שהמח מפריש הורמון המפעיל את בלוטת הזרע) דרך חוט השדרה ומגיע לברית **וַיֵּבְךְּ עַל צַוָּארָיו עוֹד** הנה כתוב שהבוכה הוא יוסף הצדיק שמידתו יסוד ויסוד גימ' עוד. ובזוהר שם אמרו שבכו על גלות אחרונה שהיא ארוכה מכל הגלויות והפגם ביסוד והתיקון ביסוד בסוד ויוצא עמו בששון באלף הששי **וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף** דהיינו התפארת עולה אל היסוד שעלה לדעת וזה מתאים לדעת הרמב"ן **אָמוּתָה הַפָּעַם אַחֲרֵי רְאוֹתִי אֶת פָּנֶיךָ כִּי עוֹדְךָ חָי** הנה יוסף הוא היסוד

הוא הנקרא חי והוא מגיע עד הכתר וזה הוא עוד ך עוד גימ׳ יסוד ואות כ מורה על הכתר.

סיכום ביניים: יוסף התגלה לאחיו כלומר הגיע למצב ייחוד פב״פ של יסוד מלכות. כעת היסוד התייחד עם התפארת. בגשמיות: יוסף מחבר את כל המשפחה להיות אחד. רמז: צדיק מאחד צ׳פון ד׳רום י׳מה ק׳דמה (מידי״ן עזרא מרום הי״ו). גם ידוע שבעת הייחוד כל האיברים בהסכמה אחת.

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אֶחָיו וְאֶל בֵּית אָבִיו אֶעֱלֶה דווקא אני משנה למלך מצרים. ברם רמז יש כאן ליוסף הצדיק שהוא מאחד את ד׳ מיני הלולב לאחד ואנו מברכים ״על נטילת לולב״ דווקא וזה הרמז ״אעלה״ ר״ת א׳תרוג ע׳רבה ל׳ולב ה׳דס **וְאַגִּידָה לְפַרְעֹה וְאֹמְרָה אֵלָיו אַחַי וּבֵית אָבִי אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בָּאוּ אֵלָי.** כאמור היסוד מקבץ את כל הספירות לאחד. גם אמרנו שיוסף גימ׳ י״ב פעמים אחד ויש י״ב פרצופין בקומה שלימה: עתיק ונוק׳ אריך ונוק׳ אבא וישי״ס אימא ותבונה ישראל ולאה יעקב ורחל **וְהָאֲנָשִׁים רֹעֵי צֹאן כִּי אַנְשֵׁי מִקְנֶה הָיוּ וְצֹאנָם וּבְקָרָם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם הֵבִיאוּ. וְהָיָה כִּי יִקְרָא לָכֶם פַּרְעֹה וְאָמַר מַה מַּעֲשֵׂיכֶם. וַאֲמַרְתֶּם אַנְשֵׁי מִקְנֶה הָיוּ עֲבָדֶיךָ מִנְּעוּרֵינוּ וְעַד עַתָּה גַּם אֲנַחְנוּ גַּם אֲבֹתֵינוּ בַּעֲבוּר תֵּשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן כִּי תוֹעֲבַת מִצְרַיִם כָּל רֹעֵה צֹאן.** הנה בספר הזוהר (דפים רנ – רנא) מוסבר שיוסף גרם בחכמתו שאחיו יקבלו את ארץ רעמסס שהיא מארץ גושן (רש״י וכן דעת ראב״ע) שהייתה

ארץ מרעה לצאן כדי שאחיו ישלטו על הצאן שהוא יראתן ובכך ישלטו על כל ארץ מצרים. בדרך סוד נראה שרעמסס אלו ה״ג הבונות את המלכות כי רעמסס גימ׳ ה״פ אלקים.

פרק מז

והנה כאן עצת יוסף מתקיימת במלואה **וַיָּבֹא יוֹסֵף וַיַּגֶּד לְפַרְעֹה וַיֹּאמֶר אָבִי וְאַחַי וְצֹאנָם וּבְקָרָם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם בָּאוּ מֵאֶרֶץ כְּנָעַן וְהִנָּם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן. וּמִקְצֵה אֶחָיו לָקַח חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים וַיַּצִּגֵם לִפְנֵי פַרְעֹה. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל אֶחָיו מַה מַּעֲשֵׂיכֶם וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה רֹעֵה צֹאן עֲבָדֶיךָ גַּם אֲנַחְנוּ גַּם אֲבוֹתֵינוּ. וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה לָגוּר בָּאָרֶץ בָּאנוּ כִּי אֵין מִרְעֶה לַצֹּאן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ כִּי כָבֵד הָרָעָב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְעַתָּה יֵשְׁבוּ נָא עֲבָדֶיךָ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל יוֹסֵף לֵאמֹר אָבִיךָ וְאַחֶיךָ בָּאוּ אֵלֶיךָ. אֶרֶץ מִצְרַיִם לְפָנֶיךָ הִוא בְּמֵיטַב הָאָרֶץ הוֹשֵׁב אֶת אָבִיךָ וְאֶת אַחֶיךָ יֵשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וְאִם יָדַעְתָּ וְיֶשׁ בָּם אַנְשֵׁי חַיִל וְשַׂמְתָּם שָׂרֵי מִקְנֶה עַל אֲשֶׁר לִי׃(ז) וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת יַעֲקֹב אָבִיו וַיַּעֲמִדֵהוּ לִפְנֵי פַרְעֹה וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת פַּרְעֹה׃(ח) וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל יַעֲקֹב כַּמָּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ׃(ט) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל פַּרְעֹה יְמֵי שְׁנֵי מְגוּרַי שְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה מְעַט וְרָעִים הָיוּ יְמֵי שְׁנֵי חַיַּי וְלֹא הִשִּׂיגוּ אֶת יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אֲבֹתַי בִּימֵי מְגוּרֵיהֶם׃(י) וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת פַּרְעֹה וַיֵּצֵא מִלִּפְנֵי פַרְעֹה׃(יא) וַיּוֹשֶׁב יוֹסֵף אֶת אָבִיו וְאֶת אֶחָיו וַיִּתֶּן לָהֶם אֲחֻזָּה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּמֵיטַב הָאָרֶץ בְּאֶרֶץ רַעְמְסֵס כַּאֲשֶׁר צִוָּה פַרְעֹה׃(יב) וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף אֶת אָבִיו וְאֶת אֶחָיו וְאֵת כָּל בֵּית אָבִיו לֶחֶם לְפִי**

הַטָּף׃(יג) וְלֶחֶם אֵין בְּכָל הָאָרֶץ כִּי כָבֵד הָרָעָב מְאֹד
וַתֵּלַהּ אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֶרֶץ כְּנַעַן מִפְּנֵי הָרָעָב׃(יד)
וַיְלַקֵּט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
וּבְאֶרֶץ כְּנַעַן בַּשֶּׁבֶר אֲשֶׁר הֵם שֹׁבְרִים וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת
הַכֶּסֶף בֵּיתָה פַּרְעֹה׃(טו) וַיִּתֹּם הַכֶּסֶף מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
וּמֵאֶרֶץ כְּנַעַן וַיָּבֹאוּ כָל מִצְרַיִם אֶל יוֹסֵף לֵאמֹר הָבָה
לָנוּ לֶחֶם וְלָמָּה נָמוּת נֶגְדֶּךָ כִּי אָפֵס כָּסֶף׃(טז) וַיֹּאמֶר
יוֹסֵף הָבוּ מִקְנֵיכֶם וְאֶתְּנָה לָכֶם בְּמִקְנֵיכֶם אִם אָפֵס
כָּסֶף׃(יז) וַיָּבִיאוּ אֶת מִקְנֵיהֶם אֶל יוֹסֵף וַיִּתֵּן לָהֶם
יוֹסֵף לֶחֶם בַּסּוּסִים וּבְמִקְנֵה הַצֹּאן וּבְמִקְנֵה הַבָּקָר
וּבַחֲמֹרִים וַיְנַהֲלֵם בַּלֶּחֶם בְּכָל מִקְנֵהֶם בַּשָּׁנָה
הַהִוא׃(יח) וַתִּתֹּם הַשָּׁנָה הַהִוא וַיָּבֹאוּ אֵלָיו בַּשָּׁנָה
הַשֵּׁנִית וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא נְכַחֵד מֵאֲדֹנִי כִּי אִם תַּם
הַכֶּסֶף וּמִקְנֵה הַבְּהֵמָה אֶל אֲדֹנִי לֹא נִשְׁאַר לִפְנֵי
אֲדֹנִי בִּלְתִּי אִם גְּוִיָּתֵנוּ וְאַדְמָתֵנוּ׃(יט) לָמָּה נָמוּת
לְעֵינֶיךָ גַּם אֲנַחְנוּ גַּם אַדְמָתֵנוּ קְנֵה אֹתָנוּ וְאֶת
אַדְמָתֵנוּ בַּלָּחֶם וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְאַדְמָתֵנוּ עֲבָדִים
לְפַרְע�ֹה וְתֶן זֶרַע וְנִחְיֶה וְלֹא נָמוּת וְהָאֲדָמָה לֹא
תֵשָׁם׃(כ) וַיִּקֶן יוֹסֵף אֶת כָּל אַדְמַת מִצְרַיִם לְפַרְעֹה
כִּי מָכְרוּ מִצְרַיִם אִישׁ שָׂדֵהוּ כִּי חָזַק עֲלֵהֶם הָרָעָב
וַתְּהִי הָאָרֶץ לְפַרְעֹה׃(כא) וְאֶת הָעָם הֶעֱבִיר אֹתוֹ
לֶעָרִים מִקְצֵה גְּבוּל מִצְרַיִם וְעַד קָצֵהוּ׃(כב) רַק
אַדְמַת הַכֹּהֲנִים לֹא קָנָה כִּי חֹק לַכֹּהֲנִים מֵאֵת פַּרְעֹה
וְאָכְלוּ אֶת חֻקָּם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פַּרְעֹה עַל כֵּן לֹא
מָכְרוּ אֶת אַדְמָתָם׃(כג) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל הָעָם הֵן
קָנִיתִי אֶתְכֶם הַיּוֹם וְאֶת אַדְמַתְכֶם לְפַרְעֹה הֵא לָכֶם
זֶרַע וּזְרַעְתֶּם אֶת הָאֲדָמָה׃(כד) וְהָיָה בַּתְּבוּאֹת
וּנְתַתֶּם חֲמִישִׁית לְפַרְעֹה וְאַרְבַּע הַיָּדֹת יִהְיֶה לָכֶם

לִזְרַע הַשָּׂדֶה וּלְאָכְלְכֶם וְלַאֲשֶׁר בְּבָתֵּיכֶם וְלֶאֱכֹל לְטַפְּכֶם׃(כה) וַיֹּאמְרוּ הֶחֱיִתָנוּ נִמְצָא חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי וְהָיינוּ עֲבָדִים לְפַרְעֹה׃(כו) וַיָּשֶׂם אֹתָהּ יוֹסֵף לְחֹק עַד הַיּוֹם הַזֶּה עַל אַדְמַת מִצְרַיִם לְפַרְעֹה לַחֹמֶשׁ רַק אַדְמַת הַכֹּהֲנִים לְבַדָּם לֹא הָיְתָה לְפַרְעֹה׃(כז) וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד׃

ויחי

פרק מז

אמרנו שיעקב זכה לקומה שלימה במצרים ונבחן שהיו לו מוחין (אמנם לא גמורים כי הוא בגלות) ולכן אמר **וַיְחִי יַעֲקֹב** הרשב״י כאן בפרשה אומר שויחי יעקב שקול לישראל כלומר יעקב עם חיות זו קומת ישראל, **בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם** והיה מחובר ליסוד הנקרא טוב גימ׳ **שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְהִי יְמֵי יַעֲקֹב שְׁנֵי חַיָּיו** יעקב אבינו ששמו שבע פעמים שם הוי״ה מתקן בהם שבע פעמים שם אהיה שהוא **שָׁבַע שָׁנִים וְאַרְבָּעִים וּמְאַת שָׁנָה.** וכעת מגיע זמן התפארת לעלות לישראל סבא אומר **וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל** זה ישראל סבא **לָמוּת** גימ׳ ״זו תבונה״ **וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף** כי עליית התפארת לדעת ולישסו״ת נעשית ע״י היסוד כנודע מנענועי הלולב **וַיֹּאמֶר** והתפארת מרים ומאמיר את לו היסוד ל ו׳ עד הבינה הנקראת **אִם** ועד המלכות של החכמה שהרי בכל מלכות יש שם בן ומילת **נָא** ע״ה גימ׳ ״בן״ וממלכות דחכמה עולה לחכמה שיש בה

מָצָאתִי מיוחין צילמים איורות של החכמה הנקראת קודש גימ' ית"י של מילת מצאתי **חֵן בְּעֵינֶיךָ שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי וְעָשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרָיִם** כלומר מבקש מהיסוד שלבושי חיצוניות התפארת לא ישארו במלכות הנקראת כאן מצרימה גימ' שכינה. **וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתַי** חסד וגבורה דז"א **וּנְשָׂאתַנִי מִמִּצְרַיִם** מלכות **וּקְבַרְתַּנִי בְּקִבְרָתָם** במערת המכפלה בארץ ישראל **וַיֹּאמַר** ואכן היסוד עולה עם התפארת ועימו המלכות הנקראת כאן **אָנֹכִי** כלומר אני עם אות "כ" המורה על הארת הכתר **אֶעְשֶׂה כִּדְבָרֶךָ. וַיֹּאמֶר הִשָּׁבְעָה לִי וַיִּשָּׁבַע לוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה.** לאחר שהובטח לו שיקבר בארץ ישראל זו בחינת התפארת הוא משתחווה על ראש המיטה כלומר ליסוד שזו מידתו (כך מפורש בזוהר ויחי). **וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ** יעקב שמידתו תפארת ויש לו ו"ק שכל אחד מהם יש בו י"ס גימ' הנה, והתפארת רוצה לעלות לבינה הנקראת אז ונקראת לאה אז+לאה= **חֹלֶה וַיִּקַּח** היסוד **אֶת** זו עטרת היסוד **שְׁנֵי בָנָיו** אלו נצח והוד דז"א (הנקראים "קרני ראם") יחד איתו הוא היסוד על מנת לקבל מעליית התפארת לבינה מעט הארה ולכן אמר **עִמּוֹ** גימ' יב"ק עם ג' אותיות והכולל **אֶת מְנַשֶּׁה** נצח **וְאֶת אֶפְרָיִם** הוד. (הרקנטי) **וַיַּגֶּד** והנה נמשכת **לְיַעֲקֹב** שפע מי"ד מלשון "נגיד ונפיק" מחד **וַיֹּאמֶר הִנֵּה בִּנְךָ יוֹסֵף** היסוד **בָּא אֵלֶיךָ** עולה אל התפארת ויעקב נקרא ישראל כי זוכה כעת למוחין משפע מי"ד ומי"ן

ואמר **וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל** בקומה שלימה אותיות לי ראש אבל עדיין לא גמורה ממש ולכן אמר **וַיֵּשֶׁב** אלו מוחין דז״ת אלו אורות נפש ורוח **עַל הַמִּטָּה.** על המלכות כלומר התחזק במקומו בתפארת. **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב** ויעקב זו התפארת לפני הסתלקות לבינה שזה חיי העולם הבא הוא פונה להשפיע אֶל יוֹסֵף ליסוד ונוקט בשם **אֵל שַׁדַּי** שהוא ביסוד מידת יוסף אך גם גימ׳ משה להורות על מקומו של יעקב שהוא כבר בדעת **נִרְאָה אֵלַי בְּלוּז** רמז לו שהוא לא ימות, יעקב אבינו לא מת, כי עיר לוז אין אותו מלאך שולט בה **בְּאֶרֶץ כְּנָעַן** גימ׳ עם ד׳ אותיות צדק **וַיְבָרֶךְ אֹתִי. וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנְנִי** גימ׳ יב״ק עם ג׳ אותיות **מַפְרְךָ** כנגד ג״ר **וְהִרְבִּיתִךָ** כנגד חג״ת **וּנְתַתִּיךָ לִקְהַל עַמִּים** כנגד נה״י **וְנָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת** כנגד המלכות **לְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲחֻזַּת עוֹלָם.** ואמר שיעקב מעלה מ״ן ועושה תשובה **וְעַתָּה** אין ועתה אלא לשון תשובה שעל ידי זה זוכה לחיי העולם הבא **שְׁנֵי בָנֶיךָ** נצח והוד **הַנּוֹלָדִים לְךָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד בֹּאִי אֵלֶיךָ מִצְרַיְמָה** זו מלכות בגלות גימ׳ שכינה לִי הֵם ״לי הם״ ע״ה גימ׳ אלקים, (אחר כך יעקב אבינו ממשיך להם אות א׳ ואומר ״מי אלה״ ויוסף מחבר את ״מי״ עם ״אלה״ ואומר ״אשר נתן לי אלקים״) **אֶפְרַיִם** הוד **וּמְנַשֶּׁה** ונצח **כִּרְאוּבֵן** כחכמה **וְשִׁמְעוֹן** ובינה **יִהְיוּ לִי**[14]. **וּמוֹלַדְתְּךָ אֲשֶׁר הוֹלַדְתָּ אַחֲרֵיהֶם** שאר המדרגות הנשפעים ממך **לְךָ**

[14] רמז: אפרים + מנשה= ראובן + שמעון ע״ה= 726. אפרים+מנשה= אב ישראל יעקב וזה אומרו ״יהיו לי״ כשמי.

יִהְיוּ עַל שֵׁם אֲחֵיהֶם יִקָּרְאוּ בְּנַחֲלָתָם. וַאֲנִי כל חיי עבדתי לתקן את המלכות ולחברה עם מידתי ו' אני **בְּבֹאִי** זו התפארת שכן ב' פעמים "באי" עולה "כו" **מִפַּדָּן מֵתָה עָלַי רָחֵל בְּאֶרֶץ כְּנַעַן** כאשר באתי לתקן את המלכות שהיתה בקטנות ונקראת צדק שכן כנען עם ד' אותיות עולה צדק, מתה רחל שהיא בחינת המלכות והעלתה מן במיתתה ותיקנה את המלכות בשפע גדול **בַּדֶּרֶךְ** זו המלכות הנקראת דרך **בְּעוֹד כִּבְרַת אֶרֶץ לָבֹא אֶפְרָתָה וָאֶקְבְּרָהּ שָׁם בְּדֶרֶךְ אֶפְרָת הִוא בֵּית לָחֶם. וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל** יש כאן השפעת אור החכמה מהתפארת אל **אֶת בְּנֵי יוֹסֵף** נצח והוד **וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה.** כדלעיל **וַיֹּאמֶר יוֹסֵף** היסוד עולה **אֶל אָבִיו** התפארת **בָּנַי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים** כדלעיל **בָּזֶה וַיֹּאמַר קָחֶם** גימ' נצח נָא מ"ק 6 וכן הוד מ"ק 6 **אֵלַי וַאֲבָרְכֵם.** ואמר **וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל** חו"ב של התפארת וזכר כאן את העינים כי יעקב אבינו עולה לחכמה ובינה ולכן אמר **כָּבְדוּ** גימ' ל"ב אלו ל"ב נתיבות חכמה **מִזֹּקֶן** זו מדרגת חו"ב **לֹא יוּכַל לִרְאוֹת** אינו צריך לראות כי זכה לראיה רוחנית **וַיַּגֵּשׁ אֹתָם** הגיש את מנשה ואפרים אל התפארת הנקרא אמת אותיות אתם **אֵלָיו וַיִּשַּׁק** סוד זיווג הנשיקין **לָהֶם וַיְחַבֵּק** סוד זיווג היסודות **לָהֶם. וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל** ישראל שעלה לדעת ומעלה עימו גם **אֶל יוֹסֵף** את היסוד שזוכה למוחין דג"ר הנקראים **רְאֹה** ראיה אלו אורות החיה והם נקראים **פָּנֶיךָ** פנים **לֹא פִלָּלְתִּי וְהִנֵּה** זו קומה של יעקב יחד עם יוסף כי והנה גימ' ששים ושש כנזכר בזוהר ויגש **הֶרְאָה אֹתִי אֱלֹהִים גַּם אֶת זַרְעֶךָ. וַיּוֹצֵא יוֹסֵף אֹתָם**

מֵעִם בִּרְכָיו מה הענין של ברכי יוסף? בפשטות נראה לומר שזו בחינת נצח והוד של היסוד הנקשרת עם נצח והוד הכללית של ז״א כי כעת יוסף לוקח את מנשה ואפרים ומקרב אותם אל יעקב **וַיִּשְׁתַּחוּ לְאַפָּיו אָרְצָה**. היסוד עם נצח והוד עולים לנקודת מלכות (הנרמז בתיבת ארצה) של התפארת הנמצאת כעת בדעת ולכן נקט אפיו היינו החוטם נקודת יעקב **וַיִּקַּח יוֹסֵף** והיסוד הנקרא ״זה״ ונקרא ״יוסף״ עולה עד הבינה ויקח גימ׳ ״זה יבק״ **אֶת שְׁנֵיהֶם אֶת אֶפְרַיִם בִּימִינוֹ** לקח את ההוד שהוא בדרך כלל בשמאל ונתנו במקומו הראוי **מִשְׂמֹאל יִשְׂרָאֵל וְאֶת מְנַשֶּׁה בְּשְׂמֹאלוֹ מִימִין יִשְׂרָאֵל** כי מקום הנצח בימין ״נעימות בימינך נצח״ **וַיַּגֵּשׁ אֵלָיו.** כעת נוצר מצב רוחני באופן שיעקב הוא התפארת מחובר לנצח הוד יסוד והוא יושב על המיטה שהיא המלכות ואמר **וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל** זה שפע הנמשך מהתפארת אל הנה״י **אֶת יְמִינוֹ וַיָּשֶׁת עַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם וְהוּא הַצָּעִיר** זו המשכת החסדים להוד שהוא בדרך כלל מלא דינים **וְאֶת שְׂמֹאלוֹ** זו השפעת הדין הגבורה והריסון **עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׁה** מידת הנצח המלאה חסדים בגרך כלל **שִׂכֵּל אֶת יָדָיו כִּי מְנַשֶּׁה הַבְּכוֹר.** כי הנצח קודם להוד בהשתלשלות **וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף** זה שפע הברכה מהתפארת אל היסוד **וַיֹּאמַר** גם התפארת מתעלה כי המברך מתברך **הָאֱלֹהִים** גימ׳ מלאך הוא המלאך הגואל וזו השכינה אֲשֶׁר זו הבינה שאליה הִתְהַלְּכוּ עלו אֲבֹתַי חו״ג. ואמר שח״ג עלו לבינה היא בחינה הנקראת לְפָנָיו היינו ג״ר וחוזר

ומפרטם אַבְרָהָם חסד וְיִצְחָק גבורה הָאֱלֹהִים הָרֹעֶה אֹתִי תפארת מֵעוֹדִי עוד גימ׳ יסוד עַד הַיּוֹם הַזֶּה. הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל כנגד המלכות אֹתִי מִכָּל רָע מכל אחיזת הקלי׳ יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים נו״ה הם בחינת מטט׳ וסנדל׳ וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי היינו שיומשך הארת התפארת לנו״ה וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק חו״ג וְיִדְגּוּ זו בחינת היסוד בחינת **דג** לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ מלכות. לרב גימ׳ **עסמב** אלו המוחין הנמשכים בטמירו למלכות. וַיַּרְא יוֹסֵף היסוד המקבל חסדים מנצח וגבורות מהוד רואה כאן היפוך כִּי יָשִׁית אָבִיו תפארת יַד יְמִינוֹ חסדים עַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם שזה הוד וַיֵּרַע בְּעֵינָיו וַיִּתְמֹךְ יַד אָבִיו לְהָסִיר אֹתָהּ מֵעַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׁה. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו לֹא כֵן אָבִי כִּי זֶה הַבְּכֹר שִׂים יְמִינְךָ עַל רֹאשׁוֹ וַיְמָאֵן אָבִיו וַיֹּאמֶר יָדַעְתִּי בְנִי יָדַעְתִּי גַּם הוּא יִהְיֶה לְעָם וְגַם הוּא יִגְדָּל וְאוּלָם אָחִיו הַקָּטֹן יִגְדַּל מִמֶּנּוּ וְזַרְעוֹ יִהְיֶה מְלֹא הַגּוֹיִם. וַיְבָרְכֵם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמוֹר בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יְשִׂמְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה וַיָּשֶׂם אֶת אֶפְרַיִם לִפְנֵי מְנַשֶּׁה. וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל וישראל עולה אל הבינה היא הספירה השמינית מלמטה למעלה ושמונה פעמים שמונה ס״ד וכל אחד מהם כלול מאור פנימי ומקיף בכלי חיצון ופנימי הרי עוד ד׳ פנים לאחד סה״כ גימ ״נור״ כמנין ״ויאמר״ ומהבינה הוא משפיע אֶל יוֹסֵף היסוד שעלה אף הוא לתפארת שיש בה **ו״ק** וכל אחד כלול מי״ס גימ׳ הִנֵּה ואמר אָנֹכִי לרמוז על אי׳ורות נ״יצוצין וכ׳לים של התפארת שמגיעים לשלמות ולכן אמר מֵת אותיות תם היינו הגיעו

לשלמותם וְהָיָה אין והיה אלא לשון שמחה היינו שתשמחו ותצאו מהגלות אֱלֹהִים זו מידת הדין העושה שפטים במצרים עִמָּכֶם עם התפארת בעלת הו״ק הכלולים מי״ס גימ׳ ״כם״ וְהֵשִׁיב אֶתְכֶם אֶל אֶרֶץ אֲבֹתֵיכֶם **ארץ ישראל**. מסיים יעקב את דבריו ואומר וַאֲנִי שכל ימי הייתי עמל לחבר **תפארת** הרמוזה באות ״ו״ עם **מלכות** הרמוזה במילת **אני** נָתַתִּי לְךָ נותן לך להמשיך עבודה זו של יחוד **זו״ן** שְׁכֶם זו המלכות כי שכ״ם ר״ת ש׳ם כ׳בוד מ׳לכותו אַחַד זה התפארת בה יש אמירת ״שמע ישראל ה׳ אלוקינו ד׳ אחד״ וזה לך יתרון עַל אַחֶיךָ כי הם במלכות ואתה רב כוחך ביסוד. ואמר שעבודת התיקונים והבירורים של ייחוד **זו״ן** גרמה להוצאת **ניה״ק** מהקלי׳ אֲשֶׁר לָקַחְתִּי תקנתי מִיַּד הָאֱמֹרִי **האמורי** הוא אחד משבעה עממין בְּחַרְבִּי זה תיקון השכינה הנקראת **חרב** וּבְקַשְׁתִּי זה תיקון מידת היסוד ובתיקון שניהם נתקן ייחוד קוב״ה ושכינתיה.

פרק מט

ויקרא מלשון יקר וגדולה, **יעקב** שה״ס הת״ת מעלה את בניו אליו **אל בניו ויאמר** והעליה היא אל היסוד **האספו** שבו מתאספים כל האורות **ואגידה** ואני ממדרגתי שהיא התפארת המשיך לכם שפע וזה הוא **ואגידה** מלשון נגיד ונפיק **לכם** בני האחוזים במלכות הנקראת **את** ועליכם להיות תדיר בתשובה וכאשר תהיו במצב של תשובה תדירית תזכו לקבל את שפע הבינה הנקראת **אשר**

וזה יתן לכם את אור הנשמה **יקרא אתכם** ותהיו יקרים מפז **באחרית הימים** גם כשרגליכם עומדות במלכות. כלומר מצב הנקרא "אנשי קודש" אנשים מחד וקודש מאידך.

כאמור אחרית הימים זו ספירת המלכות שהיא באחרית כל הספירות ולכן נאמר בהם **הקבצו** מצד המלכות ונאמר **ושמעו** מצד הבינה ואמר להם אתם **בני יעקב** האחוזים במלכות **ושמעו אל ישראל אביכם** היו בתשובה תדיר.

והנה לפני הברכה התחיל מקנטרן בדברים וכ"כ בספר כנפי יונה הובאו דבריו בילקוט ראובני על התורה - פרשת ויחי: "הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם. כשבירך יעקב לבניו עלה להזדווג למה ויקרא יעקב, דכתיב הקבצו ושמעו בני יעקב אע"פ שנעלם הקץ עצמו נשאר בכל דבריו רמז קצת וכו', והנה יעקב ומשה שניהם באו לברך את ישראל והתחילו לקנטר **כדי שלא יהיו החיצונים מקנטרים על הברכות** אלא שומעים שאביהם מקנטרים (מקנטרם) והם פורשים והוא מברך אותם, ע"כ צוה אותם על אלקי נכר שלא יעכב שכן אמר שמא פסול יש בכם". ע"כ. ואמר..

ברכת ראובן

ראובן בכרי אתה כחי וראשית אוני יתר שאת ויתר עז כתב האר"י הקדוש בליקוטי תורה- ראובן היה גלגול קין שהיה בסוד אדם, וזהו ראובן ראו בן הראשון שנברא העולם שהוא קין, ורצה יעקב שיתקן חטא קין בסוד הלא אם תטיב שאת, וזהו

ראובן בכורי אתה וראוי אתה לתקן קין אבל באמת יתי״ר שהוא יתרו שאת הוא נטלה ותיקנה כי בחטא ראובן פרחה ממנו נשמת קין ונתנה ליתרו.

פחז כמים אל תותר כי עלית משכבי אביך אז חללת יצועי עלה. כתב כאן הרקאנאטי ״ואמר לראובן כי יש לו יתר שאת ויתר עז על אחיו כי לא פשע במכירתו של יוסף, אמנם בעבור שהיה פחז כמים ובלבל יצועי אביו אל תותר.

שמעון ולוי

שמעון ולוי אחים כלי חמס מכרתיהם בסדם אל תבא נפשי בקהלם אל תחד כבדי כי באפם הרגו איש וברצנם עקרו שור, ארור אפם כי עז ועברתם כי קשתה אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל כתב כאן הרקאנאטי ״ובשמעון ולוי אמר בסודם אל תבא נפשי זהו סוד העיבור. והוא כטעם וטוב משניהם את אשר עדן לא היה (קהלת ד׳ ג׳)זהו אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל״.

יהודה

יש כאן רמז לעשרת הרוגי מלכות

יהודה אתה יודוך אחיך ידך בערף איביך ישתחוו לך בני אביך. גור אריה יהודה מטרף בני עלית כתב כאן הרקאנאטי רמזים על עשרת הרוגי מלכות ״הרמז לרבן שמעון בן גמליאל זהו כבס ביין לבושו ובדם ענבים סותו״. **זבולן לחוף ימים ישכן** כתב הרקאנאטי ״רמז בו על מיתת רבי

יהודה בן בבא שישב בין שני הרים ובין שני תחומי. <הגהת המעתיק מכתב היד) כנוי לבושו שב לשם יתעלה כענין ידין בגוים מלא גויות. ואמרו רבותינו ז״ל שהקדוש ברוך הוא יש לו מלבוש אדום מדם המקדשים את השם יתעלה. עד כאן> : שבת ושם נעצו בו ג׳ מאות לונכיות של ברזל, **ויתנכלו** בצירוף **לונכיות**. ונרמז בפסוק וימררוהו ורובו וישטמוהו בעלי חצים. ובעון ויפשטו את יוסף נפשט עורו של ר׳ ישמעאל, בעון ודבתם רעה לשונו של ר׳ יהודה נלחכה בפי חזיר. בעון שגרמו לומר חיה רעה אכלתהו ומה שאמר רבי עקיבא מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור נסרק בשרו בשיני ברזל ונרמז בפסוק יששכר חמור גרם רובץ בין המשפתים ויראה מנוחה כי טוב ראה מנוחת הצדקים בגן עדן כי טובה היא ותענוג הארץ העליונה כי נעמה ויט שכמו לסבול דינו של הב״ה ולא בטל הגזירה בשם. מכאן תבין גודל עונש המטריח את קונו ובעוד שהיה למס היה עובד השם כי יצתה נשמתו באחד.

באור ברכת יהודה

יהודה אתה יודוך אחיך ידך בערף איביך ישתחוו לך בני אביך, גור אריה יהודה מטרף בני עלית כרע רבץ כאריה וכלביא מי יקימנו, לא יסור שבט מיהודה ומחקק מבין רגליו עד כי יבא שילה ולו יקהת עמים, אסרי לגפן עירה ולשרקה בני אתנו כבס ביין לבשו ובדם ענבים סותה, חכלילי עינים מיין ולבן שנים מחלב:

כתב הרקאנאטי ״ידעת כי מיהודה מלכות בית דוד ירדה זהו ללמד את בני יהודה קשת וידעת סוד הקשת על כן אמר בו ידך בעורף אויבך. ועל כן היה יהודה שביעי לאבות אברהם יצחק יעקב ראובן שמעון לוי ויהודה כי הוא כנגד הכלה הכלולה שהיא השביעית כשבת. נאמר ביהודה ותעמוד מלדת. בשבת שבת וינפש. ונאמר ביהודה אתה יודוך. ובשבת טוב להודות ליי׳. נאמר ביהודה מטרף בני עלית פירוש טרף מזון כלומר נסתלקת מלעשות אפילו מלאכת נפש כמו בשבת לא תעשה כל מלאכה. ביהודה כרע רבץ כארי וכלביא מי יקימנו. ובשבת שבו איש תחתיו. ביהודה אוסרי לגפן עירה. כלומר יאסור אותו ממלאכתו. בשבת למען ינוח שורך וחמורך. ביהודה כבס ביין לבושו הרמז על קידוש היום שהוא ביין רמז למדת הדין ועל כן נתן לו השבט שנאמר לא יסור שבט מיהודה. וכמו שיהודה היה רביעי לשבטים כן השבת היא מצוה רביעית בעשרת הדברות. והוצרך להתערב במלכות בית דוד מזרע שאר האומות שיהיה שלום בענייניו ומדת הדין לא תקטרג עליו כדאמרינן בפרק הבא על יבמתו א״ר אלעזר מאי דכתיב ונברכו בך אמר הקדוש ב״ה לאברהם שתי הברכות טובות יש לי להבריך בך רות המואביה ונעמה העמונית. מדרש רות (זוהר חדש ע״ח ט״ב) וזרע דוד צריך מצד זה ומצד זה. כתיב ואהבת את יי׳ אלהיך בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע. הכל צריך כאחד וזרע דוד אצטריך הכי (עד כאן). חכלייי עינים מיין ולבן שינים מחלב״. אמרו

רבותינו זכרונם לברכה בכתובות אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ב״ה רמיז לי בעיניך דאיבסם לי מחמרא ואחוור שינך דאיבסם מחלבא. הכוונה היא כי השכינה מבקשת השפע העליון מזרועות עולם הנרמז ביין וחלב כדאמרינן ובלא מחיר יין וחלב (ישעיה נה׳ א׳) ובקשה היין תחילה כי עיקר קבלתה מן הגבורה בתחילה. ויש ספרים שגורסין דבסים לי מחמרא דבסים לי מחלבא ויהיה דבור כנסת ישראל למדת רחמים ואומרת לו חביב זיווגך עלי כי אתה יונק מזרועות עולם הנרמזים ביין וחלב ואני מקבל מהם׃

נפתלי

נפתלי אילה שלחה הנתן אמרי שפר כתב הרקאנאטי ״נפתלי אילה שלוחה וגו׳. האילה נמשלת לכנסת ישראל מה אילה זו חביבה על בעלה ורחמה צר וכו׳. ואמר כי היא שלוחה ממקור העליון ונותנת אמרי שפר רמז לתפלתה של הקב״ה כמה דאת אמר השמעני את קולך. ונעשית עטרה כדאמרינן בספר הבהיר ואמר שם אתגא ואזלא איהי בראש קונה שמים וארץ. ללמדך שאותה תאגא עולה עד למעלה למעלה. ומאי משמע דהאי תאגא אבן יקרה היא מוכללת ומעוטרת דכתיב אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה (תהלים קיח׳ כב׳). ועולה עד מקום שנחצבה ממנו דכתיב משם רועה אבן ישראל.

ברכת יוסף

בן פרת יוסף בן פרת עלי עין בנות צעדה עלי שור, וימררהו ורבו וישטמהו בעלי חצים, ותשב באיתן קשתו ויפזו זרעי ידיו מידי אביר יעקב משם רעה אבן ישראל, מאל אביך ויעזרך ואת שדי ויברכך ברכת שמים מעל ברכת תהום רבצת תחת ברכת שדים ורחם, ברכת אביך גברו על ברכת הורי עד תאות גבעת עולם תהיין לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו

כתב הרקאנאטי ״בן פורת יוסף בן פורת עלי עין בנות צעדה עלי שור. כבר ידעת מה שאמרו רז״ל על זרע יוסף הצדיק שלא שלט בו עין הרע שנאמר עלי עין ובספר הזוהר [אדרא רבא ק״ל א׳] נתבאר סוד זה אמר שם בלשון זה הנה עין יי׳ אל יראיו וכתיב עיני יי׳ משוטטות. <תרגום - ״הנה עין יי׳ אל יראיו וכתוב ״עיני יי׳ המה משוטטים בכל הארץ״>. זכו עין יי׳ עינא דלעילא לא זכו עיני יי׳ משוטטות עינא דלתתא. <היינו אם זכו ״עין יי׳ אל יראיו״ שהיא עין עליונה דאריך אנפין לא זכו ״עיני יי׳ המה משוטטים״ שהיא עין שלמטה דז״א>. דתנינן מפני מה זכה יוסף דלא שלטא ביה עינא בישא מפני שזכה לאישתגחא בעינא טבא עילאה. <שלמדנו מפני מה זכה יוסף שלא שלט בו עין הרע הוא מפני שזכה להיות מושגח בעין הטוב העליון>. הה״ד בן פורת יוסף בן פורת עלי עין. <זה שכתוב ״בן פורת יוסף בן פורת עלי עין״>. כלומר בסבת עין דאישתגח ביה. <כלומר על סבת עין העליון שהיה מושגח בו>. וכתיב טוב עין הוא יבורך מ״ט איקרי חד. <וכתוב ״טוב עין הוא יבורך״ מהו הטעם

שנקרא עין אחד ולא אמר טוב עינים>. תא חזי בעינין דלתתא אית עין ימינא ואית עין שמאלא ואינון תרי בתרי גווני. <בוא וראה בעין התחתונה דז״א יש עין ימין ויש עין שמאל והם שתים בשתי בחינות>. אבל הכא לית עינא שמאלא ותרוייהו בדרגא חד סלקין וכולא ימינא. <אבל כאן בא״א אין עין שמאל ושתיהם עולות בדרגה אחת והכל ימין>. ובגין כך עין אחד ולא תרין. <ומשום כך כתוב עין אחת ולא שתים>. ותאנא עינא דא דהוא עינא דאשגחותא פקיחא תדיר חייכן תדיר חדאן תדיר. <ולמדנו עין זו שהיה העין של ההשגחה פתוחה תמיד צוחקים תמיד ושמחים תמיד>. דלא הוי הכי לתתא דכלילין בסומקא באוכמא בחוורא בתלת גווני. <מה שאין כן למטה שהן כלולות באדום ובשחור ובלבן בג׳ גוונים>. ולא הוי תדיר פקיחא דאית גביני סורטא על עינא. <ואינן תמיד פקוחות שיש לו גבות המכסים על העין>. ועל דא כתיב עורה למה תישן יי׳ פקח יי׳ עיניך וראה. <ועל כן כתוב ״עורה למה תישן יי״ ״פקח עיניך וראה״>. כד איתפקח אית למאן דאיתפקח לטב ואית למאן דאיתפקח לרע . <כשנפקחו עיני ז״א יש מי שנפתחו עליו העינים לטוב ויש מי שנפתחו עליו לרע>. ווי למאן דאיתפקח ועינא אתערב לסומקא. <אוי למי שנפקחו עליו העינים והעין מעורבת באדום>. וסומקא איתחזי לקבליה ומכסייא עינא. <והאדום נראה כנגדו ומכסה על העין>. זכאה מאן דאישתזיב מיניה. <אשריו מי שינצל ממנו>. לעתיק יומין טבא דעינא. <עתיק

יומין הוא טוב עין>. חיואר בגו חיואר דכליל כל חיוארא. <לבן בתוך לבן הכולל כל לבן>. זכאה חולקיה מאן דישגח עילויה בחד חיור מינייהו. <אשרי חלקו של מי שהשגיח עליו לבן אחד מהם>. ועל דא כתיב טוב עין הוא יבורך. וכתיב בית יעקב לכו ונלכה באור יי׳. <ועל זה כתוב ״טוב עין הוא יבורך וכתוב ״בית יעקב לכו ונלכה באור יי״>. ע״כ. ואתה בן אדם בראותך המאמרים האלה וכיוצא בהם המורים על הנשמות השמר אל תפן אל און ושמור נפשך מאד פן תכשל ותחריב את העולם לאמר שיש בש״י מדות מוגשמות ומתוארות ומוגבלות שאין הדבר כך חלילה חלילה ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו. וצריך אני להאיר עיניך במאמר זה וכיוצא בו ושמור אותו היטב כי יסיר ממך כמה ספקות ושבושים רעים. דע כי אמתת עצם הבורא יתעלה ויתברך אינה מושגת לזולתו ואין בכל ברואיו עליונים ותחתונים יודע עצם אמתתו רק הוא יתעלה ויתברך וא״כ צריכין אנו להתבונן על התוארים הנמצאים בתורה ובדברי רז״ל יד רגל אזן עין וכיוצא בהן. דע והאמן כי כל אותן הענינים אעפ״י שהם מורים ומעידים על גדולתו ואמתתו אין כל בריה יכולה להתבונן ולדעת מהות הדבר ההוא הנקרא יד עין רגל וכיוצא בהם ואל יעלה בדעתך כי עין כצורת עין ויד כצורת יד אבל הם ענינים פנימיים ופנימיים באמתת מציאות הש״י אשר מהם המקור והשפע יוצא לכל הנבראים לא שיהיה דמיון בינו יתברך ובינינו מצד העצם והתבנית כמו שנאמר ואל מי

תדמיוני ואשוה (ישעיה מ׳ כה׳) כי אין לו דמיון בנבראים רק על כוונת צורת האיברים שבנו שהם עשויין לדמיון סימנים לענינים סתומים עליונים שאין הדעת יכולה להשיג וזה הדמיון אינו גופני כלומר בעצם ותבנית אלא בדמיון זכרון כמי שכותב ראובן בן יעקב שהרי אין אותיות אלו צורת ראובן בן יעקב ותבניתו ומהותו אלא זכרון שזה ראובן בן יעקב הכתוב הוא סימן לאותו עצם והתבנית הידוע הנקרא ראובן בן יעקב. ולפי שהשם יתעלה ויתברך רצה לזכותינו ברא בגוף האדם כמה איברים נסתרים ונפלאים כדמיון סימן למעשה מרכבה. ואילו יזכה האדם לטהר אחד מאיבריו יהיה אותו אבר כדמיון כסא לאותו אבר העליון הפנימי הנקרא בשם זה עין יד וכיוצא בו. כיצד הנשמר והנזהר במראה עינו שלא יביט ויסתכל בדבר עבירה ובדרך גנאי רק במה שהוא קדושת השם יתעלה ועבודתו אותו עין נעשית כמו כסא לאותו דבר של מעלה הנקרא עין וזהו ענין האבות הן הן המרכבה. ודע כי המדות תלויות באיברים. כיצד מידת עין היא הראות מדת האזן היא השמע מדת היד היא המשוש מדת הרגל היא ההליכה. והנה המדות נמשכות אחר האיברים>. ולפי שהזכירו רז״ל כלפי מעלה לשון מדות יש לך לדון ענין המדות כמו התארים שאמרנו וכמו שאין ערך ודמיון בינו יתעלה ובינינו בענין האיברים כך אין ערך בינו יתעלה ובינינו בענין המדות ולפי שאנו משתמשים בחיבורינו זה בלשון מדות השמר מן הטעות כמו שאמרו רבותינו ז״ל לא כמדת הקב״ה

מדת בשר ודם ואין דמיון בין מדותיו יתעלה ומידותינו זולתי בדרך הזכרת השם לבד. מוסף על זה יש לך להתבונן במה שכתבתי לך בפירוש בצלמנו כדמותינו כי כמו ששם אדם לא נאמר על הגוף רק על רוח הפנימי כי הגוף נקרא בשר אדם כך שמות האיברים הם שם לכחותיהם לא שם לחומר. והבן זה המאמר כלו היטב׃

ותשב באיתן קשתו וגו׳. הברכה הזאת דומה לברכת הנערים כי אביר יעקב הוא אלהי האמת וידיו הם זרועות עולם על כן לא אמר אביר אברהם ויצחק וזולתם ואמר משם רועה אבן ישראל כד״א אבן מאסו הבונים. וכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא שהרמז לשכינה. ואמר כי יניקתה הוא מאביר יעקב כענין ושם חביון עוזו (חבקוק ג׳ ד׳). וחביון הוא הכח המתעלה הנחבא במקום אצילותו כד״א וכנה אשר נטעה ימינך (תהלים פ׳ טז׳)׃ ובספר הבהיר **משם רועה אבן ישראל** הוא המקום הנקרא שם שנאמר ושם חביון עוזו. והנה אבן ישראל כמו כנסת ישראל ואולי רמז במלת אבן סוד בהוסיפך נון על אב יהיה הבניין שלם ובמלת קשתו רמז ליסוד עולם הנתון ליוסף הצדיק כי שמר את בריתו שלא הביאו בכח הטומאה ומכאן תבין פירוש עריה תעור קשתך. הפך הצדיק אבד והבן זה היטב׃

מאל אביך ויעזרך ואת שדי ויברכך וגו׳. כבר הודעתיך כי אלהי אביך הוא אלהי אמת. ואת שדי כבר רמזתי לך כי מלת שדי לבד אל רומזת על השכינה ועל כן אמר אחרי כן ברכות שמים מעל רוצה לומר שמים עליונים. ברכות תהום היא

השכינה הרובצת תחת זהו ברכות שדים ורחם. ותרגם אונקלום דאבוך ודאמך. והנה הוא מבורך בשמים ובארץ והבן אמרו ברכות אביך גברו על ברכות הורי כי כבר רמזנוהו בענין האבות כי בו נשלם הכל:

כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם איש אשר כברכתו ברך אתם כתב הרקאנאטי ״וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם וגו׳. כבר ידעת פירוש מלת זאת כי שם צוה יי׳ את הברכה (תהלים קלג׳ ג׳) וזהו ויברך אותם איש אשר כברכתו ברך אותם שרמז אליהם איך שמם רמוז כל אחד ואחד ביי״ב צירופי השם ביחוד״.

ויכל יעקב לצות את בניו ויאסף רגליו אל המטה ויגוע ויאסף אל עמיו: כתב הרקאנאטי ״ויכל יעקב לצוות את בניו ויאסוף רגליו אל המטה ויגוע ויאסף אל עמיו. כבר רמזתי לך ענין מטתו של הקדוש ברוך הוא הנתונה בין צפון לדרום שנאמר הנה מטתו שלשלמה. ורמז הכתוב כי מיתת יעקב אבינו ע״ה היתה על יד המטה הנזכרת בנשיקה כמו שאמרו רבותינו ז״ל על הצדיקים הידועים שהם שש שלא שלט בהם מלאך המות והם אברהם יצחק ויעקב משה אהרן ומרים דכתיב בהם על פי יי׳ רק במרים שגנאי בדבר כי היתה מיתתם על ידי השכינה ואמרו רז״ל היה רבי מאיר אומר גדול הוא השלום שלא ברא הקב״ה מדה טובה מן השלום שנתנה לצדיקים בשעה שנפטרין מן העולם שלש כתות של מלאכי השרת מקדימין לפניו

בשלום הראשונה אומרת יבא שלום. השנייה אומרת ינוחו על משכבותם. השלישית אומרת הולך נכוחו. ולא דיין לצדיקים שמיתתן ע״י כבוד שנאמר וכבוד ״י יאספך (ישעיה נח׳ ח׳). אלא שמקלסין לפניו יבא בשלום זהו שנאמר ואחר כבוד תקחני (תהלים עג׳ כד׳) הדבור לנקבה הנסתרת. ועל ענין זה אמרו רבותינו ז״ל בסוף סוטה כשמת רבי בטלה כהונה כי נתעסקו בו כהנים לטמא בו כי לא היתה מיתתו רק ע״י השכינה׃

פרק נ

במצב הגשמי יעקב אבינו נראה לעין בשר שהוא נפטר ברם קבעו חכמים (תענית ה ע״ב) שיעקב אבינו לא מת ובאורים רבים נכתבו על משפט זה ואני מאמץ את שיטת הרמב״ן שכתב שהכוונה בזה כמו שהיה עם רבנו הקדוש שיכול היה לחזור בלבוש גשמי לעולם העשיה. כך דרשתי במוצאי שבת וארבעה ימים אחר כך פרץ מבצע ״עופרת יצוקה״ ושם התפרסם שרחל אמנו התגלתה אל החיילים ואשתו כגופו. מכל מקום יעקב אבינו מסתלק לדרגה גבוהה יותר וזו הבינה והיא הנקראת ארץ החיים ואז היסוד שנעזב מבקש להדבק בת״ת וזה הוא ויפל יוסף **היסוד נופל ממדרגתו בגלל** על פני אביו **שאביו שהוא הת״ת עלה לבינה המסתיימת בחזה הת״ת ששם הפנים של הת״ת** ויבך עליו **מפני שאינו יכול להשיגו אך**

רק יכול וישק לו **להשיק לו כלומר כתר דיסוד יכול להגיע לתבונה**. ויצו יוסף את עבדיו את הרפאים לחנט את אביו ויחנטו הרפאים את ישראל׃(ג) וימלאו לו ארבעים יום כי כן ימלאו ימי החנטים ויבכו אתו מצרים שבעים יום **כתב בזוהר בראשית (דף רנ ע״ב) ״ארחא דמלכין איהו, בגין לקיימא גופייהו חנטי לון במשח רבות עלאה על כל משחין מעורב בבוסמין, ושאיב ליה בגופא יומא בתר יומא בההוא משחא טבא ארבעין יומין, דכתיב וימלאו לו ארבעים יום, כי כן ימלאו ימי החנוטים, בתר דאשתלים דא, קיימא גופא שלים זמנין סגיאין״. באור: דרך המלכים בכך (בחנטה), כדי לקיים גופם, חונטים אותם בשמן רב משובח מכל השמנים מעורב בבשמים הנשאבים בגוף יום אחר יום במשך מ׳ יום ולאחר מכן הגוף נשאר שלם זמן רב. ועוד כתוב בזוהר שמות (דף קמא ע״א) ״יעקב לא מית, וגופיה אתקיים בקיומא תדיר, ולא דחיל לסטרא אחרא, דהא ערסיה הוה שלים בשלימו דנהורא עלאה, בנהירו דתריסר שבטין ובשבעין נפש, בגין כך לא דחיל לסטרא אחרא, ולא יכיל לשלטאה עליה. ותו דאיהו גופא דדיוקנא עלאה, דשפירו דיליה אחיד לכל סטרין, וכל אינון שייפין דאדם קדמאה הוו אחידן ביה, ועל דא כתיב ביה (שם מז ל) ושכבתי עם אבותי, ונשאתני ממצרים, גופא שלים, ועל דא ויחנטו הרופאים את ישראל, דגופיה יהא קאים בקיומא והכי אצטריך.**

כאמור יוסף נחלש לאחר הסתלקות אביו שה"ס הת"ת וכאן למעשה מתחילה גלות מצרים ומיד ניכרים דבריו שאינו שליט תקיף כבעבר ויעברו ימי בכיתו וידבר יוסף אל בית פרעה לאמר אם נא מצאתי חן בעיניכם דברו נא באזני פרעה לאמר **כעת עם הסתלקות יעקב אע"ה נחסר השפע במצרים ופרעה לא היה מסכים לקבור את יעקב מחוץ למצרים כדי שלא יפסק השפע משם אלא שהסכים מכח השבועה וזה מה שאמר לו יוסף** אבי השביעני לאמר הנה אנכי מת בקברי אשר כריתי לי בארץ כנען שמה תקברני ועתה אעלה נא ואקברה את אבי ואשובה, ויאמר פרעה עלה וקבר את אביך כאשר השביעך **סוד השבועה וסוד ארץ ישראל אחד ושניהם במלכות וגם כתוב (בראשית פרק כו, ג) "גּוּר בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְאֶהְיֶה עִמְּךָ וַאֲבָרְכֶךָּ כִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת כָּל הָאֲרָצֹת הָאֵל וַהֲקִמֹתִי אֶת הַשְּׁבֻעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם אָבִיךָ" וכן בעוד מקומות נוספים המראים על הקשר בין ארץ ישראל והשבועה.**

ויעל יוסף לקבר את אביו ויעלו אתו כל עבדי פרעה זקני ביתו וכל זקני ארץ מצרים, וכל בית יוסף ואחיו ובית אביו רק טפם וצאנם ובקרם עזבו בארץ גשן, ויעל עמו גם רכב גם פרשים ויהי המחנה כבד מאד. **האר"י הקדוש מדייק כאן במילים "גם...גם" את השכינה שהרי יעקב אע"ה הובטח (בראשית מו, ד) "אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה" אם כן השכינה כעת עולה יחד עם יעקב ממצרים.**

ויבאו עד גרן האטד **כתב בספר ישרש יעקב גרן האטד היא סוד המלכות שנקראת גרן כמו שכתבתי לעיל, והיא סוד חוה גימטריא מילוי מ״ה גימטריא האטד. ע״כ. והנה אטד גימ׳ דוד שהוא במלכות ומילת גורן עולה ג״פ אלקים ע״ה ובאור הפסוק שכעת מוליכים את הגוף של יעקב אע״ה שלא עליו נאמר יעקב אבינו לא מת כי זה נאמר על יעקב אבינו הרוחני ואילו הגוף העכור שיסודו עפר חוזר לעפר שהוא ספירת המלכות.** אשר בעבר הירדן **כי הירדן ה״ס היסוד והמלכות היא בעבר הירדן** ויספדו שם מספד גדול וכבד מאד **מה ענין המספד הזה? כתב בספר הליקוטים - פרשת וישב - פרק נ - שמעתי מהרב חיים ויטאל זלה״ה, שהענין הוא שרובם אשר באו עם יוסף לקבור את אביו, היו חכמי פרעה ויועציו וחרטומיו, וכל עוד שהיה יעקב במצרים חשבו שלא יצא משם זרעו, וכשראו שיעקב אביהם הוציאוהו משם אז רעדה אחזתם, שאמרו גם בניו עתידים לצאת ממצרים בזכותו. ועתה בעברם הירדן, ראו את כל זאת, וראו מה שעתידים לעשות במצרים והמכות, וגם שיקרע הירדן בפניהם, והכל יהיה בזכות יעקב, לכן בעברם הירדן אמרו עתה שאביהם בארץ ישראל קבור, יתפלל על הצלת בניו, ולכן ויספדו שם מספד גדול, על אשר עתיד לארע להם לזה עשו שם מספד גדול. גם** ויראו יושב הארץ הכנעני, **ראה שבזכות יעקב ינחלו ישראל ארצם, ועתידים ישראל להיות יושב הארץ במקומה, רעדה אחזתם. ומה עשו,** ויאמרו אבל

כבד זה למצרים, **לאדם שמקלל עצמו ותולה קללתו באחרים, ולחזק הענין ביותר,** על כן קרא שמה אבל מצרים, **אעפ"י שראו שעתידים שיתגרשו מפניהם:**

ובשם החכם השלם כמה"ר אברהם גלאנטי נר"ו, ירצה, לפי שהם באו עד גורן האטד, וארז"ל שאנשי המקום היו ראוים לדוש כאטד, וראו שהגמילות חסדים שעשו עם יעקב הצילתם, אז עשו מספד גדול מצרים על אבדה אשר אבדו את יעקב, שזכותו כילה את הרעב, והיו חסים תחת כנפיו, ולזה עשו הספד גדול בעוברם הירדן, שעד עתה היו מתנחמים, לפי שהיה הצדיק בחוצה לארץ, ועכשיו שעבר הירדן, עשו ההספד. ולזה יוסף ג"כ עשה אבילות מחדש, כשראה שהכנענים שהיו ראוים לדוש כאטד, ניצולו בזכות גמילות חסדים שעשו עם אביו, לזה ספד עוד על חיסרון אביו, וזהו שעשה אבל מחדש על אביו. ובזה יובן ג"כ שאמרו הכנענים אבל כבד זה למצרים, כלומר, אנו יש לנו שמחה גדולה על שניצולנו מלדוש כאטד, בזכות הגמילות חסדים, אבל האבל הוא למצרים, לפי שיצא הצדיק מביניהם ובא אלינו, וזהו אבל כבד זה למצרים:

ויעש לאביו אבל שבעת ימים כתב בפירוש הרקאנאטי על התורה - פרשת ויחי - וטעם ויעש לאביו אבל שבעת ימים לרמוז כי הנפש במיתתה נפסקת משבע קצוות (זו"ן) וקיומם. ורבותינו אמרו, נפשו של אדם מתאבלת עליו כל שבעה. עוד אמרו, שבעת ימי האבל הנפש חוזרת מכוכו לביתו

ומביתו לכוכו ואין לה רשות ללכת לפני השכינה עד שבעת ימים.

וירא יושב הארץ הכנעני את האבל בגרן האטד ויאמרו אבל כבד זה למצרים על כן קרא שמה אבל מצרים אשר בעבר הירדן כתב בזוהר בראשית (דף רמט ע״א) ״רבי יצחק פתח ואמר, ויבאו עד גרן האטד וגו׳, וכתיב וירא יושב הארץ הכנעני את האבל בגרן האטד וגו׳, הני קראי אית לאסתכלא בהו, מאי איכפת לן דאינון אתו עד גרן האטד, ומאי טעמא אתכנת אבלותא דא למצרים, דהא אבל ישראל מבעי ליה, מאי טעמא למצרים, אלא הכי אמרו, כל ההוא זמנא דהוה יעקב במצרים אתברך ארעא בגיניה, ונילוס הוה נפיק ואשקי ארעא, ועוד דפסק כפנא בגיניה דיעקב, ועל דא מצראי עבדו אבלותא ואתכני עלייהו. ע״כ. אכן זהו אבל מצרים מפני שאבד שפעה.

ויעשו בניו לו כן כאשר צום הכתוב לא מבאר מה עשו לו? רש״י אומר שהתשובה נמצאת בפסוק הבא. רבנו בחיי מפרט ואומר: ״אמר להם הזהרו במטתי שלא יגע בו אחד מבני הכנעניות, ואתם בעצמכם תשאו אותה בענין כך: יהודה וישששכר וזבולון מן המזרח, ראובן ושמעון וגד מן הדרום, אפרים ומנשה ובנימין מן המערב, דן ואשר ונפתלי מן הצפון, יוסף אל יטעון מפני שהוא מלך, לוי אל יטעון שהוא עתיד לטעון ארונו של מקום ואינו בדין שיטעון ארונו של מת, אם אתם נושאים את מטתי כמצוותי עתיד הקב״ה להשרות אתכם דגלים במדבר, וזהו שאמרו חז״ל (תנחומא במדבר

יב) וישאו אותו בניו ולא בני בניו. ע״כ. הרי שנשאו אותו בניו בסדר שציום. סדר זה אינו מקרה ויש בו סודות אין קץ והוא מבואר בארוכה **במאמר הדגלים**. וכ״כ המלבים ״וכן צוה שישאו אותו כסדר חניית הדגלים כמ״ש חז״ל. ועז״א ויעשו בניו לו כן כאשר צום, שסדר זה נשאר כן לדורות בדגלים, וסדר הדגלים יש לו מציאות לענין נעלה בעולם העליון, לכן אמר מלת כן״. הנצי״ב בהעמק דבר אומר שתיבת ״כן״ מלשון בנין קבוע. וישאו אתו בניו ארצה כנען ויקברו אתו במערת שדה המכפלה אשר קנה אברהם את השדה לאחזת קבר מאת עפרן החתי על פני ממרא לפי דברי רבנו **הארי הקדוש** מילים ״מערת שדה המכפלה״ אלו כתובת רוחנית מדויקת של ה׳ שבמילוי ה׳ של שם ב״ן והנה לשונו בשער הפסוקים - פרשת חיי שרה – ״וה׳ הרביעית שהיא מלוי ה׳ תתאה השרשיית, נקראת מערת שדה המכפלה״ וזה עולה בקנה אחד עם ראשית המאמר בבאור אטד וגורן. ניתן לאמר שיעקב ה״ס ת״ת וגופו ה״ס המלכות ולכן גופו המלביש עליו נקבר במלכות.

וישב יוסף מצרימה הוא ואחיו וכל העלים אתו לקבר את אביו אחרי קברו את אביו **יוסף שהוא היסוד חוזר ומתאחד עם השכינה הנקראת כאן מצרימה גימ׳ שכינה.** ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אתו **מצאתי בספר קהלת יעקב - ערך גח – בבאור מילת גחון ״וזה סוד מה שכתב במדרש ו׳ דגחון תמן מיתת יעקב, דו׳ דגחון**

הוא הוד ושם אחיזת הנחש בסוד ויגע בכף יריכו וזה שאמר במדרש (שיר השירים פרשה ג' אות ט') זה דורו של שמד וסוד עשרה הרוגי מלכות, והעניין כי עשרה הרוגי מלכות הן עשרה שבטים שמכרו ליוסף והיו העון תלוי עליהם, אך מחמת גודל זכות יעקב ובניו לא היה הדין יכול לשלוט בהם כמאמר רז"ל, וקשה למה איחר מדת הדין עד אלף החמישי, אך העניין יעקב אבינו לא מת שזכותו מרחף עלינו, רק ויאסוף רגליו אל המטה ואז בבחינת רגלים, ועיקר בהוד ששם נגע הנחש וכן בנצח יש פגם בסופו, על כן התחילו עשרה הרוגי מלכות סוף אלף הד' שהוא סוף נצח, ובאלף החמישי שהוא הוד, וזה שאמר וירא כי לא יכול לו לקטרג עליו ויגע בכף יריכו באל ד' וה' שהן בחינת ירכין, ואז היה עשרה הרוגי מלכות, וזה שאמר במדרש ו' דגחון תמן מיתת יעקב שהו' רומז על הוד ואז יעקב מת ולא הגין זכותו עליהם, וזה שאמר (בראשית נ' ט"ו) ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו, רצה לומר שראו שעכשיו חי יעקב ואין הדין יכול לשלוט, אך למרחוק עיניהם הביטו לאלף ד' וה' ואז מת אביהם על ידי נגיעת כף ירך ואז לא יכול להגין על עשרה הרוגי מלכות, אז אמרו לו ישטמנו יוסף הלוואי שיוסף בעצמו ישטמנו עכשיו, כיון שסוף סוף והשיב ישיב לנו את כל הרעה באלף ה', עדיף שישטמנו עכשיו. ע"כ.

ויצוו אל יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר, כה תאמרו ליוסף אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם

כי רעה גמלוך ועתה שא נא לפשע עבדי אלהי אביך ויבך יוסף בדברם אליו, וילכו גם אחיו ויפלו לפניו ויאמרו הננו לך לעבדים **כתב בספר מגיד מישרים - פרשת פנחס – "אבל רזא דמילתא דהא ודאי שבטייא תבו מההוא חובאיהון דהא צדיקים גמורים הוו, דאי לאו דהוו צדיקים גמורים ותבו מחוביהון לא הוה שריי' שכינה עלייהו כד אמר יעקב הקבצו ושמעו וגו' ואוף לא הוה מטתו שלימה. אבל רזא דמילתא דאינון לא אתחייבו מיתה על מכירת יוסף דהא דרוש רבנן כי ימצא פרט למצוי כגון רב הגונב א' מתלמידיו, ויוסף כיון דהוא משתכח גבייהו לא הוו מתחייבו עליה מיתה ומ"מ חוב דמחייבו עליה מיתה כד הוה כתקנא חבו ותו חבו דישתעבדון נוכראין ביוסף דרמיז לצדיק וקב"ה גלגל דישלוט יוסף דרמיז לצדיק במצראי דאל"כ לא הוו יכלי ישראל למיפק ממצרים וכדאיתא בפ' הזוהר ומ"ה (ומשום הכי) ויקח משה את עצמות יוסף למימר דבהכי יפקו ישראל ממצרים כיון דאיהו שליט עלייהו והני הוי רזי דעובדי דקב"ה בענין דשליטו נוכראין ביוסף הוה סבה דשלט הוא במצראי כי היכי דתהא תקומה לגלותא דישראל ומדינא הוה דכיון דשבטייא גרמו דישלטון נוכראין ביוסף דישלוט יוסף בהון והא אקיים קצת כיון דהוו מצריים תחות רשותיה ומ"מ כיון דלא הוה משתעבד בהון לא אתקן מאי דפגימו ומ"ה הוו בען דישתעבד ממש בהו להכי אמרו לו ישטמינו יוסף וגו' כלומ' מי יתן והיה שישטמנו וגו' דאפלחנא ביה נוכראין**

והכי איהו ישתעבד בנא דיהא לנא כפרה וז״ש אנא שא נא פשע וגו׳ ויפלו וגו׳ לך לעבדי׳ כלו׳ דהוו כמו דמשתעבד בהו כי היכי דיכפר חוביהו והוא מהדר להו התחת אלהים וגו׳ כלומ׳ אע״ג דאתון צריכים דאשתעבד בכון מ״מ לא יאות לי למעבד הכי דהא אנא בדרגא דצדיק דאיהו תחת אלהים. ור״ע אשתלים בשמטייא קדמאי ואתא בהאי שמטא לאשתלמא לגמרי בתר גלגולי ומשו׳ הכי בזמנא קדמאה דאתא בהאי שמטא אתמ׳ ביה שכור שכרתיך למימרא דבגלגולא תניינא ישתלים לגמרי ובכן באו בני אדם והפסיקו הדיבור. ע״כ.

ויאמר אלהם יוסף אל תיראו כי התחת אלהים אני, ואתם חשבתם עלי רעה אלהים חשבה לטבה למען עשה כיום הזה להחית עם רב, ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם וינחם אותם וידבר על לבם **אמרנו שיוסף רוצה בכל עת לרומם את אחיו האחוזים במלכות אל מדרגת היסוד וגם כעת לאחר שחזרו ממערת המכפלה הוא ויאמר אלהם הוא מאמיר ומשבח אותם ואומר להם אל תיראו אל תעמדו במדרגת היראה עלו אל מדרגת האהבה שהיא היסוד והתפארת והוא מודיע להם שמי שהוא אחוז רק במלכות היא כ׳נסת י׳שראל היא הנקראת אני זו עבודת ד׳ נמוכה זו עבודה במדרגת היראה לבד. אתם חשבתם לגרור אותי למדרגתכם אבל לא כך קרה ואני נותרתי במדרגת הצדיק משם חיים ומשם מזון ולכן יוסף נקרא (מלכים א, ה) ״כלכל״.**

וישב יוסף במצרים הוא ובית אביו ויחי יוסף מאה ועשר שנים, וירא יוסף לאפרים בני שלשים גם בני מכיר בן מנשה ילדו על ברכי יוסף **יוסף הצדיק הוא בחינת נקודה דישובא הוא מחיה את מצרים בצדקותו וכאמור מולך במצרים 80 שנה כמנין יסוד**.

ויאמר יוסף אל אחיו אנכי מת ואלהים פקד יפקד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב, וישבע יוסף את בני ישראל לאמר פקד יפקד אלהים אתכם והעלתם את עצמתי מזה, וימת יוסף בן מאה ועשר שנים ויחנטו אתו ויישם בארון במצרים. **הקשה רבי יעקב אביחצירא זצוק"ל הייתכן שיוסף ייתן סימן פשוט של שתי מילים "פקד יפקוד" שבזה ידעו שהגיע זמן הגאולה וכפי שהיה שהרי מרע"ה אמר "פקד פקדתי אתכם" וכבר האמינו? אלא שיש כאן עומק לפנים מעומק וראיתי שכן כתב בספר קהלת יעקב - ערך פק – פקד בו פירוש גאולת מצרים, והוא בחינת אחוריים דאבא גימטריא קפ"ד, וכן פקד גימטריא דא חכמה עלאה, אמנם הוא בחינת אחוריים דחכמה כי לא זכו עדיין אל פני החכמה שעדיין לא קבלו התורה, והנה הבינה הוא באחוריים דחכמה בסוד וחכם באחור ישבחנה, וכן פקד גימטריא אהיה קס"א וב' כוללים, והיא בבינה ומשם היה הגאולה בסוד היובל, וזה שאמר (בראשית נ' כ"ד) ואלהים פקד יפקד אתכם, אמר אלהים בחינת בינה אלהים חיים, ובזה יתורץ מה שאמרו במדרש (ויקרא רבה**

פרשה כ״ג אות ב׳, מדרש תנחומא וירא אות ד׳) דבשם ע״ב גואלם שנאמר (דברים ד׳ ל״ד) או הנסה אלהים שם בפסוק זה ע״ב אותיות, וקשה דהא אמר אלהים ושם ע״ב הוא הוי״ה דיודין, ועוד דשם ע״ב הוא בחכמה והגאולה היה על ידי הבינה בחינת נוקבא שירה חדשה בסוד (שמות י״ג י״ח) וחמשים עלו בני ישראל, אך העניין דהיה על ידי שם ע״ב בריבוי יו״ד יו״ד ה״י יו״ד ה״י וי״ו יו״ד ה״י וי״ו ה״י דהוא גימטריא קפ״ד וזה סוד פקד, ושם זה הוא אחוריים דחכמה שמשם יניקת הבינה, ועל כן כתיב אלהים והבן, ואף על פי כן היה על ידי שם ע״ב בריבוע.

חזק